

Regeringens skrivelse

1998/99:60

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under 1998

Skr.
1998/99:60

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 4 mars 1999

Göran Persson

Anna Lindh
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 1998 i enlighet med 10 kap. 1§ riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

SAMMANFATTNING

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN

1	Samarbete i svenskt och europeiskt intresse	27
1.1	Sveriges prioriterade frågor i EU	29
2	Europeiska rådet 1998	30
2.1	Europeiska rådets möte i Cardiff	31
2.2	Europeiska rådets informella möte i Pörschach.....	31
2.3	Europeiska rådets möte i Wien	32
3	Agenda 2000 – utvidgning och reformer	33
3.1	EU:s utvidgning	33
3.1.1	Genomgång av regelverket ("acquis screening").....	34
3.1.2	Anslutningsförhandlingarna med kandidatländerna. 35	
3.1.3	Kommissionens översynsrapporter om kandidatländernas framsteg	36
3.1.4	Det rättsliga och inrikes samarbetet inför utvidgningen med kandidatländerna	38
3.1.5	Förmedlemskapsstrategin.....	39
3.1.6	Europeiska konferensen	40
3.2	EU:s reformering	41
3.2.1	EU:s budget för perioden år 2000–2006	41
3.2.2	Jordbruksreformen och landsbygdsutvecklingen	42
3.2.3	EG:s strukturfonder – koncentration och förenkling.....	43
3.2.4	Reform av den finansiella förordningen om transeuropeiska nät (TEN) och av lånegarantifonden.....	44
4	Den ekonomiska och monetära unionen (EMU)	44
4.1	Besluten den 1–3 maj 1998	45
4.1.1	Beslut om deltagande medlemsstater	45
4.1.2	Utnämning av chef och övriga direktionsledamöter i Europeiska centralbanken (ECB)	45
4.1.3	Beslut om upphävande av alltför stora underskott ...	46
4.1.4	Förannonsering av omräkningskurser	46
4.2	Besluten den 31 december 1998.....	47
4.3	Andra EMU-frågor under 1998	47
4.3.1	Växelkursmekanismen ERM 2	47
4.3.2	Eurons legala status.....	48
4.3.3	Inrättandet av Europeiska centralbanken (ECB).....	48
4.3.4	Multilateral övervakning	48
4.3.5	Samordning av ekonomisk politik.....	50
4.3.6	Stabilitets- och tillväxtpakten.....	50
4.3.7	Euro 11-gruppen	52
4.3.8	Extern representation	52

4.4 Sveriges agerande i EMU-frågan under 1998	53	Skr. 1998/99:60
4.4.1 Information om euron	53	
4.4.2 Praktiska euroförberedelser i Sverige.....	53	
4.4.3 Det svenska konvergensprogrammet	54	
4.4.4 Riksbankens ställning	55	
5 Amsterdamfördraget	55	
5.1 Ratifikationen av Amsterdamfördraget.....	55	
5.2 Genomförandet av Amsterdamfördraget	56	
5.2.1 Handlingsplanen för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa	57	
 DEL 2 DET EKONOMISKA OCH SOCIALA SAMARBETSOMRÅDET		
6 Tillväxt och sysselsättning	59	
6.1 EU:s sysselsättningssamarbete – Europeiska rådets möten i Cardiff och Wien.....	59	
6.1.1 Förberedelser inför Europeiska rådets möte i Cardiff.....	59	
6.1.2 Resultatet av Europeiska rådets möte i Cardiff	61	
6.1.3 Förberedelser inför Europeiska rådets möte i Wien. 61		
6.1.4 Resultat av Europeiska rådets möte i Wien.....	64	
6.2 Sveriges samarbete med andra EU-länder	64	
6.2.1 Fördjupat trilateralt samarbete – Sverige, Storbritannien och Italien.....	64	
7 Inre marknadens utveckling.....	65	
7.1 Handlingsplanen för den inre marknaden.....	65	
7.1.1 Resultattavlan för den inre marknaden.....	66	
7.2 Effektivisering och regelförenkling	67	
7.2.1 Effektivare regler för den inre marknaden	67	
7.2.2 Förenklad lagstiftning på den inre marknaden.....	67	
7.2.3 Företagspaneler – en möjlighet för företagen att granska EG:s regler.....	68	
7.3 Administrativt samarbete	68	
7.4 Dialogen med medborgarna och företagen.....	69	
7.5 Offentlig upphandling.....	69	
7.6 Bolagsrätt.....	70	
7.7 Bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner	71	
7.8 Redovisnings- och revisionsfrågor	72	
7.9 Bygg- och bostadsfrågor.....	72	
7.9.1 Byggfrågor	72	
7.9.2 Bostadsfrågor	73	
8 Svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna	74	
8.1 Kemikalier	74	
8.1.1 Begränsad användning av farliga ämnen	74	
8.1.2 Förbud mot kvicksilver i batterier	75	
8.1.3 Strängare bedömning av många kemiska ämnen och preparat	75	

8.1.4 Förlängd övergångsperiod för gränsvärden för kadmium i handelsgödsel.....	75
8.2 Veterinär- och smittskyddsfrågor.....	76
8.2.1 EG förbjuder vissa antibiotika i foder.....	76
8.2.2 Fortsatta förhandlingar om övriga foderundantag....	76
8.2.3 Tilläggsgarantier på djurhälsoområdet.....	76
8.3 Livsmedelsstandarder.....	77
8.3.1 Svenska fetthalter i mjölk.....	77
8.3.2 Mullade morötter tillåtna genom förändrade EG-regler.....	77
8.4 Fiske.....	77
8.4.1 Industrifiske efter sill fortsatt tillåtet i Östersjön.....	77
8.5 Alkohol och tobak.....	78
8.5.1 Sverige behåller införselregler för alkohol och tobak.....	78
8.5.2 Sverige har för låg punktskatt på cigaretter.....	78
9 Fri rörlighet för varor.....	78
9.1 Tullunionen.....	79
9.1.1 Åtgärdsprogram för tullfrågor i gemenskapen – Tull 2000.....	79
9.1.2 Förenkling och rationalisering av gemenskapens tullbestämmelser och tullförfaranden.....	80
9.1.3 EG:s tullagstiftning.....	80
9.1.4 Åtgärder för ett säkrare och effektivare transiteringsförfarande.....	81
9.2 Metoder att minska tekniska handelshinder.....	81
9.2.1 Harmoniserade tekniska föreskrifter.....	81
9.2.2 Provning, certifiering och avtal med tredje land.....	83
9.2.3 Standardisering.....	84
9.2.4 Informationsförfaranden inom det icke harmoniserade området (föreskrifter).....	84
9.3 Marknadskontroll – säkrare produkter.....	85
9.4 Ingripandemekanismen – hinder mot varurörlighet undanröjs lättare.....	85
9.5 Medicintekniska produkter.....	86
9.6 Läkemedel.....	87
10 Fri rörlighet för tjänster och kapital.....	88
10.1 Finansiella tjänster.....	88
10.1.1 Bank- och kreditväsendet.....	89
10.1.2 Försäkringsväsendet.....	91
10.1.3 Värdepappersmarknaden.....	92
10.2 Telekommunikation.....	93
10.2.1 Nya regler om taltelefoni.....	93
10.2.2 Terminaldirektivet.....	94
10.2.3 Mobil och trådlös kommunikation.....	94
10.2.4 Konvergens mellan telekommunikation, medier och informationsteknik.....	94
10.3 Post.....	95

10.3.1 Postdirektivet.....	95	Skr. 1998/99:60
11 Skatter.....	95	
11.1 Skattepaketet.....	95	
11.1.1 Uppförandekoden för företagsbeskattning.....	95	
11.1.2 Ett direktivförslag om beskattning av sparande	96	
11.1.3 Ett direktivförslag om beskattning av ränte- och royaltybetalningar.....	96	
11.2 Mervärdesskatt.....	96	
11.2.1 Nytt direktiv om skattefrihet för investeringsguld..	96	
11.2.2 Elektronisk handel – meddelande från kommissionen till rådet.....	97	
11.2.3 Nytt direktivförslag om avdragsrätt för mervärdesskatt på vissa varor och tjänster	97	
11.2.4 Nytt direktivförslag om nivån på normalskattesatsen inom EG.....	97	
11.2.5 Nytt direktivförslag – ömsesidigt bistånd för indrivning av skattefordringar m.m.....	98	
11.2.6 Fiscalis-programmet antaget	98	
11.3 Punktskatter	98	
11.3.1 Energibeskattningsdirektiv – förslag till beskattning av samtliga energiprodukter	98	
11.3.2 Punktskattekommittén – förslag till ökade befogenheter	99	
11.3.3 Tobaksskattedirektiv – svensk begäran om förlängning av undantaget för minimi- skattesats för cigaretter.....	99	
12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor	99	
12.1 Den sociala dimensionen	99	
12.1.1 Den sociala dialogen	100	
12.2 Arbetsmarknadsfrågor	101	
12.2.1 Rådsbeslut om gemenskapens verksamhet för forskning, analys och samarbete på sysselsättningsområdet.....	101	
12.3 Arbetsmiljö- och arbetslivsfrågor	101	
12.3.1 Nytt direktiv om kemiska ämnen	101	
12.3.2 Ändring av arbetsmiljödirektivet om cancerframkallande ämnen (carcinogener) ...	101	
12.3.3 Nytt arbetsmiljödirektiv om arbete i explosiva miljöer.....	102	
12.3.4 Arbetsorganisation	102	
12.3.5 Halvtidsrapport om gemenskapens program för att förbättra säkerhet, hygien och hälsa i arbetet (1996–2000).....	102	
12.4 Arbetsrätt	103	
12.4.1 Arbetstid.....	103	
12.4.2 Arbetstagarinflytande	103	
12.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män	104	

12.5.1 Ökad fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män.....	104
12.5.2 EU:s handlingsprogram för jämställdhet.....	105
12.6 Social trygghet	105
12.6.1 Samordning av social trygghet för migrerande arbetstagare	106
12.6.2 Direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter	106
12.7 Etableringsrätt och erkännande av kompetensbevis	107
12.7.1 Etableringsrätt för advokater	107
12.7.2 Etableringsfrihet inom hantverksyrken, serviceyrken m.m.	108
12.8 Motorfordonsförsäkring.....	108
12.9 Handikappfrågor.....	109
12.9.1 Parkeringstillstånd för personer med funktionshinder.....	109
12.10 Folkhälsa.....	109
12.10.1 Folkhälsoprogram	110
12.10.2 Tobak	111
12.10.3 Alkohol	111
12.10.4 Narkotika.....	111
12.10.5 Narkotikafrågor utanför folkhälsoområdet.....	112
12.10.6 Smittsamma sjukdomar	112
12.10.7 Blodsäkerhet	113
12.10.8 Antibiotikaresistens	113
12.11 Ungdomsfrågor.....	114
12.11.1 Ungdom för Europa	114
12.11.2 Europeisk volontärtjänst för ungdomar.....	114
12.11.3 Nytt ungdomsprogram efter 1999	114
12.12 Idrott – Europeiska rådet inbjuder till mobilisering mot dopning	115
13 Transporter.....	116
13.1 Arbete som berör alla transportslag	116
13.1.1 Åtgärder för att integrera miljöhänsyn i transportpolitiken	116
13.1.2 Högnivågruppen för telematik på transportområdet	116
13.1.3 Vitboken om rättvisa trafikavgifter	117
13.1.4 Kombinerade transporter.....	117
13.2 Landtransporter.....	118
13.2.1 Vägtransporter.....	118
13.2.2 Järnväg	119
13.2.3 Inre vattenvägar.....	120
13.3 Sjöfart	120
13.3.1 Sjösäkerhet och miljö.....	120
13.3.2 Gemensam sjöfartspolitik.....	121
13.3.3 Sjöfartsavtal med tredje land.....	121
13.4 Luftfart.....	122
13.4.1 Flygtrafikledning	122
13.4.2 Flygsäkerhet	122

13.4.3 Förhållandet till tredje land	123
13.4.4 Ljuddämpare på flygplan	123
13.4.5 Flygplatsavgifter.....	124
13.5 Transeuropeiska nät för transporter	124
13.6 Transport av farligt gods.....	124
14 Näringspolitik	125
14.1 Näringspolitikens inriktning	125
14.2 Småföretagspolitik.....	126
14.3 Branschfrågor	127
14.3.1 Teko-, återvinnings-, varvs- och gruvindustrin	127
14.3.2 Skogsindustrin.....	127
14.4 Konkurrensfrågor	128
14.4.1 Svenska koncentrationsärenden	129
14.4.2 Stängning av Barsebäck	129
14.5 Statsstöd – minskat stödutrymme	130
14.5.1 Regeltillämpning	131
14.6 Turism.....	131
14.7 Kol- och stålfrågor.....	132
14.8 Kooperation	132
15 Energi.....	133
15.1 Den inre marknaden för gas.....	133
15.1.1 Nordic Gas Grid.....	134
15.2 Förnybara energikällor.....	134
15.3 Andra energifrågor	135
16 Den gemensamma jordbrukspolitiken	136
16.1 Jordbrukets miljö- och strukturfrågor.....	137
16.1.1 Nitratdirektivet	138
16.1.2 Ekologisk djurhållning	138
16.1.3 Integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling.....	138
16.1.4 Jordbrukets miljö- och strukturfrågor inom Agenda 2000.....	138
16.2 Animaliefrågor.....	139
16.2.1 Mjolk – Sverige verkar för ökad avreglering	139
16.2.2 Kött – grisköttsproducenter drabbas av ekonomisk kris.....	139
16.2.3 Ägg – Sverige har fått undantag för hämtningsintervall.....	140
16.3 Vegetabiliefrågor	140
16.3.1 Högre stöd för energigrödor tillåtet.....	140
16.3.2 Bananer – handelskonflikt mellan EG och USA..	140
16.3.3 Olivolja – säkrare information om produktionen .	141
16.3.4 Ny marknadsordning för tobak	141
16.3.5 Handelshinder för utsäde tas bort.....	141
16.3.6 Mullade morötter får säljas i hela EG	141
16.4 Djurskydd och djurhälsa	142
16.4.1 Djurtransporter – en prioriterad fråga	142
16.4.2 Skydd av lantbrukets djur.....	142

16.4.3 Förbud mot avel med djur som är bärare av genetiska defekter är ej förenligt med EG:s bestämmelser	143
16.4.4 Djursjukdomen BSE	143
16.4.5 Hormoner	144
16.4.6 Djurfoder.....	145
17 Livsmedel	145
17.1 Grönboken om livsmedelslagstiftningen	145
17.2 Förenkling av livsmedelsstandarder	146
17.3 Kvalitetskrav på dricksvatten.....	146
17.4 Bestrålning av livsmedel.....	147
17.5 Nya livsmedel och genmodifierade livsmedel	147
17.6 Märkning av livsmedel	148
18 Fiske.....	148
18.1 Förvaltning av fiskeresurser.....	148
18.1.1 Nordsjösamarbete.....	148
18.1.2 Östersjösamarbete	149
18.1.3 Multilateralt samarbete.....	149
18.1.4 Förbättrad kontroll av fisket.....	149
18.2 Den gemensamma marknadspolitiken för fiskerinäringen ...	150
18.3 Strukturpolitiken för fiskerinäringen	150
19 Regional- och strukturpolitik	151
19.1 Målområden.....	151
19.1.1 De beslutande instanserna.....	151
19.1.2 Mål 2 – omvandling av regioner med industriell tillbakagång.....	152
19.1.3 Mål 3 – bekämpning av långtids- och ungdomsarbetslöshet.....	153
19.1.4 Mål 4 – kompetensutveckling av anställda	154
19.1.5 Mål 5a – lantbrukets och fiskets omstrukturering och modernisering	155
19.1.6 Mål 5b – utveckling av landsbygdsområden	155
19.1.7 Mål 6 – utveckling av glest befolkade områden...	156
19.2 Gemenskapsinitiativ	157
20 Miljö	159
20.1 Utvecklingen på de av Sverige prioriterade områdena	159
20.1.1 Integration av miljö och hållbar utveckling nom EU.....	159
20.1.2 Kampen mot försurning	160
20.1.3 Kretsloppsanpassning och resurseffektivisering ..	161
20.1.4 Översyn av regler om genetiskt modifierade organismer	163
20.1.5 Höjd ambitionsnivå för kemikalier och bekämpningsmedel	163
20.2 Bilavgas- och bränslefrågor	165
20.3 Övriga miljöfrågor	165
20.3.1 EG:s miljöfond Life	165

20.3.2	Kärnsäkerhet och strålskydd	166	Skr. 1998/99:60
20.3.3	Uppföljning av FN:s konferens om miljö och utveckling.....	166	
20.3.4	Bevarande av biologisk mångfald	167	
20.3.5	Räddningstjänst, farlig industriell verksamhet	167	
21	Konsumentpolitik	168	
21.1	Ram fastställs för gemenskapens verksamhet till förmån för konsumenter	168	
21.2	Handlingsplan för konsumentpolitiken för perioden 1999–2001 diskuteras	169	
21.3	Rådsresolution om konsumenten i informationssamhället	170	
21.4	Marknadsföring och information.....	170	
21.4.1	Arbete om affärskommunikation på den inre marknaden.....	170	
21.4.2	Det s.k. barnreklamålet i EG-domstolen	171	
21.4.3	Övriga marknadsförings- och informationsfrågor	171	
21.5	Rådsresolution om bruksanvisningar för tekniska konsumentvaror.....	172	
21.6	Konsumentköp.....	172	
21.7	Tvistlösning	173	
21.7.1	Direktiv om förbuds föreläggande antaget.....	173	
21.7.2	Tvistlösning utanför domstol.....	173	
21.8	Finansiella tjänster	174	
21.8.1	Handlingsprogram för finansiella tjänster	174	
21.8.2	Direktivförslag om distansförsäljning av finansiella tjänster	174	
21.9	Produktsäkerhet	174	
21.9.1	Översyn av produktsäkerhetsdirektivet	174	
21.9.2	Förändringar i EHLASS-systemet.....	175	
21.10	Konsumenterna och miljön.....	175	
21.10.1	Miljömärkning	175	
21.10.2	Direktivförslag om konsumentinformation om bränsleekonomi vid marknadsföring av nya personbilar	176	
22	Immateriella rättigheter.....	176	
22.1	Upphovsrätt	176	
22.1.1	Upphovsrätten i informationssamhället.....	176	
22.1.2	Ersättning vid vidareförsäljning av konstverk.....	177	
22.2	Patent	177	
22.2.1	Kommissionens grönbok om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa.....	177	
22.2.2	Nytt direktiv om rättsligt skydd för biotekniska uppfindingar.....	178	
22.3	Bruksmodellskydd	178	
22.4	Varumärken	179	
22.4.1	EG:s anslutning till Madridprotokollet.....	179	
22.4.2	Parallellimport av märkesvaror	179	

22.5	Mönsterskydd	180	Skr. 1998/99:60
22.5.1	Nytt direktiv om mönsterskydd	180	
22.5.2	Förslag till förordning om gemenskapsmönster ...	180	
22.6	Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIP:s-avtalet).....	180	
23	Utbildning.....	181	
23.1	Sokrates	181	
23.2	Leonardo da Vinci	181	
23.3	Utbildningsprogrammen efter 1999.....	182	
23.4	Europeiska skoldatanätet m.m.	182	
23.5	Övriga utbildningsfrågor	183	
23.6	Internationellt samarbete.....	184	
24	Forskning	184	
24.1	Svenskt deltagande i det fjärde ramprogrammet för forskning och utveckling.....	184	
24.2	Det femte ramprogrammet för forskning och utveckling 1998–2002	185	
24.2.1	Programinnehåll efter rådets beslut.....	185	
24.2.2	Svenska prioriteringar	186	
24.3	Internationellt samarbete på forskningsområdet.....	186	
25	Kultur och medier	187	
25.1	Kulturprogram	187	
25.1.1	Kalejdoskop	187	
25.1.2	Ariane.....	188	
25.1.3	Rafael	188	
25.1.4	Kulturramprogrammet.....	189	
25.1.5	Kulturhuvudstadsprojektet	189	
25.2	Mediefrågor	189	
25.2.1	MEDIA II.....	189	
25.2.2	Garantifonden	190	
25.2.3	Genomförande av det nya TV-direktivet.....	190	
25.2.4	Public service-radio och public service-TV	191	
25.2.5	Konvergens mellan telekommunikationer, medier och informationsteknik	192	
25.2.6	Audiovisuell statistik.....	192	
25.2.7	Framtida audiovisuell politik.....	192	
25.2.8	Skydd för minderåriga och mänsklig värdighet ...	193	
25.3	Kultur och sysselsättning	193	
25.4	Övriga frågor på kulturområdet	193	
26	Informationsteknik och samhället.....	194	
26.1	Det framväxande informationssamhället	194	
26.2	Globaliseringen och informationssamhället	194	
26.3	Elektronisk handel	194	
26.4	Handlingsplan för säker användning av Internet	195	
26.5	IT-omställningen inför millennieskiftet	196	
26.6	Rättsinformation	196	
27	EG:s statistikarbete	196	

27.1	Krav på ökad harmonisering av statistik.....	196	Skr. 1998/99:60
27.2	Beslut på statistikområdet som fattats under 1998.....	197	
27.3	Svenskt agerande på statistikområdet.....	197	
28	EU:s budget	198	
28.1	Budgetens inkomster och Sveriges avgift till EU-budgeten ..	198	
28.2	Budgetens utgifter och budgetarbetet under 1998	200	
28.3	Återflödet från EU-budgeten	201	
29	Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter.....	202	
29.1	Åtgärder inom rättsligt och inrikes samarbete	203	
29.2	Övriga åtgärder för att undvika fusk, fel och andra brister	203	
29.2.1	SEM 2000 – program för förbättrad styrning och kontroll av EU-medel.....	203	
29.2.2	Kommissionens arbete med att bekämpa bedrägerier	204	
29.2.3	Revisionsrättens iakttagelser	205	
29.2.4	Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionen för 1996 års budget	205	

DEL 3 DEN EUROPEISKA UNIONENS FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

30	Utrikes- och säkerhetspolitik	207
30.1	Säkerhetspolitik	208
30.2	Mänskliga rättigheter	209
30.3	Nedrustning	211
30.4	Icke-spridning – EU uppmanar Indien och Pakistan att ansluta sig till NPT.....	212
30.5	Förenta nationerna – omfattande samarbete inom EU.....	213
30.6	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).....	214
30.7	Exportkontroll av krigsmateriel och andra strategiska produkter	214
30.8	Försvarsmaterielsamarbete	215
30.9	Administrativt samarbete	215
30.10	Protokollärt samarbete	216
31	Den gemensamma handelspolitiken	216
31.1	Svenska prioriteringar.....	216
31.2	Världshandelsorganisationen WTO.....	217
31.2.1	WTO:s arbete under 1998.....	217
31.2.2	WTO:s andra ministerkonferens i Genève 1998..	217
31.2.3	Förberedelsearbetet inför nya WTO-förhandlingar	218
31.2.4	Jordbrukshandel	218
31.2.5	Tjänstehandel	218
31.2.6	Marknadstillträde för industrivaror	219
31.2.7	Investeringar och konkurrens	220
31.2.8	Övriga förhandlingsfrågor.....	220
31.2.9	Textil och konfektion (teko).....	220

31.2.10 Elektronisk handel.....	221	Skr. 1998/99:60
31.3 UNCTAD och råvarusamarbetet	221	
31.3.1 UNCTAD.....	221	
31.3.2 Råvarusamarbetet.....	222	
31.4 GSP – tullförmåner för utvecklingsländer	222	
31.4.1 Nya möjligheter till tullsänkning.....	222	
31.4.2 Fler varor med sänkt tull	223	
31.5 Förhandlingar om ett multilateralt investeringsavtal (MAI) ..	223	
31.6 Exportkrediter.....	224	
31.7 Antidumpningspolitik	224	
32 Utvecklingssamarbete inom EU	224	
32.1 Svenska prioriteringar i EU:s utvecklingssamarbete	225	
32.2 Humanitärt bistånd och återuppbyggnadsfrågor	226	
32.3 Samarbete med enskilda organisationer	226	
32.4 Livsmedelsbistånd – EG en stor bidragsgivare.....	227	
32.5 Miljö och hållbar utveckling – ny förordning har börjat tillämpas	227	
32.6 Jämställdhet i utvecklingssamarbetet – fördjupad dialog med Europeiska kommissionen.....	228	
32.7 Samarbete om reformer av FN:s biståndsverksamhet.....	228	
32.8 Stöd till befolkningsprogram i utvecklingsländer	229	
32.9 Narkotikabekämpning – ökat samarbete med Latinamerika och Centralasien planeras.....	229	
32.10 Minröjning – EU-stöd till svenskt system för mindetektering	230	
32.11 Makrofinansiellt stöd samt Europeiska investeringsbankens utlåning till projekt i tredje land.....	230	
32.12 Samarbete med Afrika, Västindien och Stillahavsområdet..	231	
33 EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	232	
33.1 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta).....	232	
33.1.1 Sektorförhandlingar med Schweiz	233	
33.2 De baltiska staterna.....	233	
33.3 Östersjöregionen.....	234	
33.4 Centraleuropa	235	
33.5 Ryssland samt övriga OSS-stater	236	
33.5.1 Ryssland – ett viktigt land i EU:s utrikespolitiska samarbete.....	236	
33.5.2 Ukraina – partnerskaps- och samarbetsavtal har trätt i kraft	237	
33.5.3 Moldavien – partnerskaps- och samarbetsavtal har trätt i kraft	238	
33.5.4 Vitryssland – försämrade relationer med EU under året	238	
33.5.5 Barentssamarbetet	239	
33.6 Staterna i f.d. Jugoslavien (utom Slovenien) och Albanien...	239	
33.6.1 Bosnien-Hercegovina.....	239	
33.6.2 Kroatien.....	240	

33.6.3 Förbundsrepubliken Jugoslavien – krisen i Kosovo.....	240
33.6.4 F.d. jugoslaviska republiken Makedonien.....	241
33.6.5 Albanien – en vängrupp har upprättats	241
33.6.6 Utvecklingsarbetet i regionen	241
33.7 Turkiet	242
33.7.1 En europeisk strategi för Turkiet.....	242
33.7.2 Förslag om nytt finansiellt bistånd	242
33.7.3 Kommissionens utvärderingsrapport om Turkiets närmande till EU.....	243
33.8 Medelhavsländerna – Maghreb/Mashrek.....	243
33.8.1 Politiska och säkerhetspolitiska frågor.....	243
33.8.2 Ekonomiska och finansiella frågor.....	244
33.8.3 Miljöfrågor	244
33.8.4 Sociala och kulturella frågor	244
33.8.5 Associeringsavtal med länderna i Medelhavsregionen	245
33.8.6 Utvecklingsarbetet med Medelhavsregionen ..	245
33.9 Mellanöstern och Gulfstaterna.....	246
33.9.1 Mellanöstern.....	246
33.9.2 Gulfstaterna.....	246
33.9.3 Iran – den politiska dialogen återupptagen	246
33.10 Afrika.....	247
33.10.1 Konflikten i Stora sjöregionen	247
33.10.2 Nigeria – EU har beslutat om ny gemensam ståndpunkt.....	248
33.10.3 Konflikten mellan Etiopien och Eritrea	248
33.10.4 Inbördeskriget i Sudan	248
33.10.5 Samarbetet mellan EU och SADC	249
33.10.6 Konfliktförebyggande i Afrika.....	249
33.10.7 Sydafrika – förhandlingarna om ett samarbetsavtal.....	249
33.11 USA och Kanada.....	250
33.11.1 USA	250
33.11.2 Kanada	251
33.12 Latinamerika och Västindien.....	251
33.13 Asien.....	252
33.13.1 Den euro-asiatiska dialogen – ASEM-toppmöte i London	252
33.13.2 Intensifierad EU-politik gentemot Kina.....	253
33.13.3 Samarbetet med Japan – den ekonomiska krisen viktigaste frågan	254
33.13.4 Den koreanska halvön – EU följer utvecklingen och ökar sitt engagemang	254
33.13.5 Sydostasien – utvecklingen i Burma, Kambodja, Indonesien och Östra Timor.....	255
33.13.6 Starka reaktioner på kärnvapensprängningarna i Indien och Pakistan	256

34	Civilrättsligt samarbete	257
34.1	Civilrättsligt samarbete inom den första och den tredje pelaren.....	257
34.1.1	Brysselkonventionen – jurisdiktion och verkställighet av domar inom privaträtten.....	257
34.1.2	Revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna	258
34.1.3	En europeisk exekutionstitel	258
34.1.4	Brysselkonventionen II – om äktenskapsmål	259
34.1.5	Romkonventionen – tillämplig lag för avtalsförpliktelser	260
34.1.6	Romkonventionen II – tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden.....	260
34.1.7	Delgivningskonventionen – delgivning av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur	260
35	Straffrättsligt samarbete, polisiärt samarbete och tullsamarbete	261
35.1	Horisontella frågor.....	261
35.1.1	Internationell organiserad brottslighet.....	261
35.1.2	Brottsförebyggande arbete	263
35.1.3	Ömsesidig utvärdering av hur internationella åtaganden genomförs på nationell nivå.....	263
35.2	Straffrättsligt samarbete.....	263
35.2.1	Inbördes rättshjälp i brottmål	263
35.2.2	Penningtvätt och förverkande.....	264
35.2.3	Deltagande i kriminella organisationers brottsliga aktiviteter	265
35.2.4	Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi på Internet	265
35.2.5	Korruption och förfalskning.....	266
35.2.6	Utlämningsfrågor	267
35.2.7	Återkallelse av körkort.....	267
35.3	Polis- och tullsamarbete.....	267
35.3.1	Europol.....	267
35.3.2	Annat polissamarbete	268
35.3.3	Terrorism.....	268
35.3.4	Tullsamarbete.....	269
36	Gränskontroll, invandring och asyl.....	269
36.1	Övergripande frågor	270
36.2	Konvention om yttre gränskontroll	272
36.3	Dublinkonventionen – asylansökan skall prövas	272
36.3.1	Eurodac-konventionen – datoriserat fingeravtryckssystem.....	273
36.4	Tredjelandsmedborgares rätt att resa in och bosätta sig i EU	273
36.5	Asylpolitiken.....	274
36.6	Viseringspolitiken.....	275
36.7	Olaglig invandring	276

37 Schengensamarbetet	277	Skr. 1998/99:60
38 Åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet	278	
38.1 Europaåret mot rasism har utmynnat i förslag till åtgärder	278	
38.2 Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet etableras i Wien	278	
 DEL 5 EU:S INSTITUTIONER M.M.		
39 Institutionernas funktion och verksamhet	279	
39.1 Rådet.....	279	
39.2 Europeiska kommissionen	280	
39.3 Europaparlamentet.....	281	
39.4 EG-domstolen.....	282	
39.5 Europeiska revisionsrätten.....	284	
39.6 Ekonomiska och sociala kommittén	284	
39.7 Regionkommittén	285	
39.8 Europeiska monetära institutet och Europeiska centralbanken	286	
39.9 Europeiska investeringsbanken	287	
39.10 Europeiska investeringsfonden	287	
39.11 Kommissionens förslag till kommittéväsande (kommittologi)	287	
39.12 Personalpolitik i EU-institutionerna	289	
39.13 Öppenhet och insyn	290	
39.14 Gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.....	291	
39.15 Överträdelseärenden	292	
40 Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, svenska språket samt rekrytering av svenskar	293	
40.1 Förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001	293	
40.1.1 Förberedelsearbetets inledande fas.....	293	
40.1.2 Förberedelsearbetet under 1998	294	
40.2 Svenskan i EU	295	
40.2.1 Svenska språket i EU	295	
40.2.2 Svensk språkpolicy.....	296	
40.2.3 Utredning om svenskan i EU	297	
40.3 Svenskar i EU:s institutioner	297	
40.3.1 Ny inriktning från 1998 – ”Svenskar i EU- institutioner”	297	
40.3.2 Chefstjänster.....	298	
40.3.3 Övriga fasta tjänster	298	
40.3.4 Temporärt anställda och nationella experter	298	
40.3.5 Fördelningen mellan kvinnor och män.....	299	
40.3.6 Kontakt- och informationsverksamhet	299	

Bilaga 1: Viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1998.....	300
Bilaga 2: Viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden under 1998.....	308
Bilaga 3: Svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998 ...	311
Bilaga 4: Viktiga domar meddelade av EG-domstolen under 1998	315
Bilaga 5: Viktigare internationella avtal ingångna 1998.....	322
Bilaga 6: Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden...	323
Bilaga 7: Samarbete i rättsliga och inrikes frågor: konventioner, gemensamma åtgärder m.m.	338
Bilaga 8: EU-budgeten 1998	340
Bilaga 9: Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsstater (jan.–sept. 1997 respektive 1998).....	341
Bilaga 10: Statistik över EU:s handel med tredje land (1997 samt jan.–juni 1998).....	342
Bilaga 11: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Cardiff.....	343
Bilaga 12: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Wien.....	362
Bilaga 13: Ratifikationsläget för Amsterdamfördraget.....	388
Bilaga 14: Svenska ledamöter i Europaparlamentet	389
Bilaga 15: Europeiska kommissionens ledamöter	392
Bilaga 16: Svenska ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén....	395
Bilaga 17: Svenska ledamöter i Regionkommittén.....	396
Bilaga 18: Samarbetet inom EU – skillnaden mellan EG och EU.....	397
Bilaga 19: Förkortningslista.....	398
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 1999.....	401

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen

Under 1998 präglades Europeiska unionens¹ verksamhet av arbetet med att fördjupa samarbetet mellan länderna. Förberedelserna för den monetära unionens tredje fas, med införandet av euron, fortsatte parallellt med arbetet att förbereda unionens utvidgning och reformarbetet inom ramen för den s.k. Agenda 2000.

Utvidgningen och reformer

I mars 1998 inleddes en anslutningsprocess som omfattar de tio kandidatländerna i Central- och Östeuropa (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern) och Cypern. Det första steget i processen utgörs av en genomgång av EG:s regelverk för samtliga kandidatländer. Med sex av kandidatländerna (Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien, Ungern och Cypern) öppnades även bilaterala regeringskonferenser i mars. I november ägde den första formella förhandlingsomgången rum med vart och ett av dessa länder.

I november presenterade kommissionen den första av sina regelbundet återkommande rapporter om de framsteg som gjorts i kandidatländerna. Redogörelsen utgörs av en sammanfattande rapport och detaljrappporter för vart och ett av kandidatländerna. En särskild rapport presenterades samtidigt om Turkiet. I utvärderingen ger kommissionen mycket blandade omdömen om kandidatländerna. I allmänna rådets slutsatser om framstegsrapporterna noterar rådet kommissionens avsikt att rekommendera förhandlingar med Lettland före slutet av 1999 om framstegen fortsätter, och att det borde finnas förutsättningar för att inleda förhandlingar även med Litauen och Slovakien. Europeiska rådet i Wien gav sitt stöd till Allmänna rådets slutsatser och uppmanade kommissionen att presentera nya rapporter om framstegen i kandidatländerna inför toppmötet i Helsingfors i december 1999.

I mars överlämnade kommissionen ett antal förslag som avser reformer av centrala politikområden och en ny budget för EU under åren 2000–2006. Reform- och budgetförslagen är en uppföljning av kommissionens Agenda 2000-meddelande och har central betydelse för utvidgningsprocessen. Reformpaketet omfattar framför allt förslag om nya regelverk inom jordbruks- och regional-/strukturfondspolitik, ett nytt s.k. interinstitutionellt avtal om budgetfrågor – där även gemenskapens nästa långtidsbudget (nästa s.k. finansiella perspektiv) ingår – samt regelverket för förmedlemskapsstödet till kandidatländerna. I oktober överlämnade kommissionen även en rapport om genomförandet av gemenskapens system för egna medel. Rapporten tar upp frågan om en rimligare fördelning mellan medlemsländerna av nettobidragen till EU:s budget.

¹ En redogörelse för skillnaden mellan EG och EU återfinns i bilaga 18

Förhandlingarna om reformpaketet inleddes under våren med främst tekniska genomgångar av de olika förslagen. Vid toppmötet i Cardiff enades medlemsstaterna om att beslut avseende reformpaketet bör fattas senast vid ett extra möte med Europeiska rådet i mars 1999. Under hösten har den tekniska genomgången fortsatt samtidigt som den politiska behandlingen av förslagen har intensifierats.

Europeiska monetära unionen (EMU)

I maj 1998 fattades en rad viktiga beslut om valutaunionen. EU:s stats- och regeringschefer slog fast att elva medlemsstater skulle införa euron från den 1 januari 1999 (Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland och Österrike). Vidare utnämndes direktionsledamöterna – holländaren Willem F. Duisenberg utnämndes till ordförande – i Europeiska centralbanken (ECB). Sedan dessa ledamöter utnämnts kunde ECB och det europeiska centralbankssystemet (ECBS) upprättas den 1 juni 1998. Rådet har antagit en rad förordningar som rör ECB:s uppgifter. Omräkningskurserna mellan euron och respektive deltagande medlemsstats valuta fastställdes vid rådets möte den 31 december 1998.

Rådets förordning om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken trädde i kraft i juli 1998. Enligt förordningen skall de länder som deltar i valutaunionen utarbeta stabilitetsprogram och övriga medlemsstater konvergensprogram. Sveriges konvergensprogram lämnades till kommissionen i december.

Ratifikation av Amsterdamfördraget

För att Amsterdamfördraget skall kunna träda i kraft måste det ratificeras (godkännas) av samtliga EU-medlemsstater i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser. Regeringen föreslog i en proposition som förelades riksdagen att Amsterdamfördraget skulle godkännas. Riksdagen godkände fördraget den 29 april 1998 och regeringen fattade den 7 maj 1998 beslut om ratifikation. Vid utgången av december månad hade samtliga EU-medlemsstater utom Belgien, Frankrike, Grekland, Portugal och Spanien ratificerat Amsterdamfördraget. Dessa fem länder förväntas kunna göra det under första halvåret 1999.

Det ekonomiska och sociala samarbetsområdet

Tillväxt och sysselsättning

Regeringen har prioriterat sysselsättningsfrågorna i EU-arbetet. I enlighet med slutsatserna från toppmötet i Luxemburg har Sverige, liksom andra medlemsstater, under året presenterat en nationell handlingsplan för sysselsättning. Granskningen av handlingsplanerna har främjat

erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. Vid toppmötet i Cardiff betonade stats- och regeringscheferna särskilt utvecklingen av en yrkeskunnig arbetskraft, jämställdhet mellan kvinnor och män, åtgärder mot diskriminering och kombinationen av flexibilitet och trygghet på arbetsmarknaden. Under året utvecklades ett samarbete mellan Sverige, Storbritannien och Italien på sysselsättningsområdet, vilket bl.a. resulterade i ett gemensamt skriftligt uttalande av Göran Persson och Tony Blair inför toppmötet i Wien. Vid toppmötet i Wien välkomnades förslaget till riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik för 1999. Stats- och regeringscheferna enades även om att en rapport skall tillställas Europeiska rådets möte i Köln i juni 1999 om utarbetandet av europeisk sysselsättningspakt inom ramen för EU:s sysselsättningsstrategi.

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet mellan kvinnor och män är en av fyra prioriterade frågor för Sverige i EU-arbetet. Frågan uppmärksammades särskilt vid ett informellt ministermöte med jämställdhetsministrarna under det brittiska ordförandeskapet. Även i de nationella handlingsplanerna för sysselsättning har jämställdhetsfrågan lyfts fram. Vid toppmötet i Wien betonades att medlemsstaterna i sina handlingplaner särskilt bör uppmärksamma att framsteg görs med att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män, i synnerhet genom kvantitativa mål och genom att låta jämställdheten genomsyra samtliga politikområden.

Inre marknaden

Den nödvändiga lagstiftningen för inre marknaden är nu i huvudsak på plats, varför fokus nu sätts på tillämpningen av de gemensamma reglerna. I handlingsplanen för den inre marknaden, som togs fram vid toppmötet i Amsterdam 1997, listades ett antal konkreta åtgärder som skulle stärka den inre marknaden. Flertalet av åtgärderna har vidtagits. Det gäller biotekniska uppfinningar, avreglering av gasmarknaden och öppenhet avseende regler för informationstjänster. Däremot har inte frågan om en gemensam europeisk bolagsstadga lösts. I det fortsatta inre marknadsarbetet prioriterar Sverige identifiering av kvarstående problem på den inre marknaden, enklare regler och ökat deltagande av företag vid offentlig upphandling, tillåtande av parallellimport från icke-EES-länder och minskade statsstödsnivåer. Sverige ligger för närvarande på tredje plats på kommissionens resultattavla över genomförandet av inre marknadslagstiftningen, med en genomförandegrad på 98,7 procent. Nya direktiv om maskiner, teleterminaler och produkter för in vitro-diagnostik har antagits under året. För de två förstnämnda handlar det främst om s.k. kodifiering, dvs. en sammanställning av tidigare texter. Under året kom man också fram till en lösning för att garantera varors fria rörlighet på den inre marknaden, den s.k. ingripandemekanismen. Lösningen består dels av en förordning, dels av ett politiskt åtagande från medlemsstaterna. Så kallade MRA-avtal om ömsesidigt erkännande av provning och

certifiering har slutförhandlats med Australien, Israel, Nya Zeeland och Schweiz. MRA-avtal med USA och Kanada trädde i kraft under året. Skr. 1998/99:60

Sveriges övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna

Ett flertal övergångsperioder har löpt ut under 1998. Inom påfallande många områden har övergångsperioderna använts till att ändra, eller påbörja förändringar av, gemenskapens regler. Det gäller bl.a. stora och viktiga frågor som förbud mot eller klassificering och märkning av farliga kemikalier, kvicksilver i batterier och antibiotika i djurfoder. Vidare har Sverige fått förlängning för gränsvärden för kadmium i handelsgödsel och införselregler för alkohol och tobak.

Fri rörlighet för tjänster och kapital

Vid toppmötet i Cardiff beställdes en handlingsram för en bättre fungerande inre marknad för finansiella tjänster av kommissionen. I handlingsramen, som kommissionen fattade beslut om i oktober 1998, konstateras att ny teknik och globaliseringen av de finansiella marknaderna innebär krav på förbättrad gemenskapslagstiftning och mer effektiva tillsynsregler. Under året har kommissionen lagt ett direktivförslag om att starta och driva verksamhet i institut som ger ut elektroniska pengar, s.k. e-penninginstitut. Vidare har ett direktivförslag om likvidation och rekonstruktion av försäkringsbolag diskuterats under året. I februari 1998 antogs ett nytt direktiv som innehåller bestämmelser om att medlemsstaterna skall ha ett fast och allmänt tillgängligt telenät.

Skatter

Problemet med skadlig skattekonkurrens mellan medlemsländerna uppmärksammades under året. Bl.a. bildades en rådsarbetsgrupp för att granska att EG:s uppförandekod för företagsbeskattning följs. I maj presenterades ett förslag till minimibeskattning (20 procent) av ränteinkomster. Vidare föreslogs bl.a. att medlemsstaterna skall tillämpa en normalskattesats på minst 15 procent och högst 25 procent för mervärdesskatt.

Arbetsmarknad och sociala frågor

Nya direktiv antogs 1998 om bland annat skydd för arbetstagare när det gäller risker med kemiska ämnen, exponering av cancerframkallande ämnen samt explosiva miljöer. Arbetsmarknadens parter har på Europainivå träffat arbetstidsavtal inom sjöfarten och järnvägstrafiken, dock inte beträffande vägtrafiksektorn. Frågan om arbetstagarinflytande i de s.k. Europabolagen har inte kunnat lösas under året. Jämställdhet mellan kvinnor och män, som är en av Sveriges prioriterade frågor i EU-samarbetet, har uppmärksammats särskilt under året vid två informella ministerråd. En årlig uppföljning, liksom tidigare år, av FN:s

kvinnokonferens i Peking 1995 har också skett. Ett nytt direktiv har antagits, som underlättar för advokater att bedriva verksamhet i andra medlemsstater än den där auktorisationen erhållits. På handikappområdet har särskild uppmärksamhet ägnats åt funktionshindrades situation i arbetslivet. Under året trädde ett beslut i kraft om att förbjuda indirekt och direkt tobaksreklam. Sverige och Finland har fått medel för att göra en studie av samtliga medlemsstaters alkoholpolitik, inför en eventuell samlad alkoholpolitik i EU. Sverige har med viss framgång motarbetat strävandena att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på narkotikaområdet.

Transport-, närings- och energipolitik

Miljöhänsynen integreras alltmer i transportpolitiken, vilket under det brittiska ordförandeskapet tog sig uttryck i form av ett gemensamt transport- och miljöministermöte. Under det österrikiska ordförandeskapet avslutades förhandlingarna med Schweiz om ett vägtransportavtal. Vidare har ett direktiv om passagerarsäkerhet på färjor antagits. Sverige har tilldelats ca 250 miljoner kronor för transportprojekt inom ramen för transeuropeiska nät. Dessutom har Sverige tillsammans med Danmark fått ca 180 miljoner kronor i bidrag för Öresundsförbindelsen.

EU:s näringspolitik har inriktats på att främja företagens konkurrensförmåga och då särskilt små företag. I Stockholm och Göteborg har mässor arrangerats om läkemedel och för under-leverantörer. Kommissionen tog under året ställning till samgåendet mellan Stora och Enso, vilket godkändes. I juni beslutades om regler för den inre marknaden för gas. En rådsresolution har även antagits om en gemensam strategi för att främja förnybara energikällor.

Jordbruk, livsmedel och fiske

Jordbruksministrarnas arbete under 1998 har dominerats av diskussioner om reformförslagen i kommissionens Agenda 2000. Bland reformförslagen kan nämnas sänkningar av interventionspriserna för bl.a. spannmål, nötkött och mjölk på mellan 15 och 30 procent. Sänkningen föreslås delvis kompenseras med direktbidrag. Reformförslagen ligger huvudsakligen i linje med den svenska uppfattningen. På mjölkområdet förespråkar Sverige tillsammans med Storbritannien, Danmark och Italien en mer långtgående avreglering än vad som föreslås i Agenda 2000.

Under året har framför allt grisköttsproducenter drabbats av minskad export till Ryssland och Asien på grund av kriserna i dessa områden. En handelskonflikt som rör EG:s regelverk för import av bananer har under året blossat upp mellan gemenskapen och USA. EG-domstolen slog fast i den s.k. belgisk-blå-domen att Sverige inte har rätt att hindra användning av sperma från vissa nötkreatur som godkänts i en annan medlemsstat. Storbritannien tilläts att, under stränga villkor, lätta på sitt exportförbud av nötkött.

Kommissionens grönbok om livsmedel, som bl.a. syftar till att tillgodose ett tryggt och hälsosamt livsmedelsutbud, debatterades under året. För-

enklingen av vissa livsmedelsstandarder har fortsatt under året. Förslaget till nya standardregler för kaffe har gjort framsteg medan reglerna om innehåll i choklad och sylt har gått trögare framåt. Rådet beslutade i maj om ett direktiv som kräver en särskild märkning av genetiskt modifierade sojabönor och majs.

Arbetet med en revidering av den gemensamma fiskepolitiken har inletts under året. Försiktighetsprincipen har fått en ökad tillämpning vid bedömningen av fiskbestånden. Under året har satellitövervakning av större fiskefartyg inletts för att förbättra kontrollen av fångster.

Regionalpolitik

Under den innevarande programperioden 1995–1999 tar Sverige emot sammanlagt ca 12 miljarder kronor. Den nuvarande målstrukturen med sju mål föreslås i kommissionens reformförslag Agenda 2000 minska till tre mål under nästa programperiod 2000–2006. Regeringen har tillsatt särskilda utredare för att se hur det regionalpolitiska arbetet kan förbättras till nästa programperiod.

Miljöpolitik

Under 1998 har kommissionen arbetat vidare med så kallade nationella tak för utsläpp av försurande ämnen. Vidare beslutades det att innan utgången av 1999 skall samtliga medlemsstater ha förbjudit försäljning av batterier med en kvicksilverhalt över 0,0005 viktprocent. Ett nytt direktiv om bekämpningsmedel (biocider) antogs under året. Vidare skärptes avgaskraven för samtliga lätta bilar.

Konsumentpolitik och immateriella rättigheter

Under året prövades det svenska förbudet mot TV-reklam riktad till barn. Domen från marknadsdomstolen innebär att förbudet är förenligt med EG-rätten och att Sverige kan ingripa mot TV-reklam riktad till barn förutsatt att den är vilseledande. Nya bestämmelser om konsumenters köp av varor har diskuterats. Förslagen innebär större trygghet för svenska konsumenter vid köp i andra EU-medlemsstater samt ett generellt stärkt konsumentskydd i EU. Kommissionen har även föreslagit regler för konsumentinformation om bränsleekonomi vid marknadsföring av bilar. I oktober 1998 antogs ett nytt direktiv med syfte att tillnärma medlemsstaternas lagar om mönsterskydd. Frågan om mönsterskydd för reservdelar för bilar var så kontroversiell att den lyftes ur direktivet. Ett förslag till förordning om ett gemensamt system för mönsterskydd har också diskuterats under året. Ett direktiv om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar har antagits.

Utbildning, forskning, statistik och kultur

Rådet godkände en andra etapp av utbildningsprogrammen Sokrates och Leonardo för perioden 2000–2006. Det europeiska skoldatanätet, som

tillkommit på svenskt initiativ, öppnades officiellt i september av den svenska skolministern. Skr. 1998/99:60

I december beslutade rådet om EG:s femte ramprogram för forskning och utveckling. Budgeten som trädde i kraft den 1 januari 1999 omfattar motsvarande 135 miljarder kronor. Antalet delprogram reducerades från ca 20 till 9.

Ett omfattande arbete sker på statistikområdet för att harmonisera begrepp och definitioner. Under 1998 har bl.a. möda lagts ner på att ta fram en gemensam betalningsbalans för EU-området. Sverige har på statistikområdet verkat för tydligare prioriteringar för att begränsa kostnaderna för statistikproducenter och uppgiftslämnare.

På kulturområdet har de årliga fördelningarna från kulturprogrammen Kalejdoskop, Ariane och Raphael skett. Beslutet om framtida kulturhuvudstäder var mycket besvärligt att fatta. Rådet enades slutligen om ett kompromissförslag där flera städer delade på huvudstadsåret. Europaparlamentet har därefter förkastat förslaget.

EU:s budget och åtgärder mot fusk

EU:s budget fastställdes för 1998 till ca 730 miljarder kronor. Ungefär hälften av utgifterna rör jordbruket medan en tredjedel går till regionalstöd och arbetsmarknadsstöd. Administrationen inom EU kostar ca 5 procent av budgeten. Sveriges avgift till EU under 1998 var 21 186 miljoner kronor. Som en följd av infasningsöverenskommelsen från medlemskapsförhandlingarna återbetalas 296 miljoner kronor, vilket innebär att nettoavgiften blev 20 890 miljoner kronor.

Under året avslöjades fusk och andra oegentligheter med EU-medel. Bland annat gällde det EU:s biståndsorganisation ECHO och utbildningsprogrammet Leonardo. Kommissionen, som har det övergripande ansvaret för att medlen i EU:s budget används korrekt och effektivt, har av Europaparlamentet kritiserats för sitt sätt att hantera misstänkta bedrägerier.

Europeiska unionens förbindelser med omvärlden

År 1998 har bl.a. präglats av de pågående förberedelserna för tillämpningen av de nya instrument som kommer att inrättas när Amsterdamfördraget träder i kraft. En hög representant för GUSP (gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken) och en gemensam enhet för politisk planering och tidig förvarning (analysenhet) kommer att inrättas. Även en ny beslutsform – gemensamma strategier – kommer att införas. Vid Europeiska rådet i Wien beslutades att EU:s första gemensamma strategi skall gälla Ryssland.

Under året har medlemsstaterna genomfört gemensamma *démarches* i ett antal olika frågor. En fortsatt god sammanhållning har bidragit till en tydlig attityd i den politiska dialogen med länder som brister i respekten för de mänskliga rättigheterna. Unionen har även ägnat stor uppmärksamhet åt utvecklingen i Västra Balkan, särskilt i Kosovo.

Gemensamma ståndpunkter har antagits bl.a. om Nigeria, om främjandet av icke-spridning och förtroendeskapande i Sydasiens, om arbetet för att stärka efterlevnaden av konventionen om bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen, samt om mänskliga rättigheter, demokratiska principer och sunt styrelseskick i Afrika.

Att främja respekt för mänskliga rättigheter utgör ett av målen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt för utvecklings-samarbetet. Detta bekräftades ånyo när Europeiska rådet i Wien ställde sig bakom EU:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, antagen med anledning av 50-årsminnet av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Under året antogs även en uppförandekod för vapenexport vars målsättning är att sätta en hög gemensam standard för medlemsstaternas politik på exportkontrollområdet.

Handelspolitik, utvecklingssamarbete

Sverige har tillsammans med andra medlemsstater fortsatt arbetet med att internt påverka gemenskapens handelspolitik i frihandelsvänlig riktning med utgångspunkt i det multilaterala regelverket inom ramen för världshandelsorganisationen WTO. Under hösten, vid WTO:s ministerkonferens, gavs en startsignal till förberedelsearbetet inför en ny förhandlingsrunda i WTO. Gemenskapen har agerat offensivt och har visat ledarskap i det pågående förberedelsearbetet. EG:s målsättning är att en bred förhandlingsrunda skall kunna inledas vid sekelskiftet.

På biståndsområdet har det framtida samarbetet mellan gemenskapen och de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet dominerat dagordningen. Under våren förhandlades kommissionens förhandlingsmandat i frågan fram. Förhandlingar med AVS-länderna inleddes i september.

Unionens bilaterala och regionala förbindelser

EU har omfattande bilaterala och regionala förbindelser. Under året slutfördes, i stort sett, de bilaterala s.k. sektorförhandlingarna mellan EG och Schweiz, som syftar till att knyta Schweiz närmare EU:s inre marknad. Beträffande relationerna till de öst- och centraleuropeiska stater som är kandidatländer koncentrerades ansträngningarna till att förbereda dessa länder för ett framtida medlemskap i unionen. I mars beslutade rådet om s.k. partnerskap för anslutning med samtliga kandidatländer. I dessa anges prioriteringarna för kandidatländernas reformansträngningar.

Den ekonomiska krisen i Ryssland medförde att EU:s relationer med Ryssland kom i fokus. EU klargjorde på ett tidigt stadium sin beredskap att stödja Ryssland genom krisen. Bl.a. inleddes en bred kartläggning av möjligheterna att bättre utnyttja redan existerande samarbetsinstrument. EU har även beslutat att lämna både omfattande livsmedelsbistånd och humanitärt bistånd riktat till särskilt utsatta grupper i samhället. Kommissionen presenterade en rapport om den nordliga dimensionen,

som utgör en strategi för EU:s politik i förhållande till norra Europa med särskilt fokus på samarbetet med nordvästra Ryssland och Baltikum.

Vad gäller krisen i Kosovo har EU i syfte att påskynda en politisk lösning som ger Kosovo ökat självstyre inom ramen för Jugoslavien under året infört sanktioner mot detta land.

Inom samarbetet mellan EU och de tolv Medelhavsländerna har parterna diskuterat Barcelonaprocessens roll i regionen, det ekonomiska samarbetet, biståndet och den kulturella dialogen. Vidare har diskussionen om former för att inleda samtal om en säkerhetsstadga för Medelhavet fortsatt. Frågan kommer formellt att tas upp under 1999.

EU har under 1998 på olika sätt markerat sin närvaro i Mellanöstern liksom sina politiska och ekonomiska ansträngningar för att fredsprocessen skall lyckas. EU uttalade sitt stöd till Wye-avtalet, som innebar att dödläget i processen bröts, och har därefter uppmanat parterna att noggrant uppfylla överenskommelsens alla delar. Under året har EU sökt återupprätta relationerna med Iran och har som ett led i detta återupptagit en politisk dialog.

Under året har EU:s ansträngningar att söka medverka till en fredlig och demokratisk utveckling i Afrika fortsatt. Vad gäller konflikten i Stora sjöregionen stöder EU de regionala initiativ som tas för att lösa krisen. EU har ställt sig positivt till tanken på en internationell konferens för fred, säkerhet och utveckling i regionen arrangerad av FN och OAU. EU antog en ny gemensam ståndpunkt om Nigeria som innebär att vissa sanktioner lyfts. I händelse av att den demokratiseringsprocess som inletts ej fullföljs kan nya sanktioner snabbt införas. EU markerar härigenom stöd till de reformvänliga krafterna, men bibehåller trycket på militärregimen. Betydande framsteg har gjorts i förhandlingarna om ett samarbetsavtal mellan EG och Sydafrika. Endast ett fåtal, om än svåra, handelsfrågor är utestående. Förhandlingarna kommer troligtvis att avslutas under första halvåret 1999.

USA och EG enades under året om att ingå ett transatlantiskt ekonomiskt partnerskap. En gemensam handlingsplan har fastställts för hur detta partnerskap skall fyllas med innehåll. Det skall bl.a. ske genom samordnat agerande för att stärka det multilaterala WTO-regelverket och genom fortsatta förhandlingar om avveckling av tekniska handelshinder för handel med industrivaror, tjänster, offentlig upphandling och immateriella rättigheter.

Dialogen mellan EU och Asien som inleddes under 1996 har fortsatt under året. ASEM (Asia-Europe Meeting) höll sitt andra toppmöte under våren. EU har under 1998 vidgat sina relationer med Kina. EU:s Kinastrategi har uppdaterats och slår fast att EU:s målsättning är att engagera Kina i en intensifierad politisk dialog, stödja utvecklingen i Kina mot ett öppnare samhälle och en rättsstat med ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. EU:s förbindelser med Indien och Pakistan kom under 1998 att präglas av den nya säkerhetspolitiska situationen i Sydasiens, som ländernas provsprängningar av kärnvapen i maj gav upphov till. EU fördömde provsprängningarna och uppmanade Indien och Pakistan att ansluta sig till icke-spridningsavtalet och provstoppsavtalet.

Under året har arbetet fortsatt med den handlingsplan mot den organiserade brottsligheten som EU antog 1997. Frågan om hur man bäst skall förebygga och bekämpa sexuella övergrepp på barn har i olika sammanhang diskuterats. Medlemsstaterna har bl.a. uppnått politisk enighet om en gemensam åtgärd för att bekämpa barnpornografi på Internet. Inom ramen för den europeiska konferensen tillsattes i mars en expertgrupp, den s.k. Kohl-gruppen, med uppdrag att snabbt överväga problem som hänger samman med den organiserade brottsligheten och narkotikahandeln.

Inom det polisiära samarbetet har arbetet med inrättandet av Europol fortsatt. I oktober 1998 trädde Europolkonventionen i kraft.

En ny konvention om internationell behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål undertecknades av medlemsstaterna i maj. För att Sverige skall kunna tillträda konventionen krävs riksdagens godkännande.

Arbetet med asylpolitiken har under året bl.a. rört tillämpningen av Dublinkonventionen, som trädde i kraft 1997. I början av året ökade inströmningen av irakier och kurder till EU. I samband med detta antog EU en handlingsplan med en helhetssyn på dessa frågor. I juli 1998 presenterade kommissionen två förslag till åtgärder om ”tillfälligt skydd för fördrivna personer”. Vid toppmötet i Wien godkändes en handlingsplan för frihet, säkerhet och rättvisa, som anger vilka bestämmelser i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl, invandring, civilrättsligt samarbete, polisiärt och straffrättsligt samarbete som bör genomföras först och inom vilka tidsramar.

EU:s institutioner m.m.

Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd

Sverige kommer under det första halvåret 2001 att inneha ordförandeskapet i EU. Under året har arbetet varit inriktat på att kartlägga och analysera frågor som rör ordförandeskapets arbetsprogram, personal- och kompetensutveckling, press-, informations- och kultursatsningar, mötesverksamheten, budget samt organisationsfrågor. Det har lagts fast att arbetet med ordförandeskapet även fortsättningsvis huvudsakligen skall bedrivas i linjeorganisationen. För den praktiska planeringen av mötesverksamheten i Sverige inrättas i början av 1999 ett 2001-sekretariat.

1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse

Under 1998, som var Sveriges fjärde år som medlem, präglades Europeiska unionen (EU)² av arbetet med att fördjupa samarbetet mellan länderna och den historiska uppgiften att utvidga unionen. Ett viktigt fördjupningsprojekt har gällt de återstående förberedelserna inför införandet av den gemensamma valutan den 1 januari 1999, den s.k. tredje etappen för att etablera den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Under året inleddes också formella förhandlingar om en utvidgning. Nära kopplat till utvidgningen är förhandlingarna om att reformera EU:s jordbrukspolitik, regional- och strukturpolitik samt EU:s budget för perioden år 2000–2006. Ett omfattande arbete har skett med sikte på att de svåra förhandlingarna skall kunna slutföras under våren 1999.

Grundbulten i EU är uppgiften att genom integration och samarbete knyta Europas länder och folk så nära att krig inte skall kunna uppkomma. Stater som i sekler har bekämpat varandra kan inte föra krig när de är nära sammanflätade ekonomiskt, socialt och politiskt.

Det är därför utvidgningen av EU är den viktigaste byggstenen för att åstadkomma en allomfattande europeisk säkerhetsordning. Den bidrar till ökad säkerhet, fördjupad demokrati samt social och ekonomisk utveckling i Sveriges närområde, men också i hela Europa. Utsikten till medlemskap är en mycket viktig faktor för att driva på reformarbetet i Öst- och Centraleuropa.

I mars inleddes den anslutningsprocess som omfattar de tio öst- och centraleuropeiska staterna samt Cypern. Bilateral medlemskapsförhandlingar startade med sex av kandidatländerna. Det första steget i processen, för samtliga kandidatländer, utgjordes av en genomgång av EG:s regelverk under kommissionens ledning. Under året förnyade Malta sin medlemskapsansökan.

EU strävar att inrikta sig på områden som upplevs som relevanta av medborgarna. Detta kommer att bli tydligt när Amsterdamfördraget träder i kraft. Det gäller bl.a. områden som starkt prioriteras av Sverige, som sysselsättning, miljö, jämställdhet och konsumentskydd. Fördraget hade vid årets slut ratificerats av tio medlemsstater och förutses träda i kraft under 1999.

Kampen mot arbetslöshet står fortsatt mycket högt på EU:s dagordning. För första gången sedan 1992 har arbetslösheten sjunkit till under 10 procent i EU. Systemet med nationella handlingsplaner för sysselsättning, som utvärderas på europeisk nivå, fungerar väl. Vid Europeiska rådets möten i Cardiff och Wien fattades beslut som stärker EU:s sysselsättningssamarbete ytterligare.

² En redogörelse för skillnaden mellan EG och EU återfinns i bilaga 18

På miljöområdet kan noteras att principen om att hållbar utveckling skall genomsyra alla EU:s politikområden har lagts fast och börjat omsättas i praktiska strategier. Hållbar utveckling är ett övergripande mål för hela EU. Vad gäller jämställdheten har ett första steg mot en ordning med nationella handlingsplaner tagits. Likaledes har konsumentskydd kommit att ingå som ett prioriterat område i diskussionerna om det fortsatta genomförandet av den inre marknaden. Vidare har en särskild handlingsplan för konsumentpolitiken lagts fram av kommissionen för perioden 1999–2001.

Samordningen av den ekonomiska politiken har stärkts under året. Den syftar till att öka tillväxten, bekämpa arbetslösheten och öka sysselsättningen. De allmänna riktlinjerna utgör ett centralt instrument för samordningen av den ekonomiska politiken.

EU fortsätter att utveckla den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Genom denna samverkan kan medlems-länderna tillsammans få ett större inflytande och spela en mer aktiv roll på den världspolitiska scenen än om länderna agerat vart och ett för sig. Det gäller särskilt ett litet medlemsland som Sverige. Genom att påverka den gemensamma politiken har Sverige kunnat få större inflytande också i andra internationella organisationer.

Genom Amsterdamfördraget kommer krishantering att bli ett tydligare ansvarsområde för unionen. Humanitära, fredsbevarande och fredsskapande insatser blir ett av huvudelementen i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Särskild uppmärksamhet har ägnats åt utvecklingen i Västra Balkan, särskilt i Kosovo. Vidare har samarbetet mellan EU och den militära samarbetsorganisationen Västeuropeiska unionen (VEU) fördjupats under året. Under hösten 1998 har diskussionen bland EU:s medlems-länder om hur EU ytterligare skall kunna stärka sin krishanterings-förmåga intensifierats. Erfarenheterna från Bosnien, Albanien och nu senast Kosovo har bidragit till detta.

En grundläggande princip för samarbetet i EU är att beslut skall fattas så nära medborgarna som möjligt. Ett fördjupat europeiskt samarbete är nödvändigt och rationellt på vissa områden. Andra frågor hanteras bäst i medlemsländerna. Sverige värnar om denna s.k. närhetsprincip i EU-arbetet. En god avvägning mellan den europeiska och den nationella kompetensen är i allas intresse och stärker medborgarnas förtroende för samarbetet inom EU.

Regeringen fäster stor vikt vid en väl fungerande inre marknad, dvs. fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital inom EU. Det är därför handlingsplanen – och tillämpningen av den – för den inre marknaden, som syftar till att bl.a. göra reglerna mer effektiva, avskaffa sektoriella hinder och säkerställa att den inre marknaden är till nytta för medborgarna, blir viktig.

För tilltron till EU och dess institutioner är det fundamentalt att medborgarna upplever att de gemensamma budgetmedlen används till unionens nytta. Under året har en rad fall av misstänkta bedrägerier, som rör anställda i kommissionen, uppdagats. Det mest uppmärksammade, den s.k. ECHO-affären, berör oegentligheter med medel i EU:s bistånds-

budget. Sverige har agerat aktivt i rådet för att försäkra sig om att kommissionen gör en noggrann utredning och ställer ansvariga till svars.

Svenska folkets engagemang i de europeiska frågorna är av stor betydelse. Medlemskapets möjligheter att tillgodose både svenska och andra medlemsstaters intressen måste tas till vara. Regeringen fattade under året beslut om bidrag till frivilliga organisationer och stiftelser för informationsinsatser om EU. Efter två ansökningstillfällen har sammanlagt 4 miljoner kronor delats ut.

EU-samarbetet innebär både ett givande och tagande. Exempel på detta är de övergångsregler som Sverige fick vid EU-medlemskapsförhandlingarna. Övergångsperioden skulle användas till att undersöka om det var motiverat att ändra gemenskapens regler på några områden, och på andra områden för att de svenska reglerna skulle anpassas till gemenskapens. Övergångsperioden, som för en huvuddel av undantagen löpte ut vid 1998 års slut, har använts till att ändra eller påbörja förändringar av EG-reglerna, exempelvis förbud mot eller klassificering och märkning av farliga kemikalier samt kvicksilver i batterier. Stora ansträngningar har också gjorts från svensk sida för att begränsa användningen av antibiotika i djurfoder.

1.1 Sveriges prioriterade frågor i EU

Viktiga prioriteringar under 1998 har varit EU:s utvidgning och reformerna av viktiga politikområden.

En av de centrala uppgifterna för Sverige under 1998 har varit förberedelserna för EU:s utvidgning. Det har gällt att förverkliga besluten i Luxemburg 1997 om en process som omfattar alla kandidatländerna. En genomgång av EU:s politik och regelverk har inletts med samtliga kandidatländer och en s.k. förmedlemskapsstrategi antagits för dem. Konkreta förhandlingar på några områden har inletts med de sex första kandidatländerna. Slutligen har kommissionen gjort den första regelbundna utvärderingen av reformprocessen i samtliga kandidatländer.

En annan prioriterad fråga har varit att få i gång reformprocessen inom den s.k. Agenda 2000. Reformerna i bördefördelningen, den finansiella ramen, jordbrukspolitiken och strukturfonderna är enligt svensk uppfattning nödvändiga redan med nuvarande medlemskrets. Utvidgningen och kommande WTO-förhandlingar understryker bara behovet. Under året har kommissionen lagt konkreta förslagstexter, och förhandlingarna mellan medlemsstaterna har kommit i gång med sikte på en uppgörelse under våren 1999.

De medborgarnära frågorna, som Sverige drev redan från och med inträdet i unionen, har kommit att stå alltmer i centrum för unionens engagemang. Det gäller inte minst öppenheten i institutionernas arbete.

Sverige fortsätter att högprioritera frågan om sysselsättningen. Åtgärder för att samordna medlemsländernas insatser i kampen mot arbetslösheten är viktiga. Det nya fördraget innebär att samarbetet har getts en fastare grund med tydliga mål.

På miljöområdet handlade det framför allt om utvecklandet av strategier för hållbar utveckling och det fortsatta arbetet med försurningsstrategin. Strategin syftar till att utsläppen av försurande ämnen skall minskas så att kritiska belastningsgränser, dvs. gränsen för vad naturen tål, inte skall överskridas. Andra viktiga frågor har gällt en översyn av genetiskt modifierade organismer (GMO) och en höjd skyddsnivå för kemikalier och bekämpningsmedel.

Sverige vill sätta jämställdhet mellan kvinnor och män högt på den europeiska dagordningen. Dessa frågor fokuserades mera under året. Europeiska rådet uttalade bl.a. i Cardiff att ett jämställdhetsperspektiv skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen (s.k. mainstreaming). Vid mötet i Wien uttalade rådet att medlemsstaterna vid översynen av sina nationella handlingsplaner bör ägna särskild uppmärksamhet åt att göra påtagliga framsteg med att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män.

Konsumentpolitiken får genom Amsterdamfördraget en starkare ställning. Det sker bl.a. genom att det blir tydligt att konsumentpolitiken är ett självständigt område när hänsyn tas till konsumentkraven då gemenskapens övriga politik och verksamhet utformas och genomförs. Viktiga frågor under året har varit fastställande av en ram för gemenskapens verksamhet till förmån för konsumenter samt arbetet med en handlingsplan för konsumentpolitiken för perioden 1999–2001.

I unionens förbindelser med omvärlden fäste Sverige särskild vikt vid den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och unionens arbete för att främja fred och utveckling i världen. Relationerna med Ryssland intar en central plats i EU:s utrikespolitiska samarbete. En fortsatt utveckling mot demokrati, rättsstat och marknadsekonomi i Ryssland är av största vikt för stabiliteten i Europa. Ett ramverk för förbindelserna är partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EG och Ryssland. Sverige har sedan EU-inträdet tagit en mycket aktiv del i utformningen av EU:s Rysslandspolitik. Sedan den ryska ekonomiska och sociala krisen bröt ut har detta engagemang ökat ytterligare. Sverige har bl.a. framhållit behovet av en samlad och genomtänkt strategi för EU:s relationer till Ryssland och fått gehör för ett antal förslag i den rapport som lämnades till toppmötet i Wien. Detta resulterade bl.a. i beslutet att den första s.k. gemensamma strategin skall avse Ryssland.

2 Europeiska rådet 1998

Europeiska rådets möten hölls i Cardiff den 15–16 juni och i Wien den 11–12 december. Ordförandeskapets slutsatser från dessa möten återfinns i bilagorna 11 och 12.

Särskilt möte i Europeiska rådet hölls i Pörtschach, Österrike, den 24–25 oktober. I övrigt kan nämnas att stats- och regeringscheferna möttes i London den 12 mars i samband med Europeiska konferensen och i Bryssel 1–3 maj för att besluta om vilka medlemsstater som skulle delta i den tredje fasen av EMU.

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff inleddes en bred debatt om Europeiska unionens framtida utveckling. Vid Europeiska rådets särskilda möte i Pörschach i oktober betonades ånyo behovet av en stark och effektiv union. Ytterligare ett steg togs i Wien då stats- och regeringscheferna fastställde att fyra frågor är av största betydelse för Europas medborgare: främjande av sysselsättning, ekonomisk tillväxt och stabilitet, förbättrad säkerhet och livskvalitet, reform av unionens politik och institutioner, samt främjande av stabilitet och välstånd i hela Europa och världen.

2.1 Europeiska rådets möte i Cardiff

Mötet innebar framsteg för sysselsättning jämställdhet och miljö. Mötet bekräftade att sysselsättningen är högprioriterad och att det är viktigt att medlemsländerna samordnar sina åtgärder i kampen mot arbetslösheten. Europeiska rådet diskuterade också de nationella handlingsplaner för sysselsättningen som presenterades tidigare under året. I enlighet med Amsterdamfördraget enades stats- och regeringscheferna också om att EU:s arbete för miljö och hållbar utveckling skall intensifieras. Tre ministerråd (energi, transporter och jordbruk) uppmanades att inleda detta arbete genom att ta fram strategier för att integrera miljö och hållbar utveckling inom sina respektive politikområden. Vidare etablerades ett nytt samarbete om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna i syfte att främja tillväxt och sysselsättning och därmed konsumenternas välfärd.

En lägesrapport förbereddes för Cardiff där riktlinjer och en tidsplan för vidare förhandlingar om Agenda 2000 fastställdes. Vad beträffar förberedelserna för utvidgningen bekräftades slutsatserna från Luxemburg. Stats- och regeringscheferna välkomnade de framsteg som gjorts efter Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997. Man konstaterade vidare att alla kandidatländer kommer att bedömas utifrån samma kriterier och kommer att gå vidare i processen i sin egen takt beroende på hur väl förberedda de är. Kandidatländernas egna ansträngningar för att uppfylla kriterierna kommer att vara avgörande. Samtliga kommer att dra nytta av de förstärkta förbindelserna med EU genom en politisk dialog och skraddarsydd strategier för att bistå dem i förberedelserna inför anslutningen. Kommissionen uppmanades också att framlägga konkreta förslag till utvecklingen av EU:s förbindelser med Turkiet, inklusive de finansiella aspekterna.

2.2 Europeiska rådets informella möte i Pörschach

Mötet ägde rum den 24-25 oktober i den österrikiska orten Pörschach, som en uppföljning av lunchdiskussionen om EU:s framtid vid toppmötet i Cardiff. Den övervägande delen av diskussionen kom dock att handla om den globala ekonomiska situationen och EU:s roll för att bidra till att motverka att den aktuella situationen försämras. Bl.a. förelåg enighet om

att avge signal om vikten av en räntesänkning för att behålla en inflationsfri tillväxt.

Diskussionen om EU:s framtid handlade framför allt om hur en effektivisering och demokratisering av det framtida EU-samarbetet skall kunna åstadkommas. Ett antal konkreta förslag framfördes, som kommer att behandlas vidare i olika fora under det kommande året.

Även samarbetet rörande rättsliga och inrikes frågor behandlades. Överenskommelse förelåg om att ett särskilt toppmöte för att diskutera dessa frågor skall inkallas under hösten 1999.

Mötets informella karaktär underströks av att inga skriftliga slutsatser förekom.

2.3 Europeiska rådets möte i Wien

I Wien, liksom vid de senaste Europeiska råden, bekräftades att kampen mot arbetslösheten fortsatt står högst på Europeiska unionens dagordning. Europeiska rådet konstaterade att systemet med nationella handlingsplaner för sysselsättning som utvärderas på europeisk nivå fungerade väl. Detta visar att bestämmelser i den nya avdelningen om sysselsättning fått genomslag i praktiken.

I Wien diskuterades vidare skattepolitik; bl.a. handlade det om skatteharmonisering och då främst bekämpning av skadlig skattekonkurrens. Även den skattefria försäljningen blev föremål för diskussion. Europeiska rådet enades om att be kommissionen och Ekofin-rådet att undersöka vilka effekter på sysselsättningen som ett avskaffande av den skattefria försäljningen skulle få och hur dessa problem skulle kunna lösas, inbegripet möjligheten till en begränsad utvidgning av övergångsarrangemangen.

Diskussionen om Agenda 2000 ledde inte till några framsteg i sak. De olika länderna redovisade sina ståndpunkter. Man bekräftade tidtabellen för det fortsatta arbetet samt att inga av de förslag som dithills lagts fram borde uteslutas från förhandlingarna. Som ett led i utvidgningsprocessen erkändes de särskilda framsteg som gjorts i Lettland och Litauen. Stats- och regeringscheferna noterade också kommissionens avsikt att under 1999 föreslå förhandlingar med Lettland om reformtakten där består, dess uppfattning att förhandlingar kan bli aktuella även med Litauen och Slovakien inom en rimlig framtid samt dess avsikt att lägga fram en rapport om Maltas ansökan.

De mål för jämställdheten som Sverige satte upp inför mötet i Wien uppnåddes. I riktlinjerna för sysselsättningen skall medlemsstaterna ägna särskild uppmärksamhet åt att åstadkomma tydliga framsteg på jämställdhetsområdet. Det första steget togs på vägen till utvecklandet av nationella handlingsplaner på jämställdhetsområdet. På miljöområdet slog mötet på nytt fast att principen om hållbar utveckling skall genomsyra alla EU:s politikområden. Ministerrådet fick nu i uppdrag att konkret redovisa hur detta skall gå till på ytterligare ett antal politikområden. I enlighet med ett svenskt förslag kommer frågan om starkare konsumentskydd att ingå som ett prioriterat område i diskussionerna om det fortsatta

genomförandet av den inre marknaden. Frågan om EU:s samarbete med Ryssland blev föremål för en lång diskussion där Sverige presenterade ett antal konkreta förslag om utvecklingen av samarbetet.

Omedelbart före mötet högtidlighölls 50-årsdagen av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Med anledning av detta föreslog Sverige att EU under det kommande året ägnar särskild uppmärksamhet åt kampen mot rasism, främlingsfientlighet och antisemitism. I anslutning till detta välkomnade mötet den svenska regeringens avsikt att hålla en internationell konferens i Stockholm för att sprida kunskap om Förintelsen.

Europeiska rådet beslutade även att ytterligare förstärka arbetet med miljö och hållbar utveckling inom EU. Tre nya policyområden – inre marknaden, industri och bistånd – pekades ut. Det slogs också fast att en övergripande utvärdering av ansträngningarna för att integrera miljö och hållbar utveckling skall göras vid Europeiska rådets möte i Helsingfors i slutet av 1999.

3 Agenda 2000 – utvidgning och reformer

Vid Europeiska rådets möte i Madrid 1995 deklarerade rådet att de nödvändiga besluten för att starta förhandlingar med de öst- och centraleuropeiska länder som ansökt om medlemskap i EU (de s.k. kandidatländerna) skulle fattas inom sex månader efter det att regeringskonferensen om en ny fördragstext avslutats. Kommissionen fick i uppdrag att avge yttranden över de enskilda kandidatländernas ansökningar och att utarbeta förslag till hur utvidgningsprocessen skulle genomföras. Kommissionen fick vidare i uppgift att mot bakgrund av utvidgningen göra en detaljerad analys av EU:s finansiella system samt jordbruks- och strukturpolitiken. Detta resulterade i juli 1997 i kommissionens meddelande Agenda 2000. Meddelandet omfattar 1 200 sidor och innehåller såväl en framtidsinriktad genomgång av unionens olika politikområden som en översikt av utvidgningens förväntade effekter på unionen och förslag till hur den s.k. förmedlemskapsstrategin skall förstärkas. Yttrandena över kandidatländerna utgör en bilaga och omfattar drygt 100 sidor per land.

3.1 EU:s utvidgning

På grundval av de beslut som fattades av Europeiska rådet i Luxemburg i december 1997 inleddes den 30 mars 1998 en anslutningsprocess som omfattar de tio kandidatländerna från Central- och Östeuropa (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Tjeckien, Slovakien, Slovenien och Ungern) och Cypern. Vid Luxemburgmötet beslutades även att man under våren skulle öppna bilaterala regeringskonferenser för inledande av medlemskapsförhandlingar med sex av kandidatländerna (Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien, Ungern och Cypern). Dessa förhandlingar öppnades den 31 mars 1998. Det första steget i processen

utgörs, för samtliga kandidatländer, av en genomgång av gemenskapens regelverk ("acquis") under kommissionens ledning. Den första reella förhandlingsomgången med vart och ett av de sex kandidatländerna, på ministernivå, ägde rum den 10 november.

Enligt de beslut som fattades av Europeiska rådet i Luxemburg skall kommissionen även lämna regelbundna rapporter om de framsteg som kandidatländerna gör i det fortsatta reform- och anpassningsarbetet. I början av november presenterade kommissionen för första gången sådana rapporter, vilka utgör underlag för överväganden om att inleda förhandlingar med ytterligare kandidatländer.

Efter att ha behandlats i rådsarbetsgruppen för utvidgningen och i Coreper antog Allmänna rådet slutsatser om utvidgningen vid sitt möte den 7 december. Dessa slutsatser utgjorde underlag inför Europeiska rådet i Wien den 11 och 12 december. Vid mötet i Wien togs inte några beslut om att inleda medlemskapsförhandlingar med ytterligare kandidatländer. På grundval av slutsatserna från mötet kommer emellertid frågan om att inleda medlemskapsförhandlingar med ytterligare kandidatländer att stå på EU:s dagordning under 1999.

3.1.1 Genomgång av regelverket ("acquis screening")

Vid genomgången av regelverket med kandidatländerna går kommissionen igenom vilka rättsakter som det samlade regelverket innehåller och betydelsen av dessa. Inför denna genomgång av regelverket har gemenskapens gällande lagstiftning delats in i 31 kapitel. De länder som inlett förhandlingar gör en något annorlunda genomgång av regelverket med kommissionen än de fem länder med vilka medlemskapsförhandlingar ännu inte har inletts (Bulgarien, Lettland, Litauen, Rumänien och Slovakien).

Genomgången av regelverket med den första gruppen av länder går till på följande sätt. Kommissionen går först översiktligt igenom ett visst kapitel av regelverket gemensamt med alla länderna (den multilaterala fasen). Därefter gör kommissionen en individuell genomgång av samma kapitel av regelverket med vart och ett av dessa kandidatländer (den bilaterala fasen). Syftet med den bilaterala genomgången är i första hand att identifiera problemområden som kan bli aktuella för förhandling. Vid genomgången kan frågor om regelverket besvaras och information erhållas om vilka specifika problem ett visst kandidatland kan ha med att anpassa sig till regelverket i kapitlet i fråga. Vid 1998 års utgång hade kommissionen gått igenom ca 20 av de 31 kapitlen av regelverket med kandidatländerna i den första gruppen.

Kandidatländerna i den andra gruppen har även de inledningsvis gjort en multilateral genomgång av regelverket med kommissionen, men ännu inte inlett någon bilateral genomgång. Detta har bidragit till att genomgången av regelverket med den andra gruppen enligt den multilaterala fasen har gått relativt snabbt och är med undantag för några enstaka kapitel avslutad. Bilaterala genomgångar av regelverket skall inledas med länderna i den andra gruppen när den multilaterala fasen är avslutad, vilket den beräknas vara under första halvåret 1999. Hela genomgången

av regelverket med dessa länder syftar till att påskynda förberedelserna för kommande medlemskapsförhandlingar och beräknas vara avslutad i sin helhet till sommaren 1999.

Sverige har vid upprepade tillfällen argumenterat för att det är angeläget att bibehålla utvidgningsprocessens inklusiva karaktär och att leva upp till slutsatserna från Europeiska rådets möte i Luxemburg. Det är därför viktigt att genomgången av regelverket för de fem kandidat-länder som ännu inte har inlett förhandlingar om medlemskap har blivit substantiell. Den svenska utgångspunkten är att när medlemskapsförhandlingar med ett ytterligare kandidatland inleds skall genomgången av regelverket inte behöva göras om från början. Möjligheten måste ges att också i praktiken ”hinna ikapp” övriga sex kandidatländer.

3.1.2 Anslutningsförhandlingarna med kandidatländerna

Kandidatländerna förutsätts överta och införliva gemenskapens regelverk med ett minimum av övergångslösningar. Förhandlingarna, som förs mellan EU:s medlemsländer och vart och ett av de sex kandidatländerna under ordförandeskapets ledning, syftar till att fastställa på vilka villkor ett kandidatland skall anslutas till EU och hur eventuella övergångs-lösningar skall utformas. Kommissionen står i nära kontakt med kandidatländerna för att kunna hjälpa till med att lösa de problem som uppstår under förhandlingarna. Europaparlamentet hålls informerat om de framsteg som görs i förhandlingarna och skall ge sitt samtycke till de anslutningsfördrag som blir framförhandlade. Medlemsländerna måste också ratificera anslutningsfördragen.

Den 11 september lämnade de sex kandidatländer som inlett förhandlingar om EU-medlemskap förhandlingspositioner på de sju första kapitlen som man har gått igenom multilateralt och bilateralt med kommissionen (Industripolitik, Små och medelstora företag, Vetenskap och forskning, Utbildning, Telekommunikationer och information, Kultur och audiovisuella frågor samt Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik). Vissa av kandidatländerna har även lämnat in förhandlings-positioner på ytterligare kapitlen.

På grundval av kandidatländernas positionspapper på de sju ovannämnda kapitlen utarbetade kommissionen förslag till gemensam förhandlingsposition för EU-länderna. Medlemsländerna skall enhälligt anta gemensamma förhandlingspositioner. Vid Allmänna rådets möte den 9 november fastställdes EU-ländernas positioner i fråga om de sju kapitlen. Realförhandlingar med kandidatländerna har under senhösten inletts med en förhandlingsrunda på ställföreträdarnivå och en förhandlingsrunda på ministernivå (utrikesministrarna).

I anslutning till att kommissionen presenterade utkast till gemensamma förhandlingspositioner avseende de sju kapitlen, lades även en rapport fram om de slutsatser man hittills dragit av genomgången av regelverket med kandidatländerna. I rapporten konstateras bl.a. att även om förhandlingarna om de kapitlen som man har gått igenom multilateralt och bilateralt kan inledas, kan de för närvarande ej avslutas. Kommissionen konstaterar att det är nödvändigt att återkomma till dessa kapitlen i ett

senare skede av förhandlingarna, bl.a. i ljuset av regelverkets utveckling och efter uppföljning av anpassningsarbetet i kandidatländerna.

Vid det första förhandlingstillfället på ministernivå, den 10 november, konstaterades att det för närvarande inte finns behov av ytterligare förhandlingar beträffande tre av kapitlen (Små och medelstora företag, Vetenskap och forskning samt Utbildning). Ytterligare information behövs beträffande Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, medan ytterligare förhandlingar behövs vad gäller Industripolitik, Kultur och audiovisuella frågor samt Telekommunikationer och information, där kandidatländerna har begärt övergångstider av olika längd.

Sverige har understrukit vikten av att tempot i utvidgningsprocessen inte stannar av. Det är därför positivt att realförhandlingar med kandidatländerna om sju av regelverkets kapitel nu har påbörjats. Det är viktigt för det fortsatta reform- och anpassningsarbetet i kandidatländerna att dynamiken i utvidgningsprocessen bibehålls.

3.1.3 Kommissionens översynsrapporter om kandidatländernas framsteg

På uppdrag av Europeiska rådet presenterade kommissionen den 4 november 1998 den första av sina regelbundet återkommande rapporter om de framsteg som gjorts i kandidatländerna.

Kommissionens bedömningar av kandidatländerna utgår ifrån de kriterier som Europeiska rådet i Köpenhamn fastslog 1993, de s.k. Köpenhamnskriterierna. Dessa består av 1) ett politiskt kriterium som innebär att kandidatländerna skall ha uppnått institutionell stabilitet, vilket garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter, 2) ett ekonomiskt kriterium som innehåller två delkomponenter som anger att kandidatländerna skall ha fungerande marknadsekonomier samt förmågan att motstå konkurrensen och marknadskrafterna inom unionen, och 3) ett kriterium som gäller kandidatländernas förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av medlemskap i EU och att ansluta sig till målen för den politiska, ekonomiska och monetära unionen. Detta tredje kriterium avser kandidatlandets förmåga att överta och efterleva EG:s regelverk, samt kapaciteten hos dess administration och rättsväsende.

Redogörelsen för framstegen i kandidatländerna utgörs av en sammanfattande rapport, innehållande slutsatser, och av rapporter specifika för vart och ett av kandidatländerna i Central- och Östeuropa och Cypern. En särskild rapport lades samtidigt fram om Turkiet. Malta, som i september 1998 aktiverade sin medlemskapsansökan, vilken har varit vilande sedan oktober 1996, kommer att behandlas i en särskild rapport i början av 1999.

Kandidatländerna får både beröm och kritik i kommissionens utvärdering

Kommissionen ger i sin utvärdering mycket blandade omdömen och utdelar beröm och kritik till flera länder utan att följa någon uppdelning

av kandidatländerna i dem som har inlett förhandlingar om medlemskap och dem som inte har gjort detta. Kommissionen betonar särskilt de framsteg som gjorts i Lettland. Landet sägs inom en mycket snar framtid kunna uppfylla kriterierna för en fungerande marknadsekonomi och förmågan att stå emot konkurrensen och marknadskrafterna inom unionen. Om den positiva utvecklingen fortgår i Lettland menar kommissionen att det bör vara möjligt att under 1999 rekommendera att medlemskapsförhandlingar med Lettland inleds. Även Litauen anses ha gjort stora framsteg. Landet anses dock behöva göra ytterligare anpassningar till regelverket för att uppfylla de ekonomiska kriterierna. Kommissionen menar vidare att viss ny lagstiftning behöver prövas i praktiken innan det är möjligt att utröna i vilken utsträckning den nya lagstiftningen fungerar. Beträffande Slovakien ser kommissionen en ny situation efter höstens val som skapar utsikter för öppning av förhandlingar, förutsatt att de demokratiska institutionerna i landet får stadga och att man kan konstatera att landet vidtar åtgärder för att rätta till den ekonomiska situationen och skapa en ökad öppenhet om denna. För Litauen och Slovakien har kommissionen, vid presentationen av rapporterna inför parlamentet, uttalat att en rekommendation om inledande av medlemskapsförhandlingar kan komma inom rimlig tid.

Kommissionen konstaterar också att goda framsteg har gjorts i Estland, Polen och Ungern, men att de varit otillräckliga i Slovenien och Tjeckien. För Bulgarien återstår ännu mycket arbete, och i Rumänien anses få framsteg ha gjorts. Beträffande Cypern konstaterar kommissionen att det trots ansträngningar att nå en politisk lösning på den fortsatt delade ön inte har varit möjligt att nå någon allomfattande överenskommelse i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolutioner. Vidare noterar man att den cypriotiska regeringens inbjudan att inkludera representanter för den turkcypriska befolkningsgruppen i förhandlingen inte accepterats, varför genomgången av regelverket med Cypern inte omfattar hela ön. Mot bakgrund av den genomgång av regelverkets kapitel som hittills gjorts torde dock inte Cypern komma att få alltför stora problem med att överta och införliva EG:s regelverk. Beträffande Turkiet anges ett flertal problem i förhållande till det politiska kriteriet. På det ekonomiska området ges dock en relativt positiv bild. Även när det gäller Turkiets förutsättningar att överta och införliva regelverket inom vissa begränsade områden är formuleringarna positiva. I slutsatserna indikeras att Turkiets EU-kandidatur följer ett eget och särskilt spår. Vad gäller det politiska kriteriet är det Turkiets eget ansvar att uppfylla detta kriterium.

Till skillnad mot de bedömningar som gjordes av kandidatländerna i länderyttranden i Agenda 2000, synes kommissionen med större emfas i år betona att kandidatländerna inte bara skall ha gjort vissa reformer, utan att dessa även måste ha varit i kraft under en viss tid innan effekterna av dem kan utvärderas (s.k. track record). Sverige har i detta sammanhang, för hela processens och Luxemburgslutsatsernas trovärdighet, betonat vikten av att de fem kandidatländer som inte har inlett förhandlingar prövas på samma grunder som de kandidatländer som redan inlett förhandlingar. Framsteg i reformprocessen måste belönas och takten i

utvidgningsprocessen avgöras i enlighet med de framsteg som respektive kandidatland gör. Skr. 1998/99:60

Rådets slutsatser om utvidgningen

I sina slutsatser från den 7 december ställer sig Allmänna rådet bakom analysen i kommissionens översynsrapporter och noterar dess slutsatser. Allmänna rådets slutsatser noterar kommissionens avsikt att rekommendera förhandlingar med Lettland före slutet av 1999 om framstegen fortsätter. Vidare noteras kommissionens uppfattning att det borde finnas förutsättningar för förhandlingar även med Litauen när fattade beslut har prövats i praktiken, samt med Slovakien när man har fått bekräftelse på att landet har fungerande demokratiska institutioner. Europeiska rådet i Wien den 11–12 december gav sitt stöd till Allmänna rådets slutsatser och uppmanade kommissionen att lägga fram nya rapporter om framstegen i samtliga kandidatländer till Europeiska rådet i Helsingfors i december 1999.

3.1.4 Det rättsliga och inrikes samarbetet inför utvidgningen med kandidatländerna

Samtliga kandidatländer ansågs i kommissionens yttranden sommaren 1997 vara svaga i rättsliga och inrikes frågor (RIF), den s.k. tredje pelaren. Mot bakgrund av detta, och med hänsyn till områdets centrala betydelse för bl.a. rättsstatskriteriet, förklarade inrikes- och justitieministrarna tidigt att de avsåg att spela en aktiv roll i utvidgningsprocessen.

Det har tagits flera initiativ i utvidgningsprocessen inom tredjepelarsområdet. Efter ett svenskt initiativ, som godkändes av ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) i maj 1998, diskuterar man hur kandidatländerna kan ansluta sig till olika nätverk för informationsutbyte inom EU – s.k. förtida associering. Några exempel på sådana nätverk är Early Warning System for Synthetic Drugs (nätverket för identifiering av syntetiska droger) och utbyte av information om fotbollshuliganism.

Vid RIF-rådet i maj slöts mellan kandidatländerna och medlemsländerna en föranslutningspakt mot organiserad brottslighet. Det är en politiskt men inte rättsligt bindande överenskommelse som innehåller ett antal principer om åtgärder för att förbättra samarbetet i kampen mot internationell organiserad brottslighet. Man skall börja genomföra åtgärderna utan att invänta en anslutning av kandidatländerna till EU.

RIF-ministrarna antog även en gemensam åtgärd om en kollektiv utvärderingsmekanism. En särskild rådsarbetsgrupp bestående av experter från medlemsstaterna bistår sedan september 1998 kommissionen med utvärderingar av kandidatländerna inom RIF-området. Kandidatländerna deltar således inte i arbetet. Medlemsstaterna skickar eget material till rådets generalsekretariat från sina ambassader, delegationer och bilaterala institutionella förbindelser om kandidat-ländernas utveckling inom områdena asyl, immigration, gränskontroll, polisfrågor och rättsliga frågor

samt tull. Generalsekretariatet samman-ställer materialet och anger var information saknas och var uppgifterna går isär. Under hösten 1998 har Ungern, Polen och Rumänien behandlats. Under det tyska ordförandeskapet första halvåret 1999 arbetar rådsarbetsgruppen med Estland, Tjeckien, Slovenien och Slovakien, och under det finska ordförandeskapet andra halvåret behandlas Lettland, Litauen, Cypern och Bulgarien.

3.1.5 Förmedlemskapsstrategin

Besluten vid Europeiska rådets möten i Köpenhamn 1993 och Essen 1994 att erbjuda alla associerade central- och östeuropeiska stater medlemskap i Europeiska unionen innehöll bl.a. ett åtagande att aktivt medverka till att förbereda dem för medlemskap. Kommissionen lade sommaren 1997 i Agenda 2000 fram förslag till en förstärkt förmedlemskapsstrategi som antogs i december 1997 vid Europeiska rådets möte i Luxemburg.

Denna förstärkta strategi har två huvudsyften. Det första innebär att EU bidrar till att utveckla kandidatländernas strategier för hur det mycket komplexa integrationsarbetet skall bedrivas. Rådet antog därför i mars 1998 ett ”partnerskap för anslutning” för varje kandidatland. Detta partnerskap utgör en ram för samverkan mellan EU och respektive land, och där anges inom vilka områden som brister måste avhjälpas för att landet i fråga skall kunna kvalificera sig för EU-medlemskap. På grundval av partnerskapen har varje land under 1998 tagit fram ett mer detaljerat nationellt program för anpassning till EG:s regelverk.

Det andra viktiga huvudsyftet är att förbereda kandidatländerna på hur det är att arbeta inom EU, bl.a. genom att kunna delta i EU:s gemenskapsprogram. Under det gångna året har denna möjlighet öppnats för samtliga länder, och de har också möjlighet att få stöd från EU för att finansiera sitt deltagande.

Grundvalen för förmedlemskapsstrategin är Europaavtalen som EG ingått med kandidatländerna. Avtalen utgör ett steg på vägen mot medlemskap, och efterlevnaden följs upp i olika kommittéer där resultatet av ländernas anpassning till EG:s regelsystem kommer upp och kan behandlas.

Phare-programmet för stöd till kandidatländerna

Det faktiska stödet går i dag via EU:s särskilda program för stöd till kandidatländerna, Phare-programmet. Programmet är inriktat på två huvudområden, institutionsuppbyggnad (ca 30 procent) och investeringar (ca 70 procent) och skall följa de prioriteringar som angetts i varje lands ovan nämnda partnerskap för anslutning. Stödet till att bygga upp och förstärka ländernas institutioner inriktas på de krav som ställs inför ett EU-medlemskap. Under 1998 har detta arbete gått in i en ny fas där insatserna framför allt sker med hjälp av tjänstemän från EU:s medlemsländer som under viss tid arbetar i kandidatländerna. Inom ramen för detta initiativ kommer Sverige och svenska tjänstemän bl.a. att ansvara

för att utveckla miljömyndigheterna i Lettland. Investerings-behovet i kandidatländerna är mycket omfattande och kan självklart inte täckas av de medel som står till buds inom Phare-programmet. Avsikten är därför att Phare-finansiering skall fungera som en bas där kompletterande insatser och bidrag kan komma från andra internationella finansiella institutioner som t.ex. Världsbanken eller från bilaterala givare. Sverige samarbetar på detta sätt med Phare i de baltiska länderna och Polen.

Phare-programmet kommer från år 2000 att kompletteras med två nya program, dels för stöd till strukturomvandling på miljö- och transportområdena, dels insatser på jordbruks- och landsbygdsområdena. Dessa program har under året behandlats i rådet och vid Allmänna rådets möte i november nåddes i princip en politisk överenskommelse om hur de slutligt skall utformas. Sverige fick i detta arbete framför allt gehör för kravet att hälften av de medel som skall gå till strukturinsatser satsas på miljöinvesteringar.

Budgeten för EU:s stöd till länderna i Central- och Östeuropa uppgår för åren 1998 och 1999 till ca 1,5 miljarder euro per år men föreslås från år 2000 öka till totalt ca 3 miljarder euro per år.

3.1.6 Europeiska konferensen

Vid toppmötet i Luxemburg i december 1997 beslutades även att en europeisk konferens skulle öppnas. Denna konferens samlar EU:s medlemsstater och de europeiska stater som har viljan att ansluta sig till EU, som delar dess värderingar och har samma utrikes- och inrikespolitiska mål. Konferensens medlemmar skall engagera sig för de principer EU är grundat på. Inbjudan har gått till kandidatländerna i Central- och Östeuropa, Cypern samt Turkiet. Syftet med konferensen är att skapa ett multilateralt forum för politiskt samråd. Samarbetsområden som nämnts är utrikes- och säkerhetspolitik, rättsliga och inrikes frågor samt annat av gemensamt intresse, särskilt ekonomi och regionalt samarbete.

Den 12 mars i år hölls den första europeiska konferensen på regeringschefsnivå. Den andra hölls den 6 oktober på utrikesministernivå. Samtliga medlemsstater och inbjudna länder utom Turkiet deltog. Till det andra mötet inbjöds även Schweiz. Vid toppmötet i Wien beslutades att Schweiz skall inbjudas att delta även i fortsättningen.

Vid konferensen har främst tredjepelområdet behandlats och då framför allt organiserad brottslighet. En sektorsövergripande grupp bestående av rättssakkunniga från varje land (den s.k. Kohl-gruppen) har bildats, och denna skall avge slutrapport i mars 1999 om bl.a. organiserad brottslighet och narkotika. Gruppen har även fått i uppdrag att se över skyddet mot barnpornografi. Gemensamma slutsatser för regionalt samarbete på miljöområdet, liksom för Kosovo och Albanien, har antagits.

En europeisk konferens kommer att hållas också under år 1999 i första hand på utrikesministernivå.

I mars överlämnade kommissionen ett antal förslag som avser reformer av centrala politikområden och EU:s budget under åren 2000–2006. Reform- och budgetförslagen är en uppföljning av kommissionens Agenda 2000-meddelande och har central betydelse för utvidgnings-processen. ”Reformpaketet” omfattar framför allt förslag om nya regelverk inom jordbruks- och regional-/strukturfondspolitiken, ett nytt s.k. interinstitutionellt avtal om budgetfrågor – där även gemenskapens nästa långtidsbudget (nästa s.k. finansiella perspektiv) ingår – samt regelverket för förmedlemskapsstödet till kandidatländerna.

Förhandlingarna om reformpaketet påbörjades under våren med främst tekniska genomgångar av de olika förslagen. Vid Europeiska rådets möte i juni i Cardiff enades medlemsländerna om att beslut om reformpaketet bör fattas senast vid ett extra möte med Europeiska rådet i mars 1999, bl.a. beroende på att Europaparlamentet därefter skall hinna avsluta sin behandling innan det upplöses inför parlamentsvalen i juni 1999. Under hösten har den tekniska genomgången av förslagen fortsatt samtidigt som den politiska behandlingen av förslagen har intensifierats. I oktober överlämnade kommissionen sin rapport om genomförandet av gemenskapens egna medelssystem. Rapporten tar bl.a. upp frågan om en rimligare fördelning mellan medlemsländerna av nettobidragen till EU:s budget.

Sverige hör till de länder som tydligast framhållit att tidtabellen måste hållas och att beslut måste fattas i mars 1999. Om så inte sker riskerar utvidgningsprocessen att försenas. Sverige har också betonat att nettobidragsproblematiken måste vara en integrerad del av besluten om Agenda 2000, vilket vissa andra medlemsländer starkt ifrågasätter. Vid Europeiska rådets möte i Wien i december bekräftades den nämnda tidtabellen och att alla element i diskussionen måste studeras.

3.2.1 EU:s budget för perioden år 2000–2006

Långtidsbudgeten fungerar som en övergripande ram för EU:s totala utgifter och för utgifterna för budgetens underkategorier. Vid Europeiska rådets möte i Edinburgh 1992 kom stats- och regeringscheferna överens om den nuvarande långtidsbudgeten. Den gäller från 1993 till 1999 och regleras i det s.k. interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin och förbättrat budgetförfarande. Uppläggningsen av en ny långtidsbudget regleras i detta avtal. Sedan kommissionen lade förslaget har det bearbetats i en särskild rådsarbetsgrupp i Coreper, Ekofin-rådet, Allmänna rådet och vid Europeiska rådet i Cardiff och Wien.

Kommissionen föreslår i nästa långtidsbudget en totalnivå för de nuvarande medlemsstaterna i EU på drygt 100 miljarder euro per år för s.k. åtaganden för åren 2000–2006. Jordbruksriktlinjen föreslås öka från 46 miljarder euro år 2000 till drygt 51 miljarder år 2006 (i 1999 års priser). Utgifterna för strukturpolitiken föreslås minska från drygt 36 miljarder år 2000 till drygt 32 miljarder år 2006. Dessa utgifter rymms under det inkomsttak som kommissionen föreslår skall kunna tas i

anspråk av unionen. Detta ligger på 1,27 procent av EU:s samlade årliga bruttonationalinkomst. Åtminstone en del av utrymmet som uppstår mellan de totala utgifterna för EU:s nuvarande medlemsländer och taket för egna medel skall kunna användas till kostnaderna för införlivandet av de nya medlemsländerna fr.o.m. år 2002.

Ett stort antal medlemsstater, däribland Sverige, har förespråkat en lägre nivå på långtidsbudgeten så att nivån på de framtida utgifterna stabiliseras på nuvarande utgiftsnivå, dvs. omkring 85 miljarder euro totalt per år i 1999 års priser.

3.2.2 Jordbruksreformen och landsbygdsutvecklingen

En viktig del i Agenda 2000 rör EG:s gemensamma jordbrukspolitik och ändringar i denna. Förslagen på jordbruksområdet inom Agenda 2000 utgör en fortsättning på 1992 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Syftet är även nu att förhindra en kostsam överproduktion och stärka det europeiska jordbrukets konkurrenskraft, men också att förbereda unionen inför nästa förhandlingsrunda i WTO och den förestående utvidgningen av EU.

Riktlinjer för Sveriges långsiktiga agerande när det gäller reformen av EG:s jordbrukspolitik har lagts fast av riksdagen (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241). Tre övergripande mål anges för Sveriges jordbruks- och livsmedelspolitik inom EG: Jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion skall styras av konsumenternas efterfrågan. Produktionen skall vara långsiktigt hållbar, både från ekologiska och ekonomiska utgångspunkter. EG skall också medverka till global livsmedelssäkerhet, bl.a. genom att hävda frihandelns principer även på jordbruks- och livsmedelsområdet. En fri handel bör dock kompletteras med konsument-, djurskydds-, miljö- och regionalpolitiska insatser.

På sikt bör begränsningar av produktionen och subventioner inom ramen för marknadsordningarna avvecklas. De medel som därigenom frigörs kan användas för att tillgodose behovet av regional näringslivsutveckling, strukturinsatser, landsbygdsutveckling och förvärv av miljötjänster. På sikt måste jordbruket som andra sektorer i huvudsak verka på marknads villkor. Under en övergångsperiod kan det dock finnas behov av anpassningsstöd för att underlätta en omställning under socialt acceptabla former. För att klara viktiga miljömål, mål för landsbygdsutveckling och mål för regional näringslivsutveckling kommer det att finnas ett fortsatt behov av riktade åtgärder.

Ett minskat och på sikt avvecklat marknadsstöd och en bättre marknadsanpassning kan bidra till att de samhällsekonomiska kostnaderna för jordbrukspolitiken blir mindre. För att uppnå detta mål kan man acceptera vissa övergångsvisa merkostnader på EU-budgeten, men på lång sikt skall kostnaderna för politiken minska.

Nuvarande programperiod för EG:s regional- och strukturpolitiska insatser löper ut år 1999 och en ny programperiod påbörjas år 2000.

Europeiska kommissionen lade i mars 1998, med utgångspunkt från Agenda 2000, fram förslag till nya förordningar för bl.a. strukturfonderna att gälla perioden 2000–2006. Förslagen inriktas på att effektivisera och förenkla de regional- och strukturpolitiska insatserna. En geografisk koncentration av insatser eftersträvas, vilket avspeglar sig i en reducering av antalet mål till tre samt till enbart tre gemenskapsinitiativ. Förslagen syftar också till ett ökat ansvar för medlemsländerna i enlighet med närhetsprincipen samt effektivare kontroll och uppföljning.

Med början under det brittiska ordförandeskapet under våren 1998 har kommissionens förslag gått igenom i arbetsgrupper i ministerrådet. Detta arbete fortsatte under det österrikiska ordförandeskapet andra halvåret, varvid kompromissförslag lades fram i ett stort antal frågor. Strukturfonderna har vid några tillfällen också behandlats av utrikesministrarna i Allmänna rådet. Agenda 2000 behandlades också vid Europeiska rådet den 11–12 december. En sammanfattning av förhandlingsläget är att framsteg gjorts främst i tekniska frågor men att de stora politiska frågorna kvarstår att lösa. Riktningen är att förhandlingarna skall avslutas i mars 1999, åtminstone vad gäller de viktigaste frågorna.

Kommissionens förslag innebär bl.a. att nuvarande mål 6-området blir ett mål 1-område. Den fråga som från svensk sida drivits med stor kraft gäller mål 1 (de svagaste regionerna). Med hänvisning till det svenska anslutningsfördraget har Sverige framhållit att befolkningsgleshet erkänts som ett strukturproblem, vilket också fastställts som ett särskilt kriterium. I förhandlingarna hävdar Sverige att detta kriterium bör införas i strukturfondsförordningen för mål 1. Tillämpningen av detta kriterium skulle innebära att nuvarande mål 6 i det nya mål 1 skulle utvidgas till att omfatta de fyra nordligaste länen samt den del av mål 6 som ligger utanför dessa län.

För att bereda de regional- och strukturpolitiska frågorna i Agenda 2000 har ett intensivt arbete pågått i olika konstellationer inom Regeringskansliet. Tyngdpunkten har legat på att utarbeta förslag till svenska ståndpunkter i förhandlingarna i ministerrådet samt också på att vinna andra länders stöd för dessa.

Ett stort antal möten har hållits på olika håll i landet för att informera om arbetet med att bereda EG:s framtida regional- och strukturpolitik samt få synpunkter inför regeringens överväganden.

3.2.4 Reform av den finansiella förordningen om transeuropeiska nät (TEN) och av lånegarantifonden

Skr. 1998/99:60

Under året har kommissionens förslag till ändringar i den nuvarande finansiella förordningen om TEN från 1995 förhandlats i rådet. Denna förordning reglerar hur TEN skall finansieras. Rådet har fattat beslut om en gemensam ståndpunkt som innebär att en liten del av den totala budgeten för TEN för perioden 2000–2006 skall användas för riskkapitalinvesteringar i exempelvis investeringsfonder. Detta förväntas attrahera mer privat kapital till investeringar i infrastrukturprojekt inom transportområdet (se även 13.5). Beslutet föranleddes av en rapport från 1997 med förslag till åtgärder för att underlätta privat medfinansiering (s.k. Public Private Partnerships, ppp) av infrastrukturprojekt inom transportområdet, framtagen av transportministrarnas personliga representanter samt företrädare för banker och industri. Dessutom har rådet beslutat att den nuvarande årliga finansieringen av projekt skall ersättas av s.k. flerårig indikativ vägledning för att ge större finansiell säkerhet åt framför allt privatledda projekt.

Garantifonden för åtgärder avseende tredje land upprättades 1994 och syftar till att ersätta långivarna om mottagaren av ett lån som beviljats eller garanterats av gemenskapen till förmån för eller i ett tredje land inte fullgör sina skyldigheter. Fonden förvaltas av Europeiska investeringsfonden (se avsnitt 39.10). Förhållandet mellan de tillgängliga fondmedlen och de utestående lånen har sedan fonden upprättades växt oavbrutet och överskridit det tak på 10 procent som riktmärket fastställts till. Eftersom fonden bara har använts vid två tillfällen sedan den inrättades och det har visat sig att ett riktmärke på 10 procent är mer än nödvändigt, har medlemsländerna nått en politisk överenskommelse att sänka detta till 9 procent.

4 Den ekonomiska och monetära unionen (EMU)

Redan i början av 70-talet gjordes försök att skapa en ekonomisk och monetär union, vilka misslyckades. Förnyade försök ledde i slutet av 70-talet till ett samarbete inom ramen för Ekonomiska monetära systemet (EMS) med dess valutakursmekanism ERM (Exchange rate mechanism). Det var dock först under 1980-talet som medlemsstaterna på allvar återupptog tanken på att skapa en ekonomisk och monetär union. Bestämmelserna om EMU tillkom genom Unionsfördraget och den första etappen inleddes den 1 juli 1990. År 1995 då Sverige blev medlem i EU hade den andra etappen påbörjats.

Riksdagen beslutade i december 1997 att Sverige inte borde införa Europeiska unionens gemensamma valuta euron då den tredje etappen av EMU inleds den 1 januari 1999. Riksdagen beslutade emellertid också att Sverige bör hålla dörren öppen för ett senare svenskt inträde i valutaunionen. I regeringsförklaringen den 6 oktober 1998 klargjordes att

beslut om deltagande i EMU:s tredje etapp skall underställas det svenska folket i val eller i folkomröstning. Under 1998 fattades det viktiga beslutet om vilka medlemsstater som skulle delta i valutaunionen från starten, och omräkningskurserna mot euron fastställdes.

4.1 Besluten den 1–3 maj 1998

Den 1–3 maj fattades ett antal viktiga beslut om valutaunionen i Bryssel. En sekvens av möten ägde rum inledd av ett möte i rådet den 1 maj. Dagen därpå sammanträdde Europaparlamentet i plenum följt av ett rådsmöte i den sällsynta sammansättningen av stats- eller regeringschefer. Därefter ägde ett mellanstatligt möte rum med ministrar, centralbankschefer, kommissionen och Europeiska monetära institutet (EMI) och slutligen ytterligare ett möte i rådet.

4.1.1 Beslut om deltagande medlemsstater

Urvalet av medlemsstater som skulle ingå i valutaunionen från starten var det viktigaste beslutet under helgen den 1–3 maj. Sedan riksdagens beslut från december 1997 har det stått klart att Sverige inte önskar delta från starten. Rådet, i sammansättningen av stats- eller regeringschefer, slog fast att följande elva EU-medlemsstater skulle införa euron från den 1 januari 1999: Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland och Österrike. Fyra EU-medlemsstater (Sverige, Storbritannien, Danmark och Grekland) skulle inte delta från starten. Rådets beslut var enhälligt. Det stöddes av en stor majoritet av Europaparlamentet. Röstsiffrorna var 468 för, 64 emot och 24 nedlagda.

Besluten om deltagande medlemsstater i valutaunionen baserades bl.a. på rapporter från kommissionen och EMI om huruvida staterna uppfyllde de s.k. konvergenskriterierna. Rådet slog fast att Sverige inte uppfyllde de nödvändiga villkoren för införande av den gemensamma valutan. Sverige uppfyllde konvergenskriterierna rörande låg inflation, låga räntor och sunda statsfinanser. Det angavs dock att växelkurskriteriet inte uppfyllts med hänvisning till att kronan aldrig har deltagit i växelkursmekanismen ERM, och att kronan hade varierat i förhållande till ERM-valutorna. Detta återspeglade bl.a. frånvaron av ett växelkursmål. Det anfördes också i rådsbeslutet att den svenska lagstiftningen om Riksbanken inte uppfyller kraven i EG-fördraget.

4.1.2 Utnämning av chef och övriga direktionsledamöter i Europeiska centralbanken (ECB)

ECB:s direktion består av ordföranden, vice ordföranden och fyra övriga ledamöter. Efter långa förhandlingar mellan stats- och regeringscheferna utsågs slutligen holländaren Willem F. Duisenberg till ordförande. Det är dock oklart hur länge Duisenberg kommer att sitta kvar. Han utsågs i

enlighet med EG-fördraget för en period på åtta år. I ett personligt uttalande inför rådet tillkännagav Duisenberg emellertid att han med hänsyn till sin ålder inte hade för avsikt att stanna hela mandatperioden. Utan att nämna något datum anförde Duisenberg att han skulle stanna åtminstone tills övergången till sedlar och mynt i euro har slutförts. Duisenberg betonade att han gjorde detta uttalande av egen vilja och att det i framtiden var han själv som beslutade om tidpunkten för sin avgång.

Till vice ordförande utnämndes fransmannen Christian Noyer på fyra år. Till övriga direktionsledamöter utsågs Otmar Issing (tysk) för en period på åtta år, Tommaso Padoa-Schioppa (italienare) på sju år, Eugenio Domingo Solans (spanjor) på sex år och Sirkka Härmäläinen (finska) på fem år.

4.1.3 Beslut om upphävande av alltför stora underskott

Under samma helg fattade Ekofin-rådet beslut om att upphäva besluten om alltför stort underskott i de offentliga finanserna för nio av EU:s medlemsstater. Ett sådant beslut krävdes för att vara kvalificerat till valutaunionen. Förutom för Sverige lyftes beslutet om alltför stort underskott för Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien, Österrike, Portugal och Storbritannien. Detta innebar att 14 av EU:s medlemsstater inte längre uppvisade för stora underskott. För Danmark upphävdes beslutet år 1996 och för Finland samt Nederländerna år 1997. Irland och Luxemburg har aldrig haft för stora underskott sedan 1994 när detta förfarande upprättades. Endast för Grekland kvarstår beslutet om att underskottet är alltför stort.

4.1.4 Förannonsering av omräkningskurser

Enligt EG-fördraget skall rådet den dag då valutaunionen inleds besluta om de oåterkalleliga omräkningskurser som skall gälla mellan euron och de nationella valutorna. Detta beslut skall inte ändra ecuns (eurons) externa värde. Inför inledningen av valutaunionen har det funnits en stark vilja att göra den praktiska övergången till euron så förutsägbar som möjligt för att på så sätt undvika oro på de finansiella marknaderna.

Ecuns värde mot t.ex. dollarn bestämdes genom att en rad av medlemsstaternas valutors kurs mot dollarn vägdes samman. Detta betyder att ecuns externa värde berodde av värdet på samtliga de tolv valutor som ingick i ecu-korgen. Detta gällde också ecuns värde mot var och en av de valutor som ingick i ecu-korgen. I och med att det stod klart att inte samtliga medlemsstater vars valuta ingick i ecun skulle komma att delta i valutaunionen från starten, var det inte möjligt att förannonsera de slutliga omräkningskurser som nu gäller mellan euron och de deltagande medlemsstaternas valutor.

För att ändå minska risken för osäkerhet och spekulation kring omräkningskurserna valde finansministrarna och centralbankscheferna i de deltagande medlemsstaterna, jämte kommissionen och EMI, vid mötet den 2 maj att förannonsera metoden för att fastställa de slutliga

omräkningskurserna. Denna metod var att de centralkurser inom ERM som rådde den 2 maj 1998 också skulle ligga till grund för beräkningen av de slutliga omräkningskurserna mot euron. Dessa omräkningskurser skall obligatoriskt användas också för omräkning mellan de nationella valutorna inom euro-området.

Centralbankerna i de medlemsstater som skulle komma att införa euron från starten åtog sig i samband med beslutet att vidta åtgärder för att marknadskurserna den 31 december skulle komma att överensstämja med centralkurserna inom ERM.

4.2 Besluten den 31 december 1998

Den 31 december 1998 fattades ytterligare viktiga beslut i EMU-processen. Ekofin-rådet fastställde de oåterkalleliga omräkningskurserna mellan euron och de medlemsstaters valutor som skulle delta i valutaunionen från starten dagen därpå.

Omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron är därmed sedan den 1 januari 1999 följande:

1 euro	=	40,3399	belgiska franc
	=	1,95583	tyska mark
	=	166,386	spanska pesetas
	=	6,55957	franska franc
	=	0,787564	irländska pund
	=	1936,27	italienska lire
	=	40,3399	luxemburgska franc
	=	2,20371	nederländska gulden
	=	13,7603	österrikiska schilling
	=	200,482	portugisiska escudos
	=	5,94573	finska mark

I anslutning till beslutet om omräkningskurserna fattades vidare beslut om centralkurser mot euron samt bandbredder för den danska kronan och den grekiska drakman, vilka ingår i den nya växelkursmekanismen (ERM 2) från valutaunionens start.

4.3 Andra EMU-frågor under 1998

4.3.1 Växelkursmekanismen ERM 2

Vid inledningen av valutaunionen ersattes den tidigare växelkursmekanismen ERM av ERM 2. Grunddragen i ERM 2 har slagits fast genom en resolution som antogs av Europeiska rådet i Amsterdam i juni 1997. ERM 2 baseras på att de länder utanför valutaunionen som deltar i ERM 2 har en centralkurs mot euron och ett standardband på +/- 15 procent inom vilket valutakursen tillåts fluktuera. Det finns dock möjlighet att upprätta smalare band. Vid bandgränserna är interventioner från ECB och de nationella centralbankerna i princip obligatoriska.

Interventionerna kan dock avbrytas om prisstabilitetsmålet för ECB hotas. Deltagande i ERM 2 är frivilligt, även om det anges i resolutionen att medlemsstater utanför valutaunionen kan förväntas delta.

I september undertecknade samtliga centralbanker inom EU ett avtal om ERM 2 där de operativa förfarandena vid tillämpningen av ERM 2 lades fast. Avtalet ersätter det tidigare centralbanksavtalet som slöts när EMS upprättades. Under hösten 1998 gjorde Danmark och Grekland klart att de avsåg delta i ERM 2 från 1 januari 1999. I en överens-kommelse mellan Danmark och euro-länderna bestämdes fluktuations-bandet för den danska kronan till +/- 2,25 procent, dvs. smalare än standardbredden. För Sveriges del är ett deltagande i ERM 2 inte aktuellt enligt regeringen.

4.3.2 Eurons legala status

Sedan beslut tagits i maj 1998 om vilka medlemsstater som deltar i valutaunionen från starten kunde rådets förordning (EG) nr 974/98 om införandet av euron antas. Rådet hade redan 1997 godkänt ett utkast till förordning. Den antagna förordningen kompletterades på de punkter som ännu saknades i utkastet, nämligen dels vilka medlemsstater som deltar i valutaunionen från starten den 1 januari 1999, dels att sedlar och mynt i euro sätts i omlopp den 1 januari 2002.

4.3.3 Inrättandet av Europeiska centralbanken (ECB)

Sedan ledamöterna av Europeiska centralbankens direktion utnämnts kunde ECB och det europeiska centralbankssystemet (ECBS) upprättas per den 1 juni 1998. Samtidigt inleddes likvidationen av ECB:s föregångare, Europeiska monetära institut.

Under året pågick ett intensivt arbete för att lägga grunden för verksamheten inom ECBS och ECB efter årsskiftet 1998/99. Olika förberedande åtgärder vidtogs av såväl medlemsstaterna genom ministerrådet som ECB internt (se även 39.8). Ministerrådet tog beslut om bl.a. nationella myndigheters samråd med ECB om förslag till rättsregler inom ECB:s behörighetsområde och om hur medlemsstaternas andel av ECB:s kapital skall beräknas. Vidare beslutade rådet om ett antal förordningar rörande ECB:s insamling av statistiska uppgifter, ECB:s tillämpning av s.k. minimireserver eller kassakrav samt ECB:s rätt att förelägga sanktioner mot institut som inte följer bestämmelserna i de två nyss nämnda förordningarna.

Så länge Sverige inte deltar i valutaunionen kommer landet endast att beröras av dessa rättsakter i begränsad omfattning.

4.3.4 Multilateral övervakning

Under våren 1998 lade kommissionen fram en rekommendation till allmänna riktlinjer för hur den ekonomiska politiken skall bedrivas i medlemsstaterna och gemenskapen innevarande år. På grundval av denna

rekommendation presenterade rådet ett utkast till allmänna riktlinjer, vilket i sin tur behandlades av Europeiska rådet i Cardiff i juni 1998. Slutsatserna från mötet i Cardiff låg till grund för den rekommendation till riktlinjer som antogs av rådet i juli.

De allmänna riktlinjerna är av stor betydelse, då dessa anger inriktningen på och målen för den ekonomiska politiken i medlemsstaterna och gemenskapen. I 1998 års riktlinjer betonas betydelsen av en fortsatt tillväxt- och stabilitetsinriktad politik i gemenskapen. Medlemsstaterna skall fortsatt eftersträva och upprätthålla sunda offentliga finanser som är förenliga med stabilitets- och tillväxtpakten (se även 4.3.6). Utgångspunkten för penningpolitiken är en inriktning mot prisstabilitet. En stabilitetsinriktad penningpolitik understödd av lämpliga budgetåtgärder och lämplig löneutveckling kan främja tillväxt och sysselsättning. Strukturpolitiska åtgärder bör bidra till att göra tillväxtprocessen smidig, att förstärka gemenskapens konkurrenskraft och att göra tillväxten miljövänligare. Det krävs därför fortsatta ansträngningar i många medlemsstater för att avlägsna strukturella brister på varu-, tjänste- och arbetsmarknaderna.

Förstärkning av de allmänna riktlinjerna för multilateral övervakning

Efter mötet i Cardiff diskuterades behovet av att klargöra förfarandet för de allmänna riktlinjerna som efter den 1 januari 1999 kommer att behöva förstärkas ytterligare. Dessa riktlinjer måste vara ett effektivt instrument dels för övervakning och samordning av den ekonomiska politiken (se även 4.3.5), dels för att främja varaktig konvergens. Ordförandena i Monetära kommittén och Ekonomisk-politiska kommittén utvecklade och förtydligade därför förfarandet i ett brev till rådets respektive kommissionens ordförande. Brevet tillställdes rådet i oktober. Ordförandena i kommittéerna framhöll i brevet att riktlinjerna bör vara allmängiltiga och utgöra en praktisk vägledning för den ekonomiska politiken. Vidare bör riktlinjerna skrivas så att de är läsvänliga för en bredare allmänhet. I brevet hänvisades även till mer landspecifika rekommendationer i enlighet med resolutionen om samordning av den ekonomiska politiken som antogs av Europeiska rådet i Luxemburg i december 1997 (se även 4.3.5).

Europeiska rådet i Cardiff i juni kom överens om att ett s.k. enkelt förfarande skall inrättas, enligt vilket medlemsstaterna och kommissionen skall utarbeta korta rapporter vid årets slut inom sina behörighetsområden på produkt- och kapitalmarknaden. De nationella rapporterna skall lämnas senast den 1 december och skall i huvudsak analysera hur viktigare produkt- och kapitalmarknader fungerar, identifiera problemområden och presentera det fortsatta reformarbetet. Med utgångspunkt från dessa rapporter skall kommissionen färdigställa en rapport om strukturpolitiken i gemenskapen och medlemsstaterna. Rapporten skall ligga till grund för diskussioner i rådet och det förberedande arbetet med de allmänna riktlinjerna. Strukturrapporten utgör därmed ett underlag för utarbetandet av riktlinjerna. Det finns även andra nationella underlag, nämligen

stabilitets- och konvergens-programmen (se även 4.3.6) samt Skr. 1998/99:60 handlingsplanerna för sysselsättning (se även 6.1).

I december överlämnade Sverige en rapport om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna (se även 7.1). Reformen för att främja en effektiv konkurrens är ett viktigt inslag i den svenska regeringens politik. För en liten öppen ekonomi som den svenska är även en väl fungerande inre marknad av stor betydelse. Målet med det enkla förfarandet är att genom informationsutbyte och möjligheter till gruppåverkan underlätta medlemsstaternas och kommissionens arbete att främja konkurrens och fullborda den inre marknaden.

4.3.5 Samordning av ekonomisk politik

Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997 antogs en resolution om samordning av den ekonomiska politiken. I resolutionen slås det fast att banden mellan de medlemsstater som deltar i valutaunionen kommer att stärkas. Integrationen ökar det ömsesidiga ekonomiska beroendet mellan medlemsstaterna. Övergången till en gemensam valuta kommer därför att medföra förstärkt samordning av den ekonomiska politiken mellan euroländerna.

Vid mötet med Euro 15-gruppen och informella Ekofin-rådets möte i Wien den 25–26 september diskuterades samordnad ekonomisk politik. Medlemsstaterna var eniga om behovet av närmare samordning för att dels nå ökad tillväxt, dels bekämpa arbetslösheten och öka sysselsättningen i unionen. Det rådde även enighet mellan medlemsstaterna om att de allmänna riktlinjerna är det centrala instrumentet för den ekonomiska politiken (se även 4.3.4). Utformningen av den ekonomiska politiken kommer dock att förbli under alltigenom nationellt ansvar. En förutsättning för uthållig ekonomisk tillväxt och hög sysselsättning är sunda offentliga finanser. Det är därför viktigt att värna stabilitets- och tillväxtpakten (se även 4.3.6).

Rådet överlämnade, i enlighet med diskussionen om tillväxt och sysselsättning vid det informella toppmötet i Pörschach, en rapport om samordning av ekonomisk politik till stats- och regeringscheferna vid Europeiska rådets möte i Wien i december. Rapporten innehöll i allt väsentligt redan kända och överenskomna texter.

4.3.6 Stabilitets- och tillväxtpakten

Vid Europeiska rådets möte i Dublin i december 1996 enades stats- och regeringscheferna om huvudelementen i stabilitets- och tillväxtpakten. Pakten godkändes i juni 1997 vid Europeiska rådets möte i Amsterdam och antogs formellt vid rådets möte i juli samma år. Stabilitets- och tillväxtpakten syftar till att säkerställa varaktig budgetdisciplin i den tredje etappen av EMU. Pakten föreskriver både förebyggande och avskräckande åtgärder och består av två rådsförordningar samt en vägledande resolution från Europeiska rådet. Pakten omfattar samtliga

medlemsstater, med viktiga inskränkningar för de medlemsstater som inte deltar i valutaunionen.

Rådets förordning (EG) nr 1466/97 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt av övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken trädde i kraft i juli 1998. Enligt förordningen skall de medlemsstater som deltar i valutaunionen från starten utarbeta stabilitetsprogram. De som inte deltar skall utarbeta konvergensprogram. Programmen skall presenteras före den 1 januari 1999 enligt den deklaration som medlemsstaternas finansministrar kom överens om den 1 maj 1998 (se även 4.1). De skall därefter uppdateras årligen. Programmen liksom uppdateringen skall offentliggöras.

Syftet med stabilitets- och konvergensprogram är att förstärka övervakningen av de offentliga finanserna. Programmen utgör ett viktigt instrument i övervakningen. Rådet ges därmed möjlighet att tidigt kunna varna en medlemsstat om behovet att vidta åtgärder för att undvika uppkomsten av alltför stora underskott. I både stabilitets- och konvergensprogrammen skall ett medelfristigt budgetmål anges. Varje medlemsstat får själv bestämma det exakta målet med hänsyn till bland annat landspecifika förhållanden, men åtar sig att eftersträva ett mål nära balans eller i överskott. I konvergensprogrammen skall de medlemsstater som inte deltar i valutaunionen även ange de medelfristiga målen för penning- och valutapolitiken. Detta är det enda som skiljer programmen åt.

Under hösten har Grekland och Danmark lämnat konvergensprogrammet och Finland och Nederländerna stabilitetsprogrammet. Innehållet i programmen har utvärderats av rådet, som lämnat ett yttrande över dem. Utvärderingen skall ske inom två månader efter det att programmen lämnats. Sveriges konvergensprogram lämnades till kommissionen och rådet i december (se även 4.4.3).

Närmare precisering av innehållet i stabilitets- och konvergensprogrammen

I juni presenterade kommissionen ett förslag om hur innehållet i stabilitets- och konvergensprogrammen bör preciseras närmare, som ett komplement till rådets förordning (EG) nr 1466/97. Detta resulterade i ett yttrande över innehåll i och format på stabilitets- och konvergensprogrammen, som godkändes av rådet i oktober. Riktlinjerna i yttrandet är vägledande. I yttrandet framhålls att målet om nära balans eller överskott i de offentliga finanserna på medellång sikt skall ha uppnåtts senast före utgången av år 2002. Vidare påpekas att det är nivån på det strukturella underskottet som bör minskas för att göra det möjligt för den enskilda medlemsstaten att hantera ett försämrat konjunkturläge och samtidigt hålla underskottet i de offentliga finanserna inom referensvärdet 3 procent av BNP.

Vid flera tillfällen under 1998 har kommissionen presenterat underlag om finanspolitiken och budgetutsikterna i medlemsstaterna. Tanken är att rådet och Euro11-gruppen (se även 4.3.7) tidigt skall kunna identifiera eventuella avvikelser i budgetutvecklingen som kan påverka den ekonomiska politiken i euroområdet. Rådet skall i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten övervaka förändringar i budgetutvecklingen

i medlemsstaterna för att identifiera faktiska eller förväntade avvikelser från målen i stabilitets- och konvergensprogrammen. Skr. 1998/99:60

4.3.7 Euro 11-gruppen

Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997 beslutades att finansministrarna i de medlemsstater som skall delta i valutaunionen skall kunna träffas informellt och diskutera frågor som har samband med det särskilda ansvar som de delar för den gemensamma valutan. Varje gång frågor av gemensamt intresse behandlas skall dessa diskuteras i samtliga medlemsstater. Detta har lett till att de elva euroländerna sammanträder enskilt inom ramen för Euro 11-gruppen. Endast finansministrarna och en medarbetare deltar i mötena. Gruppens första möte ägde rum i samband med rådets möte i juni 1998. Under hösten 1998 har ytterligare två möten ägt rum samt ett i Euro 15-gruppen (Ekofin-kretsen). Gruppen möts i samband med Ekofin-rådets reguljära möten. Ordföranden i Euro 11-gruppen redogör för gruppens samtal vid lunchen under Ekofin-mötet. De frågor som skall diskuteras vid Euro 11-gruppens möten skall enligt den praxis som utarbetats beredas i Ekonomiska och finansiella kommittén (efterträdare till Monetära kommittén). Ur svenskt perspektiv är detta positivt, då splittring inom gemenskapen kan undvikas. Dessutom skall rådet förbli det officiella beslutsorganet.

4.3.8 Extern representation

Frågan om hur gemenskapen skall representeras i internationella forum har diskuterats under sommaren och hösten. Enighet råder om att gemenskapen i högre utsträckning än i dag behöver tala med en röst i internationella sammanhang. Medlemsstaterna eftersträvar därför ett mer samordnat agerande i bland annat G 7 och Internationella valutafonden (IMF) liksom vid internationella kriser. Anledningen är främst det faktum att elva medlemsstater har en gemensam valuta – euron – från och med den 1 januari 1999. Behovet av en samordning har ytterligare aktualiserats under hösten i samband med de internationella finansiella kriserna.

Vid Europeiska rådet i Wien godkändes Ekofin-rådets rapport om gemenskapens externa representation. Formerna behöver dock slutligt överenskommas med G 7-länderna utanför Europa. Enligt rådets rapport är medlemsstaternas hållning att det land som innehar ordförandeskapet i Euro 11 deltar i G 7-möten vad gäller frågor som är relevanta endast för euroområdet. Kommissionen kommer att ingå i delegationen för att bistå ordförandeskapet. Även ECB skall delta vid möten i G 7. När frågor som är relevanta för samtliga medlemsstater diskuteras i G 7-kretsen kan medlemsstaterna besluta om gemensamma synsätt. Gemenskapens representation i IMF vad avser frågor som är relevanta för euroområdet skall lösas pragmatiskt för att undvika eventuella förändringar i IMF:s stadgar. Det är dock klart att ECB skall delta med en observatör vid styrelsemöten i IMF när frågor av större vikt för euron behandlas.

4.4 Sveriges agerande i EMU-frågan under 1998

4.4.1 Information om euron

Under hösten påbörjades en satsning på information om praktiska eurofrågor. Syftet har varit att informera svenska hushåll och företag om hur de påverkas av att euron införs i flertalet medlemsstater. I informationen gavs svar på ett antal praktiska och konkreta frågeställningar om euron, medan för- och nackdelar med EMU eller frågan om ett svenskt deltagande i valutaunionen inte diskuterades i materialet.

Informationssatsningen har bestått av tre delar:

- Två broschyrer har givits ut, Euron och hushållen och Euron och företagen. Under året har totalt ca 400 000 exemplar spritts genom olika kanaler.
- En telefonservice, Regeringskansliets euroinformation, har startats. Euroinformationen har svarat på hushållens och företagens frågor om euron, primärt via telefon men också via brev, fax och e-post.
- En webbplats har inrättats med praktisk euroinformation. I ett första skede har webbplatsen haft samma information som de två broschyrerna.

Som ett komplement till de tre delarna har annonser i dags- och veckopress använts för att väcka intresse för frågan samt peka på var informationen finns att hämta.

4.4.2 Praktiska euroförberedelser i Sverige

Arbetet med praktiska euroförberedelser inleddes 1996 och har fortsatt under året. Inriktningen har varit dels vissa lagstiftningsändringar som kan bli aktuella som en följd av att euron blir en viktig utländsk valuta, dels analysarbete rörande ett eventuellt senare svenskt deltagande. Arbetet har bedrivits inom ramen för den samordningsfunktion som inrättats inom Finansdepartementet och där flera departement samt Riks-banken deltar. Motsvarande diskussioner har även förts inom Referens-gruppen för de svenska euroförberedelserna, med finansministern som ordförande.

De frågor som har varit aktuella under året har varit:

- Utarbetandet av den informationssatsning om praktiska eurofrågor som beskrivits ovan.
- Möjligheten för företag att ha aktiekapital och redovisning i euro. Ett slutbetänkande från Utredningen om aktiekapital och redovisning i utländsk valuta (SOU 1998:136) presenterades i november. Betänkandet föreslår i korthet att detta görs möjligt från årsskiftet 1999/2000.

- Möjligheten att lämna deklaration och kontrolluppgifter i euro. På regeringens uppdrag presenterade Riksskatteverket under hösten en rapport i frågan.
- Ledtider för offentliga sektorns omställning vid ett eventuellt deltagande i valutaunionen. Statskontoret har regeringens uppdrag att samordna myndigheternas IT-frågor som rör euron. Arbetet har bl.a. bedrivits i form av en serie seminarier och möten med de relevanta myndigheterna som deltagare.

Riksbanken har upprätthållit ett löpande samråd och information med den finansiella sektorn.

4.4.3 Det svenska konvergensprogrammet

Stabilitets- och tillväxtpakten syftar till att säkerställa en varaktig budgetdisciplin i den tredje etappen av EMU. Pakten innebär en förstärkt övervakning av de offentliga finanserna i samtliga medlemsstater. Som ett led i denna övervakning skall medlemsstaterna enligt rådets förordning (EG) 1466/97 avge stabilitets- eller konvergensprogram. Dessa skall enligt finansministrarnas deklaration från den 1 maj 1998 lämnas före utgången av år 1998. Konvergensprogrammen avser de länder som inte omfattas av den gemensamma valutan. Rådet har antagit särskilda riktlinjer för programmets form och innehåll (se även 4.3.6).

Sverige överlämnade sitt konvergensprogram till kommissionen och rådet den 22 december 1998. Programmet baserades på den inriktning av den ekonomiska politiken som presenterades i budgetpropositionen för 1999. Med hänsyn till den information som därefter inkommit, främst vad avser den internationella utvecklingen, redovisades dock en reviderad bedömning av den ekonomiska utvecklingen.

I programmet konstateras att Sverige har genomfört en betydande konsolidering av de offentliga finanserna, och för 1998 redovisas ett överskott på motsvarande 2,4 procent av BNP. Det finns flera skäl för att Sverige bör ha ett sparandeöverskott i offentliga sektorn. Den offentliga skulden bör minskas för att långsiktigt stärka förtroendet för den svenska ekonomin, liksom av rättviseskäl gentemot framtida generationer. En åldrande befolkning motiverar vidare att den offentliga nettoställningen stärks. Slutligen skapar ett överskott utrymme för de automatiska stabilisatorerna att verka.

Den ekonomiska politiken är därför inriktad på att bibehålla en fast kontroll över de offentliga finansernas utveckling. Det medelfristiga målet är ett överskott på motsvarande 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Därigenom skapas en god marginal för att man vid en framtida konjunkturavmattning skall kunna undvika alltför stora underskott. På så vis är det möjligt att förhindra att finanspolitiken förstärker konjunktursvängningarna.

I november 1997 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till de lagändringar som Sverige måste göra för att uppfylla EG-fördragets krav på en självständig centralbank under den andra etappen av EMU (prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning).

I propositionen föreslogs bl.a. att Riksbanken skall ha ett lagstadgat prisstabilitetsmål för sin verksamhet samt att en ny ledningsstruktur för banken skulle införas. Vidare föreslogs vissa ändringar beträffande ansvaret för valutapolitiken. Propositionen innehöll förslag till grundlagsändringar.

Riksdagen fattade i mars 1998 det första beslutet om grundlagsändringarna (bet. 1997/98:KU15). Riksdagens slutliga bifall till de vilande grundlagsförslagen och övriga lagförslag lämnades i november 1998 (bet. 1998/99:KU2). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 1999.

I regeringsformen har tagits in ett förbud för varje myndighet att ge instruktioner till Riksbanken i frågor som rör penningpolitik. Förbudet kompletteras med att det i Riksbankslagen har förts in ett förbud för ledamöter av direktionen att söka eller ta emot instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter.

5 Amsterdampfördraget

I Unionsfördraget (artikel N.2) anges att en regeringskonferens skall sammankallas år 1996 för att se över vilka bestämmelser i de grundläggande fördragen som behövde ändras. Resultatet av denna regeringskonferens blev Amsterdampfördraget om ändring av Fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem. Fördraget benämns Amsterdampfördraget.

Genom det nya fördraget görs substansändringar i de grundläggande fördragen. Fördraget innehåller även en förenkling av de grundläggande fördragen genom att ett stort antal bestämmelser som inte längre anses aktuella upphävs och artiklarna i EG-fördraget och Unionsfördraget numreras om.

Amsterdampfördraget undertecknades den 2 oktober 1997 i Amsterdam. Fördraget har ännu inte trätt i kraft.

5.1 Ratifikationen av Amsterdampfördraget

Enligt artikel 14 i Amsterdampfördraget skall det ratificeras (godkännas) av samtliga EU-medlemsstater i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser. Fördraget träder sedan i kraft den första dagen i den andra månaden efter den månad då det sista ratifikationsinstrumentet deponerades hos depositarien, dvs. Italiens regering.

Regeringen föreslog i proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget, som förelades riksdagen den 17 februari 1998, att riksdagen bl.a. skulle godkänna Amsterdamfördraget. Riksdagen godkände fördraget den 29 april 1998 (bet. 1997/98:UU13 och rskr. 1997/98:197).

Regeringen fattade den 7 maj 1998 beslut om ratifikation, och det svenska ratifikationsinstrumentet deponerades den 15 maj 1998 hos Italiens regering. Den svenska regeringen hade därmed fullgjort sina förpliktelser enligt artikel 14 i det nya fördraget.

Tyskland deponerade den 7 maj 1998 såsom första EU-medlemsstat sitt ratifikationsinstrument. Vid utgången av 1998 hade tio EU-medlemsstater ratificerat Amsterdamfördraget. Belgien, Frankrike, Grekland, Portugal och Spanien hade ännu inte ratificerat det nya fördraget men förväntas kunna göra det under det första halvåret 1999 (se bilaga 13).

5.2 Genomförandet av Amsterdamfördraget

Vid toppmötet i Amsterdam 16–17 juni 1997, där stats- och regeringscheferna enades om ett nytt fördrag, uppmanades samtidigt rådet att ”vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att fördraget kommer att fungera fullt ut så snart det träder i kraft” när det gäller vissa aspekter av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) och rättsliga och inrikes frågor (RIF).

Vid Allmänna rådets möte 6–7 december 1998 noterade rådet ordförandens interimrapport som utgör en faktisk uppräkningslista av de huvudsakliga åtgärder som bör vidtas för att fördraget skall fungera till fullo det datum det träder i kraft. Rådet välkomnade de framsteg som hade gjorts och underströk nödvändigheten av att skyndsamt ta itu med de förberedelser som återstod.

De åtgärder som behöver genomföras enligt interimrapporten rör Schengensamarbetet, GUSP, säkerhetsfrågor vid rådssekretariatet, institutionella frågor, nya bestämmelser om öppenhet, dataskydd och Storbritanniens godtagande av att tillämpa avtalet om socialpolitik.

Schengensamarbetet

Vad gäller Schengensamarbetet krävs följande åtgärder: Schengenregelverket skall införlivas inom Europeiska unionens ramar, vilket kräver att ett avtal förhandlas fram med Norge och Island för att associera dessa båda stater till genomförandet och utvecklingen av Schengenregelverket. En rad praktiska och administrativa beslut krävs för integreringen av Schengensekretariatet i rådets generalsekretariat.

Överföringen till första pelaren av en del av nuvarande avdelning VI (rättsliga och inrikes frågor) i Unionsfördraget och integreringen av Schengenregelverket inom EU:s ramar kommer att medföra en ändring av arbetsmetoderna i rådet.

Beträffande yttre förbindelser och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken krävs enligt det nya fördraget följande: En generalsekreterare/hög representant för GUSP och en biträdande generalsekreterare skall utnämnas. En enhet för politisk planering och tidig förvarning skall inrättas. Generalsekretariatets avdelning för yttre förbindelser skall omorganiseras. Rådet skall i samförstånd med Västeuropeiska unionens (VEU) institutioner besluta om praktiska arrangemang för att möjliggöra att alla medlemsstater som medverkar i fredsfrämjande insatser (artikel 17.3 Unionsfördraget) skall delta fullt ut och på lika villkor i planering och beslutsfattande inom VEU. Arrangemang skall vidtas för att man skall kunna förbättra samarbetet mellan EU och VEU.

Övriga åtgärder

Bland de övriga åtgärder som behöver genomföras märks följande: Rådets generalsekreterare skall, på grundval av ett rådsbeslut som fattades 1998, bemyndiga de anställda inom rådssekretariatet som skall få rätt till tillgång till sekretessbelagd information. Praktiska bestämmelser behövs för det nya medbeslutandeförfarandet för Europaparlamentet. Kommissionen har lagt fram ett nytt förslag rörande systemet för kommissionens genomförandebefogenheter, "kommittologin" (se även 39.11). En rättsakt skall antas med regler och allmänna villkor för hur ledamöterna i Europaparlamentet skall fullgöra sina uppgifter. En annan rättsakt skall antas som inbegriper gemensamma principer för val av Europaparlamentets ledamöter. Europaparlamentet, rådet och kommissionen skall anta gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. Rådets arbetsordning håller på att revideras. Kommissionen skall utarbeta ett förslag om tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Kommissionen förbereder ett förslag som syftar till att inrätta ett oberoende övervakningsorgan som skall övervaka att rättsakter om skydd för enskilda när det gäller behandling av fri rörlighet för personuppgifter tillämpas på gemenskapens institutioner och organ. Rådet har antagit vissa direktiv för att utvidga avtalet om socialpolitik till att omfatta Storbritannien.

5.2.1 Handlingsplanen för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Vid Europeiska rådet i Cardiff i juni beslutade stats- och regeringscheferna att rådet och kommissionen skall utarbeta en handlingsplan för hur man på bästa sätt skall genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, dvs. samma ämnesområde som motsvaras av Unionsfördragets s.k. tredje pelare. Handlingsplanen godkändes vid Europeiska rådet i Wien i december. I handlingsplanen anges hur bestämmelserna i Amsterdamfördraget om fri

rörlighet för personer, asyl, invandring, civilrättsligt samarbete, polisiärt och straffrättsligt samarbete bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. Bland de prioriterade åtgärderna kan nämnas att genomföra bestämmelserna om Europol, att anta miniminormer om tillfälligt skydd åt fördrivna personer, att slutföra arbetet på konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål och på andra sätt utveckla samarbetet i rättsliga frågor samt att vidta åtgärder mot barnpornografi. Skr. 1998/99:60

6 Tillväxt och sysselsättning

Mot bakgrund av den höga arbetslösheten i Europa har unionen på senare år tagit olika initiativ i syfte att bryta den negativa utvecklingen på den europeiska arbetsmarknaden. Den svenska regeringen har också konsekvent prioriterat sysselsättningsfrågan mycket högt i EU-samarbetet. Ett steg mot stärkt samarbete togs i Bryssel 1993 då Europeiska rådet antog en handlingsplan baserad på kommissionens vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Vid efterföljande toppmöten har konkreta steg tagits mot en mer systematisk övervakning av sysselsättningspolitiken. Samarbetet stärktes ytterligare vid Europeiska rådets möten i Essen (december 1994), Madrid (december 1995), Florens (juni 1996), Dublin (december 1996) och i Amsterdam (juni 1996), där stats- och regeringscheferna enades om fördrags-ändringar och en ny avdelning om sysselsättning i EG-fördraget. Sverige var pådrivande för dessa fördragsändringar. Vid Europeiska rådets extra möte i Luxemburg i november 1997 nåddes en överenskommelse som i praktiken gjorde det möjligt att genomföra en ordning motsvarande fördragets bestämmelser om samordning av medlemsstaternas syssel-sättningspolitik i förtid med början 1998.

6.1 EU:s sysselsättningssamarbete – Europeiska rådets möten i Cardiff och Wien

Som en följd av de nya bestämmelserna om sysselsättning i avdelning VIII i EG-fördraget har sysselsättningsfrågan fått en kraftigt framskjuten position i EU:s arbete till följd av Amsterdamfördraget. Samordning av sysselsättningspolitiken skall ske på grundval av gemensamma riktlinjer för sysselsättningen (artikel 128) och bygger på erfarenheterna från den multilaterala övervakningen av den ekonomiska politiken. Det nya regelverket i fördraget kom att präglade förberedelserna inför toppmötena i Cardiff och Wien vad gäller sysselsättning.

6.1.1 Förberedelser inför Europeiska rådets möte i Cardiff

Sveriges handlingsplan för sysselsättning

I enlighet med slutsatserna från Luxemburg skall medlemsstaterna i en nationell handlingsplan för sysselsättning årligen ta ställning till samtliga riktlinjer för sysselsättningen. Rapporten skall utarbetas ur ett flerårigt perspektiv.

Den svenska handlingsplanen presenterades för riksdagen i anslutning till regeringens ekonomiska vårproposition i april 1998 och tillställdes samtidigt kommissionen och rådet. Ett antal samråd med arbetsmarknadens parter ägde rum i syfte att säkra deras delaktighet i processen. Handlingsplanen upprättades i ett flerårigt perspektiv och på grundval av riktlinjerna för sysselsättning. I Sveriges handlingsplan betonades att sysselsättningspolitiken är en integrerad del av den ekonomiska politiken. Politikens inriktning på makroekonomisk stabilitet – sunda offentliga finanser och stabila priser – skapar förutsättningar för en långsiktigt hög tillväxt och en varaktig sysselsättningsökning. Sverige lyfte fram utbildning och kompetensutveckling som ett viktigt medel för att skapa en flexibel europeisk arbetsmarknad. Medlemsstaternas skatte- och bidragssystem bör utformas på ett sätt som är gynnsamt för sysselsättningen. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll för att underlätta företagens och de anställdas anpassningsförmåga, där möjligheter till kompetensutveckling är central. Vidare betonade Sverige att ett jämställdhetsperspektiv bör genomsyra samtliga politikområden för sysselsättning.

Medlemsstaternas handlingsplaner var under våren föremål för granskning i expertkommittéer under rådet. En avstämning gjordes även av Ekofin-rådet och social- och arbetsmarknadsrådet.

Ordförandeskapets rapport till Europeiska rådet

På basis av den företagna granskningen av medlemsstaternas handlingsplaner sammanställde det brittiska ordförandeskapet en ordförandenot om sysselsättning. Notan tillställdes Europeiska rådet i Cardiff. Bland annat framhöll ordförandeskapet värdet av den företagna granskningen som främjar ett utbyte av goda exempel mellan medlemsstaterna.

Kommissionens meddelande – från riktlinjer till handling

Inför toppmötet i Cardiff presenterade kommissionen den 13 maj en första granskning av handlingsplanerna och de åtaganden som medlemsstaterna gjort mot bakgrund av de fyra huvudområdena i riktlinjerna. Kommissionen underströk vikten av att genomföra de åtaganden som gjorts i handlingsplanerna.

Kommissionens meddelande – gemenskapens politik för främjandet av sysselsättning

Kommissionen antog den 13 maj ett meddelande vilket redogör för åtgärder på EU-nivå, som kan komplettera nationella initiativ för ökad sysselsättning. Meddelandet presenterades mot bakgrund av den framtida artikeln 127.2 i EG-fördraget. Denna slår fast att målet att uppnå en hög sysselsättningsnivå skall beaktas när gemenskapens politik och verksamhet utformas och genomförs.

6.1.2 Resultatet av Europeiska rådets möte i Cardiff

Skr. 1998/99:60

Europeiska rådet uppmanade medlemsstaterna att genomföra handlingsplanerna så snart som möjligt och uttalade sig om vad riktlinjerna för EU:s framtida arbete med sysselsättningen skall innebära:

- en förstärkning av utvecklingen av en yrkeskunnig och anpassningsbar arbetskraft, bl.a. genom livslångt lärande; särskild uppmärksamhet bör ägnas åt äldre arbetstagare,
- en förstärkning av åtgärderna för lika möjligheter genom att säkerställa att jämställdhet mellan män och kvinnor integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen; främjande av familjevänliga arbetsformer, inbegripet lämplig barnomsorg och system för föräldraledighet,
- åtgärder mot diskriminering av människor med funktionshinder, etniska minoriteter och andra grupper som är missgynnade på arbetsmarknaden,
- främjande av nya sätt att organisera arbetet, vid behov genom att se över den nuvarande rättsliga ramen på alla nivåer, för att kombinera flexibilitet och trygghet,
- översyn av skatte- och bidragssystem för att göra det lättare för arbetsgivare att skapa nya arbetstillfällen och mera attraktivt för arbetstagare att ta ett arbete,
- utveckling av en entreprenörskultur och främjande av utvecklingen av mindre företag.

6.1.3 Förberedelser inför Europeiska rådets möte i Wien

Sveriges uppföljningsrapport

Enligt bestämmelserna i artikel 128.3 EG-fördraget skall varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som har vidtagits mot bakgrund av riktlinjerna för sysselsättning för år 1998. Sveriges uppföljningsrapport tillställdes kommissionen den 5 augusti 1998.

Rapport om sysselsättningsutvecklingen i EU

Europeiska rådets extra toppmöte om sysselsättning i Luxemburg den 20–21 november 1997 uppdrog åt kommissionen att vart tredje år presentera en rapport om sysselsättningsutvecklingen i EU. Som ett svar på denna beställning presenterade kommissionen den 14 oktober 1998 en första rapport, vilken analyserar faktorer på utbuds- och efterfrågesidan i ekonomin som påverkar sysselsättningen. I rapporten lyftes särskilt tillväxtpotentialen i tjänstesektorn fram.

Sverige välkomnade kommissionens rapport mot bakgrund av att en hög sysselsättning bidrar till högre tillväxt, ökad välfärd, en jämnare fördelning av inkomsterna och ett mer jämställt samhälle.

Vid Europeiska rådets möte i Essen i december 1994 fastställdes förfaranden för övervakning av medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Länderna ombads utarbeta fleråriga nationella sysselsättningsprogram som underlag till en gemensam rapport. Det nya regelverket i fördraget kodifierar och stärker detta övervaknings- och rapporteringsförfarande. Årets gemensamma rapport om sysselsättning som presenterades den 14 oktober sammanställdes av kommissionen och rådet i dess tvådelade konstellation bestående av ekonomi- och finansministrar respektive arbetsmarknadsministrar. Rapporten upprättades mot bakgrund av medlemsstaternas handlingsplaner och uppföljningsrapporter (artikel 128.5) och syftar till att följa sysselsättningsutvecklingen i EU samt övervaka medlemsstaternas politik på området mot bakgrund av de gemensamma riktlinjerna. Den gemensamma rapporten förelades Europeiska rådets möte i Wien.

Rapporten betonar behovet av att bedriva en enhetlig och samordnad politik i sysselsättningsfrågan och lyfter bl.a. fram följande:

- Den nuvarande makroekonomiska strategin är av avgörande betydelse i en situation med allt större osäkerhet och nedåtgående trender.
- Medlemsstaterna bör i större utsträckning prioritera förebyggande åtgärder och aktivering. Reformen av skatte- och bidragssystemen kan bidra till att förstärka effekterna av sådana åtgärder.
- Medlemsstaternas insatser för ökat företagande, särskilt för små och medelstora företag, bör intensifieras.
- Införlivandet av ett jämställdhetsperspektiv i sysselsättningspolitiken bör prioriteras.

I 1998 års rapport presenteras vidare ett antal exempel på sysselsättningspolitiska initiativ i syfte att belysa framgångsrika åtgärder och möjligheten att genomföra dessa i andra medlemsstater. I rapporten konstateras att även om sysselsättningsläget har försämrats i Sverige är sysselsättningsgraden högre än genomsnittet i EU. Sveriges arbetsmarknadspolitik har lyckats väl med att bryta arbetslösheten både bland unga och vuxna arbetslösa. Vidare framhålls att arbetet för ökad jämställdhet, integrering av arbetshandikappade i arbetslivet samt möjlighet att förena yrkesliv och familjeliv är högt utvecklat i Sverige. Rapporten pekar även på behovet av insatser för personer med mycket långa arbetslöshetstider och insatser för företagande i Sverige.

Sverige sätter stort värde på den gemensamma rapporten om sysselsättning. Den visar tydligt på de framsteg som medlemsstaterna har gjort mot bakgrund av sysselsättningsriktlinjerna. Rapporten utgör ett värdefullt instrument för att främja utbyte av goda erfarenheter mellan medlemsstaterna.

Kommissionens förslag till riktlinjer för sysselsättning för år 1999

Den 14 oktober 1998 presenterade kommissionen också ett förslag till riktlinjer (artikel 128) för medlemsstaternas sysselsättningspolitik för 1999. Innan förslaget förelades Europeiska rådets möte i Wien var det

föremål för behandling i Ekofin-rådet och social- och arbetsmarknadsrådet. Mot bakgrund av denna behandling presenterade det österrikiska ordförandeskapet ett nytt förslag som Europeiska rådet i Wien ställde sig bakom (se 1.1.4). I likhet med föregående års riktlinjer delas rekommendationerna in i fyra huvudområden: att förbättra anställbarheten, utveckla företagarandan, uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga samt stärka jämställdhetspolitiken. I förhållande till riktlinjerna för 1998 stärks rekommendationerna vad gäller reformer av skatte- och bidragssystem, tillgång till livslångt lärande, diskriminering av svaga grupper, undanröjande av hinder för sysselsättning i tjänstesektorn samt åtgärder för ökad jämställdhet.

Sverige har vid upprepade tillfällen verkat för att riktlinjerna bör konsolideras och förankras i medlemsstaterna och hos arbetsmarknadens parter. Kommissionens förslag till riktlinjer och de slutligt antagna rekommendationerna ligger väl i linje med denna ståndpunkt. Sverige anser att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken bör ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska och monetära området.

Sysselsättningen i Europa 1998 – rapport från kommissionen

Den 27 november 1998 antog kommissionen rapporten *Sysselsättningen i Europa 1998*. Rapporten tillställdes Europeiska rådets möte i Wien och har bidragit med en analytisk beskrivning av utgångspunkterna för granskningen av den pågående sysselsättningsstrategin och antagandet av riktlinjerna för sysselsättningen.

Europaparlamentets resolution om riktlinjerna

Mot bakgrund av ett betänkande den 11 november 1998 från Wim van Velzen, föredragande i utskottet för sysselsättning och valutafrågor, antog Europaparlamentet en resolution den 18 november med anledning av kommissionens förslag till riktlinjer för sysselsättningen. Resolutionen framhåller bl.a. att riktlinjerna genomförs snabbt och fullt ut i syfte att öka sysselsättningen och lyfter fram nyckelbegrepp som aktivitet och förebyggande insatser.

Arbetsmarknadens parter bidrag

Arbetsmarknadens parter bidrog på ett aktivt sätt med underlag till Europeiska rådets möte i Wien. Vid det gemensamma mötet mellan parterna (UNICE – arbetsgivarnas organisation på Europaviva, EFS – europeiska fackliga samordningsorganisationen och CEEP – offentliga arbetsgivare i EU) den 4 december 1998 i Wien antogs ett gemensamt yttrande inför Europeiska rådets möte i samma stad. Parterna lyfte bl.a. fram vikten av att konsolidera och förankra sysselsättningsstrategin. I Sverige inkom parterna med synpunkter på kommissionens förslag till sysselsättningsriktlinjer.

6.1.4 Resultat av Europeiska rådets möte i Wien

Skr. 1998/99:60

Europeiska rådet välkomnade förslaget till riktlinjer för 1999 och uttryckte stöd för resultatet från det gemensamma mötet i Ekofin-rådet och social- och arbetsmarknadsrådet i fråga om dessa riktlinjer.

När medlemsstaterna ser över sina nationella handlingsplaner bör de ägna särskild uppmärksamhet åt att

- påtagliga framsteg görs med att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män, i synnerhet genom benchmarking och en strategi för mainstreaming av jämställdhetsaspekterna,
- förverkliga begreppet livslångt lärande, i synnerhet genom att sätta upp ett nationellt mål för deltagande i sådana åtgärder,
- fullt utnyttja potentialen i tjänstesektorn och de tjänster som har anknytning till industrin, särskilt informationsteknik och miljösektorn,
- skapa ett klimat där företag, särskilt småföretag, kan växa,
- se över skatte- och bidragssystem i syfte att skapa incitament för arbetslösa och icke yrkesverksamma att ta arbete eller genomgå yrkesutbildning och till arbetsgivarna att skapa nya arbetstillfällen,
- stödja äldre arbetstagare för att öka deras deltagande i förvärvslivet,
- främja social integration och lika möjligheter för svaga grupper.

Vidare enades stats- och regeringscheferna om att en rapport skall tillställas Europeiska rådets möte i Köln i juni 1999 om utarbetandet av en europeisk sysselsättningspakt inom ramen för EU:s sysselsättningsstrategi.

6.2 Sveriges samarbete med andra EU-länder

Den svenska regeringen har prioriterat sysselsättningsfrågan mycket högt både inom ramen för det reguljära rådsarbetet och i förberedelserna inför toppmötena i Cardiff och Wien.

6.2.1 Fördjupat trilateralt samarbete – Sverige, Storbritannien och Italien

Det trilaterala samarbete som inleddes inför toppmötet i Luxemburg 1997 mellan Sverige, Storbritannien och Italien utvecklades under våren. I enlighet med den gemensamma inlagan från de tre stats- och regeringscheferna i Luxemburg har ett konkret trilateralt samarbete för genomförande av s.k. pilotprojekt initierats. Ett gemensamt förslag om särskilda projekt på arbetsmarknaden inlämnades i augusti 1998 till kommissionen. Förslaget innebär att unga arbetslösa efter en gedigen förberedelse skall få praktisera inom ramen för ett praktikutbyte i något av de tre länderna. En annan del i samarbetet gäller starta eget-projekt för unga i internationell miljö.

Samarbetet fördjupades under hösten, och inför kommissionens arbete med att utforma förslag till sysselsättningsriktlinjer för 1999 inkom de tre länderna i september 1998 med konkreta förslag till reviderade riktlinjer vad gäller förstärkta skrivningar på jämställdhetsområdet.

Den 9 december 1998 gjorde statsminister Göran Persson och premiärminister Tony Blair ett gemensamt uttalande som i skriftlig form överlämnades till Österrikes förbundskansler Klima inför toppmötet i Wien. Sverige och Storbritannien framhöll vikten av en politik inriktad på att förhindra marginalisering och utslagning av människor, inte minst på arbetsmarknaden. Utslagning motverkas bäst genom att människor ges möjlighet att delta i arbetslivet och på så sätt uppnår ekonomiskt oberoende. Passivt bidragsberoende kan således undvikas.

7 Inre marknadens utveckling

Fullbordandet av den inre marknaden, dvs. skapandet av fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital inom EU, har intensifierats under året. Arbetet har primärt präglats av genomförandet av handlingsplanen för den inre marknaden. Den nödvändiga lagstiftningen kan nu till stor del sägas vara på plats och ansträngningarna har därför alltmer kommit att fokuseras på att tillämpa de gemensamma reglerna.

7.1 Handlingsplanen för den inre marknaden

Europeiska rådet gav i Amsterdam 1997 sitt stöd för kommissionens handlingsplan för den inre marknaden. Handlingsplanen bygger på fyra strategiska mål – att göra reglerna mer effektiva, att hantera de viktigaste orsakerna till snedvridning av konkurrensen, att avskaffa sektoriella hinder för marknadsintegrationen och att säkerställa att den inre marknaden är till nytta för medborgarna. För varje strategiskt mål har kommissionen definierat ett begränsat antal specifika åtgärder som syftar till att förbättra den inre marknadens funktion. Bland de viktiga framsteg som gjorts återfinns antagandet av tre av de fyra lagstiftningsåtgärder som gavs särskilt hög prioritering i handlingsplanen, nämligen förslagen till direktiv beträffande biotekniska uppfinningar, avreglering av gasmarknaden (se avsnitt 15.1) och öppenhet avseende regler för informationstjänster (se avsnitt 9.2.4). Den enda återstående prioritering som ännu inte genomförts är antagandet av en förordning om en europeisk bolagsstadga. Förslag till nya rättsakter har lagts fram bl.a. rörande upphovsrätt, elektronisk handel och betalningsförseningar. Som en ytterligare del av det skattepaket som bl.a. innefattar en uppförandekod mot skadlig skattekonkurrens har kommissionen presenterat direktivförslag i syfte att säkerställa en effektiv minimibesättning av räntekomster av sparande samt ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater.

Enligt tidsplanen skulle handlingsplanen ha varit genomförd den 1 januari 1999. Ungefär en tredjedel av de åtgärder som omnämns i

handlingsplanen har dock inte hunnit genomföras. Mycket arbete kvarstår således, och frågan om vad som kommer att hända efter det att handlingsplanen löpt ut har ofta varit i fokus under senare delen av 1998.

Kommissionen har aviserat att ett nytt politiskt program kommer att läggas fram för att följa upp de delar i handlingsplanen som återstår att genomföra. Arbetet med ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna, som initierats inom ramen för Ekofin-rådet (se avsnitt 4.3.4), kommer också att belysa brister i den inre marknadens funktion. Faktorer som håller tillbaka den inre marknadens stora potential är enligt den svenska rapporten bl.a. ofullständig harmonisering av standarder och regelverk, krångliga regler för och dålig kunskap om offentlig upphandling samt bristande tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande.

Från svenskt håll framhålls bl.a. följande som viktiga prioriteringar i det fortsatta inre marknadsarbetet: att finna ett nytt instrument som i likhet med handlingsplanen identifierar och tar itu med kvarstående problem på den inre marknaden, att förenkla regelverket och öka deltagandet av företag från Sverige och andra medlemsländer i offentlig upphandling inom EU, att förenkla regler på såväl nationell nivå som EU-nivå, att tillåta parallellimport av märkesvaror från tredje land och att reducera statsstödsnivåerna.

Genom det ekonomiska reformsamarbetet kommer gemensamma problemområden att lyftas fram och en plattform för framtida prioriteringar och åtgärder på den inre marknaden att kunna skapas.

7.1.1 Resultattavlan för den inre marknaden

Mot bakgrund av de projekt som pågår i form av införande av en europeisk valuta, en omfattande utvidgningsprocess och ett ökat samarbete överlag mellan medlemsstaterna, är det viktigt att det finns instrument för att följa utvecklingen på den inre marknaden. Av handlingsplanen för den inre marknaden följer att kommissionen en gång i halvåret skall sammanställa en resultattavla för att belysa den inre marknadens effektivitet och funktion. Hittills har tre versioner utkommit, och beslut har fattats om en fortsatt användning av resultattavlan.

Resultattavlan har i stor utsträckning koncentrerats till de åtgärder som följer av handlingsplanen, men den innehåller redan i dagsläget betydligt mer än så. Statistik över genomförda inre marknadsdirektiv och inlämnade tidsplaner är åtgärder som ursprungligen angavs i handlingsplanen, men som nu är permanenta delar i resultattavlan.

Sverige ligger för närvarande på en tredje plats med genomförande av 98,7 procent av inre marknadsdirektiven. I topp ligger Finland med 99,3 procent. Totalt inom EU:s 15 medlemsstater har 85,1 procent av inre marknadsdirektiven genomförts. Kommissionen har mer och mer inriktat resultattavlan på att vara en sektorsindelad redogörelse, vilket gör det lättare att identifiera var det finns problem kvar att lösa. I de senaste två versionerna har kommissionen dessutom lagt till ett särskilt kapitel om ekonomisk integration. I den senaste versionen togs utländska direktinvesteringar och statliga stödåtgärder upp.

Kommissionen har som ett komplement till resultattavlan låtit genomföra en gallupundersökning bland ett stort antal företag för att utröna var dessa finner att den inre marknaden fortfarande inte fungerar fullt ut. Som främsta orsaker angavs ett ofullständigt genomförande av inre-marknadslagstiftningen samt nationella särkrav. Diskussioner har förts om vad nästa resultattavla bör innehålla. Flertalet medlemsstater har ansett att resultattavlan inte får bli för omfattande. Avslutningsvis kan nämnas att den senaste resultattavlan även klargör en koppling mellan det fortsatta inre marknadsarbetet och det framtida arbetet med ekonomiska reformer.

7.2 Effektivisering och regelförenkling

7.2.1 Effektivare regler för den inre marknaden

Genomförande och effektiv tillämpning har kommit alltmer i fokus på den inre marknaden. Kommissionen har med anledning av detta tagit fram ett meddelande om hur genomförande och tillämpning kan effektiviseras mer.

Grunden är de uttalanden som kommissionär Monti (GD XV) gjorde på det informella inre marknadsrådsmötet i Cambridge i februari 1998. Meddelandet är även kommissionens sätt att redogöra för hur långt den kommit med målsättningen att bli mer effektiv vid handläggning av klagomål och överträdelseärenden, en åtgärd som följer av handlingsplanen. Meddelandet betonar vikten av ett komplett genomförande i rätt tid och med hög kvalitet. Vidare påtalas vikten av att regler måste vara tydliga och enkla samt att bättre lagstiftning är ett viktigt inslag beträffande ekonomisk tillväxt och sysselsättning. För att förtydliga vikten av att inre marknadsreglerna genomförs i tid skall medlemsstaterna fortsättningsvis inkomma med tidtabeller för genomförandet i nationell lagstiftning. Vidare nämns beträffande överträdelser att slutdatum för besvarande av formella underrättelser måste iakttas. Det informella samrådet mellan medlemsstater och med gemenskapens institutioner framställs som särskilt viktigt.

På grundval av meddelandet utarbetades rådsslutsatser som antogs av inre marknadsrådet i september. I slutsatserna uppmanas kommissionen att påskynda sin hantering av överträdelseärenden. Vidare stadgas att kommissionen skall analysera och utfärda rekommendationer för att komma till rätta med problem på den inre marknaden och för att medborgare och företag fullt ut skall kunna utnyttja sina rättigheter.

7.2.2 Förenklad lagstiftning på den inre marknaden

Arbetet med en förenklad lagstiftning på den inre marknaden (SLIM) har fortsatt i enlighet med de intentioner som fastställdes 1995. Tre SLIM-omgångar har hanterat så vitt skilda frågor som Intrastat (statistik över handeln inom EU), byggprodukter, erkännande av examensbevis och

fröklassificering av prydnadsväxter (SLIM I), mervärdesskatt, gödningsmedel, kombinerade tullnomenklaturen för extern handel och banktjänster (SLIM II), socialförsäkringar, försäkringstjänster och direktivet för elektromagnetisk kompatibilitet (SLIM III). Under hösten 1998 startade SLIM IV som omfattar förpackningars volym och vikt, klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen samt bolagsrätt. SLIM IV skall avrapporteras våren 1999. För att resultatet av arbetet i de olika grupperna skall få fortsatt politiskt stöd och leda till konkreta resultat finns SLIM med som en avrapporteringspunkt vid varje inremarknadsråd och även på de europeiska råden. Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, men har vid ett flertal tillfällen framfört att arbetet måste koncentreras till ekonomiskt viktiga områden. Dessutom måste processen leda till konkreta förslag, vilket också har skett på ett antal av SLIM-områdena.

7.2.3 Företagspaneler – en möjlighet för företagen att granska EG:s regler

Under våren 1998 presenterade kommissionen ett förslag som innebär att man skall bygga upp flera testpaneler bestående av företag i respektive medlemsstat. Genom denna panel vill kommissionen testa utkast till nya regler. Inom tre veckor skall företagare, i de medlemsstater som anmält sig till pilotprojektet, svara på ett frågeformulär där de skall ta ställning till vilka anpassningskostnader och administrativa bördor som kan bli följden av olika lagförslag inom EG.

Under hösten 1998 har två förfrågningar skickats ut, dels ett rörande det sjätte momsdirektivet, dels ett om den fjärde ändringen av redovisningsdirektivet. Den utvärdering som kommissionen sammanställt visar att 43 respektive 42 procent av företagspanelerna medverkade i de första enkäterna.

För närvarande deltar åtta länder i pilotprojektet. Sverige är positivt till att delta i projektet och kommer att delta under våren 1999. Det skall avslutas under sommaren 1999 för att därefter utvärderas av kommissionen.

7.3 Administrativt samarbete

I enlighet med de krav som ställs på medlemsstaterna i handlingsplanen för den inre marknaden utsågs den 1 oktober 1997 Kommerskollegium till officiell samordningscentral och nationell kontaktpunkt med ansvar i Sverige för att se till att problem som uppstår på den inre marknaden omhändertas och får en lösning. Om företag eller medborgare har problem på den inre marknaden skall de kunna vända sig till Kommerskollegium för att få hjälp. Arbetet under 1998 har präglats av kompetensuppbyggnad på Kommerskollegium för att dess handläggare skall kunna svara på de mångskiftande frågor som blir resultatet av de nya rollerna. Under det första året har det inkommit 56 ärenden, varav 36 avgjorts under året. Ett möte har också hållits med de ansvariga för

samordningscentralerna i respektive medlemsland för att diskutera framtida arbetsformer, ansvar och svarstider.

Kommerskollegium har också ansvar för att hantera det nätverk som skapats för att förbättra det administrativa samarbetet i fråga om den inre marknaden. Meningen är att medlemsländernas myndigheter på ett enkelt och informellt sätt skall kunna kontakta varandra för att lösa problem med handelshinder. Nätverket täcker arton särskilt viktiga sektorer, bl.a. teknisk harmonisering och standardisering, det veterinära området, växtskyddsområdet, livsmedelsområdet, maskinområdet, medicintekniska området, byggproduktområdet, offentlig upphandling, tull, flyg och telekommunikationer. Systemet sattes i gång redan 1994. Sverige har vid ett flertal tillfällen framfört att det vore mer praktiskt om adresserna till myndigheterna kunde hanteras elektroniskt, vilket skulle förenkla användandet. Arbetet med detta pågår inom kommissionen.

7.4 Dialogen med medborgarna och företagen

Efter det lyckade informationsinitiativet ”Medborgarnas Europa” har kommissionen fortsatt informationssatsningen med ett initiativ under rubriken ”Dialogen med medborgarna”. Detta presenterades vid Europeiska rådet i Cardiff. I det nya initiativet ges information via Internet utifrån samma idé som Medborgarnas Europa, och man använder sig av de sex redan framtagna broschyrerna med tillhörande faktablad på EU:s officiella språk och flera av Europas minoritetsspråk. Broschyerna handlar om att bo, arbeta, studera, vidareutbilda sig, köpa och sälja varor, arbeta för jämställdhet mellan män och kvinnor på arbetsplatsen och resa inom EU. Ytterligare en broschyr har tagits fram i samband med presentationen i Cardiff: Hur det går till att söka arbete i EU. Adressen är: <http://citizens.eu.int> till Internet.

Kommissionen arbetar även med motsvarande satsning för näringslivet, ”Dialogen med företagen”, som innebär att man arbetar på att utveckla en hemsida med länkar till viktiga områden på den inre marknaden som företagen kan vara intresserade av. Den skall även komplettera och samordnas med Euro Info Centers nätverk (informationsnätverk för små och medelstora företag, se avsnitt 14.2). Förhoppningen är att systemet skall komma igång under början av 1999.

7.5 Offentlig upphandling

Kommissionen antog i mars 1998 ett meddelande om offentlig upphandling. Meddelandet var en uppföljning av kommissionens grönbok om offentlig upphandling och återgav kommissionens syn på vilka ändringar i direktiven som kunde bli aktuella. Kommissionen skulle under 1998 presentera förslag om ändringar i upphandlingsdirektiven, som skulle innebära bl.a.:

- att vissa områden som redan är konkurrensutsatta inte skall omfattas av upphandlingsdirektiven (t.ex. telekommunikations- och elförsörjningsområdena),

- att ett nytt upphandlingsförfarande införs som innebär en ökad möjlighet till förhandlad upphandling,
- att upphandlande enheter får använda ett elektroniskt förfarande.

Kommissionen skulle vidare under åren 1998 och 1999 presentera olika tolkningsmeddelanden. I dessa skulle olika begrepp i upphandlingsdirektiven förklaras (byggentreprenad, upphandlande enhet, privatisering m.m.).

Kommissionen skulle uppmuntra inrättandet av oberoende övervakningsorgan i medlemsstaterna. I Sverige finns redan Nämnden för offentlig upphandling. Vidare skulle kommissionen också förbättra informationen till små och medelstora företag (under andra halvåret 1998).

Slutligen skulle kommissionen analysera behovet av och möjligheten att ta hänsyn till miljöaspekterna vid offentlig upphandling.

Kommissionen har under 1998 inte presenterat några tolkningsmeddelanden eller vidtagit några andra åtgärder som den skulle ha gjort enligt tidtabellen i meddelandet. I december 1998 presenterade kommissionen därför en ny tidtabell som bl.a. innebär att förslag till ändringar i direktiven skall presenteras under första halvåret 1999 och att tolkningsmeddelandet om miljökrav kan förväntas under första kvartalet 1999.

Regeringen tog i sitt yttrande över grönboken särskilt upp fyra frågor och kommissionen avser att under 1999 behandla två av dessa, nämligen göra det möjligt för offentliga sektorn att upphandla elektroniskt och förtydliga under vilka förutsättningar miljökrav får ställas.

7.6 Bolagsrätt

Frågan om att skapa en möjlighet att bilda och registrera Europabolag har diskuterats sedan 1970-talet. Det senaste publicerade förslaget härrör från år 1991 (EGT C 176, 8.7.1991, s. 1). Till förslaget är kopplad en fråga om arbetstagarinflytande i Europabolaget. Avsikten är att denna fråga skall regleras i ett till förordningen knutet direktiv. Medlemsstaternas skilda meningar i frågan om arbetstagarinflytande har under lång tid blockerat förslaget till förordning.

Förordningsförslaget har efter hörande av Ekonomiska och sociala kommittén behandlats i en rådsarbetsgrupp under ministerrådet. Under åren 1994–97 ägde det dock i stort sett inte rum något arbete med förordningstexten i arbetsgruppen. I stället försökte man föra frågan om arbetstagarinflytande framåt. En expertgrupp avgav den 13 maj 1997 den s.k. Davignonrapporten. Gruppen ansåg att den bästa lösningen var ett arbetstagarinflytandesystem som förhandlades fram i varje Europabolag för sig. Förhandlingarna skulle vara obligatoriska och inledas innan

Europabolaget bildades. Om förhandlingarna inte avslutades inom viss tid skulle särskilda referensregler träda i kraft, vilka tillförsäkrade arbetstagarna visst inflytande.

Arbetet med förordningsförslaget återupptogs i mars 1998 under det brittiska ordförandeskapet. För Sverige, Österrike och Finland var detta första gången man deltog i sakkussioner kring frågan om Europabolag.

Storbritannien inriktade arbetet på att medlemsstaterna, såvitt gällde förslaget till förordning, skulle träffa en politisk överenskommelse vid ett inre marknadsrådsmöte under våren. Det visade sig emellertid inte möjligt att uppnå någon överenskommelse. Också frågan om arbetstagarinflytande kvarstod olöst efter vårens arbete.

Därefter hölls det under hösten flera rådsarbetsgruppsmöten i frågan om arbetstagarinflytande. Också arbetet med själva förordningsförslaget drevs vidare. Ett försök från det österrikiska ordförandeskapet att nå fram till en politisk överenskommelse gick emellertid om intet, trots att de flesta medlemsstater, däribland Sverige, var positiva till förslagen. Det var framför allt frågan om arbetstagarinflytande som inte gick att lösa.

Under år 1998 har det inte skett något arbete rörande de parallella förslagen om Europakooperativ, europeiska föreningar och europeiska ömsesidiga företag.

Under hösten 1998 har även förslaget till ett trettonde bolagsrättsligt direktiv diskuterats i en rådsarbetsgrupp. Förslaget gäller s.k. övertagandebud. Diskussionen har utgått från kommissionens reviderade förslag (KOM (97) 565 slutlig). Österrike har under sitt ordförandeskap sökt nå en gemensam ståndpunkt. Detta har dock än så länge visat sig vara en svår uppgift. Särskilt frågor om gränsöverskridande bud har visat sig svårlösta. I synnerhet har detta gällt frågor om vilken övervakningsmyndighet som skall vara behörig att övervaka budet och enligt vilket lands lag som frågor med anledning av budet skall avgöras.

7.7 Bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner

Kommissionen lämnade i april 1998 ett direktivförslag om insatser mot betalningsförseningar vid handelstransaktioner, KOM (1998) 126 slutlig. Direktivförslaget har under året varit föremål för diskussion i en rådsarbetsgrupp om sena betalningar samt vid tre olika ministerrådsmöten (industri, justitie/inrikes och inre marknad). Senast diskuterades direktivförslaget vid inre marknadsrådet den 7 december 1998. Resultatet av den diskussionen blev att förslaget skall fortsätta beredas av rådsarbetsgruppen under tyskt ordförandeskap under våren 1999.

Förslaget reglerar betalningar inom den kommersiella sektorn. Betalningar från och till företag och myndigheter omfattas, däremot inte betalningar från konsumenter och inte heller betalningar från en myndighet till en annan.

Sverige är positivt inställt till förslaget. Förslaget motsvarar i stora delar vad som i Sverige redan gäller enligt räntelagen och lagen om

betalningsföreläggande och handräckning. Ett mål som Sverige arbetar för i förhandlingarna är att räntenivån skall vara så pass hög att det inte "lönar sig" att betala för sent. Skr. 1998/99:60

7.8 Redovisnings- och revisionsfrågor

Det arbete med inriktning på en internationell harmonisering av redovisningsnormerna som kommissionen inledde år 1995 har fortsatt. Redovisningsfrågor, särskilt sådana med anknytning till det arbete som sker inom International Accounting Standards Committee, har diskuterats både i EG:s kontaktkommitté för redovisningsfrågor och i en särskild teknisk underkommitté under kontaktkommittén. Sverige har deltagit i detta arbete.

Den nya tekniska underkommittén för revisionsfrågor har under året hållit två sammanträden vid vilka Sverige har deltagit. Vid mötena har behandlats i första hand frågor om kvalitetskontroll av revisionen och vilken ställning den internationella revisionsnormen International Standards on Auditing skall ha inom gemenskapen.

7.9 Bygg- och bostadsfrågor

Byggfrågor ingår i EG:s kompetensområde. I bostadpolitiska frågor sker samarbetet informellt.

7.9.1 Byggfrågor

EG-arbetet har under år 1998 i huvudsak varit inriktat på byggproduktdirektivet, byggbranschens konkurrenskraft samt direktivet om linbanor.

Kommissionen har fortsatt arbetet med byggproduktdirektivet (89/106/EEG), som trädde i kraft den 27 juni 1991. Direktivet omfattar byggnadsverk, dvs. byggnader och anläggningar, och syftet är att skapa fri handel för byggprodukter. Enligt direktivet skall byggnadsverken uppfylla sex väsentliga krav, bl.a. i fråga om brandskydd, hygien, hälsa och miljö. Kraven är utformade som kvalitativa funktionskrav. Det är därför inte möjligt att bedöma om egenskaperna hos en byggprodukt tillgodoser kraven på det färdiga byggnadsverket. En regel har utarbetats för hur tillämpningsdokumenten för byggprodukter skall tolkas i förhållande till de väsentliga kraven. Huvudsyftet med tillämpnings-dokumenterna är att få underlag (mandat) till standardiseringsorganen för att utarbeta europeiska standarder (harmoniserade standarder) och att utarbeta riktlinjer för europeiska godkännanden. De byggprodukter som överensstämmer med europeiska standarder får CE-märkas och fritt marknadsförs inom EU och skall accepteras av myndigheterna i medlemsstaterna. Arbetet med att utforma mandaten till standardiserings-organen har i huvudsak slutförts under år 1998. Standardiseringsarbetet har emellertid blivit fördröjt, men de första CE-märkta produkterna finns nu på marknaden.

Eftersläpningen i standardiseringsarbetet på byggvaruområdet är en av orsakerna till det intresse som rådet ägnat åt standardiseringsfrågor.

Som ett led i arbetet att skynda på genomförandet av byggprodukt-direktivet, främja en europeisk samsyn på byggsektorn samt skapa förutsättningar för fortsatt utveckling av den inre marknaden, har Sverige fört fram möjligheten att genomföra en europeisk bostadsmässa. Den särskilt tillkallade utredaren fortsätter arbetet med att i samarbete med byggsektorns aktörer undersöka möjligheterna att genomföra en sådan mässa. Vid bostadsministrarnas informella möte i oktober 1998 i Graz i Österrike välkomnades Sveriges planer på en sådan mässa.

I slutet av år 1997 presenterade kommissionen en rapport om byggindustrins konkurrenskraft (KOM(97) 539 slutlig). I denna konstateras att byggbranschen är väl anpassad för lokala förhållanden. I en föränderlig värld är det dock nödvändigt med en dynamisk ansats, och byggbranschen måste förbättra sin konkurrenskraft. En ökad konkurrenskraft inom byggbranschen får positiv inverkan på andra branscher samt på sysselsättning och tillväxt. Mot den bakgrunden presenterar kommissionen ett antal strategiska mål och rekommendationer fördelade på industrin, kommissionen och medlemsstaterna. I rapporten lämnas förslag till ett stort antal åtgärder för att förbättra kvaliteten i byggbranschen, förbättra lagstiftningen på området, förbättra utbildningsmöjligheterna samt förstärka och ge ny inriktning åt forskning och utveckling. Förslagen till åtgärder spänner över ett brett fält och skulle kunna komma att beröra nationella regler på byggområdet, företagens arbetsmetoder och förhållanden m.m. Inremarknadsrådet godtog den 7 maj 1998 föreslagna slutsatser och uppmanade kommissionen att diskutera de föreslagna åtgärderna med medlemsstaterna och byggbranschen. Kommissionen skall presentera en rapport om diskussionerna för rådet inom ett år. Syftet är att en handlingsplan skall utarbetas med diskussionerna som grund.

Arbetet med linbanedirektivet (KOM(93) 646 slutlig) ledde vid rådsmötet den 9 november 1998 till att en politisk överenskommelse träffades. Direktivet omfattar linbanor, släpliftar, bergbanor m.m. Enligt direktivet måste säkerhetskomponenterna och delsystemen konstrueras och tillverkas så att de installerade i en befintlig eller ny anläggning samverkar med övriga delar och uppfyller de väsentliga kraven.

7.9.2 Bostadsfrågor

Den 22–23 oktober 1998 hölls ett informellt möte mellan EU:s bostadsministrar i Graz i Österrike. Bostadsfrågor ingår inte formellt i EG:s kompetensområde. Ministermötena är främst avsedda att vara ett forum för erfarenhetsutbyte och diskussion. Ministrarna diskuterade den s.k. Habitat-agendan (FN:s världskonferens om boende, bebyggelse och stadsutveckling) och uttalade att de problem som den ökade urbaniseringen i världen medför ökar betydelsen av utvecklingen av bostäder och tätorter. Ministrarna underströk därför betydelsen av att alla tillgängliga åtgärder vidtas för att förverkliga Habitat-agendan till ”the

8 Svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna

Vid EU-medlemskapsförhandlingarna fick Sverige övergångsregler på ett antal områden. De flesta övergångsperioder var bestämda till tre eller fyra år, varför flertalet löpt ut vid årsskiftet 1998/99. Övergångsperioden skulle på vissa områden användas till att undersöka om det var motiverat att ändra gemenskapens regler och på andra områden för att de svenska reglerna skulle hinna anpassas till gemenskapens. Generellt kan sägas att övergångsperioden inom påfallande många områden har använts till att ändra, eller påbörja förändringar av, gemenskapens regler. Det gäller bl.a. stora och viktiga frågor som förbud eller klassificering och märkning av farliga kemikalier, högsta tillåten halt kvicksilver i batterier och antibiotika i djurfoder. Men det gäller även mindre frågor som industrifiske av sill och detaljregler om morötter. På andra områden har Sverige fått förlängda övergångsperioder, exempelvis för gränsvärden för kadmium i handelsgödsel och införselregler för alkohol och tobak.

Kommissionen konstaterar, i meddelande KOM(1998) 745 slutlig om översynen av gemenskapslagstiftningen på kemikalieområdet till följd av anslutningen av Finland, Sverige och Österrike, att i många fall har översynsprocessen resulterat i beslut om högre standarder på EU-nivå, vilket lett till en höjning av skydds-nivån för miljön.

Övergångsreglerna från anslutningsfördraget berör huvudsakligen områdena kemikalier, veterinär- och smittskyddsfrågor, livsmedelsstandarder, fiske, alkohol och tobak. Nedan redovisas hur det har gått med de olika övergångsreglerna under Sveriges fyra första år som medlem i EU.

8.1 Kemikalier

8.1.1 Begränsad användning av farliga ämnen

Sverige hade övergångsregler fram till 1998 års utgång för strängare regler rörande begränsningar av fyra ämnen: kadmium, pentaklorfenol, tennorganiska föreningar och arsenik. Kommissionen har lagt förslag till ändringar i gällande direktiv för de tre förstnämnda av dessa ämnen. Förslaget diskuterades under hösten 1998 i en rådsarbetsgrupp. Tidsschemat har inte kunnat hållas, vilket innebär att slutligt beslut inte kommer att kunna fattas förrän i början av 1999. Vad gäller arsenikbehandlat virke har kommissionen konstaterat att detta inte omfattas av harmoniserade regler och att det därför inte finns något behov

av ändringar i direktivet. De svenska reglerna kan således även i Skr. 1998/99:60 fortsättningen tillämpas.

8.1.2 Förbud mot kvicksilver i batterier

Sverige har enligt övergångsregler haft rätt att tillämpa sina bestämmelser om lägre kvicksilverhalt i vissa batterier fram till den 31 december 1998. Kommissionens förslag till beslut, om förbud mot saluförande av kvicksilverhaltiga batterier senast från den 1 januari 2000, fick gehör från medlemsländerna vid omröstning i kommittén för teknisk anpassning i oktober 1998. Beslutet innebär att Sveriges – och Österrikes – gränsvärden blev tillåtna samt att reglerna för kvicksilverhaltiga batterier skärps betydligt (se även 20.1.3).

8.1.3 Strängare bedömning av många kemiska ämnen och preparat

Sverige hade strängare bedömningar av farlighet för en rad kemiska ämnen som regleras i det s.k. ämnesdirektivet. För dessa gavs en fyraårig övergångsperiod under vilken EG skulle ompröva sina bedömningar. Dessa omprövningar har gått mycket bra. Merparten av de ämnen Sverige har undantag för kommer att få antingen en strängare bedömning än idag eller ligga kvar på den svenska nivån. I avvaktan på ett parallellt internationellt harmoniseringsarbete i OECD och FN-organet ILO tillåts Sverige att under ytterligare två år tillämpa sina nu gällande kriterier för akut giftighet för vissa mindre farliga ämnen.

Den revidering av direktivet om klassificering, förpackning och märkning av farliga beredningar (preparat) som slutförts under året har också medfört strängare bestämmelser inom EG och till stor del i Sverige. Vid inremarknadsrådet i september 1998 antogs formellt en gemensam ståndpunkt om denna skärpning av de gemensamma bestämmelserna. Tiden för ikraftträdandet ligger långt fram i tiden (3–5 år). Finland, Österrike och Sverige får därför i en särskild artikel rätt att fortsatt tillämpa sina nationella bestämmelser intill dess direktivet träder i kraft. Genom de nya reglerna kommer hela gemenskapen att, såsom Sverige, Finland och Österrike redan gör, klassificera och märka bekämpningsmedel på samma sätt som andra kemiska ämnen.

8.1.4 Förlängd övergångsperiod för gränsvärden för kadmium i handelsgödsel

I EG-lagstiftningen finns inga gränsvärden för kadmium i handelsgödsel, något som Sverige har sedan tidigare. Enligt anslutningsfördraget hade Sverige möjlighet att tillämpa ett gränsvärde till utgången av 1998. Kommissionen utarbetade under 1998 ett förslag till ändringsdirektiv som innebär att den svenska övergångsperioden förlängs till utgången av år 2001. Detta direktiv antogs av både parlamentet och rådet i december

1998. Under den förlängda övergångsperioden skall kommissionen ytterligare utreda problemet på EU-nivå. Skr. 1998/99:60

8.2 Veterinär- och smittskyddsfrågor

8.2.1 EG förbjuder vissa antibiotika i foder

Sveriges övergångsregler för antibiotika i djurfoder löpte ut den 31 december 1998. I februari 1998 lämnade Sverige in en ansökan om att EG:s regler på området skulle anpassas till Sveriges. Under hösten 1998 togs beslut om förbud mot sex av de tio antibiotikasubstanser som varit godkända som fodertillsatser enligt EG:s regler. Det är Sveriges ambition att även behålla förbudet mot de övriga fyra substanserna efter den 31 december 1998. Därför utlöste Sverige den s.k. skyddsklausulen i EG:s direktiv om fodertillsatser, vilken medger att nationell lagstiftning tillämpas. Oberoende av den svenska ansökan arbetar kommissionen med en omvärdering av de antibiotika som är godkända som fodertillsatser. Den förväntas vara klar till den 1 oktober år 2003.

8.2.2 Fortsatta förhandlingar om övriga foderundantag

Vid 1997 års utgång löpte tio undantag på foderområdet ut, bl.a. regler om kadaver, aflatoxin, PCB, bly, koppar, fosfor och myrsyra i foder. Sverige lämnade i juni 1997 in en ansökan till kommissionen om att EG:s lagstiftning skall anpassas till den svenska för åtta av dessa undantag. De övriga två bedömdes vara av lägre prioritet. Under hösten 1998 har Sverige fått gehör för krav på obligatorisk märkning avseende fosforinnehållet i fiskfoder. Övriga undantag inom foderområdet är fortfarande under beredning i Ständiga foderkommittén. Sverige fortsätter att tillämpa nationell lagstiftning för de kvarstående undantagen intill dess att beslut fattats av kommissionen.

8.2.3 Tilläggsgarantier på djurhälsoområdet

Vid förhandlingarna om medlemskap i EU begärde Sverige tilläggs- garantier för ett antal djursjukdomar som inte förekommer i landet eller som omfattas av våra kontrollprogram. Kommissionen skulle så snart som möjligt pröva ansökningarna om tilläggsgarantier för dessa sjukdomar. I avvaktan på beslut från kommissionen fick Sverige under ett år från dagen för anslutningsfördragets ikraftträdande tillämpa de nationella bestämmelserna för dessa sjukdomar. Sverige har beviljats tilläggsgarantier för aujeszky's sjukdom (svin) och sjukdomen IBR/IPV hos nötkreatur. Beträffande sjukdomarna SVC hos karp och EDS-76 hos fjäderfä gäller det beslut som Efta:s övervakningsmyndighet (ESA) fattat till dess att kommissionen fattar något beslut. Slutligen har Sverige beviljats sjukdomsfrihetsstatus för bovin tuberkulos, bovin brucellos samt

newcastlesjukan. Någon prövning har ännu inte skett av övriga ansökningar. I avvaktan på kommissionens prövning av övriga ansökningar har Sverige enligt anslutningsfördraget rätt att tillämpa de införselbestämmelser som gällde före medlemskapet. Skr. 1998/99:60

8.3 Livsmedelsstandarder

8.3.1 Svenska fetthalter i mjölk

Inom EG:s jordbruksreglering finns särskilda bestämmelser om fetthalter i mjölk som delvis avviker från Sveriges traditionella mjölksorter. Sverige erhöll genom anslutningsfördraget en treårig övergångsperiod för fetthalterna i våra traditionella mjölksorter lättmjölk (0,5 procent) och standardmjölk (3 procent). Vid 1997 års utgång, när övergångstiden gick ut, hade EG:s regler ändrats så att lättmjölken blivit tillåten. För standardmjölken erhöll Sverige en förlängd övergångsperiod med två år, till utgången av 1999. Regeringen arbetar för närvarande för en permanent lösning av fetthalten i standardmjölk vid övergångstidens slut.

8.3.2 Mullade morötter tillåtna genom förändrade EG-regler

Sverige, liksom Finland, begärde vid anslutningsförhandlingarna att mullade morötter, dvs. morötter som först tvättas och därefter beläggs med mull, skulle tillåtas eftersom sådana morötter marknadsförs i dessa länder. En tvåårig övergångsperiod beviljades som därefter förlängdes med ytterligare två år. Frågan löstes efter kontakter på tjänstemannanivå under hösten 1998 då EG:s kvalitetsnormer för morötter ändrades på svensk och finsk begäran.

8.4 Fiske

8.4.1 Industrifiske efter sill fortsatt tillåtet i Östersjön

Sverige fick enligt anslutningsfördraget undantag från EG:s regler om att fisk endast får fångas för mänsklig konsumtion. Svenska fiskare skulle fram till utgången av 1997 få fortsätta fiska efter sill för industriändamål i Östersjön. Våren 1998 fattade dock rådet beslut som möjliggör fortsatt sådant sillfiske i Östersjön. Detta motiveras bl.a. av att den biologiska balansen mellan sill- och torskbestånden på detta sätt upprätthålls. Andra övergångsregler rörde svenska fiskares tillgång till fisk i Nordsjön. Vid fiskerådsmötet i december 1997 uppnåddes för Sverige tillfredsställande kompromisslösningar på dessa områden. Slutligen rörde en övergångsregel bidrag till Sveriges utsättning av laxsmolt, dvs. fiskyngel, i Östersjön. Bidraget var i första hand avsett för tredje länder, dvs. länder som ej

är medlemmar i EU, och därför har Sverige inte erhållit ytterligare bidrag efter övergångstidens slut den 31 december 1997. Skr. 1998/99:60

8.5 Alkohol och tobak

8.5.1 Sverige behåller införselregler för alkohol och tobak

Enligt anslutningsfördraget får Sverige behålla restriktioner för resandeförsel av tobak, sprit, vin och öl från andra medlemsstater. De kvantitativa restriktionerna är i korta drag 300 cigaretter, 1 liter sprit, 3 liter mousserande vin eller starkvin, 5 liter icke mousserande vin samt 15 liter starköl. Över dessa volymer tas svensk skatt ut. En uppgörelse har slutits om att de nordiska länderna fortsatt får tillämpa sina införselrestriktioner. Danmark och Finland har accepterat att restriktionerna upphör vid utgången av år 2003. En översyn av de svenska reglerna skall göras innan den 30 juni år 2000.

8.5.2 Sverige har för låg punktskatt på cigaretter

Den totala punktskatten på cigaretter skall enligt EG:s regler uppgå till 57 procent av högsta detaljhandelspriset, inklusive mervärdesskatt, för cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Skatten på cigaretter i Sverige uppfyllde inte detta kriterium och Sverige fick en övergångsperiod till den 1 januari 1999 för att anpassa sig. Riksdagen beslöt att sänka punktskatten på cigaretter fr.o.m. den 1 augusti 1998, bl.a. för att motverka den tilltagande smugglingen av cigaretter. Detta innebär att Sverige inte uppfyller kravet på 57 procents punktskatt efter den 1 januari 1999. Sverige har därför ansökt om förlängning av den nuvarande övergångsperioden om minimiskattenivån för cigaretter till utgången av år 2002. Det österrikiska ordförandeskapet föreslog att en sådan förlängning tas in i ett av tobaksskattedirektiven. Inget medlemsland har motsatt sig Sveriges begäran men något beslut har ännu inte fattats.

Fri rörlighet för varor inom EU skall säkerställas genom principen om ömsesidigt erkännande av likvärdiga nationella regler eller genom att varorna uppfyller kraven i den harmoniserade lagstiftningen. De gemensamma reglerna inom tullområdet är en förutsättning för varors fria rörlighet.

9.1 Tullunionen

Bestämmelserna för tullunionen utgör en väsentlig del av gemenskapens regelverk och de har direkt verkan i medlemsstaterna. Utformning och tolkning av dessa bestämmelser är därför av stor betydelse för såväl myndigheter som näringsliv.

9.1.1 Åtgärdsprogram för tullfrågor i gemenskapen – Tull 2000

Fullbordandet av den inre marknaden och den snabba utvecklingen av gemenskapens handelsutbyte med den övriga världen har gjort det nödvändigt att tydligt fastställa och genomföra strategiska riktlinjer för att tydligare klargöra tullmyndigheternas roll inom gemenskapen. För detta har en gemensam ram skapats genom åtgärdsprogrammet Tull 2000 vilket enligt det gällande beslutet skall gälla i fem år, från och med 1 januari 1996 till och med 31 december 2000.

Det övergripande målet för Tull 2000 är att främja den inre marknadens funktion. EG:s tullprocedurer och kontroller måste fungera störningsfritt men samtidigt garantera säkerhet för medborgare och företag. Procedurer och kontroller måste vara lika effektiva längs hela den yttre gränsen och bidra till att skydda medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska intressen samt säkra enhetlighet och konkurrensneutralitet. Det är även nödvändigt att förenkla förfarandena för att säkerställa en obehindrad handel i syfte att främja utrikeshandeln och förebygga bedrägerier. Arbetet genomförs genom ökat samarbete inom olika områden dels mellan medlemsstaternas tullmyndigheter, dels mellan dessa och kommissionen. Nya effektiva arbetsmetoder utvecklas för att främja en effektiv tulladministration genom användning av modern informationsteknik.

Med utgångspunkt i en rapport om programmet som kommissionen lagt fram för Europaparlamentet och rådet har en ändring i det ursprungliga beslutet om Tull 2000 nyligen föreslagits. Ändringen innebär att flera andra åtgärder som i dag drivs parallellt inom olika program samlas under Tull 2000. Detta gäller främst den datorisering som bedrivits inom IDA-programmet (se även 9.2.4) samt utbildnings-insatser inom Matteusprogrammet. Förslaget innebär även att programmet öppnas för kandidatländerna inom Öst- och Centraleuropa samt att dess löptid förlängs till den 31 december 2002. Förhandlingar i rådet förväntas påbörjas under första halvåret 1999.

9.1.2 Förenkling och rationalisering av gemenskapens tullbestämmelser och tullförfaranden

Skr. 1998/99:60

Stockholmsdeklarationen, som handlar om förenkling och rationalisering av gemenskapens tullregler och procedurer, antogs av medlemsstaternas generaldirektörer den 10 maj 1996 och bekräftades sedermera i rådets resolution den 25 oktober 1996. Denna deklaration har positivt bidragit till att tänkandet inom EG alltmer sker i termer av förenkling, rationalisering och modernisering av tullens arbete. Dessa policy-instrument följs upp i berörda kommittéer, i första hand i Tullpolicy- och Tullkodexkommittén. En rad rättsaktsförslag i dessa syften behandlas för närvarande i berörda kommittéer.

Sverige driver, tillsammans med vissa andra EU-medlemsstater, frågan om en långtgående datorisering av tullprocedurer och informationssystem. Detta är nödvändigt för att modernisera, effektivisera och rationalisera tullförfarandena och kontrollverksamheten. Införandet av modern informationsteknik i tullens arbete är en förutsättning för ett framgångsrikt förenklingsarbete och bedöms dessutom underlätta rationalisering av materiella tullbestämmelser. Datoriseringen och användning av informationsteknik är också en förutsättning för att man skall kunna förverkliga målsättningarna i Tull 2000-programmet och i Europaparlamentets transitrapport. Förenklingsarbetet fortsätter och målet är att de femton tullverken inom EU-medlemsstaterna skall fungera som om de vore ett enda tullverk.

9.1.3 EG:s tullagstiftning

Huvuddelen av EG:s tullagstiftning finns i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen) och dess tillämpningsföreskrifter samt i rådets förordning (EEG) nr 2658/87 (tulltaxan).

Under det gångna året har kommissionens förslag till utvidgning av rådets förordning (EG) nr 3295/94 (varumärkesintrångsförordningen) behandlats i rådsarbetsgruppen för ekonomiska frågor (tullunionsgruppen). Enligt förslaget skall förordningens tillämpningsområde utvidgas till att gälla ytterligare en typ av immateriell rättighet, nämligen patent, samt till alla slag av tullprocedurer. Vidare skall förordningen anpassas så att skyddet av gemenskapsvarumärket på det administrativa planet underlättas.

I arbetsgruppen behandlas för närvarande ett antal förslag till ändringar i tullkodexen. Dessa ändringar avser bl.a.

- möjligheten att befria företagen från tvånget att inge styrkande handlingar då tulldeklarationer lämnas elektroniskt,
- gränsöverskridande tillstånd,
- uppkomst av tullskuld då varor smugglas genom en eller flera medlemsstater,
- möjligheten att utsträcka tiden för tullens tilläggsdebitering,
- frizoner och
- modernisering av tullförfaranden med ekonomisk verkan.

9.1.4 Åtgärder för ett säkrare och effektivare transiteringsförfarande

Skr. 1998/99:60

Transitering innebär att varor transporteras under tullkontroll från en plats till en annan utan att de beläggs med tullar och andra pålagor eller blir föremål för handelspolitiska åtgärder. I Europa sker transitering av varor huvudsakligen med tillämpning av gemenskapens transiteringsförfarande, det gemensamma transiteringsförfarandet (som är gemensamt för EU- och Efta-medlemsstaterna, Polen, Ungern, Tjeckien och Slovakien) samt TIR-förfarandet (Transport International par la Route), som tillämpas av ytterligare omkring tjugo stater.

I september 1997 initierades ett arbete för att reformera tullkodexen och dess tillämpning mot bakgrund av påstådda överträdelser av gällande regler i gemenskapsrätten samt problem vid tillämpningen av dessa regler. Detta arbete har fortsatt under 1998. De förslag till ändringar som diskuterats avser klarlägganden om extern transitering, avslutande av transiteringsärenden, säkerheter, förenklade förfaranden och tullskuld. Också arbetet med att reformera det gemensamma transiteringsförfarandet har fortsatt under året.

9.2 Metoder att minska tekniska handelshinder

De metoder som används för att förhindra uppkomsten av tekniska handelshinder på den inre marknaden är harmonisering och ömsesidigt erkännande av likvärdiga regler. I takt med att färre rättsakter tagits fram har man fokuserat uppmärksamheten alltmer på tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande som bl.a. grundar sig på den kända domen i det s.k. Cassis de Dijon-målet.

Under året behandlades den bristande tillämpningen av principen inom EG i rådet, och i mars antogs rådsslutsatser därom. Rådsslutsatserna innehåller krav på att stärka de båda informationsprocedurer vars tillämpning är av avgörande betydelse inom det icke harmoniserade området (83/189/EEG och 95/3052/EG, se avsnitt 9.2.4). Slutsatserna pekar även på vikten av ökade informationsinsatser, administrativt samarbete, förstärkning av europeisk ackreditering och, inte minst, behovet av en sektoriell analys av tillämpningen av principen.

9.2.1 Harmoniserade tekniska föreskrifter

EG tillämpar två olika metoder för harmoniseringsdirektiv om tekniska föreskrifter. Den äldre metoden innebär att man i direktivet i detalj anger de tekniska kraven för varorna i fråga. Denna metod används bl.a. på livsmedels- och fordonsområdena. I den s.k. nya metoden (New Approach) anges endast de väsentliga säkerhetskrav som varor måste uppfylla. Utarbetande av de tekniska detaljerna överläts till standardiseringen, men standarderna är, med undantag för i byggproduktdirektivet, frivilliga; tillverkarna kan även använda egna

lösningar så länge de väsentliga kraven uppfylls. Denna metod används inom områden där harmoniseringsarbetet inletts sedan mitten av åttiotalet.

Flertalet av de direktiv om harmonisering av tekniska föreskrifter som antagits under året innebär modernisering av äldre direktiv. Relativt få helt nya direktiv har antagits under året.

På livsmedelsområdet, där den äldre metoden tillämpas, har man fortsatt att behandla direktivförslaget om bestrålning av livsmedel. Rådet enades under hösten 1997 om en gemensam ståndpunkt i frågan, och direktivförslaget har under 1998 färdigbehandlats i parlamentet. Slutligt antagande av rådet torde kunna ske i början av 1999. Ansträngningarna har fortsatt med att modernisera de s.k. vertikala livsmedelsdirektiven, dvs. direktiv som anger vilka krav livsmedlen måste uppfylla för att ges vissa beteckningar. Härvid kan noteras att förslaget avseende kakao- och chokladprodukter har behandlats flera gånger i rådet utan att enighet kunnat nås.

Ett direktiv (97/24/EG) om två- och trehjuliga motorfordon trädde i kraft under 1998. Direktivet innebär att EG-typgodkännande för dessa fordon infördes.

Ett helt nytt direktiv (98/78/EG) enligt den nya metoden om produkter för in vitro-diagnostik har antagits (avsnitt 9.5). Vidare har rådet enats om en gemensam ståndpunkt till ett direktivförslag om linbanor.

Ett ”nytt” maskindirektiv trädde i kraft under året (98/37/EG). Direktivet är en konsolidering av det gamla direktivet och ändringarna av detta utan att innehållet i sak förändrats. Översynen av det sakliga innehållet fortsätter.

Det under året antagna nya teleterminaldirektivet (98/13/EG) ersätter dels ett tidigare terminaldirektiv, dels ett om jordstationsutrustning för satellitkommunikationer. Det nya direktivet innebär förutom att texterna konsoliderats också förändringar i det sakliga innehållet.

Arbete pågår med ett mätinstrumentdirektiv, men något beslut om direktivet har ännu inte fattats. Vidare pågår arbete med ett förslag till ädelmetalldirektiv (KOM(94) 267 slutlig). På grund av olika systemuppbyggnad i medlemsstaterna har emellertid någon enighet inte kunnat uppnås.

Framsteg har också gjorts på viktiga områden vilka inte är reglerade av direktiv som är antagna enligt den s.k. nya metoden (innebär att produkterna dels måste uppfylla direktivets krav, dels vara CE-märkta för att få släppas ut på marknaden). Kraven på åtgärder mot luftförorening genom avgaser från motorfordon har ändrats genom direktivet 98/77/EG. Även för motorer avsedda för jord- och skogsbrukstraktorer har nu presenterats förslag om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar (KOM(1998) 472 slutlig).

Den snabbt ökade förekomsten av ozonnedbrytande ämnen har föranlett ett förslag till ny förordning på området (KOM(1998) 398 slutlig) som skall ersätta den nuvarande förordningen 3093/94. Ytterligare åtgärder mot dessa ämnen i syfte att förbättra skyddet av ozonskiktet har aviserats. På miljöområdet föreligger också ett direktivförslag (KOM(1998) 46 slutlig) som syftar till minskat buller från utomhusutrustning i vidare bemärkelse än hittills.

Genom direktivet 98/61/EG ändras direktivet 97/33/EG om samtrafik inom telekommunikation med avseende på nummerportabilitet, förval och lika tillträde. Nummerportabilitet innebär att abonnenten kan behålla sitt telefonnummer vid byte av teleoperatör. Lika tillträde och förval innebär att abonnenten med hjälp av likvärdiga prefix vid enstaka samtal eller på permanent basis kan få sina samtal kopplade via en vald operatörs nät. För telekommunikationer har kommissionen vidare lagt fram rekommendationer om prissättning och kostnadsredovisning vid samtrafik på en avreglerad marknad (98/195/EG resp. 98/332/EG).

För ett säkert utnyttjande av de allt viktigare öppna näten för elektronisk kommunikation bl.a. inom handel har kommissionen utarbetat ett direktivförslag (KOM(1998) 297 slutlig) om rättsligt erkännande av elektroniska signaturer och en rättslig ram för vissa certifieringstjänster i detta sammanhang.

9.2.2 Provning, certifiering och avtal med tredje land

I de harmoniserade tekniska föreskrifterna återfinns, förutom krav på varornas beskaffenhet och egenskaper, bestämmelser om vilken provning och certifiering som man skall göra för att bekräfta att varorna överensstämmer med kraven. Kraven på provning och certifiering ställs i relation till de risker som är förknippade med varorna; ofta räcker det med att tillverkaren själv utför den föreskrivna provningen, medan man i andra fall föreskriver provning av oberoende organ, s.k. tredje-partsprovning. Generella frågor om provning och certifiering behandlas i en till kommissionen knuten rådgivande kommitté, SOGS. Under året har kommissionen givit ut ett utkast till omarbetning av handboken för tillämpning av den nya metoden. I denna behandlas de krav som skall ställas på de organ som utför tredje parts-provning, s.k. anmälda organ, liksom kraven på de organ som utvärderar kompetensen hos de anmälda organen. Omarbetningen av handboken har under hösten behandlats i SOGS.

Avtal med tredje land

De sedan flera år tillbaka förhandlade bilaterala MRA-avtalen (Mutual recognition agreements – avtal om ömsesidigt erkännande av provning, certifiering m.m., s.k. bedömning av överensstämmelse) trädde i kraft med Kanada och USA och förelåg färdigförhandlade med Australien, Nya Zeeland, Israel och Schweiz. Förhandlingarna med Japan intensifierades under året och mot årsslutet fanns det en princip-överenskommelse.

Förhandlingar om PECA-avtal (Protocols on European conformity assessment) – en typ av MRA-avtal men med innebörd att provning och certifiering inte sker mot mottagande parts regler utan mot EG:s harmoniserade regler – ägde rum med Tjeckien och Ungern. Inledande kontakter har tagits med Estland och Lettland.

Rådet har under året behandlat frågor om standardisering. Den 18 maj enades inre marknadsrådet om slutsatser om standardisering. Upprinnelsen var ett danskt initiativ om att kommissionen och medlemsstaterna tillsammans med standardiseringsorganen skulle studera varför standardiseringsarbetet trots förbättringar inte helt motsvarar förväntningarna.

Vidare gav kommissionen i maj ut en rapport om effektiviteten och tillförlitligheten i den europeiska standardiseringen. Liksom rådets slutsatser behandlar kommissionens rapport endast den standardisering som bedrivs på uppdrag från EG och som har anknytning till EG-lagstiftningen till skydd av liv och hälsa enligt den s.k. nya harmoniseringsmetoden.

I rådsslutsatserna lämnades vissa frågor öppna för vidare behandling. Dessa avsåg bl.a. sambandet mellan europeisk och internationell standardisering, alternativ till standarder i harmoniseringslagstiftningen samt myndigheternas roll i standardiseringsarbetet. Arbetet har därför fortsatt i en rådsarbetsgrupp och en rapport kan förväntas under våren 1999. Den allmänna uppfattningen i rådsarbetsgruppen är att, med undantag för byggområdet, det europeiska standardiseringsarbetet fungerar relativt bra. Däremot behöver relationerna med den internationella standardiseringen diskuteras vidare, särskilt mot bakgrund av diskussionerna i WTO och OECD, liksom myndigheternas roll i standardiseringsarbetet.

Diskussioner har under hösten inletts i kommissionens rådgivande kommitté om standardiseringsfrågor, SOGS, om den preliminära rapport om standarders legala status som kommissionen låtit utföra.

Förutom de konkreta uppdrag att utarbeta standarder för att stödja harmoniseringslagstiftningen som kommissionen ger till de europeiska standardiseringsorganen har 83/189-kommittén under året bl.a. behandlat frågan om tillämpning av de s.k. skyddsklausulerna i de fall då en färdig standard inte anses uppfylla kraven i lagstiftningen.

9.2.4 Informationsförfaranden inom det icke harmoniserade området (föreskrifter)

Direktiv 83/189/EEG som reglerar informationsförfarandet för förslag till tekniska föreskrifter kodifierades under året. Direktivet 98/34/EG är i Sverige införlivat genom förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

Utbytet av meddelanden i informationsförfarandet var som vanligt mycket intensivt. Sammanlagt anmäldes 604 förslag från medlemsstaterna. För svensk del anmäldes 30 förslag. Av de svenska anmälningarna föranledde 18 reaktioner i form av detaljerade utlåtanden och 9 kommentarer. Reaktionerna avsåg bl.a. hantering av brandfarliga vätskor, väteperoxid, virkesmätning, märkning av fetter och farledsavgifter. Sverige i sin tur lämnade reaktioner på 11 anmälningar från andra medlemsstater. Det gällde bl.a. byggprodukter, hissar, tryckkärl och märkning av trä.

Rådet antog den 20 juli ett direktiv som innebär att informationsförfarandet för förslag till tekniska föreskrifter utvidgas till att även omfatta regler om informationssamhällets tjänster (direktiv 98/48/EG). Bakgrunden till direktivet är att man på ett tidigt stadium vill förhindra att handelshinder upprättas för bl.a. elektronisk handel. Direktivet skall vara införlivat av medlemsstaterna den 5 augusti 1999.

Den ständiga kommittén för tekniska standarder och föreskrifter (den s.k. 83/189-kommittén) sammanträdde två gånger under året. Förutom tillämpning av direktivet, standardiseringsmandat och skyddsklausuler behandlades även förbättrade elektroniska system för överföring av meddelanden mellan medlemsstaterna – en del av transeuropeiska nät för elektroniskt datautbyte mellan förvaltningar (engelsk förkortning: IDA).

I 83/189-kommittén diskuterades även informationsförfarandet i enlighet med rättsakten 95/3052/EG – beslut om åtgärder att stoppa en vara som är lagligen satt på marknaden i annan medlemsstat. Proceduren fungerade inte på önskvärt sätt under 1998. Antalet ärenden som anmäldes i proceduren uppgick till 68. Anmälningarna kom i huvudsak från två medlemsstater och inom områdena livsmedelstillsatser och medicinska reagenser. Den utvärdering som enligt rättsakten skall ske efter två års tillämpning inleddes under slutet av året.

9.3 Marknadskontroll – säkrare produkter

En av principerna bakom den inre marknaden för varor är att gränskontroller avskaffas och att kraven på förhandskontroll reduceras. Ett behov finns då av att myndigheterna genom stickprov på marknaden kontrollerar att varorna uppfyller ställda krav, s.k. marknadskontroll. Kraven på medlemsstaterna att utföra sådan kontroll är endast rudimentära liksom mekanismerna för att samordna kontrollen.

Vid en europeisk konferens om marknadskontroll som anordnades i Stockholm i oktober 1997 framkom tydligt att informationsutbytet och samarbetet mellan berörda myndigheter i EU kan och bör utvecklas.

Konferensen har resulterat i ökat intresse för dessa frågor. Kommissionen kommer bl.a. att inleda ett utbytesprogram mellan medlemsstaterna för att utvärdera deras aktiviteter på området.

Marknadskontrollen ingick i kommissionens handlingsplan för den inre marknaden. Vidare avhandlas den i kommissionens handbok för tillämpningen av direktiv enligt den nya metoden. Därutöver har frågorna fått en permanent status i kommissionens rådgivande grupp för standardiseringsfrågor.

9.4 Ingripandemekanismen – hinder mot varurörlighet undanröjs lättare

Inre marknadsministrarna fattade i december beslut om en förordning om den inre marknads sätt att fungera när det gäller varors fria rörlighet mellan medlemsstaterna och en resolution om fri rörlighet för varor.

Bakgrunden till de två dokumenten är den dispyt som förekommit mellan två medlemsstater under längre tid gällande jordbruksprodukter. Med anledning av att situationen inte gick att lösa på politisk väg tog Europeiska rådet upp ärendet. I sina slutsatser fattade det beslut om att kommissionen skulle undersöka vilka medel som kan användas för att på ett effektivt sätt garantera den fria rörligheten för varor på den inre marknaden, inklusive möjligheten att införa sanktioner mot medlemsstater samt att lägga fram förslag i frågan.

Kommissionen lade i december 1997 fram ett förslag till förordning som dock inte tog upp möjligheter till sanktioner eftersom den inte ansåg det lämpligt. Kommissionens förslag överlämnades för yttrande till rådets rättstjänst som i februari 1998 svarade att förslaget inte var förenligt med EG-fördraget. Det dåvarande brittiska ordförandeskapet lade med anledning av flertalet medlemsstaters negativa inställning till kommissionens ursprungliga förslag och mot bakgrund av rådets rättstjänsts yttrande fram alternativa lösningar som diskuterades under våren. Den lösning som antogs i december är en tvådelad lösning med dels en rättslig bindande del i form av förordningen, dels en politisk del, som inte är rättsligt bindande, i form av en resolution med ett politiskt åtagande för medlemsstaterna att lösa allvarliga störningar på ett snabbt och effektivt sätt (helheten har betecknats som den s.k. ingripandemekanismen).

I korthet innebär förordningen att i de fall det föreligger hinder mot den fria varurörligheten som beror på en medlemsstats agerande eller underlåtenhet att agera och som kan utgöra ett brott mot artiklarna 30–36 i EG-fördraget, så skall medlemsstaten vidta nödvändiga och proportionella åtgärder för att undanröja hindret. Vidare finns det enligt förordningen en omfattande informationsskyldighet för medlemsstaterna. Kommissionens möjligheter att agera i de fall den anser att ett hinder enligt fördraget finns har i och med förordningen snabbats upp betydligt. Enkelt uttryckt kan förordningen beskrivas som ett sätt att i särskilda fall korta den informella fasen i ett överträdelseärende enligt artikel 169 i EG-fördraget. En känslig fråga i samband med att förordningen diskuterades var huruvida utövandet av grundläggande rättigheter, t.ex. strejkrätt, som de erkänns i respektive medlemsstat, skulle kunna påverkas. I den lösning som nu har antagits finns skrivningar som säkerställer att detta inte skall kunna inträffa.

9.5 Medicintekniska produkter

Europaparlamentet och rådet beslutade den 27 oktober 1998 om ett nytt direktiv 98/79/EG om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik. Exempel på sådana produkter är reagenser för att bestämma en patients blodgrupp eller test för hepatit eller glukos (socker). Merparten av produkterna används av kliniskt kemiska laboratorier, läkare och patologer, men en växande andel används av patienterna själva, t.ex. graviditetstest. Om ett test inte fungerar kan det få allvarliga konsekvenser för patientens hälsa och behandling eller för användarna som kan

infekteras av smittsamma sjukdomar. Sverige välkomnar en reglering av produkter för in vitro-diagnostisk, eftersom en svensk lagstiftning hittills saknats.

I direktivet anges de väsentliga krav som produkterna måste uppfylla för att släppas ut på marknaden och tas i bruk, samt vilka metoder för bedömning av överensstämmelse med direktivet som tillverkarna måste använda för att kunna CE-märka sina produkter. För de produkter som medför särskilt allvarliga konsekvenser för patienter och brukare om de inte fungerar som avsett måste ett s.k. anmält organ certifiera produkten innan den får CE-märkas. För att tillmötesgå svenska synpunkter om en hög nivå när det gäller patientsäkerhet skärptes bl.a. kraven på de anmälda organens kvalitet och kompetens.

I det s.k. in vitro-direktivet görs en ändring i direktivet om medicintekniska produkter (93/42/EEG). Ett nytt avsnitt införs rubricerat ”Särskilda åtgärder för hälsoövervakning”, där en medlemsstat får möjlighet att förbjuda en produkt av folkhälsoskäl. Ett exempel på en sådan produkt som angavs i diskussionerna var s.k. hiv-test för självttest. Ett sådant test kan uppfylla alla krav på tillförlitlighet etc., men ändå anses som icke önskvärdt av folkhälsoskäl. Regeringen har aviserat att detta tillägg till direktivet om medicintekniska produkter avses användas för att användningen av amalgam skall kunna upphöra i Sverige.

9.6 Läkemedel

EG-reglerna på läkemedelsområdet, med det första direktivet från 1965 (65/65/EEG), syftar till en harmonisering av regler för prövning, godkännande, säkerhetsövervakning, handel m.m. i syfte att värna folkhälsan. Genom rådets förordning (EEG) nr 2309/93 inrättades en central godkännandeprocess och en gemensam europeisk läkemedelsmyndighet (The European agency for the evaluation of medicinal products, EMEA) på läkemedelsområdet. Sverige deltar i EMEA:s styrelse samt i två vetenskapliga kommittéer inom EMEA. EMEA är en samordningsmyndighet, och det är medlemsstaterna som ställer vetenskapliga resurser till myndighetens förfogande vid utvärderingen av ansökningar inom den centrala proceduren. Kommissionen eller rådet fattar de formella besluten.

Strukturen och beloppen för de avgifter som läkemedelsindustrin skall betala till EMEA för att erhålla och bibehålla ett gemenskaps-godkännande för försäljning av läkemedel fastställdes provisoriskt i rådets förordning (EG) nr 297/95 av den 10 februari 1995. I artikel 10 i förordningen föreskrevs att rådet efter att ha hört Europaparlamentet med kvalificerad majoritet skall anta en slutlig förordning i vilken avgiftsbeloppen och de villkor som reglerar detta fastställs.

Den 9 november 1998 nådde rådet med enhällighet fram till en politisk överenskommelse om antagande av rådets förordning (EG) om ändring av förordning (EG) nr 297/95 gällande de avgifter som skall betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för värdering av läkemedel. Sverige

har särskilt verkat för införandet av en årsavgift för centralt godkända läkemedel. Skr. 1998/99:60

Förslag om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillämpning av god klinisk sed vid kliniska prövningar av humanläkemedel (KOM(97) 369 slutlig) som förelades rådet under 1997, har behandlats i en av rådets arbetsgrupper under såväl det brittiska som det österrikiska ordförandeskapet. Behandlingen kommer att fortsätta under 1999 och det är svårt att bedöma när rådet kan nå en gemensam ståndpunkt.

Kommissionen har utarbetat en rapport (dok 9975/97) till parlamentet och rådet om medlemsländernas tillämpning av de två direktiven 92/73/EEG och 92/74/EEG (homeopatikadirektiven). Behandlingen av rapporten i rådsarbetsgruppen syftade till att klarlägga medlemsstaternas synpunkter på ett förslag från kommissionen om vissa ändringar av direktiven samt om medlemsstaterna ansåg att sådana ändringar borde prioriteras eller ej. Rådet noterade rapporten vid sitt möte den 12 november 1998 och återsände den tillsammans med Europaparlamentets synpunkter till kommissionen för studium.

Kommissionen har lämnat ett förslag till Europaparlamentet och rådet om en förordning (EG) 10827/98 om säräkemedel (läkemedel mot sällsynta sjukdomar, "orphan drugs"). Förslaget syftar till att inrätta ett gemenskapsförfarande för att klassificera läkemedel som säräkemedel och att införa stimulansåtgärder för forskning, utveckling och marknadsföring av säräkemedel, däribland genom beviljande av ensamrätt på marknaden under 10 år. Hälsorådsgruppen för ekonomiska frågor har behandlat frågan vid ett första möte i december 1998.

Det tredje rundabordssamtalet om industripolitik för läkemedelssektorn inom den europeiska gemenskapen ägde rum den 7 december 1998 varvid kommissionens meddelande KOM(1998) 585 slutlig om den inre marknaden för läkemedel diskuterades. Syftet med meddelandet var att stimulera diskussioner om frågeställningar av direkt och central betydelse både för den europeiska läkemedelsindustrin och för den ekonomiska lönsamheten hos de hälso- och sjukvårdssystem som de europeiska medborgarna är beroende av. Frågor som prissättning för läkemedel, fri rörlighet och parallellhandel berördes.

10 Fri rörlighet för tjänster och kapital

EG-reglerna på tjänsteområdet syftar till att förbättra möjligheterna för medborgare och företag att fritt kunna utöva näringar inom tjänstesektorn i andra medlemsländer på lika villkor som landets egna medborgare och företag.

Det finansiella tjänsteområdet omfattar bank-, försäkrings- och värdepappersfrågor. Nedan följer först en redogörelse för ett övergripande reformprojekt, Kommissionens handlingsram för det finansiella tjänsteområdet, följt av berättelser under respektive huvudrubrik om de viktigaste frågorna som behandlades under året.

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff den 15 och 16 juni 1998 beställdes av kommissionen en handlingsram för en bättre fungerande inre marknad för finansiella tjänster. Tanken var att en effektiv inre marknad på området fungerar som en drivkraft för tillväxt och nya arbetstillfällen. Den 28 oktober fattade kommissionen beslut om en sådan handlingsram (KOM(1998) 625 slutlig). Där konstateras att införandet av en gemensam valuta, utvecklingen av ny teknik och globaliseringen av de finansiella marknaderna innebär krav på förbättrad gemenskapslagstiftning och mer effektiva tillsynsregler.

Dokumentet innehåller ett helt åtgärds paket som berör såväl kommissionen som rådet, Europaparlamentet och medlemsstaterna (direkt). I paketet finns förslag på kompletterande regler, hur lagstiftningen kan bli mer generell efter en snabbare lagstiftningsprocedur, effektivare kontroll över genomförande av lagstiftningen i medlemsstaterna samt på förbättrade tillsynsregler och ett utökad samarbete mellan tillsynsmyndigheter. I handlingsramen finns även en procedur för hur prioriteringar ur paketet skall göras.

Vid Europeiska rådets möte i Wien den 11 och 12 december 1998 konstaterades att det finns en samsyn mellan medlemsstaterna om att ett genomförande av åtgärds paketet skulle leda till avsedd effekt. Paketet är dock omfattande, och det är därför viktigt att det så snart som möjligt görs prioriteringar bland de föreslagna åtgärderna. För att bygga upp en enighet i genomförandet mellan medlemsstaterna och för att få ett brett politiskt perspektiv på dessa frågor, har det tillskapats en ”högnivågrupp” bestående av finansministrarnas personliga representanter – dock ledd av kommissionen – med mandat att till Ekofin-rådets möte i maj 1999 presentera de projekt som bör prioriteras. Arbetet skall fokusera på att utveckla gemenskapslagstiftningen och samtidigt särskilt tillse att förslagen leder till ett gott konsumentskydd. Rådet skall sedan avge en rapport till Europeiska rådets möte i Köln i början av juni.

Sverige är i princip tillfreds med handlingsramen, såväl åtgärds paketet som proceduren för att genomföra den.

10.1.1 Bank- och kreditväsendet

Elektroniska pengar

Kommissionen har den 21 september 1998 lagt fram ett direktivförslag om att starta och driva verksamhet i institut som ger ut elektroniska pengar (s.k. e-penninginstitut) samt om tillsyn av sådan verksamhet (KOM(1998) 461 slutlig). Förslaget innebär att näringsrättsliga regler

införs för e-penninginstitut. Tillståndsgivning och tillsyn skall enligt förslaget gälla för dessa institut och detaljerade investeringslimiter införs för mottagna medel. En särskild förenklad tillsynsordning kommer dock att kunna tillämpas på företag med relativt små system för elektroniska pengar efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Arbetet i rådsarbetsgruppen har påbörjats, och vid utgången av 1998 har fyra möten hållits. Sverige anser i första hand att det är för tidigt att införa en reglering på gemenskapsnivå och att i vart fall det omfattande regelverk som föreslås kan leda till att den tekniska utvecklingen på området hämmas.

Distansförsäljning av finansiella tjänster

År 1997 beslutades direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal. Det direktivet är inte tillämpligt på finansiella tjänster. Den 14 oktober 1998 lade kommissionen fram ett förslag (KOM(1998) 468 slutlig) till Europaparlamentets och rådets direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG, 97/7/EG, 98/27/EG. Direktivförslaget, som föreskriver total harmonisering, syftar bl.a. till att underlätta de finansiella tjänsternas fria rörlighet och att stärka konsumentskyddet. Det gäller vid distansförsäljning, dvs. vid köp av varor och tjänster i fall då köpare och säljare inte fysiskt träffar varandra i samband med att avtalet ingås. Direktivförslaget innehåller bl.a. regler om betänketid och ångerrätt för konsumenten. Regleringen skiljer sig dock från den i det tidigare beslutade direktivet. Sverige är positivt till ett direktiv men anser att direktivet bör vara ett minimidirektiv. Om möjligt bör regleringen följa samma mönster som i det befintliga direktivet.

Kapitaltäckningsregler m.m.

Tre nya direktiv om kapitaltäckningsregler antogs under sommaren. Direktivet 98/31/EG, allmänt kallat CAD II, innebär huvudsakligen att kapitalkrav för marknadsrisk för positioner i råvaror och i råvaruderivat införs samt att s.k. egna riskberäkningsmodeller får användas av instituten för beräkning av kapitaltäckningskrav för marknadsrisker, efter godkännande av Finansinspektionen. Direktivet 98/32/EG inför nya riskviktningregler för fordringar med säkerhet i form av panträtt i kommersiella fastigheter samt för s.k. hypoteksbaserade värdepapper (mortgage backed securities). Direktivet 98/33/EG innebär bl.a. en utvidgad möjlighet till informationsutbyte mellan myndigheter med tillsynsansvar på det finansiella området, möjlighet till lägre riskviktning på kyrkor som har rätt att uppbära skatt, utvidgning av kapitalkraven för kreditrisk i derivat, instrument till att omfatta aktie- och råvarubaserade derivat (vid sidan av ränte- och valutakursderivat), samt en möjlighet att undanta derivatkontrakt som handlats utanför en börs (OTC), men som clearats genom en clearingorganisation, från kapitaltäckningskrav i likhet med vad som gäller för börshandlade derivatkontrakt.

I december 1997 lade kommissionen fram ett förslag till s.k. kodifiering av ett antal centrala direktiv på kreditinstitutsområdet, bl.a. de bägge banksamordningsdirektiven, kapitaltäckningsdirektiven, direktivet om gruppbaserad tillsyn och direktivet om stora exponeringar (KOM(97) 706 slutlig). Kodifieringen innebär att de nu gällande bestämmelserna i de olika direktiven samlas i ett direktiv i syfte att ge en mer överskådlig bild av vad som i dag är tillämplig lag på området. Kodifieringen skall inte innebära några materiella ändringar av bestämmelserna. Under året har fem möten hållits i den rådsarbetsgrupp som behandlar förslaget.

10.1.2 Försäkringsväsendet

Utökad tillsyn över försäkringsbolag i en grupp

Kommissionen lade i oktober 1995 fram ett förslag till direktiv om extra tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en försäkringsgrupp (KOM(95) 406 slutlig). Det föreslagna direktivet är avsett att komplettera den tillsyn som genomförts genom EG:s tidigare försäkringsdirektiv. Direktivförslaget innehåller regler för beräkning av ”jämkad” solvens för försäkringsföretag i en försäkringsgrupp. Vid beräkningen skall man ta bort dubbel användning av kapitalbaselement mellan försäkringsbolag (s.k. double gearing) samt av kapital som skapats internt inom gruppen. Förslaget innehåller vidare regler om informationsplikt för försäkringsföretag, övervakning av affärstransaktioner inom gruppen samt samarbete och utbyte av information mellan tillsynsmyndigheter. De föreslagna reglerna är ägnade att öka försäkringsföretagens stabilitet och försäkringstagarnas trygghet. I Coreper fick man i november 1997 till stånd en politisk överenskommelse om ett kompromissförslag som sedan bekräftades av rådet. Efter att ingresstexten och Europaparlamentets ändringsförslag diskuterats i början på 1998 antog rådet en gemensam ståndpunkt den 30 mars. Parlamentet genomförde sin andra läsning av direktivet enligt den gemensamma ståndpunkten, dvs. förslaget i den form som antogs av rådet, under sommaren 1998. Vid parlamentets omröstningen i september samma år röstades rådets gemensamma ståndpunkt igenom utan ändringar. Rådet antog slutligen direktivet 98/78/EEG den 13 oktober 1998.

Rekonstruktion och konkursregler för försäkringsföretag

Kommissionen lade i januari 1987 fram ett förslag på direktiv om samordning av bestämmelser om konkurs m.m. av försäkringsföretag som bedriver direkt försäkringsverksamhet. Förslaget ändrades 1989 (8721/89). Det luxemburgska ordförandeskapet gjorde under hösten 1997 ett försök att blåsa liv i direktivförslaget, som inte behandlats för behandling i rådsarbetsgruppen sedan våren 1995. Våren 1998 lade det brittiska ordförandeskapet fram ett ändrat direktivförslag. Förslaget har varit föremål för fortsatt arbete i rådsarbetsgruppen vid tre möten under

det österrikiska ordförandeskapet. Det nya förslaget reglerar inte bara konkurs, rekonstruktion och andra insolvensförfaranden, utan också likvidation av försäkringsföretag. Till skillnad mot kommissionens förslag inriktas det nuvarande förslaget på ömsesidigt erkännande av nationella förfaranden snarare än en harmonisering av dessa. Som komplement till ömsesidigheten föreslås en minimiharmonisering av förmånsrättsreglerna. Enligt förslaget skall medlemsstaterna kunna välja mellan två varianter, särskild och allmän förmånsrätt för försäkringsfordringar. Vidare avser man att genom förslaget säkerställa information och samordning mellan tillsynsmyndigheterna i hemlandet och det land där bolaget har filial. Ett informationssystem föreslås i syfte att skydda fordringsägarnas rättigheter. Dessutom skall fordringsägare inom samma förmånsklass behandlas lika. Sverige ser positivt på arbetet med direktivförslaget i dess nuvarande utformning. Det har tidigare visat sig svårt att harmonisera konkurs- och förmånsrätten på inre marknadsnivå. Det nu liggande förslaget med ömsesidigt erkännande i vilket harmoniseringssträvandena begränsas till minimiharmonisering av förmånsrättsreglerna torde vara en mer framkomlig väg.

Reglering av försäkringsförmedlare

Kommissionen följde under hösten 1998 upp arbetet som inleddes hösten 1997 med att se över och diskutera en eventuell utvidgning av 1976 års försäkringsförmedlardirektiv. Vid ett möte som hölls i november 1998 fortsatte diskussionerna om en utvidgning av direktivet genom införlivande av delar av rekommendationen från 1991 angående försäkringsförmedlare. De delar som diskuterades var i huvudsak yrkesansvarsförsäkring, tillräckliga ekonomiska resurser, öppen information och registrering. Diskussionerna fördes med inriktning på att införa en begränsad harmonisering och ett ömsesidigt erkännande av registrering. Kommissionen väntas tidigast under våren 1999 presentera ett första utkast till förslag på reglering.

10.1.3 Värdepappersmarknaden

Reducering av legala risker

I maj antogs ett direktiv, 98/26/EG, om slutgiltig avveckling i system för överföringar av betalningar och värdepapper. Syftet med direktivet är att begränsa systemriskerna på finansmarknaderna genom att reducera de legala riskerna vid clearing- och avvecklingsverksamhet avseende betalningar och finansiella instrument. Direktivet tar sikte på sådana system som överför stora betalningar mellan aktörerna på finansmarknaderna. Ett sådant system är t.ex. Riksbankens RIX-system. Även system för överföringar av finansiella instrument omfattas i enlighet med den svenska ståndpunkten. Direktivet innehåller bl.a. regler om nettning, tidpunkten för inledande av ett konkursförfarande och ställda säkerheter.

Direktivet skall vara införlivat i de nationella rättsordningarna den 11 december 1999. Skr. 1998/99:60

Värdepappersfonder

Kommissionen presenterade 1994 ett direktivförslag om ändringar i 1985 års direktiv 85/611/EEG om fondföretag. Direktivet innehåller regler för värdepappersfonder. Sedan enighet om ändringsförslaget inte kunnat uppnås presenterade kommissionen i juli 1998 förslag till två direktiv om ändringar av 1985 års direktiv (KOM(1998) 449 och 451 slutlig). Det ena förslaget innehåller regler om utvidgade investeringsmöjligheter för värdepappersfonder och förtydligande av vissa oklarheter i det befintliga direktivet. Det andra förslaget är huvudsakligen inriktat på fondbolagen. Reglerna anpassas till det befintliga regelverket för andra aktörer på området för finansiella tjänster. Förslaget innehåller vidare bestämmelser om att fondbolag skall få ägna sig åt bl.a. individuell portföljförvaltning. Nya regler föreslås även om s.k. förenklade informationsbroschyrer. Sverige stöder i huvudsak direktivförslagen. Under hösten har direktivförslagen diskuterats vid fyra möten i en rådsarbetsgrupp. Diskussionerna i arbetsgruppen kommer att fortsätta under Tysklands ordförandeskap.

Inrättande av en värdepapperskommitté

Direktivförslaget (KOM(95) 360 slutlig) om inrättande av en värdepapperskommitté, motsvarande kommittéerna på bank- och försäkringsområdet, föll sedan rådet och Europaparlamentet inte kunnat enas vid förlikningsförhandlingarna. Oenigheten gällde främst vilken beslutsprocedur som skulle gälla för kommittén.

10.2 Telekommunikation

Förberedelserna för en avreglering av telemarknaden inom EU har pågått sedan 1980-talet. Sverige har sedan inträdet i unionen deltagit aktivt i denna process och är i princip positivt inställt till det gemensamma regelverk som utformas. Den svenska telelagen (1993:597) är i stort sett i överensstämmelse med EG:s regelverk, men vissa justeringar kan komma att bli nödvändiga med anledning av de senast antagna direktiven.

10.2.1 Nya regler om taltelefoni

Den 26 februari 1998 antogs ett nytt taltelefonidirektiv (98/10/EG). Direktivet avser i första hand att göra det tidigare direktivet (95/62/EG) tillämpligt på alla telekommunikationsföretag på en liberaliserad telemarknad samt att förtydliga innehållet av samhällsomfattande tjänster i takt med utvecklingen på området. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om att ett fast, allmänt tillgängligt telenät och en

taltelefonitjänst skall tillhandahållas inom medlemsstaten. Vidare skall medlemsstaten säkerställa att det finns bestämmelser för abonnemangsavtal, taxe- och debiteringsprinciper, kostnadsredovisning, nummerupplysningstjänster och telefonautomater. Det nya direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 30 juni 1998. Skr. 1998/99:60

10.2.2 Terminaldirektivet

Europaparlamentet och rådet har i december 1998 enats om innehållet i ett direktiv om radio- och teleterminalutrustning och om ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse, det s.k. terminaldirektivet. Direktivet syftar till att harmonisera lagstiftningen på marknaden för radio- och teleterminalutrustning för att uppnå fri rörlighet på den inre marknaden. Detta bör främja konkurrensen och stimulera innovationsprocesserna inom sektorn till gagn för såväl näringsliv som konsumenter.

10.2.3 Mobil och trådlös kommunikation

Vidare har Europaparlamentet och rådet antagit ett gemensamt beslut om ett samordnat införande av ett system för mobil och trådlös telekommunikation av tredje generationen i gemenskapen (UMTS). Beslutet syftar till att underlätta ett snabbt och samordnat införande av UMTS. Medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att möjliggöra ett samordnat och gradvist införande av UMTS-tjänster senast den 1 januari 2002, och de skall inrätta ett system för auktorisation för UMTS senast den 1 januari 2000.

10.2.4 Konvergens mellan telekommunikation, medier och informationsteknik

Under året har också frågan om konvergens mellan sektorerna telekommunikationer, medier och informationsteknik diskuterats flitigt inom EU. Europeiska kommissionens generaldirektorat för telekommunikation, informationsmarknaden och användning av forskningsresultat (GD XIII) publicerade den 3 december 1997 grönboken om konvergens. Generaldirektoratet för information, kommunikation, kultur och audiovisuella medier (GD X) aviserade därefter att man avsåg att aktivt delta i beredningsarbetet. Parallellt med teleministrarnas arbete med grönboken behandlas frågan även av kulturministrarna. Den svenska regeringen lämnade remissvar med anledning av grönboken den 14 maj 1998. Under sommaren 1998 presenterade GD X och GD XIII tillsammans en sammanfattning av resultaten av remissförfarandet tillsammans med tre ytterligare frågor som kommissionen begärde synpunkter på. Sverige avgav ett svar den 5 november 1998. Kommissionen förväntas återkomma i början av 1999 med förslag till en handlingsplan.

10.3.1 Postdirektivet

1995 beslutade kommissionen att lägga fram ett förslag till direktiv om gemensamma regler för utvecklingen av posttjänster i gemenskapen och för förbättring av servicekvaliteten. Vid telekommunikationsrådet i december 1997 godkändes efter flera års diskussioner ett omarbetat förslag, direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utveckling av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna. Direktivet publicerades den 21 januari 1998 och medlemsländerna skall ha genomfört regleringen senast den 21 februari 1999.

Under försommaren 1998 inledde kommissionen arbete i en föreskrivande kommitté, en så kallad III a-kommitté. Kommittén har endast träffats en gång under året. Kommissionen har under året också arbetat med ett nytt förslag för den fortsatta avregleringen av gränsöverskridande post och direktreklam. Enligt gällande postdirektiv skulle kommissionen presentera ett förslag senast den 31 december 1998. Förslaget är emellertid försenat och förväntas komma i början av 1999.

11 Skatter

Arbetet med att harmonisera skatter inom EU har pågått en lång tid. Det gäller företrädesvis de indirekta skatterna där gemenskapens ansträngningar lett till förhållandevis långtgående resultat. På andra områden, som beskattning av individer och företag, går arbetet emellertid långsammare.

11.1 Skattepaketet

Ministerrådet fattade den 1 december 1997 ett beslut om ett skattepaket avseende direkt beskattning i syfte att hindra skadlig skattekonkurrens (EGT C 2, 6.1.1998, s. 1). Skattepaketet består av en rad slutsatser beträffande beståndsdelarna i paketet, nämligen en uppförandekod för företagsbeskattning, riktlinjer för ett direktiv om sparande samt ett direktiv om beskattning av ränte- och royaltybetalningar mellan företag. Under 1998 har det pågått ett intensivt arbete med att föra utvecklingen framåt beträffande de olika delarna i paketet.

11.1.1 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Skr. 1998/99:60

Ministerrådet och medlemsstaterna antog i december 1997 en politiskt bindande uppförandekod för företagsbeskattning. Syftet med koden är att minska de snedvridningar på den inre marknaden som kan bli följden av skadlig skattekonkurrens mellan medlemsstaterna. Koden innehåller bl.a. kriterier för vad som skall anses vara skadlig skattekonkurrens och bestämmelser om hur potentiellt skadliga skatteåtgärder skall granskas. Den innehåller också ett åtagande för medlemsstaterna att avveckla sådana skatteåtgärder som anses som skadliga samt att inte införa nya skadliga åtgärder. Under våren 1998 inrättades rådsarbetsgruppen Uppförandekodgruppen som har till uppgift att utföra granskningen enligt koden. Gruppens arbete har därefter i huvudsak bestått i att sammanställa beskrivningar av de skatteåtgärder i medlemsstaterna som kan tänkas falla under kodens tillämpningsområde samt att inleda granskningen av dessa åtgärder med hjälp av kodens kriterier.

11.1.2 Ett direktivförslag om beskattning av sparande

I maj 1998 presenterade kommissionen ett förslag till ett direktiv i syfte att säkerställa en effektiv minimibesättning av ränteinkomster från sparande i gemenskapen (KOM(1998) 295 slutlig). Direktivförslaget behandlar räntor som utbetalas i en medlemsstat till enskilda personer som är bosatta i en annan medlemsstat. Direktivet bygger på en samexistensmodell enligt vilken varje medlemsstat efter eget val antingen tar ut en minimikällskatt eller förser andra medlemsstater med uppgifter om inkomster från sparande. Den i förslaget angivna minimikällskatten är 20 procent. Arbetet med direktivet i rådsarbetsgrupp har inletts.

11.1.3 Ett direktivförslag om beskattning av ränte- och royaltybetalningar

I mars 1998 presenterade kommissionen ett förslag till ett direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royaltier som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater (KOM(1998) 67 slutlig). Avsikten är att källskatter som tas ut på ränte- och royaltybetalningar inom koncerner skall avskaffas inom gemenskapen.

11.2 Mervärdesskatt

11.2.1 Nytt direktiv om skattefrihet för investeringsguld

Ministerrådet antog den 12 oktober 1998 ett nytt direktiv på mervärdesskatteområdet om särskilda regler för investeringsguld, rådets direktiv 98/80/EG. Det nya direktivet innebär att omsättning av guld i investeringssyfte blir skattefritt utan någon rätt till avdrag för ingående

skatt för säljaren. Syftet med de nya reglerna är att jämställa handel med investeringsguld med de undantagna finansiella tjänsterna och att få till stånd harmoniserade regler inom EG på detta område samt att stävja momsfusket med guld. Med investeringsguld menas guldtackor med en finhetsgrad på minst 995 tusendelar samt guldmynt som inte är samlarmynt med en finhetsgrad på minst 900 tusendelar. Guldmetall kan även representeras av värdepapper.

11.2.2 Elektronisk handel – meddelande från kommissionen till rådet

I ett meddelande till rådet (KOM(1998) 374 slutlig) drar kommissionen upp vissa riktlinjer som enligt kommissionen bör vara vägledande för hur handel över Internet skall hanteras i mervärdesskattehänseende. Kommissionen menar att mervärdesskatten skall anpassas till denna handel och att inga nya eller ytterligare skatter skall övervägas. Vidare skall leveranser av produkter via Internet betraktas som omsättning av tjänster, t.ex. leverans av musik eller videofilm via nätet. Detta får betydelse för var omsättningen anses äga rum och var, i förekommande fall, tjänsten skall beskattas. Kommissionen menar också att det endast är de tjänster som tillhandahålls för konsumtion inom EG som skall beskattas där. Slutligen vill kommissionen att systemet att beskatta Internettjänster görs lätt och effektivt med minsta möjliga börda för skatteadministrationen. Ministerrådet enade sig i juli 1998 om vissa principer rörande beskattningen vilka väsentligen överensstämde med de riktlinjer kommissionen dragit upp i sitt meddelande.

11.2.3 Nytt direktivförslag om avdragsrätt för mervärdesskatt på vissa varor och tjänster

Kommissionen lade den 17 juni 1998 fram ett nytt direktivförslag för rådet (KOM(1998) 377 slutlig) om avdragsrätt för mervärdesskatt i vissa fall. Förslaget, som är ett led i kommissionens program för ytterligare anpassningar av mervärdesskatten till den inre marknaden, innebär att företagare skall ha rätt att i sin deklaration dra av mervärdesskatt som erlagts i en annan medlemsstat där de inte är etablerade. Dessutom föreslår kommissionen harmoniserade regler om avdragsbegränsning för mervärdesskatt på förvärv som ligger privatkonsumtion nära, såsom utgifter för mat, dryck, logi och personbil. Förslaget har diskuterats ett fåtal gånger i ministerrådets arbetsgrupp men länderna är långt ifrån eniga om en slutlig text.

11.2.4 Nytt direktivförslag om nivån på normalskattesatsen inom EG

I ett nytt direktivförslag av den 30 november 1998 (KOM(1998) 693 slutlig) föreslår kommissionen att medlemsstaterna från och med den 1

januari 1999 t.o.m. den 31 december 1999 tillämpar en normalskattesats som får uppgå till minst 15 procent och högst 25 procent. Ändringen innebär att den redan existerande tidsbegränsade tillämpningen av en minimiskattesats om 15 procent förlängs samt utökas med en maximiskattesats om 25 procent. Bakgrunden till förslaget är enligt kommissionen att man vill undvika att konkurrenssnedvridningar uppstår i vissa sektorer av ekonomin och särskilt mot bakgrund av införandet av den gemensamma valutan euron. Skattesatsförslaget diskuteras i ministerrådet första gången den 22 januari 1999. Kommissionen avser att under 1999 lägga fram ett nytt förslag om skattesatserna.

11.2.5 Nytt direktivförslag – ömsesidigt bistånd för indrivning av skattefordringar m.m.

I ett nytt direktivförslag (KOM(1998) 364 slutlig) föreslår kommissionen att det gamla handräkningsdirektivet från 1976 (76/308/EEC) ändras till att – förutom mervärdesskatt, jordbruksavgifter och tullar – omfatta även direkta skatter. Vidare skall det enligt förslaget bli lättare och snabbare att använda sig av ömsesidigt bistånd för indrivning än tidigare, då tunga formalia ofta ledde till att systemet sällan eller aldrig användes. Medlemsstaterna skall direkt erkänna varandras indrivningsdokument och göra dem rättsligt gällande. Vidare måste medlemsstaterna ge den utländska fordringen samma ställning som de inhemska skattefordringarna i indrivningsprocessen. Förslaget är särskilt viktigt vid en övergång till ett nytt moms-system inom EG.

11.2.6 Fiscalis-programmet antaget

Det i verksamhetsberättelsen om EU 1997 omnämnda Fiscalis-programmet, som syftar till att förstärka de indirekta skattesystemen på den inre marknaden, antogs formellt genom beslut 98/888/EG av rådet och parlamentet den 30 mars 1998 (medbeslutandeförfarande enligt artikel 189b i EG-fördraget).

11.3 Punktskatter

11.3.1 Energibeskattningsdirektiv – förslag till beskattning av samtliga energiprodukter

Kommissionen föreslog i mars 1997 ett ramdirektiv om energibeskattning (KOM(97) 30 slutlig). Förslaget innebär en samlad beskattning av samtliga energiprodukter och har under 1998 fortsatt att diskuteras i rådets arbetsgrupp för finansiella frågor, utan att enighet har kunnat nås. En lägesrapport presenterades vid ministerrådets möte den 1 december 1998 och rådsarbetsgruppen gavs i uppdrag att fortsätta

kompromissdiskussionerna och därvid rikta in sig på vissa frågor i avsikt att nå framsteg. Skr. 1998/99:60

11.3.2 Punktskattekommittén – förslag till ökade befogenheter

Kommissionen har i ett direktivförslag till rådet i juni 1997 föreslagit ökade befogenheter för den s.k. Punktskattekommittén (KOM(97) 326 slutlig). Denna fungerar i dag dels som normgivande kommitté vad gäller åtgärder som är nödvändiga för tillämpningen av vissa angivna artiklar i rådets direktiv 92/12/EEG, dels som rådgivande kommitté för tillämpningen av andra gemenskapsbestämmelser om punktskatter. Kommitténs beslut fattas med kvalificerad majoritet. Som ett led i harmoniseringssträvandena inom gemenskapen föreslås att kommitténs normgivande befogenhet utvidgas. Gemenskapsbestämmelser för skatteinivåer faller utanför förslaget tillämpningsområde. Det brittiska ordförandeskapet lade i april 1998 fram ett kompromissförslag som endast innehåller vissa administrativa bestämmelser gällande informationsutbytet mellan medlemsstaterna. Något beslut i denna fråga har ännu inte fattats av rådet.

11.3.3 Tobaksskattedirektiv – svensk begäran om förlängning av undantaget för minimiskattesats för cigaretter

Kommissionen lade i maj 1998 fram förslag till vissa tekniska ändringar av gemenskapens nuvarande lagstiftning om beskattning av tobaksvaror (KOM(1998) 320 slutlig). Ändringarna har föreslagits på grundval av vad som framkommit vid den granskning som kommissionen gjort i enlighet med bestämmelser i rådets direktiv 92/79/EEG och i rådets direktiv 92/80/EEG. Med ledning av de synpunkter som framkommit i rådets arbetsgrupp för finansiella frågor har det österrikiska ordförandeskapet utarbetat en kompromisstext som endast i mindre omfattning avviker från kommissionens förslag. I samband med behandlingen av kommissionens förslag har Sverige begärt en förlängning t.o.m. utgången av år 2002 av det undantag för uppfyllandet av minimiskattesatsen på cigaretter som Sverige fick vid medlemskapet i EU. Sveriges nuvarande undantag gäller t.o.m. utgången av 1998.

12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor

12.1 Den sociala dimensionen

Den sociala dimensionen är ett sammanhängande begrepp för åtgärder som syftar till att motverka negativa sociala effekter av den inre

marknaden samt att främja en positiv social utveckling. Den sociala dimensionen omfattar i princip medborgare i deras egenskap av arbetstagare. Arbetskraftens fria rörlighet, socialförsäkringsskydd för den som flyttar och ömsesidigt erkännande av examina utgör centrala beståndsdelar av den sociala dimensionen. Minst lika viktigt är samarbetet på jämställdhets-, arbetsrätts- och arbetsmiljöområdena samt utvecklingen av dialogen med arbetsmarknadens parter. Därutöver inrymmer den sociala dimensionen åtgärder kopplade till strävan att minska de regionala obalanserna inom gemenskapen samt även åtgärder till stöd för ungdomar, äldre och funktionshindrade på arbetsmarknaden. Inom många områden som omfattas av den sociala dimensionen fattas beslut i huvudsak på nationell nivå. Endast då de föreslagna målen inte kan uppnås av medlemsländerna själva förs besluten upp på gemenskapsnivå. EG kan besluta om lagstiftning, främst på arbetsmiljö-, arbetsrätts- och jämställdhetsområdet. Sysselsättningspolitik och sysselsättningskapande åtgärder är av nationell kompetens och skall inte finansieras av EU-budgeten. Det finns dock inga hinder för att medel tas från EU-budgeten för att finansiera samarbetsprojekt, erfarenhetsutbyte och dylikt. Genom avtalet om socialpolitik, i anslutning till Unionsfördragets sociala protokoll, gavs arbetsmarknadens parter och de kollektivavtal dessa sluter en förstärkt roll. Om parterna så önskar kan de sluta avtal på Europeanivå med stöd av avtalet om socialpolitik.

12.1.1 Den sociala dialogen

Genom EG-fördraget skapades Ekonomiska och sociala kommittén (ESK) (avsnitt 39.6). I ESK ingår bl.a. företrädare för arbetsmarknadens parter. På Jacques Delors initiativ inleddes 1985 den s.k. Val Duchesse-dialogen mellan den europeiska fackliga samorganisationen EFS och arbetsgivarorganisationerna UNICE och CEEP och kommissionen. Dessa överläggningar har därefter formellt förankrats genom artikel 118b i EG-fördraget. Med stöd av denna artikel skall kommissionen sträva efter att utveckla dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare på europeisk nivå så att den, om parterna så önskar, kan leda till "avtalsreglerade relationer". Under året har parterna tillsammans med kommissionen diskuterat hur en sådan dialog skall utformas. Kommissionen lade den 20 maj i år fram ett meddelande (KOM(1998) 322 slutlig) som handlar om att "anpassa och främja den sociala dialogen på gemenskapsnivå".

I meddelandet diskuteras hur den sociala dialogen kan förbättras och moderniseras genom förändrade arbetsformer för samverkan mellan parterna. Även parternas representativitet och mötesfrekvens tas upp i dokumentet. En del i översynen av den sociala dialogen är den ständiga kommittén för sysselsättning som bildades 1970 och hur denna kommitté kan moderniseras och effektiviseras. Ett förslag till ändring av rådets beslut 70/532/EEG om inrättande av den ständiga sysselsättningskommittén är intaget som bilaga till meddelandet. Förslaget har varit föremål för diskussioner i rådsarbetsgruppen för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor under hösten 1998. Sverige har lyft fram vikten av de

12.2 Arbetsmarknadsfrågor

12.2.1 Rådsbeslut om gemenskapens verksamhet för forskning, analys och samarbete på sysselsättningsområdet

Rådet beslutade den 15 december 1997 att anta ett gemenskapsprogram som skall främja forskning, samarbete och uppföljning på sysselsättningsområdet. Programmet skall bidra till att identifiera goda exempel och ge metodologiskt stöd till sådana projekt som syftar till att informera om efterföljansvärda praktiska lösningar, framför allt vad gäller ungdomar, långtidsarbetslösa och särskilt utsatta grupper.

Programverksamheten skall övervakas av en blandad kommitté med företrädare för medlemsstaterna och kommissionen. Arbetsmarknadens parter skall på lämpligt sätt knytas till kommitténs arbete. Budgeten uppgår till 30 miljoner ecu för perioden 1998–2000. Rådsbeslutet togs med stöd av artikel 235 i EG-fördraget, vilken kräver enhällighet bland medlemsstaterna när beslut fattas.

Ett arbetsprogram för 1999 har utarbetats i vilket följande fyra övergripande områden kommer att behandlas: förändringen av Europa som en ekonomisk helhet, öka sysselsättningen inom Europeiska unionen, utvidgningen av EU samt främjandet av ett integrerat samhälle.

12.3 Arbetsmiljö- och arbetslivsfrågor

12.3.1 Nytt direktiv om kemiska ämnen

I april 1998 antog rådet ett nytt direktiv om skydd för arbetstagare mot risker relaterade till kemiska ämnen i arbetet, 98/247/EG. Direktivet är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.

12.3.2 Ändring av arbetsmiljödirektivet om cancerframkallande ämnen (carcinogener)

I juni 1997 antog rådet ett direktiv om ändring av direktivet 90/394/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet. I samband med antagandet av ändringsdirektivet uppmanade rådet kommissionen att se över och komma med förslag till ytterligare ändringar av direktivet 90/394/EEG vad avsåg bl.a. mutagena ämnen, trädamm och motsvarande ämnen. Ett förslag till ett andra ändringsdirektiv lämnades av kommissionen under våren 1998. Förslaget innebar

bl.a. att arbete som innebär exponering för trädamn från bok och ek också skulle omfattas av bestämmelserna i direktivet. Förslaget behandlades av Europaparlamentet i oktober 1998.

I december 1998 antog rådet en gemensam ståndpunkt om en andra ändring av direktivet 90/394/EEG. Den viktigaste ändringen gäller direktivets tillämpningsområde som nu även avses omfatta arbete som innebär exponering från alla hårda träslag. I beslutet ingår även att kommissionen skall överväga hur reproduktionsstörande ämnen senare skall föras in i direktivet samt att se över gränsvärdena för trädamn och kvarts.

12.3.3 Nytt arbetsmiljödirektiv om arbete i explosiva miljöer

I december 1998 antog rådet en gemensam ståndpunkt om ett direktiv om minimikrav för förbättring av arbetstagares säkerhet och hälsa när de kan utsättas för fara orsakad av explosiv atmosfär. Direktivet avser arbetsplatser där det kan uppstå en explosionsfarlig blandning av luft och gas, ånga, dimma eller damm. Direktivet är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.

12.3.4 Arbetsorganisation

Kommissionen lade i april 1997 fram en grönbok om ett partnerskap för en ny arbetsorganisation (KOM(97) 128 slutlig). I grönboken tar kommissionen upp olika frågor om arbetsorganisationens betydelse för sysselsättningen, tillväxten, konkurrenskraften, arbetsmiljön m.m. Grönboken är ett viktigt bidrag och incitament för att utveckla en europeisk debatt och dialog om alla aspekter av en god arbetsorganisation, inte minst när det gäller individens trygghet i arbetslivet.

Kommissionen har antagit ett meddelande om modernisering av arbetsorganisationen (KOM(1998) 592 slutlig). Meddelandet lyfter bl.a. fram arbetsmarknadsparternas roll på såväl EU-nivå som nationell nivå och anger sambandet med sysselsättningsfrågorna.

12.3.5 Halvtidsrapport om gemenskapens program för att förbättra säkerhet, hygien och hälsa i arbetet (1996–2000)

Under 1995 lade kommissionen fram ett program för att förbättra säkerhet, hygien och hälsa i arbetet (1996–2000). Syftet med programmet är att stödja genomförandet och tillämpningen av den befintliga lagstiftningen och i högre grad fästa vikt vid åtgärder som inte är av lagstiftningskaraktär.

Kommissionen har lagt fram en halvtidsrapport om programmet, (KOM(1998) 511 slutlig). I halvtidsrapporten anger kommissionen fyra prioriteringsområden för tiden fram till år 2000. Kommissionens mål är att engagera samtliga parter i en strävan efter en moderniserad, effektiv

och ändamålsenlig arbetsmiljö för Europa som leder till färre olycksfall och mindre ohälsa och har positiva effekter för anställbarheten och näringslivet. Halvtidsrapporten behandlades vid ett ministerrådsmöte i december 1998. Skr. 1998/99:60

12.4 Arbetsrätt

12.4.1 Arbetstid

Under 1997 gav kommissionen ut en vitbok om sektorer och verksamheter som är undantagna från arbetstidsdirektivet (rådets direktiv 93/104/EG (KOM(97) 334 slutlig). Undantagen avser bl.a. transportsektorerna och läkare under utbildning. Vitboken anger riktlinjer för hur de undantagna områdena skall föras in i direktivet. Där anges att avsikten är att arbetstidsdirektivet i sin helhet skall gälla för "icke-mobila" arbetstagare även i transportsektorerna. För "mobila" arbetstagare skulle vissa grundläggande regler i arbetstidsdirektivet, t.ex. om årlig semester och om nattarbete, göras tillämpliga, men i övrigt skulle särregler införas för de olika sektorerna.

I september 1998 ingick de europeiska parterna inom sjöfartsområdet ett europeiskt avtal om arbetstid till sjöss. Ett liknande avtal ingicks inom järnvägstrafiken. Parterna inom vägtrafiksektorn har misslyckats med att nå ett avtal.

Kommissionen lade i december fram ett paket (KOM(1998)662 slutlig) med förslag till fyra olika rådsdirektiv som avser arbetstid för arbetstagare i transportsektorerna och läkare i utbildning. Ett av förslagen avser ändringar i EG:s arbetstidsdirektiv (rådets direktiv 93/104/EG). Ett annat avser genomförandet av det ingångna avtalet på sjöfartsområdet.

12.4.2 Arbetstagarinflytande

Under 1995 inledde kommissionen ett arbete som syftar till att genomföra de sedan tidigare vilande förslagen om olika europeiska associationsformer, genom att söka lösa frågan om arbetstagarinflytandet vilken varit den stora stöttestenen. Som ett led i detta arbete tillsatte kommissionen i november 1996 en expertgrupp under ledning av Etienne Davignon. Gruppen fick i uppdrag att lämna förslag om arbetstagarinflytande som kan leda till att den mångåriga blockeringen av förslagen till europeiska associationsformer (framför allt de s.k. Europabolagen) kan hävas. Gruppen lämnade sin rapport den 13 maj 1997.

Davignonrapporten, som den kommit att kallas, diskuterades vid ett par ministermöten sommaren 1997. Därefter presenterade det luxemburgska ordförandeskapet ett förslag till ändring av kommissionens förslag om ett direktiv om arbetstagarinflytandet i Europabolag. Detta förslag bygger i stor utsträckning på det gällande direktivet om europeiska företagsråd (94/45/EG). Förslaget diskuterades vid ett ministerrådsmöte

(arbetsmarknads- och socialministrarna) den 7 oktober 1997 och har sedan också diskuterats vid ministermötena den 15 december 1997, den 7 april, den 4 juni, den 27 oktober och den 2 december 1998. Enighet har hittills inte kunnat uppnås, men arbetet fortsätter.

Kommissionen har under senhösten lagt fram ett förslag till direktiv om ett allmänt ramverk för information till och samråd med arbetstagare inom gemenskapen (KOM(1998) 612 slutlig). Förslaget presenterades vid ministermötet den 2 december 1998.

12.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män

12.5.1 Ökad fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en av fyra prioriterade frågor som Sverige framöver skall driva aktivt inom EU. Sverige skall med sina erfarenheter söka sätta jämställdhetsfrågan högt på den europeiska dagordningen. Här följer en redogörelse för utvecklingen av jämställdhetsfrågorna inom EU-samarbetet under 1998.

Det brittiska ordförandeskapet inbjöd i maj 1998 till ett tvådagars informellt ministermöte i Belfast för EU:s jämställdhetsministrar. Temat var "Women's Employability; the importance of childcare and family friendly employment." I ordförandeskapets slutsatser från mötet, vars innehåll ministrarna ställde sig bakom, lyftes särskilt två frågor fram:

- tillgång till god barnomsorg, föräldraledighet och annan ledighet är nödvändigt om både kvinnor och män skall kunna kombinera arbete med familjeansvar,
- ett jämställdhetsperspektiv måste införlivas i all sysselsättningspolitik på såväl europeisk som nationell nivå så att åtgärder för att förbättra anställbarhet och minska arbetslöshet tar hänsyn till både kvinnors och mäns rättigheter och behov.

Vid toppmötet i Cardiff uttalade Europeiska rådet att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen (s.k. mainstreaming).

Österrike inledde sitt ordförandeskap med ett informellt ministermöte med arbetsmarknads- och socialministrarna och jämställdhetsministrarna i Innsbruck i juli 1998. Frågan om hur ett jämställdhetsperspektiv kunde integreras i 1999 års europeiska riktlinjer för sysselsättning samt hur man kunde stärka den fjärde pelaren om lika möjligheter för kvinnor och män dominerade diskussionerna. Mötet följde också upp det informella mötet i Belfast då jämställdhetsministrarna diskuterade hur man skall kunna förena förvärvsarbete med familjeansvar.

Det sker årligen en uppföljning i rådet (arbetsmarknads- och socialministrarna) av FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. Hittills har den uppföljningen bestått i en allmän diskussion om vad de olika länderna vidtagit för åtgärder för att genomföra Pekingbesluten. Ordförandeskapet hade inför Pekinguppföljningen vid rådsmötet den 2 december 1998 presenterat ett förslag om att man borde införa ett system med indikatorer

och konkreta mål (benchmarking) för att bättre kunna jämföra hur medlemsstaterna genomför de beslut som fattades vid Pekingkonferensen. Principen om indikatorer och benchmarking fick under rådsmötet ett starkt stöd från medlemsstaterna, och ordförandens slutsats var att rådet var enigt om att denna fråga måste leva vidare.

1999 års europeiska riktlinjer för sysselsättning innehåller förstärkta skrivningar om mainstreaming och konkreta jämställdhetsfrågor.

I slutsatserna från toppmötet i Wien den 11–12 december 1998 uttalade Europeiska rådet bl.a.: När medlemsstaterna ser över sina nationella handlingsplaner bör de ägna särskild uppmärksamhet åt att göra påtagliga framsteg med att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män, i synnerhet genom benchmarking och en strategi för mainstreaming av jämställdhetsaspekterna.

Sverige har bidragit mycket aktivt till den ovan beskrivna utvecklingen av jämställdhetsfrågorna inom EU-samarbetet.

12.5.2 EU:s handlingsprogram för jämställdhet

En styrkommitté följer tillämpningen av rådets handlingsprogram för jämställdhetsarbetet inom EU för åren 1996–2000 som antogs den 22 december 1995. Programmet syftar främst till erfarenhetsutbyte, spridande av goda exempel i jämställdhetsarbetet och stöd till projekt. Programmets prioriterade områden är bl.a. jämställdhet på arbetsmarknaden och i ekonomin, könsfördelningen i beslutande organ, förenande av yrkes- och familjeliv samt metoder och modeller för integrering av ett jämställdhetsperspektiv på alla politikområden.

I styrkommittén ingår representanter från medlems- och EES-ländernas regeringar, och kommissionen är ordförande. Kommittén har bl.a. till uppgift att fatta beslut om de samarbetsprojekt mellan medlemsländerna som skall beviljas medel med anledning av programmet.

Ett antal projekt, varav tre svenska, har beviljats stöd för perioden 1 juli 1998 till 1 juli 1999. Av de svenska fick ett projekt inom Sydkraft AB från 1997 förlängt stöd. Projektet handlar om att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden inom energisektorn. De andra två är: Länsstyrelsen i Stockholms län med ett projekt för att hindra våld mot kvinnor samt Malmö stad med ett projekt med syfte att förbättra invandrade kvinnors och mäns förutsättningar att integreras och vara delaktiga i yrkes- och samhällsliv. Flera svenska organisationer och myndigheter har även deltagit som samarbetspartner i projekt som initierats i andra medlemsländer.

För att underlätta den fria rörligheten för personer har EG regler för samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Det innebär i stort att en arbetstagare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till en annan medlemsstat samt rätt till sociala förmåner i värdlandet.

12.6.1 Samordning av social trygghet för migrerande arbetstagare

För att underlätta den fria rörligheten inom EU för arbetstagare och egenföretagare finns ett regelverk, i huvudsak förordning (EEG) nr 1408/71 om samordning av medlemsstaternas system för social trygghet.

1992 lade kommissionen fram förslag om utvidgning av förordningens personkrets att omfatta alla försäkrade (EGT C 46, 20.2.1992, s. 1). Förslaget har varit föremål för flera överläggningar i rådets arbetsgrupp för sociala frågor, och den ursprungliga dossiern har delats upp i tre delar. Den 29 juni 1998 antog rådet en utvidgning av förordningen till att omfatta offentligtanställda i särskilda system (EGT L 209, 25.6.1998, s. 1), och den 2 december nåddes en politisk överenskommelse om en ytterligare utvidgning av förordningen till att också omfatta studenter. Ett formellt beslut avseende studenter kommer att fattas vid ett senare ministerrådsmöte. Den återstående delen av förslaget, som berör övriga försäkrade, kommer att fortsätta att behandlas i rådets arbetsgrupp för sociala frågor.

Kommissionen lade 1998 fram ett förslag om utvidgning av förordningen till att gälla medborgare i tredje land (EGT C 6, 10.1.1998, s. 15). Förslaget syftar till att utsträcka gemenskapens samordning av systemen för social trygghet för anställda och egenföretagare som är försäkrade i en medlemsstat utan att vara medborgare i någon av gemenskapens medlemsstater. Förslaget har under året varit uppe för en första diskussion i rådets arbetsgrupp för sociala frågor.

Kommissionen har vidare under året lagt fram förslag till vissa tekniska ändringar av förordningen föranlett av ändringar i medlemsstaternas nationella lagstiftningar om social trygghet (EGT C 325, 23.10.1998, s. 12). Förslaget innehåller också nya regler om barnpension. Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig i ärendet.

12.6.2 Direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter

Den 29 juni 1998 antog rådet ett direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom Europeiska gemenskapen (EGT L 209, 25.7.1998, s. 46). Direktivet syftar till att främja arbetskraftens fria rörlighet och innehåller dels en bestämmelse som hindrar att personer som flyttar mellan medlemsstater behandlas sämre i tjänstepensionshänseende än de som flyttar inom ett

medlemsland, dels en rätt för utsända arbetstagare att kvarstå i hemlandets tjänstepensionssystem. Skr. 1998/99:60

Direktivet behandlar en del av de frågor som diskuteras i kommissionens grönbok om kompletterande pensionsskydd på den inre marknaden som lades fram 1997 (KOM(97) 283 slutlig). Beredningen av övriga frågor som tas upp i grönboken fortsätter.

12.7 Etableringsrätt och erkännande av kompetensbevis

Inom gemenskapen finns det ett stort antal direktiv som syftar till att fri rörlighet för arbetstagare, etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster skall uppnås, sammanlagt närmare femtio direktiv. Huvuddelen av direktiven omfattar särskilda yrkesområden och innebär en harmonisering av lagstiftningen; de flesta direktiv är mycket gamla. De två senaste direktiven är antagna med hänsyn till subsidiaritetsprincipen och är mer generella till sin karaktär.

Syftet med dessa bestämmelser är att undanröja de hinder för den fria rörligheten för personer som utgörs av medlemsstaternas olika krav på kompetensbevis för utövande av en viss yrkesverksamhet utgör. Den form av hinder som dessa personer kan möta är att ett annat land har särskilda restriktioner för ett visst yrke som innebär att yrkesutövaren måste ha ett särskilt nationellt behörighets- eller kompetensbevis.

12.7.1 Etableringsrätt för advokater

Europaparlamentet och rådet har antagit ett direktiv (98/5/EG) som ytterligare skall underlätta för advokater att bedriva verksamhet i andra medlemsstater än den där de auktoriserats.

Det finns i dag tre direktiv som underlättar för advokater att arbeta utomlands: ett direktiv som rör advokaters rätt att erbjuda tjänster, ett generellt direktiv om erkännande av examens- och kompetensbevis och det nu antagna direktivet, som syftar till att underlätta en advokats tillträde till, eller rätt att stadigvarande utöva, advokatycket i en annan medlemsstat än den där han eller hon fick sin behörighet.

Direktivet ger möjlighet för advokater att verka i en annan medlemsstat (värdlandet) än den där de har erhållit sin behörighet/advokattitel. En utländsk advokat tillåts att verka i värdlandet, använda sitt hemlands yrkestitel och utöva samma typ av verksamhet som värdlandets advokater. Vidare underlättas integrering i värdlandets advokat-organisation för den som önskar det. En kontroll av yrkes-kvalifikationerna görs av värdlandets behöriga myndighet. Direktivet ger vidare utländska advokater rätt att utöva advokatverksamhet i advokatgrupp (i bolag eller andra sammanslutningar) under gemensamt namn. Värdlandet har dock rätt att hindra advokatgrupper som kontrolleras av andra än advokater. En advokat som arbetar under sitt hemlands titel får verka som anställd vid offentliga eller privata organ, om värdlandets "egna" advokater har rätt till det. Direktivet skall genomföras av medlemsstaterna senast den 14 mars 2000.

12.7.2 Etableringsfrihet inom hantverksyrken, serviceyrken m.m. Skr. 1998/99:60

Hösten 1997 inleddes beredning i en rådsarbetsgrupp om ett förslag från kommissionen att till ett generellt samlingsdirektiv sammanföra ca 35 äldre direktiv som möjliggör för medborgare i en medlemsstat att etablera näringsverksamhet, tillhandahålla tjänster samt arbeta som anställda i en annan medlemsstat i en verksamhet som är reglerad i värdlandet. Huvudprincipen är att värdlandet vid sin prövning om tillstånd i princip skall godta erhållen yrkesutbildning, yrkeserfarenhet samt intyg om konkursfrihet, god vandel och ekonomisk ställning som medborgaren erhållit i hemlandet eller i senaste hemvistlandet.

Under våren 1998 nåddes en gemensam ståndpunkt i rådet. I oktober 1998 antog Europaparlamentet vid den andra behandlingen av förslaget ett ändringsförslag som också kommissionen ställt sig bakom. Eftersom enighet inte har uppnåtts kommer frågan upp till förlikning.

12.8 Motorfordonsförsäkring

Vid inremarknadsrådet i december 1998 nåddes en politisk överenskommelse om att anta det fjärde direktivet om motorfordonsförsäkring. Direktivförslaget syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler och förbättra situationen för skadelidande vid olyckor som inträffar i en annan medlemsstat än den där den skadelidande är bosatt, och som orsakas av fordon registrerade och försäkrade i en annan medlemsstat än den där den skadelidande är bosatt.

Direktivförslaget innehåller bl.a. en bestämmelse om att en skadelidande skall ha rätt att omedelbart kunna vända sig med sina ersättningskrav till motpartens försäkringsgivare (direktanspråk). Vidare skall alla trafikförsäkringsgivare vara skyldiga att ha en skaderegleringsrepresentant i varje medlemsstat. Varje medlemsstat åläggs att skapa ett informationsorgan, som skall bistå skadelidande med information om bl.a. vilka försäkringsbolag som meddelat trafikförsäkring för de fordon som varit inblandade i trafikolyckan och om de representanter som ansvarar för skaderegleringen. Dessutom skall varje medlemsstat inrätta eller auktorisera ett skadeersättningsorgan som skall ansvara för reglering av skador i de fall det inte finns någon skaderegleringsrepresentant utsedd eller när försäkringsgivaren eller representanten inte reagerar på framställda krav. Om det inte går att identifiera det skadeorsakande fordonet eller dess försäkringsgivare skall den skadelidande kunna vända sig med sina ersättningskrav till skadeersättningsorganet i sitt hemland.

Sverige har en positiv inställning till direktivförslaget. Det är en fördel för EU-medborgare som lidit skada i en trafikolycka i en annan medlemsstat än sitt hemland, att i hemlandet kunna få information om den ansvariges försäkringsgivare och att kunna framställa anspråk på ersättning direkt till försäkringsgivaren eller till dennes representant, som skall finnas i den skadelidandes hemland.

En gemensam ståndpunkt kommer sannolikt att antas i början av år 1999.

Sverige deltar i Europeiska kommissionens högnivågrupp för handikappfrågor. Kommissionens nya roll på handikappområdet, efter det att Helios II-projektet avslutats, börjar nu utkristalliseras. En ny uppgift som man tagit på sig är att samla in fakta om funktionshindrade personers situation och om handikappolitiken i medlemsstaterna. En annan är att främja informationsutbytet mellan medlemsstaterna. En tredje är att ge bidrag (via Europeiska socialfonden) direkt till frivillig-organisationerna. Ytterligare en uppgift är att upprätthålla dialogen med Europeiskt handikappforum.

Sveriges strategi när det gäller arbetet för att förbättra situationen för personer med funktionshinder bygger på Amsterdamfördraget, Agenda 2000, reformerna av socialfonden och fokus på funktionshinder i riktlinjerna för sysselsättning och den nationella handlingsplanen.

Sverige har till kommissionen bidragit med information om det pågående arbetet med diskrimineringslagstiftningen i Sverige. Den europeiska handikappolitiken fortsätter att ägna stor uppmärksamhet åt funktionshindrade personers situation i arbetslivet, vilket Sverige stöder.

12.9.1 Parkeringstillstånd för personer med funktionshinder

Rådet antog under året en rekommendation (EGT L 167, 12.6.1998) om parkeringstillstånd för personer med funktionshinder. Före den 1 juli år 2000 skall kommissionen informeras om hur rekommendationen har genomförts.

12.10 Folkhälsa

År 1994 blev folkhälsa ett formellt samarbetsområde i EG, i och med antagandet av Unionsfördraget. I den s.k. folkhälsoartikeln, artikel 129, sägs inledningsvis att gemenskapen skall bidra till att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå för människor genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja deras insatser. Gemenskapens insatser skall inriktas på att förebygga sjukdomar, särskilt de stora folksjukdomarna inklusive narkotikamissbruket, genom att främja forskning om deras orsaker och överföring samt hälsouppllysning och hälsoundervisning. För att bidra till att de mål som anges i denna artikel uppnås skall rådet besluta om stimulansåtgärder, som dock inte får omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar.

År 1994 antogs ett femårigt ramprogram för folkhälsoområdet, där åtta prioriterade områden definierades vilka alla har tilldelats resurser. För fem av områdena har aktiviteter satts i gång: programmet mot cancer, mot aids och vissa andra smittsamma sjukdomar, mot narkotika, för hälsofrämjande aktiviteter samt för hälsodata. Följande program är under beredning och kan förutses träda i kraft under våren 1999: ett program för

sällsynta sjukdomar, ett för förebyggande av personsador samt ett för miljörelaterade sjukdomar.

Det nuvarande ramprogrammet för folkhälsoområdet varar fram till år 2000. Beredningen av det framtida ramprogrammets utformning har därmed börjat. Kommissionen presenterade i april 1998 ett meddelande (KOM(1998) 230 slutlig) som ett diskussionsunderlag inför utformningen av ett nytt ramprogram, där kommissionen har uppställt ett antal områden som kan bli föremål för ett framtida samarbete. Med anledning av meddelandet antog rådet den 30 april 1998 respektive 12 november 1998 slutsatser vari man lyfter fram att det är viktigt att en horisontell ansats prioriteras med tre breda inriktningar: hälsodata, hälso-risker samt hälsodeterminanter, dvs. risk/friskfaktorer. Därmed skulle den nuvarande inriktningen med smala sjukdomsinriktade program frångås.

Frågan om integreringen av hälsotfaktorer i andra politikområden har under året lyfts fram, då kommissionen presenterade en rapport om hur hälsotfaktorer har beaktats inom övriga politikområden. Sverige har aktivt verkat för att hälsotfaktorer skall integreras och har inför utformningen av det framtida samarbetet på folkhälsoområdet understrukit att sådan integrering måste ske på ett tidigt stadium. Många av de viktigaste och mest grundläggande bestämmningsfaktorerna för hälsa ligger utanför den traditionella hälso- och sjukvårdssektorn. Sverige har därför poängterat att arbetet med de sociala bestämmningsfaktorerna för folkhälsan måste stärkas och ges ökad tyngd.

12.10.1 Folkhälsoprogram

Inom åtgärdsprogrammet vad avser cancer har man utarbetat det tredje femåriga ramprogrammet för Europa mot cancer. Programmet omfattar insatser som bl.a. syftar till att förhindra dödsfall i förtid på grund av cancer, minska dödlighet i cancer och cancersjukdomarnas omfattning samt främja livskvaliteten genom att förbättra det allmänna hälsotillståndet. Programmet startade 1985 och det första ramprogrammet omfattade perioden 1987–1989. Sverige har medverkat i tidigare cancerprogram sedan 1990.

Det övergripande målet för åtgärdsprogrammet för hälsofrämjande, utbildning och information är att bidra till en hög hälsoskydds nivå i medlemsstaterna. Det gör man bl.a. genom att stödja insatser som rör strategier och strukturer för hälsofrämjande och uppbyggande av nätverk, riktad prevention till särskilt utsatta grupper i relation till speciella riskfaktorer, metoder för hälsoinformation och hälsoutbildning samt yrkesmässig utbildning i folkhälsoarbetet. Under 1998 har man bl.a. prioriterat projekt och nätverk som rör en hälsosam kost, hälsofrämjande arbete inom primärvården, ojämlikhet i hälsa, äldres hälsa, hälsofrämjande på arbetsplatsen och mental hälsa. I början av året startade det svenskkoordinerade projektet ”En jämförande analys av alkoholpolitiken och dess effekter i EU-länderna”.

Åtgärdsprogrammet för hälsoövervakning på folkhälsoområdet för åren 1997–2001 har som mål att bidra till att upprätta ett gemenskaps-system för hälsoövervakning, dvs. hälsodata om befolkningens hälsotillstånd.

Enligt arbetsprogrammet skall man uppnå detta mål genom att inrikta arbetet på tre huvudområden: fastställande av hälsoindikatorer, inrättande av ett nätverk för förmedling av hälsodata samt analyser och rapporter. Inom programmets ram skall en europeisk folkhälsorapport finansieras för år 2000.

Åtgärdsprogrammet mot aids och andra smittsamma sjukdomar berörs närmare nedan (se även 12.9.6).

12.10.2 Tobak

Den 4 december 1997 antog hälsoministerrådet en gemensam ståndpunkt om ett direktiv att förbjuda direkt och indirekt tobaksreklam (98/43/EG). Detta är ett exempel på att integrationen av hälsofrågorna beaktas inom gemenskapens övriga politikområden. Kommissionens förslag till ett direktiv har diskuterats under flera år utan att kvalificerad majoritet i rådet kunnat uppnås. På grund av röstförhållandena inom hälsominister-rådet har en medlemsstats förändrade inställning till en gemensam reglering av tobaksreklamen öppnat för att ett beslut kunde tas i frågan. Beslutet trädde formellt i kraft den 22 juni 1998. Direktivet skall nu genomföras nationellt.

Kommissionen meddelade vid hälsoministerrådet den 12 november 1998 att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktiv 89/622/EEG, avseende märkning av tobaksvaror, bl.a. innehållsförteckningar och varningstexter inför rådet och Europa-parlamentet under våren 1999.

12.10.3 Alkohol

Sverige har tillsammans med Finland erhållit medel – totalt 6,7 miljoner kronor – av kommissionen för att genomföra en länderjämförande undersökning om alkoholproblemens omfattning och alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Studien skall vara klar under hösten år 2000. Tanken är att denna undersökning skall tjäna som underlag för diskussioner om behovet av en samlad alkoholpolitik inom EU.

12.10.4 Narkotika

En framgångsrik EU-narkotikastrategi bör, enligt svensk uppfattning, inriktas mot att minska både utbud och efterfrågan och berör samtliga tre pelare. Artikel 129 i EG-fördraget utgör grunden för narkotikasamarbetet på folkhälsoområdet. När det gäller narkotikafrågor i EG-fördragets artikel 152 i dess lydelse enligt Amsterdamfördraget (som kommer att ersätta artikel 129 då Amsterdamfördraget ratificerats) är lagstiftning, vård och behandling fortfarande nationella angelägenheter för medlemsstaterna.

Narkotikapreventionsprogrammet inom ramen för verksamhet på folkhälsoområdet (1995–2000) har under året fortsatt sitt arbete. Skr. 1998/99:60

12.10.5 Narkotikafrågor utanför folkhälsoområdet

Sverige stöder arbetet i EU:s myndighet på narkotikaområdet, Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk i Lissabon. Syftet med centret är att samla och bearbeta information om narkotika och narkotikaberoende i medlemsstaterna för att ta fram tillförlitliga och jämförbara data om narkotikaproblematiken. I samtliga EU-länder genomfördes under en vecka hösten 1998 en gemensam satsning för att förebygga narkotikamissbruk. I Sverige ansvarade Folkhälsoinstitutet för samordningen.

Under 1998 påbörjades diskussionen i rådets horisontella narkotikagrupp om en ny EU-narkotikastrategi efter 1999. Den horisontella narkotikagruppen ansvarar för övergripande narkotikafrågor inom de tre pelarna. Sverige har med viss framgång motsatt sig strävanden att harmonisera lagstiftningen; en diskussion som senare tonades ned av det österrikiska ordförandeskapet.

12.10.6 Smittsamma sjukdomar

Under 1990-talet har det skett en rad förändringar som påverkat smittskyddssituationen. Människors alltmer omfattande resande till främst sydliga och tropiska länder, den ökande invandringen och handeln med livsmedel är några faktorer som haft betydelse i sammanhanget.

Övervakning av smittsamma sjukdomar är ett viktigt område för samarbete på europeisk nivå. Samarbetet inom smittskyddsområdet på EU-nivå är inriktat på informations- och erfarenhetsutbyte, forsknings- och utbildningsinsatser samt kompetensuppbyggnad i medlemsstaterna men också i Östeuropa. Smittskyddsfrågor är ett prioriterat område för Sverige i det fortsatta samarbetet.

Åtgärdsprogrammet mot aids och andra smittsamma sjukdomar (647/96/EG) utgör ett av de prioriterade områdena för EU:s arbete vad gäller folkhälsan. Syftet är att minska spridning och dödlighet av aids samt förekomsten av andra smittsamma sjukdomar. Detta sker genom ett utökat samarbete mellan medlemsstaterna och genom en samordning av deras förebyggande politik och program. Vidare skall man stödja olika icke-statliga organisationer, inklusive sammanslutningar av personer som berörs av hiv.

Rådet och Europaparlamentet har under september 1998 beslutat att inrätta ett nätverk för epidemiologisk övervakning och kontroll av smittsamma sjukdomar (2119/98/EG). Nätverkets uppgift skall bl.a. vara att utbyta information om utbrott av smittsamma sjukdomar och åtgärder som vidtas för att skydda befolkningen. Vidare skall man befrämja samarbete mellan medlemsstaterna och de nationella myndigheter som ansvarar för folkhälsan.

Sedan 1996 pågår ett samarbete mellan EU och USA om övervakningen av smittsamma sjukdomar, vilket bl.a. skall främja utbildning och träning av professionella, samt svara för informations- och kunskapsutbyte mellan de nationella instituten. Stöd av institutionsuppbyggnad i Östeuropa genomförs också inom detta samarbete.

12.10.7 Blodsäkerhet

I samband med att Sverige anslöt sig till EU blev rådets direktiv 89/381/EEG om bl.a. självförsörjning med blod och blodprodukter bindande för Sverige. Enligt direktivet skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att främja gemenskapens självförsörjning med blod och plasma från människa. Sverige har aktivt medverkat till att ministerrådet i juni 1998 antog en rekommendation (EGT L 203, 21.7.1998) om blod- och plasmagivares lämplighet och screening av donerat blod inom EU. I rekommendationen anges bl.a. krav på givares lämplighet, tappningsvolym, tidsintervaller mellan givningar och undersökning av donerat blod. På svenskt initiativ diskuterades under våren 1998 uppläggningsen av en internationell studie av plasma-tappningsvolym med representanter för Tyskland och Österrike samt kommissionen. Regeringen har den 5 november 1998 uppdragit åt Socialstyrelsen och Läkemedelsverket att med utgångspunkt i nämnda direktiv och rekommendation se över nationella föreskrifter i Sverige och pröva behovet av en särskild svensk lagstiftning för blod- och plasmaverksamheten.

12.10.8 Antibiotikaresistens

En alltför omfattande användning av antibiotika medför att bakterier blir resistenta (motståndskraftiga) mot läkemedlen. Detta kan leda till att svårbehandlade infektioner sprids inom befolkningen, vilket ger upphov till svårt mänskligt lidande och höga sjukvårdskostnader. Ett exempel är tuberkulosen, som är på återtåg i Europa och nu ofta orsakas av antibiotikaresistenta bakterier. Förekomsten av resistens hos vanliga bakterier som pneumokocker och stafylokocker är andra problem som uppstår. Läget i Sverige beträffande antibiotikaresistens är sannolikt ett av de bästa i Europa. Ett omfattande övervaknings-, registrerings- och informationsarbete förekommer bl.a. genom RAF (Referensgruppen för antibiotikafrågor) och det nationella nätverket STRAMA (Strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens).

Sverige arbetar aktivt i EU-samarbetet med frågan om antibiotikaresistens, för att den svenska hållningen skall vinna ökat gehör. Sverige har sedan inträdet i EU haft ett undantag från EG:s regler för användande av antibiotika som tillväxtbefrämjare. Detta undantag löpte ut vid årsskiftet 1998/1999. Användningen av antibiotika i djurhållningen har visats bidra till resistenta bakterier även hos människor.

Frågan om antibiotikaresistens togs upp vid hälsoministerrådet den 12 november 1998, som en uppföljning till en dansk konferens i ämnet. Sverige gav sitt fulla stöd till att frågan skall beaktas inom ramen för EU-samarbetet. Tyskland meddelade slutligen att man avser att arbeta vidare med frågan om antibiotikaresistens. Tanken är att en resolution skall antas av hälsoministerrådet i juni 1999.

12.11 Ungdomsfrågor

12.11.1 Ungdom för Europa

EU:s samarbete på ungdomsområdet regleras i artikel 126 i EG-fördraget, vilken ger möjlighet till stimulansåtgärder för att främja utvecklingen av ungdoms- och ungdomsledarutbyte. Utbildnings- och ungdomsfrågor är ett område inom vilket nationell bestämmanderätt gäller, och fördraget ger inte utrymme för en harmonisering av lagar och regler inom området. Huvuddelen av aktiviteterna sker inom programmet Ungdom för Europa, där det nuvarande programmet sträcker sig över perioden 1995–1999 och har en budget på sammanlagt 126 miljoner ecu. Mer än 60 000 ungdomar har årligen deltagit i Ungdom för Europa-programmen, och varje år har ca hälften av de organisationer som organiserar utbyten inte haft tidigare erfarenhet av programmet. Ca 2 000 ungdomar kom från Sverige.

12.11.2 Europeisk volontärtjänst för ungdomar

Under åren 1996–1997 har kommissionen även drivit en försöksverksamhet för att utveckla en europeisk volontärtjänst för ungdomar. Tonvikten ligger på stöd till längre utbyten (6–12 månader) för enskilda ungdomar som deltar som volontärer i ett samhällsnyttigt projekt i en annan medlemsstat. Utifrån försöksverksamheten antogs programmet i juli 1998 och sträcker sig fram till 1999 med en budget på 47,5 miljoner ecu. Totalt har ca 2 300 ungdomar, varav 120 från Sverige, deltagit i verksamheten under 1996–1997.

12.11.3 Nytt ungdomsprogram efter 1999

I november 1997 överlämnade kommissionen ett s.k. meddelande till rådet om riktlinjer för de framtida gemenskapsprogrammen inom utbildnings- och ungdomsområdena. Inom ungdomsområdet förordades att de bägge nuvarande programmen Ungdom för Europa och Europeisk volontärtjänst för ungdomar ersätts av ett samlat ungdomsprogram för perioden den 1 januari 2000–den 31 december 2004. Programmet föreslås få en budget om 600 miljoner euro och innebär en årlig fördubbling från ca 54,5 miljoner ecu år 1999 till 120 miljoner euro för vart och ett av de fem påföljande åren. Det nya programförslaget antogs av kommissionen den 28 maj 1998 och överlämnades därefter till Europaparlamentet och

rådet för fortsatt behandling. Parlamentet har härvid bl.a. föreslagit att programmets totala budget ökas till 800 miljoner euro.

Vid ungdomsministerrådets möte den 26 november 1998 kunde rådet inte ena sig om en s.k. gemensam ståndpunkt i fråga om det föreslagna programmet på grund av oenighet om programmets budget. Fyra av medlemsländerna däribland Sverige, förordade nämligen en nollbudgettillväxt och kom därmed att utgöra en s.k. blockerande minoritet.

Den 4 december uppnådde utbildningsministrarna en gemensam ståndpunkt om de nya utbildningsprogrammets budget och längd (7 år). I ljuset därav kan förutses att frågan om ungdomsprogrammet budget och längd ånyo kommer att tas upp till behandling.

12.12 Idrott – Europeiska rådet inbjuder till mobilisering mot dopning

Idrott omfattas inte av fördraget och härigenom har inte heller någon gemenskapspolitik förutsetts. EG-domstolen har dock genom domar fastställt principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden. Den senaste domen av stor betydelse på idrottsområdet meddelades i december 1995 i det s.k. Bosman-fallet (mål C-415/93). Domen har för idrotten i Sverige medfört att olika specialidrottsförbund genomfört vissa förändringar i sina tävlingsbestämmelser.

Under det österrikiska ordförandeskapet har idrotten och EU diskuterats, detta bl.a. mot bakgrund av den deklaration som antogs vid Europeiska rådets möte i Amsterdam. Vid dess möte i Wien antogs ett särskilt avsnitt i slutdokumentet i vilket idrottens sociala betydelse understryks. Rådet inbjuder vidare kommissionen att överlämna en rapport till Europeiska rådets möte i december 1999 med inriktning på att bevara nuvarande idrottsstrukturer och att upprätthålla idrottens sociala funktion inom ramen för gemenskapen. Rådet uttryckte även sin oro för omfattningen och allvaret med dopning inom idrotten, vilket undergräver idrottens etik och äventyrar folkhälsan. Rådet betonade behovet av mobilisering på EU-nivå och inbjöd medlemsstaterna att tillsammans med kommissionen och internationella idrottsorganisationer undersöka möjliga åtgärder för att intensifiera kampen mot denna fara, särskilt genom bättre samordning av befintliga nationella åtgärder.

För att skapa större förståelse mellan Europas folk har kommissionen fördelat ett begränsat stöd till idrottsföreningar genom det s.k. Eurathlonprogrammet. Syftet med programmet har varit att främja den roll som idrotten spelar för den sociala integrationen, hälsomedvetandet och solidariteten människor emellan. Bidrag har fördelats under året till idrottsföreningar och förbund för projekt som omfattar minst tre medlemsländer.

På transportområdet skall EG-fördragets övergripande mål uppnås inom ramen för en gemensam transportpolitik. I detta syfte skall rådet fatta beslut om gemensamma regler för transporter till, från och genom medlemsstaternas territorier, villkor för utländska företag som utför transporter i en medlemsstat, åtgärder för att förbättra transportsäkerheten och andra lämpliga bestämmelser.

13.1 Arbete som berör alla transportslag

13.1.1 Åtgärder för att integrera miljöhänsyn i transportpolitiken

Gemensamt möte med transport- och miljöministrarna

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff pekade regeringscheferna på behovet av att integrera miljöskydd i gemenskapens olika politikområden. Som första politikområden där detta arbete borde inledas angavs transporter, energi och jordbruk. Europeiska rådet gav i uppdrag åt transportrådet, energirådet och jordbruksrådet att rapportera till toppmötet i Wien om en strategi för detta arbete inom sina respektive områden. Den 17 juni 1998, dagen efter Cardiffmötet, höll transport- och miljöministrarna ett gemensamt möte. Under detta möte enades ministrarna om slutsatser som framhåller behovet av att främja en hållbar utveckling mot bakgrund av de negativa effekterna på människors miljö och hälsa.

Europeiska rådets möte i Wien

Transportministrarna presenterade en rapport (i enlighet med det uppdrag som gavs dem i Cardiff) till Europeiska rådets möte i Wien med åtagande om att utarbeta en strategi för att integrera miljöhänsyn och hållbar utveckling i transportpolitiken. Strategin skall innehålla kort-, medellång- och långsiktiga miljömål. Arbetet skall ytterligare preciseras i form av ett arbetsprogram som i en första del skall presenteras mot slutet av 1999.

13.1.2 Högnivågruppen för telematik på transportområdet

Skr. 1998/99:60

Den högnivågrupp för telematik på transportområdet, dvs. informationsteknik tillämpad inom trafiken, som inrättades 1995 på initiativ av rådet, har samlats en gång under 1998. Gruppen diskuterade bl.a. framtagande av principer för gränssnittet mellan människa och maskin samt åtgärder för att främja framväxten av en marknad av trafikinformationstjänster. För att främja införandet av radiotjänsten RDS-TMC och utbyte av trafikinformation inom ramen för de överenskommelser som under-tecknades 1997 har en gemensam stödorganisation etablerats under året. Vägverket är Sveriges representant i detta arbete.

13.1.3 Vitboken om rättvisa trafikavgifter

Den 28 juli 1998 presenterade kommissionen sin vitbok med titeln Rättvisa trafikavgifter. En modell för stegvist införande av gemensamma avgiftsprinciper för transportinfrastruktur i EU (KOM(1998) 466 slutlig). I syfte att åstadkomma en effektivare europeisk transportsektor, att bidra till utvecklandet av hållbara transporter och att främja konkurrensneutralitet mellan företag och medborgare i olika medlemsstater föreslås att gemensamma avgiftsprinciper införs. Förslaget har många likheter med det svenska kostnadsansvaret för transportsektorn. Samhälls-ekonomisk marginalkostnadsprissättning är grunden i förslaget. Det kompletteras med möjlighet till kostnadstäckning genom genomsnittsprissättning för ny infrastruktur. Kommissionen föreslår ett stegvis genomförande av förslaget.

Rådet har informerats om förslaget men några närmare diskussioner har inte förts. I december inleddes arbetet i den kommitté av experter på avgiftssättning för transportinfrastruktur som föreslås i vitboken. Kommitténs uppgift är att utveckla och bereda frågor om genomförandet av föreslagna avgiftsprinciper.

13.1.4 Kombinerade transporter

Kommissionen har under året lagt fram förslag till vissa ändringar av rådets direktiv 92/106/EEG och 96/53/EG för att främja kombinerade transporter (KOM(1998) 414 slutlig). Förslaget innebär en utvidgning av begreppet ”kombinerad transport”. Det innehåller även regler om att tillåta tyngre totalvikt (44 ton) samt om att införa vissa förmåner för lastbilar i kombitrafik (bl.a. undantag från helgförbud för tung trafik och vissa möjligheter till fordonsskattelättnader). Förslagen har behandlats dels i rådsarbetsgrupper, dels som punkter med avrapportering av arbetsläget vid två ministerråd. Sverige, liksom övriga medlemsstater, är visserligen överens om att kombinerade transporter bör främjas, bl.a. för att avlasta vägnätet viss trafik, men förslagen har mötts av viss tveksamhet bl.a. med hänsyn till att de kan medföra kontrollproblem. EG stöder även intermodala transportlösningar genom det s.k. PACT-programmet (Pilot Action Combined Transport), där praktiska prov av nya transportlösningar

kan få visst ekonomiskt stöd. Sverige medverkar här vid värderingen av projektansökningarna. Skr. 1998/99:60

13.2 Landtransporter

13.2.1 Vägtransporter

Beskattnings av tung trafik vid utnyttjande av viss infrastruktur

Vid transportministermötet den 30 november–1 december 1998 nådde medlemsstaterna efter drygt två års arbete en gemensam ståndpunkt kring förslaget till nytt direktiv om beskattning av tunga lastfordon för användning av vissa infrastrukturer (KOM(96) 331 slutlig). Det nya direktivet skall ersätta det som nu tillämpas, rådets direktiv 93/89/EEG, som på formella grunder upphävdes av EG-domstolen i juli 1995. Avsikten är att det nya direktivet skall träda i kraft den 1 juli 2000. I förslaget till nytt direktiv återfinns bland annat bestämmelser om differentiering av vägavgifterna beroende på fordonens miljöpåverkan och nya högre maximivåer för vägavgifterna.

Reglering av arbetstiden vid vägtransporter för mobila arbetstagare och förare som är egenföretagare

Kommissionen överlämnade i november 1998 till rådet ett förslag till direktiv (KOM(1998) 662 slutlig), som bl.a. innebär viss reglering av arbetstiden och som skall komplettera körtidsbestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter. Rådsbehandlingen av förslaget har ännu inte påbörjats. Förslaget berör också andra transportslag än vägtrafiken (jfr avsnitt 12.4.1).

Vägtransportavtal med länder utanför EU

Kommissionen har under året fortsatt förhandlingarna med Schweiz om att ingå avtal om luft- och landtransporter i syfte att bl.a. få använda lastbilar med totalvikt upp till 40 ton för transporter på schweiziskt territorium. Vid en separat förhandling i anslutning till transportrådet den 30 november och 1 december 1998 kunde parterna till slut nå en politisk överenskommelse om innehållet i ett vägtransportavtal.

Vidare pågår det förhandlingar om tillfälliga busstransporter samt om vissa transittrafikfrågor med bl.a. länderna i Central- och Östeuropa.

Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE) träffade 1958 en överenskommelse om att utveckla enhetliga reglementen om delar och egenskaper för motorfordon. Flertalet av EG:s motorfordonsdirektiv består av ECE-reglementen som införlivats i gemenskapsrätten. Överenskommelsen från 1958 har reviderats för att möjliggöra att gemenskapen skall kunna bli medlem i organisationen och företräda medlemsländerna. EG blev fullvärdig medlem i överenskommelsen från den 24 mars 1998. Under 1998 har också USA anslutits till överenskommelsen genom en parallell överenskommelse som ännu inte antagits av EG. Den parallella överenskommelsen kan ses som ett steg på vägen mot globala regler på motorfordonsområdet. För de svenska fordons-tillverkarna – som har en relativt sett blygsam produktion med mycket stor geografisk spridning – har globala regler stor ekonomisk betydelse.

Ett gemensamt typgodkännandesystem för två- och trehjuliga motorfordon antogs under 1997 och infördes i svensk lagstiftning den 1 november 1998. Det omfattar bl.a. den s.k. EU-mopeden med en högsta tillåtna hastighet av 45 km/h.

I lagstiftningsproceduren behandlas ett direktivförslag om gemensamma regler för bussar i rådets motorfordonsgrupp. Förslaget är av stor vikt för svenska transportföretag och tillverkare. Direktivet kan komma att antas under våren 1999. Ett särskilt direktivförslag om bussar av högst 15 meters längd förväntas under 1999.

Ett förslag till direktiv om gemensamma registreringsdokument för motorfordon är nära ett antagande. Det kommer, tillsammans med ett direktivförslag om gemensamma regler för s.k. flygande inspektioner, att underlätta kontrollen av fordon som kör utanför hemlandet och medverka till likvärdiga konkurrensförhållanden för operatörerna.

Vätrafiksäkerhet

År 1991 inrättade kommissionen en högnivågrupp för trafiksäkerhet, och 1993 presenterade kommissionen ett första handlingsprogram om vätrafiksäkerhet. Programmet har genomförts, vilket har lett till klara framsteg enligt den utvärdering som kommissionen låtit göra.

Under året har rådet ställt sig bakom ett förslag att kommissionen regelbundet ser över och rapporterar om utvecklingen av trafiksäkerheten inom Europeiska unionen. I förslaget ingår också att sprida kunskap om andras erfarenheter och de bästa metoderna för att öka trafiksäkerheten.

Under 1998 har två möten ägt rum, och de angelägna frågor som diskuterats är att införa varselljus samt att fortsätta arbetet med att motverka bruket av droger i trafiken.

13.2.2 Järnväg

Kommissionen överlämnade i juli ett s.k. järnvägspaket, med förslag till ändringar av direktiven 91/440/EEG och 95/18/EG samt ett förslag till nytt direktiv att ersätta direktivet 95/19/EG. Förslagen syftar till att

omvandla den europeiska järnvägssektorn, med dess vikande marknadsandel, till en expanderande, konkurrenskraftig och kundorienterad järnväg. För att uppnå detta krävs bl.a. kompetent förvaltning och sund ekonomi inom järnvägssektorn samt rättvis och icke-diskriminerande behandling av olika inblandade parter. För detta krävs bl.a. klarlägganden av de berördas roller och en tydlig uppdelning av olika aktörers ansvarsområden. Vidare krävs ramar och regelverk för fördelningen av järnvägsinfrastrukturkapacitet, för fastställandet av nivåerna på banavgifterna och för utfärdande av licenser för järnvägsföretag. Framför allt det sistnämnda förslaget är omfattande och i vissa delar mycket detaljerat.

Under hösten har förslagen behandlats och diskuterats vid ett flertal tillfällen. Någon form av överenskommelse har dock inte uppnåtts. Vid transportministrarnas möte den 30 november–1 december 1998 diskuterades förslagen till ändringar i direktiven 91/440/EEC och 95/18/EG kort, medan förslaget till det nya direktivet endast har behandlats i våldsarbetsgruppen. Förslagen stämmer väl överens med det svenska synsättet och svenska erfarenheter samt med den transportpolitiska propositionen från våren 1998.

13.2.3 Inre vattenvägar

Arbetet med att effektivisera trafiken på EU:s inre vattenvägar har fortsatt under 1998. Kommissionen har lagt fram två nya förslag. Det ena handlar om att i ordnade former stegvis söka begränsa den alltför stora flottkapaciteten och det andra om att införa nya tekniska krav på fartygen. Förslagen, som inte berör Sverige, är inte färdigbehandlade.

13.3 Sjöfart

13.3.1 Sjösäkerhet och miljö

Rådet har under 1998 antagit direktiv 98/18/EG om säkerhetsbestämmelser och säkerhetsnormer för passagerarfartyg, direktiv 98/41/EG om registrering av personer som färdas ombord på passagerarfartyg som ankommer till eller avgår från hamnar i gemenskapens medlemsstater samt direktiv 98/25/EG om hamnstatskontroll.

Kommissionen har under hösten presenterat ett förslag till rådets direktiv om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester från fartyg. Förslaget innebär bl.a. att medlemsstaterna skall se till att det finns tillräckliga mottagningsanordningar för att ta emot fartygsgenererat avfall och lastrester i alla hamnar. Vidare skall varje hamn upprätta en avfallshanteringsplan i enlighet med riktlinjer i bilaga till direktivet. Svenska ståndpunkter har fått gott gehör under förslagets beredning inom kommissionen, och Sverige bör vara fortsatt pådrivande i arbetet.

Kommissionen har också presenterat ett förslag till rådets direktiv om villkor för drift i reguljär trafik med ro-ro-passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg i gemenskapen (KOM(1998) 71 slutlig). De främsta syftena med förslaget är att uppnå en ökad harmonisering av tolkningen av internationella säkerhetskrav för att säkerställa en effektiv tillämpning av dessa krav och tillämplig gemenskapslagstiftning samt att uppnå klarhet över de krav som gäller för att bedriva reguljär trafik med ovan nämnda fartygstyper till och från gemenskapens hamnar. Den svenska grundinställningen vid arbetet i rådet har varit positiv. En gemensam ståndpunkt antogs i december 1998.

13.3.2 Gemensam sjöfartspolitik

Under året har kommissionen presenterat två förslag som berör den gemensamma sjöfartspolitiken. Den ena förslaget, som presenterats i en grönbok, berör hamnar och maritim infrastruktur (KOM(97) 678 slutlig). Medlemsstaterna har under året kunnat lämna synpunkter, och Sverige betonade främst vikten av att ”principen om att användaren skall betala” skall gälla inom hela unionen såsom sker i Sverige. Kommissionen har därutöver under hösten 1998 bett om uppgifter om hur hamnväsendet finansieras (om statligt stöd m.m.). Enkäten har besvarats av Sverige.

I juni 1998 lämnade kommissionen även förslag till en gemensam policy vad gäller bemanningsvillkor på fartyg i gemensam passagerar- och färjetrafik i och mellan medlemsstater (KOM(1998) 251 slutlig). Reformpaketet omfattar både förslag till fortsatt avreglering av sjöfartsmarknaden inom EU (cabotage) och ett förordningsförslag om att endast tillämpa de anställningsvillkor som gäller i någon av de berörda medlemsstaterna ombord på färjorna. I det första fallet har medlemsstaterna i södra delen av unionen motsatt sig förslaget och i det senare fallet har flera medlemsstater i den norra delen avvisat tanken om gemensamma regler. Ministerrådet beslöt den 1 december 1998 att frågan skall bearbetas ytterligare.

13.3.3 Sjöfartsavtal med tredje land

Arbetet med att söka träffa sjöfartsavtal med Kina och Indien som rådet fattade beslut om 1997 har bedrivits med viss prioritet i kommissionen. Något resultat har ännu inte kunnat rapporteras, men avtal med dessa två mycket stora stater är viktiga. Unionens medlemsstater åsamkas också konkurrensmässig diskriminering i många länder utöver Kina och Indien. Kommissionen har på detta område varit mycket aktiv under året i bl.a. kontakter med Brasilien, USA, Japan, Thailand, Colombia m.fl. Arbetet syftar till att genom förhandlingar med berörda länder söka undanröja diskriminerande särbehandling av fartyg som tillhör EU:s handelsflotta.

13.4.1 Flygtrafikledning

Arbetet med att reformera den europeiska flygtrafikledningen har fortsatt inom EG och Eurocontrol (Europeiska organisationen för säkrare flygtrafikledningstjänst). Inom EG har diskussionerna koncentrerats kring gemenskapens framtida roll som en medlem av Eurocontrol. Den 20 juli 1998 antog ministerrådet ett mandat som bemyndigar kommissionen att inleda förhandlingar om ett medlemskap för EG i Eurocontrol. De reella förhandlingarna beräknas påbörjas under 1999. Sverige stödjer de övergripande målsättningarna i detta arbete. Ett viktigt svenskt krav är att få behålla vårt integrerade civila/militära flygtrafikledningssystem.

13.4.2 Flygsäkerhet

Gemensam ståndpunkt har i juni 1998 uppnåtts gällande direktivförslaget om rampinspektioner av flygplan. Förslaget innebär att medlemsstaterna åläggs att genomföra utökade rampinspektioner av flygplan från länder utanför EU, att en gemensam databas upprättas för att lokalisera säkerhetsbrister, att experthjälp skall kunna erbjudas till tredje land samt att kommissionen och medlemsstaterna skall kunna meddela flygförbud för flygbolag som inte uppfyller säkerhetskraven. Sverige har under arbetets gång verkat för att flygsäkerhetsrelaterad information skall vara offentlig i största möjliga omfattning men har inte fått tillräckligt gehör för kraven.

Diskussionerna om att bilda en gemensam europeisk flygsäkerhetsmyndighet (EASA) har fortsatt under året. Den 20 juli 1998 antog ministerrådet ett mandat som bemyndigar kommissionen att inleda förhandlingar om att etablera myndigheten, vilken avses grundas på den existerande organisationen Joint Aviation Authorities. De reella förhandlingarna beräknas påbörjas under 1999. Sverige stöder kraftfullt den övergripande inriktningen i arbetet.

Kommissionen har i mars 1998 presenterat ett meddelande angående en europeisk strategi för ett globalt system för satellitnavigering. Strategin debatterades av transportrådet den 17 mars 1998 varvid ett antal slutsatser antogs. Under 1999 avser man att intensifiera arbetet intensifieras där internationella förhandlingar med bl.a. USA och Ryssland utgör viktiga inslag.

EG och USA

Några ytterligare luftfartsförhandlingar mellan kommissionen och USA, grundade på det första mandat rådet beslutade om i juni 1996, har inte hållits. Arbetet har fortsatt med ett utvidgat mandat som omfattar även trafikrättigheter m.m. Rådet har under året debatterat frågan om hur det fortsatta arbetet bör bedrivas.

Sverige har vidhållit den i princip positiva inställningen till en gemensam luftfartsmarknad över Atlanten och till arbetet med ett utvidgat mandat, allt under förutsättning att detta inte innebär en försämring av vad som gäller enligt det s.k. open skies-avtal som Sverige har ingått med USA.

Kommissionen har beslutat att anmäla Sverige och vissa andra medlemsstater till EG-domstolen med anledning av dessa open skies-avtal, som enligt kommissionen innebär att Sverige och övriga berörda medlemsstater har brutit mot sina förpliktelser mot unionen. Sverige har bestridit att några överträdelser har skett.

EG och Schweiz

Arbetet med ett luftfartsavtal mellan EG och Schweiz pågår fortfarande.

EG och Central- och Östeuropa

Kommissionen, tillsammans med medlemsstaterna, har under våren 1997 på bilateral basis haft inledande diskussioner med de tio central- och östeuropeiska staterna inför luftfartsförhandlingarna om utvidgning av den inre luftfartsmarknaden. Sverige har medverkat vid diskussionerna med de baltiska staterna och Polen. En oberoende säkerhetsbedömning av respektive stat har parallellt utförts av Joint Aviation Authorities. Vid ett möte i september 1997 med den speciella kommittén, bestående av kommissionen, medlemsstaterna samt övriga förhandlingsparter, godkändes enhälligt förhandlingarnas slutmål om en gemensam inre luftfartsmarknad. Under 1998 har de bilaterala förhandlingarna inletts. Den första förhandlingsomgången blir klar till årsskiftet 1998/99. Kommissionens förhoppning är att det skall finnas ett färdigt avtal före den 30 juni 1999.

13.4.4 Ljuddämpare på flygplan

Rådet har antagit en gemensam ståndpunkt avseende en förordning om förbud mot användning och nyregistrering av vissa flygplan som försetts med ljuddämpare (s.k. hush kits). Syftet med förordningen är att minska bullret vid gemenskapens flygplatser genom att förebygga att äldre flygplan förses med ljuddämpare för att undgå det förbud mot vissa

flygplanstyper som träder i kraft den 1 april 2002, eftersom ett ljuddämpat äldre flygplan ändå har sämre miljöprestanda än ett modernt flygplan. Sverige har stött detta förslag. Skr. 1998/99:60

13.4.5 Flygplatsavgifter

Kommissionen har under året lagt ett förslag till direktiv om flygplatsavgifter (KOM(97) 154 slutlig). Förslaget har behandlats dels i rådsarbetsgrupper, dels som punkter med avrapportering av arbetsläget vid två ministerråd. Förslaget har mötts med tveksamhet ur olika synvinklar från medlemsstaterna. Från svensk sida har frågorna om möjligheter till korssubventionering av våra flygplatser samt om rätten att ta ut miljörelaterade landningsavgifter tilldragit sig det största intresset. Under hösten 1998 har förslaget diskuterats i rådsarbetsgruppen. Fortfarande råder stor oenighet. En avrapportering av arbetsläget gjordes vid transportministrarnas möte den 30 november och 1 december 1998.

13.5 Transeuropeiska nät för transporter

Kommissionen fattade i juli 1998 beslut om fördelning av ekonomiskt stöd till transeuropeiska nät för transporter, TEN-T.

Rådets förordning (EG) nr 2236/95 om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området för transeuropeiska nät är gemensam för transport-, tele- och energinäten och utgör den rättsliga grunden för det ekonomiska stöd som genom årliga beslut i finansieringskommittén fördelas till projekt av gemensamt intresse. I 1998 års EG-budget finns avsatt 470 miljoner ecu till TEN-T. Av dessa har 27 miljoner ecu avsatts till följande svenska projekt:

- Byggnad av svenska landanslutningar till Öresundsförbindelsen,
- Trafiklednings- och informationstjänster för vägtrafiken i norra Europa, VIKING
- Byggnad av väg E 6 på delen Håby–Rabbalshede
- Byggnad av väg E 18, delen Örebro–Arboga
- Byggnad av Nordlänken, dubbelspår mellan Öxnered och Trollhättan
- Byggnad av järnvägstunnel under Malmö centrum, Citytunneln
- Masterplan för Göteborgs hamn
- Utredningar för bana 3 på Arlanda flygplats
- NEAN, utveckling av flygtrafikledningstjänsten i norra Europa.

Sverige har tillsammans med Danmark erhållit 20 miljoner ecu i bidrag till Öresundsförbindelsen.

13.6 Transport av farligt gods

Rådet har den 30 november 1998 antagit en gemensam ståndpunkt inför antagandet av rådets direktiv om transportabla tryckbärande anordningar.

Kommissionen har den 14 maj 1998 lämnat ett förslag till rådets direktiv om harmonisering av reglerna för examination av säkerhetsrådgivare (KOM(1998) 174 slutlig). Detta direktivförslag är att se som ett underdirektiv till det direktiv som antogs 1996 om säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods på vägar, järnvägar och inre vattenvägar. Regeringen avser att under våren 1999 föreslå riksdagen lagändringar med anledning av det senare direktivet.

14 Näringspolitik

EU:s näringspolitik skall säkerställa att nödvändiga förutsättningar finns för industrins konkurrensförmåga. Unionens insatser skall inriktas på att påskynda industrins anpassning till strukturförändringar och främja ett gynnsamt näringslivsklimat.

14.1 Näringspolitikens inriktning

Det finns en ambition i EU att stärka industrirådets roll i frågor som rör det europeiska näringslivets konkurrenskraft, och rådet antog i november det andra arbetsprogrammet som syftar till att strukturera arbetet kring dessa frågor. Industriministrarna diskuterar numera regelbundet förutsättningarna för det europeiska näringslivets konkurrenskraft. Under det brittiska ordförandeskapet våren 1998 fokuserades diskussionen på de nyckelfaktorer på nationell nivå respektive EU-nivå som påverkar konkurrenskraften och särskilt på tillgången till riskkapital för innovationer, som är en av dessa nyckelfaktorer.

Vid industriministrarnas möte i november rörde diskussionen till stor del de fyra benchmarkingprojekt som startade under 1997 och som avslutades under hösten 1998. Projekten syftar till att höja konkurrenskraften i europeisk industri genom att göra jämförelser och lyfta fram goda exempel. Pilotprojekten har fokuserat på områdena finansiering av innovationer, informations- och kommunikations-teknologi och arbetsorganisation, logistik samt kompetensutveckling. Industriministrarna antog vid rådsmötet i november slutsatser om benchmarking som baseras på erfarenheterna från pilotprojekten. I slutsatserna konstateras bl.a. att benchmarking utgör ett värdefullt instrument för att förbättra konkurrenskraften i den europeiska industrin och att näringslivets roll bör stärkas i det fortsatta arbetet. Generaldirektörerna för industri uppmanas också i slutsatserna att närmare utvärdera pilotprojekten med syfte att anta ett arbetsprogram om benchmarking.

Industriministrarna antog även slutsatser om företagstjänsternas betydelse för sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft vid rådsmötet i november.

Näringspolitiska frågor diskuteras förutom i rådet även i kommissionens generaldirektörsgrupp (GD III). Gruppen träffas regelbundet för att diskutera idéer, förslag och utredningsinsatser som underlag för diskussioner i industrirådet. Under året har gruppen diskuterat

benchmarking, företagstjänsternas betydelse för sysselsättning och tillväxt, industriella aspekter på utvidgningen av EU samt kopplingen mellan miljö- och industrifrågor. Skr. 1998/99:60

14.2 Småföretagspolitik

Inom ramen för gemenskapens fleråriga program för små och medelstora företag i Europeiska unionen (1997–2000) har en rad aktiviteter ägt rum under 1998. Två stora partnerskapsmässor, s.k. Europapartnerskapet, och ca 30 branschspecifika partnerskapsmässor, s.k. Interprise, har anordnats. I Stockholm har t.ex. ett Interprise ägt rum för företag med inriktning på läkemedel och läkemedelsteknik, och i Göteborg har en underleverantörsmässa anordnats för företag inom bilindustrin. Småföretagsprogrammet främjar också erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna. I Stockholm anordnades i maj 1998 i detta syfte en konferens om utbildning för nyföretagare. Kommissionen beslutade i november 1998 om en fortsättning på pilotprojektet Seed Capital Action (CREA) (EGT C 363, 25.10.1998, s. 30). Pilotprojektet innebär att kommissionen kan stödja ett antal såddkapitalbolag som vänder sig till små och medelstora företag som avser att införa ny teknik i sin verksamhet. Programmets största operativa verksamhet är dock informationsnätverket Euro Info Centre (EIC) vars ca 240 informationskontor i Europa, varav 14 i Sverige, hjälper små och medelstora företag med frågor som rör EU och den europeiska marknaden.

Ett förslag till ett direktiv om sena betalningar vid affärstransaktioner presenterades av kommissionen den 25 mars 1998 (KOM(1998) 126 slutlig). Förslaget innehåller bestämmelser om dröjsmålsränta och om skälig ersättning för skador som den sena betalningen har föranlett. Avtalsvillkor som reglerar förfallotidpunkt och dröjsmålsränta och som är oskäliga föreslås kunna jämkas/ogiltigförklaras. Dessutom föreskrivs att varje medlemsland skall tillhandahålla ett snabbt och enkelt förfarande för indrivning av otvistiga fordringar. Rådet förväntas anta en gemensam ståndpunkt i frågan under första halvåret 1999.

På uppmaning av Europeiska rådet i juni 1997 tillsatte kommissionen under hösten 1997 Business Environment Simplification Task Force (BEST). Inför Europeiska rådets möte i juni 1998 lade BEST-gruppen fram förslag till förbättringar av villkoren för framför allt små och medelstora företag. Kommissionens svar på gruppens förslag redovisas i kommissionens meddelande "Främjande av företaganda och konkurrenskraft" (KOM(1998) 550 slutlig) till vilket ett förslag till handlingsplan fogats. Förslaget till handlingsplan – kommissionens och medlemsländernas uppföljning av BEST-gruppens förslag – har förhandlats i en rådsarbetsgrupp under hösten 1998 och beräknas bli antaget i början av 1999.

14.3.1 Teko-, återvinnings-, varvs- och gruvindustrin

Kommissionen presenterade vid industrirådsmötet i november 1997 ett meddelande innehållande en handlingsplan för den europeiska textil- och beklädnadsindustrins konkurrenskraft. Meddelandet är ett resultat av de arbetsgrupper på tekoområdet som kommissionsledamoten Bangemann tidigare har bildat. Ett förslag till rådsslutsatser har behandlats av rådets industriarbetsgrupp och antogs av industrirådet i maj 1998.

Kommissionen kom i juli med ett meddelande om återvinningsindustrins konkurrenskraft. Kommissionen föreslår där bl.a. att ett återvinningsforum bildas med bredast möjliga deltagande av offentliga och privata intressenter på området. Ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser har därefter diskuterats i rådets industriarbetsgrupp och antogs av industrirådet vid dess novembermöte.

Vid industrirådets möte i maj 1998 fastställdes i en förordning nya regler om stöd till varvsindustrin. Förordningen ersätter det så kallade sjunde varvsdirektivet. Stöd som i princip medges enligt förordningen är kontraktbaserat driftstöd till utgången av år 2000, nedläggningsstöd, omstruktureringsstöd, investeringsstöd för innovationer, regionalt investeringsstöd, stöd till forskning och utveckling samt stöd till miljöskydd. Det är endast reglerna för driftstöd, nedläggningsstöd och stöd till innovationer som är särskiljande för varvsindustrin. Förordningen skall tillämpas under åren 1999–2003.

Inom gruv- och mineralområdet deltar Sverige i Raw Material Supply Expert Group som är en beredningsgrupp för frågor om bl.a. gruvor samt kalk-, sten-, och mineralutvinning. I gruppen deltar även representanter från relevanta industriorganisationer som t.ex. Euromines och Euro-metaux. De har haft två möten under året och bl.a. avhandlat dammkatastrofen vid Bolidens gruva i Spanien och arbetet med direktivet om deponering av avfall.

14.3.2 Skogsindustrin

EG har ingen gemensam skogspolitik. Vissa skogsfrågor diskuteras dock inom ramen för EG:s jordbruks-, miljö-, industri-, energi-, bistånds-, forsknings- och handelspolitik. Sveriges inställning är att skogsbruket även i fortsättningen skall vara ett nationellt kompetensområde.

Efter ett initiativ av Europaparlamentet har kommissionen (GD VI och GD XI) utarbetat ett förslag till en gemensam skogsstrategi med gemenskapsåtgärder som skall komplettera nationell skogspolitik. Kommissionens förslag till skogsstrategi har bearbetats i rådet i form av en resolution som beslutades av jordbruksrådet den 14 december.

Inom ramen för Agenda 2000, i EG:s planerade landsbygdsförordning, ingår ett skogskapitel. Artiklarna i skogskapitlet, som till stor del bygger på tidigare EG-förordningar och direktiv, har diskuterats i

rådsarbetsgruppen för ”Rural development”. Sverige har arbetat för att skogsåtgärderna skall vara marknadsneutrala och därför i första hand inriktade på miljö- och kulturmiljövård. Sverige har dock inom forskningspolitiken framgångsrikt verkat för att EU:s femte ramprogram för forskning, utveckling och demonstrationsaktiviteter skall omfatta stöd till forskning om hela kedjan skogsbruksråvaruförädling.

EG har också deltagit aktivt i det internationella arbetet, t.ex. genom det forum, Intergovernmental Forum on Forests (IFF), som hanterar de skogsprinciper som beslutades om vid Riokonferensen 1992. IFF diskuterar bland annat frågan om en global skogskonvention som ett verktyg i arbetet med de överenskomna skogsprinciperna.

EG deltar också i den internationella tropiska timmerorganisationen för att främja handeln med uthålligt producerat tropiskt virke.

Vidare har Sverige på olika sätt, bl.a. genom den permanenta kommittén för frö och såddmaterial, medverkat till att påskynda ett nytt direktiv om kontroll av och handel med skogsfrö och plantor. Brådskan motiveras av att Sveriges undantag från tillämpning av nuvarande direktiv löper ut vid årsskiftet 1999/2000.

Den permanenta skogskommittén har under 1998 bl.a. diskuterat skogsbrandsskydd och åtgärder för att mäta och minska luftföroreningarnas påverkan på skogen.

14.4 Konkurrensfrågor

Arbetet med att modernisera och förenkla konkurrensreglerna har varit centrala under året, särskilt mot bakgrund av EU:s förestående utvidgning.

Diskussionen om vertikala konkurrensbegränsningar, dvs. konkurrensbegränsande avtal mellan olika handelsled, har fortsatt i kommissionen. Utgångspunkten för arbetet är den grönbok som publicerades 1997 med förslag om en modernisering och regler som är mer inriktade på de ekonomiska effekterna. Under året har modeller för ett nytt gruppundantag, med frågor bl.a. om marknadsandelstak och svartlistade förfaranden, diskuterats.

För att kommissionen skall kunna genomföra förändringar mot ett nytt gruppundantag i stället för de gällande gruppundantagen för ensamåterförsäljaravtal, franchising m.m. krävs att dess behörighet utvidgas genom att förordning (EEG) 19/65 ändras. Utvidgning av den befrielse från anmälningsplikt som finns i förordning (EEG) 17/62 krävs också. Kommissionen har under hösten 1998 lagt fram förslag till rådet om dessa frågor. Arbetet med att anta ett nytt gruppundantag och att anta ändringarna till de nämnda rådsförordningarna beräknas vara avslutat i maj 1999.

Den arbetsgrupp i Världshandelsorganisationen WTO:s ministermöte som sedan ministerkonferensen i Singapore i december 1996 har studerat frågan om handel och konkurrens har fortsatt att bedriva sitt arbete under 1998. Avsikten var att slutredovisning skulle ske till Allmänna rådet i december 1998. Arbetsgruppens mandat har emellertid

förlängts. Någon form av avrapportering till Allmänna rådet kan förväntas under 1999. Skr. 1998/99:60

Kommissionen samarbetar med medlemsstaternas konkurrensmyndigheter i handläggningen av enskilda ärenden som rör prövning av konkurrensbegränsande samarbete, missbruk av en dominerande ställning och företagsförvärv. Under 1998 fick Konkurrensverket del av cirka 550 ärenden som inlämnats till kommissionen. Under året fattade kommissionen flera beslut om förbud och höga böter. Ett ärende rörde en kartell mellan europeiska tillverkare av fjärrvärmerör. ABB, som spelade en ledande roll i kartellen, ådömdes böter på 70 miljoner ecu. Volkswagen-Audi förbjöds att hindra kunder i Tyskland och Österrike från att köpa bilar av dessa märken i Italien, där priserna var lägre. Volkswagen ådömdes de hittills högsta böterna för ett enskilt företag, 102 miljoner ecu.

14.4.1 Svenska koncentrationsärenden

Två viktiga koncentrationsärenden som berör Sverige var samgåendet mellan Stora och finska Enso samt Skanskas ökade ägarinflytande i cementföretaget Scancem. I det första fallet godkändes samgåendet på grund av att det nya företags starka ställning ansågs motverkas av den betydande köparmakten hos de industriella kunderna. I Skanska-ärendet krävdes betydande åtaganden från Skanska innan affären kunde godkännas, eftersom Skanska och Scancem har en stark ställning på den svenska marknaden för insatsvaror för bygg- och anläggningsindustri.

14.4.2 Stängning av Barsebäck

Riksdagen beslöt våren 1997 om riktlinjer för en omställning av det svenska energisystemet som bland annat innebar att de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck skall ställas av. Avvecklingen skulle inledas med att kärnkraftsreaktorn Barsebäck I skulle tas ur drift den 1 juli 1998. För att genomföra detta antog riksdagen i slutet av 1997 lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling. Med stöd av denna lag beslöt regeringen den 5 februari 1998 att stänga Barsebäck I i enlighet med de av riksdagen antagna riktlinjerna.

Ägaren, Barsebäck Kraft AB, har hos Regeringsrätten ansökt om rättsprövning av detta beslut med åberopande av bl.a. att det strider mot EG-rättens konkurrensregler, artikel 90.1 i förening med artikel 86. Regeringsrätten beslöt i maj 1998 om inhibition av beslutet i avvaktan på slutlig prövning. Målet är ännu inte avgjort. Sydkraft AB, som äger Barsebäck Kraft AB, har också givit in klagomål till kommissionen med åberopande av dessa regler. Handläggningen av klagomålet är inte avslutad.

EG:s regler om statligt stöd syftar till att förhindra att nationella stödåtgärder till näringslivet får konkurrensnedvridande effekter som strider mot det gemensamma intresset. Bestämmelserna om stöd till olika ändamål preciseras fortlöpande av kommissionen efter samråd med medlemsstaterna. Arbetet bedrivs i riktning mot att begränsa företagsstöd som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna negativt.

Under året har ett antal förslag till nya regler för stöd på olika områden behandlats. Bland annat kan nämnas att nya riktlinjer för utbildningsstöd antogs den 22 juli 1998 och att tillämpningsföreskrifter för statsstödsreglerna rörande åtgärder som omfattas av direkt beskattning av företag antogs den 11 november 1998.

Vidare har kommissionen under året presenterat två nya dokument angående regionalpolitiskt stöd. Samtliga regionalpolitiska stödformer skall vara anpassade till riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål senast den 1 januari år 2000. De viktigaste förändringarna berör villkoren för stödets form, de stödberättigade utgifterna, taken för stödnivåerna och kumulation av stöd. Dessutom berörs metoden för att avgränsa de områden som berättigar till regionalstöd.

Sektorsövergripande rambestämmelser för regionalstöd till stora investeringsprojekt trädde i kraft den 1 september 1998. Stora investeringsprojekt definieras i princip som antingen en sammanlagd projektkostnad på minst 50 miljoner ecu eller ett sammanlagt stöd på minst 50 miljoner ecu. Projekt som faller under denna definition skall anmälas till kommissionen, som därefter bedömer projektet utifrån tre faktorer, nämligen konkurrensfaktorn, förhållandet mellan kapital och arbetstillfällen samt regionalfaktorn. Mot bakgrund av dessa uppgifter fastställer kommissionen det högsta tillåtna stödet.

Kommissionen har också fattat beslut om att giltigheten förlängs för det s.k. strukturomvandlingsområdet, vilket består av delar av stöd-område 2 respektive delar av det tillfälliga stödområdet. Beslutet gäller en förlängning av giltigheten för perioden 1998–99. Det medför också att det tidigare strukturomvandlingsområdet utökas till att även omfatta Arboga kommun.

I december meddelade kommissionen sitt beslut om hur stor andel av befolkningen i medlemsstaterna som får omfattas av nationellt regionalpolitiskt stöd för perioden 2000–2006. Totalt inom EU innebär beslutet en minskning med 4 procentenheter till 42,7 procent i jämförelse med de nuvarande nationella stödområdena. Inom Sverige får maximalt 15,9 procent av befolkningen omfattas av stödområden, vilket betyder en minskning med 2,6 procentenheter.

Under året har vidare kommissionen genom en rådsförordning givits möjlighet att införa s.k. gruppundantag i statsstödsreglerna. Med gruppundantag menas att vissa former av stöd med automatik skall anses vara förenliga med gemenskapsrätten. Medlemsstaterna är därmed befriade från anmälningsplikten som ställs upp i EG-fördragets artikel 93.3. Genom detta skall kommissionen slippa mer rutinartade uppgifter och större vikt skall kunna läggas vid granskning av ärenden av större

betydelse. Tanken är även att förbättra överskådligheten och förenkla planeringsprocessen för medlemsstaterna när de avser att införa nya stödåtgärder. Rådsförordningen publicerades och trädde i kraft i maj månad 1998, varefter arbetet med att närmare precisera de olika undantagen påbörjades. Sannolikt kommer kommissionen att börja med att precisera gruppundantag för stöd till små och medelstora företag.

Kommissionen och medlemsstaterna har även under året träffat en politisk överenskommelse om innehållet i en procedurförordning. Syftet med förordningen är enligt kommissionen att öka öppenheten och rättssäkerheten och samtidigt göra gemenskapens stödpolitik mer effektiv. Detta skall ske genom att sammanföra och klargöra procedurreglerna inom området för statligt stöd. Den nya förordningen kan förväntas träda i kraft tidigast under våren 1999 efter att Europaparlamentets hörts.

14.5.1 Regeltillämpning

Sverige har under året anmält ett antal stöd till kommissionen för bedömning. Bl.a. kan nämnas ett stöd i form av en befrielse till Agroetanol AB från att erlagga energi- och koldioxidskatt, ett stöd som godkändes med vissa villkor av kommissionen den 14 oktober 1998. Ytterligare exempel på stöd som godkänts är de nya eller förändrade energiteknikrelaterade stöd som anmälades under år 1997 och 1998 till följd av riksdagens energipolitiska beslut år 1997.

Kommissionen anordnade i oktober 1998 ett möte för att diskutera tillämpningen av statsstödsreglerna på radio- och TV-området. Orsaken till detta var bl.a. en dom från EG-domstolen som tvingar kommissionen att agera på klagomål på statlig finansiering av nationella public service-funktioner på etermediaområdet. Kommissionen ville diskutera möjligheterna att fastställa riktlinjer för hur ett public service-uppdrag skulle kunna se ut för att inte stå i strid med konkurrensrätten, något som dock medlemsstaterna motsatte sig. Kommissionen kommer av den anledningen att bedöma klagomålen från fall till fall.

En annan fråga som är av intresse för svensk del är den franska statens stöd på 28 miljarder kronor till Air France. Sverige intervenerade 1995 och framförde argument till förstainstansrätten där en del av ärendet prövats. Rätten meddelade sin dom i juni 1998, där man delvis gav Sverige rätt.

14.6 Turism

Kommissionen lade i juni 1996 fram ett förslag till rådsbeslut om ett första flerårigt program till stöd för europeisk turism (1997–2000) – Philoxenia. Förslaget till program har sedan dess diskuterats utan att något beslut har kunnat fattas. Det österrikiska ordförandeskapet lade i oktober 1998 fram ett reviderat programförslag. Förslaget har behandlats vid rådsarbetsgruppsmöten och det har funnits delade meningar kring behovet av ett program till stöd för europeisk turism. På inre marknadsrådsmötet den 7 december 1998 saknades erforderligt enhälligt stöd för

beslut om ett program. Sverige tillhörde dem som röstade emot programmet. Skr. 1998/99:60

Mot bakgrund av ett uttalande om kampen mot sexturism riktad mot barn, som antogs vid rådsmöte den 26 november 1997, har under 1998 en arbetsgrupp under kommissionen bildats med uppgift att ta fram förslag till gemensamma åtgärder.

Vid rådsmötet den 26 november antog rådet också slutsatser om turism och sysselsättning som bl.a. pekar på turistnäringens viktiga roll som sysselsättningsskapare. En arbetsgrupp på hög nivå bildades och i oktober 1998 presenterade gruppen sina slutsatser och rekommendationer om turism och sysselsättning.

14.7 Kol- och stålfrågor

Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) upphör den 23 juli 2002. En nedtrappning av EKSG:s verksamhet har redan inletts. När EKSG-fördraget upphör år 2002 krävs att någon tar ansvar för fortsatt förvaltning av EKSG:s ännu oavslutade finansiella ärenden och tar över dess tillgångar och skulder. I oktober 1997 lade kommissionen fram sitt förslag rörande EKSG:s finansiella verksamhet, vilket i korthet innebär att EKSG:s tillgångar, fordringar och skulder övertas av de återstående gemenskaperna samt att forskningen inom kol- och stålområdet skall upprätthållas efter 2002 och finansieras genom EKSG:s medel.

Frågan har behandlats i industrirådet under 1998. Sverige delade i allt väsentligt kommissionens uppfattning om de finansiella aspekterna på EKSG-fördragets utgång. Avvikande uppfattningar framfördes endast från ett par länder som ansåg att medlemsstaterna bör vara ägare till EKSG:s tillgångar. Den kompromiss som gjorde att rådet kunde enas om en resolution innebar att kommissionens förslag rörande EKSG:s medel endast skall genomföras om det är rättsligt och praktiskt möjligt. För närvarande bereds inom EU de rättsliga och praktiska aspekterna av en sådan överföring.

Inför industrirådsmötet den 16 november diskuterades omstruktureringen av den central- och östeuropeiska stålindustrin i EKSG:s rådsarbetsgrupp. Som ett resultat av diskussionerna och för att inte inkräkta på förhandlingsprocessen med de central- och östeuropeiska länderna, antog ministrarna dock vid rådsmötet enbart allmänt hållna slutsatser som gav uttryck för EU-ländernas erfarenheter från omstruktureringen inom stålsektorn.

14.8 Kooperation

I mars 1992 lade kommissionen fram tre förslag till rådsförordningar (KOM(91) 273 slutlig), med stadgar för europeiska (ideella) föreningar, för europeiska kooperativa föreningar och för europeiska ömsesidiga bolag (ME). Till förordningsförslagen är kopplade förslag till direktiv med bestämmelser om de anställdas medinflytande i de olika

associationerna. Förslagen skall beredas i samarbete med Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén, vilka båda har varit starkt pådrivande när det gäller tillkomsten av förslagen.

Förslagen är paralleller till det tidigare förslaget om europeiska aktiebolag (SE), som trots långvariga och stora ansträngningar ännu inte lett fram till något beslut.

Förslagen skall göra det möjligt för företag som drivs i respektive associationsform att utnyttja den inre marknadens fördelar på samma villkor som gäller för andra företag. Förslagen har behandlats i en rådsarbetsgrupp. Inga sammanträden med arbetsgruppen har hållits under 1998.

Det fortsatta arbetet vad gäller samtliga av förslagen blockeras fortfarande av motsättningar om direktivet om arbetstagarnas inflytande. Under våren 1997 lämnade den s.k. Davignongruppen förslag rörande arbetstagarinflytandet i SE. Frågan om arbetstagarinflytande har diskuterats vid flera ministerrådsmöten under 1998. Den är ännu inte löst, men arbetet fortsätter.

Kommissionen presenterade 1994 ett förslag till ett flerårigt program för kooperativa företag, ömsesidiga bolag, föreningar och stiftelser i gemenskapen. Oenighet har därefter rått bland medlemsländerna om hur programmet administrativt skulle förverkligas. Kommissionen drog tillbaka programmet 1997. Det pågår nu ett arbete med att utforma ett långsiktigt program för social ekonomi inkl. kooperativa företag, ömsesidiga bolag, föreningar och stiftelser.

15 Energi

Energi är inget gemensamt politikområde i EU. EG-fördraget har inte något specifikt avsnitt som behandlar energi. De gemensamma åtgärder som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för reglerna och idéerna om den inre marknaden och på senare tid på basis av Unionsfördragets artiklar om transeuropeiska nät (TEN).

15.1 Den inre marknaden för gas

Ett direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas beslutades av ministerrådet den 22 juni 1998. Direktivet skall genomföras senast den 10 augusti år 2000 och bygger på samma principer som ligger till grund för elmarknadsdirektivet (tillgång till nätet, ömsesidighet, subsidiaritet och gradvis öppnande av marknaden), men beaktar samtidigt de särskilda villkoren för naturgasmarknaden. Direktivet innehåller gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Vidare fastställs regler för naturgas-sektorns organisation och funktion samt för tillträde till marknaden samt drift av systemen.

En medlemsstat skall ange vilka kunder inom respektive land som skall kunna få tillträde till systemet i avsikt att ingå avtal om att köpa naturgas. Definitionen av sådana kunder skall leda till en öppningsnivå av

marknaden som är lika med minst 20 procent av den årliga naturgasanvändningen på den nationella marknaden. Denna andel skall gradvis ökas.

De medlemsstater som inte är direkt anknutna till det europeiska naturgasnätet och har endast en huvudleverantör av naturgas skall kunna ställa sig utanför en rad av direktivets regler. Likaså skall vissa medlemsstater som kan anses vara framväxande marknader få tillåtas undantag från direktivets tillämpning. Om genomförandet av direktivet kan orsaka allvarliga problem inom ett visst geografiskt område skall också undantag medges.

En grupp som skall behandla genomförandet av direktivet i medlemsstaterna har bildats. Gruppen, som består av representanter för medlemsstaterna och kommissionen, avses träffas några gånger per år. Därutöver planerar kommissionen att ha bilaterala överläggningar med medlemsstaterna samt kandidatländerna.

I juni 1998 tillsattes en särskild utredare för att se över hur direktivet skall kunna genomföras i svensk lagstiftning. Utredaren skall följa arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och lämna förslag till en ny naturgaslagstiftning som tillgodoser direktivets krav. Utredaren skall även lämna förslag till nödvändiga förändringar av gällande lagstiftning som blir en följd av att en särskild naturgaslagstiftning införs. Frågan om en utvidgning av naturgasnäten i Norden och Östersjön skall beaktas.

15.1.1 Nordic Gas Grid

Nordic Gas Grid-projektet är ett projekt som drivits av ett antal intressenter i Finland, Sverige och Danmark. En förstudie har erhållit finansiering av EU (s.k. Transeuropeiskt nätverksprojekt). Målet med förstudien har varit att studera förutsättningarna för ett integrerat gasnätverk i Norden och Östersjöområdet. Utgångspunkten är att en pipeline byggs från Finland över till Sverige och vidare mot Göteborg. Även en hopkoppling med de baltiska staterna har studerats. I studien har bl.a. marknaden, gasnätverk, lagringsmöjligheter, finansiering samt miljö- och klimateffekter analyserats.

Förstudien avslutades under oktober 1998. Enligt resultaten är det ekonomiskt och miljömässigt försvarbart med ett nordiskt naturgasnät. Utsläppen av klimat- och försurningspåverkande substanser i regionen skulle minska.

Vid energirådsmötet i maj 1998 hölls en öppen debatt om energi och miljö, i vilken ministrarna betonade vikten av stöd till forskning och utveckling, betydelsen av gemensamma regler och anpassad lagstiftning för att främja förnybara energikällor. Flera ministrar nämnde möjligheten att skapa reglerade marknader för förnybara energikällor medan andra varnade för att konkreta åtgärder kan verka konkurrenssnedvridande på den inre marknaden. Vidare antogs en rådsresolution om en gemenskapsstrategi för att främja förnybara energikällor. Denna strategi skall bidra till att de relativa kostnaderna för de förnybara energikällorna minskas så att de bättre kan konkurrera med traditionella energibärare. I resolutionen uppmanas medlemsländerna att fortsatt bidra till gemenskapens indikativa mål om att andelen förnybara energikällor skall uppgå till 12 procent år 2010.

Andra politikområden inom gemenskapen som är betydelsefulla när det gäller att främja förnybara energikällor är regional- och landsbygdsutveckling, forskning och utveckling, externa relationer, konkurrens- och statsstöds- samt jordbruks- och avfallspolitik. Medlemsländerna uppmanas att koordinera sina aktiviteter på området.

Vid energirådsmötet i november 1998 debatterade ministrarna om hur förnybara energikällor skall främjas på den inre marknaden för el. Kommissionen aviserade ett förslag till direktiv om harmoniserade regler för främjande av förnybara energikällor på den inre marknaden för el.

15.3 Andra energifrågor

I rådsslutsatserna från toppmötet i Cardiff pekades energisektorn särskilt ut som en av de sektorer inom vilka en strategi för integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling skall utvecklas. En särskild rapport behandlades under hösten i rådskonstellationen för energi för att sedan presenteras vid toppmötet i Wien. Sverige lämnade förslag till konkreta åtaganden som kan bidra till hållbar utveckling inom energisektorn.

Vid energirådsmötet i maj antogs rådsslutsatser med energisektorns svar på utmaningen från mötet vid partskonferensen i Kyoto i december 1997. I rådsslutsatserna bekräftas energisektorns betydelse för det fortsatta klimatarbetet. Rådet påminner om pågående aktiviteter och betydelsen av den inre marknaden för el och gas för ökad miljöhänsyn. I rådsslutsatserna understryks vidare vikten av internationellt samarbete utifrån det faktum att klimatförändringar är en global fråga.

Flera medlemsstater har i skilda sammanhang efterlyst en samlad bild av gemenskapens verksamhet inom energiområdet. Anledningen är att det därigenom förutses bli lättare att överblicka resultat och konsekvenser av gemenskapens aktiviteter på energiområdet samt se till att de på ett effektivt sätt bidrar till att uppfylla gemenskapens prioriterade mål på energiområdet: försörjningstrygghet, konkurrenskraft och skydd för miljön. Kommissionens förslag har diskuterats under året. Vid energirådsmötet i november enades ministrarna om ett ramprogram för energi och därmed sammanhörande åtgärder, inklusive sex delprogram, inriktat

på förnybara energikällor (Altener), energieffektivisering (Save), analys (Etap), samarbete med tredje land (Synergy), fastbränsle (Carnot) och säkerhetsaspekter inom kärnenergisektorn (Sure).

Vid novembermötet enades även rådet om ett reviderat oljelagringsdirektiv. Revideringen innebär ett antal förtydliganden och att öppenhet i ökad utsträckning betonas, men inte några förändringar av lagringsolymer.

Under år 1998 fattade rådet två beslut som innebär att EG godkänner förhandlingsresultat inom den s.k. energistadgeprocessen. Det ena avsåg ändringar i energistadgefördragets handelsbestämmelser, det andra regler om genomförande av förlikning i transiteringstvister. Därutöver välkomnade energiministrarna vid sitt novembermöte energistadgekongressens initiativ till att inleda överläggningar om ett internationellt ramregelverk om transitering av ledningsbunden energi.

16 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Den gemensamma jordbrukspolitiken är som helhet EU:s mest omfattande samarbetsområde. Politikens övergripande mål anges i EG-fördraget. Politiken genomförs med stöd av gränsskydd mot tredje land, interna marknadsregleringar, exportsubventioner samt struktur- och regionalpolitiska åtgärder. Grundläggande är den gemensamma finansieringen över EU-budgeten.

I mars 1998 presenterade kommissionen sitt förslag till en fortsatt reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, Agenda 2000. Förslaget syftar till att öka jordbrukets konkurrenskraft genom en ökad marknadsorientering med sänkta administrativa priser. Kompensation skall lämnas till jordbrukarna för dessa prissänkningar. De områden som berörs är spannmål, nötkött, mjölk och vin.

Interventionspriset för spannmål föreslås sänkas med 20 procent. Jordbrukarna skall kompenseras genom ett höjt arealbidrag motsvarande hälften av den föreslagna prissänkningen. Nivån på det föreslagna arealstödet skiljer sig dock något åt mellan olika grödor.

Interventionspriset på nötkött föreslås minska med 30 procent. De lägre priserna skall kompenseras till 80 procent genom direktbidrag. Ungefär 30 procent av direktbidragen föreslås fördelas genom s.k. nationella kuvert. Interventionssystemet skall efter den 1 juli år 2002 avskaffas och ersättas med ett system för privat lagring.

Riktpriset och interventionspriset på mjölk föreslås sänkas med 15 procent. Som kompensation för prissänkningarna skall ett nytt system med direktbidrag införas som fördelas genom kobidrag respektive genom nationella kuvert. Vidare föreslås en ökad mjölkkvot på två procent som skall fördelas med en procent till producenter i bergsområden och med en procent till yngre lantbrukare.

För att underlätta jordbrukets anpassning och strukturförändring i samband med reformeringen av marknadsordningarna föreslås en integrerad landsbygdpolitik. Det innebär att nuvarande regional- och

strukturstöd inom jordbrukssektorn samt s.k. kompletterande åtgärder (miljöåtgärder, förtidspension och skogsplantering) sammanförs i en förordning för landsbygdsutveckling. Dessa åtgärder skall ses som ett komplement till övriga stödformer i den gemensamma jordbrukspolitiken och till största delen finansieras från jordbruksfondens garantisektion.

De principiellt nya inslagen i Agenda 2000 är förslaget om nationella kuvert och förordningen om horisontella åtgärder. Genom de nationella kuverten (gäller marknadsordningarna för mejeri och nötkött) ges medlemsländerna möjlighet att i större utsträckning än tidigare påverka utformningen av stöden. De horisontella åtgärderna ger medlemsstaterna möjlighet att dels förena miljövillkor med utbetalning av direktstöd (cross compliance), dels inom vissa gränser och med hänsyn till sysselsättningen i det enskilda jordbruksföretaget begränsa direktstöden (modulering). Enligt förslaget skall inbesparade medel användas till miljöinriktade stödåtgärder. Det föreslås också individuella tak per jordbruksföretag som innebär en viss degressiv nedtrappning av de sammanlagda direktstödsbetalningarna då de är högre än 100 000 euro.

Sveriges uppfattning om förslagen på jordbruksområdet i Agenda 2000

Kommissionens förslag Agenda 2000 ligger i huvudsak i linje med den svenska uppfattningen om hur den gemensamma jordbrukspolitiken måste förändras. Sveriges ståndpunkt avviker dock från kommissionens förslag på några väsentliga områden. De viktigaste är mjölk, spannmåls-ensilage, extensifieringsbidrag, bidragsrätter och det sätt som kommissionens förslag tar hänsyn till sysselsättning och miljö inom den horisontella förordningen.

16.1 Jordbrukets miljö- och strukturfrågor

Det svenska miljöprogrammet för jordbruket, enligt rådets förordning (EEG) nr 2078/92 om produktionsmetoder inom jordbruket som är förenliga med miljöskydds- och naturvårdskraven, har under 1998 utökats och genomgått vissa förändringar. Med den nu genomförda utökningen, som beskrivs i riksdagens beslut om Hållbart fiske och jordbruk (prop. 1997/98:2, bet. 1997/98:JoU9, rskr. 1997/98:241), motsvarar omfattningen av det svenska miljöprogrammet den kostnadsram på totalt 2 800 miljoner kronor per år som tilldelats Sverige i anslutningsfördraget. Utöver förändringar och förenklingar av befintliga miljöåtgärder har nya miljöåtgärder introducerats för resurshushållande konventionellt jordbruk och restaurering av slättermarker. Vissa ersättningsnivåer har höjts för att öka måluppfyllelsen. Mål och tillämpning av ett flertal åtgärder har vidgats. En miljöåtgärd för att bevara natur- och kulturmiljövärden i renskötselområdet bereds för närvarande med Europeiska kommissionen. Denna nya åtgärd avses träda i kraft under 1999.

16.1.1 Nitratdirektivet

Skr. 1998/99:60

Kommissionen lämnade i oktober 1997 en kritisk rapport över vilka åtgärder som vidtagits av medlemsländerna för att genomföra rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket. Vid tidpunkten för rapporten hade kommissionens granskning av det svenska genomförandet nyligen inletts, varför Sverige inte omfattades av kritiken. Ett arbete med att ändra det svenska regelverket för att få en fullständig överensstämmelse med kraven i direktivet har ändå bedrivits under året.

16.1.2 Ekologisk djurhållning

Kommissionen har med anledning av Europaparlamentets yttrande reviderat sitt förslag om att inkludera ekologisk djurhållning i rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel. På jordbruksministerrådet i december träffades en överenskommelse om riktlinjer för det fortsatta arbetet med kommissionens förslag.

16.1.3 Integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling

I rådsslutsatserna från toppmötet i Cardiff pekas jordbrukssektorn särskilt ut som en av de sektorer inom vilka en strategi för integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling skall utvecklas. En särskild rapport har under hösten presenterats och behandlats i ministerrådet för jordbruk. Sverige har lämnat förslag till konkreta åtaganden som kan förstärka jordbrukssektorns miljöansvar.

16.1.4 Jordbrukets miljö- och strukturfrågor inom Agenda 2000

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 1998:11) med uppgift att lämna förslag till innehåll i ett nytt svenskt miljöersättningsprogram för jordbruket för perioden 2001–2005. En viktig utgångspunkt för utredaren är att föreslå effektiva miljöåtgärder så att miljömålen kan nås och regelverket förenklas utan att miljönyttan försämras. Utredaren skall redovisa sina förslag senast den 30 juni 1999.

Utredningen sammanfaller med det planeringsarbete som inletts för ett landsbygdsutvecklingsprogram i enlighet med kommissionens förslag om en sammanhållen förordning för landsbygdsutveckling. I förslaget förs de nio förordningar som reglerar de kompletterande åtgärderna och mål 5a-stöden samman till en. Finansieringen är tänkt att till största delen komma från Jordbruksfondens garantisektion. Beslut väntas i mars 1999.

Enligt den föreslagna förordningen är det endast miljöåtgärder som är obligatoriska för medlemsstaterna att införa. Dessa skall således ersätta de miljöersättningsprogram som nu tillämpas med stöd av rådets förordning (EEG) nr 2078/92. Ett förslag om att förlänga de pågående åtagandena inom det innevarande svenska miljöersättningsprogrammet som löper ut

1999 har lämnats till kommissionen. Infasningen av de gällande miljöersättningsåtagandena till det kommande landsbygdsutvecklingsprogrammet underlättas därmed. Skr. 1998/99:60

16.2 Animaliefrågor

16.2.1 Mjolk – Sverige verkar för ökad avreglering

Sverige har ett fortsatt undantag från EG:s regler om konsumtionsmjölkens fetthalt. Det innebär att standardmjölk, vars fetthalt avviker från EG:s fetthaltskrav, kan fortsätta att saluföras i Sverige till utgången av 1999 då undantaget löper ut (se även 8.3.1). Arbetet med Agenda 2000 har inneburit ingående diskussioner om kommissionens förslag. Medlemsstater har även lagt fram alternativa förslag, däribland Sverige tillsammans med Storbritannien, Danmark och Italien. Denna blockerande minoritet har lämnat ett alternativt förslag till reform av mjölkregimen inom EG. Förslaget syftar till att systemet med mjölkkvoter skall avvecklas till år 2006. De fyra länderna har också i ett exempel redovisat en modell för hur avvecklingen skulle kunna genomföras. I modellen föreslås att interventionspriset sänks med 30 procent i stället för 15 procent som kommissionen föreslår. Kvot-ökningen föreslås till fyra procent i stället för två procent och direktbidraget till mjölkproducenterna skall vara 290 ecu i stället för 145 ecu. Vidare föreslår gruppen att systemet med intervention skall ersättas med privat lagring. Enligt förslagsställarna skulle en sådan utveckling ge EG en starkare position i de kommande WTO-förhandlingarna och ge EG frihet att konkurrera på den växande världsmarknaden. Detta alternativa förslag kommer också att underlätta utvidgningen av EU genom att kandidatländerna slipper införa systemet med mjölkkvoter.

16.2.2 Kött – grisköttsproducenter drabbas av ekonomisk kris

Agenda 2000 omfattar på köttområdet endast nötkött och kommissionens förslag har under 1998 diskuterats ingående vilket beskrivs i det inledande avsnittet om EG:s jordbrukspolitik.

Exporten av samtliga köttslag har påverkats av den ekonomiska krisen i Ryssland och Asien med pressade priser som resultat. Emellertid har marknaden för griskött drabbats hårdast av den ekonomiska krisen i Ryssland och Asien med kraftigt minskad export som följd. Marknaden har präglats av mycket låga priser under 1998. Dessa låga priser står i kontrast till de senaste årens högkonjunktur inom svinsektorn. För att stödja producenterna har EG infört stöd för privat lagring och höjt exportbidragen kraftigt. Priserna på får- och lammkött har varit låga i hela EU. I Sverige har det därför införts stöd för privat lagring.

I april 1997 beslutade jordbruksrådet om nya regler för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött i syfte att garantera

konsumenterna kött av hög kvalitet. Enligt EG:s regler skall en databas för nötkreatur finnas i respektive medlemsland senast den 1 januari 2000. Sverige har infört en djurdatabas under 1998. EG:s frivilliga köttmärkningssystem har varit i funktion i Sverige sedan den 1 juli 1998 och fungerar väl. Kalvslaktsprogrammet som infördes för att skapa balans mellan utbud och efterfrågan i nötköttssektorn upphörde i slutet av november.

16.2.3 Ägg – Sverige har fått undantag för hämtningsintervall

Sedan den 1 januari 1998 följer Sverige EG:s märkningsregler för ägg. Det finns fyra kategorier av märkning för alternativt producerade ägg och den vanligaste i Sverige är ”Ägg från frigående höns inomhus, högst 7 höns/m²”. Sverige har fått ett undantag från EG:s handelsnormer för hämtning av ägg. Dessa föreskriver att äggen skall hämtas från en producent var tredje dag och innefattar ett framställningsdatum på 21 dagar från värpdagen. I Sverige är framställningsdatumet för ägg 30 dagar från värpdagen, ett resultat av att äggen under hela hanteringen från producent till konsument är kyllda genom en s.k. kylkedja. Undantaget innebär att man i Sverige, som tidigare, kan hämta ägg från producenterna en gång per vecka.

16.3 Vegetabiliefrågor

16.3.1 Högre stöd för energigrödor tillåtet

Sverige lyckades under året få till stånd en ändring av EG:s regler för stöd till plantering av fleråriga grödor, t.ex. salix. Regeländringen innebär att det nationellt finansierade anläggningsstödet har kunnat höjas till 5000 kr/ha. Ändringen medför också att full trädesersättning utbetalas även om mer än 50 procent av gårdens arealstödsberättigade areal planteras med energiskog.

16.3.2 Bananer – handelskonflikt mellan EG och USA

Till följd av WTO:s kritik mot EG:s importregim för bananer antogs en ändring av regimen vid jordbruksministermötet i juni. Rådsbeslutet innebar bl.a. att den WTO-bundna tullkvoten för tredjelandsimport om 2,2 miljoner ton kompletterades med en autonom tullkvot om 353 000 ton motsvarande Sveriges, Finlands och Österrikes import före medlemskapet. Tullsatsen för import inom ramen för kvoterna om sammanlagt 2,553 miljoner ton fastställdes till 75 ecu/ton, dvs. oförändrade villkor. Därtill fastställdes rambestämmelser för licensfördelning. Kommissionen skall också före den 1 mars 1999 presentera lämpliga åtgärdsförslag till förmån för s.k. fair trade-produktion. Åtgärderna planeras gälla horisontellt, dvs. inte endast bananproduktion.

Dessutom innebar rådsbeslutet att stödet till producenterna inom EG höjdes. Kommissionens tillämpningsförordning antogs i mitten av oktober med detaljbestämmelser om bl.a. kvotfördelningen mellan traditionella och nya aktörer samt licensfördelning. Kritik har dock på nytt hörts från USA och de latinamerikanska länderna som anser att även den nya importregimen strider mot WTO:s regelverk. En s.k. snabb-spårs-panel inom ramen för WTO har begärts av Ecuador.

16.3.3 Olivolja – säkrare information om produktionen

En övergångsregim har inrättats för olivoljesektorn som kommer att gälla till och med den 1 november 2001. Syftet med övergångsperioden är bl.a. att samla säkrare information om sektorn, såsom uppgifter om antalet träd i gemenskapen och om olivodlingarnas areal och skördar, till nytta för det kommande reformarbetet. Kommissionen avser att lägga fram ett reformförslag under år 2000 så att det kan tillämpas från och med regleringsåret 2001/2002. I en övergångsregim beslutades om flera ändringar. Varje producentland har tilldelats en produktionskvot och träd planterade efter den 1 maj 1998 skall i framtiden inte vara stödberättigade. Vidare återstår endast en stödform, nämligen stöd till producenterna i förhållande till faktisk producerad kvantitet olja. Interventionsmekanismen har tagits bort och ersatts med ett gemenskapsfinansierat stöd till privat lagring. Detta stöd utlöses inte med automatik utan först efter en helhetsbedömning av situationen på marknaden och en bedömning av nyttan av åtgärden i fråga.

16.3.4 Ny marknadsordning för tobak

Under sommaren beslutades om en ny marknadsordning för tobak. Denna marknadsordning skall bl.a. ytterligare förhindra möjligheterna till fusk, tvinga producenterna att odla tobak av bättre kvalitet samt ge de producenter som inte klarar av en mer marknadsanpassad sektor stöd för att lämna sektorn.

16.3.5 Handelshinder för utsäde tas bort

Arbetet med det så kallade utsädespaketet har fortsatt under 1998. Beslut i frågan fattades av jordbruksrådet i december 1998. Beslutet innebär bl.a. att den inre marknaden genomförs på utsädesområdet och syftar till att eventuella tekniska handelshinder för den fria rörligheten för utsäde skall tas bort. Beslutet innebär vidare att godkännande av genetiskt modifierade sorter flyttas från direktiv 90/220/EEG till utsädesdirektivet.

16.3.6 Mullade morötter får säljas i hela EG

Skr. 1998/99:60

Under hösten 1998 ändrades på svensk och finsk begäran EG:s kvalitetsnormer för morötter för att göra det möjligt att även fortsättningsvis sälja mullade morötter, dvs. morötter som först tvättas och därefter beläggs med mull. Hittills har för sådan försäljning gällt ett undantag till förmån för Sverige och Finland med grund i anslutningsfördraget. Ändringen är i linje med den generella svenska ståndpunkten att kvalitetsnormerna för frukt och grönsaker inte i onödan skall förhindra försäljning av varor och att det är konsumenternas sak att välja vilken produkt de önskar. En nyhet i samband med ändringen är att morötter som har mullats måste förses med en särskild märkning för att konsumenterna skall kunna avgöra vilken typ av morötter det är fråga om (se även 8.3.2).

16.4 Djurskydd och djurhälsa

16.4.1 Djurtransporter – en prioriterad fråga

Det brittiska ordförandeskapet arbetade mycket aktivt med djurskyddsfrågorna, bl.a. djurtransporter, under det första halvåret av 1998. I detta sammanhang har medlemsstaterna diskuterat bestämmelser om hur de fordon som transporterar djur längre tid än åtta timmar skall vara utrustade. Detta utmynnade i ett beslut om mer detaljerade regler på området. Rådets förordning (EG) nr 411/98 om tilläggsnormer avseende skydd av djur, vilka skall tillämpas på vägfordon som används för djurtransporter som överskrider åtta timmar, trädde i kraft i februari 1998. I denna förordning finns utförliga tilläggsnormer, bl.a. vad gäller strö, foder, åtkomlighet och ventilation. Reglerna skall tillämpas från och med den 1 juli 1999.

16.4.2 Skydd av lantbrukets djur

Hittills har djurskyddsområdet varit till största delen oreglerat inom EU. Endast vissa delområden har omfattats av bestämmelser, t.ex. djurtransporter, skydd av värphöns i bur och skydd av kalvar. Genom att rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur antogs vid ministerrådsmötet i juli 1998 blev emellertid djurskyddsområdet vad gäller lantbrukets djur som helhet reglerat. Direktivet är ett grundläggande minimidirektiv som ger generella regler om bl.a. inspektioner, byggnader, foder, stympning och avel. Det kan förväntas att detta grundläggande direktiv i ett senare skede följs upp med tilläggsbestämmelser som rör varje enskilt djurslag.

16.4.3 Förbud mot avel med djur som är bärare av genetiska defekter är ej förenligt med EG:s bestämmelser

Skr. 1998/99:60

I Sverige har det av djurskyddsskäl varit förbjudet att bedriva avel med nötkreatur som är bärare av en gen för s.k. dubbellårighet, muskelhypertrofi. Denna har i Sverige bedömts som en genetisk defekt. I ett mål vid Helsingborgs tingsrätt, det s.k. belgisk-blå-målet, begärde tingsrätten ett förhandsavgörande från EG-domstolen i Luxemburg huruvida den svenska lagstiftningen är förenlig med EG:s bestämmelser. EG-domstolens dom, som avkunnades den 19 november 1998, innebär att Sverige inte har rätt att hindra användning av sperma från vissa nötkreatur med motivering att dessa är bärare av anlag för muskelhypertrofi, om djuren har godkänts för insemination i en annan medlemsstat.

16.4.4 Djursjukdomen BSE

Frågor relaterade till BSE – Bovin Spongiform Encefalopati – har sedan 1996 i stor utsträckning satt sin prägel på arbetet inom gemenskapen. Ikraftträdandet av kommissionens beslut 97/534/EG, som bl.a. innehåller bestämmelser om ett totalt förbud mot all användning av s.k. specifikt riskmaterial (SRM), bl.a. ryggmärg och hjärna från nötkreatur, flyttades fram till den 1 april 1998 i ett första skede. Vid ett extrainkallat ministerråd den 31 mars beslöt rådet att skjuta upp ikraftträdandet igen, till den 1 januari 1999.

Kommissionen lade under senhösten fram ett nytt förslag angående SRM-bestämmelser. Medlemsstaterna kunde emellertid inte enas om förslaget och vid jordbruksministermötet i december beslutades det att skjuta upp ikraftträdandedatumet för kommissionsbeslutet 97/534/EG till den 31 december 1999.

I juni 1996 fastställde rådet villkoren för att steg för steg upphäva förbuden i kommissionens beslut 96/239/EG om utförsel av levande nötkreatur och produkter från nötkreatur från Storbritannien och Nordirland. De villkor som fastställdes för att lättnader i utförselförbudet skulle kunna medges gällde t.ex. förbud mot utfodring med kött och benmjöl, identifiering av djur och särskilda krav på slakterier. Ett första steg för att lätta på utförselrestriktionerna togs i och med att utförsel av bl.a. urbenat kött från nötkreatur i s.k. certifierade besättningar i Nordirland tilläts från den 1 juni 1998. Ministerrådet beslutade i november 1998 med enkel majoritet att tillstyrka lättnader för utförsel av bl.a. urbenat nötkött även från övriga delar av Storbritannien, i enlighet med ett s.k. databaserat exportschema – DBES. Sverige gav sitt stöd för dessa lättnader. Då beslutet emellertid inte kunde fattas med tillräcklig majoritet i ministerrådet antogs bestämmelserna genom kommissionens beslut 98/692/EG.

Efter omröstning i Ständiga veterinärkommittén i november 1998 beslutades att införa tidsbegränsade förbud mot utförsel från Portugal av bl.a. levande nötkreatur och produkter från sådana i enlighet med kommissionens beslut 98/653/EG. Sverige röstade för ett införande av dessa tidsbegränsade utförsel förbud. Förbuden föranleds av att ett relativt stort antal fall av BSE-smitta konstaterats under senare tid samt att kommissionens inspektörer funnit brister i genomförandet av de försiktighetsåtgärder mot BSE som gemenskapen kommit överens om.

Kommissionen har också under året i beslut 98/272/EG meddelat bestämmelser för epidemiologisk övervakning av Transmissibel Spongiform Encefalopati (TSE) i fråga om t.ex. hur många undersökningar per år som skall genomföras i medlemsstaterna och beträffande vilka djurarter som skall ingå i undersökningarna. I kommissionens rekommendation 98/477/EG uppmanas medlemsstaterna att helst före den 1 oktober 1998 lämna in ansökan om erkännande av deras epidemiologiska status beträffande TSE. Sverige ansökte hos kommissionen om status som fritt från TSE i juni 1998.

I syfte att ta fram bestämmelser för att bekämpa BSE har en rad frågor diskuterats i olika arbetsgrupper under året. Detta har bl.a. gällt handelsregler för fett från nötkreatur, tillverkningsbestämmelser för gelatin för livsmedelsändamål och steriliseringskrav för animaliska biprodukter.

16.4.5 Hormoner

Diskussionerna om EG:s rätt att behålla importförbudet mot hormonbehandlat kött från bl.a. USA har fortsatt under 1998. Sverige stödde tillsammans med övriga medlemsstater i EU hösten 1997 kommissionens förslag att överklaga den av WTO tillsatta panelens utslag, som fällde EG:s importförbud vad gäller hormonbehandlat kött. WTO:s överprövningsorgan presenterade den 16 januari 1998 sitt utlåtande över EG:s överklagande.

I likhet med utslaget från de två tvistlösningspanelerna har överprövningsorganet, som är den högsta WTO-rättsliga instansen i tvistlösningsfrågor, i sitt utlåtande kommit fram till den övergripande slutsatsen att EG:s nuvarande förbud mot import av hormonbehandlat kött inte, med den riskvärdering som hittills gjorts, är förenligt med WTO-regelverket. Samtidigt kan konstateras att överprövningsorganet i flera viktiga avseenden i sitt utlåtande avviker från panelslutsatserna genom att erkänna vissa av EG:s tolkningar av WTO-regelverket. WTO antog formellt överprövningsorganets rapport den 13 februari 1998 och EG erhöll en övergångstid på 15 månader för att anpassa sig till WTO:s regelverk.

EG initierade under 1998 ett stort antal vetenskapliga undersökningar för att visa det berättigade i att förbjuda användning av hormoner och import av hormonbehandlat kött. Vissa av undersökningarna kommer inte att hinna slutföras inom den respittid som medgivits EG.

I Ständiga foderkommittén har Sveriges undantag på foderområdet diskuterats. Detta behandlas även i avsnitt 8.2.1 och 8.2.2. Användandet av antibiotika som tillväxtbefrämjande fodertillsatser diskuterades i jordbruksrådet. I september arrangerades en EU-konferens i Köpenhamn om antibiotikaresistens. Konferensen utmynnade i ett antal rekommendationer som syftar till att förhindra och motverka utvecklingen av resistens mot antibiotika.

I december togs beslut om att förbjuda fyra tillsatser i gruppen antibiotika samt två tillsatser i gruppen tillväxtbefrämjare i bilagorna till rådets direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser. Besluten baseras på vetenskapliga fakta samt på försiktighetsprincipen.

Under året har ytterligare rättsakter antagits inom foderområdet, t.ex. kommissionens direktiv 98/67/EG som bl.a. innehåller definitioner av foderråvaror, kommissionens direktiv 98/19/EG om ändring av rådets direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser innebärande att substansen Ronidazol utgår ur förteckningen över tillåtna fodertillsatser, kommissionens direktiv 98/64/EG om analyser av t.ex. aminosyror och råfetter i foderråvaror, samt kommissionens förordningar (EG) nr 1436/98 och (EG) nr 2316/98 om godkännande av vissa enzymer, mikroorganismer och vissa andra substanser som tillsatser i foder och om ändring av villkoren för tillstånd för vissa redan tillåtna fodertillsatser.

17 Livsmedel

En stor del av livsmedelsområdet är totalharmoniserat, vilket innebär att det inte är tillåtet för de enskilda medlemsstaterna att ha vare sig strängare eller mer liberala bestämmelser. Det pågående arbetet inom gemenskapen innefattar såväl nyreglering som modernisering av det befintliga regelverket på området.

17.1 Grönboken om livsmedelslagstiftningen

Kommissionens grönbok om livsmedel publicerades under 1997. Ett syfte med grönboken är att undersöka i vilken utsträckning lagstiftningen tillgodoser konsumenternas, producenternas, tillverkarnas och handlarnas krav och förväntningar. Ett annat syfte är att bedöma hur åtgärder för att stärka oberoende och objektivitet samt likvärdighet och effektivitet hos de allmänna kontroll- och övervakningssystemen uppfyller de grundläggande målsättningarna att säkerställa ett tryggt och hälsosamt livsmedelsutbud och att skydda konsumenternas övriga intressen.

Grönboken har varit på remiss och har debatterats i rådet samt vid en särskild konferens som arrangerades av kommissionen och parlamentet i november 1997. Ett reformarbete inom livsmedelspolitiken kan förutses som en konsekvens av grönboken om livsmedel. Flera kommissions-

förslag till omfattande ändringar på livsmedelsområdet kan väntas under de närmaste åren. Skr. 1998/99:60

Det finns ett antal direktiv som innehåller hygienregler för olika typer av livsmedel. Ett förslag till att omforma direktiv 93/43/EEG till en rättsakt som innehåller hygienregler både för det veterinära området (animaliska livsmedel) och för det icke-veterinära området, diskuteras för närvarande. Reglerna skall omfatta hela livsmedelskedjan inklusive primärproduktionen. Arbetet befinner sig i ett inledningsskede och kommer att fortsätta under 1999.

17.2 Förenkling av livsmedelsstandarder

Under 1998 har arbetet med förenkling av vissa livsmedelsstandarder fortsatt. Förslag finns om ändring av direktiven för kakao- och chokladvaror, vissa former av socker, honung, juice och nektar, mjölkpulver och kondenserad mjölk, kaffeextrakt och cikoriaextrakt samt sylt, gelé och marmelad. Endast beträffande förslaget om kaffe- och cikoriaextrakt har medlemsländerna nått fram till en gemensam standpunkt och Europaparlamentet har yttrat sig en andra gång. Arbetet med de övriga standarderna pågår på rådsnivå. Återstående olösta frågor är bl.a. användning av annat vegetabiliskt fett än kakaosmör i chokladprodukter och sockerinnehållet i sylt.

17.3 Kvalitetskrav på dricksvatten

Arbetet med omarbetning av direktiv 80/778/EEG om dricksvatten har pågått sedan 1996 med avsikt att förenkla, uppdatera och konsolidera direktivet. Den 3 november 1998 antogs direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten. Direktivet lägger tonvikten på att väsentliga kvalitets- och hälsoparametrar iakttas. Medlemsstaterna får dock fastställa strängare värden samt lägga till ytterligare parametrar om det anses lämpligt.

Direktivet ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dricksvatten är hälsosamt och rent. Vattnet får inte innehålla mikroorganismer, parasiter och ämnen i sådant antal eller sådana koncentrationer att de utgör en potentiell fara för människors hälsa. Med dricksvatten menas allt vatten, förutom naturligt mineralvatten och vatten avsett som läkemedel, som antingen i sitt ursprungliga tillstånd eller efter beredning är avsett för dryck, matlagning, beredning av livsmedel eller andra hushållsändamål, oavsett ursprung och hur vattnet tillhandahålls. Vidare omfattas allt vatten som används i företag för tillverkning, bearbetning, konservering, eller saluföring av varor eller ämnen som är avsedda för livsmedelsändamål. Parametervärdena skall iakttas för vatten som tillhandahålls från ett distributionsnät vid den tidpunkt då det tappas ur de kranar som normalt används för dricksvatten. Om fastighetsinstallationer kan vara orsaken till att parametervärdena inte hålls skall medlemsstaterna ändå anses ha fullgjort sina skyldigheter. Medlemsstaterna kan enligt direktivet göra undantag bl.a. för dricksvatten från en enskild vattentäkt som tillhandahåller mindre än 10 kbm

per dag eller försörjer högst 50 personer, om inte vattnet tillhandahålls som en del av kommersiell verksamhet. Skr. 1998/99:60

17.4 Bestrålning av livsmedel

Europeiska kommissionen presenterade 1988 ett förslag till direktiv om bestrålning av livsmedel. Parlamentet sade emellertid nej till bestrålning av andra livsmedel än örter och kryddor. Efter flera kompromissförslag antog rådet formellt en gemensam ståndpunkt i oktober 1997. Förslaget godkänner bestrålning av örtekryddor, kryddor och smagivande ingredienser av vegetabiliskt ursprung men tillgodoser också konsumenternas viktiga krav på att alla livsmedel som bestrålats, även livsmedel där bestrålade ingredienser ingår, skall märkas.

Senast i slutet av år 2000 skall kommissionen lägga fram ett förslag till slutlig lista över livsmedel som får bestrålas. Under tiden fram till dess får medlemsstaterna behålla existerade förbud mot bestrålning, såväl för den egna industrin som i handeln med andra länder.

17.5 Nya livsmedel och genmodifierade livsmedel

Förordning (EG) nr 258/97 av den 27 januari 1997 om nya livsmedel och livsmedelsingredienser trädde i kraft den 15 maj 1997. Förordningen, som även omfattar genmodifierade livsmedel, fastställer regler och villkor för sådana produkter innan de kan släppas ut på marknaden. Bland annat skall en säkerhetsprövning av produkterna ske. Två procedurer finns: ett ansökningsförfarande via en medlemsstat samt en förenklad procedur med anmälan till kommissionen. Regler för särskild märkning finns i förordningen. Kommissionen skall dessutom föreslå tillämpningsregler för märkning att antas av Ständiga livsmedels-kommittén.

Under 1998 har ett antal ansökningar om godkännande av nya livsmedel inkommit till medlemsstaterna. Ingen produkt har ännu godkänts enligt ansökningsproceduren. Ett antal produkter har även anmälts enligt den förenklade proceduren, bland annat oljor från genmodifierad raps. Ingen ansökan enligt förordningen har ännu inlämnats i Sverige.

Den 26 maj 1998 beslutade rådet om särskild märkning av genmodifierad sojaböna och majs. Dessa produkter godkändes för utsläppande på marknaden i enlighet med direktiv 90/220/EEG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön innan förordningen om nya livsmedel trädde i kraft. Beslutet innebär att produkter skall märkas om det går att analytiskt påvisa nytt DNA eller protein. I beslutet anges att en förteckning skall upprättas över produkter som inte omfattas av dessa märkningskrav. Beslut om en sådan förteckning förväntas under 1999. Kommissionen skall även utreda frågan

om ett tröskelvärde för märkning i fall av oavsiktlig förorening av livsmedel med DNA eller protein som är ett resultat av genetisk modifiering. Skr. 1998/99:60

17.6 Märkning av livsmedel

Den 27 januari 1997 beslutade rådet om en ändring av direktiv 79/112/EEG om märkning av livsmedel. Ändringen omfattar bl.a. kraftigt utökade krav på mängddeklaration av karaktärgivande ingredienser och tydligare regler för beteckningar under vilka livsmedel saluhålls samt krav om att ange när stärkelse innehåller gluten. Under år 1998 har ett stort arbete lagts ned på tolkning och tillämpning av dessa regler samt utarbetande av förslag till undantag.

Beslut om en förordning rörande märkning av nötkött och nötköttsprodukter fattades av rådet under 1997. Förordningen innehåller bestämmelser om vilka uppgifter en sådan märkning skall innehålla och om krav på spårbarhet. Märkningssystemet är frivilligt, men de som efter den 1 juli 1998 väljer att märka nötkött med t.ex. ursprung måste följa förordningens krav. Nötkött och nötköttsprodukter skall kunna märkas med uppgift om ursprungsland och med bl.a. information om utfodring.

18 Fiske

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad gemenskapspolitik med för medlemsstaterna gemensamma bestämmelser som omfattar fiskerinäringens alla aspekter. En omfattande genomgång av den gemensamma fiskeripolitiken har påbörjats av kommissionen inför den revidering som senast måste beslutas år 2002. Revideringen av den gemensamma fiskeripolitiken kommer att vara en viktig fråga under det svenska ordförandeskapet i EU år 2001.

18.1 Förvaltning av fiskeresurser

18.1.1 Nordsjösamarbete

Nordostatlantiska fiskerikommissionen beslutade vid ett extra möte i juli 1998 att organisationen skall förstärkas och att en permanent sekreterare skall anställas. Sekretariatet har förutom administrativa uppgifter även ansvaret för uppföljningen av fiskerikontroll inom organisationens område.

Inom den Nordostatlantiska fiskerikommissionen och inom Nordatlantiska laxorganisationen samt inom ramen för EG:s avtal med Norge har arbetet med tillämpningen av försiktighetsprincipen inletts. Det Internationella havsforskningsrådet har i sina fiskbeståndsöversikter och i sin rådgivning under 1998 utgått ifrån försiktighetsprincipen och

presenterat mer långsiktiga råd än tidigare. Nordatlantiska laxorganisationen har påbörjat arbetet med en långsiktig aktionsplan för de nordatlantiska laxbestånden. Skr. 1998/99:60

18.1.2 Östersjösamarbete

Fiskerikommissionen för Östersjön antog vid ett extra möte i februari 1997 en långsiktig plan för att bevara de genetiskt unika vilda laxstammarna i Östersjön. Under 1998 beslutade fiskerikommissionen vilka naturliga vildlaxälvar som till år 2005 skall vara självförsörjande samt vilka potentiella naturlaxälvar som kan bli föremål för särskilda insatser. All utsättning av smolt skall upphöra senast år 2005. En arbetsgrupp har till uppgift att till fiskerikommissionens årliga höstmöte 1999 lämna förslag till hur fisket skall inriktas mot den odlade laxen. Fiskerikommissionen har vidare som ett bidrag till Baltic 21 fattat beslut om att tillämpa försiktighetsprincipen och att ta fram långsiktiga förvaltningsplaner för övriga fiskbestånd. Inledningsvis skall en arbetsgrupp utarbeta en långsiktig strategi för Östersjöns torskbestånd. Arbetsgruppen skall ha sitt första möte i Visby under våren 1999.

18.1.3 Multilateralt samarbete

Inom FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation FAO, som har huvudansvaret för det multilaterala samarbetet på fiskeriområdet, har under året bl.a. utarbetats riktlinjer för en minskning av den globala fångstkapaciteten. Riktlinjerna skall diskuteras vidare och antas vid ett fiskeriministermöte i början av 1999. Vidare har handlingsplaner utarbetats för en minskning av bifångster samt för förvaltning av världens hajbestånd. Inom OECD har arbetet fortsatt med att analysera dels effekterna av subventioner på fiskområdet, dels effekterna av en övergång till varaktigt fiske.

18.1.4 Förbättrad kontroll av fisket

Satellitövervakning av gemenskapens fiskefartyg har införts från och med den 1 juli 1998. Detta innebär att fartyg över 24 meter och som fiskar i öppet hav, inom ramen för vissa tredje landsavtal eller för framställning av fiskmjöl och fiskolja, skall vara försedda med sändare för automatisk överföring av positionsrapporter. I Sverige berörs ca 45 fiskefartyg.

Andra viktiga frågor på området under året har varit den handlingsplan som kommissionen lade fram för en bättre tillämpning av den gemensamma fiskerikontrollen samt beslut vid fiskerådet den 17-18 december om en omfattande översyn av kontrollförordningen (EG) 2847/93.

18.2 Den gemensamma marknadspolitiken för fiskerinäringen

Skr. 1998/99:60

I ett meddelande till rådet i december 1997 presenterade kommissionen förslag till förändringar i gemenskapens marknadsreglering av fisk och fiskprodukter. I meddelandet konstateras att detta är avsett som utgångspunkt för en debatt i syfte att definiera lämpligaste riktlinjer för att säkerställa att gemenskapens marknad för fiskeriprodukter fungerar optimalt.

Enligt meddelandet bör fiske och handel bedrivas på ett ansvarsfullt sätt samt instrument för marknadsregleringen även kopplas till förvaltningen av fiskeresurserna. Det är viktigt att de olika leden i näringen samarbetar. Vidare måste kvalitetsansträngningar uppmuntras. Kommissionen anser att ansvaret för förvaltningen av fångsterna bör överlåtas till producentorganisationerna men att det slutligen är medlemsstaten som fattar beslut om detta. Kommissionen föreslår även att näringen måste kunna bilda branschorganisationer som kan godkännas. Det är kommissionens intention att återtagen fisk, dvs. fisk uppköpt av gemenskapen, i större utsträckning skall lagras eller beredas och därefter släppas ut på marknaden. Meddelandet behandlar även märkning av fisk.

Under första halvåret 1998 diskuterades meddelandet vid flera tillfällen. Kommissionen deltog i möte med representanter från såväl fiskerinäringen som staten. Under 1999 framläggs sannolikt förslag om vissa förändringar i marknadspolitiken.

När det gäller återtaganden av fisk från den svenska marknaden så har dessa under 1998 varit relativt små. Periodvis förekommer det emellertid betydande återtag av främst sill/strömming och kokräka.

18.3 Strukturpolitiken för fiskerinäringen

Nuvarande programperiod för strukturpolitiken avslutas i och med utgången av 1999. I mitten av juli 1997 presenterade kommissionen, som en del av Agenda 2000, sin övergripande strategi för struktur- och regionalpolitiken från och med år 2000. I mars 1998 presenterade kommissionen förslag till förordningar om den framtida politiken, regler för strukturfonderna samt prioriterade målområden.

De huvudsakliga diskussionerna angående Agenda 2000 och reformen av strukturpolitiken har förts inom rådsarbetsgruppen för strukturfondsfrågor och en ad hoc-grupp, ordförandeskapets vänner, den s.k. Amis-gruppen. Ansvarigt ministerråd är allmänna rådet. För fiskets del innebär förslaget att de särskilda programmen för fiskerinäringen – mål 5a och Pesca – ersätts med strukturåtgärder inom fiskerinäringen som integreras i de regionala programmen och i ett program utanför mål 1 och 2. Med anledning av de omfattande förändringar förslaget innebär för fiskerinäringen ställde det österrikiska ordförandeskapet ett antal principiella frågor till medlemsländerna, som bl.a. behandlades på fiskerådsmötet den 22 oktober. Ordföranden redovisade fiskeministrarnas synpunkter till ordföranden i allmänna rådet. På fiskerådsmötet den 17–18 december presenterade kommissionen muntligen ett förslag till

tillämpningsförfordning för strukturinsatser på fiskets område. Förslaget är kopplat till det övergripande Agenda 2000-förslaget men kommer att förhandlas i fiskerådet. Skr. 1998/99:60

19 Regional- och strukturpolitik

Inom EG råder stora skillnader i ekonomisk utvecklingsnivå mellan olika regioner. Alltsedan EG-fördraget undertecknades 1957 är en gradvis utjämning av dessa skillnader ett viktigt mål för EU:s verksamhet.

Den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen. Dessutom är minskade regionala skillnader en nödvändighet om alla regioner inom unionen till fullo skall kunna dra nytta av den inre marknaden och andra tillväxtinriktade åtgärder, som tillsammans med bl.a. den tekniska utvecklingen verkar i centraliserande riktning. EG:s regional- och strukturpolitik kanaliseras via fem strukturfonder: regionalfonden, socialfonden, jordbruksfonden, fonden för fiskets utveckling samt sammanhållningsfonden. Av medlen från dessa fonder avsätts ca 90 procent till sju olika mål för regional- och strukturpolitiken. Målen innefattar kriterier för när EG:s regional- och strukturpolitik kan komma i fråga. Av de sju målen är alla mål utom mål 1 aktuella för Sveriges del. Vidare avsätts 9 procent av medlen till ett antal gemenskapsinitiativ, samt 1 procent till pilotprojekt.

Under perioden 1995–1999 kommer Sverige att sammanlagt ta emot ca 1,4 miljarder ecu från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 12 miljarder kr. Ett villkor för att medel från fonderna skall betalas ut är att de kompletteras med svenska offentliga medel samt i vissa fall privata medel. Insatserna sker inom ramen för särskilda program, s.k. samlade programdokument eller operationella program, som utarbetats av regionala eller nationella myndigheter och som fastställts i förhandlingar mellan kommissionen och svenska regeringen.

19.1 Målområden

19.1.1 De beslutande instanserna

För målen 2, 5b och 6 gäller att regionala beslutsgrupper, med status som egna myndigheter, fattar beslut om EU-medel till nationella stödssystem eller enskilda projekt. För beslut inom mål 3 har regionala partnerskap inrättats för att bistå länsarbetsnämnderna. Beslut om projekt inom mål 4 fattas av Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling i samverkan med regionala partnerskap. För mål 5a fattas besluten av Jordbruksverket och Fiskeriverket eller länsstyrelsen.

Särskilda övervakningskommittéer har inrättats med uppgift att ge riktlinjer för, följa upp och föreslå förändringar av programmen samt utvärdera hur dessa genomförs. Kommittésekreteriat är Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) för mål 2 och mål 6, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) för mål 3, Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling för mål 4 samt Glesbygdverket för mål 5b. Jordbruksverket och Fiskeriverket är sekretariat för övervakningskommittéerna inom mål 5a för de åtgärder som har krav på att en övervakningskommitté skall finnas.

Utbetalande myndigheter som är fondansvariga myndigheter gentemot kommissionen är NUTEK för den regionala fonden, AMS för den sociala fonden, Jordbruksverket för jordbruksfonden och Fiskeriverket för fonden för fiskets utveckling.

Programperioden 1995–1999 går mot sitt slut och flera av programmen är till stor del in-tecknade genom beslut. Mot slutet av 1998 har arbetet alltmer inriktats på uppföljning och utbetalningar. I november 1998 genomfördes en konferens med deltagande från kommissionen om hur program avslutas.

På regeringens uppdrag har de centrala fondansvariga myndigheterna för innevarande period gjort en översyn för att utveckla arbetsformer och administrativa rutiner. Syftet med uppdraget har varit att underlätta genomförandet av programmen. Uppdraget redovisades i december 1998.

Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare för de geografiskt avgränsade strukturfondsprogrammen under nästa programperiod åren 2000–2006. Utredaren skall redovisa förslag till dels former för hur de nya programmen skall tas fram, dels organisation för att genomföra programmen. Regeringen har även utsett en särskild utredare som skall lämna förslag till inriktningen av nya mål 3 m.m. för kommande programperiod. Båda uppdragen skall redovisas den 26 februari 1999 och utgör en del av förberedelserna inför nästa program-period.

19.1.2 Mål 2 – omvandling av regioner med industriell tillbakagång

Mål 2 syftar till omvandling av regioner som påverkats av industriell tillbakagång. I Sverige har fem mål 2-områden avgränsats: Bergslagen, Fyrstad, delar av Blekinge, norra Norrlandskusten och Ångermanlandskusten. Mål 2-områdena får ca 1,4 miljarder kr från strukturfonderna under perioden 1995–1999. Till detta kommer svensk offentlig medfinansiering som uppgår till ca 3 miljarder kr samt privata medel.

I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för närmare 80 procent av EU-medlen för programperioden och 22 procent var utbetalt till projektägarna. Besluten och utbetalningarna i de fem mål 2-områdena fördelar sig enligt följande:

Mål 2-område	Beslut och utbetalningar t.o.m. september 1998		
	EU-ram i miljoner kr 1995–1999	Beslut i procent av EU-ramen	Utbetalningar i procent av EU-ramen
Bergslagen	589	85	22
Fyrstad	211	83	15
Blekinge	132	80	30
norra Norrlandskusten	316	59	16
Ångermanlandskusten	158	70	20
<i>Totalt</i>	<i>1 406</i>	<i>77</i>	<i>22</i>

Stöd har lämnats till ett stort antal projekt inriktade på små och medelstora företag. Projekten syftar bl.a. till att stimulera nyföretagande och marknadsutvidgning i företagen såväl nationellt som internationellt. Det finns även projekt som är inriktade på att öka kompetensen inom särskilda områden, t.ex. informationsteknik. Ett antal projekt är av samverkanskaraktär, där flera företag inleder samarbete om t.ex. produkt- och processutveckling. Inriktningen på projekten gör att antalet nya arbetstillfällen är en viktig resultatindikator. Enligt målsättningen med mål 2-programmen skall 19 000 nya arbetstillfällen skapas. De projekt som hittills slutredovisats bedöms ha bidragit till att skapa 3 500 nya arbetstillfällen.

19.1.3 Mål 3 – bekämpning av långtids- och ungdomsarbetslöshet

Mål 3 syftar till att slussa in ungdomar på arbetsmarknaden, bekämpa långtidsarbetslöshet och stödja personer som riskerar att uteslutas från arbetsmarknaden. Till den senare gruppen räknas i programmet invandrare och arbetshandikappade. De svenska mål 3-insatserna är inriktade på kompetensutveckling, vägar till sysselsättning via dator-teknikens aktivitetscentrum, vägledning och rådgivning, utveckling av små och medelstora företag samt hjälp till egen företagareverksamhet. Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra insatserna. Mål 3-programmet ligger väl i linje med den svenska s.k. arbetslinjen, där syftet är att engagera de arbets sökande i aktiva åtgärder som platsförmedling, rådgivning och utbildning för att de snabbt skall komma in på arbetsmarknaden.

Sverige har för mål 3 under programperioden 1995–1999 tilldelats ca 364 miljoner ecu, eller ca 3,1 miljarder kr, från Europeiska socialfonden. Till detta kommer nationell medfinansiering om ca 445 miljoner ecu, vilket motsvarar ca 3,8 miljarder kr. I september 1998 hade samtliga socialfondsmedel inom programmet in-tecknats genom beslut. Även

utbetalningarna ligger på en relativt sett hög nivå. I slutet av oktober 1998 hade ca 58 procent av medlen utbetalats till projektanordnarna.

Från programmets start i juli 1995 till och med oktober 1998 hade totalt 131 000 personer deltagit i mål 3, fördelade på ca 1 600 projekt. Mer än hälften av deltagarna återfinns i projekt som särskilt har riktats till långtidsarbetslösa och 39 procent av deltagarna har omfattats av projekt för unga.

Stora insatser har gjorts inom mål 3 för att sprida erfarenheter från programmet. Bl.a. har en förteckning över ca 100 projekt som utgör särskilt goda exempel tagits fram. I den senaste utvärderingsrapporten avseende mål 3, vilken avlämnades i maj 1998, föreslås bl.a. åtgärder i syfte att just förskjuta tyngdpunkten i verksamheten till mer av uppföljning och spridning av erfarenheter från genomförda projekt. I rapporten görs vidare en jämförelse mellan mål 3 och ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärder med avseende på andelen deltagare som erhållit arbete. Jämförelsen tyder preliminärt på ett något sämre resultat för mål 3 än genomsnittet för övriga åtgärder. I detta sammanhang bör dock nämnas att ett kriterium inom mål 3 är att projekten skall vara nyskapande. De syftar således till att pröva nya vägar inom arbetsmarknadspolitiken och resultaten kan därför variera väsentligt mellan olika projekt.

19.1.4 Mål 4 – kompetensutveckling av anställda

Mål 4 syftar till att ge kompetensutveckling till anställda som hotas av arbetslöshet till följd av strukturella förändringar. Insatserna skall kopplas till en utveckling av företaget och nya sätt att organisera arbetet. Målgruppen är anställda i företag med upp till 49 anställda, men i vissa fall kan insatserna omfatta anställda i företag med upp till 250 anställda. Sverige har som första medlemsstat fått utvidga målgruppen till anställda inom vård och omsorg i offentlig sektor. Av dem som omfattas av mål 4-insatserna skall hälften vara kvinnor.

Mål 4 genomförs i två steg. Steg 1 omfattar en analys av de anställdas och företagets behov, varefter en handlingsplan skall upprättas. Steg 2 innebär att handlingsplanen genomförs. Det kan därvid handla om kompetensutveckling och organisationsutveckling genom interna insatser eller med stöd av studieförbund, utbildningsföretag eller offentliga utbildningsanordnare. Inom programmet finns dessutom en åtgärd, den s.k. åtgärd 3, som syftar till att bilda nätverk mellan företag eller institutioner. Från programmets start i juni 1996 till och med oktober 1998 hade ca 13 000 företag med totalt 235 000 anställda beviljats stöd för steg 1-insatser. Under samma period hade ca 7 700 beslut om stöd till steg 2-insatser fattats, liksom drygt 1 000 beslut om åtgärd 3.

Mål 4 omfattar för programperioden 1996–1999 bidragsmedel om totalt ca 369 miljoner ecu, eller ca 3,1 miljarder kr, vilka till lika delar utgörs av medel från Europeiska socialfonden och statlig med-finansiering. Till detta kommer samma belopp som medfinansiering från företagen. Av

socialfondsmedlen hade ca 75 procent in-tecknats genom beslut och ca 34 procent utbetalats till projektanordnare till och med oktober 1998. Skr. 1998/99:60

Arbetet inom mål 4 är starkt decentraliserat vilket har bidragit till ett stort engagemang hos ledamöterna inom de regionala partnerskapen för programmet. I den senaste utvärderingsrapporten avseende mål 4, som avlämnades i oktober 1998, redovisas bl.a. att genomförandeorganisationen för programmet har fungerat väl. Insatser bör enligt rapporten dock göras för att förbättra uppföljningen och genomförandet av åtgärd 3. Dessutom påpekas behovet av att börja utveckla stödfunktioner för programmets avslutande.

19.1.5 Mål 5a – lantbrukets och fiskets omstrukturering och modernisering

Investeringsstöd till företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renskötsel-företag tillämpades under 1998 för första gången under ett helt år. Stödet regleras i förordningen (1996:1431) om investeringsstöd till företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renskötsel-företag. Intresset för stödet har varit stort.

Det har under 1998 också funnits ett stort intresse att komma i åtnjutande av stöd till investeringar som avser förädling eller saluföring av produkter från jordbruket eller skogsbruket (SFS 1995:1271). Under året genomfördes en halvtidsutvärdering av stödet. Inga genomgripande förändringar av stödutformning eller stödvillkor föreslogs i denna utvärdering.

Sverige tillämpar utöver de ovan nämnda stödformerna även startstöd till yngre företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renskötsel-företag samt kompensationsbidrag till mindre gynnade områden. Det nya regelverk för mål 5a-stöden som föreslås i Agenda 2000 beskrivs i avsnitten 3.2.2 och 16.1.4.

För fiskerinäringen har strukturstöd varit tillgängligt under hela 1998. Efterfrågan på stöd till de investeringar och åtgärder som regleras i förordning (SFS 1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen har varit stor, särskilt vad avser investeringar i utrustning i hamnar och i beredningsföretag. Övervakningskommittén för mål 5a fiske har under 1998 beslutat om omfördelning till de områden där efterfrågan har varit störst. Inga ändringar vad gäller stödvillkor har beslutats under året.

19.1.6 Mål 5b – utveckling av landsbygdsområden

Mål 5b syftar till utveckling av landsbygdsområden. Sverige har fem mål 5b-områden: Sydöstra Sverige, Västra Sverige, Skärgården (omfattar bebodda öar utan fast landförbindelse), Gotland samt Västerbotten/Gävleborg/Dalarna. Mål 5b omfattar, efter omfördelning från 5a-åtgärder och indexering, 1,3 miljarder kr under perioden 1995–1999. Till detta kommer svensk offentlig medfinansiering, som uppgår till 2,7 miljarder kr, samt privata medel.

I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 73 procent av EU-medlen för programperioden, och 20 procent var utbetalt till projektägarna. Besluten och utbetalningarna i de fem mål 5b-områdena fördelar sig enligt följande: Skr. 1998/99:60

Mål 5b-område	Beslut och utbetalningar t.o.m. september 1998		
	EU ram i miljoner kr 1995–1999	Beslut i procent av EU-ramen	Utbetalningar i procent av EU-ramen
Sydöstra Sverige	437	65	20
Västra Sverige	274	95	26
Skärgården	64	54	10
Gotland	117	53	20
Västerbotten/Gävleborg/Dalarna	383	77	18
<i>Totalt</i>	<i>1 275</i>	<i>73</i>	<i>20</i>

Programmen har olika karaktär, men generellt sett har utvecklingsinsatser för näringslivsutveckling, kultur och turism haft störst omfattning. Enligt målsättningen i programmen skall ca 10 000 arbetstillfällen skapas, och enligt de slutredovisade projekten har ca 2 500 nya arbetstillfällen skapats i 5b-områdena.

19.1.7 Mål 6 – utveckling av glest befolkade områden

Mål 6 syftar till utveckling av glest befolkade områden. Mål 6 berör 43 kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Den ekonomiska ramen från EU uppgår, efter omfördelning från 5a-åtgärder och indexering, till ca 2,6 miljarder kr för perioden 1995–1999. Sveriges offentliga medfinansiering är ca 2,4 miljarder kr. Den totala ramen för programmet är ca 6,3 miljarder kr.

Mål 6	Beslut och utbetalningar t.o. m. september 1998		
	EU-ram i miljoner kr 1995–1999	Beslut i procent av EU-ramen	Utbetalningar i procent av EU-ramen
	2 551	69	27

I oktober 1998 hade beslutsgrupperna beviljat totalt 1 771 miljoner kr av EU-ramen till projekt. Till detta kommer 2 072 miljoner kr från svenska offentliga finansörer och 771 miljoner kr från privata finansörer. Enligt målsättningen i programmet skall det skapas 9 500 nya arbetstillfällen under programperioden, och för de projekt som avslutats redovisas att det skapats ca 2 700 nya arbetstillfällen.

Av strukturfondsmedlen används ca 9 procent för så kallade gemenskapsinitiativ som initieras av kommissionen och som omfattar insatser inom ett antal områden gemensamma för hela unionen. Gemenskapsprogrammen styrs på samma sätt som målprogrammen via övervakningskommittéer som följer upp och utvärderar hur programmen genomförs. Programdokumenten benämns operativa program. Närings- och teknikutvecklingsverket är kommittésekreteriat för Interreg II A, Konver, Urban och Småföretagsinitiativet; Glesbygdsverket för Leader II; Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling för Adapt och Employment; Fiskeriverket för Pesca. Fem länsstyrelser, Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Värmland och Västra Götaland, har utsetts att vara utbetalande myndigheter för fem Interreg IIA-program.

Under år 1998 beslutade förvaltningskommittén för gemenskapsinitiativen att godta kommissionens förslag att 100 miljoner ecu skall överföras till Peace-initiativet för Nordirland från övriga gemenskapsinitiativ. För Sveriges del gäller det 1,2 miljoner ecu, vilket motsvarar ca 10,2 miljoner kr. Sverige har föreslagit kommissionen att 8,5 miljoner kronor skall tas från Interreg IIA-programmet Nordkalotten och 1,7 miljoner kr från Pesca-programmet.

Sverige omfattas av sammanlagt åtta Interreg IIA-program med syfte att stärka och utveckla det gränsregionala samarbetet mellan regioner i Sverige, Danmark, Norge, Finland och Ryssland. De åtta programmen omfattar totalt ca 525 miljoner kr från EU, varav den svenska delen utgör ca 265 miljoner kr. Programmen omfattar lika mycket i svensk offentlig medfinansiering, och därutöver tillkommer privat finansiering. I oktober 1998 hade närmare 60 procent av budgeten in-tecknats och 10 procent utbetalats. Beslut och utbetalningar för de sex program som Sverige administrerar redovisas nedan.

Interreg IIA-program Beslut och utbetalningar t.o.m. 1998 för de program som administreras av Sverige

	EU-ram i miljoner kr 1995–1999	Beslut i procent av EU-ramen	Utbetalningar i procent av EU-ramen
Öresund (Sv)	51	48	8
Bohus/Dals/Östfold	47	76	14
Värmland/Dalarna/ Hedmark	38	68	11
Jämtland/Tröndelag	47	58	10
Kvarken-Mittskandia	56	59	18
Nordkalotten	104	49	4
<i>Totalt</i>	<i>343</i>	<i>57</i>	<i>10</i>

I de halvtidsutvärderingsrapporter som redovisats på övervakningskommittéerna under hösten konstateras att Interreg-programmen och framför allt de svensk-norska programmen är på god väg att genomföras.

Sverige deltar även i två Interreg IIC program, vars syfte är att öka transnationellt samarbete över gränserna avseende regional utvecklingsplanering. Dessa program är Östersjön där delar av Sverige, Danmark, Tyskland och Finland samt även delar av angränsande icke-medlemsstater ingår, dels Nordsjön där delar av Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna, Storbritannien och Norge ingår. Programmen godkändes av kommissionen i december 1997.

Employment har till syfte att genom transnationella utvecklingsprojekt öka jämställdheten på arbetsmarknaden samt förbättra möjligheterna till arbete för arbetshandikappade, utsatta grupper och ungdomar. Antalet projekt inom Employment uppgår till totalt 120, fördelat på två ansökningsomgångar under programperioden. Arbetet med Employment har under året gått in i en ny fas där tyngdpunkten ligger på spridning och s.k. mainstreaming med sikte på mål 3 och ordinarie verksamhet. I den oberoende utvärdering som rapporterats under år 1998 pekas bl.a. på behovet av en ökad samverkan med myndigheter och andra aktörer för ett erfarenhetsutbyte kring projektens resultat.

Adapt syftar till att genom transnationella utvecklingsprojekt underlätta för anställda att klara arbetsmarknadens förändrade krav, skapa nya arbetstillfällen och stärka företagens konkurrensförmåga. Totalt 55 projekt har beslutats inom Adapt, fördelade på två ansökningsomgångar. Arbetet har under år 1998 bl.a. inriktats på spridning av resultaten inom programmet till mål 4 och ordinarie verksamhet. Under året har ytterligare en oberoende utvärdering upphandlats.

Konver syftar till att bidra till ekonomisk utveckling i regioner som sedan länge är starkt beroende av försvarssektorn. I Sverige ingår kommunerna Karlskoga och Karlsborg.

Leader II syftar till att utveckla människors initiativkraft och engagemang för att stimulera en fortsatt ekonomisk utveckling av landsbygden. Leader II genomförs i Sverige inom ramen för två operativa program, ett för mål 6-området och ett för 5b-områdena. Insatserna sker via s.k. LAG (local action group) som genomför projekt i geografiskt avgränsade områden. Under år 1998 har beslutstakten fördubblats.

Pesca syftar till att främja ökad variation inom näringslivet på orter som varit starkt beroende av fiskerinäringen. Sexton kommuner inom fem områden (Norrlandskusten, ostkusten, sydkusten, västkusten samt insjön Vänern) berörs av initiativet.

Småföretagsinitiativet vänder sig till små och medelstora företag i målområdena 2, 5b och 6. Stöd kan ges för insatser inom tre områden: marknadsutveckling, användning av ny teknik samt miljöstrategier.

Urban syftar till att angripa problem i stadsområden och förorter. I Sverige berörs endast ett par stadsdelar i Malmö kommun.

Nedan visas en sammanställning över beslut och utbetalningar för övriga gemenskapsinitiativ t.o.m. september 1998.

	EU-ram i miljoner kr 1995–1999	Beslut i procent av EU-ramen	Utbetalningar i procent av EU-ramen
Employment	209	99	49
Adapt	114	95	29
Konver	29	37	3
Leader	137	39	5
Pesca	34	24	2
Småföretagsinitiativet	146	80	3
Urban	42	80	3
Totalt	711	75	20

I oktober 1998 hade 75 procent av den totala budgeten för gemenskapsinitiativen in-tecknats och 20 procent utbetalats. Det är framför allt Adapt och Employment som härvid redovisar höga nivåer.

20 Miljö

EU:s miljöpolitik skall bidra till att bevara, skydda och förbättra miljön, skydda människors hälsa, utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt samt främja åtgärder på internationell nivå. Miljöfrågorna har funnits på gemenskapens dagordning sedan 1972 då det första handlingsprogrammet för miljön antogs. Formerna för den gemensamma miljöpolitiken utvecklades ytterligare när Unionsfördraget trädde i kraft 1993. De ändringar i fördraget som kommer att införas genom Amsterdamfördraget innebär ännu en viktig utveckling av de grundläggande principerna för skyddet av miljön. Hållbar utveckling slås fast som ett övergripande mål för hela EU.

Under 1998 har det hållits fyra miljöministerrådsmöten. Vidare arrangerades ett gemensamt miljö- och transportministermöte förberett av ett informellt ministermöte. I april hölls ett informellt miljöministermöte om kemikaliestrategier och om integration av miljön i alla samhällssektorer. I juli anordnades ytterligare ett informellt miljöministermöte, denna gång om miljö och förnybara energikällor.

20.1 Utvecklingen på de av Sverige prioriterade områdena

20.1.1 Integration av miljö och hållbar utveckling inom EU

Amsterdamfördraget leder till att målet om hållbar utveckling skrivs in i EG- och Unionsfördragen (artikel 2 i respektive fördrag) och till en förstärkning av principen om integrering av miljöhänsyn inom olika politikområden (artikel 6 i EG-fördraget). Vid Europeiska rådets möte i

Luxemburg i december 1997 beslöts på svenskt initiativ att till nästa toppmöte i Cardiff utarbeta en strategi för att konkretisera dessa principer.

Detta initiativ ledde fram till att Europeiska rådet i Cardiff antog ett flertal slutsatser, som grundar sig på förslag från kommissionen, i syfte att stärka arbetet med hållbar utveckling inom gemenskapen. Av slutsatserna framgår bl.a. att viktigare policyförslag från kommissionen i princip skall åtföljas av en bedömning av förslagets miljöeffekter och att de olika ministerråden skall upprätta strategier för att integrera miljöhänsyn inom sina politikområden. Transport-, energi- och jordbruksråden uppmanades inleda denna process.

Under hösten 1998 pågick ett intensivt svenskt arbete för att följa upp Cardiffs slutsatserna. Sverige drev en aktiv linje i samtliga tre sektorsråd och de svenska prioriteringarna inför Europeiska rådets möte i Wien fick ett stort genomslag. Slutsatserna från detta möte innebär bl.a. att ytterligare tre politikområden – inre marknaden, industri och utvecklingsbistånd – pekas ut. Vidare skall en samlad utvärdering göras vid Europeiska rådets möte i Helsingfors i slutet av 1999, varvid riktlinjer för det fortsatta arbetet skall dras upp.

20.1.2 Kampen mot försurning

Försurningsstrategin

I mars 1995 lyckades Sverige få igenom ett uppdrag till kommissionen att utveckla en strategi för att begränsa utsläppen av försurande ämnen. Kommissionen presenterade sitt meddelande om en strategi för att bekämpa försurningen i mars 1997.

Det långsiktiga målet i kommissionens förslag till strategi är att utsläppen av försurande ämnen skall minskas så att kritiska belastningsgränser, dvs. gränserna för vad naturen tål, inte överskrids någonstans i unionen. I strategin föreslås också ett konkret delmål: att minska arealen med oskyddade ekosystem med 50 procent till år 2010.

Kommissionen föreslog i sitt meddelande ett antal åtgärder för att uppnå delmålet. Ett centralt förslag är ett planerat direktiv som anger nationella tak för utsläpp av försurande ämnen (svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak). Andra förslag är ratificering av 1994 års svavelprotokoll, direktiv för att begränsa svavelhalten i tung eldningsolja, revidering av direktivet om utsläpps begränsningar från stora förbränningsanläggningar, förslag på åtgärder som medlemsländerna kan vidta mot utsläpp från sjöfarten inom ramen för Internationella sjöfartsorganisationen IMO, där Östersjön och hela eller delar av Nordsjön föreslås bli områden där lägre svavelhalter i marin bunkerolja skall gälla.

Rådet ställde sig bakom kommissionens förslag till utformning av strategin genom att anta rådsslutsatser. Kommissionen har sedan arbetat vidare med förslagen under 1998. Skr. 1998/99:60

Det pågående arbetet med förslagen i försurningsstrategin

Kväveoxider och flyktiga organiska ämnen bidrar både till försurning och bildning av marknära ozon. Kommissionen har också arbetat med en strategi för marknära ozon. Det förslag till direktiv med nationella utsläppstak som kommissionen har arbetat med under 1998 har därför kompletterats med att inkludera tak för flyktiga organiska ämnen. På detta sätt erhålls de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att minska dessa miljöproblem.

Förslaget om en revidering av direktiv 93/12/EG om svavelhalten i flytande bränslen har behandlats i rådsarbetsgruppen under våren 1998 och en gemensam ståndpunkt antogs under hösten 1998. I och med att detta direktiv behandlades togs också frågan om sjöfartens utsläpp upp och det resulterade i att kommissionen skall utreda de olika åtgärder som står till buds på sjöfartsområdet och återkomma med ett förslag under år 2000.

Förslaget om revidering av direktiv 88/609/EEG om begränsning av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar presenterades av kommissionen i juli 1998 och behandlingen i rådsarbetsgruppen väntas under våren 1999.

Under året har kommissionen kallat till expertmöten för att diskutera ett förslag till direktiv med nationella tak för utsläpp av försurande och oxidantbildande ämnen. Den ambitionsnivå som nu finns hos kommissionen motsvarar det som rådet kom överens om på rådsmötet i december 1997. Kommissionens förslag väntas tidigt under 1999.

20.1.3 Kretsloppsanpassning och resurseffektivisering

Batterier

Kommissionen har under 1998 hanterat frågan om kvicksilverhaltiga batterier separat från den planerade större revideringen av direktivet om batterier och ackumulatörer. Detta förfarande har delvis motiverats av Sveriges och Österrikes strängare krav avseende kvicksilverhaltiga batterier i anslutningsfördragen. Innan utgången av 1999 skall samtliga EU-länder ha förbjudit saluhållande av batterier med en kvicksilverhalt över 0,0005 viktprocent. Batterier av knappcellstyp och en halt upp till 2 viktprocent är undantagna från förbudet.

Avfall

Under året har rådet antagit en gemensam ståndpunkt om ett nytt direktiv om deponering av avfall. Direktivet innehåller bl.a. skärpta krav på

miljöskydd för deponier samt krav på att avfall förbehandlas innan det deponeras. Vidare skall varje land utarbeta en strategi för att minska deponeringen av organiskt avfall. Direktivet beräknas bli slutligt antaget under början av 1999.

Kommissionen har under 1998 tagit fram ett förslag till direktiv om förbränning av icke-farligt avfall. Det nya direktivförslaget kommer att ersätta två nu gällande direktiv om förbränning av kommunalt avfall. Förslaget innehåller skärpta miljökrav.

Återvinning

Rådet har under hösten 1998 antagit en resolution om återvinningsindustrins konkurrenskraft som uppföljning till ett meddelande från kommissionen. Både meddelandet och resolutionen understryker integrering av miljöhänsyn och näringslivsutveckling. Resultatet av arbetet blir ett nytt återvinningsforum som skall ge rekommendationer till kommissionen angående återvinningsfrågor. Forumet kommer att bildas under 1999 och bestå av representanter för olika intressentgrupper. Uttjänta elektriska och elektroniska produkter tillhör en av de avfallsströmmar som prioriterats i kommissionens arbete med avfallsfrågor. Kommissionen har nu påbörjat arbetet med regler för omhändertagande av elektriska och elektroniska produkter. I detta arbete har medlemsländerna under 1998 deltagit vid expertgruppsmöten initierade av kommissionen. Denna har tidigare uttalat att den avser att lägga fram ett direktivförslag på det området under 1998. Regeringen ser positivt på kommissionens arbete inom detta område.

Förslag till direktiv om uttjänta fordon har under hösten 1998 tagits upp till behandling i rådets miljöarbetsgrupp. Förslaget syftar till att säkerställa en hög miljöskyddsnivå och till att bevara den inre marknadens funktion. Det syftar också till att förhindra uppkomsten av avfall från fordon och till att främja återanvändning, materialåtervinning och återvinning av fordon och deras komponenter. Regeringen ser positivt på förslaget som har stora likheter med de svenska reglerna på området.

Under 1998 har kommissionen presenterat ett förslag till beslut om villkor för att bevilja undantag för lådor, backar och pallar i plast avseende de halter av tungmetaller som fastställts i direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall. Direktivet förutsätter att de faktiska nivåerna revideras och antas av rådet och parlamentet senast år 2001. Arbetet med revideringen har påbörjats under 1998 och kommissionen väntas presentera ett förslag under första halvåret 1999. En konsultbyrå presenterade i mars 1998 på uppdrag av kommissionen en rapport om IPP, Integrated Product Policy, som de gjort på uppdrag av kommissionen. I december 1998 bjöd kommissionen in berörda aktörer till en workshop där konsultrapporten utgjorde underlag för diskussion. Kommissionen kommer nu mot bakgrund av rekommendationer från workshoppen att lägga fram riktlinjer för det fortsatta arbetet med en miljövarupolicy. Regeringen följer noga detta arbete.

20.1.4 Översyn av regler om genetiskt modifierade organismer

Skr. 1998/99:60

Genetiskt modifierade organismer (GMO) regleras i EG huvudsakligen av två direktiv, dels 90/219/EEG om innesluten användning, dels 90/220/EEG om avsiktlig utsättning i miljön. De båda direktiven har setts över för att förenkla och effektivisera de administrativa procedurer som följer av dem med bibehållen säkerhet för miljön och hälsan. Under det gångna året har en ändring av det förstnämnda direktivet slutligen antagits och ett i många avseenden förbättrat regelverk finns nu. Sverige har fått gehör för bl.a. stärkt informationskrav, adekvat riskklassificering, klarare definitioner m.m.

Arbetet med att ändra det mer kontroversiella direktivet (90/220/EEG) påbörjades under sommaren 1998 sedan kommissionen den 23 februari samma år lagt fram ett förslag till ändrat direktiv. Även här är ett huvudsyfte att förenkla och effektivisera de administrativa rutinerna utan att säkerheten för miljö och hälsa försvagas. Under förhandlingarna inom EG har Sverige framgångsrikt drivit att den riskbedömning som krävs för aktiviteter i miljön med GMO omfattar direkta och indirekta såväl som omedelbara och fördröjda effekter samt att denna bedömning sker med stöd av vissa tillgängliga tekniker. Sverige har även arbetat för att riskbedömningarna görs enligt gemensamt överenskomna principer för att inom EG nå en samsyn vad avser potentiella risker med GMO.

Sverige har även varit delaktigt i framtagandet av ett gemensamt uppföljningsprogram om miljöeffekter av insektsresistenta grödor inom EG. Under revideringen har Sverige verkat för att etiska aspekter ska ges större utrymme i det kommande direktivet. Förhandlingarna om ett ändrat direktiv kommer att fortsätta under 1999.

Inom ramen för FN-konventionen om biologisk mångfald förhandlas ett biotekniksäkerhetsprotokoll, vilket syftar till att undvika att gränsöverskridande transporter av levande organismer modifierade genom modern bioteknik skadar bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald. Under 1998 har två förhandlingsmöten ägt rum och det sjätte och avslutande mötet går av stapeln i februari 1999. EG har som part till konventionen varit en pådrivande aktör i förhandlingarna bl.a. i syfte att säkerställa att utvecklingsländerna kan få till stånd interna regelverk och att information om gränsöverskridande transporter ges till det importerande landet. Under 1998 har ett antal interna EG-möten hållits och Sverige har där varit en pådrivande part, inte minst för att nå samordning mellan protokollets utformning och det under året påbörjade förändringsarbetet med direktiv 90/220/EEG.

Svenska undantag har höjt skyddsnivån inom EU

I och med utgången av 1998 upphörde den övergångstid för bevarande av strängare regler på kemikalieområdet som Sverige, i likhet med Finland och Österrike, fick i samband med anslutningen till unionen. I anslutningsfördragen ingick att gemenskapen skulle se över sina regler på de områden som de nya medlemsländerna fick undantag för. Denna översyn har pågått intensivt under 1998 och diskussionerna slutfördes sent under året. Kemikalieinspektionen och Miljödepartementet har gjort stora ansträngningar för att få gehör för den svenska hållningen. Resultatet är överlag mycket gott för Sveriges del och EU:s skyddsnivå har höjts på flera områden. Detta gäller framför allt hur farliga ämnen skall klassificeras och märkas. Ett betydelsefullt exempel är nya – strängare för både Sverige och EU – krav på hur produkter som innehåller petroleumprodukter ska märkas. Denna grupp av kemiska ämnen ingår i 700–800 kemiska produkter på den svenska marknaden och svarar för nästan alla allvarliga barnförgiftningar. I andra fall har Sverige fått förlängd övergångstid. Detta gäller t.ex. rätten att tillämpa ett gränsvärde för hur mycket kadmium som får finnas i handelsgödsel. Förlängningen har sin bakgrund i att det inte i dag finns tillräckligt underlag för att bedöma behovet av att införa gränsvärde för hela gemenskapen. I avvaktan på att ett sådant underlag tas fram behåller Sverige sitt gränsvärde under tre år.

EU har börjat arbeta med en kemikaliepolicy

Mot bakgrund av den långsamma takt som arbetet på kemikalieområdet inom EU i många fall håller, har kraven på ett nytt angreppssätt vuxit sig allt starkare. Detta fick till följd att kommissionen vid det informella miljöministermötet i april 1998 åtog sig att göra en utvärdering av det existerande regelverket på området. Vid miljørådet i december 1998 presenterade kommissionen resultatet av den första delen av detta arbete, vilket klart visade på behovet av att gå vidare och förbättra arbetet på området.

Bekämpningsmedel

I början av året antogs ett nytt direktiv om biocider (98/8/EG). Det skall vara införlivat i medlemsländernas lagstiftning senast under våren år 2000.

Inom ramen för det existerande direktivet om växtskyddsmedel – som avser bekämpningsmedel inom jordbruket och trädgårdsodlingen – finns ett program för utvärdering av alla verksamma ämnen som i dag används i medlen. Sverige svarar för utvärderingen av fyra verksamma ämnen.

Under 1998 antog EG skärpta avgaskrav för samtliga lätta bilar. Beslutet innebär att avgaskraven för personbilar och lätta lastbilar och bussar skärps i två steg. För personbilar sker detta i ett första steg under år 2000–2001 och i ett andra år 2005–2006. För merparten av de lätta lastbilarna och bussarna sker detta ett år senare.

Förutom den nämnda skärpningen kompletteras EG-rätten med regler som kommer att ha betydande positiva effekter. Sverige drev och fick gehör för att ett gemensamt system för tillverkaransvar införs inom EU. Det innebär att medlemsstaterna har rätt att kontrollera om bilar uppfyller utsläppskraven även sedan de har tagits i bruk. Om kontrollerna visar att så ej är fallet kan typgodkännandemyndigheten efter egen utredning tillåta att bilarna återkallas inom hela unionen och åtgärdas på tillverkarens bekostnad.

Den andra viktiga punkten var att Sverige och Finland gemensamt drev och fick gehör för att särskilda kallstartskrav skall införas inom EU.

Samtidigt tog EG beslut om att införa gemensamma miljökrav på fordonsbränslen från år 2000. Dessa skärps i ett andra steg år 2005 för både bensin och diesel. Sverige verkade bland annat för att de tillåtna svavelhalterna skulle begränsas kraftigt. År 2005 skall de enligt det nya direktivet högst vara 50 ppm.

20.3 Övriga miljöfrågor

20.3.1 EG:s miljöfond Life

Syftet med EG:s miljöfond Life är att bidra till utvecklingen och genomförandet av EU:s miljöpolitik. Life administreras av kommissionens miljödirektoratet (DGXI). I Sverige är enligt regeringsbeslut Naturvårdsverket i samråd med NUTEK ansvarig myndighet. Life består av tre delar: miljöskydd, naturvård samt tredje land, dvs. ryska Östersjökusten och länder som gränsar till Medelhavet. Life miljöskydd finansierar demonstrationsprojekt som innebär nytänkande när det gäller teknik eller metoder i ett europeiskt perspektiv. Partners i andra EU-länder är inget krav, men är ofta en fördel. Life naturvård finansierar projekt som bidrar till skydd eller vård av värdefulla naturtyper och vilda arter av flora och fauna inom EU (enligt habitat- eller fågeldirektivet, 79/409/EEG och 92/43/EEG). Stödet inriktas särskilt mot områden som kommer att ingå i Natura 2000, det europeiska nätverket av skyddade områden.

EG fördelar ca 48 miljoner ecu per år vardera till miljöskydds- och naturvårdsprojekt. Därutöver går 4,7 miljoner ecu till projekt i tredje land. Stödet från EG är 30 procent av projektkostnaden för kommersiella projekt och 50 procent för övriga. En ansökningsomgång äger rum varje år. Ansökningarna tas emot av Naturvårdsverket innan de vidarebefordras till kommissionen som utvärderar och beslutar vilka

ansökningar från alla EU-länder som beviljas stöd. Resultatet för Sveriges del har varit positivt med ungefär 7 procent av totalbudgeten från Life till svenska miljöprojekt varje år. Under 1998 fick vi drygt 90 miljoner, vilket är 10 procent av budgeten för Life. Närmare information och sökbara databaser över tidigare finansierade projekt finns under adressen: <http://europa.eu.int/comm/life/home>

20.3.2 Kärnsäkerhet och strålskydd

EU:s medlemsländer samt kommissionen för Euratom har med Internationella Atomenergiorganet (IAEA) förhandlat texten till tre tilläggsprotokoll till de befintliga avtalen om tillämpningen av artiklarna III.1 och III.4 i fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen. De tre tilläggsprotokollen undertecknades den 22 september 1998 och är nu föremål för ratifikation.

Rådet beslutade den 24 november 1998 att godkänna Euratoms anslutning till konventionen om kärnsäkerhet. Rådet antog den 7 december 1998 slutsatser om kärnsäkerhet i samband med utvidgningen av EU. I slutsatserna anmodar rådet kommissionen bl.a. att se till att kärnsäkerhet ges hög prioritet i samband med partnerskap för anslutning och betonar att reaktorer som inte kan förbättras till en rimlig kostnad så att de når upp till internationellt godkända säkerhetsnivåer måste stängas.

20.3.3 Uppföljning av FN:s konferens om miljö och utveckling

EG blev genom goda förberedelser en dominerande aktör under det sjätte mötet i FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) våren 1998. Kommissionen ansvarar för att följa upp och driva på arbetet med Agenda 21. Vid årets möte ingick Sverige i CSD:s byrå och den svenske representanten ledde förhandlingarna om industri och hållbar utveckling. Sverige medverkade till ett tydligt ställningstagande inom EU om bekämpande av fattigdom – ett genomgående tema för CSD fram till år 2002. Sverige ansvarade också för att ta fram EG:s position för temat utbildning. Här fastslogs att det krävs ett helhetsperspektiv för att nå fram till en hållbar utveckling. Sötvatten var en annan av svenska prioriterade frågor som behandlades. I det sammanhanget lyfte Sverige främst fram genderfrågorna (dvs. jämställdhet mellan kvinnor och män), kopplingen till fattigdomsaspekterna samt betydelsen av sötvatten för ekosystemen.

CSD:s sjunde möte äger rum under våren 1999. Ett intensivt förberedelsearbete pågår inom EU med att ta fram gemensamma ställningstaganden avseende bl.a. havsfrågor samt hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Inom havsområdet är det globala överfisket, utsläpp av farliga ämnen samt havens betydelse för de fattiga som källa till mat och försörjningsmöjlighet viktiga frågor för svensk del. För temat hållbara konsumtions- och produktionsmöjligheter har Sverige tagit på sig ansvaret för att ta fram underlag för en EG-ståndpunkt. Här prioriteras frågan om eko-effektivitet, konsumenternas beteende samt styrmedel som

kan användas för att nå mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Skr. 1998/99:60

20.3.4 Bevarande av biologisk mångfald

Den globala FN-konventionen om biologisk mångfald är en viktig utgångspunkt för Europeiska unionens arbete på detta område. Konventionens övergripande mål är att bevara och uthålligt nyttja den biologiska mångfalden samt att rättvist fördela de nyttigheter som uppkommer vid nyttjande av biologisk mångfald. Ett omfattande samråd sker inom unionen inför konventionens partsmöten och intersessionella aktiviteter. Sverige prioriterar detta arbete högt.

Inför det fjärde partsmötet med konventionen om biologisk mångfald som hölls i Bratislava i maj 1998 presenterade kommissionen sin första rapport över hur konventionen hittills genomförts inom EG.

Kommissionen har i ett meddelande till rådet och Europaparlamentet presenterat sitt förslag till gemenskapsstrategi för biologisk mångfald.

Strategin fokuserar på sektorer med en hög grad av gemensamhetspolitik. Kommissionen kommer som en åtgärd till följd av strategin att till utgången av 1999 utarbeta specifika aktionsplaner för bevarande och uthålligt nyttjande av biologisk mångfald inom följande sektorer: jordbruk, fiske, naturvård, regionalpolitik och fysisk planering samt utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete. Där så behövs kommer aktionsplanerna att innehålla förslag till rättsliga instrument. De kommer även att innehålla uppgifter om förslagets kostnadseffektivitet. Efter att planerna antagits åligger det respektive sektor att se till att de genomförs.

EG:s viktigaste instrument för den gemensamma naturvårdspolitiken är direktiven om bevarande av vilda fåglar (79/409/EEG) och bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG), det s.k art- och habitatdirektivet. Enligt dessa direktiv skall ett sammanhängande ekologiskt nätverk av skyddade naturområden bildas i Europa. Syftet med nätverket, Natura 2000, är att bevara den biologiska mångfalden. Under året har Sverige föreslagit 421 objekt som skall beredas skydd enligt habitatdirektivet och 55 nya objekt enligt fågeldirektivet. Tillsammans med tidigare föreslagna områden är 1 598 områden föreslagna att ingå i Natura 2 000. Den sammanlagda arealen uppgår till närmare 10 procent av landets yta.

Sverige ligger väl framme när det gäller att redovisa sina förslag till kommissionen och är det land som föreslagit störst areal till nätverket och efter Italien flest områden.

20.3.5 Räddningstjänst, farlig industriell verksamhet

Rådet beslutade i december 1996 om det nya Seveso-direktivet (96/82/EG) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår. Det fortsatta arbetet med att genomföra direktivet i medlemsstaterna har behandlats av kommissionens Seveso-kommitté vid två möten under 1998. Härutöver

har arbete skett i kommitténs undergrupper avseende vissa tillämpningsfrågor m.m.

Ett lagförslag om det svenska genomförandet av direktivet har beretts inom Regeringskansliet hösten 1998. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning våren 1999.

Rådet beslutade vidare i december 1997 om ett tvåårigt program om gemenskapsåtgärder för främjande av räddningstjänst (98/22/EG). Programmet, som påbörjats under 1998, syftar till att utveckla förmågan hos medlemsstaternas räddningstjänster att hantera svåra olyckor och naturkatastrofer. Under 1998 har fyra möten hållits i den kommitté som är knuten till programmet.

21 Konsumentpolitik

EU-samarbetet när det gäller konsumentpolitiken skall enligt fördraget bidra till att en hög skyddsnivå uppnås genom tillnärmning av medlemsstaternas bestämmelser som syftar till att upprätthålla den inre marknaden och få den att fungera. Gemenskapen kan också göra särskilda insatser som understöder och kompletterar medlemsstaternas politik på området. Ändringarna genom Amsterdamfördraget kommer att innebära att det blir tydligt att konsumentpolitiken även är ett självständigt politikområde. Vidare medför Amsterdamfördraget bl.a. att hänsyn skall tas till konsumentkraven när gemenskapens övriga politik och verksamhet utformas och genomförs. En konferens hölls i Dublin den 2–3 oktober 1998 om konsumenterna och Amsterdamfördraget.

I regeringsförklaringen har konsumentskyddet i EU lyfts fram som en prioriterad fråga. En arbetsgrupp har inrättats för att behandla frågan om starkare konsumentskydd i EU, bl.a. genom upprättande av nationella handlingsprogram.

21.1 Ram fastställs för gemenskapens verksamhet till förmån för konsumenter

Åtgärder för att stödja gemenskapens konsumentpolitik har under åren finansierats över EU-budgeten. Under de senaste åren har behovet ökat av en tydlig rättslig grund för finansieringen. En dom från EG-domstolen från den 12 maj 1998 understryker att enbart icke betydelsefulla åtgärder kan vidtas utan att en sekundärrättslig rättsakt, en s.k. grundrättsakt, först antas.

Beslutet om en allmän ram för gemenskapens verksamhet till förmån för konsumenter avser en femårsperiod och syftar till att redovisa de aktiviteter inom det konsumentpolitiska området som skall kunna erhålla medel från EU-budgeten. Eftersom det är ett ramverk är inte ambitionen att peka ut alla möjliga aktiviteter som kan rymmas inom de regler och mål som fastlagts i fördraget. Beslutet utgör en sådan sekundärrättslig rättsakt som krävs.

När det gällde den finansiella ramen konstaterades vid konsumentministerrådet i november att kommissionens och Europaparlamentets förslag var 106,5 respektive 122,5 miljoner ecu. Finansieringen av gemenskapens system för information om olyckor i hemmet och på fritiden är dock flyttad till personskadeprogrammet under ministerrådet för hälsofrågor. Det var angeläget att enas om ett belopp som kunde godtas av parlamentet eftersom frågan annars skulle hamna i förlikning med frysta utbetalningar som följd. Ett flertal medlemsstater tog ställning för det övre beloppet, några förordade däremot det lägre. Sverige förespråkade en nivå på åtminstone 112,5 miljoner ecu, vilket även blev den summa som ministerrådet sedermera enades om. Sverige framförde också att en bestämmelse borde införas om en utvärdering av finansieringen inom en viss tid, t.ex. tre år.

I verksamhetsramen nämns bl.a. frågor som rör hållbara konsumtions- och produktionsmönster, vilket var en framgång för Sverige. En annan fråga som Sverige fått gehör för är att det skall framgå att inte bara konsumentorganisationer utan även offentliga organ, såsom statliga myndigheter, kan delta i projekt och erhålla medel. Detta eftersom strukturen för konsumentarbetet är olika i medlemsstaterna.

21.2 Handlingsplan för konsumentpolitiken för perioden 1999–2001 diskuteras

Kommissionen har nyligen beslutat om en ny handlingsplan för konsumentpolitiken för perioden 1999–2001. Den hittillsvarande handlingsplanen har omfattat åren 1996–1998.

Inför ett möte med högre tjänstemän presenterade kommissionen ett översiktligt utkast till handlingsplan. Vid konsumentministermötet den 3 november hade medlemsstaterna möjlighet att lämna synpunkter på utkastet till handlingsplan. Sverige sade sig kunna stödja den allmänna inriktning som kommissionen redovisat. Vidare hänvisade Sverige till den nordiska handlingsplanen på området som man tidigare hade delgivit medlemstaterna och framhöll betydelsen av att ha tydliga och realistiska mål som var möjliga att följa upp. Som viktiga frågor framhölls konsumenten i informationssamhället, finansiella tjänster och hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Sverige pekade också på hushållsekonomiska frågor liksom på konsumentpolitiken som ett fördelningspolitiskt instrument och betydelsen av att satsa på utsatta konsumentgrupper.

En fråga som tas upp är tillämpningen och genomförandet av europeisk konsumentlagstiftning. Det kan nämnas att ett arbetsdokument från kommissionen hade presenterats av kommissionär Bonino på ministerrådet den 23 april 1998. Detta har sin grund i kommissionens Handlingsplan för den inre marknaden och tar bl.a. upp hur långt medlemsstaterna kommit med arbetet att införliva konsumentlagstiftning, samt ett antal konkreta förslag om hur man skall arbeta vidare för att öka införlivningsgraden och göra tillämpningen starkare och mer enhetlig i de olika medlemsstaterna. Principen om samarbete och

öppenhet underströks men dokumentet föranledde ingen diskussion på ministerrådet. Ett första steg i arbetet har varit en diskussion om frågan vid ett seminarium i Edinburgh den 11–12 juni. Skr. 1998/99:60

21.3 Rådsresolution om konsumenten i informationssamhället

Frågan om konsumenterna i informationssamhället har på senare år uppmärksammats i många olika sammanhang både nationellt och internationellt. På ministerrådet i april 1998 tog Sverige upp frågan om konsumenträttigheter i IT-samhället. Det österrikiska ordförandeskapet presenterade under sommaren ett diskussionsunderlag om konsumenten i informationssamhället. Detta ledde därefter till att medlemsstaterna kunde enas om att anta en rådsresolution i ämnet vid konsument-ministerrådet den 3 november. Denna hänvisar till IT-samhällets stora inverkan på samhällslivet liksom till den stora betydelse IT har för medborgarnas dagliga liv. Informationstekniken kan medföra fördelar för individerna, samtidigt som det finns en risk för att centrala konsumentintressen kan äventyras. Rådsresolutionen pekar på viktiga åtgärder som bör vidtas på gemenskapsnivå.

I resolutionen framhålls principen att konsumenterna bör få sin rätt prövad i sitt eget land och enligt sitt eget lands lag, vilket är en viktig utgångspunkt för Sverige. Vidare används begreppet ”otillbörlig” marknadsföring, vilket också är positivt för svenskt vidkommande.

Rådsresolutionen ger även uttryck för att EG med utgångspunkt i resolutionen skall samordna ståndpunkter inför arbete på internationell nivå. Ett arbete pågår f.n. inom ramen för OECD med riktlinjer för konsumentskydd och elektronisk handel.

21.4 Marknadsföring och information

21.4.1 Arbete om affärskommunikation på den inre marknaden

Kommissionen presenterade vid konsumentministerrådet i april 1998 ett meddelande om affärskommunikation på den inre marknaden. Meddelandet utgör en uppföljning av den grönbok om affärskommunikation som kommissionen presenterade i maj 1996. Affärskommunikation omfattar, enligt kommissionens definition, alla typer av kommunikation som avses främja tillhandahållandet av produkter, tjänster eller företagens och organisationernas kännetecken till konsumenterna eller distributörerna. Enligt kommissionens slutsatser i grönboken utnyttjas inte den inre marknaden fullt ut i samband med affärskommunikation på grund av olikheter i lagstiftningen mellan medlemsstaterna och varierande nationella restriktioner av olika slag.

Kommissionen föreslår i meddelandet följande åtgärder:

- att en genomsiktlig metod tillämpas för att bedöma proportionaliteten av nationella restriktioner, som upprätthålls med åberopande av allmänintresset men som försvårar gränsöverskridande affärskommunikation,
- att en expertgrupp tillsätts för affärskommunikation, för administrativt samarbete mellan kommissionen och medlemsländerna samt för en dialog med berörda tredje parter.

I anslutning till ministerrådet tillställde Sverige medlemsstaterna en skrivelse (not) som beskriver den svenska synen på dessa förslag. Sveriges uppfattning är bl.a. att kommissionen varken i grönboken eller i sitt meddelande på ett övertygande sätt har lyckats visa att det finns sådana problem på den affärskommunikativa marknaden som motiverar de föreslagna åtgärderna.

Rådets slutsatser med anledning av kommissionens meddelande antogs på inre marknadsrådet den 18 maj 1998.

För närvarande pågår arbete i en expertgrupp under kommissionen (GD XV), som hittills har behandlat frågor och problem i samband med tilläggs- och förmånserbjudanden över gränserna.

21.4.2 Det s.k. barnreklamålet i EG-domstolen

I ett förhandsavgörande den 9 juli 1997 uttalade sig EG-domstolen om ett mål i Marknadsdomstolen angående gränsöverskridande TV-reklam riktad till barn (C-34–36/95). Målet gällde huruvida artikel 30 eller 59 i EG-fördraget eller rådets direktiv 89/552/EEG (TV-direktivet) hindrar en medlemsstat att ingripa mot TV-reklam som en annonsör låter sända från en annan medlemsstat eller förhindrar en tillämpning av det svenska förbudet mot TV-reklam riktad till barn.

Marknadsdomstolen har i en dom den 11 november 1998 (1998:17) slutligen avgjort ärendet. Domen innebär att Sverige kan ingripa mot TV-reklam från ett annat EU-land om den är vilseledande eller på annat sätt strider mot marknadsföringslagen. Varken direktivet eller artikel 30 eller 59 i fördraget förhindrar en tillämpning av sådana generella konsumentskyddsbestämmelser. Vidare är förbudet i radio- och TV-lagen mot att rikta TV-reklam till barn under 12 år i inhemska sändningar förenligt med EG-rätten – det kan inte anses vara diskriminerande mot utländska produkter och faller därmed utanför artikel 30. När det gäller sändningar från andra EU-länder kan Sverige dock inte hindra att TV-reklam riktar sig till barn eller ingripa mot andra reklamområden som harmoniseras av TV-direktivet (t.ex. tobaks- och alkoholreklam).

21.4.3 Övriga marknadsförings- och informationsfrågor

Arbete har pågått inom ramen för nordiska arbetsgrupper med att genomföra direktiven om jämförande reklam samt prisinformation. Vidare kan nämnas att kommissionen har tagit initiativ till ökad information om livsmedelssäkerhet. Separata kampanjer med ekonomiskt stöd från kommissionen planeras i de olika medlemsländerna. I Sverige har

konsumentorganisationer (Sveriges konsumentråd och Konsumenter i samverkan) samt Livsmedelsverket och Konsumentverket gjort en gemensam ansökan till kommissionen som beviljats. Den svenska kampanjen riktar sig främst till skolungdomar. Kampanjen stöds även av livsmedelsindustrin och handeln. Skr. 1998/99:60

21.5 Rådsresolution om bruksanvisningar för tekniska konsumentvaror

Sedan det österrikiska ordförandeskapet tagit initiativ till en diskussion om problem och möjliga lösningar vid utformningen av bruksanvisningar för tekniska konsumentvaror antog konsumentministerrådet den 3 november 1998 en resolution i ämnet.

I resolutionen uppmanas kommissionen att arbeta med frågan om bruksanvisningar för tekniska konsumentvaror inom standardiseringsverksamheten. Vidare uppmanas medlemsländerna och ekonomiska aktörer att eftersträva information till konsumenterna som möjliggör säker, enkel, riktig och komplett användning av tekniska konsumentvaror och att överväga möjligheten att tillämpa frivilliga överenskommelser.

Viktigt för Sverige har varit att det vid övervägandet av vilka möjligheter standardiseringsproceduren kan ge för att förbättra kvaliteten på bruksanvisningarna görs en bedömning av vilka kostnader som är förknippade med ett sådant arbete i förhållande till det resultat som är möjligt att uppnå.

21.6 Konsumentköp

I september 1998 antog ministerrådet en gemensam ståndpunkt för ett direktivförslag om konsumentköp och garantier, gemensam ståndpunkt (EG) nr 51/98 (EGT C 333, 30.10.1998, s. 46). Direktivet syftar till att säkerställa en lägsta konsumentskyddsnivå vad gäller fel i konsumentvaror. Direktivet innehåller bl.a. regler om vad som är fel i en vara och om konsumentens rätt vid fel i varor (påföljder). Vidare skall det finnas en presumtion för ursprungligt fel om felet upptäcks inom sex månader. Det finns också en bestämmelse om innebörden av och kraven på garantier.

Bakgrunden till direktivet är att medlemsstaternas lagar skiljer sig starkt från varandra på detta område, vilket medför svårigheter inte minst i den gränsöverskridande handeln. För svenska konsumenter medför direktivet en ökad trygghet vid köp i andra EU-länder. Direktivet innebär också en generell ökning av konsumentskyddet i EU.

I januari 1999 överlämnade Europaparlamentet sitt yttrande med ett antal ändringsförslag efter den andra läsningen. Ett förlikningsförfarande kan förväntas inledas inom kort.

21.7.1 Direktiv om förbuds föreläggande antaget

Vid konsumentministerrådet i april 1998 antog ministrarna slutligt direktivet om förbuds föreläggande. Direktivet syftar till att samordna medlemsstaternas reglering av ingripanden mot överträdelser som strider mot bestämmelser i bl.a. direktiv om vilseledande reklam, oskäligen avtalsvillkor, konsumentkrediter, paketresor och distansavtal. Dessa direktiv anges i bilaga till grunddirektivet, som garanterar att nationella rättsmedel står till buds när överträdelser av bestämmelser i aktuella direktiv sker, oavsett i vilken medlemsstat överträdelserna får sina konsekvenser.

Direktivet är avsett att tillämpas vid ingripanden av kollektiv karaktär – företrädesvis förbuds- och informationsförelägganden – och inte på talan som avser konsumenters individuella rättigheter enligt individuella avtal.

Medlemsstaterna skall utse domstol eller myndighet som skall vara behörig att besluta om rättsliga åtgärder. Förfarandet när åtgärder beslutas skall vara så snabbt som möjligt. Åtgärder skall vidtas för att komma till rätta med överträdelsernas verkningar. Domstol eller myndighet skall kunna utfärda föreläggande om att en överträdelse skall upphöra och kunna vidta åtgärder i syfte att förhindra fortsatta verkningar av en överträdelse. Om det är möjligt enligt medlemsstaternas nationella system skall domstol eller myndighet kunna utfärda föreläggande att ”svaranden” skall betala visst belopp om inte ett förbuds föreläggande följs inom angiven tid.

Varje offentligt organ eller organisation som har ett berättigat intresse att väcka talan om en åtgärd enligt ovan skall ha behörighet att väcka talan i den medlemsstat där överträdelserna har sitt ursprung. En förteckning över taleberättigade organ och organisationer skall överlämnas till kommissionen. Förteckningen skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT).

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att behöriga utländska organ får väcka talan. Medlemsstaterna får ställa vissa villkor för rätten att väcka talan, såsom att en ansökan först måste göras hos medlemsstatens behöriga organ, om ett sådant finns, och att motparten måste ges besked innan ett förfarande om åtgärder inleds.

Direktivet skall inte hindra nationella bestämmelser med syfte att ge organisationer, offentliga organ eller berörda personer mer vittgående rättigheter. Ett nordiskt samarbete har påbörjats för genomförande av direktivet.

21.7.2 Tvistlösning utanför domstol

På konsumentministerrådet i april 1998 presenterade kommissionen ett s.k. meddelande om utomrättsligt lösande av tvister i konsumentfrågor. Meddelandet innehåller en europeisk reklamationsblankett för

konsumenter. Syftet är att förbättra kommunikationen mellan konsumenter och näringsidkare så att tvister dem emellan kan göras upp i godo. För den händelse dialogen mellan konsument och näringsidkare inte skulle leda till en lösning på problemet, skall blanketten kunna användas för att inleda ett förfarande utanför domstol.

Rekommendationen fastställer en rad principer för inrättandet av instanser med behörighet att reglera konsumenttvister utanför domstol och för hur dessa instanser skall fungera. Principerna avser oberoende, öppenhet och effektivitet.

21.8 Finansiella tjänster

21.8.1 Handlingsprogram för finansiella tjänster

Under hösten har ett handlingsprogram för finansiella tjänster beslutats av kommissionen som bl.a. behandlar konsumentfrågor. I detta föreslås bl.a. att konsumenternas möjligheter att få sin rätt prövad skall förbättras och att skillnaderna mellan medlemsstaternas ”det allmännas bästa” skall identifieras. Vidare har bl.a. frågor rörande försäkringsmäklare och konsumentskyddsaspekter behandlats inom ramen för en expertgrupp under kommissionen (se avsnitt 10.1 om Fri rörlighet för tjänster och kapital, Finansiella tjänster).

21.8.2 Direktivförslag om distansförsäljning av finansiella tjänster

År 1997 beslutades direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal. Detta direktiv är inte tillämpligt på finansiella tjänster. Den 14 oktober 1998 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG, 97/7/EG, 98/27/EG. Direktivförslaget, som föreskriver total harmonisering, syftar bl.a. till att underlätta de finansiella tjänsternas fria rörlighet och att stärka konsumentskyddet (se vidare angående direktivets innehåll i avsnitt 10.1.1).

21.9 Produktsäkerhet

21.9.1 Översyn av produktsäkerhetsdirektivet

Arbetet med en översyn av det allmänna produktsäkerhetsdirektivet, som ligger till grund för bl.a. den svenska produktsäkerhetslagen, har påbörjats i kommissionen. För ändamålet har en arbetsgrupp tillsatts, med

representanter från medlemsländerna, Efta, standardiseringsorganen och vissa konsumentorganisationer. Sverige deltar aktivt i detta arbete, och kommer också att genomföra en nationell parallellanalys rörande den svenska produktsäkerhetslagstiftningen.

De frågor som aktualiserats rör bl.a. frågan om huruvida tjänster skall ingå i direktivet, hur anmälningsförfarandet kan effektiviseras och vilken roll kommissionen skall ha i tillsynsarbetet på produktsäkerhetsområdet.

Sverige är positivt till initiativet att revidera produktsäkerhetsdirektivet och preliminärt också till majoriteten av de förslag till förändringar som kommissionen hittills lämnat.

21.9.2 Förändringar i EHLASS-systemet

EHLASS (European home and leisure accidents surveillance system) är ett europeiskt produktbaserat registreringssystem för olyckor i hemmet och på fritiden. Systemet syftar dels till att få kunskap om skadesituationer, fastställa prioriteringar och mål för olika åtgärder och utvärdera vilken effekt olika åtgärder haft, dels till att inom ramen för EU:s inre marknad samordna lagstiftning och krav på säkra produkter.

Systemet har nu förts över från GD XXIV till GD V för att integreras i ett program för skadeprevention (se även 12.9). EG har hittills täckt maximalt 80 procent av kostnaderna för skaderapporteringen. Denna nivå kommer att sänkas från och med 1999.

21.10 Konsumenterna och miljön

21.10.1 Miljömärkning

Under våren 1998 behandlade Europaparlamentet kommissionens förslag till ändrad miljömärkningsförordning. Parlamentet framförde kritik mot förslaget och presenterade ett antal tillägg, bl.a. ett som rör förhållandet mellan gemenskapens system å ena sidan och nationella och regionala miljömärkningsordningar å den andra. Förslaget från parlamentet innebär att nationella och regionala system skall dra tillbaka sina kriterier först när oberoende studier visar att kriterier i gemenskapens system är åtminstone lika stränga som i de nationella och regionala.

Kommissionsförslaget behandlades vid en allmän orienteringsdebatt på miljørådets möte i juni 1998. Där framförde flera medlemsländer stark kritik på en rad punkter. Sverige betonade betydelsen av att skapa en sådan relation mellan nationella och regionala system och gemenskapens system som ger bästa möjliga miljöeffekt. Sverige framhöll därför vikten av att finna former för hur samarbetet mellan systemen på olika nivåer bör organiseras så att dessa kan dra nytta av varandras arbete. Mot bakgrund av den starka kritik som framfördes omarbetar kommissionen för närvarande sitt förslag.

21.10.2 Direktivförslag om konsumentinformation om bränsleekonomi vid marknadsföring av nya personbilar

Skr. 1998/99:60

Kommissionen har lagt fram ett förslag till direktiv om tillhandahållande av konsumentinformation om bränsleekonomi vid marknadsföring av nya personbilar. Förslaget till direktiv syftar till att erbjuda information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp för nya personbilar som utbjuds till försäljning eller leasing för att påverka konsumenternas val i riktning mot mer bränslesnåla modeller. Informationen skall tillhandahållas på fyra olika sätt: Medlemsstaterna skall se till att alla nya bilar som visas vid försäljningsstället är försedda med en väl synlig bränsleekonomimärkning. Vidare skall en översikt om bilars bränsleekonomi utarbetas årligen. Enligt kommissionens förslag skall översikten finnas såväl i pappersform som på Internet. Genom affischering skall hos varje bilförsäljare anslås en förteckning över uppgifter om officiell bränsleförbrukning och officiella specifika koldioxidutsläpp. Medlemsstaterna skall också se till att tryckt reklammaterial innehåller uppgifter om den officiella bränsleförbrukningen och de officiella specifika koldioxidutsläppen.

Sverige ser positivt på förslaget till direktiv. Förslaget överensstämmer i stort med den svenska regleringen.

22 Immateriella rättigheter

För att den inre marknaden skall fungera effektivt måste medlemsstaternas immaterialrättsliga lagstiftning på vissa områden tillnärmas genom åtgärder på gemenskapsnivå. Åtgärderna innebär huvudsakligen att direktiv utarbetas och antas. Vad gäller varumärken har även en rådsförordning om gemenskapsvarumärken trätt i kraft. Vidare har kommissionen lämnat ett förslag till en förordning om gemenskapsmönster och påbörjat förberedelserna för ett förslag till en förordning om gemenskapspatent.

22.1 Upphovsrätt

22.1.1 Upphovsrätten i informationssamhället

Utvecklingen av den digitala tekniken har medfört att text, ljud och bild kan kopieras och spridas på ett helt annat sätt än tidigare. Nya produkter och tjänster har skapats som snabbt och enkelt kan kopieras och spridas mellan olika länder. Mot denna bakgrund lade kommissionen fram ett direktivförslag i december 1997 som syftar till att anpassa upphovsrätten till informationssamhällets förutsättningar (KOM(97) 628 slutlig). Förslaget avser både upphovsrätt – t.ex. rättigheter för författare, kompositörer och skapare av dataprogram – och till upphovsrätten

närstående rättigheter, t.ex. rättigheter för artister, filmproducenter, skivbolag och radio- och tv-bolag. Förslaget innehåller regler som är av särskild betydelse i informationssamhället, men det är inte begränsat till sådana frågor. Innehållet avser bl.a. bestämmelser om digitala kopior, om tillgängliggörande för allmänheten av skyddade verk på t.ex. Internet, om tekniska skyddsåtgärder (t.ex. kryptering och kopieringsspärrar), samt om elektronisk information om rättigheter (s.k. digitala vattenstämplar). Förhandlingar om förslaget pågår i en rådsarbetsgrupp sedan våren 1998. Europaparlamentets yttrande över förslaget planeras komma i början av 1999, vilket sannolikt kommer att leda till ett reviderat förslag från kommissionen. På grund av förslagets omfattning och komplexitet är det svårt att bedöma när ett antaget direktiv kan föreligga.

22.1.2 Ersättning vid vidareförsäljning av konstverk

En majoritet av länderna inom EU har bestämmelser som ger den konstnär som skapat ett konstverk rätt till en viss del av försäljningspriset när verket säljs vidare (följerätt). I Sverige finns sådana regler sedan den 1 januari 1996. Några länder saknar helt regler och andra har regler som inte tillämpas. Bland de länder som har regler om följerätt skiljer sig reglernas innehåll åt bl.a. vad gäller ersättningens storlek. Avsaknaden av regler i vissa länder och skillnaderna i reglernas utformning mellan länderna medför störningar på den inre marknaden. Kommissionen lade därför under 1996 fram ett förslag till direktiv om upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk (KOM(96) 97 slutlig). Efter att Europaparlamentet yttrat sig lade kommissionen fram ett reviderat förslag i början av 1998 (KOM(1998) 78 slutlig). Förslaget innehåller bestämmelser om vilka konstverk som skall vara föremål för följerättsersättning, vilka överlåtelse som skall omfattas, hur stor ersättningen skall vara, m.m. Ersättningens storlek är väsentlig för Sverige. Kan man enas om den är det troligt att direktivet kan antas under 1999.

22.2 Patent

22.2.1 Kommissionens grönbok om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa

I juni 1997 presenterade kommissionen en grönbok om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa (KOM(97) 314 slutlig). Grönboken behandlar de brister som beror på frånvaron av gemenskapsaspekter i det europeiska patentsystemet och hindren för att införa sådana. Den beskriver även hithörande frågor av teknisk, juridisk och politisk art.

Grönboken redovisar tre huvudmål. Det första är att åstadkomma en så fullständig sammanställning som möjligt av läget vad gäller skydd för innovationer genom patentsystemet i gemenskapen. Det andra är att

bedöma nödvändigheten av nya gemenskapsåtgärder och/eller en anpassning av nuvarande system. Det tredje huvudmålet är att analysera vilket innehåll och vilken form sådana nya åtgärder och/eller anpassningar skulle kunna ha.

Kommissionen har anordnat en samrådsprocess beträffande grönboken innefattande bl.a. skriftliga synpunkter från berörda parter och en hearing i november 1997. I november 1998 utfärdade Europaparlamentet en resolution om grönboken. Kommissionen förväntas nu föreslå dels en förordning om gemenskapspatent – dvs. ett system som, på samma sätt som i dag gäller för varumärken, ger möjlighet att på grundval av en enda ansökan erhålla skydd i hela gemenskapen – dels ett direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas nationella patentlagar.

22.2.2 Nytt direktiv om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar

Den 6 juli 1998 antog Europaparlamentet och rådet direktivet 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar (EGT L 213, 30.7.1998, s. 13). Direktivets syfte är att tillnärma reglerna om patent på biotekniska uppfinningar. Bl.a. anges principer för i vilka fall patent skall anses uteslutet på etiska grunder. Arbetet med direktivet pågick i tio år. Europaparlamentet förordade en stark betoning av etiska aspekter vid meddelande av patent på biotekniska uppfinningar och fick i stor utsträckning gehör för sina ändringsförslag. Direktivet skall ha genomförts senast den 30 juli 2000.

I oktober 1998 väckte Nederländerna talan vid EG-domstolen om att direktivet skulle ogiltigförklaras, mål C-377/98. Som grund för talan har Nederländerna angivit bl.a. att felaktig rättslig grund har angetts vid antagande av direktivet, att fel beslutsprocedur har tillämpats vid direktivets antagande och att direktivet strider mot flera internationella åtaganden.

22.3 Bruksmodellskydd

Alla medlemsstater utom Luxemburg, Storbritannien och Sverige har lagstiftning om bruksmodellskydd. En bruksmodell är en registrerad rättighet som ger rättsinnehavaren ensamrätt till enklare uppfinningar. För att kunna få ett sådant skydd skall uppfinningen bl.a. vara ny och ha en viss uppfinningshöjd. De närmare förutsättningarna för att erhålla bruksmodellskydd varierar mellan de medlemsstater som erbjuder sådant skydd.

I december 1997 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om tillnärmning av de rättsliga ordningarna för bruksmodellskydd för uppfinningar (KOM(97) 691 slutlig). Syftet med direktivförslaget är att de nationella lagstiftningarna skall tillnärmast så att en enklare uppfinning skall kunna få samma skydd inom hela gemenskapen. De stater som saknar regler om bruksmodellskydd skall införa sådana. Detta anses vara särskilt viktigt för små och medelstora företag. Under 1998 har förslaget

behandlats i en rådsarbetsgrupp och i inre marknadsrådet den 24 september 1998. En av de viktigaste frågorna vid den fortsatta behandlingen av förslaget är hur kravet på uppfinningshöjd skall utformas. Skr. 1998/99:60

22.4 Varumärken

22.4.1 EG:s anslutning till Madridprotokollet

Enligt rådets förordning (EG) 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken är det möjligt att på grundval av en enda ansökan till gemenskapens varumärkesmyndighet i Alicante få ett varumärkes-skydd som gäller i samtliga medlemsstater. Det finns liknande system med en vidare geografisk räckvidd. Ett sådant system infördes bl.a. genom det s.k. Madridprotokollet och administreras av Världsoorganisationen för immateriell äganderätt (WIPO) i Genève. Under första hälften av 1998 fortsatte arbetet i en rådsarbetsgrupp i syfte att ansluta EG och därmed gemenskapsvarumärket till Madridprotokollet. Arbetet avbröts i Coreper i juni 1998 efter att enighet inte kunnat nås beträffande vissa frågor, bl.a. frågan om vilka språk som skall få användas vid registrering. Det är oklart när arbetet kommer att återupptas.

22.4.2 Parallellimport av märkesvaror

I juli 1998 meddelade EG-domstolen dom i mål C-355/96, Silhouette International Schmied GmbH & Co. mot KG v Hartlauer Handelsgesellschaft mbH. Målet gällde tolkningen av artikel 7.1 i rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar. Domstolens dom innebär ett förtydligande av vad som gäller vid parallellimport av varor som under ett varumärke förts ut på marknaden i ett land utanför EES. Enligt domen skall en varumärkesinnehavare kunna hindra sådan import till ett EES-land. Regeringen har givit Varumärkeskommittén i uppdrag (Ju 1997:11) att senast den 1 mars 1999 lämna förslag till en ny bestämmelse i varumärkeslagen (1960:644) som överensstämmer med artikel 7.1.

Regeringen tog vid inre marknadsrådets möte den 24 september 1998 initiativ till en fortsatt diskussion i gemenskapen beträffande möjligheterna att i framtiden tillåta parallellimport även från länder utanför EES.

22.5.1 Nytt direktiv om mönsterskydd

Mönsterskydd är ett immaterialrättsligt skydd för varors utseende (design) avseende rent funktionell formgivning men även utsmyckningar och ornament. Den 13 oktober 1998 antog Europaparlamentet och rådet direktivet 98/71/EG om mönsterskydd (EGT L 289, 28.10.1998, s. 28). Direktivets syfte är att tillnärma medlemsstaternas lagar om mönsterskydd vad gäller bestämmelser som har störst inverkan på den inre marknadens funktion. Den kontroversiella frågan om mönsterskydd för reservdelar, för exempelvis bilar, löstes genom att skydd för sådana produkter uteslöts från direktivet. Varje medlemsstat ges i stället frihet att behålla befintliga bestämmelser när det gäller mönsterskydd för reservdelar och även att anta nya bestämmelser förutsatt att syftet med dessa är att liberalisera marknaden för sådana delar. Direktivet skall ha genomförts senast den 28 oktober 2001.

22.5.2 Förslag till förordning om gemenskapsmönster

Kommissionen har tidigare lämnat ett förslag till en förordning om gemenskapsmönster (KOM(93) 342 slutlig). Förslaget innebär att ett gemensamt system för registrering av mönster inrättas. Genom en enda ansökan till en gemenskapsmyndighet skall ett mönsterskydd som gäller i samtliga medlemsstater kunna erhållas. Europaparlamentet har inte avslutat sin första läsning av förslaget. Kommissionen förväntas presentera ett nytt förslag under våren 1999.

22.6 Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIP:s-avtalet)

Arbetet i TRIP:s-rådet (Trade related aspects of intellectual property rights) i WTO (World Trade Organization – Världshandelsorganisationen) har under året fokuserats på genomförandet av TRIP:s-avtalet. U-länderna tillämpar med några undantag övergångstider till den 1 januari 2000 eller, för de minst utvecklade länderna (MUL), den 1 januari 2006. Ett omfattande tekniskt samarbete erbjuds av WIPO och WTO för att hjälpa u-länderna genomföra nödvändiga förändringar till dess att avtalet träder i kraft. Sverige bidrar med visst bistånd via Sida.

EG har under året drivit frågan om ett multilateralt register för registrering av geografiska ursprungsbezeichnungar för vin. TRIP:s-avtalet innehåller bestämmelser om att sådana förhandlingar skall upptas, och frågan är betydelsefull för de vinproducerande EU-medlemsstaterna. I slutet av året inleddes även diskussioner om den översyn av undantaget för patent på växter och djur som enligt avtalet skall ske under nästa år.

Det tvistlösningsärende som USA under fjolåret inledde med Sverige på TRIP:s-området kunde avslutas sedan riksdagen den 25 november antagit regeringens proposition ”Ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång”. Skr. 1998/99:60

23 Utbildning

23.1 Sokrates

Sokratesprogrammet genomförs under perioden 1995–1999 och syftar till att främja kvalitet och en europeisk dimension i all utbildning. Det omfattar delprogrammen Erasmus för högre utbildning och Comenius för skolan samt övergripande åtgärder som språkprogrammet Lingua, olika nätverk och program för informations- och erfarenhetsutbyte samt distans- och vuxenutbildning. Den totala budgeten var ursprungligen 850 miljoner ecu men höjdes genom beslut av Europaparlamentet och rådet i februari 1998 till 920 miljoner ecu. Erasmus får drygt hälften av medlen och Comenius omkring 13 procent.

Flertalet svenska universitet och högskolor deltar i Erasmus, och alla ämnesområden finns representerade i utbytet med andra EU-länder. Antalet studenter som erhållit Erasmusstipendier för utlandsstudier har, sedan Sokrates startade, varit knappt 3 000 per läsår.

Av svenska skolor har redan omkring var tionde kunnat delta i program för utbildning och kompetensutveckling med EG-stöd, i första hand tack vare Comenius och Lingua. År 1997 deltog 468 skolor i europeiska nätverk, och omkring 300 lärare och skolledare fick EG-stöd för studiebesök och fortbildning i andra EU-länder.

Sverige har också lyckats väl på vuxenutbildningsområdet, där vi stått bakom en femtedel av alla projekt som under perioden 1995–1997 beviljats EG-stöd i Sokrates.

23.2 Leonardo da Vinci

Leonardoprogrammet skall bidra till genomförandet av en gemensam yrkesutbildningspolitik. Stöd ges till åtgärder för att förbättra både grund- och vidareutbildningen samt kompetensutvecklingen i företag, inklusive åtgärder för bättre språkkunskaper, kunskapsutveckling och innovation samt informationsutbyte. Budgeten är för programperioden 620 miljoner ecu.

Leonardo har fått god spridning över Sverige. Det gäller i synnerhet de transnationella praktikprogrammen för elever i grundläggande yrkesutbildning, studenter och unga arbetstagare; antalet sådana projekt som samordnas av Sverige har mer än fördubblats sedan programmet startade. De möjligheter till utvecklingsprojekt som Leonardo också erbjuder har inte fått lika stort genomslag. När det gäller återflödet av medel till

23.3 Utbildningsprogrammen efter 1999

Under 1998 inleddes förhandlingarna om utformningen av utbildningsprogrammen efter sekelskiftet. Kommissionen lade i maj fram förslag till beslut om genomförande av en andra etapp av Sokrates och Leonardo under perioden 2000–2004, inklusive förslag om en förenkling av programstruktur och genomförandebestämmelser samt en högre grad av samordning mellan programmen, liksom mellan dessa och andra gemenskapsåtgärder.

Rådet godkände i sina gemensamma ståndpunkter, som antogs i december, en förlängning av programmen men fastställde genomförandeperioden till den 1 januari 2000–31 december 2006. Båda programmen skall ha som långsiktigt mål att främja livslångt lärande, aktivt medborgarskap och anställbarhet. För att underlätta samverkan mellan dem införs möjligheten att genomföra projekt över programgränserna.

Andra viktigare förändringar i Sokrates i förhållande till nuvarande program blir att vuxenutbildning, genom att delprogrammet Grundtvig införs, ges status av eget insatsområde vid sidan av skola och högre utbildning och att större vikt läggs vid IT-användning, bl.a. i delprogrammet Minerva, samt vid informations- och erfarenhetsutbyte. Budgeten har tills vidare fastställts till 1 550 miljoner euro för hela genomförandeperioden. Vid den årliga budgetfördelningen förutsätts Erasmus få samma andel som i dag, medan anslagen till skola och vuxenutbildning skall utökas.

I Leonardo avskaffas de nuvarande delområdena och programmet förenklas väsentligt. Leonardo skall ge stöd till rörlighets- och pilotprojekt, nätverk för erfarenhetsutbyte, språk- och kulturkunskap samt utveckling av gemensamt referensmaterial som studier och statistik över yrkesutbildningen. Den totala budgeten har tills vidare fastställts till 1 150 miljoner euro; omkring 40 procent av den årliga budgeten skall anslås till rörlighetsprojekt och ungefär lika mycket till pilotprojekt, inklusive språkprojekt.

Sverige har hittills haft stort inflytande över förhandlingsresultaten. Till frågor som Sverige fäst särskild vikt vid hör att programmen skall omfatta alla utbildningsnivåer och åldersgrupper och underlätta en integrering av allmän och yrkesinriktad utbildning samt att de skall vara så enkla som möjligt att administrera och utnyttja.

23.4 Europeiska skoldatanätet m.m.

1998 blev ett framgångsrikt år för det av Sverige initierade projektet om ett europeiskt skoldatanät. De 18 länder som deltar i projektet – förutom EU-länderna Island, Norge och Schweiz – ingick i juni en överens-

kommelse om mål, arbetsformer och budget, och Sverige valdes till ordförande i styrkommittén till och med 1999 års utgång. Skoldatanätet, som vänder sig till både lärare och elever, öppnades officiellt av den svenska skolministern vid en konferens i Bryssel i september.

Under året har kontrakt slutits mellan kommissionen och tio andra kontraktörer och med Sverige som samordnare, om utveckling av olika delar av skoldatanätet. I arbetet medverkar 53 olika partner från hela Europa. I utvecklingen av skoldatanätets webb-plattform har särskilda satsningar gjorts på nyhetssidor, som kontinuerligt uppdateras på tio språk, och ett gratis nyhetsbrev till lärare. Under året har också ett sekretariat för skoldatanätet inrättats i Bryssel.

Kampanjen ”Internet-dagar Europa”, som kommissionen inledde hösten 1997 för att öka användningen av Internet i skolorna, har fortsatt och väckt stort intresse även i länder utanför EU. Hösten 1998 genomfördes med hjälp av både offentliga och privata finansiärer drygt 5 000 projekt och andra evenemang där 35 000 skolor samt yrkesutbildningsanordnare, museer m.fl. deltog. 10 000 skolor fick tack vare kampanjen tillgång till Internet.

23.5 Övriga utbildningsfrågor

I syfte att underlätta för dem som inom ramen för sin yrkesutbildning fullföljer praktik eller studier utomlands att få utlandsperioden erkänd i alla medlemsländer, föreslog kommissionen i februari 1998 införande av intyget Europassutbildning. Intyget skall ha formen av officiellt EG-dokument och kunna utnyttjas av dem som deltar i Leonardoprogrammet eller annan utbytes- och praktikverksamhet, t.ex. den svenska Interpraktiken. Rådet beslöt i december att intyget skall tillämpas fr.o.m. år 2000 och fastställde också vissa principer för hur utlandsperioderna skall läggas upp. Varje medlemsland skall utse ett eller flera organ som säkerställer genomförande på nationell nivå i nära samarbete med arbetsmarknadens parter.

På initiativ av det brittiska ordförandeskapet inleddes under året en debatt i rådet om den nationella utbildningspolitikens och det europeiska utbildningssamarbetets roll i unionens arbete för sysselsättning. Utbildnings- och arbetsmarknadsministrarna betonade vid gemensamt, informellt rådsmöte den 12–13 mars och vid gemensamt rådsmöte den 4 juni bl.a. vikten av att utbildnings- och sysselsättningsåtgärder samordnas och av att Europeiska socialfonden och de nya utbildningsprogrammen tillsammans stödjer nationella strategier för livslångt lärande och sysselsättning. Diskussionen vidgades vid det informella rådsmöte med utbildningsministrarna som det österrikiska ordförandeskapet anordnade den 23–24 oktober till att omfatta utbildningsåtgärder som kan underlätta människors integrering både på arbetsmarknaden och i samhället, och kommer att fortsätta under kommande ordförandeskap.

I september beslöt rådet att utfärda den rekommendation om europeiskt samarbete kring kvalitetssäkring i den högre utbildningen som kommissionen föreslog föregående år. Beslutet innebär bl.a. att frågor

som rör kvalitetssäkring särskilt skall beaktas i Sokrates och Leonardo, liksom i det arbete som rör ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar. Skr. 1998/99:60

23.6 Internationellt samarbete

Sedan 1997 öppnas Sokrates och Leonardo successivt för de länder som ansökt om medlemskap i EU. År 1998 fattade respektive associeringsråd beslut om att Estland, Lettland, Litauen, Polen och Slovakien får delta. Därmed medverkar redan nio av ansökarländerna i gemenskapens utbildningsprogram. Kommissionens förslag till nytt Sokratesprogram diskuterades gemensamt av medlemsländer och ansökarländer vid ett informellt utbildningsministermöte i Prag i juni.

Vid rådsmötet den 4 december 1998 godkände utbildningsministrarna en förlängning av Tempusprogrammet, som syftar till utveckling av den högre utbildningen i Öst- och Centraleuropa samt de nya republikerna i f.d. Sovjetunionen och Mongoliet. Programmet ingår i biståndsprogrammen Phare och Tacis och är inne i sin andra etapp. Om Phare och Tacis förlängs från 2000 skall en tredje etapp av Tempus genomföras under perioden 1 juli 2000–30 juni 2006 och särskilt inriktas på regional och administrativ utveckling i mottagarländerna. De associerade öst- och centraleuropeiska länderna skall inte omfattas av den tredje program-etappen men skall kunna bidra med sina erfarenheter av samarbete med EU-länderna.

Stöd till mottagarländerna i Phare och Tacis ges också av Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen i Turin. Rådet beslöt i september att öppna stiftelsens verksamhet även för Medelhavsländerna.

24 Forskning

För samarbetet inom forskning och teknisk utveckling skall gemenskapen ha som mål att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för industrin inom gemenskapen, att främja utvecklingen av dennas internationella konkurrensförmåga och att underlätta alla forskningsinsatser som anses nödvändiga enligt andra kapitel i EG-fördraget.

24.1 Svenskt deltagande i det fjärde ramprogrammet för forskning och utveckling

1998 är det fjärde ramprogrammets sista år. Det svenska deltagandet i detta har varit mycket framgångsrikt. Den relativa andel som forsknings-samarbetet upptar av den svenska avgiften till EU har varit ca 2,9 procent. Det svenska deltagandet i programverksamheten inom ramen för det fjärde ramprogrammet innebär ett återflöde på närmare 3,8 procent. Universitet och högskolor står för nästan hälften av det svenska deltagandet. Företagsandelen uppgår till ca 30 procent, varav drygt hälften är små och medelstora företag.

Under programmets löptid har andelen svenska projektkoordinationer ökat, liksom antalet småföretag som deltar i Craft-projekt. Craft är de små och medelstora företagens särskilda program med syfte att underlätta samarbetet med forskare i EU. Sverige har haft ett särskilt framgångsrikt deltagande inom delprogrammen för bioteknik, biomedicin, jord- och skogsbruks samt miljö och klimat.

24.2 Det femte ramprogrammet för forskning och utveckling 1998–2002

Förhandlingarna om utformningen av det femte ramprogrammet inleddes under 1997. Intensiva förhandlingar under 1998, bl.a. med ett antal förlikningstillfällen med parlamentet, har lett till att rådet den 22 december 1998 beslutat om det femte ramprogrammet för forskning och utveckling inom EG samt Euratom. Rådet fattade även beslut om delprogrammen för ramprogrammet. Besluten innebär att ramprogrammet kan träda i kraft den 1 januari 1999. Budgeten för det fjärde ramprogrammet låg på 13,21 miljarder ecu. Rådets beslut om det femte ramprogrammet innebär att budgeten ökar till 14,96 miljarder euro. Sverige, liksom några ytterligare länder, drev en oförändrad budgetnivå. Denna ståndpunkt ledde bl.a. till att den beslutade budgeten kraftigt understiger kommissionens förslag till totalbudget.

Kommissionen presenterade sitt förslag till ramprogram i april 1997. Förslaget innebar en drastisk omstrukturering av samarbetet i förhållande till både det tredje och det fjärde ramprogrammet. Kommissionen föreslog att antalet delprogram skulle reduceras från ca tjugo till endast sju; tre tematiska program, tre horisontella program samt Euratom. De tematiska delprogrammen skulle även bli mer problemorienterade i förhållande till de tidigare ramprogrammets mer sektorsindelade delprogram. Varje tematiskt delprogram delades därefter in i nyckel-områden, generiska teknologier samt infrastrukturåtgärder.

24.2.1 Programinnehåll efter rådets beslut

Medlemsländerna anslöt sig till förslaget om att omstrukturera programmen, men beslutade om ett något större antal tematiska program, i praktiken fem: Livskvalitet och förvaltning av levande resurser, Ett användarvänligt informationssamhälle, Konkurrenskraftig och hållbar tillväxt, Energi samt Miljö och hållbar utveckling. Rådet beslöt i enlighet med kommissionens förslag till indelning beträffande två av de tre horisontella programmen, Stärka gemenskapsforskningens internationella roll och Främja innovation och stimulera deltagande av små och medelstora företag. Det tredje horisontella programmet kompletterades med ett särskilt område för forskning inom humaniora och samhälls-

vetenskap. Programmet kallas Förbättra den mänskliga forskningspotentialen och den socioekonomiska kunskapsgrunden. Skr. 1998/99:60

24.2.2 Svenska prioriteringar

Sverige har framgångsrikt drivit att ett stort antal frågor skall få mer utrymme och/eller bli synligare i det femte ramprogrammet. Bland delprogrammen var det av särskilt stor vikt för Sverige att det bildades delprogram för miljö och energi.

Skogsforskning är ett område som knappt har ingått i de tidigare ramprogrammen. Detta område, som ju inte omfattas av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, har fått ett särskilt utrymme i det nya ramprogrammet.

Forskning som avser landtransporter – bil, buss, lastbil och järnväg – var också högt prioriterade, och fick i rådets beslut betydligt mer utrymme än i kommissionens ursprungliga förslag.

Sverige, tillsammans med andra medlemsländer, drev också att humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning skulle få ett större och tydligt utrymme i det femte ramprogrammet. Resultatet blev att det horisontella programmet Förbättra den mänskliga forskningspotentialen tillfördes ett särskilt nyckelområde för socio-ekonomisk forskning med en av rådet fastställd budget. Nyckelområdet innehåller bl.a. forskning om arbetslöshet, effekter av den europeiska integrationen samt demografiska och sociala förändringar, utvecklingsmodeller som främjar tillväxt och sysselsättning.

Andra områden som rådet tillfört ramprogrammet utöver kommissionens förslag är forskning om åldrandet, marin vetenskap, forskning om kulturarvet samt global förändring, klimat och biologisk mångfald.

Kommissionen har bildat ett antal externa rådgivande grupper, i princip en för varje nyckelområde. Dessa består av oberoende experter, forskare, företagsrepresentanter, företrädare för konsumenter m.fl. som skall bistå kommissionen med expertis vid genomförandet av ram-programmet. Medlemsländerna är representerade i programkommittéer, ett land per delprogram. I rådets beslut ingick även budget och beslut om forskningsinriktning för de gemensamma forskningscentrumen (GFC). GFC utför forskning som stöd till kommissionens samtliga politikområden.

24.3 Internationellt samarbete på forskningsområdet

Hösten 1998 fick kommissionen mandat att inleda förhandlingar om associationsavtal med samtliga kandidatländer. Förhandlingarna har inletts, och målet är att avtalen skall kunna slutas under våren 1999. EG har slutit avtal om teknisk-vetenskapligt samarbete med USA, Kina och Sydafrika.

EU skall bidra till kulturell utveckling i medlemsstaterna. Detta skall ske med respekt för nationella och regionala intressen samtidigt som det gemensamma kulturarvet skall framhävas. EU:s insatser skall främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja verksamhet som syftar till att sprida kunskap om de europeiska folkens kultur och historia, att bevara och skydda kulturarv och att främja icke-kommersiellt kulturutbyte och konstnärligt skapande även inom den audiovisuella sektorn.

25.1 Kulturprogram

25.1.1 Kalejdoskop

Kalejdoskop är ett program för stöd till konstnärliga och kulturella projekt för perioden 1996–1998. Till 1998 års stödfördelning inkom totalt 930 ansökningar som var ganska jämnt fördelade mellan de tre huvudgrupperna Teater/Dans, Musik/Opera och Konst/Övrigt. Av dessa fick 147 (15 procent) stöd med sammanlagt 10 miljoner ecu varav 900 000 ecu gick till de fasta orkestrarna, 600 000 ecu till årets kulturhuvudstad Stockholm och 150 000 ecu till kulturmånaderna i Linz och Valetta.

För Sverige innebar Kalejdoskop 1998 en dramatisk förändring. Antalet ansökningar ökade från 33 till 63, antalet formellt godkända från 21 till 46 och antalet sökande som beviljades stöd från 5 till 11, allt jämfört med 1997. Den ökade svenska aktiviteten kan till en del tillskrivas kulturhuvudstadsåret. Stödet till svenska sökande uppgick till 637 000 ecu, vilket motsvarar ca 8 procent av den totala summan fördelade medel. Bland mottagarna finns Musikhögskolan i Stockholm, Cirkus Cirkör och Dramaten. Dessutom deltog svenska organisationer som partner i ytterligare 16 projekt.

Avtal har upprättats med kommissionen om ett svenskt informationskontor på Statens kulturråd för Kalejdoskop-programmet.

Enligt rådsbeslut 1996 löper Kalejdoskop- och Ariane-programmen ut den 31 december 1998. Eftersom kommissionens förslag till ett samlat kulturrampprogram, Kultur 2000, planeras starta först den 1 januari 2000 blir 1999 ett ”glapp” mellan nuvarande och kommande kulturprogram. Vid rådsmötet den 17 november 1998 uppnådde rådet en enhällig politisk överenskommelse om en förlängning av Ariane- och Kalejdoskop-programmen under 1999 med en budget om totalt 14,3 miljoner ecu (4,1 miljoner till Ariane och 10,2 till Kalejdoskop).

Ariane är ett program för stöd till böcker, läsning och översättning för perioden 1997–1998. Den totala fördelningen av Ariane 1998 är ännu inte publicerad. En kompletterande fördelning kommer att göras bland kvalitetsansökningar. Till den ansökningsomgång som var tidigare i år kom totalt 474 ansökningar. Av dessa fick 270 stöd med sammanlagt 2,8 miljoner ecu fördelat på 224 översättningsprojekt (en kraftig ökning), 27 samarbetsprojekt och 19 fortbildningsprojekt.

Sammanlagt 25 svenska sökande fick stöd, varav 22 för översättningar. De 22 beviljade ansökningarna gäller översättning från 12 olika språk och fördelas på 12 svenska förlag som fick totalt 133 000 ecu. Bland mottagare av projektstöd märks Östersjöns Författar- och Översättarcentrum i Visby som fick totalt ca 65 000 ecu för två projekt, en poesifestival och en litterär workshop med författare och översättare från hela Europa. Den totala svenska andelen blev så hög som 9,3 procent av antalet beviljade ansökningar och 8,5 procent av summa fördelade medel.

I Ariane ingår också Aristeionpriset som 1998 delades ut i Stockholm. Författarpriset, som delades ut av kulturminister Marita Ulvskog, vanns av belgaren Hugo Claus, medan spanjoren Miguel Sáens fick översättarpriset. Prissumman är 20 000 ecu vardera.

Avtal har upprättats med kommissionen om ett svenskt informationskontor på Statens kulturråd för Ariane-programmet. Programmet förlängs med ett år (1999) och med 4,1 miljoner ecu (se ovan).

25.1.3 Rafael

Rafael är ett kulturarvsprogram för perioden 1997–2000. Rafael utlystes första gången den 31 mars 1998. 1998 års ansökningsomgång var uppdelad på tre åtgärdsområden: I. Vård, skydd och befrämjande av Europas kulturarv, II. Kompetensutveckling, erfarenhets- och informationsutbyte och III. Kulturarvet och medborgarna. Dessutom gavs det möjlighet för medlemsländerna att nominera ett nationellt objekt som europeiskt kulturarvslaboratorium.

Till åtgärd I inkom 164 ansökningar, varav 33 projekt beviljades stöd på sammanlagt 1 667 500 ecu. Fyra av projekten som har svensk medverkan, har tilldelats totalt 260 000 ecu. Av 326 inkomna ansökningar inom åtgärd II och åtgärd III har 42 projekt beviljats stöd på sammanlagt 5 812 500 ecu. Sverige leder 1 av projekten och deltar i sammanlagt 9. Dessa projekt får dela på totalt 1 450 000 ecu. Av 12 föreslagna objekt som europeiskt kulturarvslaboratorium har 9 objekt beviljats stöd på sammanlagt 2 285 000 ecu. Riksantikvarieämbetet leder ett projekt kring bevarandeproblemen för hållristningsområdet i Tanum, Bohuslän, som beviljats 200 000 ecu.

Avtal upprättades 1997 med kommissionen om ett svenskt informationskontor på Riksantikvarieämbetet för Rafael-programmet.

25.1.4 Kulturrampprogrammet

Skr. 1998/99:60

Vid rådsmötet den 17 november 1998 kunde kulturministrarna efter en lång och svår debatt uppnå en preliminär enhällig politisk överenskommelse om en gemensam ståndpunkt om inrättandet av ett Kulturrampprogram för perioden år 2000–2006 med 167 miljoner ecu. Överenskommelsen förutsatte en bekräftelse om budgeten från ett av medlemsländerna. I december 1998 stod det dock klart att detta medlemsland kommer att blockera den politiska överenskommelsen om 167 mecu i avvaktan på klarläggande av det långsiktiga budgetperspektivet (perioden 2000–2006). Frågan kommer att tas upp under det tyska ordförandeskapet.

25.1.5 Kulturhuvudstadsprojektet

Kulturhuvudstadsprojektet har sedan 1985 varit ett mellanstatligt projekt. I oktober 1997 lade kommissionen ett förslag om att fr.o.m. år 2002 införa ett gemenskapsinitiativ baserat på artikel 128. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen om förslaget var svåra, och det brittiska ordförandeskapet lade under våren 1998 ett kompromissförslag till beslut dels om val av kulturhuvudstäder åren 2001–2004, dels om ett gemenskaps-initiativ för kulturhuvudstadsprojektet åren 2005–2019.

Vid rådsmötet den 28 maj 1998 uppnådde kulturministrarna en gemensam ståndpunkt. Kulturministrarna valde för år 2001 Rotterdam och Porto som kulturhuvudstäder (Riga och Basel fick kultur månader), för 2002 Brygge och Salamanca som kulturhuvudstäder, för 2003 Graz som kulturhuvudstad (S:t Petersburg fick kultur månad) samt för 2004 Genua och Lille som kulturhuvudstäder. Vidare antog rådet ett gemenskapsinitiativ för åren 2005–2019 där en stad från ett medlemsland och en stad från tredje land kommer att utses varje år. Rådets beslut om val av stad från tredje land skall fattas med enhällighet. Kulturhuvudstadsprojektet planeras finansieras inom rampprogrammet.

25.2 Mediefrågor

25.2.1 MEDIA II

Under 1998 har ansökningsomgångar ägt rum inom samtliga av de tre delprogrammen utbildning, utveckling och distribution. Budgeten var för hela programmet under år 1998 ca 65 miljoner ecu. Bland de totalt 36 beviljade ansökningarna till utbildningsprogrammet fanns inte någon svensk. Inom utvecklingsprogrammet beviljades 241 ansökningar, varav 7 svenska. Av drygt 500 beviljade ansökningar inom distributionsprogrammet var ca 40 svenska. Inom ramen för det automatiska distributionsstödet har 6 svenska distributörer beviljats sammanlagt ca 395 000 ecu. Under året har man gjort en halvtidsutvärdering av

programmet och beslut om en eventuell förlängning av programmet och andra förändringar kommer att fattas under 1999. Skr. 1998/99:60

25.2.2 Garantifonden

Kommissionen lade i november 1995 fram ett förslag till garantifond för stöd till europeisk audiovisuell produktion men förslaget vann inte stöd i rådet. Under 1997 vidareutvecklades kommissionens förslag i ett antal kompromissförslag, men de fick inte heller något gehör i rådet. Frågan togs upp vid den audiovisuella konferensen i Birmingham i april 1998 under det brittiska ordförandeskapet. Konferensslutsatserna diskuterades vid det formella kulturrådsmötet den 28 maj 1998. Troligen kommer frågan om garantifonden att tas upp i samband med utvärderingen av MEDIA II-programmet.

25.2.3 Genomförande av det nya TV-direktivet

I proposition 1997/98:184 föreslogs vissa ändringar i radio- och TV-lagen för att i svensk rätt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television.

Bestämmelserna om i vilka fall Sverige skall ansvara för en TV-sändning skulle förtydligas. En helt ny bestämmelse skulle införas för att möjliggöra att TV-sändningar av viktiga evenemang blir tillgängliga för en väsentlig del av allmänheten i en EES-stat. Vidare föreslogs ett förbud mot försäljningsprogram för läkemedel och medicinsk behandling i televisionen liksom ett förbud mot sponsringsmeddelanden i TV-program för receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som endast är tillgänglig efter ordination. Dessutom skulle TV-program med ingående våldsskildringar eller med pornografiska bilder föregås av en varningssignal i ljud eller en varning som anges löpande i bild.

Under riksdagsbehandlingen av ärendet beslutades att regeringens förslag vad avser möjligheterna att upprätta en s.k. svensk TV-lista skulle behandlas av konstitutionsutskottet under våren 1999. I övrigt beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag, dock med den korrigeringen att lagändringarna skulle träda i kraft den 1 februari 1999 i stället för den 1 januari 1999 (bet. 1998/99:KU13, rskr. 1998/99:100).

Enligt direktivet skall en kontaktkommitté inrättas. Kommittén träffas regelbundet för diskussioner mellan kommissionen och medlemsstaterna om tillämpningen av direktivet. Sverige företräds i kommittén av tjänstemän från Kulturdepartementet och Granskningsnämnden för radio och TV.

Enligt det nya direktivet skall kommissionen tillsammans med de berörda myndigheterna i medlemsstaterna undersöka möjliga fördelar och nackdelar med att genomföra ytterligare åtgärder i syfte att underlätta föräldrars eller vårdnadshavares kontroll över vilka program minderåriga får se. Den s.k. V-chips-studien genomförs av University Oxford på

uppdrag kommissionen. Avsikten är att en rapport skall lämnas till kommissionen i början av år 1999. Skr. 1998/99:60

Vid förhandlingarna om det nya direktivet drev Sverige frågan om mer långtgående restriktioner i fråga om TV-reklam till barn. Dessa strävanden ledde till att kommissionen åtog sig att göra en studie av hur TV-reklam och köp-TV påverkar underåriga med avsikt att på nytt granska denna fråga vid nästa revidering av direktivet. Studien kommer, efter avslutat upphandlingsförfarande, att starta i början år 1999.

25.2.4 Public service-radio och public service-TV

Vid regeringskonferensens avslutning i Amsterdam enades medlemsstaterna, med bl.a. Sverige som pådrivande part, om ett protokoll till fördraget som i huvudsak innebär att varje medlemsstat har rätt att bestämma omfattningen, finansieringen och organisationen av public service-radio och public service-TV. Finansieringen får dock inte påverka handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst skall beaktas.

Kommissionen (GD IV) presenterade hösten 1998 ett diskussionspapper om eventuella riktlinjer för hur kommissionen bör agera när det gäller klagomål från kommersiella aktörer om att offentlig finansiering av public service-radio och -TV snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. Kommissionen bedömde att denna verksamhet omfattas av fördragets konkurrensregler och hade flera synpunkter på definition och finansiering av public service-uppdraget: bl.a. ifrågasätts om vissa programtyper som sport, underhållning, långfilmer och liknande bör kunna omfattas av ett public service-uppdrag. Samtliga medlemsstater framförde vid ett multilateralt möte om statsstöd den 20 oktober 1998 stark kritik mot kommissionens sätt att beskriva konkurrenssituationen på radio- och TV-området samt den tolkning som görs av det protokoll som fogats till Amsterdamfördraget.

Mot denna bakgrund fick det österrikiska ordförandeskapet i uppdrag av kulturministrarna att arbeta fram ett förslag till resolution om public service-verksamheten. Vid rådsmötet den 17 november 1998 antogs resolutionen som, liksom protokollet, är en stark markering från medlemsstaterna att public service-medier är en nationell angelägenhet värd att slå vakt om. Public service-verksamhetens viktiga roll och funktion vad gäller social sammanhållning och kulturell mångfald i ett demokratiskt samhälle understryks. Vidare sägs att public service-företag skall kunna förse hela befolkningen med en bred variation av alla sorters program av hög kvalitet. Det är legitimt för sådana företag att söka en bred publik, och det är viktigt att de tillåts dra nytta av den tekniska utvecklingen.

25.2.5 Konvergens mellan telekommunikationer, medier och informationsteknik

Skr. 1998/99:60

I december 1997 beslutade kommissionen om en grönbok om konvergens mellan sektorerna för telekommunikationer, medier och informationsteknik, och vilka följder detta får för lagstiftningen. Grönboken skickades ut till medlemsstaterna för synpunkter bl.a. vad gäller de i boken presenterade tre alternativen för den framtida regleringen inom sektorn: att bygga vidare på nuvarande strukturer, att utveckla nya särskilda regler för nya medier eller att införa en helt ny regleringsmodell för samtliga sektorer.

I det svenska svaret på grönboken om konvergens hänvisade regeringen till den pågående svenska konvergensutredningen (Ku 1997:05) som lämnar sina förslag den 28 februari 1999. Sverige ville därför avvakta med att ta slutlig ställning i de aktuella frågorna.

Under sommaren 1998 presenterade kommissionen en sammanfattning av svaren på konvergensgrönboken och formulerade i detta sammanhang tre diskussionsfrågor. Frågorna rör följande områden: att få tillgång till nät och digitala portar i en konvergerad miljö, att skapa ramar för investeringar, innovation och främjande av europeisk produktion och att säkerställa en balanserad regleringsstrategi. Även i detta svar hänvisar Sverige till den pågående konvergensutredningen. Kommissionen återkommer i början av år 1999 med förslag till en åtgärdsplan.

25.2.6 Audiovisuell statistik

Kommissionen lade hösten 1998 förslag till beslut om att upprätta en gemensam infrastruktur för statistisk information om industri och marknader inom den audiovisuella sektorn. Kommissionen anger i sitt förslag att målet med beslutet är att upprätta den gemensamma infrastruktur för statistisk information som krävs för att kunna fastställa och genomföra en gemenskapspolitik för industri och marknader inom audiovisuella och närliggande sektorer. Ministerrådet förväntas fatta beslut under våren 1999 om ett direktiv i syfte att upprätta en gemensam infrastruktur för statistik.

25.2.7 Framtida audiovisuell politik

Kommissionsledamoten Marcelino Oreja har tillkallat en grupp med framstående personer med anknytning till det audiovisuella området. Under hösten 1998 presenterade gruppen rapporten *The digital age – European audiovisual policy*. Rapporten innehåller rekommendationer som omfattar bl.a. mediernas roll för samhället och demokratin, finansiering av TV-produktioner, behov av finansiella stödåtgärder, public service-TV:s roll och finansiering, regelverk och reglerande myndigheter samt upphovsrätt. Kommissionen avser att återkomma under år 1999 med förslag till fortsatt arbete.

25.2.8 Skydd för minderåriga och mänsklig värdighet

Skr. 1998/99:60

I juni 1998 beslutade rådet om en rekommendation om utvecklingen av konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och informationstjänster genom främjande av nationella system för att uppnå en jämförbar och effektiv skyddsnivå för minderåriga och den mänskliga värdigheten. Medlemsstaterna rekommenderas att bl.a. främja självreglering och delta i samarbete för att utveckla metoder för en jämförbar utvärdering.

25.3 Kultur och sysselsättning

Det nya sysselsättningskapitlet i fördraget ger en möjlighet att, i enlighet med artikel 128, överväga hur man bäst tar hänsyn till sysselsättningsaspekterna på EU:s övriga politikområden.

Kommissionen presenterade i maj 1998 ett arbetsdokument kallat Kultur, kulturindustrier och sysselsättning. Dokumentet är att betrakta som ett diskussionsunderlag för kommissionens arbete med att genomföra artikel 128:4, som anger att kulturaspekter skall beaktas inom andra sektorer av unionens verksamhet.

Dokumentet tar upp olika tillväxtområden för kultursysselsättning, inklusive områden som inte traditionellt ingår i kultursektorn men ändå direkt påverkas av den. Slutsatserna är att kultur är en resurs för framtiden och en viktig tillgång för utvecklingen av sysselsättningen i Europa.

Storbritannien fokuserade under sitt ordförandeskap våren 1998 på frågor kring sambandet kultur och sysselsättning. Sverige har välkomnat kommissionens initiativ att närmare belysa sambandet mellan kultur, kulturindustrier och sysselsättning.

25.4 Övriga frågor på kulturområdet

Under 1998 har EU:s kulturministrar träffats i två formella och två informella möten samt i en kulturministerkonferens inom ramen för Europa-Medelhavssamarbetet.

Under året har rådet vid ett flertal tillfällen tagit upp den resolution som antogs 1997 där kommissionen uppmanades att undersöka om och i så fall hur man kan tillåta att nationella fasta bokpriser kan länkas samman i vissa europeiska språkområden. Man har också diskuterat OECD:s förhandlingar om ett multilateralt investeringsavtal, det s.k. MAI-avtalet. Vidare har diskuterats möjligheten att inrätta ett filmpris i EU. Vid det informella rådsmötet i september fördes samtal mellan EU:s 15 och kandidatländernas 11 kulturministrar. En offentlig diskussion på temat Kulturaspekter i EU-utvidgningen hölls där allmänheten hade bjudits in för att kunna ställa frågor till de sammanlagt 26 kultur-ministrarna.

26.1 Det framväxande informationssamhället

EG lägger stor vikt vid att följa och stödja det framväxande informationssamhället. Det fleråriga gemenskapsprogrammet för att stimulera etablerandet av informationssamhället i Europa började löpa den 1 januari 1998. Programmets mål är att öka allmänhetens medvetenhet om och förståelse av informationssamhällets betydelse och dess nya tillämpningar i hela Europa, att optimera de socio-ekonomiska fördelarna av informationssamhället samt att stärka Europas roll i den globala dimensionen av informationssamhället. För att förverkliga detta program har en kommitté skapats, den s.k. PROMISE-kommittén. Ett antal projekt har identifierats under respektive delmål, från utveckling av informationsinstrument via Internet (ISAC/ISPO) till särskilda projekt som syftar till att utveckla IT-användning hos små och medelstora företag samt sådan användning på regional nivå. I sistnämnda fall omfattas även de östeuropeiska länderna och Medelhavsländerna.

Jämsides med ovannämnda verksamhet löper EG:s program för att stimulera forskningsprojekt med koppling till IT-användning, bl.a. genom att erbjuda delfinansiering av sådana projekt. Kommissionen har under 1998 omorganiserat sin hantering av frågan och koncentrerat verksamheten till GD XIII.

26.2 Globaliseringen och informationssamhället

Kommissionen presenterade i februari 1998 meddelandet Globaliseringen och informationssamhället: behovet av stärkt internationell samordning (KOM(1998) 50 slutlig). Bakgrunden är bl.a. de ökade behoven av globala lösningar på olika frågeställningar som har betydelse för att främja elektronisk handel. Meddelandet har diskuterats i telekommunikationsrådet vid ett par tillfällen och rådet har välkomnat kommissionens initiativ. Kommissionen ordnade i juni 1998 ett rundabordssamtal med näringslivet för att diskutera sitt förslag. Samtalet ledde till att en styrgrupp bildades bestående av representanter för näringslivet. Kommissionens initiativ går under benämningen The global business dialogue. Inom ramen för denna dialog finns bl.a. planer för en större konferens om elektronisk handel under 1999. I oktober 1998 hölls en omfattande sådan konferens på ministernivå i Kanada arrangerad av OECD och den kanadensiska regeringen. Såväl kommissionen som enskilda medlemsstater deltog.

Kommissionen antog den 18 november 1998 ett förslag till direktiv om vissa juridiska aspekter av elektronisk handel på den inre marknaden. Syftet med kommissionens förslag är bl.a. att uppnå fri rörlighet för informationssamhällets tjänster. Förslaget innehåller vissa harmoniserade regler vad gäller definition av var en operatör är etablerad, elektroniska avtal, mellanhänders ansvar, tvistlösning samt nationella myndigheters roll.

Kommissionen lade den 13 maj 1998 fram ett förslag till direktiv angående en gemensam ram för elektroniska signaturer (KOM(1998) 297 slutlig). Öppna nät, som till exempel Internet, blir allt viktigare för den globala kommunikationen. För att utnyttja dessa möjligheter krävs säkra system för att kunna fastställa identiteten på en avsändare av ett elektroniskt meddelande. En elektronisk signatur innebär ett fastställande av avsändarens identitet, samt säkerställande av att ett elektroniskt meddelande inte har förändrats under överföringen. Direktivförslaget syftar till att främja användandet av elektroniska signaturer på den inre marknaden och därmed ett främjande av elektronisk handel. Detta skall uppfyllas genom att direktivet upprättar en rättslig ram för användningen av elektroniska signaturer och genom att direktivet bidrar till ett juridiskt erkännande av elektroniska signaturer. Direktivförslaget har behandlats i rådet under sommaren och hösten och en gemensam ståndpunkt kommer tidigast att kunna nås under våren 1999.

26.4 Handlingsplan för säker användning av Internet

Under året har också en handlingsplan för en säker användning av Internet diskuterats. Förslaget syftar till antagandet av en flerårig handlingsplan på gemenskapsnivå för att stödja en säker användning av Internet. Genom planen vill kommissionen underlätta IT-branschens arbete med att finna modeller för självreglering så att den kan ta större ansvar för innehållsfrågor, bl.a. genom att stödja framtagande av system för klassificering och filtrering av innehåll. Utöver detta syftar planen till att öka den allmänna medvetenheten om hur innehållsfrågor på Internet kan hanteras samt stödja utvecklingen, utreda legala frågor och koordinera arbetet på internationell nivå.

Även frågan om förvaltningen av Internet har varit föremål för överväganden under året. Kommissionen har koordinerat arbetet med att följa utvecklingen av den nya organisationen ICANN (The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) som har ersatt den gamla organisationen IANA (Internet Assigned Numbers Authority). Dialogen har förts med bl.a. den amerikanska regeringen. Kommissionen har regelbundet haft möten med medlemsstaterna för att samla in synpunkter på sitt arbete.

Kommissionen ser allvarigt på frågan om IT-omställningen inför år 2000. Man avser att knyta kontakter med europeiska och internationella organisationer med ansvar för lagstiftning inom eller tillsyn över sektorer (finans, telekommunikationer, energi och transporter) för infrastruktur av omfattande gränsöverskridande betydelse för att utbyta information om insatser som gjorts och bestämma på vilka områden det kan krävas samarbete. Kommissionen har en webbplats om dataproblemet i samband med år 2000 (<http://www.ispo.cec.be/y2keuro>). Ett antal arbetsgruppsmöten har hållits i Bryssel beträffande 2000-frågan.

26.6 Rättsinformation

Den tekniska utvecklingen på IT-området skapar nya möjligheter att sprida information om innehållet i gemenskapsrätten och den nationella rätten.

I Sverige pågår för närvarande uppbyggnaden av ett nytt offentligt rättsinformationssystem. Liknande arbeten med att förbättra den elektroniska tillgången till den nationella rätten pågår också i övriga medlemsländer. Ett viktigt led i det arbetet har varit det utbyte av kunskaper och erfarenheter som skett inom ramen för rådets arbetsgrupp för rättsdata. Att vara ett forum för sådant utbyte och på så sätt bidra till utvecklingen i medlemsländerna är en viktig uppgift för arbetsgruppen.

En annan viktig funktion för arbetsgruppen är att verka för en förbättrad spridning av gemenskapsrätten och uppgifter om hur denna har genomförts i medlemsländerna.

27 EG:s statistikarbete

Statistik används som underlag för att fördela pengar inom EG, för att följa utvecklingen inom gemenskapen samt för att utgöra underlag för beslut.

27.1 Krav på ökad harmonisering av statistik

I samband med Sveriges medlemskap i EES och därefter i EU accepterades ett stort antal rättsakter på statistikområdet. Harmoniseringsarbetet har därefter fortsatt med ökad intensitet. Det beror ytterst på att gemenskapens politik fördjupats på en rad områden, t.ex. när det gäller penningpolitik och övergången till en gemensam valuta. Samtidigt har statistiken blivit allt viktigare som ett beslutsunderlag t.ex. för gemenskapens budget och dess fördelning och som urvalskriterium t.ex. inför beslutet om vilka länder som uppfyller kraven att delta i EMU.

Det är mot den bakgrunden som den ökade harmoniseringen av statistik skall ses. Sedan 1995 har flera nya rättsakter antagits framför allt inom det

ekonomiska området men även inom arbetsmarknads-, transport-, jordbruks- och miljöområdet. Här kan särskilt nämnas förordningarna om det europeiska national- och regionalräkenskaps-systemet i gemenskapen (ENS 95) samt om harmoniserade konsument-prisindex. En annan rättsakt med stor betydelse för det statistiska systemet är förordningen om gemenskapsstatistik som reglerar sam-arbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen, vilka principer som skall gälla i statistikarbetet, hur statistiken skall spridas och hur förtroliga material skall hanteras.

27.2 Beslut på statistikområdet som fattats under 1998

Under 1998 har flera nya beslut som rör statistikområdet antagits både i rådet och i kommissionen. Rådets förordningar utformas ofta som ramförordningar och detaljerna preciseras först senare i särskilda kommissionsbeslut. Viktiga förordningar som antagits av rådet är banktjänsternas hantering i det nya nationalräkenskapssystemet, en ny och heltäckande konjunkturstatistik, statistik om arbetskraften och dess kostnader samt statistik för det europeiska centralbankssystemet. En förteckning över alla beslut som tagits finns i bilaga 1.

Under 1998 har även ett icke-bindande avtal (s.k. gentlemen's agreement) om anpassningen av betalningsbalansstatistiken träffats mellan Sveriges riksbank, Statistiska centralbyrån och Eurostat. Motsvarande avtal skall träffas med övriga EU-medlemsstater. Syftet är att harmonisera begrepp och definitioner och att kunna framställa bl.a. en gemensam betalningsbalans för EU-området.

Vidare har ett rådsbeslut om gemenskapens statistiska program 1998–2002 antagits. I beslutet anges bl.a. vilket arbete som kommer att bedrivas, vilka regelverk och policydokument som styr arbetet samt vilka nya regler som kan förväntas under femårsperioden.

27.3 Svenskt agerande på statistikområdet

Samarbetet på statistikområdet är mycket omfattande särskilt mellan kommissionens statistikkontor (Eurostat) och de statistikansvariga myndigheterna i medlemsstaterna. Arbetet bedrivs i ca 80 kommittéer och arbetsgrupper knutna till Eurostat. Den mest betydelsefulla gruppen är den statistiska programkommittén där Eurostats och medlemsstaternas generaldirektörer möts fyra gånger per år. En viktig uppgift för denna kommitté är att delta i beslut som rör genomförandet av nya statistikregler.

Det svenska agerandet i kommissionens kommittéer och arbetsgrupper syftar till att förenkla och rationalisera det europeiska statistiksystemet, både avseende beslutsprocesser och statistikproduktion, med utgångspunkt från svenska behov och erfarenheter. Inom flera områden har klara framsteg gjorts, även om institutionella olikheter inom gemenskapen försvårar en allmän tillämpning (t.ex. en ökad användning av registerbaserad statistik).

På grund av de omfattande kraven på ny och förändrad statistik har det svenska agerandet i rådet inriktats på att åstadkomma tydligare prioriteringar av statistiken för att begränsa kostnaderna för statistikproducenter och uppgiftslämnare. Vägledande för det svenska agerandet har varit EG:s mest angelägna behov av statistik, möjligheter att ta fram statistik med en tillförlitlig kvalitet och kostnaden i förhållande till nyttan av statistiken. Gemenskapens statistikprogram för 1998–2002 som nyss beslutats är ett exempel på att dessa tankegångar nu börjar accepteras mer allmänt.

Under 1998 har Statistiska centralbyrån (SCB) stått som värd för två konferenser. I januari anordnades en konferens som ledde till ett arbete med harmonisering av standarder och definitioner inom fattigdoms- och inkomstmätningar. I maj hölls i anslutning till ett av generaldirektörsmötena en konferens på temat kvalitetsarbete och kvalitetssäkring, ett område där SCB är en av de ledande statistikbyråerna inom unionen. Vid denna konferens deltog även generaldirektörerna från kandidatländerna.

28 EU:s budget

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. EU:s gemensamma budgetpolitik utgör ett instrument för dess politiska verksamhet.

28.1 Budgetens inkomster och Sveriges avgift till EU-budgeten

EU-budgeten finansieras huvudsakligen av de s.k. egna medlen, vilka utgörs av avgifter från medlemsstaterna. Övriga inkomster ger bidrag till finansieringen och utgörs av eventuellt överskott från föregående år, diverse gemenskapsskatter, räntor på böter, EES-ländernas bidrag och diverse övriga inkomster. Denna ordning regleras i fördragets artikel 201, som också anger att bestämmelser om egna medel skall fastställas i särskilt rådsbeslut.

Det nu gällande beslutet om egna medel fattades 1994, rådets beslut 728/94/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel. I detta beslut fastställs vad som skall innefattas i egna medel. Den sammanlagda avgiften från medlemsländerna till gemenskapsbudgeten består som en följd av detta av tullar, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter, mervärdesskattebaserad avgift samt en avgift beräknad på bruttonationalinkomsten. I egna medelsbeslutet ges också Storbritannien en budgetreduktion, vilken finansieras av övriga medlemsländer.

Inkomsterna från den gemensamma tulltaxan utgör egna medel för Europeiska gemenskapen och tillfaller därför gemenskapsbudgeten. Medlemsländerna får dock behålla 10 procent av uppburna medel för att täcka administrativa kostnader i samband med uppbörden.

Särskilda tullar på jordbruksprodukter och de särskilda avgifterna på sockerproduktionen vilka tas ut i enlighet med EG:s regelverk utgör i likhet med tullarna enligt den gemensamma tulltaxan budgetens egna medel. Även för dessa avgifter gäller att medlemsstaten får behålla tio procent av uppbörden för att täcka administrativa kostnader kopplade till uppbörden.

Den mervärdesskattebaserade komponenten i avgiften till budgeten beräknas som en procentuell andel av en prognos av medlemslandets mervärdesskattebas för det år budgeten avser. Den nationella skattebasen korrigeras härvid för (godkända) avvikelser från och variationer inom EU:s sjätte mervärdesskattedirektiv så att en enhetlig skattebas erhålls. Uttaget var för 1998 satt högst till 1,08 procent av momsbasen. Det faktiska uttaget påverkas av den brittiska budgetreduktionen och dess finansiering och fastställs i budgeten för respektive år. Efter avslutat budgetår beräknas avgiften på momsbasen enligt utfall, och korrigerande betalningar görs vid behov.

Avgiften som baseras på bruttonationalinkomsten (BNI-avgiften) beräknas på en prognos för medlemsstatens BNI till marknadspriser för budgeteringsåret. Uttaget beräknas som en procentuell andel av gemenskapens samlade BNI mot bakgrund av återstående finansieringsbehov sedan övriga medelsslag beräknats. BNI-avgiften korrigeras i efterhand med hänsyn till utfall på samma sätt som momsbasavgiften.

Vid Europeiska rådets möte i Edinburgh 1992 träffades en överenskommelse om budgetens utveckling och finansiering under perioden 1993–1999. Överenskommelsen har därefter formaliserats i rådets beslut 728/94/EG, Euratom om gemenskapens egna medel och i en budgetplan, s.k. finansiellt perspektiv. Beslutet om egna medel gäller till dess nytt beslut fattas, medan beslutet om finansiellt perspektiv gäller t.o.m. 1999.

I beslutet om egna medel fastställs dels budgetens totala volymutveckling genom att man fastställer taket för uttag av egna medel, dels vad som skall utgöra egna medel. Taket är fastställt i förhållande till gemenskapens samlade bruttonationalinkomst (BNI). Beslutet innebär att budgetens högsta möjliga omslutning under perioden ökar från 1,20 procent av BNI till 1,27 procent 1999. Principerna för fördelningen mellan medelsslagen fastställs också i egna medelsbeslutet. Där anges också en successiv minskning av momsbasuttaget under perioden 1995–99 i lika steg från 1,4 procent 1994 till 1 procent 1999, samt att taket för uttaget av momsbasavgift under samma period för medlemsländer med BNI per capita lägre än 90 procent av gemenskapsgenomsnittet sänks till 50 procent 1995 och för övriga sänks i lika steg under perioden från 55 procent till 50 procent av BNI 1999. Det sker således en förskjutning av tyngdpunkten från momsbasavgiften mot BNI-avgiften. Detta innebär en ökad betydelse för BNI-avgiften i finansieringen av EU-budgeten. I beslutet förlängs också den brittiska budgetreduktionen, dvs. den minskning av avgiften som Storbritannien erhåller.

Det finansiella perspektivet reglerar det totala utrymmet för de årliga budgetarna under perioden. Ett nytt finansiellt perspektiv diskuteras nu

inom ramen för Agenda 2000. Enligt kommissionens förslag skulle det nya perspektivet omfatta åren 2000–2006. Skr. 1998/99:60

Avgiften för 1998 uppgick enligt preliminärt utfall för statsbudgeten till 21 210 miljoner kronor. Återbetalningen till följd av infasningsöverenskommelsen motsvarade 251 miljoner kronor. Nettoavgiften blev därmed 20 959 miljoner kronor.

28.2 Budgetens utgifter och budgetarbetet under 1998

EU:s budget omfattade år 1998 ca 84 miljarder ecu i s.k. betalningsanslag, vilket motsvarar ca 730 miljarder kronor. Ungefär hälften av utgifterna går till jordbruksstöd under utgiftskategori 1 och omkring en tredjedel till olika former av strukturstöd såsom regional- och arbetsmarknadsstöd under utgiftskategori 2. Budgeten inom ramen för utgiftskategori 3 avser olika åtgärder som hänger samman med den inre marknaden, t.ex. forskning och utveckling, miljöåtgärder, kulturstöd och investeringar i infrastruktur. Vidare finansieras utrikespolitiska åtgärder (kategori 4), främst i form av bistånd, samt administrationskostnader för EU:s olika institutioner (kategori 5). Utgiftskategorierna 3–5 tar i anspråk ca 5 procent vardera av budgeten.

EU-budgetens inriktning och nivå bestäms av tre faktorer. För det första har långtidsbudgeten, det finansiella perspektivet, avgörande betydelse genom att ange ramar för de sex utgiftskategorierna och ramen för de totala utgifterna. För det andra bestäms inriktningen och i stor beslutsprocessen inom EU. För det tredje spelar EU:s egen årliga budgetprocess en viktig roll för att slutligt avgöra nivån på utgifterna.

Den årliga budgetprocessen för EU inleds genom att kommissionen förelägger rådet och parlamentet det preliminära budgetförslaget. Rådet upprättar, med detta som grund, budgetförslaget som sedan föreläggs parlamentet. Parlamentet granskar budgetförslaget vid två läsningar och därefter upprättas budgeten i dess slutliga form. När budgeten har fastställts genomför kommissionen den under eget ansvar. Revisionsrätten kontrollerar budgetens genomförande och beslutar om den ekonomiska förvaltningen har varit sund.

Budgeten för 1999 är den sista årsbudgeten under det nu gällande finansiella perspektivet. Inom ramen för arbetet med Agenda 2000 förhandlas nu ett nytt finansiellt perspektiv för åren 2000–2006 fram. Sverige verkade i budgetprocessen 1998 för att 1999 års EU-budget skulle bli så restriktiv som möjligt samtidigt som Edinburghöverenskommelsen gällande strukturfonderna respekterades. Vid Ekofinrådet i maj 1998 uttalade flera finansministrar att man önskade en mer återhållsam budget för 1999 än vad kommissionen hade föreslagit, samtidigt som de konstaterade att kommissionens förslag gick i rätt riktning.

Sverige driver generellt en återhållsam budgetpolitik inom EU. Förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel är en prioriterad fråga för Sverige. Sverige önskar på sikt genomföra mer strukturellt inriktade besparingar och då framför allt genom förändringar av jordbruks- och strukturfondspolitiken. Förändringar av dessa områden

diskuteras inom ramen för Agenda 2000 och kräver i sådana fall reformer på områdena. Skr. 1998/99:60

28.3 Återflödet från EU-budgeten

Med återflöde brukar normalt avses de utgifter i EU:s budget som riktar sig mot en särskild medlemsstat. Det är inte möjligt att beskriva hela EU-budgeten i sådana termer. Redovisningen av EU-budgeten är inte heller upplagd på ett sådant sätt att återflödet för ett enskilt land är lätt avläsbart. Återflödet är intressant bl.a. som ett uttryck för hur man använder de resurser som medlemsstater genom sina betalningar till budgeten ställer till EU:s förfogande. För 1998 finns ännu inga sammanställningar över budgetens utfall i detta perspektiv.

Kommissionen har dock överlämnat en sammanställning över utgifterna för 1997 fördelade på medlemsländerna. I sammanställningen framgår att det faktiska återflödet till Sverige 1997 uppgick till 1 140,7 miljoner ecu (mecu) eller 9,9 miljarder kronor vid kursen 8,66 kronor/ecu, vilket är genomsnittskursen kronor/ecu för 1997. I detta belopp ingår den s.k. infasningsåterbetalningen i enlighet med anslutningsfördraget. Infasningen uppgick 1997 till ca 648,9 miljoner kronor.

Räknat per capita uppgick återflödet till 130 ecu, vilket innebar att enbart Storbritannien, Tyskland och Nederländerna hade lägre återflöde per capita än Sverige. Det bör dock påpekas att även 1997, liksom de två första medlemskapsåren, inte är ett representativt år för Sverige och de övriga nya medlemsländerna, dels beroende på infasningsarrangemangen, dels beroende på fluktuationer i återflödet.

Det svenska återflödet år 1997 fördelade sig enligt följande:

Jordbruksstöd	747,0 mecu	65 procent
Strukturfonder	190,1 mecu	17 procent
Infasning	76,0 mecu	7 procent
Inre åtgärder	127,6 mecu	11 procent
<i>varav:</i>		
<i>FoU</i>	<i>86,2 mecu</i>	<i>8 procent</i>
<i>Utbildning, ungdom och kultur</i>	<i>15,3 mecu</i>	<i>1 procent</i>
<i>Transeuropeiska nätverk</i>	<i>10,9 mecu</i>	<i><1 procent</i>
<i>Energi och miljö</i>	<i>5,3 mecu</i>	<i><1 procent</i>
<i>Övrigt</i>	<i>9,9 mecu</i>	<i><1 procent</i>
Totalt	1 140,7 mecu	100 procent

Av återflödet utan infasningen utgjorde jordbruksstödet 70 procent och strukturstöden 18 procent, dvs. tillsammans 88 procent av återflödet. Fördelningen innehåller inga administrativa utgifter. Utrikes åtgärder, programsamarbete med tredje land liksom betalningar till Europeiska

investeringsfonden har inte heller tagits med i kommissionens redovisning per medlemsland.

På statsbudgeten bruttoredo visas det återflöde som administreras av svenska myndigheter, dvs. betalningarna från kommissionen redovisas mot inkomsttitel, medan de utbetalningar svenska myndigheter gör på kommissionens vägnar redovisas mot anslag på statsbudgetens utgiftssida. Alla betalningar av detta slag från kommissionen till svenska myndigheter redovisas under inkomsttitel 6000. Man kan alltså där få en uppfattning om storleksordningen på den del av återflödet som administreras av svenska myndigheter ett visst år beskrivet i termer av kommissionens utbetalningar. Det är dock viktigt att påpeka att svenska myndigheter inte administrerar samtliga utgifter på EU-budgeten som riktar sig mot Sverige och alltså skulle ingå i termen återflöde.

Exempel på återflöde som inte fångas över statsbudgeten är forskningsstöd inom ramprogrammet för forskning. Det preliminära utfallet för inkomsttitel 6000 år 1998 uppgår till 9,5 miljarder kronor. Den gemensamma jordbrukspolitiken svarade för 6,7 miljarder av detta, strukturfonderna för 2,7 miljarder kronor. Infasningsåterbetalningen redovisas separat under inkomsttitel 7000 och ingår alltså inte i det redovisade återflödet under inkomsttitel 6000. Som nämnts under avsnitt 28.1 uppgår infasningsbetalningarna 1998 till 251 miljoner kronor. Efter 1998 upphör infasningsåterbetalningarna. Sverige betalar alltså full avgift fr.o.m. 1999.

Vad gäller strukturpolitiken är utfallet för ett enskilt år något missvisande eftersom utformningen av strukturfondsbeslutet innebär att ett visst belopp görs tillgängligt för Sverige under perioden 1995–1999, men att utfallet fördelat över åren kan variera beroende på de beslutade programmens utformning och betalningstidpunkter. Tillgängligt belopp för hela femårsperioden motsvarar i genomsnitt 2,5 miljarder kronor per år.

29 Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter

Enligt EG-fördraget har kommissionen det övergripande ansvaret för att medlen i EU:s budget används korrekt och effektivt. Samtidigt har medlemsstaterna, också enligt fördraget, det primära ansvaret för att bekämpa bedrägerier och andra oegentligheter i medlemsstaterna som riktas mot unionens finansiella intressen. Medlemsstaternas myndigheter och kommissionen samarbetar för att upptäcka och åtgärda bedrägerier. Revisionsrätten har i sin tur till uppgift att granska både kommissionens och medlemsstaternas sätt att administrera och kontrollera EU:s medel.

Kontrollen över hur EU:s budgetmedel används blev en mycket aktuell fråga under 1998 som en följd av att revisionsrätten och kommissionens egna kontroller uppmärksammade att det förekommit bedrägerier och oegentligheter med EU-medel i samband med bl.a. biståndsprojekt och insatser i Central- och Östeuropa.

En straffrättslig konvention om skydd för EG:s finansiella intressen (bedrägerikonventionen) skrevs under av medlemsstaterna den 26 juli 1995 (EGT C 316, 27.11.1995, s. 48). Konventionen innebär att staterna åtar sig att straffbelägga olika former av bedrägerier som skadligt kan påverka gemenskapens budget. Ett första protokoll till bedrägerikonventionen med bestämmelser om korrupcion som kan inverka menligt på EG:s finanser undertecknades den 27 september 1996 (EGT C 313, 23.10.1996, s. 1). Ytterligare ett protokoll, med bestämmelser om förhandsbesked från EG-domstolen rörande tolkningen av bedrägerikonventionen och det första protokollet (domstolsprotokollet), undertecknades den 29 november 1996 (EGT C 151, 20.5.1997, s. 1).

Regeringen överlämnade den 17 december en proposition till riksdagen (prop. 1998/99:32) som bl.a. innehåller förslag om att riksdagen skall anta dessa instrument och genomföra vissa.

Vidare kan anges att det s.k. andra protokollet till bedrägerikonventionen, med bestämmelser främst om ansvar för juridiska personer för EG-bedrägerier som begås i dess verksamhet och om samarbete med kommissionen i brottsundersökningar rörande EG-bedrägerier, undertecknades den 19 juni 1997 (EGT C 221, 19.7.1997, s. 11). Under 1998 påbörjades arbetet med en förklarande rapport till det sistnämnda protokollet. Rapporten kan förväntas antas under 1999.

29.2 Övriga åtgärder för att undvika fusk, fel och andra brister

29.2.1 SEM 2000 – program för förbättrad styrning och kontroll av EU-medel

Arbetet med förbättrad styrning och kontroll av EU-medlen inom ramen för kommissionens program SEM 2000 (Sound and efficient management) har fortsatt även under 1998 i linje med de rekommendationer som Europeiska rådet ställde sig bakom i december 1996. Den särskilda gruppen med personliga representanter för medlemsstaternas finansministrar har under året sammanträtt två gånger under kommissionsledamöterna Gradins och Liikanens ledning. Uppgiften har varit att följa kommissionens arbete och lämna råd i fråga om nya förslag. Lägesrapporter har lämnats till Ekofin-rådets möten i maj och november 1998.

Under året har gruppens arbete fokuserats på att följa upp genomförandet av de åtgärder som tidigare beslutats inom struktur-

fondsområdet. Ett annat viktigt område har varit att bevaka finansiella kontrollaspekter i beredningen av Agenda 2000-förslagen. Ett nytt initiativ är åtgärder för att utveckla samarbetet med EU:s kandidatländer i syfte att underlätta deras ansträngningar att uppnå minst samma kvalitet på styrning och kontroll av EU-medlen som EU:s medlemsstater. Framsteg har också gjorts för att förbättra samarbetet rörande utvärdering av EU-finansierade program samt nationell uppföljning av revisionsrättens iakttagelser.

29.2.2 Kommissionens arbete med att bekämpa bedrägerier

När det gäller bekämpning av bedrägerier mot EU:s budget har kommissionen ansvar för att föreslå gemensam lagstiftning, att samordna medlemsstaternas arbete, samarbeta med medlemsstaterna i upptäckta fall samt främja kompetensutveckling. För detta ändamål finns en särskild "task-force" inom kommissionen, UCLAF. Under 1998 har UCLAF:s oberoende ställning inom kommissionen stärkts. Dess direktör har givits utökat mandat. Dessutom har manlagt fast rutiner och regler för hur interna fall, som upptäckts av tjänstemän i kommissionen, skall anmälas till UCLAF och utredas.

Under året har flera fall av misstänkta bedrägerier som berör anställda i kommissionen uppdagats och utretts av UCLAF. Särskilt i fråga om den mest uppmärksammade, den s.k. ECHO-affären som berör oegentligheter med medel i biståndsbudgeten, har Sverige agerat aktivt i rådet för att försäkra sig om att kommissionen går till botten med det inträffade och ställer ansvariga till svars.

Europaparlamentet har riktat kritik mot kommissionens sätt att hantera affärerna samt anklagat kommissionen för bristande information till parlamentet. Mot denna bakgrund beslutade parlamentet i oktober om en resolution, baserad på det s.k. Bösch-betänkandet, där man begär att ett nytt, från EU-institutionerna fristående, organ inrättas med uppgift att utreda misstänkta interna bedrägerier i samtliga EU-institutioner. Vid Ekofin-rådets möte i november 1998 begärde rådet att kommissionen utreder vilka åtgärder den anser behöver vidtas för att undanröja de brister som finns. Rådet uppmanade kommissionen att snarast återkomma till rådet med förslag i vilka alternativa lösningar analyseras i ljuset av kommissionens ansvar för genomförandet av budgeten.

Kommissionen svarade på dessa krav redan den 2 december genom att lägga ett förslag om inrättande av ett nytt organ, OLAF. Detta organ skulle enligt kommissionens förslag svara för alla utredningar av misstänkta bedrägerier, såväl i EU:s institutioner som i medlemsstaterna och i tredje land.

Rådets beredning av kommissionens förslag har ännu inte inletts. Europeiska rådet i Wien noterade dock kommissionens förslag och inbjöd EU-institutionerna att behandla det skyndsamt med målet att beslut fattas under våren 1999. Europeiska rådet angav också att bedrägeribekämpningen i sin helhet skall följas upp vid dess möte i Helsingfors i december 1999.

29.2.3 Revisionsrättens iakttagelser

Skr. 1998/99:60

Revisionsrätten presenterade i november 1998 sin årsrapport avseende 1997. I årsrapporten ingår, förutom iakttagelser från de olika politik-områdena som finansieras av EU:s budget, en revisionsförklaring om huruvida redovisningen av EU-budgeten är rättvisande och tillförlitlig och om de s.k. underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta. Rätten har också under 1998 avgivit totalt 25 s.k. specialrapporter, vilket är en omfattande ökning i förhållande till tidigare år. Genom att revisionsrätten presenterat en större del av sina iakttagelser i special-rapporter har årsrapporten i gengäld kunnat komprimeras betydligt.

I årsrapporten konstateras i huvudsak samma typ av brister som noterats i föregående års rapport. Administrationen behöver effektiviseras och redovisnings- och kontrollsystemen släpar efter inom i stort sett alla områden. Riskanalyserna till grund för kontroll-verksamheten måste utvecklas och tillämpas bättre inom samtliga områden. Revisionsrätten noterar att flera fel och brister ofta kan härledas till alltför komplicerade regelverk och efterlyser förenklingar. Revisions-rätten välkomnar de skärpta kraven på kontroller och sanktioner som införts inom jordbruks- och strukturfondsområdena, men konstaterar att svagheter ofta finns i internkontrollen och datasäkerheten. Särskilt när det gäller biståndsverksamheten har revisionsrätten noterat brister i kommissionens övervakning av programmen. För såväl strukturfonds-området som biståndsområdet har inte tillräcklig vikt lagts vid utvärdering. I revisionsförklaringen konstaterar rätten att den, i likhet med tidigare år, inte kan avge en positiv förklaring vad gäller de underliggande transaktionerna, då omfattningen av fel och brister är för stor.

Rådets beredning av rättens iakttagelser för 1997 inleds i januari 1999 och kommer att avslutas med att en rekommendation avges till Europaparlamentet om huruvida kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet för 1997 års budget. Parlamentet väntas ta ställning till ansvarsfriheten i april 1999.

29.2.4 Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionen för 1996 års budget

Enligt EG-fördraget skall Europaparlamentet, på rekommendation av rådet, besluta om ansvarsfrihet för kommissionen för berört budgetår. Beslutet skall baseras på redovisningen mot budgeten samt revisionsrättens rapporter. Om parlamentet inte skulle bevilja ansvarsfrihet får det inte någon direkt juridisk effekt för kommissionen, men det skulle naturligtvis innebära en svår politisk belastning för kommissionen och dess relationer till de övriga EU-institutionerna.

Ekofin-rådet beslutade i mars 1998 att rekommendera parlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 1996, men fogade till sitt beslut en rad synpunkter på åtgärder som rådet ansåg att kommissionen bör vidta med anledning av de brister som revisionsrätten pekat på. Europaparlamentet beslutade i april 1998 att inte ta ställning till ansvarsfrihetsfrågan i avvaktan på kompletterande åtgärder från

kommissionen. Efter en långdragen process under sommaren och hösten, där parlamentet successivt kompletterat sina krav på åtgärder och rapporter från kommissionen för att bevilja ansvarsfrihet, beslutade det ansvariga utskottet, budgetkontrollutskottet, den 10 december 1998 att föreslå parlamentet att ansvarsfrihet beviljas. Beslutet fattades med minsta möjliga marginal, med endast en rösts övervikt. Efter en debatt i plenum den 17 december valde parlamentet emellertid att gå emot budgetkontrollutskottets förslag. Med röstsiffrorna 270–225 beslutades att inte bevilja ansvarsfrihet för kommissionen.

Frågan kunde dock inte slutbehandlas under 1998 då ärendet återförts till budgetkontrollutskottet för att det skulle utarbeta ett nytt förslag till resolution. Som en direkt följd av beslutet begärde den socialistiska partigruppen i parlamentet en misstroendeomröstning mot kommissionen. Denna omröstning schemalades till den första parlamentssessionen i januari 1999. Budgetkontrollutskottet förmodas inte gå vidare i frågan om ny resolution i ansvarsfrihetsfrågan till dess resultatet av denna omröstning står klart.

30 Utrikes- och säkerhetspolitik

Det samarbete som etablerades genom Unionsfördraget på det utrikes- och säkerhetspolitiska området, GUSP, utgör EU:s s.k. andra pelare och är mellanstatligt till sin karaktär. I princip fattas samtliga beslut med enhällighet. Utrikesministrarna möts månatligen för att bl.a. diskutera utrikespolitiska frågor. På tjänstemannanivå förbereds frågorna inom EU:s politiska kommitté samt därunder inom ett antal olika GUSP-arbetsgrupper.

Inom GUSP finns i första hand följande instrument till förfogande: gemensamma démarcher, gemensamma ståndpunkter och gemensamma åtgärder. En förteckning över gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt över gemensamma uttalanden finns i bilaga 6.

Under året har medlemsstaterna gjort gemensamma démarcher i ett antal olika frågor. En fortsatt god sammanhållning har bidragit till en tydlig attityd i den politiska dialogen med länder som brister i respekten för de mänskliga rättigheterna. Uppföljningen av EU:s förbindelser med Burma är exempel på detta. Unionen har även ägnat stor uppmärksamhet åt utvecklingen i Västra Balkan, särskilt i Kosovo.

Gemensamma ståndpunkter på grundval av artikel J 2 i Unionsfördraget, som anger unionens inställning till en särskild fråga av geografisk eller tematisk karaktär, har antagits bl.a. om Nigeria, om främjandet av icke-spridning och förtroendeskapande i Sydasien, om arbetet för att stärka efterlevnaden av konventionen om bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen, samt om mänskliga rättigheter, demokratiska principer och sunt styrelseskick i Afrika. Likaså har rådet genom gemensamma ståndpunkter enats om utvidgade sanktioner mot Förbundsrepubliken Jugoslavien och Serbien, samt om fortsatta sanktioner mot Burma, mot Sierra Leone och mot UNITA i Angola.

Gemensamma åtgärder inom ramen för GUSP beslutas i specifika situationer där operativa insatser från unionens sida anses nödvändiga. De finansiella medel som behövs tas som regel från ett särskilt anslag i EU:s budget (30 miljoner ecu under 1998). Under året har EU på detta sätt beslutat att på grundval av artikel J 3 bl.a. lämna stöd till Montenegros regering, till höge representantens strukturer för genomförande av fredsavtalet i Bosnien och Hercegovina och om fortsatt stöd till fredsprocessen i Mellanöstern. Ett särskilt sändebud för Förbundsrepubliken Jugoslavien utsågs också genom beslut om gemensam åtgärd. Vidare förlängdes mandatet för EU:s särskilda sändebud för fredsprocessen i Mellanöstern och för området kring de afrikanska stora sjöarna.

Under året antogs för första gången ett beslut om gemensam åtgärd på grundval av artikel J 4.2 i Unionsfördraget, genom vilket EU anmodade Västeuropeiska unionen (VEU) att slutföra en genomförbarhetsstudie av

möjliga alternativ för internationella polisiära insatser i Albanien för att bistå de albanska myndigheterna. Därutöver antogs gemensamma åtgärder på grundval av samma artikel om stöd till Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) för övervakning av situationen i Kosovo samt en begäran om VEU:s medverkan i en minröjningsinsats i Kroatien.

Året 1998 har även präglats av de pågående förberedelserna för tillämpningen av de nya instrumenten för GUSP efter Amsterdamfördragets ikraftträdande. En uttalad ambition har funnits hos medlemsstaterna att öka EU:s handlingsförmåga och effektivitet i GUSP för att främja fred och säkerhet.

Amsterdamfördraget anger att en hög representant för GUSP skall inrättas. Höge representanten skall biträda rådet och medverka vid utformning, förberedelser och genomförande av beslut samt vid behov kunna företräda unionen utåt. Funktionen som den höge representanten ska utövas av rådets generalsekreterare. Europeiska rådet har i Wien enats om att denne skall utnämnas snarast möjligt, och att det skall vara en person med en stark politisk profil.

Förberedelser har också inletts för att inrätta en gemensam enhet för politisk planering och tidig förvarning (analysenhet) i GUSP inom rådets generalsekretariat under ledning av Höge representanten. Beslutet att inrätta en analysenhet gjordes i en särskild förklaring, som fogades till Amsterdamfördragets slutakt. Syftet med dess förvarningsfunktion är att ge EU möjligheter att på ett tidigt stadium sätta in konfliktförebyggande åtgärder. Målsättningen är vidare att analysenheten skall föra in ett gemenskapsperspektiv i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, såväl på lång sikt som inför och under konkreta kriser.

Diskussioner om utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik har förts under året och väntas fortsätta under det kommande året. Frågan kommer att tas upp vid Europeiska rådets möte i Köln i juni 1999.

30.1 Säkerhetspolitik

Inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samordnar unionens medlemsländer sin politik på ett antal områden av säkerhetspolitisk betydelse.

Under 1998 har förberedelserna för EU:s utvidgning utgjort en central fråga i det säkerhetspolitiska samarbetet mellan medlemsstaterna. Realförhandlingar inleddes under det gångna året med Polen, Tjeckien, Ungern, Slovenien, Estland och Cypern. Parallellt har förberedelser för förhandlingar med Bulgarien, Rumänien, Slovakien, Lettland och Litauen pågått. Utvidgningsprocessen har i sig en betydande säkerhetspolitisk effekt genom att det i förhandlingarna ställs krav på institutionell stabilitet som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt och skydd för minoriteter. Medlemskaps-perspektivet har medfört betydande framsteg inom dessa områden i kretsen av kandidatländer.

Samarbetet mellan EU och den militära samarbetsorganisationen Västeuropeiska unionen (VEU) har under 1998 fördjupats ytterligare. EU

och VEU har under det gångna året diskuterat hur man skall kunna utöka en internationell polisiär insats i Albanien. Vidare har EU fattat beslut om att VEU skall bistå OSSE med satellitövervakning av situationen i Kosovo. EU har därutöver uppdragit åt VEU ge råd om minröjning i Kroatien. Sverige har påtagit sig ledningsansvaret för missionen. Syftet med insatsen är att utöka Kroatiens nationella kapacitet att röja minor. Insatsen är humanitärpolitiskt viktig då den förutsätts bidra till att öka rörelsefriheten och säkerheten när flyktingar återvänder till Kroatien.

Under 1998 har en förnyad debatt om europeiskt försvarssamarbete inletts. Vid Europeiska rådets möte i Wien i december välkomnades de nya impulser som tillförts debatten om en stärkt europeisk krishanteringsförmåga. Regeringscheferna konstaterade att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste stödjas av trovärdig operativ kapacitet för att EU skall kunna spela sin roll fullt ut på den internationella arenan.

Under 1998 har EU genom olika program lämnat betydande stöd till fredsfrämjande insatser, framför allt till f.d. Jugoslavien, Mellanöstern, Afrika samt Latinamerika. EU samarbetar i dessa frågor nära med FN och andra internationella organisationer såsom OSSE, NATO, VEU samt Europarådet. Därmed ökar möjligheterna att de internationella organisationernas arbete samordnas och blir ömsesidigt förstärkande.

Balkan har även under 1998 stått högt på EU:s dagordning. EU och dess medlemsstater har under året givit substantiella finansiella och personella bidrag för att OSSE:s s.k. verifikationsmission i Kosovo snabbt skall kunna etableras och verka. EU har såsom den enskilt största bidragsgivaren aktivt stött fredsprocessen i Bosnien-Hercegovina, framför allt genom återuppbyggnadsinsatser. EU:s egen övervaknings-insats i Balkanområdet (ECMM) har verksamt bidragit till fredsprocessen i Bosnien och Kroatien. En ECMM-grupp tjänstgör även i Albanien och har under året till följd av konflikten i Kosovo skärpt sin övervakning i gränsområdet i norra Albanien.

Den ekonomiska och sociala krisen i Ryssland under 1998 underströk vikten av en samlad och genomtänkt strategi för EU:s relationer till landet. Under året har EU avsatt betydande resurser för detta ändamål. Genom att Amsterdamfördraget träder i kraft införs en ny beslutsform, s.k. gemensamma strategier. Vid Europeiska rådets toppmöte i Wien beslutades att EU:s första gemensamma strategi skall gälla Ryssland i syfte att ytterligare konsolidera EU:s Rysslandspolitik. Vidare beslutades att förberedelser för gemensamma strategier om Ukraina, Medelhavsområdet samt västra Balkan skall vidtas.

EU-länderna samarbetar även nära inom nedrustningsområdet. Medlemsstaterna har under året åtagit sig att verka för att övertyga de stater som ännu inte är parter till icke-spridningsfördraget att ansluta sig till detta.

De mänskliga rättigheterna intar en framträdande plats inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det bekräftades ånyo när Europeiska rådet den 10 december 1998 ställde sig bakom EU:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, antagen med anledning av 50-årsminnet av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Denna EU-förklaring från Wien baseras på den syn och de mål vilka tidigare formulerats i bl.a. Luxemburgförklaringen 1991 och i Amsterdamfördraget. I förklaringen sägs att principerna om frihet, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter utgör en grundval för EU. Att främja respekt för mänskliga rättigheter utgör också ett av målen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt för utvecklings-samarbetet. Men, sägs det i förklaringen, det finns också ett behov av att främja de mänskliga rättigheterna i våra egna länder.

EU antog under 1998 riktlinjer om dödsstraffet, i vilka en starkt hållen uppfattning uttrycks om att ett universellt avskaffande av dödsstraffet bör eftersträvas. Man bör arbeta för detta mål genom att verka för dödsstraffets successiva begränsning, exempelvis genom att plädера för moratorium. Sverige, som länge verkat för dödsstraffets avskaffande, deltog aktivt i utarbetandet av dessa riktlinjer. EU antog också under året riktlinjer vad avser deltagande i valobservationer.

EU arbetade för målet att nå respekt för de mänskliga rättigheterna genom att ta upp dessa frågor i bilaterala relationer med tredje land liksom inom ramen för FN och andra multilaterala forum, särskilt inom OSSE. I de bilaterala relationerna kommer frågor om mänskliga rättigheter till uttryck genom s.k. grundläggande klausuler i avtal, genom *démarches* och offentliga avsiktsförklaringar.

Med Kina har EU etablerat en formell dialog kring mänskliga rättigheter, vilket inneburit en överenskommen struktur för att ta upp frågor och kritik samt för att anordna erfarenhetsutbyten genom seminarier och liknande.

EU är en aktiv aktör inom FN:s olika forum för mänskliga rättigheter, särskilt vad avser FN:s kommission för mänskliga rättigheter. Här sker en långtgående samordning av medlemmarnas synpunkter även om utrymme medges för nationella initiativ. Under 1998 års session av FN:s kommission för mänskliga rättigheter lade EU fram resolutionsförslag angående situationen i Demokratiska republiken Kongo, Myanmar, Nigeria, Irak och Iran samt deltog aktivt i utarbetandet av ordförandeuttalanden om Östra Timor och Colombia. EU deltog vidare i utarbetandet av bland annat resolutionsförslag om barnets rättigheter. EU höll ett längre anförande om situationen i olika länder, ett särskilt inlägg om FN-kommissionens oförmåga att behandla situationen i Algeriet samt anföranden kring olika tematiska ämnen.

På motsvarande sätt upprätthöll EU en hög profil vid behandlingen av resolutionsförslag under FN:s generalförsamling kring frågor om de mänskliga rättigheterna.

Inom nedrustningsområdet skedde under året ett nära samarbete inom EU. I den inledande allmänna debatten i FN:s generalförsamlings första utskott – där nedrustningsfrågorna behandlas – höll EU:s ordförandeland ett gemensamt anförande. Totalt antog utskottet 48 resolutioner och ett beslut. Unionens medlemsländer intog en gemensam hållning i fråga om 18 av de 22 resolutioner som fördes till omröstning. I två fall var röstfördelningen mellan EU-länderna helt splittrad med såväl ja- som nej-röster och avstående. Det ena fallet gällde den resolution om kärnvapennedrustning som lagts fram av länderna i det s.k. åttanations-initiativet: Sverige, Brasilien, Egypten, Irland, Mexico, Nya Zeeland, Slovenien och Sydafrika. Av EU-länderna röstade Sverige, Irland och Österrike för denna resolution.

Förberedelser inför icke-spridningsfördragets granskningskonferens

Ministerrådet antog den 23 april en gemensam ståndpunkt om förberedelser för det andra mötet med förberedande kommittén för icke-spridningsfördragets (NPT) granskningskonferens år 2000. I denna fastslås bl.a. att EU, där så är lämpligt, skall vidta ansträngningar för att övertyga de stater som ännu inte är parter i NPT att ansluta sig till detta, om möjligt före år 2000, samt att EU vidare skall bidra till att åstadkomma enighet i substansfrågor vid mötena i den förberedande kommittén liksom vid själva konferensen år 2000 för att underlätta en strukturerad och balanserad översyn av fördragets tillämpning.

Vid mötena med den förberedande kommittén för NPT:s granskningskonferens och FN:s nedrustningskommission (UNDC) ägde ett nära samarbete rum inom EU. Under året genomfördes också en EU-démarch för att uppmana till rapportering till FN:s register över konventionella vapen.

Biologiska och kemiska vapen

Nära samråd skedde även inom ramen för konventionerna om förbud mot biologiska och kemiska vapen. Ministerrådet antog den 4 mars en gemensam ståndpunkt syftande till att främja en snar och framgångsrik avslutning av förhandlingarna om ett kontrollsystem för B-vapenkonventionen. I den gemensamma ståndpunkten fastslås att medlemsstaterna anser att det är viktigt att nödvändig tid avsätts för dessa förhandlingar och att de skall verka för enighet i förhandlingarna om vissa huvudelement. Den 13 maj anordnades ett seminarium för berörd industri för att informera om och diskutera konsekvenserna av det framtida protokollet. Under året genomfördes också EU-démarcher syftande till att uppbåda stöd för en intensifiering av förhandlingarna och för de i ståndpunkten angivna huvudelementen, samt för att främja universell anslutning till konventionen. EU lade också fram ett antal arbetspapper i förhandlingarna.

EU-démarcher gjordes också under året för att främja universell anslutning till C-vapenkonventionen (kemiska vapen). Särskilda démarcher företogs även i frågan om fördragsparternas åtaganden att avge deklARATIONER rörande kemisk industri. Vid den tredje konferensen med parterna i C-vapenkonventionen hölls ett gemensamt EU-anförande. I detta betonades vikten av att konventionen genomförs effektivt och till fullo, i synnerhet beträffande deklarationsåtagandena. Vidare underströks betydelsen av öppenhet vid genomförandet av konventionen och universell anslutning till denna.

Lätta vapen

Ministerrådet antog den 17 december en gemensam åtgärd avseende frågan om lätta vapen. I denna fastslås att EU skall eftersträva att få till stånd enighet i relevanta internationella forum för att genomföra vissa i åtgärden angivna principer och åtgärder för att bidra till att bekämpa destabiliserande ansamlingar och spridning av lätta vapen samt att lösa problem orsakade av dessa ansamlingar.

30.4 Icke-spridning – EU uppmanar Indien och Pakistan att ansluta sig till NPT

Med anledning av Indiens kärnvapenprovsprängningar gjorde ministerrådet ett uttalande den 25 maj, som fördömde de indiska proven. Indien uppmanades bl.a. att ansluta sig till icke-spridningsfördraget (NPT), underteckna fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (provstoppsavtalet) och vidta åtgärder för dess ratificering samt att aktivt bidra till att öppna förhandlingar i nedrustningskonferensen i Genève om ett avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål. Ministerrådet gjorde även ett uttalande den 8 juni av väsentligen samma innebörd gällande både Indiens och Pakistans provsprängningar.

I ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Cardiff uttrycktes EU:s djupa oro över situationen i Sydasien. Indien och Pakistan uppmanades att underteckna provstoppsavtalet och aktivt medverka till förhandlingar om ett avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål. EU uppmanade Indien och Pakistan samt övriga länder som ännu inte gjort detta att ansluta sig till NPT.

Ministerrådet antog den 26 oktober en gemensam ståndpunkt om EU:s bidrag till främjande av icke-spridning och förtroendeskapande i Sydasien. I denna fastslås bl.a. att unionen i dessa frågor skall lämna ett aktivt bidrag vid bilaterala möten med Indien och Pakistan liksom i olika internationella forum; främja, samt lämna finansiella och konceptuella bidrag till, olika seminarier och andra initiativ inriktade på ökat förtroendeskapande samt stärkande av icke-spridningsmål i fråga om kärnteknik och missilteknologi; lämna tekniskt bistånd till de båda länderna för att genomföra och administrera exportkontrollbestämmelser.

Arbetet för att stärka det internationella atomenergiorganets (IAEA) safeguardssystem (kärnämneskontroll) – det s.k. 93+2-programmet – fortsatte under året. EU:s medlemsstater och kommissionen avslutade förhandlingarna med IAEA om tilläggsprotokoll till safeguardsavtalen på grundval av modellprotokollet. Vid IAEA:s generalkonferens undertecknade medlemsstaterna och kommissionen den 22 september tilläggsprotokollen till sina respektive safeguardsavtal. IAEA:s 93+2-program utgör ett viktigt element i stärkandet av den internationella icke-spridningsregimen på kärnvapenområdet.

30.5 Förenta nationerna – omfattande samarbete inom EU

Mellan EU-länderna sker regelbundna konsultationer och ett mycket omfattande samarbete i FN-frågor. Medlemsstaternas representationer i FN-huvudstäderna New York, Genève, Nairobi, Rom och Wien förbereder och samordnar under ordförandeskapets ledning gemensamma ställningstaganden, anföranden och förhandlingspositioner m.m. i praktiskt taget alla aktuella ärenden. Ett intensivt samarbete förekommer också vid konventionsförhandlingar, större konferenser, vissa fackorgans styrelsemöten och kommittémöten. EU-gruppen har efter hand blivit en allt viktigare aktör i FN. Denna utveckling accentueras genom att USA:s ställning inom organisationen samtidigt försvagats som en följd av landets bristande betalningar.

Sverige fortsätter sin traditionellt mycket aktiva roll i FN-sammanhang genom att verka nationellt och i EU-gruppen. Sverige har i gruppen tagit initiativ som har resulterat i gemensamma ställningstaganden i många viktiga frågor, som FN:s finanser och reformer och verksamheten på det ekonomiska och sociala området, inklusive miljöfrågorna.

Som medlem i EU-gruppen kan Sverige sägas ha vunnit i inflytande i FN, även om den nationella profilen utåt i vissa fall blivit mindre framträdande. Huvudregeln är att när det råder enighet i en fråga framförs endast denna som EU:s gemensamma linje. Om oenighet föreligger står det dock varje medlemsstat fritt att efter samråd med ordförandeskapet framföra sina nationella synpunkter. EU-samordningen omfattar inte FN:s säkerhetsråd, där varje medlem svarar för sina egna ställningstaganden. I Unionsfördraget sägs att medlemsstater som också är medlemmar av säkerhetsrådet skall ”rådgöra med varandra” och ”hålla övriga medlemsstater fullt informerade”. Som medlem i säkerhetsrådet under perioden 1997–1998 har Sverige starkt vinnlagt sig om största möjliga öppenhet i rådsarbetet, inte minst gentemot övriga EU-länder.

EU-samordningen omfattar heller inte styrelsearbetet i frivilligfinansierade fonder och program som FN:s utvecklingsprogram (UNDP), FN:s befolkningsfond (UNFPA) och FN:s barnfond (Unicef), eftersom bidragsgivningen där sker nationellt.

Det nordiska samarbetet i FN är fortsatt mycket omfattande. Det innefattar informationsutbyte, gemensamt analys- och förankringsarbete, och – i förekommande fall – samfällda initiativ. En gemensam nordisk profil upprätthålls när så är möjligt. Detta sker antingen genom att de

nordiska länder som inte är EU-medlemmar ansluter sig till EU:s linje eller genom särskilda nordiska framträdanden. Sverige försöker också verka för att nordiska intressen beaktas inom ramen för EU:s samarbete, bland annat genom EU-stöd för nordiska kandidater till höga FN-tjänster, såsom t.ex. senast i fallet Gro Harlem Brundtland som kandidat till chefsposten i Världshälsoorganisationen (WHO).

30.6 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik präglar i stor utsträckning verksamheten inom OSSE. Samråd och utarbetande av gemensamma ståndpunkter inom unionen sker inom merparten av OSSE:s verksamhetsområden. Unionen har också regelbundna möten med associeringsländerna i aktuella frågor. I OSSE:s ständiga råd, som möts varje vecka i Wien, för EU-ordföranden genomgående unionens talan. Rustningskontrollfrågorna inom OSSE är normalt inte föremål för EU-samordning.

Unionens samordning märks starkast i frågor som rör OSSE:s operativa verksamhet i fält. Under 1998 har EU-kretsen ägnat stor uppmärksamhet åt främjande av demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, som grundläggande element i det säkerhetspolitiska arbetet, bl.a. på Balkan, där OSSE har upprättat fältmissioner i Kroatien, Bosnien-Hercegovina och Albanien samt under året övertagit FN:s civilpolismission i östra Slavonien. Under slutet av 1998 konfronterades OSSE med sin dittills största fältutmaning, upprättandet av verifikationsmissionen i Kosovo. EU har verkat för snabb etablering och starka insatser i denna mission.

EU har under året också aktivt verkat för ökade aktiviteter från OSSE i de centralasiatiska republikerna.

Inom OSSE:s pågående förhandlingsarbete på en europeisk säkerhetsstadga har EU lagt fram ett antal gemensamma förslag bl.a. om samarbetet mellan OSSE och andra regionala och subregionala organisationer samt om främjandet av efterlevnaden av de normer som antagits av medlemsländerna om bl.a. mänskliga rättigheter och demokrati. Unionen har också verkat för att stärka OSSE:s sekretariat, utbildningen av dess personal, särskilt på fältet, samt OSSE:s kapacitet att ställa upp med civilpolisinsatser.

EU driver också vidare ett initiativ som genom olika projekt syftar till att stödja regionalt samarbete i sydöstra Europa.

30.7 Exportkontroll av krigsmateriel och andra strategiska produkter

Den 8 juni 1998 antog ministerrådet en uppförandekod för vapenexport, vilken bygger på de åtta kriterier för vapenexport som antogs vid Europeiska råden i Luxemburg och Lissabon år 1991 och 1992. Dessa

kriterier har försetts med förklarande och vägledande text. Vidare har en inledning lagts till där det bl.a. framgår att målsättningen med koden är att sätta en hög gemensam standard för medlemsstaternas politik på exportkontrollområdet. Uppförandekoden omfattar även överenskommelser om notifiering av avslag på exportansökningar och om årlig rapportering av hur koden genomförs. Uppförandekoden utgör ett komplement till det program som antogs i juni 1997 av ministerrådet i syfte att förhindra och bekämpa olaglig handel med konventionella vapen, särskilt lätta vapen.

Under 1998 inleddes arbetet med en översyn och revidering av EG:s förordning för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden (den s.k. dual use-förordningen). Denna trädde i kraft år 1995. Syftet med översynen är bl.a. att förstärka och effektivisera kontrollen av export till tredje land, samtidigt som handeln med dessa produkter inom EU förenklas och konkurrensvillkoren mellan olika europeiska länder utjämnas. Arbetet slutförs först under 1999.

30.8 Försvarsmaterielsamarbete

Inom unionen pågår ett arbete som syftar till att pröva förutsättningarna för och föreslå åtgärder som kan leda till ökat samarbete mellan medlemsstaterna på försvarsmaterielområdet. Arbetets utgångspunkt är den begränsning som följer av artikel 223 i EG-fördraget som ger varje medlemsstat rätt att undanta tillverkning av och handel med försvarsmateriel från den inre marknadens regler när detta anses nödvändigt för att skydda medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen. Kommissionen har i ett meddelande lagt fram förslag som syftar till att genomföra unionens strategi för försvarsindustrin. Meddelandet innehåller ett utkast till gemensam ståndpunkt och en åtgärdsplan. Förslagen innebär att instrumenten både under första och andra pelaren utnyttjas i större omfattning kompletterade med särskilda regler med hänsyn till det som är specifikt för försvarsmaterielområdet. I meningsutbytet om kommissionens förslag redovisar medlemsstaterna olika syn på frågorna om, när, hur och i vilken omfattning åtgärder bör vidtas som kan medföra inskränkning i nationell bestämmanderätt.

30.9 Administrativt samarbete

Samarbetet inom andra pelaren omfattar även administrativa frågor. Det innebär att man gemensamt belyser frågor som rör medlemsstaternas utrikesförvaltningar ur ett organisatoriskt, resursmässigt och administrativt perspektiv. Det kan till exempel gälla frågor om samlokalisering av utlandsmyndigheter i tredje land. Genom sådant samarbete önskar man uppnå kostnadseffektiva lösningar genom att t.ex. nyttja gemensamma administrativa stödtjänster. En annan uppgift är att diskutera och utbyta erfarenheter av genomförda organisationsförändringar i medlemsstaternas utrikesförvaltningar. Under det gångna året har mycket engagemang ägnats frågan om uppföljning av beslutet om

samlokalisering i Nigeria, det s.k. Abuja II-projektet. Länder som Irland, Danmark, Finland, Sverige, Spanien och Belgien medverkar dock inte i projektet av kostnadsskäl. Samtliga länder framhåller emellertid att man delar åsikten att samlokalisering som princip kan vara värdefull. Ett annat samlokaliseringsprojekt rör den nya huvudstaden i Kazakstan. Man har under det gångna året också utbytt erfarenheter om lokalanställdas villkor, villkor för hardship-poster hos de olika medlemsstaterna samt medföljandefrågor. Från inte minst svensk sida har ett omfattande material ställts till förfogande för en sådan diskussion. Inom EU har man också samarbetat om utbildning av nyantagna diplomater, växel-tjänstgöring i medlemsstaternas utrikesförvaltningar samt hälso- och sjukvårdsområdet.

30.10 Protokollärt samarbete

Inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken diskuteras även protokoll, dvs. frågor som rör folkrättsliga och ceremoniella regler för umgänget mellan stater, i synnerhet tolkning och tillämpning av 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser.

Arbetet innebar under 1998 framför allt jämförelser av praxis på immunitets- och privilegieområdet syftande till harmonisering där sådan är möjlig och lämplig, samt bevakning av utvecklingen i icke-medlemsländer som misstänks bryta mot Wienkonventionen.

Bland annat diskuterades frågan om diplomatiska rättigheter för sambor av motsatt och samma kön, liksom omfattningen av befrielse/restitution av mervärdesskatt för utländska beskickningar. En protokollär guide för officiella besök kunde också accepteras av samtliga delegationer.

Två arbetsgruppsmöten har hållits under 1998. Detta fördjupade samarbete i protokollära frågor uppskattas mycket av Sverige som värdesätter en harmonisering på området.

31 Den gemensamma handelspolitiken

En förutsättning för att den inre marknaden skall fungera är att det finns en gemensam handelspolitik gentemot länder utanför EU. För att EU:s produkt- och tjänstemarknader skall bli effektiva är det dessutom av vikt att den inre marknaden präglas av öppenhet mot omvärlden. Samtidigt är EU för sin ekonomiska utveckling självfallet också beroende av att kunna exportera sina produkter till länder utanför EU på så gynnsamma villkor som möjligt.

Sverige, som är starkt beroende av utrikeshandel, har ett stort intresse av ett öppet och väl fungerande internationellt handelssystem. Sverige fortsätter arbetet med att internt inom EG påverka gemenskapens handelspolitik i frihandelsvänlig riktning. Genom medlemskapet har Sveriges möjligheter att påverka den internationella utvecklingen ökat, och EG för i dag en mer frihandelsinriktad politik än tidigare. Detta har bland annat visa sig i gemenskapens offensiva agerande och ledarskap i det pågående förberedelsearbetet i WTO inför en ny förhandlingsrunda. Fortsatt finns dock vissa områden inom EG:s handelspolitik där gemenskapen är mindre frihandelsvänlig än vad Sverige skulle önska. Detta gäller t.ex. på jordbruks- och tekoområdena samt vid tillämpningen av antidumpningsinstrumentet. Den gemensamma handelspolitiken bereds inom ramen för EG:s s.k. 113-kommitté.

31.2 Världshandelsorganisationen WTO

31.2.1 WTO:s arbete under 1998

WTO har nu existerat i tre år. Medlemsantalet har ökat till 134, vilket kan jämföras med att 125 länder år 1995 var signatärer till gamla GATT. För närvarande är det 32 länder som ansöker och förhandlar om medlemskap. Av dessa är Kina, Taiwan, Ryssland och andra f.d. Sovjetrepubliker samt Saudiarabien viktigast ekonomiskt och politiskt. Av våra baltiska grannländer blev Lettland WTO-medlem under 1998 och Estland och Litauen kan förhoppningsvis slutföra sina förhandlingar under 1999.

31.2.2 WTO:s andra ministerkonferens i Genève 1998

WTO:s andra ministerkonferens, som ägde rum den 18–20 maj i Genève, var till sin omfattning mindre än den första konferensen i Singapore. Målsättningen med konferensen, att ge en startsignal till förberedelsearbetet inför nya förhandlingar, kunde dock uppnås i och med att ministerdeklarationen uppdrog åt WTO:s allmänna råd att inleda detta arbete. EG:s mål är att en bred förhandlingsrunda skall kunna inledas vid sekelskiftet.

I anslutning till ministerkonferensen firades även att det multilaterala handelssystemet, manifesterat i det Allmänna tull- och handelsavtalet, (GATT), fyllde 50 år. Bland andra USA:s president Clinton, Sydafrikas president Mandela och Storbritanniens premiärminister Blair (tillika ministerrådets ordförande) deltog i högtidligheterna.

31.2.3 Förberedelsearbetet inför nya WTO-förhandlingar

Skr. 1998/99:60

Under hösten har det första officiella steget i förberedelseprocessen inför beslut om nya förhandlingar inletts. Vid ministerkonferensen beslutades att fem frågeområden skall behandlas. Dessa är genomförandet av befintliga avtal, den inbyggda dagordningen, där beslut redan föreligger om förhandlingar på jordbruks- och tjänstehandelsområdena och där översyn skall ske inom flera avtal, de minst utvecklade ländernas ställning i WTO samt slutligen nya frågor, däribland investeringsfrågor och konkurrenspolitik.

EG har i WTO presenterat sin syn vad gäller behovet av en bred samlad förhandling och att förhandlingen skall vara kort (3 år). EG förespråkar genom kommissionen en öppen attityd till andra länders intressen och att inga frågor i nuläget bör uteslutas. Det slutliga beslutet om förhandlingar förväntas tas vid påföljande ministerkonferens i USA i början av december 1999.

31.2.4 Jordbrukshandel

WTO:s jordbrukskommitté har genom informella möten påbörjat en analys och ett erfarenhetsutbyte (den s.k. AIE-processen) som ett led i förberedelserna inför nya förhandlingar. Under 1998 har fem AIE-möten hållits varvid diskuterats frågor gällande bland annat exportstöd, direktstödens villkor, statshandelsföretagens roller, jordbrukets multifunktionalitet samt frågor av intresse för utvecklingsländerna. Diskussionen har utgått från särskilda inlagor från medlemsländerna. Dessutom har WTO-sekretariatet utarbetat ett antal bakgrundsdokument om hur avtalet tillämpats under 1995–1997. EG har presenterat en inlaga om jordbrukets multifunktionalitet och har också meddelat sin avsikt att återkomma med uppföljande dokument som diskuterar de jordbrukspolitiska medlen för att uppnå olika mål vad avser bland annat landsbygdsutveckling, miljö och livsmedelssäkerhet.

31.2.5 Tjänstehandel

Enligt det allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS) skall nya heltäckande tjänstehandelsförhandlingar (GATS 2000) inledas i WTO i januari år 2000. Förberedelserna för dessa förhandlingar inleddes under 1998 både i WTO och EG. Inom ramen för det informationsutbyte som enligt GATS-avtalet skall föregå GATS 2000 påbörjades en genomgång av de viktigaste tjänstesektorerna i WTO:s tjänstehandelsråd. Avsikten är att inför de kommande förhandlingarna ge alla WTO:s medlemsländer ett likvärdigt utgångsläge i fråga om information om världshandeln med tjänster. Förberedelsearbetet i EG sker i den s.k. 113-kommittén/tjänster. Hittills har diskussionen där rört övergripande strategifrågor liksom EG:s bidrag till informationsutbytet i WTO. Ett europeiskt tjänstehandelsnätverk, öppet för deltagande av tjänsteindustriföreträdare från samtliga medlemsländer, håller vidare på att skapas på initiativ av kommissionen. I

Sverige har en referensgrupp för GATS 2000 bildats. Den kommer sedermera att underställas den formella övergripande beredningsgrupp som kommer att upprättas inför kommande förhandlingar i WTO. Sveriges övergripande mål i GATS 2000 är att samtliga WTO:s medlemsländer skall vara beredda att göra mer långtgående åtaganden än under Uruguayrundan.

31.2.6 Marknadstillträde för industrivaror

Resultatet av marknadstillträdesförhandlingarna i Uruguayrundan innebar att industriländerna sänkte sina industrivarutullar med nära 40 procent till en genomsnittlig nivå på ca 4 procent. De överenskomna tullsänkningarna skulle genomföras i fem årliga steg med början den dag då WTO-avtalet trädde i kraft, vilket kom att bli den 1 januari 1995. Detta innebär att för merparten av industrivarorna har tullavvecklingen slutförts den 1 januari 1999. På vissa områden gäller dock längre genomförandeperioder. För stål, papper, teko och leksaker sker tullsänkningarna över en tioårsperiod. På läkemedelsområdet skedde en omedelbar tull-avveckling den 1 januari 1995. För EG:s del medförde resultatet av Uruguayrundan att den genomsnittliga tullnivån för industrivaror sänktes med 37 procent eller från 5,7 till 3,6 procent. Om man bl.a. tar med i bilden det avtal om informationsteknik som slöts under 1997 uppgår EG:s nuvarande genomsnittliga tullnivå till ca 3 procent. Sammantaget innebär detta att tullnivån vid import till Sverige nu ligger på en klart lägre nivå än före EU-medlemskapet.

Under hösten 1997 inleddes ett arbete med att utveckla det i mars samma år beslutade avtalet om informationsteknik (ITA-avtalet). Syftet är att komplettera avtalets produktomfattning med bl.a. sådana produkter som av olika skäl inte kom att ingå i det ursprungliga avtalet och produkter som har tillkommit som ett resultat av den tekniska utvecklingen. Dessutom skall förhandlingar om s.k. icke-tariffära handelshinder, såsom diskriminerande standarder, behandlas under ITA. På det förstnämnda området väntas förhandlingarna i bästa fall avslutas under första hälften av 1999. Behandlingen av andra handelshinder än tullar, vilket är en högt prioriterad fråga för EG, beräknas inledas i början av 1999.

Beslut om nya tullförhandlingar för industrivaror ligger formellt inte inom ramen för WTO:s nuvarande arbetsprogram. Inför nya multilaterala handelsförhandlingar i WTO, vilka kan förväntas inledas omkring år 2000, ingår dock frågan om tullförhandlingar som ett centralt element. Kommissionen har under 1998 redovisat sin syn i denna fråga. Målet är att tullar för industrivaror skall ingå i kommande förhandlingar i syfte att på sikt uppnå global tullfrihet. Sverige stöder detta långsiktiga och övergripande handelspolitiska mål. Det förslag till tullfrihet för ett antal utvalda sektorer, som lagts fram inom APEC (Asia Pacific Economic Organization) och för vilket man inom organisationen inte lyckats få samtliga medlemmars stöd förväntas i stället diskuteras i WTO. Under förutsättning att EG:s långsiktiga mål inte äventyras har Sverige inte

31.2.7 Investeringar och konkurrens

WTO:s arbetsgrupp för handel och konkurrens fortsatte under 1998 det arbete som inleddes i juli 1997. Olika aspekter av samspelet mellan handels- och konkurrenspolitik diskuterades. Arbetsgruppens mandat skulle egentligen ha löpt ut vid utgången av 1998, men trots viss oenighet lyckades arbetsgruppen enas om att rekommendera en fortsättning av arbetet även under 1999. Sveriges mål är att WTO:s ministermöte 1999 skall fatta beslut om någon form av förhandlingar i WTO om multilaterala riktlinjer på konkurrensområdet. Flera WTO-länder är dock ännu tveksamma till en sådan tanke.

Från svensk sida är vi angelägna om att ett bra multilateralt investeringsavtal kommer till stånd. Investeringar mellan länder blir allt vanligare i den internationaliserade ekonomin, och det är viktigt att det finns klara regler för hur dessa ska gå till så att de kan bidra till ekonomisk tillväxt.

Det är Sveriges och gemenskapens målsättning att investeringar skall ingå som en integrerad del av en ny förhandlingsrunda i WTO. Ett investeringsavtal i den breda länderkrets som WTO utgör skulle bli multilateralt i ordets rätta bemärkelse. Hur ett sådant avtal skulle kunna se ut är en öppen fråga. Samtliga WTO-parter måste vara överens om uppläggningsen. Det är viktigt att i WTO-arbetet bl.a. dra lärdom av de erfarenheter som MAI-förhandlingen (Multilateral Agreement on Investment) givit (se avsnitt 31.5). Detta gäller inte minst förhållandet mellan multilaterala investeringsregler och andra samhällsområden. Dessa kan inte ses isolerat från varandra.

31.2.8 Övriga förhandlingsfrågor

Förutom de ovan nämnda förhandlingsområdena förväntas ytterligare ett antal frågor ingå i en ny förhandling, dels om översyn av befintliga avtal, dels inom andra handelsrelaterade områden. Här kan bland annat nämnas sambandet mellan dels handel och miljö, dels handel och arbetsvillkor samt frågan om elektronisk handel. Från svensk sida är vi intresserade av att föra in frågan om korruption i ett bredare handelspolitiskt sammanhang som WTO.

31.2.9 Textil och konfektion (teko)

Alltsedan medlemskapet i EU har Sverige nödgats tillämpa gemenskapens tekopolitik, med bl.a. avtal om begränsningar och övervakning mot ett femtiotal länder. Sedan EU utökades med Österrike, Finland och Sverige har en gradvis förskjutning ägt rum mot en mer

frihandelsvänlig linje. Vid flertalet omförhandlingar av avtalen har antalet kvoter minskats. Någon gång har avtal inte förlängts.

Den viktigaste händelsen på tekoområdet under 1998 var att EG och Ryssland kunde enas om ett nytt avtal, enligt vilket alla begränsningar upphörde. Detta kunde ske först efter nästan två års segslitna förhandlingar och först sedan Ryssland bemött EG:s ensidiga begränsningar med egna, som drabbade gemenskapsexporten hårt. Sverige var från början emot fortsatta restriktioner mot Ryssland och förordade total liberalisering av tekohandeln.

Andra tekoavtal som ingicks under 1998 var med Egypten och Vietnam. I båda dessa fall har EG:s tekobegränsningar trappats ner. I det senare fallet slopades kvoterna för 22 av 51 varukategorier. Tekoarrangemanget med Taiwan har förlängts och ett övervakningsavtal har slutförhandlats med Laos.

Bland förhandlingar som påbörjats under 1998, men inte kunnat slutföras, kan nämnas de med Kina, Ukraina och Indien.

31.2.10 Elektronisk handel

Marknaden för den elektroniska handeln fortsätter att växa, både beträffande vanlig konsumenthandel och mellan företag. Handelspolitiskt ger den elektroniska handeln upphov till en rad frågeställningar, som t.ex. hur man bäst skall säkerställa att inga nya handelshinder skapas. Vid årets ministermöte i WTO antogs en särskild ministerdeklaration i vilken beslutades att inrätta ett arbetsprogram samt att elektronisk handel också fortsättningsvis skall vara tullfri. Från svensk sida välkomnades detta beslut. Arbetsprogrammet sattes vid ett möte i WTO:s allmänna råd den 24–25 september. Målet är att utreda om och hur WTO:s regelverk beträffande GATT, GATS och TRIP:s omfattar den elektroniska handeln. Också Kommittén för handel och utveckling kommer att analysera området då u-landsaspekterna är väsentliga för den fortsatta utvecklingen. Utgången av arbetsprogrammet kommer att avgöra om elektronisk handel behöver bli föremål för diskussioner i den nya förhandlingsrunda som väntas komma i gång år 2000.

31.3 UNCTAD och råvarusamarbetet

31.3.1 UNCTAD

Sverige samordnar sitt agerande inom FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD) med sina samarbetspartner inom EU. I UNCTAD förekommer både blandad och s.k. exklusiv gemensam kompetens eftersom vissa delar av UNCTAD:s verksamhet ligger utanför den gemensamma handelspolitiken.

På initiativ av EU-medlemsstaterna kunde en omfattande reform av UNCTAD:s verksamhet fastställas vid den ministerkonferens (UNCTAD

IX) som hölls i Sydafrika våren 1996. Där fastslogs att UNCTAD:s huvuduppgift är att genom analys och tekniskt bistånd stimulera och bistå u-länderna att delta i det multilaterala handelssystemet. Samtidigt lades grunden för effektivisering och reformering av UNCTAD:s mellanstatliga arbete, bl.a. genom färre möten och fokusering av arbetet på ett mindre antal ämnen. Det tekniska biståndet ges också numera en ökad inriktning mot de minst utvecklade länderna och bl.a. deras behov av stöd för att kunna delta i internationell handel. Reformarbetet har fortsatt också under 1998 och i slutet av året har diskussioner om uppläggningsen av nästa ministerkonferens (UNCTAD X, år 2000) inletts. Sverige har, som aktiv deltagare i EU-kretsen, verkat för ytterligare effektivisering och konkretisering av verksamheten. En mer uttalad pragmatism har under året märkts i det mellanstatliga samarbetet inom UNCTAD:s ram genom att dialogen mellan u-länder och i-länder fördjupats och inriktats mot mer realistiska förväntningar och jordnära lösningar på u-ländernas problem att aktivt delta i det internationella handelssystemet.

31.3.2 Råvarusamarbetet

Sverige fortsätter att delta i det internationella råvarusamarbetet. Den tidigare höga profilen har dock under 1990-talet alltmer ersatts av en betydligt lägre aktivitetsnivå på grund av ändrade politiska och ekonomiska förutsättningar. Tron på regleringstänkande har successivt fått vika för marknadsanpassade lösningar på råvarusektorns problem. I den mån internationella råvaruavtal innehåller reglerande mekanismer utgör de en del av den gemensamma handelspolitiken, och då har kommissionen exklusiv beslutskompetens. För andra råvaruavtal gäller blandad kompetens. Sådana råvaruavtal mellan medlemsländerna och kommissionen gäller kaffe, kakao, naturgummi, jute, tropiskt timmer och spannmål. EU:s medlemsstater söker genom ett omfattande samrådsförfarande uppträda gemensamt på hela råvarufältet.

31.4 GSP – tullförmåner för utvecklingsländer

31.4.1 Nya möjligheter till tullsänkning

De industrialiserade länderna har sedan 1970-talet en gemensam grundsyn om att stimulera utvecklingen i utvecklingsländerna genom tullsänkningar. Det allmänna preferenssystemet (Generalized System of Preferences, GSP) i EG omfattar tullförmåner för ett stort antal industrivaror och för ett begränsat antal jordbruksvaror. GSP-systemet är en del av den gemensamma handelspolitiken inom gemenskapen. I EG finns förordningar för industri- och jordbruksvaror i kraft, med det traditionella målet att stimulera tillverkning och export genom att erbjuda tullsänkningar i gemenskapen.

Under 1998 har ytterligare en förordning tillkommit som ger möjlighet till extra tullsänkningar genom utveckling på det sociala området och miljöområdet i utvecklingsländerna. En förutsättning för förmånen är att landet har antagit och faktiskt tillämpar bestämmelser i sin nationella lagstiftning som innehållsmässigt överensstämmer med de normer som anges i Internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner om föreningsfrihet och förhandlingsrätt (nr 87 och 98) samt i konventionen om minimiålder för anställning (nr 138). På miljöområdet får en särskild stimulansordning beviljas om landet har antagit och faktiskt tillämpar bestämmelser som väsentligt motsvarar de normer som fastställts av Internationella organisationen för tropiskt timmer (ITTO) för en hållbar förvaltning av skog.

För att omfattas av den extra tullsänkningen skall landet lämna in en ansökan, som granskas av kommissionen för att bedöma om villkoren är uppfyllda.

Vid slutet av 1998 hade Moldavien lämnat in en ansökan att omfattas av den särskilda tullsänkningen på det sociala området. Ansökan behandlas av kommissionen, men något beslut att bevilja tullförmånen har inte tagits under 1998.

31.4.2 Fler varor med sänkt tull

EG har förutom GSP-systemet även andra system för tullnedsättning för utvecklingsländer. Lomé-konventionen ger tullförmån för länder i Afrika, Västindien och Stilla havet. Tullsänkningarna i det systemet är mer generösa för de minst utvecklade länderna än i GSP. Skillnaden i förmåner mellan dessa två system har under 1998 minskat genom att varuomfattningen har samordnats. Detta har medfört att GSP-systemet, för de minst utvecklade länderna, har kompletterats med ytterligare varor som omfattas av tullsänkning.

31.5 Förhandlingar om ett multilateralt investeringsavtal (MAI)

Förhandlingarna om MAI i OECD har upphört. Den utlösande faktorn härvidlag var Frankrikes beslut att lämna förhandlingarna. Fortsatt arbete på investeringsområdet inom organisationen kommer således inte att ha förhandlingskaraktär, utan handla om analys och principdiskussion. Arbetet kan bl.a. tjäna som förberedelse för en eventuell förhandling i WTO. Inom OECD pågår nu informella konsultationer för att klara ut vad organisationen kan och bör göra. Det svenska deltagandet i dessa konsultationer kommer att vara aktivt och med en öppen inställning till det framtida OECD-arbetet. En avrapportering bör ske till OECD:s ministermöte i maj 1999.

Ministerrådet antog den 7 maj 1998 ett direktiv (98/29/EG) om harmonisering av medellång och lång exportkreditförsäkring. Direktivet är baserat på artikel 113 i EG-fördraget och avser affärer som har en risktid på mer än två år med länder utanför unionen. Direktivet har samband med de riktlinjer om premiesättning m.m. som antogs av OECD:s konsensus-grupp i juni 1997 och som träder i kraft den 1 april 1999. De nya EG-bestämmelserna som också träder i kraft den 1 april 1999 innebär inte att verksamheten på detta område harmoniseras i någon högre grad utan medför framför allt en större öppenhet genom de anmälningssystem som stadgas.

Arbetet i rådsarbetsgruppen under året präglades som normalt i hög grad av förberedelser inför och uppföljning av pågående förhandlingar om statsstödda exportkrediter i OECD. Regler på detta område återfinns i den s.k. konsensus-överenskommelsen som genom rådsbeslut blivit en del av EG:s regelverk. Två väsentliga frågor som diskuterades i större utsträckning bör särskilt framhållas. Den ena gäller komplettering av den överenskommelse om minimipremier som träffades i OECD:s konsensus-grupp i juni 1997, ett arbete som fortfarande pågår. Den andra gäller införande på försök av särregler för s.k. projektrisker, dvs. projekt där normala säkerheter för finansieringen inte kan erhållas. Parterna i konsensus-överenskommelsen, däribland EG, enades under sommaren 1998 om att sådana särregler skulle prövas under tre år räknat från den 1 september 1998.

31.7 Antidumpningspolitik

Sverige har fortsatt att driva en starkt kritisk linje till EG:s politik på detta område. Vid slutet av året var, liksom ett år tidigare, antidumpningsåtgärder i kraft mot import från tredje länder i ett knappt 80-tal fall och knappt 20 undersökningar pågick. Bland mera uppmärksammade ärenden kan nämnas

- faxapparater från sju asiatiska länder, där slutliga antidumpningstullar infördes,
- stångstål från Indien, där kommissionen inte lyckats få majoritet i rådet för att införa slutliga antidumpningstullar,
- oblekt bomullsväv från Egypten, Indien, Indonesien, Kina, Pakistan och Turkiet. Trots att rådet avvisat ett förslag om slutliga antidumpningstullar inledde kommissionen sommaren 1997 ett nytt förfarande och införde provisoriska antidumpningstullar. Rådet avvisade på nytt slutliga tullar i oktober 1998.

Utvecklingssamarbetet är en integrerad del av unionens samlade externa politik och skall enligt Unionsfördraget vara ett komplement till medlemsstaternas nationella politik. Målsättningarna för den gemensamma politiken är en varaktig ekonomisk och social utveckling, successiv integration av utvecklingsländerna i världsekonomin samt kamp mot fattigdomen i utvecklingsländerna. Dessutom skall biståndspolitikerna bidra till att utveckla demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna.

32.1 Svenska prioriteringar i EU:s utvecklingssamarbete

En svensk strategi för EU:s utvecklingssamarbete presenterades för riksdagen 1996. Strategin är föremål för revidering men är i sina huvuddrag fortfarande relevant för det svenska agerandet. Målen för EU:s utvecklingssamarbete (artikel 130u i EG-fördraget) stämmer väl överens med svenska målsättningar. Problemen med EU:s utvecklingssamarbete ligger i allt väsentligt i genomförandet. Sverige prioriterar därför frågor om organisation, arbetssätt och kapacitet för att verka för att politiken får genomslag i det praktiska utvecklingssamarbetet. Genom en omorganisation i kommissionen har under 1998 ett särskilt direktorat, Gemensamma tjänsten (Service Commun Relex), skapats för att genomföra kommissionens bistånd. Det är ännu för tidigt att bedöma om denna omorganisation kommer att medföra ett förbättrat genomförande av biståndet.

En annan viktig fråga är att se till att målet i fördraget att bekämpa fattigdom följs. Sverige vill se en ökad fattigdomsinriktning i EG-biståndet. En uppföljning av fattigdomsresolutionen från år 1993 gjordes under våren 1998. Den ledde till rådsslutsatser vid utvecklingsrådet i maj 1998 (8516/98 DEVGEN 29). I dessa understryks vikten av ett integrerat synsätt där relationerna mellan fattigdom och social marginalisering beaktas, liksom jämlikhet, social rättvisa, mänskliga rättigheter, demokrati, deltagande, rättvis handel och konfliktförebyggande åtgärder.

Även under 1998 har det framtida samarbetet mellan EG och de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet dominerat dagordningen på biståndsområdet. Sverige var mycket aktivt i förhandlingarna under våren 1998 om kommissionens förhandlingsmandat. Mandatet, som antogs i juni 1998, återspeglar väl svenska ståndpunkter. Sverige lyfte i förhandlingarna bland annat fram vikten av fattigdomsbekämpning, partnerskap och politisk dialog, partnerskap med det civila samhället och den privata sektorn, barnets rättigheter och hållbar utveckling. Vidare betonades behovet av en ny syn på formerna för samarbetet som användande av landstrategier och rullande programmering.

Gemenskapens humanitära bistånd hanteras i huvudsak av Europeiska byrån för humanitärt bistånd (ECHO). ECHO inrättades 1992 i syfte att samordna det humanitära biståndet i en situation med ett ökande antal humanitära katastrofer till följd av inbördes väpnade konflikter på flera håll i världen, framför allt i Irak och f.d. Jugoslavien. ECHO:s bistånd avser endast i begränsad omfattning återuppbyggnad. För detta ändamål har andra delar av kommissionen ett tydligare ansvar, t.ex. generaldirektoraten VIII, IA och B. Sverige har varit pådrivande när det gäller effektiv samordning mellan de olika biståndsgrenarna.

Genom ett totalt bistånd på 663 miljoner ecu under 1998 är ECHO en av världens största enskilda finansiärer av humanitärt bistånd. Stödet kanaliseras i huvudsak via olika FN-organ, Röda kors-rörelsen och enskilda organisationer, i första hand de med något EU-land som bas.

ECHO vägleds i sin verksamhet av en rådgivande humanitär kommitté med företrädare för samtliga EU:s medlemsstater. Sverige har aktivt verkat för ett tydligare ansvar för denna kommitté och en mer ingående diskussion om bl.a. utvärderingar och revisionsrapporter som berör ECHO. Detta kommer även under 1999 att vara en hörnpelare i Sveriges agerande.

32.3 Samarbete med enskilda organisationer

Rådet antog under 1998 förordningen om samfinansiering av utvecklingsinsatser med europeiska enskilda organisationer (EGT L 213, 30.7.98, s. 1). Förordningen fäster särskild vikt vid stärkande av det civila samhället och utveckling av medborgerligt deltagande samt främjande och försvar av mänskliga rättigheter och demokrati, kvinnans roll i utvecklingen och en hållbar utveckling. Rådet har även antagit förordningen som reglerar decentraliserat samarbete som genomförs av icke-statliga organisationer i gemenskapen och i samarbetsländer (EGT L 213, 30.7.98, s. 6). Kommissionen har också inlett ett arbete med att få fram ett förslag till ny avtalsform för samarbete med enskilda organisationer. Samarbetet med enskilda organisationer omfattade under 1998 ca 200 miljoner ecu.

Dels kan enskilda organisationer kontrakteras för att genomföra EG-finansierade projekt, dels kan EG erbjuda samfinansiering (vanligtvis 50/50) av insatser som initierats av de enskilda organisationerna. En ökning har under den senaste tioårsperioden skett av denna senare typ av stöd, vilket lett till problem för kommissionen att hantera det stora antalet ansökningar. Europeiska enskilda organisationer för genom sitt samordningsorgan, NGO Liaison Committee, en dialog kring utvecklingsfrågor med kommissionen. NGO Liaison Committee erhåller medel från kommissionen för att underlätta för enskilda organisationer att söka bidrag. Många svenska organisationer uppfattar dock fortfarande ansökningsprocessen som krånglig och svårhanterlig.

EG är fortfarande en stor givare av livsmedelsbistånd. 1997 (senast tillgängliga uppgifter) anslogs 530 miljoner ecu för detta ändamål, vilket innebär att nivån låg kvar på samma nivå som föregående år. Totalt sett har dock biståndet i form av livsmedel halverats jämfört med i början av 1990-talet. Samtidigt har övergripande livsmedelssäkerhet fokuserats mer genom den nya förordningen (EG) 1292/96. Övervägande delen av EG:s livsmedelsbistånd ges som gåvor. Under 1997 användes enligt kommissionen hela 45 procent av budgeten för att främja långsiktig livsmedelssäkerhet. 40 procent av det totala livsmedelsbiståndet kanaliserades via NGO:s och internationella organisationer. Utvecklingen mot ökad livsmedelssäkerhet, gåvobistånd och ökad multilateralism ses som något mycket positivt från svensk sida.

Under året har mycket tid ägnats åt förhandlingarna om en ny konvention för livsmedelsbistånd som skall träda i kraft i mitten av 1999. EG har i dessa förhandlingar verkat för att en ny konvention skall vara mer utvecklingsorienterad bl.a. genom att koncentrera biståndet till de fattigaste länderna, öka koordineringen mellan givare för att höja effektiviteten av biståndet, öka fokuseringen på lokal och triangulär upphandling samt begränsa andelen koncessionella lån till förmån för en större andel gåvobistånd. Den slutliga utgången av förhandlingarna är ovisst, då länder som USA och Japan inte har velat inkludera nämnda aspekter i samma utsträckning som EG. Det är dock glädjande att kommissionens prioriteringar i dessa fall så väl har sammanfallit med Sveriges.

32.5 Miljö och hållbar utveckling – ny förordning har börjat tillämpas

Den förordning (EG) 722/97 som antogs av utvecklingsrådet i april 1997 om åtgärder för att främja miljöhänsyn och hållbar utveckling i u-länderna har under året börjat tillämpas. Målet med förordningen är dels att främja verksamhet som angriper miljöproblemen i u-länderna, dels integrera miljöhänsyn i EU:s utvecklingssamarbete. Årsbudgeten uppgår till 15 miljoner ecu. Den nya förordningen och kommissionens tidigare erfarenhet har bildat utgångspunkten för hur det nya anslaget kan bidra till att betona vissa grundläggande principer för EU:s utvecklings-samarbete. Att integrera miljö- och utvecklingsdimensionen på alla nivåer är en sådan. Den lokala befolkningen skall också bidra till hur projekten utformas, genomförs och följs upp. Strategiska partnerskap mellan olika grupper i samhället skall byggas upp för att angripa gemensamma miljöproblem. De tematiska områden som identifierats för perioden 1998–1999 är strategiska beslut för hållbar utveckling, stadsmiljön, kustzonsskötsel, integrerad sötvattenshantering, och hållbart jordbruk, särskilt i torrområden. Projekten kommer att utvärderas kontinuerligt. Under den kommande perioden kommer erfarenheter från framgångsrika resultat att spridas i u-länder samt inom och utanför kommissionen.

Sverige har genom Sida medverkat till att prioriteringarna vuxit fram och deltar dessutom aktivt i de särskilda rådgivande expertgrupperna som motsvarar ovannämnda tematiska områden. Skr. 1998/99:60

32.6 Jämställdhet i utvecklingssamarbetet – fördjupad dialog med Europeiska kommissionen

Inom EU har en ambitiös och heltäckande policy utvecklats på jämställdhetsområdet, bl.a. genom den resolution som antogs av ministerrådet 1995 och de rådsslutsatser som togs våren 1998, liksom en ny förordning om integrering av jämställdheten i utvecklingssamarbetet. Mycket återstår dock att göra för att praxis skall motsvara policy. Kommissionen uppmanas därför i rådsslutsatserna att arbeta med frågor som stått i centrum för Sveriges arbete under flera år: att bedriva internutbildning, utveckla indikatorer och fastställa tidsbestämda handlingsplaner.

Kommissionen arbetar både med att integrera jämställdhetsperspektiv i allt bistånd och att göra särskilda insatser för kvinnor. Kommissionen har emellertid få anställda som arbetar med jämställdhet, och ofta anlitas konsulter som arbetar med att utbilda kommissionens egen personal och med att föra in jämställdhetsperspektiv i biståndet på fältnivå. Sverige har under 1998 tagit initiativ till en fördjupad dialog med kommissionen för att få större genomslag för ett jämställdhetsperspektiv i alla delar av kommissionens utvecklingsarbete. I denna dialog har Sverige bl.a. framhållit vikten av att såväl EU som en rad partnerländer världen över åtagit sig att arbeta för att ge kvinnor och män samma rättigheter och möjligheter. Sverige har också framhållit vikten av att ansvaret för jämställdhet läggs på ledningsnivå inom kommissionen och att åtgärder vidtas för att stärka kompetensen på området. Jämställdhet skall ses både som ett mål i sig och som ett medel för att effektivisera arbetet med att minska fattigdom och främja bl.a. demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling.

32.7 Samarbete om reformer av FN:s biståndsverksamhet

Under 1998 har EU fortsatt att spela en aktiv roll i strävanden att reformera och effektivisera FN:s ekonomiska och sociala verksamhet. Arbetet har bl.a. handlat om att följa upp och vidareutveckla de reformförslag som FN:s generalsekreterare Kofi Annan presenterade 1997. EU har eftersträvat såväl samordning och effektivisering av FN:s insatser på landnivå som ökad samverkan mellan FN:s huvudkontor. EU-kretsen har även främjat ökad samordning mellan FN och Världsbanken och Europeiska kommissionen. EU:s arbete under 1998 har vidare kommit att fokusera på effektivisering av FN:s arbete inom vissa sektorer. En sektor som påkallade särskilt intresse från EU-kretsen var miljöområdet. Därtill har EU – med Sverige som aktiv partner – arbetat med frågor som rör finansiering av FN:s biståndsverksamhet. En

gemensam EU-ståndpunkt i frågor om utvecklingsfinansiering har utarbetats. Denna ligger till grund för de fortsatta diskussionerna mellan medlemsstaterna om hur man ser på utvecklingsfinansiering inklusive hur medlemsländerna vill att FN skall finansieras i framtiden. Skr. 1998/99:60

32.8 Stöd till befolkningsprogram i utvecklingsländer

EU har under 1998 inlett ett samarbete för att stödja utvecklingsländers arbete med att utveckla, genomföra och utvärdera program och projekt på befolkningsområdet.

Samarbetet skall vara baserat på principen att individer och familjer fritt och välinformerat skall kunna fatta beslut om antalet barn och tiden mellan födslarna. Programmet skall, bl.a. genom utbildning av kvinnor, bidra till att skapa de sociokulturella och ekonomiska förutsättningar som krävs för att fatta sådana beslut och till att utveckla och omstrukturera hälsovårdssystemen så att tillgången till och kvaliteten på hälsoservice på det reproduktiva området förbättras, vilket leder till minskade hälsorisker för kvinnor och barn. Bland annat genom svenskt agerande har programmet en inriktning som omfattar ungdomars roll och våld mot kvinnor.

Förberedelserna inför uppföljningen av Kairokonferensen (ICPD+5) har fortskridit inom unionen, bl.a. genom deltagande i ett regionalt förberedelsemöte i Budapest 7–9 december 1998. Mötet fokuserade på migration, fertilitet, åldrande, mortalitet och reproduktiv hälsa i Europa.

32.9 Narkotikabekämpning – ökat samarbete med Latinamerika och Centralasien planeras

EU har samarbetat med utvecklingsländer på narkotikaområdet under flera år. Senast antogs år 1997 på förslag av kommissionen ett program om samarbete mellan nordliga och sydliga länder för bekämpning av narkotika och narkotikaberoende. En budgetpost på 30 miljoner ecu för år 1998 t.o.m. år 2000 är kopplad till programmet. Samarbete kan komma i fråga med utvecklingsländer som själva visat politisk vilja bl.a. genom anslutning till FN:s narkotikakonventioner. Det kan ske i form av stöd för att upprätta och genomföra nationella handlingsplaner med mål, strategier och prioriteringar för narkotikabekämpningen i landet. Planen skall hantera narkotikaproblemen på ett integrerat och balanserat sätt och omfatta olika element såsom förebyggande åtgärder, samarbete mellan rättstillämpande myndigheter (polis, tull, kustbevakning m.m.), kontroll av illegal handel samt program för landsbygdsutveckling som alternativ till odling av narkotikagrödor – allt i nära samarbete med FN:s narkotikaprogram. Mänskliga rättigheter skall respekteras.

Under 1998 har arbetet under ministerrådet fortsatt på en omfattande handlingsplan för narkotikabekämpning mellan EU och Latinamerika, vilken innefattar interregionalt samarbete med Västindien. Tidigare har samarbetet inskränkts till enstaka projekt. Arbetet har också påbörjats om

hur narkotikaproblemen i de f.d. sovjetrepublikerna i Centralasien skall hanteras med hänsyn till regionens växande roll som genomfartsområde för bl.a. herointrafik med riktning mot Europa. Finansiering sker här bl.a. genom Tacis-budgeten (kommissionens biståndsprogram för Ryssland och OSS-länderna).

32.10 Minröjning – EU-stöd till svenskt system för mindetektering

Under år 1998 har EU, genom beslut både i kommissionen och i ministerrådet, stött insatser för minröjning, minoffer och därtill hörande aktiviteter med ca 51 miljoner ecu. Sedan 1992, då unionen inledde sitt arbete mot landminor, uppgår det samlade bidraget därmed till 181 miljoner ecu. I detta belopp ingår inte de bidrag som enskilda medlemsstater i EU givit till minröjningsändamål.

EU:s bidrag under år 1998 har givits för insatser i Afghanistan (4 miljoner ecu), Angola (4), Bosnien-Hercegovina (5,3), Kambodja (6,5), Kroatien (1,7), Etiopien (0,2), Laos (2,7), Moçambique (1,8), norra Irak (2,3), Somalia (0,9) samt Uganda (0,2). Därutöver har Internationella Rödakorskommittén (ICRC) fått 8 miljoner ecu för sitt arbete med stöd till minoffer. Kommissionen har preliminärt beslutat att inom ramen för 1998 års budget stödja forskning och utveckling av minröjningsteknik med 13 miljoner ecu. Inom ramen för det s.k. Esprit-programmet (ministerrådet tillsammans med parlamentet) har det under år 1998 anvisats 35 miljoner kronor för svenskt utvecklingsarbete, vilket avser det av Celsius Tech AB:s samordnade arbetet med ett sensorsystem för mindetektering.

EU:s utvecklingsråd har beslutat att inrikta EU:s stöd till minröjning så att detta inte skall ges till stater som själva använder landminor eller själva inte vidtar åtgärder mot handel, tillverkning eller upplagring av minor. EU prioriterar sitt stöd så att det skall stärka det nationella ansvaret för minröjning i mottagarländerna.

32.11 Makrofinansiellt stöd samt Europeiska investeringsbankens utlåning till projekt i tredje land

Makrofinansiellt stöd från EU som kompletterar anpassningsprogram stödda av Internationella valutafonden (IMF) har hittills utgått i första hand till reformländer i Central- och Östeuropa. Behoven bland dem har dock minskat i takt med att den makroekonomiska balansen återställts. Under 1998 har man fattat beslut om makrofinansiellt stöd till Ukraina om 150 miljoner ecu. Vidare beslut om insatser i Albanien och Bosnien-Hercegovina tagits i princip. Insatsen i Albanien uppgår till 20 miljoner ecu och i Bosnien-Hercegovina till 30 miljoner ecu i form av lån och 30 miljoner ecu i form av bistånd. Dessa insatser är av långsiktig karaktär och får betraktas som exceptionella, eftersom dessa länder inte uppfyller de kriterier som normalt gäller för makrofinansiellt stöd.

Europeiska investeringsbanken, EIB, (se avsnitt 39.9) finansierade projekt utanför EU för ca 4,4 miljarder ecu under 1998. Av dessa kom ca 4 miljarder från EIB:s egna medel och ca 400 miljoner från EU:s budget eller medlemsländernas budgetmedel (Europeiska utvecklingsfonden). Huvudsakligen finansierades projekt i Central- och Östeuropa och Medelhavsregionen, men även AVS-länderna (Afrika, Västindien och Stillahavsområdet), ALA-länderna (asiatiska och latinamerikanska länder som omfattas av EU:s biståndsprogram) och Sydafrika kom i åtnjutande av projektfinansiering från EIB. EIB lånar sedan 1997 ut till EU:s kandidatländer i syfte att förbereda dem för ett kommande medlemskap. Bankens ram för utlåning till projekt i kandidatländerna uppgår till 7 miljarder ecu fram till början av år 2000, och dessa medel finansierar huvudsakligen transport-, energi-, telekommunikations- och miljöprojekt.

32.12 Samarbete med Afrika, Västindien och Stillahavsområdet

Inom ramen för Lomékonventionen samarbetar EG med de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet. AVS-medlemskretsen omfattar 71 länder. Samarbetet finansieras utanför ordinarie budget genom särskilda bidrag till Europeiska utvecklingsfonden (EUF). Lomékonventionen täcker ett mycket brett spektrum, bl.a. politisk dialog, utvecklingssamarbete samt handel och råvaror. Konventionen undertecknades första gången år 1975 (Lomé I) och har förlängts vid ett antal tillfällen. En revidering av nuvarande konvention, Lomé IV, antogs vid ett extra ministermöte i november 1995 och godkändes av riksdagen samma år (prop. 1995/96:36, bet. 1995/96:UU 24, rskr. 1995/96:257). Sverige ratificerade konventionen den 13 juni 1996 och den trädde i kraft den 1 juni 1998.

Lomé IV löper ut den 29 februari år 2000. Under våren 1998 förhandlades kommissionens förhandlingsmandat fram för det framtida samarbetet mellan EG och AVS-länderna. Beslut fattades om mandatet i Allmänna rådet den 29 juni 1998. När det gäller mandatets principer och mål står fattigdomsbekämpningen i fokus. En betoning görs av partnerskapets politiska dimension med inriktning på mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstaten, gott styrelseskick, konfliktförebyggande och konfliktlösning samt en fördjupad politisk dialog. Partnerskapets aktörer skall förutom regeringar omfatta det civila samhället och den privata sektorn. Samarbetets strategier bygger på grundvalar om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning; social och kulturell utveckling; samt regional integration. Ett viktigt mål är att bidra till AVS-ländernas integration i världshandeln. Tanken är att en successiv utveckling mot reciprocitet i handelsförbindelserna på sikt skall leda till frihandel. Samarbetets finansiering och instrument skall möjliggöra differentiering mellan länder och främja ökad effektivitet. Detta skall uppnås bl.a. genom en förenkling av tillgängliga instrument och en tydligare programmering av bistånd genom landstrategier. Den institutionella ramen föreslås i stort sett förbli oförändrad, dock efter-

strävas större flexibilitet för att underlätta den politiska dialogen och samarbetet med det civila samhället. Förhandlingar om samarbetet mellan EG och AVS-länderna efter Lomé IV inleddes den 30 september 1998. Skr. 1998/99:60

33 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU:s förbindelser med tredje land och regionala organisationer ökar och får allt fastare former. Allt fler överenskommelser undertecknas i syfte att ange ramarna för en politisk dialog och främja samarbetet gällande t.ex. handel, ekonomiska och finansiella frågor och utbyte på de kulturella, sociala och tekniska områdena.

33.1 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta)

Medlemmar i Efta är Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein. Norge, Island och Liechtenstein deltar även i EES-samarbetet, och de benämns EES/Efta-staterna. För Sveriges förbindelser med Norge och Island, vilka tillsammans svarar för en betydande del av våra yttre ekonomiska förbindelser och som nordiska länder står oss nära, utgör EES-avtalet ett viktigt ramverk. EES-avtalet innebär att väsentliga delar av regelverket för EU:s inre marknad även gäller i och gentemot Norge, Island och Liechtenstein. Dessutom innefattas i EES-samarbetet ett antal s.k. angränsande politikområden, t.ex. forskning, utbildning och statistik, samt även en utrikespolitisk dialog.

Som EU-medlem är Sverige en avtalspart i EES-avtalet. Sedan inträdet i EU företräds dock Sverige – liksom övriga EU-länder – huvudsakligen av kommissionen i det löpande arbetet. Två gånger under året har EU- och EES/Efta-staterna mötts på ministernivå. Det sker i EES-rådet, vars huvuduppgift är att ge övergripande politisk vägledning för samarbetet, men som även utnyttjas för en dialog om utrikespolitiska frågor.

Vid årets första möte i juni kunde EES-rådet notera att EES-samarbetet fungerar väl, att fortsatta framsteg gjorts i fråga om införlivande av gemenskapslagstiftning i EES-avtalet och att framsteg gjorts vad gäller EES/Efta-staternas deltagande i gemenskapens kommittéer. Vidare betonades betydelsen av den utrikespolitiska dialogen inom EES-samarbetet och EES/Efta-staternas intresse av att följa utvidgningsprocessen.

Vid det andra mötet i oktober kunde EES-rådet konstatera att samarbetet fortsatt att fungera väl under året samt att takten i införlivandet av regelverk i EES-avtalet ökat. En särskild diskussion fördes vid mötet om den s.k. finansiella mekanismen i EES-samarbetet. Genom denna ordning ger EES/Efta-länderna stöd till den sociala och ekonomiska utjämningen i Europa. Avsikten har varit att detta stöd skulle upphöra vid årsskiftet 1998/99. Spanien tog vid mötet upp en diskussion om fortsatt stöd. En dialog om detta pågår fortfarande.

Av de frågor som i övrigt behandlats i EES-samarbetet under året kan nämnas handel med bearbetade jordbruksprodukter, veterinära gränskontroller, ursprungsregler, ömsesidigt erkännande av provningsresultet och regler för medicinska produkter. Ny relevant EG-lagstiftning för den inre marknaden skall i princip alltid föras över till EES-avtalet genom beslut i gemensamma EES-kommittén, som möts månatligen. EES-kommittén är ett viktigt forum för ömsesidigt informationsutbyte. Mycket av det löpande arbetet sker i övrigt i olika undergrupper.

33.1.1 Sektorförhandlingar med Schweiz

Då Schweiz år 1992 valde att ställa sig utanför EES regleras mycket av unionens – och därmed Sveriges – handel med Schweiz alltjämt av det bilaterala frihandelsavtal mellan EG och Schweiz som fanns redan före EES.

De bilaterala s.k. sektorförhandlingarna som inleddes i slutet av 1994 mellan EG och Schweiz, i syfte att knyta Schweiz närmare EG:s inre marknad, är i stort sett slutförda. Under Europeiska rådets möte i Wien i december enades man om en samlad lösning för hela paketet. Förhandlingarna rör flera sektorer: offentlig upphandling, forskning och utbildning, ömsesidigt tekniskt erkännande, bearbetade jordbruksprodukter, luft- och landtransporter samt personers fria rörlighet.

33.2 De baltiska staterna

EU fortsatte under 1998 att utveckla förbindelserna med de baltiska länderna, där stora ansträngningar görs för att anpassa såväl lagstiftning som förvaltningsstruktur till EU-normer. Ett avgörande kvalitativt steg i de baltiska staternas integration med EU togs när de bilaterala Europaavtalen trädde i kraft den 1 februari 1998. Genom dessa avtal breddas kontaktytorna mellan ländernas respektive förvaltningar och EU-systemet. Även möjligheten för deltagande i EU:s program på bl.a. utbildnings-, forsknings- och miljöområdet öppnas. Inom ramen för Europaavtalen förhandlas vidare handelsliberaliseringar och villkoren för kandidatländernas deltagande i gemenskapsprogrammen.

Vidare ingår de tre baltiska länderna i den grupp om elva kandidatländer som inledde en anslutningsprocess till EU i mars 1998. Estland ingår även i den grupp på sex länder som bedömts vara redo för förhandlingar och som har inlett bilaterala regeringskonferenser med EU-medlemsstaterna (se även 3.1).

Enligt de beslut som fattades i Europeiska rådet i Luxemburg skall kommissionen regelbundet lämna rapporter om de framsteg som kandidatländerna gör i det fortsatta reform- och anpassningsarbetet. I den första av dessa rapporter, som presenterades 4 november 1998, lyftes särskilt framstegen i Lettland fram. Om takten i reformansträngningarna upprätthålls, hette det i rapporten, borde kommissionen kunna föreslå att realförhandlingar även inleds med Lettland under loppet av 1999.

Även Litauen ansågs ha gjort stora framsteg som Lettland och fick en hel del positiva omdömen. Litauen ansågs dock behöva göra ytterligare anpassningar till regelverket för att uppfylla de ekonomiska villkoren. Vid Europeiska rådets möte i Wien i december togs inga beslut om att inleda förhandlingar med ytterligare kandidatländer. På grundval av de slutsatser som antogs i Wien kommer dock frågan om att inleda medlemskapsförhandlingar med bl.a. Lettland och Litauen att stå på EU:s agenda under 1999. Under alla förhållanden kommer frågan upp inför Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999, inför vilket kommissionen skall utarbeta nya utvärderingsrapporter.

Sverige har under året aktivt medverkat i GUSP-arbetsgruppen för Centraleuropa, där Baltikumfrågorna ingår. Baltikum har stått på dagordningen bl.a. i samband med att reformering av medborgarskapslagstiftningen i Estland och Lettland diskuterats.

33.3 Östersjöregionen

Europeiska kommissionen är medlem i Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) sedan organisationen bildades 1992. Övriga medlemmar är de fem nordiska länderna, de tre baltiska staterna, Polen, Ryssland och Tyskland. Med en annan indelning omfattar organisationen fyra av EU:s medlemmar, fyra kandidater till medlemskap och tre länder som står utanför EU men har samarbetsarrangemang med unionen. CBSS utgör ett av många organ i den väv av organisationer som verkar för integration och samverkan i Europa. Det ryska medlemskapet i CBSS gör organisationen särskilt intressant liksom det faktum att den utgör ett forum för utbyte och praktiskt samarbete mellan Ryssland och de tre baltiska staterna.

Genom medlemskapet i CBSS arbetar kommissionen tillsammans med medlemsstaterna i syfte att öka handel och investeringar, främja demokratiska institutioner och förbättra den nukleära säkerheten. Kommissionen deltar också i en del samarbete mellan Östersjöstaterna vid sidan av CBSS, såsom den mycket aktiva aktionsgruppen mot organiserad brottslighet.

Kommissionens engagemang för Östersjöregionen styrs fortfarande i viss utsträckning av det Östersjöinitiativ som Europeiska rådet antog 1996 och som lades fram för Östersjöstaternas första regeringschefsmöte i Visby i maj detta år. Kommissionen var också initiativtagare till ett näringslivsråd (Baltic Sea Business Advisory Council) med syfte att stärka det ekonomiska samarbetet. Detta råd lade tillsammans med en sammanslutning av företagsledare i Östersjöregionen fram förslag till det andra toppmötet mellan regionens regeringschefer, vilket hölls i januari 1998 i Riga.

Kommissionen antog den 25 november en rapport om den nordliga dimensionen efter beslut av Europeiska rådet i december 1997. Initiativet

till den nordliga dimensionen kommer från Finland. Kommissionsrapporten utgör en strategi för EU:s politik i förhållande till norra Europa med särskild fokus på samarbetet med nordvästra Ryssland och Baltikum. Rapporten slår fast att EU starkt stöder regionalt samarbete, i norra Europa främst Östersjöstaternas råd och Barentsrådet, i vilka EU medverkar.

EU:s stöd för regionalt Östersjösamarbete sker i flera olika former. Inom ramen för CBSS ger kommissionen särskilt stöd till projektet EuroFaculty som syftar till att höja kvaliteten på undervisningen vid universiteten i Tartu, Riga och Vilnius. Kommissionen stöder också CBSS kommissarie för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter genom att betala löner för personal från de baltiska staterna och/eller Ryssland. EU stöder också det s.k. gränsöverskridande regionala samarbetet i Östersjöregionen (Cross Border Cooperation, CBC) inom ramen för EU:s Phare-program. Insatserna skall främja samarbetsprojekt mellan de vid Östersjön belägna EU-staterna och Estland, Lettland, Litauen och Polen. Dessa CBC-projekt kan också kombineras med projekt inom samarbetsprogrammet för Ryssland och övriga OSS-länder (Takis) och med EU:s särskilda program för regional fysisk planering, Interreg II C.

Kommissionen har tagit initiativ till ett intensifierat energisamarbete i Östersjöområdet genom att i juni 1998 inrätta Baltic Energy Task Force. Samtliga CBSS-stater deltar i detta tidsbegränsade initiativ, vars huvudsyfte är att inventera de viktiga energiprojekten i området och främja investeringsverksamheten. Energisamarbetet inom Baltic Energy Task Force och Nordiska ministerrådet bedrivs i ett nära samarbete, och Sverige har under det svenska ordförandeskapet i ministerrådet arbetat mycket aktivt för att stärka det.

33.4 Centraleuropa

Centraleuropa definieras här som Bulgarien, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Dessa länder ingår i den grupp om elva kandidatländer som inledde en process för anslutning till EU i mars 1998. Polen, Slovenien, Tjeckien och Ungern ingår även i den grupp på sex länder som bedömts vara redo för förhandlingar och som har inlett bilaterala regeringskonferenser med EU-medlemsländerna (se även 3.1).

I mars antog rådet kommissionens förslag till s.k. partnerskap för anslutning med samtliga kandidatländer. I partnerskapen anges prioriteringarna för kandidatländernas reformansträngningar. Partnerskapen följs upp i de associationsråd och associationskommittéer som ryms inom Europaavtalens strukturer. Kandidatländerna å sin sida utformade nationella planer för anpassningsprocessen.

I november presenterade kommissionen översynsrapporter om de framsteg som kandidatländerna gjort i reform- och anpassningsarbetet. De gick i huvudsak ut på att Polen och Ungern gått starkt framåt. Anpassningstakten i Slovenien och Tjeckien hade stannat av något. Bulgarien hade gjort framsteg, framför allt på det ekonomiska området.

Rumänien hade halkat efter. Slovakien fick en särskild eloge för att landet genom regeringsskiftet efter valen i september slog in på en mer demokratisk väg än tidigare. Sverige kunde i stort sett instämma i kommissionens slutsatser.

Sverige har aktivt deltagit i rådsarbetsgruppen för Centraleuropa. Denna grupp behandlar frågor med anknytning till Europaavtalen. Viktiga frågor på dagordningen under det gångna året var, vid sidan av beredningen av gemensamma EU-ståndpunkter för ett tjugotal bilaterala möten på minister- och högre tjänstemannanivå, omstruktureringen av den polska stålindustrin i Centraleuropa, diskussioner om förhandlingsmandat för kommissionen rörande handel med fisk mellan EG och Bulgarien, handel med vin och sprit mellan EG å ena sidan och Ungern, Bulgarien och Rumänien å den andra, samt formerna för de central-europeiska ländernas deltagande i vissa gemenskapsprogram.

I GUSP-arbetsgruppen för Centraleuropa har Sverige också medverkat aktivt. Som exempel på gruppens dagordning kan nämnas valen i Tjeckien, Ungern och Slovakien. Den diskussion som inletts om romernas situation i Centraleuropa bör också nämnas.

33.5 Ryssland samt övriga OSS-stater

33.5.1 Ryssland – ett viktigt land i EU:s utrikespolitiska samarbete

Relationerna med Ryssland intar en central plats i EU:s utrikespolitiska samarbete. En fortsatt utveckling mot demokrati, rättsstat och marknads ekonomi i Ryssland är av stor vikt för stabiliteten i Europa. EU verkar därför aktivt för fördjupade förbindelser och partnerskap med Ryssland i syfte att vidmakthålla och stärka de demokratiska, ekonomiska och sociala reformprocesserna i landet. Ett annat övergripande mål är att integrera Ryssland i europeiska samarbetsstrukturer och undvika att nya skiljelinjer skapas i Europa. Partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EG och Ryssland, som trädde i kraft 1 december 1997, tillhandahåller ett ramverk för förbindelserna. Bland EU:s instrument för konkret stöd till Ryssland kan framhållas Tacis-programmet för tekniskt bistånd.

När det ryska finansiella systemet kollapsade hösten 1998 försämrades den ekonomiska och sociala situationen i Ryssland markant. Krisen medförde att EU:s relationer med Ryssland fick förnyad aktualitet. EU klargjorde på ett tidigt stadium sin beredskap att stödja Ryssland genom denna svåra fas i landets utveckling sedan Sovjetunionens upplösning. Bl.a. inleddes en bred kartläggning av möjligheterna att bättre utnyttja EG:s existerande samarbetsinstrument, såsom partnerskaps- och samarbetsavtalet och Tacis-programmet. Till följd av allvarliga störningar i betalnings- och distributionssystemen i anledning av krisen samt en osedvanligt dålig skörd fanns farhågor för att livsmedelsbrist skulle kunna uppstå i delar av landet. EG beslutade därför, efter begäran från Ryssland, att lämna ett omfattande livsmedelsbistånd för att förhindra en ytterligare

försämring av läget. EG beslutade även om humanitärt bistånd riktat till särskilt utsatta grupper i samhället. Skr. 1998/99:60

Sverige har sedan EU-inträdet tagit en mycket aktiv del i utformningen av EU:s Rysslandspolitik. Sedan den ryska ekonomiska och sociala krisen bröt ut har detta engagemang ökat ytterligare. Sverige har bl.a. framhållit behovet av en samlad och genomtänkt strategi för EU:s relationer till Ryssland och därvid understrukit vikten av stöd från EU till fortsatta ekonomiska reformer men med en förstärkt social dimension, samarbete i kampen mot organiserad brottslighet, utökat utbyte för politiker, företagare och studenter mellan EU och Ryssland samt samverkan för att undanröja miljöhot.

33.5.2 Ukraina – partnerskaps- och samarbetsavtal har trätt i kraft

EU har under det gångna året ägnat betydande uppmärksamhet åt relationerna till Ukraina. Partnerskaps- och samarbetsavtalet (PSA) trädde i kraft den 1 mars 1998, och herefter har det första mötet med samarbetsrådet ägt rum. Vid detta möte identifierades de olika underkommittéer inom vilka samarbetet skall föras vidare. Ett gemensamt arbetsprogram för 1998/99 diskuterades. En rad högnivåmöten har också ägt rum under året, bl.a. ett toppmöte i Wien den 16 oktober.

EU har känt fortsatt oro över den stagnerade reformprocessen, och från såväl ordförandeskapet som från kommissionen har vid ett par tillfällen démarcher gjorts i Kiev med uppmaningar att skynda på de ekonomiska och sociala reformerna, samt att följa de riktlinjer som ställts upp i PSA. Även tillsammans med USA har EU uppvaktat den ukrainska regeringen i dessa frågor.

Från ukrainsk sida har under året förts en intensiv kampanj för att söka få EU att uttala sin politiska vilja att knyta Ukraina närmare till sig genom att ställa i utsikt ett ukrainskt medlemskap i gemenskapen. Från EU:s sida har dock framförts ståndpunkten att de önskemål om närmare utveckling av relationerna som uttryckts väl uppfylls av innehållet i PSA.

En långdragen tvist om ukrainsk särbehandling gällande investeringar för det koreanska bilföretaget Daewoo har förmörkat relationerna mellan EU och Ukraina. Detta fall strider direkt mot internationellt accepterade spelregler på GATT/WTO-området. Då frågan trots upprepade påtalanden från EU:s sida inte mött förståelse från ukrainsk sida har allmänna rådet beslutat hänskjuta problemet till en tvistlösningsprocedur.

Den ryska krisen har även fått återverkningar på den ukrainska ekonomin som stagnerade kraftigt under hösten, främst på grund av nedgång i handeln mellan Ukraina och Ryssland. EG har under året bidragit med makroekonomiskt stöd till Ukraina om maximalt 285 miljoner ecu som stöd till tidigare makroekonomiska program. Detta stöd är villkorat av att Ukraina följer IMF:s krav på fortsatta reformer. Vidare har EG kommit att utgöra största bidragsgivaren med en insats på 100

miljoner ecu till den s.k. shelter fund som syftar till att bygga en ny sarkofag över den havererade reaktorn i Tjernobyl, och som administreras av EBRD. Detta åtagande ingår i den överenskommelse som utgör grunden för det samförståndsavtal som undertecknades i december 1995 mellan de ukrainska myndigheterna, G7-gruppen och Europeiska gemenskapen. Hittills har dock Ukraina visat en ”utpressande långsamhet” vad gäller att genomföra sina åtaganden rörande Tjernobyl.

33.5.3 Moldavien – partnerskaps- och samarbetsavtal har trätt i kraft

Även med Moldavien har EG:s samarbets- och partnerskapsavtal trätt i kraft under året, och ett första möte med samarbetsrådet ägde rum i juli. Ett möte med samarbetskommittén ägde sedan rum i november. De underkommittéer som då tillsattes motsvarar de traditionella kommittéerna för kandidatländerna, och ett gemensamt arbetsprogram för 1998/99 diskuterades. Även en parlamentarisk samarbetskommitté har mötts.

EU diskuterar för närvarande ett ökat engagemang för att hjälpa Moldavien ur den prekära ekonomiska situation man befinner sig i på grund av den ryska krisen. Moldaviens president har vänt sig till EG med anhållan om olika former av bistånd inklusive humanitärt sådant, för att lindra effekterna av krisen. Från EG:s sida ställdes ett positivt gensvar i utsikt, men med reservationen att de konkreta behoven först måste undersökas. De moldaviska myndigheterna har hittills samarbetat mycket väl med gemenskapen.

33.5.4 Vitryssland – försämrade relationer med EU under året

EU:s relationer med Vitryssland har fortsatt att försämrats under 1998. Oron för den politiska och konstitutionella situationen i Vitryssland samt för kränkningar av de grundläggande mänskliga rättigheterna kvarstår från EU:s sida. De gemensamma ståndpunkter som man kom överens om inom EU under 1997, och som begränsar umgänget med Vitryssland på flera punkter, har varit i kraft också under 1998. Förberedelserna för det särskilda Tacis-program som stöder utvecklingen av det civila samhället i Vitryssland har fortsatt, men programmet har ännu inte kunnat inledas.

EU:s inställning till Vitryssland skärptes ytterligare efter det att flera EU-ambassaders residens i Minsk i strid mot Wienkonventionen under försommaren tvingades utrymmas med kort varsel på grund av deras närhet till presidentpalatset. Som ett resultat av det vitryska agerandet tog de EU-länder som är representerade i Vitryssland hem sina ambassadörer, och de vitryska ambassadörerna i EU uppmanades åter-vända till Minsk. Något senare infördes dessutom visumrestriktioner till EU för högre tjänstemän inom den vitryska förvaltningen. I slutet av året kom signaler som tyder på att residensfrågan är på väg mot en lösning.

33.5.5 Barentssamarbetet

Skr. 1998/99:60

Till Barentsregionen räknas de nordliga delarna av Finland, Norge och Sverige samt nordvästra Ryssland – Karelen, Murmansk och Archangelskområdena och den autonoma republiken Nenets. Barents euro-arktiska råd (Barentsrådet) bildades 1993 för att främja samarbete och utveckling inom regionen. Det består av utrikesministrarna i de fem nordiska länderna och Ryska federationen samt en representant för Europeiska kommissionen. Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA är observatörer. Vid utrikesministermötet i Luleå i januari 1998 konstaterades att Barentsrådet på fem år har etablerat sig som regionalt samarbetsforum för Europas nordligaste delar. Sverige överlämnade ordförandeskapet till Norge.

Prioriterade arbetsområden har under året varit ekonomiskt samarbete, hälso- och miljösamarbete, energifrågor inklusive kärnsäkerhet och utbildningsfrågor. Sverige leder en arbetsgrupp om energifrågor och en expertgrupp med uppgift att ta fram ett handlingsprogram mot handelshinder. Kommissionen deltar aktivt i arbetet och har genom Tacis- och Interreg-programmen stött projekt avseende bl.a. ökad kärnsäkerhet, energieffektivisering, bättre transportmöjligheter och gränskontroll.

Barentssamarbetet påverkas av de akuta ekonomiska problemen i Ryska federationen, och förseningar av vissa projekt har uppstått. En ökad uppmärksamhet har också fått ges till humanitära insatser, bl.a. livsmedelshjälp.

33.6 Staterna i f.d. Jugoslavien (utom Slovenien) och Albanien

Staterna i f.d. Jugoslavien (utom Slovenien) samt Albanien hanteras i rådsarbetsgruppen för Västra Balkan. Grunden för EU:s bilaterala förbindelser med dessa stater utgörs av den s.k. regionala ansatsen. I denna anges villkor för förbindelserna inom områdena handel, finansiellt stöd, ekonomiskt samarbete och andra avtalsreglerade förbindelser. Utvecklingen i respektive land samt hur den svarar mot de uppsatta villkoren granskas två gånger per år av EU. Den senaste granskningen ägde rum i oktober. Under 1998 medförde granskningen att förbundsrepubliken Jugoslavien fråntogs sina autonoma handelsåtgärder.

33.6.1 Bosnien-Hercegovina

EU har slutit upp bakom den höge representantens prioritering att minoriteter återvänder samt att medierna och polisväsendet reformeras. För att markera sitt fortsatta starka engagemang för Bosnien-Hercegovina antog EU i juni en deklARATION om det vidare samarbetet. För att underlätta systematisk och regelbunden uppföljning av utvecklingen i landet upprättades i somras en informell arbetsgrupp bestående av experter. Arbetsgruppen har hittills hållit två möten.

Med anledning av att en mer reformsinnad regering tillträtt i Republika Srpska (RS) beslöt EU i våras om en gemensam åtgärd om 3 miljoner ecu i stöd till RS. EU har aktivt bidragit till utformningen och genomförandet av det möte som rådet för fredsavtalets genomförande höll i Madrid 15–16 december.

33.6.2 Kroatien

EU har varit aktivt engagerat i de internationella ansträngningarna att förmå Kroatien att respektera åtaganden gjorda i bl.a. Dayton-avtalet och genom medlemskapet i Europarådet. I fokus har stått återflyttning av serbiska flyktingar som så önskar till Kroatien samt reformer i val- och medialagstiftning. Vidare har EU beslutat stödja ett program om minröjning i Kroatien i VEU:s regi. Sverige har åtagit sig att vara ”lead nation” inom denna mission, kallad Western European Union de-mining assistance mission (WEUDAM). Missionen skall erbjuda Kroatien råd, teknisk expertis och utbildning om minröjning.

33.6.3 Förbundsrepubliken Jugoslavien – krisen i Kosovo

Krisen i Kosovo har varit en fråga som stått på dagordningen vid i princip samtliga årets möten. I syfte att påskynda en politisk lösning som ger Kosovo ökat självstyre inom ramen för Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ), och för att markera avståndstaganden till hur regimen i Belgrad hanterat situationen, har EU under året infört sanktioner mot FRJ. Dessa består av frysning av att vissa statliga tillgångar, investerings-stopp, viseringsförbud riktat mot ett begränsat antal personer samt en flygsanktion innebärande att det jugoslaviska flygbolaget (JAT) inte får trafikera EU-länder. Vid genomgång av EU:s regionala ansats beslutade EG att inte återge FRJ de autonoma handelsåtgärderna. EU har utsett ett särskilt sändebud för Kosovo, den österrikiske ambassadören Petritsch, som deltar aktivt i förhandlingarna om provinsens status.

I december antog Allmänna rådet ett dokument med en samlad EU-ansats till konflikten i FRJ/Kosovo. Ansatsen tar sikte på insatser för återuppbyggnaden och stöd för den politiska processen. Men den riktar också in sig mot stöd för demokratiseringsprocessen i hela FRJ. Skärpta viseringsrestriktioner infördes mot personer som bidragit till ökat förtryck av fria medier i Serbien. Unionen uttrycker också stöd för den positiva utvecklingen i Montenegro mot demokrati. EU beslutade tidigare under året att stödja det mer reformvänliga Montenegro med 5 miljoner ecu.

Sverige har aktivt drivit frågor rörande bl.a. stöd till demokratiseringen i Montenegro, verkningfulla sanktioner riktade mot ansvariga i Belgrad och olika former av stöd till stärkandet av det civila samhället i Kosovo.

33.6.4 F.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Skr. 1998/99:60

Utifrån den tilltagande etniska polariseringen mellan albaner och slaver, inte minst i ljuset av Kosovokrisen, har EU noga följt utvecklingen i landet. Särskild tyngdpunkt har lagts på försoning mellan de etniska grupperna i landet och skydd för mänskliga rättigheter. Ett samarbetsavtal mellan EG och Makedonien trädde i kraft den 1 januari 1998. Inom ramen för avtalet inleddes en politisk dialog i februari. Det första mötet mellan kommissionen och den makedonska staten, inom ramen för samarbetsavtalet, ägde rum i mars.

Sverige har inom EU agerat för att landet skall ges stor uppmärksamhet. En expertdelegation från EU besökte Skopje i juli för att se över relationerna till EU, och ett trojkabesök på ministernivå gjordes i december. EU har uppgraderat de diplomatiska relationerna och representeras genom ett särskilt sändebud.

33.6.5 Albanien – en vängrupp har upprättats

Efter höstens uppflammande oroligheter bildades på initiativ av bl.a. EU en vängrupp för Albanien – ”Friends of Albania”. EU har därefter i ett antal démarcher uppmanat de politiska partierna till ett konstruktivt agerande. En ministerkonferens om Albanien hölls i slutet av oktober i Tirana som en uppföljning av förra årets Romkonferens. Det internationella stödet till den albanska regeringen var enhälligt och vikten av fortsatt internationellt engagemang betonades. EU deltog aktivt vid denna konferens. Inför folkomröstningen om ny konstitution deltog unionen tillsammans med bl.a. Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa (OSSE) med valövervakare. EU har som en följd av konflikten skärpt sin övervakning av gränsområdet genom European commission monitor mission (ECMM).

33.6.6 Utvecklingssamarbetet i regionen

EG är den överlägset största biståndsgivaren till regionen inklusive FRJ. Insatserna i området härstammar från såväl Europeiska byrån för humanitärt bistånd (ECHO) som det s.k. Phare-biståndet (Bosnien-Hercegovina, Makedonien och Albanien) och också direkt från kommissionen. Insatserna har varit inriktade på humanitärt bistånd och stöd till det civila samhället. Det sammantagna värdet på EG:s bistånd till Västra Balkan uppgick 1998 till ca 400 miljoner ecu. Merparten har använts till återuppbyggnad i Bosnien-Hercegovina. Ett genomgående tema har varit stöd till insatser som underlättar för flyktingar att återvända. Den årliga givarkonferensen för Bosnien-Hercegovina ägde rum i början av året under ledning av EG och Världsbanken.

EG deltog i december i en internationell konferens om återuppbyggnadsbistånd till Kroatien.

EG:s bistånd till Albanien är per capita större än till något annat europeiskt land varav merparten utgörs av Phare-stöd. Omfattande

humanitärt bistånd har getts till de kosovoalbanska flyktingarna. Genom Phare har EU även bidragit till VEU:s insats för utbildning och rådgivning till den albanska polisen, Multinational advisory police element (MAPE). Sverige har nationellt bidragit med fyra poliser till insatsen.

33.7 Turkiet

Relationerna med Turkiet präglades under 1998 framför allt av kommissionens förslag till en europeisk strategi för Turkiet i syfte att förbereda landet för medlemskap (KOM(1998) 124 slutlig). Förslaget välkomnades av Europeiska rådet i Cardiff. Kommissionen presenterade även ett förslag till nytt finansiellt bistånd för Turkiet för att intensifiera arbetet inom ramen för tullunionen och främja ekonomisk och social utveckling (KOM(1998) 600 slutlig). En översynsrapport om Turkiets närmande till EU presenterades i november. Europeiska rådet i Wien bekräftade vikten av att den europeiska strategin genomfördes. Turkiet valde under 1998 att avbryta den politiska dialogen med EU då man ansåg sig diskriminerad i jämförelse med kandidatländerna i Central- och Östeuropa och Cypern.

Sverige har verkat för att kommissionens förslag skall kunna genomföras. Förslagen ligger i linje med tidigare framförda svenska förslag om behovet av en ”färdplan” för Turkiet till vägledning och stimulans för landets medlemskapsperspektiv. Sverige har här betonat Turkiets eget ansvar för att komma till rätta med en rad problem som berör områdena demokrati, pluralism, respekt för de mänskliga rättigheterna, skydd av minoriteter etc.

33.7.1 En europeisk strategi för Turkiet

Strategin presenterades av kommissionen den 4 mars och hade utarbetats på uppdrag av Europeiska rådet i Luxemburg 12–13 december 1997. Den innehåller detaljerade förslag och tidtabeller för ett fördjupat samarbete på en rad områden: mänskliga rättigheter och humanitära frågor, fördjupning av tullunionen, forsknings- och utvecklingssamarbete, jordbruk, tjänstehandel, etc.

33.7.2 Förslag om nytt finansiellt bistånd

Förslaget presenterades av kommissionen den 21 oktober 1998 på uppmaning av Europeiska rådet i Cardiff den 12–13 juni 1998. Det är uppdelat på två finansiella förordningar med olika rättslig grund. Den första förordningen, som kräver enhällighet i rådet, förutser att 15 miljoner ecu skall användas till åtgärder för att fördjupa tullunionen (bl.a. anpassning till gemenskapens lagstiftning och stöd till mänskliga rättigheter, demokrati- och minoriteter). Den andra förordningen, som kräver kvalificerad majoritet i rådet, omfattar 135 miljoner ecu och rör

sektorer som MR-, demokrati- och minoritetsstöd, infrastruktur, Skr. 1998/99:60
industriellt samarbete, telekommunikationer, hälsosektorn etc.

33.7.3 Kommissionens utvärderingsrapport om Turkiets närmande till EU

Rapporten presenterades den 4 november i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådets möte i Cardiff. Kommissionen konstaterar i sina slutsatser att Turkiet framstår som ett kandidatland med vissa särdrag när det gäller den politiska situationen. EU är berett att utveckla sitt stöd för att underlätta Turkiets EU-anpassning, men Turkiet måste ta sitt ansvar för att stärka demokratin och skyddet för de mänskliga rättigheterna. Allmänna rådet den 7 december delade generellt kommissionens analys.

33.8 Medelhavsländerna – Maghreb/Mashrek

Partnerskapet Europa – Medelhavet (den s.k. Barcelonaprocessen) etablerades vid Barcelonakonferensen den 28 november 1995. Partnerskapets syfte är att skapa en bas för samarbetet mellan EU och tolv icke-medlemsstater i Medelhavsregionen, nämligen Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet, Cypern och Malta samt den palestinska myndigheten. Samarbetet skall omfatta politisk dialog, säkerhetspolitik, ekonomiskt och finansiellt stöd till partnerländerna och utbyte på de kulturella, sociala och tekniska områdena.

33.8.1 Politiska och säkerhetspolitiska frågor

Den politiska dialogen skall främja utvecklingen av demokratiska institutioner och respekten för mänskliga rättigheter. Den skall också tjäna som instrument för säkerheten i regionen. Barcelonaprocessen är inte avsedd att ersätta andra åtgärder för fred, stabilitet och utveckling i området. Den är t.ex. inte en del av fredsprocessen i Mellanöstern utan en parallell process som förhoppningsvis skall bidra till att göra fredsprocessen framgångsrik. Därtill är tanken att Barcelonaprocessen genom att skapa förtroende och samarbete även skall lösa och förhindra konflikter på andra områden inom regionen. Motsatsen kan emellertid även inträffa, dvs. att Barcelonaprocessen påverkas av en negativ utveckling i andra processer som berör regionen. Den låsning i fredsprocessen i Mellanöstern som större delen av året hindrade genomförandet av Osloavtalet har försvårat det politiska och säkerhetspolitiska arbetet under året i Barcelonaprocessen.

Den 3–4 juni hölls ett extra, informellt utrikesministermöte i Palermo. Mötet kan ses som en mellanstation för analys och eftertanke inför det ordinarie utrikesministermöte som skall äga rum i Tyskland (Stuttgart) i april 1999. Huvudfrågor under mötet var Barcelonaprocessens roll i regionen; det ekonomiska samarbetet, i synnerhet införandet av ett

frihandelsområde; biståndet (Meda) och den kulturella dialogen. Mötet sågs som en framgång eftersom Barcelonaprocessens egenvärde och betydelse för ansträngningarna att skapa fred, stabilitet och välbefinnande i regionen fastslogs.

Inom ramen för det politiska och säkerhetspolitiska samarbetet hölls i november ett möte om möjligheterna till samarbete i kampen mot terrorism. Vidare fortsatte diskussionen om former för att börja diskussionen om utformningen av en säkerhetsstadga för Medelhavet.

33.8.2 Ekonomiska och finansiella frågor

Inom ramen för det ekonomiska och finansiella partnerskapet har arbetet fortsatt med att bedöma investeringshinder, främja investeringar och i allmänhet stimulera den industriella och ekonomiska utvecklingen i de tolv sydliga parterna i Medelhavsregionen. Vid en industriministerkonferens i oktober betonades behovet av förbättrad infrastruktur, enhetliga och öppna regelverk och förbättrad information. Ett närmare samarbete med representanter för näringslivet skall eftersträvas. De erfarenheter som gjorts när den europeiska inre marknaden infördes skall erbjudas partnerländerna för att underlätta de omställningar som kan komma att krävas vid införandet av ett frihandelsområde i regionen.

Den analys om de sydliga parternas behov i fråga om ekonomisk modernisering som påbörjades 1997 fortsätter. En rapport förväntas föreligga inför utrikesministermötet 1999.

I syfte att stärka energisamarbetet runt Medelhavet beslutades vid en ministerkonferens 1996 att skapa ett Europa–Medelhavsenergiform. Dess allmänna syfte är att bidra till att organisera och övervaka energisamarbetet samt utgöra en permanent ram för dialog och informationsutbyte. Vid ett energiministermöte i maj i Bryssel fastslogs målsättningarna för det framtida arbetet, och ett aktionsprogram för energisamarbetet för perioden 1998–2002 antogs.

33.8.3 Miljöfrågor

Ett expertmöte hölls i november i Bryssel för att följa upp det handlingsprogram på kort och medellång sikt för prioriterade åtgärder på miljöområdet som beslutades vid miljöministermötet i Helsingfors 1997. Bland de viktigaste åtgärdsområdena ingår kontroll av erosion och jordförstöring samt ökenspridning. Vidare ingår integrerad förvaltning av vatten, mark och kustområden.

33.8.4 Sociala och kulturella frågor

Inom ramen för partnerskapet i sociala och kulturella frågor stod Sverige den 23–24 april tillsammans med Egypten värd för ett seminarium i Stockholm om dialogen mellan kulturer och civilisationer. Resultatet av mötet blev ett antal slutsatser om det fortsatta arbetet inom

Barcelonaprocessen i syfte att bredda och fördjupa dialogen mellan de olika kulturer, religioner och civilisationer som finns i länderna som deltar i den. Slutsatserna förordar fortsatt arbete på följande områden: forskning, utbildning, medier, mänskliga rättigheter och demokrati (den mänskliga dimensionen) samt kulturellt utbyte i allmänhet.

Ett projekt inom ramen för Barcelonaprocessen där Sverige deltar tillsammans med flertalet strandstater runt Medelhavet samt Österrike och Finland ”Museum utan gränser” invigdes i november i Stockholm.

Huvudparten av det kulturella och sociala samarbetet runt Medelhavet är tänkt att äga rum inom ramen för några s.k. decentraliserade samarbetsprogram; Med-Media för samarbete t.ex. mellan journalister; Med-Campus för samarbete och utbyte mellan universitet; Med-Urbs som rör samarbete mellan städer, kommuner etc. På grund av tidigare finansiella oegentligheter som uppdagades av EU:s egna revisorer har arbetsprogrammen legat nere och åtgärder vidtagits. De väntas kunna starta på nytt under våren 1999.

33.8.5 Associeringsavtal med länderna i Medelhavsregionen

Frihandel och ekonomiskt stöd är två viktiga komponenter i EG:s politik för Medelhavsområdet. EG har inlett förhandlingar om associeringsavtal med en rad Medelhavsländer i syfte att på sikt skapa ett frihandelsområde runt Medelhavet. Som ett första steg skall frihandel för industrivaror vara införd till år 2010. Hittills har avtal slutits med Israel, Marocko, Tunisien (samtliga år 1995), med Jordanien (april 1997) samt med PLO (februari 1997). Sverige ratificerade de tre förstnämnda under 1996 och kommer att ratificera avtalet med Jordanien under 1999. Avtalet med Tunisien trädde i kraft den 1 mars 1998. Interimsavtalet med PLO, vilket är ett gemenskapsavtal och således inte behöver ratificeras av EU-ländernas parlament, har likaså trätt i kraft. Förhandlingar om associeringsavtal pågår med Egypten, Libanon, Algeriet och Syrien.

33.8.6 Utvecklingssamarbetet med Medelhavsregionen

EG har anslagit 4 685 miljoner ecu för perioden 1996–1999 till utvecklingssamarbetet med länderna i Medelhavsregionen. Av detta svarade Sverige under 1998, genom sin medlemsavgift till EU, för 170 miljoner kronor. Av biståndet regleras ca 3 424 miljoner ecu genom den s.k. Meda-förordningen, som anger beslutsformerna och huvudområdena för biståndssamarbetet. Biståndet utgår efter nationella och regionala strategier vilka baseras på partnerländernas prioriteringar och i enlighet med målen och syftena i Barcelonadeklarationen och Meda-förordningen. Biståndet skall gå till ekonomisk omvandling, till stärkande av den socio-ekonomiska jämvikten och stöd för utveckling av det civila samhället samt till regionalt samarbete. Biståndet till vissa sydliga partnerländer har alltsedan början dragits med förseningar på grund av administrativa problem. Efter att samtliga länder i november 1998 skrivit på proceduravtal för utbetalning av biståndet bör nu Meda börja kunna

fungera. En utvärdering av programmet skall presenteras av Skr. 1998/99:60 kommissionen i början av 1999.

33.9 Mellanöstern och Gulfstaterna

33.9.1 Mellanöstern

EU har under 1998 på olika sätt markerat sin närvaro i regionen liksom sina politiska och ekonomiska ansträngningar för att fredsprocessen skall lyckas. EU uttalade sitt stöd för Wye River Memorandum som i oktober 1998 ingicks mellan Israel och palestinierna under amerikansk förmedling och som innebar att dödläget i processen bröts. EU har därefter uppmanat parterna att noggrant uppfylla överenskommelsens alla delar och inte vidta åtgärder som kan äventyra den fortsatta processen. Sverige bidrog till att unionen intog en konsekvent och fast hållning i frågor som rör den israeliska bosättningspolitiken, Jerusalems status, israeliska avspärningar av palestinska områden samt fördömanden av terrorism. Det svenska generalkonsulatet i Jerusalem fungerade enligt rotationsordningen på platsen som lokal EU-ordförande där andra halvåret 1998.

EU:s särskilda sändebud för fredsprocessen i Mellanöstern, Miguel Angel Moratinos, verkade under året bl.a. för en gemensam dialog mellan EU och Israel om den palestinska ekonomin skulle leda till konkreta israeliska åtgärder. EG:s bistånd till Västbanken/Gaza uppgår till 54 procent av det totala internationella biståndet.

Arbetet har fortgått med EU:s program för att bistå den palestinska myndigheten i dess strävan att motverka terroristhandlingar. Förutom tekniskt inriktade insatser ingår i programmet att främja den palestinska polisens insikter och respekt vad gäller mänskliga rättigheter. Svensken Nils Eriksson samordnar detta biståndsprogram.

33.9.2 Gulfstaterna

Det åttonde ministermötet inom ramen för samarbetet mellan EG och Gulfstaternas samarbetsråd (Gulf Cooperation Council, GCC) hölls i Luxemburg den 26–27 oktober. Vid mötet, där utrikesminister Anna Lindh deltog, upprepade EU-länderna sitt krav på att GCC-länderna skapar en intern tullunion innan ett frihandelsavtal EG-GCC kan slutförhandlas. Samtidigt välkomnades de framsteg som faktiskt gjorts i genomförandet av det gällande samarbetsavtalet. Den 7 december hölls också det åttonde mötet i den gemensamma samarbetskommittén EG–Jemen i Bryssel. Handels- och biståndsfrågor stod på dagordningen.

33.9.3 Iran – den politiska dialogen återupptagen

Skr. 1998/99:60

Under året har EU sökt återupprätta relationerna till Iran. Som ett led i detta arbete har EU återupptagit en politisk dialog med Iran. Dialogen täcker frågor som är av gemensamt intresse för EU och Iran, såsom ekonomiskt och kulturellt samarbete, men även ämnen som mänskliga rättigheter, eventuellt iranskt stöd till terrorism och eventuell förekomst av massförstörelsevapen i Iran. Det första dialogmötet ägde rum i Teheran i juli och EU företrädde av trojkan, ledd av den österrikiske kabinettssekreteraren. Ett andra dialogmöte hölls i Wien den 18 december. EU har under året uttryckt sin oro för bristande respekt för de mänskliga rättigheterna och inskränkningar i yttrandefriheten i Iran. Alltjämt förekommer det repressalier mot religiösa minoriteter i landet, såsom bahaierna, vilket EU påpekade i ett uttalande i juli. Den 16 december uttryckte EU sin oro över de upprepade mord och försvinnanden bland författare och oppositionella som rapporterats från Iran.

33.10 Afrika

Under året har EU:s ansträngningar att söka medverka till en fredlig och demokratisk utveckling i Afrika fortsatt. I en rad länder har demokratiseringen vidareutvecklats, men många konflikter har kvarstått och ett par nya tillkommit.

Förberedelserna för toppmötet mellan EU och Afrika har fortsatt, bl.a. genom inledande diskussioner med OAU. Mötet planeras äga rum under det portugisiska ordförandeskapet första halvåret år 2000. Sverige verkar för att mötet skall behandla såväl politiska som ekonomiska frågor.

Allmänna rådet antog den 25 maj 1998 en gemensam ståndpunkt som innebär att EU tillsammans med de afrikanska länderna skall verka för att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokratiska principer och ett gott styrelseskick i Afrika. Länder med en positiv utveckling i dessa hänseenden skall kunna få ökat EU-stöd. I länder med en negativ utveckling skall EU kunna överväga lämpliga åtgärder för att motverka denna, på basis av principerna i den rådsresolution som antogs den 28 november 1991.

33.10.1 Konflikten i Stora sjöregionen

Utvecklingen i Stora sjöregionen har följts nära av EU, i synnerhet sedan den väpnade konflikten i Demokratiska republiken Kongo bröt ut i augusti. EU har i ett flertal uttalanden uttryckt sin djupa oro över konflikten och bland annat betonat risken för spridning och vikten av respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. De inblandade parterna har uppmanats till eldupphör, trupptillbakadragande och inledande av politiska processer. EU har också verkat direkt hos inblandade parter genom gemensamma *démarches* till förmån för en fredlig lösning på konflikten. EU:s särskilda sändebud för Stora sjöregionen, Aldo Ajello, har spelat en central roll bl.a. för att förmedla

EU:s ståndpunkter till de olika aktörerna, och för att identifiera hur EU konkret kan bidra till fred i regionen. Skr. 1998/99:60

EU har stött de regionala initiativ som tagits för att lösa krisen och har upprätthållit nära kontakter både med regionala organisationer (OAU, SADC) och med FN. EU har drivit tanken på en internationell konferens för fred, säkerhet och utveckling i Stora sjöregionen, arrangerad av FN och OAU, och uttryckt sin beredvillighet att bidra. EU har också inlett en intern diskussion om möjliga åtgärder för att motverka vapenflödet till Stora sjöregionen. EG har haft ett omfattande i första hand humanitärt bistånd till länderna i Stora sjöregionen (Rwanda, Burundi och Demokratiska republiken Kongo).

33.10.2 Nigeria – EU har beslutat om ny gemensam ståndpunkt

I Nigeria har den nye statschefen, general Abubakar, lagt fram en plan för återgång till demokrati den 29 maj 1999. Mot denna bakgrund beslöt EU om en ny gemensam ståndpunkt fr.o.m. den 1 november 1998, i vilken endast de sanktioner som rör vapenembargo, militärt samarbete och utbildning av militärstyrkor (med undantag för viss MR-relaterad utbildning) kvarstår. Efter förslag från bl.a. Sverige ges en tydlig signal till regimen att, i den händelse demokratiseringen ej skulle fullföljas, nya sanktioner snabbt kan införas. EU markerar härigenom stöd till de reformvänliga krafterna, men bibehåller samtidigt trycket på militärregimen. EU har vidare beslutat sända 100 valobservatörer till Nigeria, varav 10 från Sverige.

33.10.3 Konflikten mellan Etiopien och Eritrea

Konflikten mellan Etiopien och Eritrea, som eskalerade i maj 1998, följs noga inom EU-kretsen. Konflikten behandlades den 8 juni av allmänna rådet, som uppmanade parterna att omedelbart upphöra med fientligheterna och att återuppta förhandlingarna. Därefter har flera gemensamma EU-uttalanden och démarcher gjorts. I dessa har stöd uttalats för OAU:s ansträngningar, och parterna har uppmanats att finna en fredlig lösning på konflikten. Vidare har stöd uttryckts för det av OAU framlagda ramavtalet, och parterna har uppmanats att acceptera det. EU har förklarat sig berett att finansiellt stödja genomförandet av detta ramavtal.

33.10.4 Inbördeskriget i Sudan

EU följer vidare noga utvecklingen i Sudan och den svåra humanitära situationen. Flera gemensamma uttalanden har gjorts med anledning härav. Situationen i Sudan behandlades av allmänna rådet den 29 juni. I rådsslutsatserna uttrycktes ånyo oro över den allvarliga humanitära situationen, och vidare bekräftades EU:s stöd för IGAD:s (Inter-

Governmental Authority on Development) ansträngningar för att finna en fredlig lösning. Skr. 1998/99:60

33.10.5 Samarbetet mellan EU och SADC

Det tredje utrikesministermötet mellan EU och SADC (Southern African Development Community) ägde rum i Wien den 3–4 november 1998. Inom ramen för den politiska dialogen diskuterades framför allt konflikterna i Demokratiska republiken Kongo och Angola. Vidare berördes regional integration och frihandel. På svenskt initiativ antogs barnets rättigheter som en framtida prioriterad fråga för EU–SADC-samarbetet.

33.10.6 Konfliktförebyggande i Afrika

EU:s gemensamma ståndpunkt om konfliktförebyggande i Afrika och de relaterade rådsslutsatserna från den 2 juni 1997, sågs över i juni 1998. Kommissionen har under året lagt ned stort arbete på att utveckla och operationalisera den gemensamma ståndpunkten, och bland de många åtgärder som vidtagits kan nämnas att EG den 25 maj enades om en uppförandekod vad gäller vapenexport, och den 26 juni om ett program för att förebygga och bekämpa smuggling av konventionella vapen. Vidare har EU stött det initiativ som tagits av Mali (och som sedermera stadfästs av den västafrikanska samarbetsorganisationen Ecowas) att införa ett moratorium för handel med och tillverkning av lätta vapen i Västafrika. EU har gett stöd till OAU:s särskilda konfliktmekanism och även tagit de första stegen mot att etablera en dialog med Ecowas genom dess sekretariat, framför allt med sikte på att stärka organisationens kapacitet för förebyggande och lösande av konflikter. Sverige har verkat för att det inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken skall föras fördjupade diskussioner om konfliktrisker i afrikanska länder, innan dessa utvecklats till kriser av allvarligt slag.

33.10.7 Sydafrika – förhandlingarna om ett samarbetsavtal

Framsteg i förhandlingarna om ett samarbetsavtal mellan EG och Sydafrika, inklusive ett frihandelsavtal, har skett under 1998. Inför årsskiftet utestår endast ett fåtal, om än svåra, handelsfrågor. Förhandlingen bör kunna slutföras under 1999. Sverige har verkat för ett så liberalt och öppet handelsavtal som möjligt. Antalet undantag har minskat och andelen handel – särskilt på jordbrukssidan – som kommer att omfattas av ett framtida frihandelsavtal har ökat.

33.11.1 USA

Vid ett möte i Madrid 1995 enades EU och USA om att inom ramen för den så kallade nya transatlantiska agendan stärka sitt samarbete vad gällde såväl handelspolitik som kulturutbyte och utrikes- och säkerhetspolitik. Den vidgade politiska dialogen mellan EU och USA gäller bland annat stärkt respekt för mänskliga rättigheter, främjande av icke-spridning av massförstörelsevapen, terroristbekämpning och kris-hantering.

Sverige tillmäter det transatlantiska samarbetet hög prioritet. Samarbetet har tydlig inverkan på enskilda sakområden, den övergripande säkerhetssituationen i Europa och etablerandet av en global säkerhetsordning.

Det transatlantiska samarbetet, som följs upp vid halvårsvisa toppmöten mellan EU och USA, har hittills nått längst på det handelspolitiska området, även om det också har understrukits att den politiska förbindelsen i bredare bemärkelse mellan EU och USA skall fördjupas. Under år 1998 enades EU och USA om att ingå ett transatlantiskt ekonomiskt partnerskap. Vid toppmötet den 18 december fastställdes även en gemensamt framförhandlad handlingsplan för hur detta partnerskap skall fyllas med innehåll. Det skall ske bland annat genom samordnat agerande för att stärka det multilaterala WTO-regelverket och genom fortsatta bilaterala förhandlingar om avveckling av tekniska hinder för handeln med industrivaror, tjänster, offentlig upphandling och immateriella rättigheter. I syfte att underlätta för EU-medborgare att erbjuda sina tjänster i USA och vice versa har man också enats om att förhandla fram sektorsvisa avtal om ömsesidigt erkännande av respektive länders kvalifikations- eller licenskrav för att utföra en viss tjänst. Ett viktigt avtal med USA om ömsesidigt erkännande avseende tekniska standarder, ett s.k. MRA-avtal, trädde i kraft den 1 december 1998 efter flera års förhandlingar. Avtalet med USA utgör det viktigaste MRA-avtalet och bidrar starkt till att stimulera den transatlantiska handeln.

En bärande tanke på den transatlantiska agendan är också att främja kontakterna mellan det civila samhällets olika sektorer. Av särskild vikt har varit den transatlantiska affärsmannadiolog, som i november 1998 höll sin fjärde årliga konferens med deltagande av hundratalet företagsledare från EU och USA. Under året hölls också för första gången en transatlantisk konsumentdialog samt initierades kontakter för dialog på rätts- och miljöområdena.

De amerikanska sanktionslagarna som syftar till att inskränka handel med Kuba, Iran och Libyen har varit centrala diskussionsämnen i dialogen med USA. EG anser att dessa extraterritoriella lagar strider mot WTO-reglerna. I november 1996 antog gemenskapen en förordning i vilken det fastslås att det är illegalt för medlemsländerna att följa dessa

amerikanska lagar. Med anledning av denna förordning trädde en svensk kompletterande lag i kraft den 1 januari 1998. Skr. 1998/99:60

Vid toppmötet mellan EG och USA i maj 1998 bekräftades en uppgörelse mellan parterna vad gällde att tills vidare uppskjuta tillämpning av sanktionslagens möjlighet till privaträttsliga processer i USA mot företag som handlar med nationaliserad egendom i Kuba. I utbyte mot detta har EG tills vidare gått med på att uppskjuta sin begäran om skiljedomsförfarande inom WTO.

33.11.2 Kanada

Dialogen mellan EU och Kanada äger rum inom ramen för en gemensam handlingsplan och deklaration som undertecknades den 17 december 1996. Dialogen är bred och omfattar handel och ekonomi, utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, transnationella ämnen såsom miljö, migration, internationell brottslighet, kulturfrågor och vetenskapliga frågor samt främjandet av kontakter mellan det civila samhällets olika sektorer. Relationerna mellan EU och Kanada är traditionellt mycket goda med en betydande grad av samsyn i många frågor. Ett område där det finns meningsskiljaktigheter rör den kanadensiska fiskelagen.

I dialogen är handelsfrågorna de mest framträdande. Vid toppmötet i maj 1998 undertecknades ett viktigt avtal om ömsesidigt erkännande av tekniska standarder, vilket stimulerar den transatlantiska handeln. EG har svarat positivt på kanadensiska önskemål om ett stärkande av de ekonomiska förbindelserna. Parterna är ense om att arbeta fram ett fördjupat handelsinitiativ som omfattar såväl multilaterala som bilaterala frågor.

På det vetenskapliga området undertecknades vid toppmötet i december 1998 ett avtal om kärnforskningssamarbete. Förhandlingarna om att ingå ett veterinäravtal samt ett avtal om vetenskap och teknologi är långt framskridna. Vidare finns ett praktikantprogram (Acadia), som erbjuder yrkespraktik för ungdom från EU-medlemsstaterna vid små och medelstora kanadensiska företag.

Sverige välkomnar och stödjer dialogen med Kanada. Strävandena att stärka detta transatlantiska samarbete i multilaterala såväl som bilaterala handelsfrågor understöds från svensk sida. På det multilaterala området är dialogen särskilt viktig mot bakgrund av förberedelserna inför nästa multilaterala förhandlingsrunda.

33.12 Latinamerika och Västindien

Den regelbundna politiska dialogen mellan EU och Latinamerika inleddes i början av 80-talet. Sedan dess har årliga ministermöten hållits med Centralamerika (den s.k. San José-dialogen) och med Riogruppen, vilken omfattar Sydamerika och Mexico med de centralamerikanska länderna som observatörer. I februari 1998 ägde ministermöten rum i Panama (Rio-gruppen) respektive i San José (Centralamerika).

Det första toppmötet mellan EU och Latinamerika/Västindien kommer att äga rum i Rio de Janeiro den 28–29 juni 1999. Under året som gick arbetade EU med förberedelserna inför toppmötet, både vad gäller organisation och dagordning.

I december 1997 undertecknade EG och Mexiko ett avtal om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete samt ett interimsavtal. I november 1998 påbörjades förhandlingar inom ramen för de nya avtalen om liberaliseringar av handeln med såväl varor som tjänster. Sverige stöder upprättandet av ett frihandelsavtal mellan EG och Mexiko i enlighet med WTO:s regler.

Avtal har tidigare ingåtts mellan EG och Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) 1995 respektive EG och Chile 1996. Båda avtalen är ramavtal som syftar till att förbereda processen att uppnå handelsliberaliseringar och på sikt etablera en associering av politisk och ekonomisk karaktär. EG och Mercosur respektive EG och Chile har under året utarbetat ett gemensamt faktaunderlag som skall utgöra basen för bedömning om och när frihandelsförhandlingar skall inledas. Kommissionen presenterade internt för rådet i juli 1998 förslag till associationsavtal med respektive part, vilka för närvarande diskuteras inom gemenskapen.

Den 2 december 1996 antog rådet en gemensam ståndpunkt rörande unionens politik visavi Kuba. Den fastställer Europeiska unionens avsikt att uppmuntra och underlätta en fredlig övergång till pluralistisk demokrati i Kuba, större respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt varaktig förbättring av levnadsstandarden för det kubanska folket. Den gemensamma ståndpunkten klargör unionens önskan att vara Kubas partner, men att EU anser att fullt samarbete med Kuba är beroende av förbättringar när det gäller mänskliga rättigheter och politisk frihet. Den gemensamma ståndpunkten utvärderas varje halvår. Vid utvärderingen av det senaste halvårets utveckling konstateras att förhoppningarna om att påvens besök i Kuba tidigare i år skulle få en gynnsam effekt på den politiska utvecklingen i landet ännu inte har infriats. Några förbättringar vad avser MR-situationen kan inte skönjas och den kubanska ekonomin uppvisar inga övertygande tecken på hållbar återhämtning.

33.13 Asien

33.13.1 Den euro-asiatiska dialogen – ASEM-toppmöte i London

Asien–Europa mötet (Asia–Europe Meeting, ASEM) hade sitt andra toppmöte i London 3–4 april 1998 under ordförandeskap av premiärminister Tony Blair. I mötet deltog stats- eller regeringscheferna från EU:s femton medlemsstater, sju ASEAN-länder samt Japan, Kina och Sydkorea. EU representerades av kommissionens ordförande. Till skillnad från ASEM:s första toppmöte i Bangkok 1996, som hölls i en anda av

optimism och tilltro till fortsatt stark tillväxt i Asien, ägde ASEM 2 rum mot bakgrund av den snabbt förvärrade Asienkrisen.

Vid Londonmötet fattades beslut om att inrätta en ASEM Trust Fund i Världsbanken för att finansiera experthjälp till reformer av den finansiella sektorn och bidra till att lindra de sociala konsekvenserna av krisen i de drabbade asiatiska länderna. Vidare beslöts att ställa ett EU-nätverk av finansexperter till ländernas förfogande samt att inrätta ett miljöinstitut i Bangkok (Asia-Europe Environmental Technology Centre, AEETC). Institutets uppgift skall vara policyrådgivning och stöd till gemensamma projekt. Sverige har bidragit med en miljon US dollar till fonden, lämnat förslag på svenska experter till nätverket samt bidragit finansiellt till miljöinstitutet. Mötet antog också aktionsplaner för underlättande av handel och investeringar och ett uttalande mot protektionism. Man tillsatte även en expertgrupp med uppgift att utarbeta en vision för det fortsatta ASEM-samarbetet, avsedd att presenteras vid nästa toppmöte, ASEM 3, i Seoul år 2000.

ASEM bildades för drygt två år sedan som en plattform för dialog och samarbete mellan Europa och Asien. Sedan dess har man inlett akademiskt, vetenskapligt och kulturellt samarbete och dialog om bl.a. mänskliga rättigheter och institutionsutveckling. ASEM har därutöver etablerat sig som ett värdefullt forum för informellt ekonomiskt och politiskt informationsutbyte mellan de europeiska och asiatiska länderna.

Sverige prioriterar i ASEM-samarbetet frågor rörande handel och investeringar, miljö, institutionsutveckling, akademiskt och kulturellt samarbete, mänskliga rättigheter samt folkrörelsekontakter.

33.13.2 Intensifierad EU-politik gentemot Kina

EU har under 1998 vidgat sina relationer med Kina. Från och med 1998 avser EU och Kina att hålla årliga toppmöten. En uppdaterad Kinastrategi, Mot ett globalt partnerskap med Kina godkändes av ministerrådet i juni 1998. Strategin slår fast att EU:s målsättning är att engagera Kina i en intensifierad politisk dialog, stödja utvecklingen i Kina mot ett öppnare samhälle och en rättsstat med ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, samt att ytterligare involvera Kina i den globala ekonomin. EU:s finansiella engagemang skall samtidigt ökas och EU:s profil i Kina förstärkas. Man kommer även att särskilt intressera sig för utvecklingen i Hongkong och Macau.

Kommissionens ordförande besökte under hösten 1998 Kina – det första besöket sedan 1985. Ett blandkommissionsmöte EG–Kina ägde rum i Bryssel i juni 1998, vid vilket bland annat handelspolitiska frågor mellan EU och Kina samt Kinas medlemskap i Världshandelsorganisationen WTO diskuterades. Kinas medlemskapsförhandlingar med WTO har under 1998 visat få framsteg, sedan även Kina fått känna av konsekvenserna av Asienkrisen. EG har genom biståndsprojekt sökt stötta Kinas ansträngningar att erhålla medlemskap i WTO.

På det politiska området kan noteras att EU:s trojka i juni presenterade en rapport från ett besök i Tibet. Inom ramen för EU:s MR-dialog med

Kina har två möten ägt rum under 1998 mellan EU:s trojka, kommissionen och Kina. I anslutning till dessa möten anordnades även juridiska seminarier i Peking om mänskliga rättighetsfrågor med deltagande av experter från Kina och Europa.

Kina har tagit initiativet till ett vetenskaps- och teknologiministermöte 1999 inom ramen för ASEM.

33.13.3 Samarbetet med Japan – den ekonomiska krisen viktigaste frågan

EU och Japan har sedan 1991 hållit årliga toppmöten, och det sjunde mötet i ordningen hölls den 12 januari 1998 i Tokyo. Vid mötet behandlades en rad politiska och ekonomiska frågor av gemensamt intresse, t.ex. Asienkrisen, EMU, FN-frågor och regionala säkerhetsfrågor. Japan förklarade att man avsåg att sätta i gång ett nytt treårigt avregleringsprogram efter att det program som sträckt sig 1995–1998 är avslutat.

Den under året alltmer ansträngda japanska ekonomin stod högt på dagordningen vid det ministermöte mellan EU och Japan som hölls den 12 oktober i Tokyo. Vid mötet avhandlades även en rad bilaterala och multilaterala handelsfrågor. Japan och EG kom överens om att gemensamt verka för att få till stånd en ny heltäckande förhandlingsrunda i WTO kring millennieskiftet. I anslutning till ministermötet ledde kommissionens vice ordförande Sir Leon Brittan en affärsmanna-delegation med representanter för EU:s näringsliv, dock utan svenskt deltagande.

EG:s exportfrämjande aktiviteter gentemot Japan, Exprom, har varit föremål för debatt i EG:s kommitté för handelspolitik, 113-kommittén. Enligt ett beslut av EG-domstolen måste det finnas en rättslig grund för alla budgetposter. Bland medlemsländerna, bl.a. Sverige, har det funnits en ovilja att gå med på kommissionens förslag att använda artikel 113 som rättslig grund och därigenom inkludera program för exportfrämjande i den gemensamma handelspolitiken.

Framsteg har noterats i förhandlingarna om ett avtal om ömsesidigt erkännande (mutual recognition agreement, MRA). MRA-avtal innebär att en tillverkare kan testa sin produkt i hemlandet för ett annat lands marknad. Kommissionen hyser hopp om att kunna träffa ett avtal inom en snar framtid.

33.13.4 Den koreanska halvön – EU följer utvecklingen och ökar sitt engagemang

Sir Leon Brittan, vice ordförande i kommissionen, besökte Sydkorea tillsammans med en affärsmannadelegation 13–14 oktober. Sir Leon träffade, bland andra, president Kim Dae-jung och den sydkoreanske finansministern. Bakgrunden till besöket var president Kims uppmaning under ASEM:s toppmöte i London i april 1998 att sända europeiska investeringsdelegationer till Sydkorea.

Handelsfrågor diskuterades också vid det årliga bilaterala ministermötet mellan EG och Sydkorea i Bryssel den 27 oktober.

Kommissionen lade i december fram ett meddelande som redogjorde för hur EU önskade utveckla relationerna med Sydkorea. Meddelandet är indelat i en politisk och en ekonomisk del. Den politiska delen uttrycker bland annat stöd för Sydkoreas försök att minska spänningarna på den koreanska halvön genom att involvera Nordkorea i det internationella samfundet. Den ekonomiska delen stöder president Kims ekonomiska reformprocess och poängterar behovet av att Sydkorea förbättrar marknadstillträdet.

EG har under 1998 bidragit med omkring 50 miljoner ecu i bistånd till Nordkorea. I detta belopp ingår livsmedelsbistånd och stöd till jordbruket. EG har valt att kanalisera sitt bistånd främst genom internationella enskilda organisationer och Världslivsmedelsprogrammet. EU är efter USA den största givaren till Nordkorea.

Den 2 december inleddes i Bryssel en politisk dialog mellan EU och Nordkorea på tjänstemannanivå. Agendan var bred och omfattade bl a relationerna EU–Nordkorea, humanitärt bistånd, MR-frågor, reformfrågor och säkerhetssituationen på den koreanska halvön.

33.13.5 Sydostasien – utvecklingen i Burma, Kambodja, Indonesien och Östra Timor

Utvecklingen i Burma gav upphov till återkommande reaktioner från EU:s sida under året. Ett flertal uttalanden gjordes i vilka bl.a. SPDC-regimen fördömdes för arresteringen av oppositionella, ett frisläppande av landets politiska fångar krävdes, och SPDC uppmanades återuppta en dialog med oppositionen.

EU:s gemensamma ståndpunkt om Burma från 1996 förlängdes i april 1998 och ytterligare en gång i oktober, då ståndpunkten också skärptes. Till förbudet mot att utfärda inresevisering för personer med anknytning till militärregimen lades förbud mot transitviseringar. Vidare utökades gruppen som omfattas av viseringsförbudet till att även omfatta personer inom turistnäringen.

Burmas inträde i ASEAN har utgjort ett problem i EU:s förbindelser med ASEAN. Ett planerat blandkommissionsmöte mellan EG och ASEAN fick ställas in hösten 1997 eftersom oenighet rådde om Burmas närvaro vid dessa möten. På grund av den svåra politiska situationen i Burma motsätter sig EG att landet deltar på jämbördig fot med övriga ASEAN-medlemmar i blandkommissionsarbetet. Detta grundas på ett avtal mellan EG och ASEAN till vilket Burma inte är anslutet. Frågan löstes hösten 1998 då EG och ASEAN enades om att de nya ASEAN-medlemmarna, Burma och Laos, skulle ges möjlighet att passivt närvara vid blandkommissionens nästa möte.

EU gav ett betydande bistånd för att möjliggöra det parlamentsval som hölls i Kambodja i juli. EU:s stöd gick till väljarregistrering och observatörsverksamhet, och uppgick till 9,5 miljoner ecu. Valets genomförande fick godkänt av den samlade gruppen av internationella

observatörsstyrkor (joint international observer group), vars koordinerade insats leddes av EU:s chefsobservatör, svensken ambassadör Sven G. Linder. Valet kunde genomföras utan större störningar, med mindre våld än väntat, med 90–95 procent av de röstberättigade registrerade och med ett 90-procentigt valdeltagande. Men de allvarliga problem som valprocessen varit behäftad med påpekades också av observatörerna.

Utvecklingen i Indonesien gav anledning till en tätare dialog mellan EU och landet om den reformprocess som inletts och som syftar till att en demokratiskt vald regering skall kunna ta över styrningen av landet efter valen sommaren 1999.

I frågan om Östra Timors framtid har samtalen mellan Portugal och Indonesien fortsatt under ledning av FN:s generalsekreterare, med inriktning på att ge Östra Timor vittgående autonomi. EU:s medlemsstater gav sitt fulla stöd till dessa förhandlingar. EU förde under året en återkommande dialog med Indonesien om utvecklingen i Östra Timor, där inte minst frågor sammanhängande med överträdelser av de mänskliga rättigheterna gavs uppmärksamhet.

33.13.6 Starka reaktioner på kärnvapensprängningarna i Indien och Pakistan

EU:s relation till Indien och Pakistan kom under 1998 att präglas av den nya säkerhetspolitiska situation i Sydasien som ländernas provsprängningar av kärnvapen i maj gav upphov till. Vid allmänna rådets möte den 25 maj fördömdes de indiska provsprängningarna och Indien uppmanades att ansluta sig till icke-spridningsavtalet och provstoppsavtalet. Unionen enades även om att verka för ett uppskjutande av lån från de internationella finansiella institutionerna till Indien. Den 8 juni antog allmänna rådet en ny rådsdeklaration gällande både Indien och Pakistan. Formuleringarna överensstämde till stora delar med deklarationen från den 25 maj, men Pakistans mer utsatta ekonomiska situation skulle tas i beaktande vid bedömningen av nya krediter. En gemensam ståndpunkt med syfte att främja icke-spridning och förtroendeskapande åtgärder i Sydasien antogs av rådet den 26 oktober (se även avsnitt 30.4).

Trots EU:s fördömande av provsprängningarna har man samtidigt funnit det angeläget att fortsätta den politiska dialogen med Indien och Pakistan. EU-trojkan har under hösten haft överläggningar med Indien på ministernivå i New Delhi och med Pakistan på tjänstemannanivå i Wien.

På det handelspolitiska området har EG drivit frågorna om Indiens bristfälliga genomförande av WTO:s avtal om immaterialrätt (TRIP:S) och flera fall av antidumpning. Man har även argumenterat mot landets åberopande av betalningsbalansproblem som skäl till allmänna tullhöjningar och införandet av nya investeringsregler för personbiltillverkning.

34 Civilrättsligt samarbete

Arbetet på det civilrättsliga området är omfattande och syftar såväl till att harmonisera medlemsstaternas lagar som till att förbättra det internationella samarbetet staterna emellan. Harmoniseringsfrågorna behandlas regelmässigt i den första pelaren, medan arbetet i den tredje pelaren är koncentrerat till den internationella privat- och processrätten.

34.1 Civilrättsligt samarbete inom den första och den tredje pelaren

Det mesta och kanske viktigaste civilrättsliga samarbetet, dvs. det samarbete som rör regler om enskildas förhållanden inbördes, sker inte som en del av samarbetet i rättsliga och inrikes frågor utan görs i stället inom det ekonomiska och sociala samarbetsområdet. Detta samarbete syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagar så att den inre marknaden kan fungera. Olika civilrättsliga lagar i medlemsstaterna kan utgöra onödiga hinder för den fria rörligheten av t.ex. varor och tjänster.

Under året har inom första pelaren pågått ett betydelsefullt och effektivt harmoniseringsarbete om flera centrala civilrättsliga frågor. Detta civilrättsliga samarbete finns redovisat i andra delar av skrivelsen. Arbetet har gällt direktiv om bl.a. produktansvar (se även 9.3), försäkringsrätt (se även 10.1.2), konsumentköp (se även 21) och immaterialrätt (se även 22).

Arbetet i den tredje pelaren är helt och hållet inriktat på den internationella privat- och processrätten – dvs. frågor om lagval, internationell delgivning, domstolars internationella behörighet, och erkännande och verkställighet av utländska domar. Det arbetet redovisas i det följande.

34.1.1 Brysselkonventionen – jurisdiktion och verkställighet av domar inom privaträtten

EU:s medlemsstater undertecknade i november 1996 en konvention om Sveriges, Finlands och Österrikes tillträde till 1968 års Brysselkonvention (EGT C 15, 15.1.1997, s. 1). Brysselkonventionen, som har ingåtts mellan EU:s medlemsstater, innehåller dels regler om domstolars internationella behörighet (jurisdiktion), dels regler om verkställighet av domar på privaträttens område. Reglerna innebär att enhetliga jurisdiktionsregler tillämpas inom hela EU-området och att en dom som har meddelats i ett av länderna normalt skall erkännas och verkställas i de övriga länderna inom unionen.

Riksdagen beslutade i maj 1998 att Sverige skall tillträda Brysselkonventionen. Riksdagens beslut innebär att konventionen införlivas med svensk rätt (prop. 1997/98:102, bet. 1997/98:LU24, rskr. 1997/98:231). Konventionen och de nya bestämmelser som krävs träder för Sveriges del i kraft den 1 januari 1999 (SFS 1998:1321). Av övriga medlemsstater har hittills Danmark, Nederländerna, Tyskland och Österrike anslutit sig till 1996 års tillträdeskonvention (se SFS 1998:1689).

Brysselkonventionen innebär för svensk del mycket små nyheter i sak, eftersom Luganokonventionen, som är så gott som identisk med Brysselkonventionen, redan gäller i Sverige. Luganokonventionen ingicks år 1988 mellan EU:s medlemsstater och de dåvarande Efta-länderna. En nyhet i och med tillträdet till Brysselkonventionen är att den summariska processen hos kronofogdemyndigheten omfattas av konventionens regler. En annan nyhet är att EG-domstolen är behörig att tolka denna.

34.1.2 Revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna

Medlemsstaterna påbörjade i januari 1998, tillsammans med Schweiz, Norge och Island, ett arbete med att revidera Bryssel- och Luganokonventionerna. Arbetet beräknas kunna slutföras under första halvåret 1999.

Konventionerna har fungerat väl och revideringsarbetet är därför inte inriktat på några omvälvande förändringar. Utgångspunkten för arbetet är att de grundläggande principerna för konventionerna skall bibehållas och att arbetet skall koncentreras på förändringar som innebär att konventionerna fungerar bättre.

En av de viktigaste frågorna rör förenkling och ökad effektivitet när det gäller verkställighetsförfarandet (exekvatur) för domar. Det är ett starkt önskemål att öka domars fria rörlighet inom konventionsområdet, dvs. att domar som meddelats i en konventionsstat skall kunna verkställas i andra konventionsstater utan att en omfattande prövning sker i den mottagande staten. En annan viktig fråga rör behörighetsregler till skydd för konsumenter. De nuvarande reglernas tillämpningsområde kommer sannolikt att bli bredare och reglerna samtidigt mer begripliga och överskådliga.

Andra förslag som ägnas stort intresse är av mer juridisk-teknisk karaktär. Det handlar bl.a. om en förbättring av den nuvarande särskilda behörighetsregeln för avtalsrättsliga tvister och om den regel som skall avgöra vilken domstol som skall ta upp en sak beträffande vilken talan har väckts i mer än en konventionsstat (internationell lis pendens).

34.1.3 En europeisk exekutionstitel

Våren 1997 tillsattes en arbetsgrupp med namnet Europeisk exekutionstitel. Gruppen skall behandla frågor om verkställighet inom EU av domar och beslut på civilrättens område. Sverige har redan tillträtt flera konventioner som gäller verkställighet av utländska domar (och ibland

även domstols internationella behörighet), exempelvis de ovan nämnda 1988 års Luganokonvention, som gäller inom EU–Efta-kretsen, och 1968 års Brysselkonvention.

I arbetsgruppen diskuterades bl.a. förenklingar av det system för verkställighetsprövning som de nyssnämnda konventionerna föreskriver, s.k. exekvaturprövning. Även effektiviseringar av systemet för säkerhetsåtgärder diskuterades, liksom frågor om standardformulär för ansökan och ett ökat informationsutbyte. I april 1998 överlämnades dokumentation av gruppens arbete till gruppen för revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna (se även 34.1.2), och därefter har arbetet med verkställighetsfrågorna drivits vidare i den sistnämnda gruppen.

34.1.4 Brysselkonventionen II – om äktenskapsmål

Konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål (den s.k. Brysselkonventionen II) är en konvention mellan EU:s medlemsstater. Den har till syfte att underlätta den fria rörligheten för människor inom EU genom enhetliga regler om erkännande av domar på hemskillnad, äktenskapskillnad och andra domar om äktenskaps upplösning som meddelats i någon medlemsstat. Konventionen innehåller även enhetliga regler om vilket lands domstolar som skall vara behöriga att ta upp ett sådant äktenskapsmål. Även vårdnadsfrågor omfattas av konventionen, under förutsättning att en sådan fråga uppkommer i samband med ett äktenskapsmål. Konventionens struktur är i väsentliga hänseenden densamma som i den förmögenhetsrättsliga Brysselkonventionen från 1968.

Brysselkonventionen II och ett protokoll om EG-domstolens behörighet att tolka konventionen undertecknades av Europeiska unionens råd den 28 och 29 maj 1998 (EGT C 221, 16.7.1998, s. 1). För att Sverige skall kunna tillträda konventionen och protokollet krävs riksdagens godkännande.

Som resultat av en politisk kompromiss får Danmark, Finland och Sverige enligt konventionen rätt att även fortsättningsvis använda sig av 1931 års nordiska äktenskapskonvention i sina inbördes förhållanden i stället för den nya Brysselkonventionen II. Dessa länder får även träffa nya avtal som rör frågor som regleras av Brysselkonventionen II, så länge eventuella bestämmelser om domstols behörighet i sådana avtal är i överensstämmelse med Brysselkonventionen II.

Överenskommelsen innebär vidare att domar som meddelats i de nordiska EU-staterna med stöd av 1931 års konvention erkänns och blir verkställbara i alla de andra medlemsstaterna enligt reglerna i Brysselkonventionen II, under förutsättning att den nordiska domstolens behörighet varit grundad på en regel som har en motsvarighet i Brysselkonventionen II. På så sätt kommer nordiska domars rörlighet att garanteras inom EU på ett sätt som även kommer Island och Norge till del.

34.1.5 Romkonventionen – tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Skr. 1998/99:60

Regeringen beslutade den 17 juni 1998 att ratificera en konvention om bl.a. Sveriges tillträde till 1980 års EU-konvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (den s.k. Romkonventionen).

Romkonventionen innehåller regler om vilket lands lag som skall tillämpas i tvister som rör avtalsförpliktelser med internationell anknytning när det uppkommer ett val mellan rättsordningarna i olika länder. Sverige har i och med medlemskapet i EU förbundit sig att ansluta sig till konventionen. Efter förhandlingar mellan Sverige, Finland och Österrike å ena sidan och de övriga tolv medlemsstaterna i EU å andra sidan undertecknades den 29 november 1996 en överenskommelse som innebar att de tre nya staterna anslöt sig till Romkonventionen. Riksdagen godkände överenskommelsen den 4 februari 1998.

34.1.6 Romkonventionen II – tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden

Den år 1980 upprättade konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) var ursprungligen tänkt att omfatta även förpliktelser utanför avtalsförhållanden (framför allt skadeståndstvister). I slutänden lämnades emellertid dessa frågor utanför den konventionen. Konventionsarbetet har i den delen nu väckts till liv igen, och en rådsarbetsgrupp har haft i uppdrag att undersöka behovet av och möjligheterna att komma överens om en konvention om tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden (Romkonventionen II).

För att underlätta de fortsatta diskussionerna presenterade den österrikiske ordföranden ett första utkast till konventionstext vid rådsarbetsgruppsmötet i början av november 1998.

Ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor godkände vid sitt sammanträde den 3 och 4 december 1998 på ordförandens initiativ ett dokument vari det konstateras att det finns ett behov av en konvention av det slag som diskuterats och att det torde vara möjligt att komma överens om en sådan. Rådsarbetsgruppen uppmanades att övergå till mer direkta förhandlingar på grundval av det av ordföranden presenterade konventionsutkastet.

34.1.7 Delgivningskonventionen – delgivning av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur

Den 26 maj 1997 antog ministerrådet den s.k. delgivningskonventionen (konventionen om delgivning i Europeiska unionens medlemsstater av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur). Till konventionen hör ett protokoll om EG-domstolens tolkning av konventionen. Ännu har ingen medlemsstat ratificerat konventionen. Frågan om ett svenskt tillträde övervägs. Fram till dess att konventionen träder i kraft tillämpas andra multi- eller bilaterala konventioner på området. Den viktigaste av dessa är 1965 års Haagkonvention om

delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, som har tillträtts av ett 30-tal länder i och utanför Europa. Skr. 1998/99:60

35 Straffrättsligt samarbete, polisiärt samarbete och tullsamarbete

Det straffrättsliga samarbetet, liksom polis- och tullsamarbetet är mellanstatligt och arbetet sker helt och hållet inom ramen för den tredje pelaren. En ansevärd del av de rättsakter som antagits och det arbete som pågår fokuserar på den organiserade brottsligheten.

35.1 Horisontella frågor

35.1.1 Internationell organiserad brottslighet

En särskild handlingsplan mot den organiserade brottsligheten antogs av rådet i april 1997 (EGT 97/C 251/01) och godkändes av Europeiska rådet vid dess möte i Amsterdam i juni 1997.

Handlingsplanen innehåller 15 politiska riktlinjer och 30 särskilda rekommendationer.

Riktlinjerna och rekommendationerna innehåller uppmaningar till rådet att vidta en rad konkreta åtgärder som spänner över ett vitt fält. Det rör frågor om att vidta åtgärder för att straffbelägga vissa förfaranden, och att undersöka i vad mån harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning kan bidra till kampen mot den organiserade brottsligheten. Handlingsplanen betonar också vikten av att det i varje medlemsstat finns effektiv och väl utvecklad lagstiftning mot penningtvätt och när det gäller att förverka vinning av brott. Riktlinjerna och rekommendationerna lägger stor vikt vid hur det rättsliga och polisiära samarbetet är organiserat. Ett flertal rekommendationer handlar om att skapa nätverk, centrala kontaktpunkter och andra kontaktytor för att befrämja informationsutbyte och samarbete mellan de rättsliga myndigheterna och polis- och tullmyndigheter både inom varje medlemsstat och mellan dessa. En viktig utgångspunkt för handlingsplanen är att en rad åtgärder redan har vidtagits och att ett antal olika överenskommelser redan har träffats inom ramen för EU och andra internationella organ för att förbättra samarbetet mellan länderna på det rättsliga och polisiära området för att bekämpa bl.a. organiserad brottslighet. En huvuduppgift för rådet är att se till att dessa instrument tillträds av alla medlemsstater och att de genomförs på ett effektivt sätt. Slutligen innehåller handlingsplanen riktlinjer och rekommendationer som syftar till att involvera främst ansökarländerna i arbetet.

En av handlingsplanens rekommendationer gick ut på att det under rådet skulle inrättas en sektorsövergripande arbetsgrupp mot den organiserade brottsligheten. En sådan inrättades redan i mitten av juli 1997. Gruppen har sedan dess mötts ungefär en gång per månad. Den består av representanter på hög nivå från medlemsstaternas berörda departement/ministerier, åklagar-, polis- och tullväsenden.

Arbetsgruppen har under 1998 utarbetat ett antal gemensamma åtgärder, deklARATIONER och resolutioner. Inom ramen för gruppens arbete har också frågor om metodutveckling på området för både det rättsliga och det polisiära samarbetet diskuterats och behandlats. Några av de viktigaste exemplen är en gemensam åtgärd om kriminalisering av deltagande i kriminella organisationers aktiviteter, som antogs i december 1998. Vidare kan nämnas den gemensamma åtgärden om bekämpande av barnpornografi på Internet, som i princip är färdig-behandlad, och den gemensamma åtgärden om penningtvätt, spårande, frysning, beslag och förverkande av vinning av brott, som antogs vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i december 1998 (se även 35.2). Handlingsplanen lyfter särskilt fram brottsförebyggande åtgärder, och arbetsgruppen har utarbetat en resolution om förebyggande av organiserad brottslighet. Ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor godkände resolutionen i december 1998. Vad gäller det polisiära samarbetet har gruppen tjänat som ett forum för utbyte av erfarenheter rörande konkreta samarbetsåtgärder och strategisk information om organiserad brottslighet. Som exempel kan nämnas den årliga rapporten om organiserad brottslighet i medlemsstaterna som genomgått en avsevärd kvalitetshöjning genom årets upplaga. I förhållande till tredje land kan särskilt nämnas att arbetsgruppen utarbetat den s.k. föranslutningspakten mot organiserad brottslighet som slöts i maj 1998 mellan EU:s medlemsstater och länderna som sökt medlemskap i unionen. Paktens bestämmelser har sedan följts upp vid tre möten med en för ändamålet särskilt inrättad expertgrupp i vilken representanter för alla länder deltar.

Den europeiska konferensens expertgrupp mot narkotika och organiserad brottslighet (Kohl-gruppen)

Inom ramen för den europeiska konferensen (se avsnitt 3.1.6) tillsattes i mars 1998 en expertgrupp med uppdrag att snabbt överväga problem som hänger samman med den organiserade brottsligheten och narkotikahandeln. Gruppen fick under hösten särskilt i uppdrag att överväga frågor om barnpornografi och organiserad människosmuggling. Expertgruppen skall senast den 12 mars 1999 redovisa sina rekommendationer i en rapport till den europeiska konferensen. Gruppen har under året haft tre möten.

35.1.2 Brottsförebyggande arbete

Skr. 1998/99:60

Det brottsförebyggande arbetet har under året lyfts fram ytterligare. Efter det att Sverige 1995 förde upp frågan om brottsförebyggande arbete på EU:s dagordning tog Nederländerna under hösten 1997 initiativ till ett utökat samarbete mellan medlemsstaterna inom området för brottsförebyggande åtgärder har resulterat i att medlemsstaterna har utsett nationella kontaktpunkter som skall ha till uppgift att ta emot frågor om brottsförebyggande arbete. Sverige anordnade i november 1998 ett tvådagarsseminarium i brottsförebyggande arbete för dessa kontakt-punkter.

Polissamarbetsgruppen är knutpunkt inom tredje pelaren för att ta emot och analysera information på det brottsförebyggande området. En handbok med goda exempel på brottsförebyggande arbete är under utarbetande.

Brottsförebyggande aspekter har under det österrikiska ordförandeskapet uppmärksammas också i den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet (se avsnitt 35.1.1). Den 1 december 1998 antogs en resolution om förebyggande av organiserad brottslighet (EGT C 408, 29.12.1998, s. 1). Resolutionen kommer att fungera som en politisk plattform och idékatalog för det fortsatta arbetet. Genom resolutionen åtar sig medlemsstaterna, kommissionen och Europol att inventera vad som kan göras på EU-nivå för att förebygga organiserad brottslighet. En rapport skall arbetas fram före utgången av år 2000.

35.1.3 Ömsesidig utvärdering av hur internationella åtaganden genomförs på nationell nivå

Den 5 december 1997 antogs en gemensam åtgärd om införande av en ordning för utvärdering av hur internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten tillämpas och genomförs på nationell nivå. Den gemensamma åtgärden har sin grund i handlingsplanen mot organiserad brottslighet (se avsnitt 35.1.1). Åtgärden tar inte bara sikte på genomförandet av unionens rättsakter utan omfattar även andra internationella instrument som medlemsstaterna tillträtt. Utvärderingen genomförs under överinseende av den sektorsövergripande arbetsgruppen om organiserad brottslighet. Den första utvärderingsomgången avser nationell lagstiftning och praxis på området för inbördes rättshjälp i brottmål och efterforskning och beslag eller spärrande av egendom. Enligt planerna skall fem länder utvärderas årligen under 1998, 1999 och 2000. För Sveriges del sker utvärderingen under år 2000.

35.2.1 Inbördes rättshjälp i brottmål

År 1995 inrättades inom EU en arbetsgrupp för att behandla frågan om effektivisering av det internationella samarbetet i brottmål (internationell rättshjälp). Arbetet syftar till att åstadkomma en konvention som kompletterar 1959 års Europakonvention om inbördes rättshjälp i brottmål. Arbetsgruppen behandlar huvudsakligen frågor om utökade möjligheter till direkt kontakt mellan de olika staternas myndigheter i ärenden som rör internationellt samarbete, användande av videoteknik vid förhör med vittnen som befinner sig i en annan stat än domstolen, samt framställningar om husrannsakan, beslag och förverkande eller återställande av egendom som tillskansats genom brott. Även frågor om hemlig avlyssning av telekommunikationer och gränsöverskridande samarbetsmetoder (kontrollerade leveranser och hemliga utredningar) är aktuella i gruppen.

Konventionen är i princip färdigförhandlad. Den fråga som kvarstår att diskutera är frågan om hemlig avlyssning av telekommunikationer. Arbetsgruppen har redan fått i uppdrag att påbörja arbetet med ett tilläggsprotokoll där bl.a. ett svenskt förslag om förhör med vittnen genom telefonkonferens kommer att tas upp.

Under våren har den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet utarbetat en gemensam åtgärd om goda rutiner vid inbördes rättshjälp i brottmål (98/427/RIF, EGT L 191, 7.7.1998, s. 1) som antogs av rådet den 29 juni 1998. Den gemensamma åtgärden syftar till att göra praktiska förbättringar av den inbördes rättshjälp genom att varje medlemsstat åtar sig att främja ett antal uppräknade goda rutiner vid verkställandet av framställningar om rättshjälp i brottmål.

Den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet har även utarbetat en gemensam åtgärd om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk (98/428/RIF, EGT L 191, 7.7.1998, s. 4) som också antogs av rådet den 29 juni 1998. Genom den gemensamma åtgärden inrättas ett europeiskt rättsligt nätverk som skall underlätta informationsutbyte och konkret samarbete mellan åklagare och förundersökningsledare i medlemsstaterna. Det rättsliga nätverket består av kontaktpersoner som utses av respektive medlemsstat och har redan påbörjat sitt arbete.

35.2.2 Penningtvätt och förverkande

Den 3 december 1998 antogs en gemensam åtgärd om penningtvätt och identifiering, spårande, frysning, beslag och förverkande av vinning som härrör från brott (EGT L 333, 9.12.1998, s. 1). Åtgärden kompletterar 1990 års europeiska konvention i samma ämne och har sin grund i handlingsplanen mot organiserad brottslighet (se avsnitt 35.1.1).

Medlemsstaterna åtar sig i den gemensamma åtgärden att se till att deras lagstiftning om penningtvätt och förverkande är mer generell tillämplig och inte är begränsad till vissa brott eller brottstyper. Åtgärden innehåller också bestämmelser som syftar till att förbättra det rättsliga samarbetet över gränserna när det gäller förverkad egendom.

35.2.3 Deltagande i kriminella organisationers brottsliga aktiviteter

Den 21 december 1998 antog rådet en gemensam åtgärd om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott (EGT L 351, 29.12.1998, s. 1). I den gemensamma åtgärden åtar sig medlemsstaterna bl.a. att kriminalisera vissa förfaranden. Åtgärden innehåller en definition av vad som avses med en kriminell organisation vid tillämpningen av den gemensamma åtgärden. Definitionen är således inte allmängiltig utan syftar enbart till att avgränsa tillämpningsområdet för den gemensamma åtgärden. Enligt definitionen krävs bl.a. att organisationens kriminella verksamhet skall inbegripa brott med ett maximistraff på minst fyra års fängelse. Kravet på kriminalisering knyter an till deltagandet i organisationens brottsliga aktiviteter eller i andra aktiviteter om detta sker med kännedom om att deltagandet bidrar till organisationens brottslighet. Endast medlemskap i en kriminell organisation är inte tillräckligt, utan det krävs en påtaglig koppling mellan den enskildes deltagande och den kriminella verksamheten.

Den gemensamma åtgärden är så utformad att det inte torde krävas några svenska lagändringar för att Sverige skall leva upp till åtagandena. Brottsbalkens bestämmelser om straffansvar för medverkan till brott är t.ex. tillräckliga för att Sverige skall leva upp till kravet på kriminalisering.

35.2.4 Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi på Internet

Frågan om hur man bäst skall förebygga och bekämpa sexuella övergrepp på barn – särskilt förekomsten av barnpornografi på Internet – har i olika sammanhang diskuterats under året.

Det österrikiska ordförandeskapet tog i början av september 1998 initiativ till en gemensam åtgärd för att bekämpa barnpornografi på Internet. Frågan om barnpornografi togs därefter upp i rådet i september (ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor) och i oktober 1998 (allmänna rådet).

En intensiv behandling av förslaget till en gemensam åtgärd för att bekämpa barnpornografi på Internet har därefter skett i olika rådsarbetsgrupper. Europaparlamentet skall höras om förslaget. Medlemsstaterna har uppnått politisk enighet om detta. Vid rådsmötet den 3–4 december 1998 (ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor) beslutades att den

gemensamma åtgärden skall antas så snart Europaparlamentet har lämnat sitt yttrande. Skr. 1998/99:60

Förslaget till en gemensam åtgärd för att bekämpa barnpornografi på Internet syftar till att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp på barn och särskilt produktion, bearbetning, distribution och innehav av barnpornografi på Internet. Det innehåller åtaganden för medlemsstaterna att bl.a.

- uppmuntra användare av Internet att anmäla barnpornografi på nätet om de träffar på sådant material,
- se till att de brottsbekämpande myndigheterna kan agera snabbt när de har fått information om misstänkt förekomst av barnpornografi,
- säkerställa största möjliga internationella samarbete och utbyte av information m.m.,
- i dialog med industrin granska lämpliga åtgärder för att eliminera förekomsten av barnpornografi på Internet,
- kontrollera att den straffprocessrättsliga lagstiftningen är i takt med den tekniska utvecklingen,
- uppmuntra framställning av filter och andra tekniska hjälpmedel.

Förslaget innehåller också bestämmelser om utvärdering, bl.a. av den gemensamma åtgärden den 24 februari 1997 om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn (97/154/RIF, EGT L 63, 4.3.1997, s. 2).

Praktiska samarbetsåtgärder för att bekämpa barnpornografi och organiserad människohandel behandlas också i Europeiska konferensens expertgrupp mot narkotika och organiserad brottslighet (se avsnitt 35.1.1).

35.2.5 Korruption och förfalskning

Som nämnts i avsnitt 29.1 undertecknade medlemsstaterna i september 1996 ett protokoll till den s.k. bedrägerikonventionen med bestämmelser om korruption som menligt kan påverka EG:s finanser. Sedan det arbetet avslutats fortsatte man inom EU:s tredje pelare med att utarbeta en fristående konvention om korruption. Den undertecknades av medlemsstaterna den 26 maj 1997 (EGT C 195, 25.6.1997, s. 1). Konventionens bestämmelser överensstämmer till stora delar med vad medlemsstaterna redan gått med på i bedrägerikonventionen och korruptionsprotokollet. Den går emellertid längre i det att det inte finns något rekvisit om skada för EG:s finanser.

Sedan korruption i den offentliga sektorn sålunda täckts in, lade Luxemburg i inledningen av sitt ordförandeskap hösten 1997 ett förslag till gemensam åtgärd rörande korruption på det privata området (muta och bestickning av bl.a. anställda i företag). Den gemensamma åtgärden antogs av rådet i december 1998 (EGT L 358, 31.12.1998, s. 2). Åtagandena i den gemensamma åtgärden är i olika avseenden begränsade, och medlemsstaterna enades därför om att fortsätta överväganden skall ske. Sverige kunde stödja långtgående åtaganden på området. Vår lagstiftning omfattar redan korruption i den privata sektorn.

I början av hösten 1998 presenterade kommissionen ett meddelande till rådet, Europaparlamentet och Europeiska centralbanken om åtgärder för att skydda den kommande gemensamma valutan, euro, mot förfalskning. Meddelandet innehåller tankar och idéer om sådant som ökat informationsutbyte och samarbete. Några konkreta förslag läggs inte fram. Ett arbete för att utröna om det finns behov av gemensamma straffrättsliga åtgärder mot förfalskning påbörjades under hösten inom ramen för rådsarbetsgruppen för gemenskapsrätt och nationell straffrätt. På grundval av medlemsstaternas svar på ett frågeformulär skall det göras en bedömning av om de nationella rättsordningarna tillhandahåller tillräckligt skydd.

Kommissionen lade också i början av hösten fram ett förslag till gemensam åtgärd om bedrägerier och förfalskningar som rör andra betalningsmedel än kontanter. De föreslagna bestämmelserna innefattar bl.a. åtagande att straffbelägga förfalskning av t.ex. checkar och betalkort. Med utgångspunkt i förslaget skall det inom ramen för samma rådsarbetsgrupp utrönas om det finns något behov av de gemensamma åtaganden om straffbeläggning som föreslås. Det diskuteras också att ge Europol utökat mandat till att omfatta förfalskningar av betalningsmedel.

35.2.6 Utlämningsfrågor

En konvention om utlämning, som behandlar materiella frågor, antogs i september 1996 (EGT C 313, 23.10.1996, s. 11). En förklarande rapport till konventionen godkändes av rådet den 26 maj 1997 (EGT C 191, 23.6.1997, s. 13). Frågan om konventionens införlivande i svensk rätt bereds för närvarande i Regeringskansliet.

35.2.7 Återkallelse av körkort

Företrädarna för de 15 medlemsstaterna undertecknade den 18 juni 1998 konventionen om kördiskvalifikation efter sju års diskussioner, däribland tre års detaljerade förhandlingar. När konventionen har trätt i kraft innebär det att förare som har fått körkortet indraget i ett EU-land inte längre kan undgå körkortsingripandet genom att lämna brottslandet.

35.3 Polis- och tullsamarbete

35.3.1 Europol

Europolkonventionen trädde i kraft den 1 oktober 1998. Samtidigt inledde Europol styrelse sin verksamhet. Under sina första sammanträden har styrelsen formellt antagit de tillämpningsföreskrifter som behövs för att Europol verksamhet skall kunna starta sedan de bekräftats av rådet. Styrelsen har vidare behandlat frågor om Europol ledning och

uppbyggnad av datasystemen. Eftersom vissa åtgärder fortfarande återstår innan Europol kan ta upp sin verksamhet – bl.a. har inte alla medlemsstater ratificerat tilläggsprotokollet om immunitet och privilegier för Europol och dess tjänstemän – har Europol:s narkotikaenhet upprätthållit verksamheten även under slutet av 1998. Den gemensamma tillsynsmyndigheten över Europol inledde sin verksamhet i början av oktober och har enhälligt antagit sin arbetsordning vilken har underställts rådet för godkännande.

35.3.2 Annat polissamarbete

Den särskilda arbetsgruppen för polissamarbete, som bl.a. ägnar sig åt tekniska frågor, har fortsatt sitt arbete med krypteringsfrågor. Rådet antog den 28 maj vissa slutsatser angående rättsvårdande myndigheters möjligheter att få tillgång till krypterade meddelanden i klartext. En resolution kommer att utarbetas i ämnet. Frågor om avlyssning av Internet har behandlats främst med inriktning mot bekämpandet av barnpornografi (se avsnitt 35.2.4). Andra frågor som har varit aktuella under året är en inventering av de åtgärder som medlemsstaterna vidtagit för att genomföra den år 1997 antagna resolutionen om utbyte av DNA-analyser och en inventering av standarder för pejlingsutrustning till fordon. En handbok för brottsplatsundersökning har tagits fram. Gruppen behandlar också brottsförebyggande arbete (se avsnitt 35.1.2).

Arbetsgruppen ägnar sig vid sidan om tekniskt samarbete främst åt frågor om polisutbildning, där ett viktigt verksamhetsområde är bistånd till och samarbete med kandidatländerna. En utvärdering av utbildningsbehovet pågår och riktade utbildningsinsatser kommer att påbörjas under nästa år. Ett annat område som tilldragit sig stor uppmärksamhet är åtgärder mot ordningsstörningar, där särskilt frågor om fotbollshuliganism har diskuterats, bl.a. mot bakgrund av händelserna vid fotbolls-VM under året. Vidare har ett antal seminarier ägt rum under året, bl.a. om utbyte av DNA-analyser, huliganism, avlyssning av telekommunikation och våld mot kvinnor.

35.3.3 Terrorism

Tredje pelarens terrorismarbetsgrupp har under 1998, i likhet med tidigare år, halvårsvis upprättat hotbildsdocument om inre och yttre terrorismhot i EU. Arbetsgruppen har som vanligt även ställt samman statistik om händelser med rasistiska, främlingsfientliga eller anti-semitiska motiv. Under året har förslag till förbättringar av statistik-insamlingen diskuterats.

Arbetsgruppen har vidare behandlat frågan om hur finansiering av terrorism kan begränsas och presenterat ett dokument med åtta punkter om denna fråga. I dokumentet, som har noterats av ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor, understryks vikten av att uppmärksamma de första länkarna i sådana kedjor som kan misstänkas leda fram till konkreta terroristhandlingar.

Arbetsgruppen har även utarbetat en tiopunktlista som ger en bild av medlemsstaternas gemensamma synpunkter rörande handel med vapen till terrorister. I punkterna markeras medlemsstaternas beslutsamhet att öka samarbetet inom det aktuella området. Listan är tänkt att fungera som vägledande riktlinjer för ytterligare åtgärder.

35.3.4 Tullsamarbete

Ett antal gemensamma kontrollaktioner mot den illegala trafiken av narkotika har genomförts. Besluten rörande dessa aktioner togs av rådsarbetsgruppen för tullsamarbete. En ansevärd mängd av olika slags droger har kunnat beslagtas.

I syfte att intensifiera kampen mot bl.a. den illegala handeln med narkotika utarbetades under 1998 förslag till ett strategiskt åtgärdsprogram för tredje pelaren med en detaljerad plan över det vidare arbetet. Syftet med programmet är också att skapa ett allt närmare samarbete mellan EU:s medlemsstater – dels mellan tullförvaltningarna, dels mellan tull och polis. Förhandlingar pågår dock för närvarande.

En viktig uppgift för tullmyndigheterna, både vid gemenskapens yttre gränser och inom EU:s område, är att bekämpa brottslighet i samband med införsel och utförsel av varor. Grov kriminalitet inom bland annat narkotikaområdet är i hög grad internationell och väl organiserad. För att effektivt bekämpa kriminalitet av detta slag är det nödvändigt att tullmyndigheterna har ett väl utvecklat internationellt samarbete. Riksdagen har under året ratificerat den s.k. CIS-konventionen (customs information system). Konventionen syftar till att möjliggöra utbyte av information och ett gemensamt agerande av tullmyndigheterna vilket är av betydelse för den brottsbekämpande verksamheten. En central databas är under uppbyggnad. Där skall tullmyndigheterna kunna hämta och lämna personuppgifter och andra uppgifter för användning i under-rättelse- och spaningsverksamhet. Dessutom har under året tagits beslut om att i ett tilläggsprotokoll till CIS-konventionen införa möjligheten att registrera ett fordonsregistreringsnummer. Vidare har man i protokollet definierat penningtvätt på samma sätt som gjorts i Neapel II-konventionen. Denna konvention handlar om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningarna.

36 Gränskontroll, invandring och asyl

Samarbetet under året har präglats av en rad nya inslag där förberedelserna inför Amsterdamfördragets ikraftträdande spelat en avgörande roll.

I syfte att påbörja förberedelserna för att Amsterdamfördraget skall träda i kraft har rådet och kommissionen utarbetat en handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i fördraget om upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Denna handlingsplan antogs

av Europeiska rådet i Wien i december och innehåller prioriteringar för arbetet under den närmaste två- till treårsperioden.

Av nya inslag kan särskilt nämnas det arbete som karaktäriseras av en ökande tyngdpunkt på en integrerad, pelaröverskridande strategi med inriktning på situationen i vissa ursprungs- och transitländer som asylsökande och migranter huvudsakligen kommer ifrån. Detta arbete inleddes med den s.k. handlingsplanen om Irak och har sedan tagit sig uttryck i den i december upprättade högnivågruppen för asyl- och migrationsfrågor, som bl.a. skall studera ett antal ursprungsländer.

I juni lanserade det österrikiska ordförandeskapet ett strategidokument om migrations- och asylopolitiken i ett försök att få i gång en allmän policydebatt om politikområdet. Trots att rådet i stort välkomnade en sådan debatt fick detta dokument utstå mycket stark kritik, både från rådet och från andra aktörer, och några konkreta förslag har inte lagts som följd.

Under året har flertalet beslut tagits för att göra budgetmedel tillgängliga för projekt inom politikområdet asyl, invandring och gränskontroller, inom ramen för vilka även svenska projekt har finansierats.

I övrigt har det arbetats vidare på frågor som Dublinkonventionens tillämpning, färdigställande av Eurodac-systemet, förslag till gemensamma bestämmelser om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare, återtagandeavtal, tillfälligt skydd för fördrivna, bördefördelning, viseringspolitik m.m.

36.1 Övergripande frågor

Inströmningen av irakier och kurder i EU

En fråga som väckte uppmärksamhet i början av året var inströmningen av irakier och kurder i EU. I januari 1998 antogs den s.k. handlingsplanen om Irak av allmänna rådet. Initiativet till planen var nederländskt och den antogs efter att frågan behandlats av Europeiska rådet i Luxemburg. Handlingsplanen rörde ”tillströmningen av immigranter från Irak och närliggande region” och tog upp ett antal åtgärder på områdena utrikes- och säkerhetspolitik, migrationspolitik och biståndspolitik. Planen var det första handfasta exemplet där EU anlade ett pelaröverskridande helhetsperspektiv på migrationsfrågor, vilket stöddes av Sverige och låg väl i linje med den helhetssyn som Sverige har på migrationspolitiska frågor.

Odysseus-programmet

Rådet antog i mars 1998 en gemensam åtgärd om ett utbildnings-, utbytes- och samarbetsprogram inom politikområdet asyl, invandring och passage av medlemsstaternas yttre gränser, det s.k. Odysseus-programmet (EGT L 99, 31.3.1998, s. 2). De projekt som pågick under Sherlock-programmet från 1996 integrerades i det nya, mycket mer omfattande

Odysseus-programmet. Programmet gäller 1998–2002 och omfattar 12 miljoner ecu. Kommissionen beviljar medel efter ansökningar från medlemsstaterna till olika projekt inom området. Projekten kan röra samarbete mellan olika medlemsstater, men även med kandidatländerna. Sedan rådet beslutade om programmet har ett hundratal projekt beviljats medel (se också 36.5).

Utvidgningen

Vad angår den förestående utvidgningen av EU antog rådet under våren 1998 en gemensam åtgärd (EGT L 191, 7.7.1998, s. 8) om en kollektiv utvärderingsmekanism på området rättsliga och inrikes frågor, se vidare under 3.1.4.

Handlingsplan inför Amsterdamfördraget

Vid Europeiska rådet i Cardiff i juni beslutade stats- och regeringscheferna att rådet och kommissionen skall utarbeta en handlingsplan om hur man på bästa sätt skall genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, dvs. samma ämnesområde som Unionsfördragets s.k. tredje pelare (se också 5.2.1). Handlingsplanen godkändes vid Europeiska rådet i Wien i december. I handlingsplanen anges hur bestämmelserna i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl, invandring, civilrättsligt samarbete, polisiärt och straffrättsligt samarbete bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. Bland de prioriterade åtgärderna kan nämnas att genomföra bestämmelserna om tillfälligt skydd för fördrivna personer.

Ny övergripande arbetsgrupp

I december 1998 fattade rådet beslut om att en horisontell arbetsgrupp för migrations- och asylfrågor skall upprättas, vilken skall vara verksam fram till, och avrapportera vid, toppmötet i Tammerfors i oktober 1999. Initiativet till den horisontella arbetsgruppen tar sin utgångspunkt i den ovannämnda handlingsplanen om Irak. Tanken är att den horisontella arbetsgrupp som bildats skall sammanföra element från alla tre pelarna och utveckla en handlingsplan. Planen skall ta upp ett flertal aspekter, bland annat följande:

- en gemensam analys beträffande orsakerna till inströmning av migranter till medlemsstaterna, vilken skall bygga på reguljärt uppdaterade rapporter om situationen för mänskliga rättigheter i ursprungsländerna,
- effektiva biståndsinsatser, t.ex. för flyktingmottagande i regionen, möjligen i samarbete med UNHCR och enskilda organisationer,

- politiska/diplomatiska initiativ och dialog med ursprungslandet och andra länder i närområdet,
- möjligheterna att stärka det ekonomiska samarbetet med landet eller regionen.

36.2 Konvention om yttre gränskontroll

Arbetet med utkastet till yttre gränskontrollkonvention, som innehåller regler för hur personkontroll vid EU:s yttre gräns skall genomföras, har i stort legat nere under de senaste åren. I dagsläget förutser man – i avvaktan på Amsterdampfördragets ikraftträdande med de däri inkorporerade Schengenreglerna – inte någon lösning på de frågor som hittills har hindrat arbetet med den nämnda konventionen inom EU.

36.3 Dublinkonventionen – asylansökan skall prövas

”Första asyllandsprincipen”

Dublinkonventionen från 1990 grundar sig i stort på en tillämpning av den s. k. första asyllandsprincipen. Denna innebär sammanfattningsvis att för det fall att utlänningsen före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet, kan han återsändas dit, om han där är skyddad mot förföljelse eller mot att sändas till hemlandet och också mot att sändas vidare till ett annat land där han inte har motsvarande skydd. Konventionen har som syfte att säkerställa att var och en som ansöker om asyl i någon medlemsstat skall få sin asylansökan prövad och att en asylsökande inte sänds från en medlemsstat till en annan utan att någon stat anser sig ha ansvar för prövningen.

Konventionen trädde i kraft för de tolv ursprungliga signatärstaterna den 1 september 1997. För Sveriges del, liksom för Österrike, trädde konventionen i kraft den 1 oktober 1997 (se prop. 1996/97:87). För Finlands del trädde den i kraft 1 januari 1998.

Artikel 18-kommittén

En särskild kommitté har inrättats enligt artikel 18 i konventionen för att bl. a. besluta om tillämpningsföreskrifter och pröva frågor om tillämpningen av konventionen. Kommittén sammanträdde vid två tillfällen under 1998. Vid ett möte i maj antogs ett beslut rörande bl.a. beviskraven enligt Dublinkonventionen (beslut nr 1/98 av den 30 juni 1998, EGT nr L 196, 14.7.1998, s. 49) och ett åtgärdsprogram rörande tillämpningen av Dublinkonventionen. Vid ett möte i december kunde kommittén inte enas om de två förslag som lades fram, varför inga beslut fattades.

I Sverige begärde man under de nio första månaderna 1998 att andra medlemsstater skulle ta ansvaret för asylsökande i ca 1 500 ärenden, vilket utgör ca 15 procent av det totala antalet asylsökande under den perioden. Efter sådan begäran av Sverige till andra medlemsstater accepterades under samma period ansvaret för uppskattningsvis 800 asylsökande av andra medlemsstater.

36.3.1 Eurodac-konventionen – datoriserat fingeravtryckssystem

Under 1998 har arbetet med konventionen om upprättandet av det datoriserade fingeravtryckssystemet Eurodac fortsatt. Eurodac skall utgöra ett komplement till Dublinkonventionen, som trädde i kraft under 1997. Arbetet har framskridit under 1998, men några frågor är fortfarande utestående. I december kom rådet till slutsatsen att man skall sikta in sig på Amsterdamfördragets ikraftträdande och då förhandla vidare om innehållet i Eurodac i annan rättslig form, förmodligen ett direktiv. Arbetet rörande de utestående frågorna fortgår dock i avvaktan på Amsterdamfördragets ikraftträdande.

36.4 Tredjelandsmedborgares rätt att resa in och bosätta sig i EU

Invandringskonventionen

Arbetet rörande tredjelandsmedborgares rätt att resa in och bosätta sig i EU har under året till stor del koncentrerats kring det av kommissionen presenterade förslaget till invandringskonvention. Förslaget syftar till att harmonisera de bestämmelser som rör tredjelandsmedborgares möjligheter till uppehållstillstånd i egenskap av bl.a. arbetstagare, egenföretagare, studenter och anhöriga. Förslaget innehåller även en avdelning som reglerar inom EU bosatta tredjelandsmedborgares möjligheter att söka anställning i ett annat medlemsland. Ett inledande granskningsarbete har påbörjats och en genomgång av artiklarna i förslaget har genomförts. Förslaget kommer dock inte att vara färdig-förhandlat före Amsterdamfördragets ikraftträdande. Genomgången har visat på stora skillnader i de olika medlemsstaternas regelverk. Sverige stöder i och för sig arbetet med en harmonisering på området, men har framfört reservationer mot utformningen av vissa av de föreslagna reglerna.

Diskussioner har förts under en längre tid om återtagandeavtal mellan EU och tredje länder. Dessa diskussioner är ännu inte avslutade och kommer att påverkas av Amsterdamfördragets ikraftträdande.

Informationskampanjer

Diskussioner pågår om genomförandet av informationskampanjer i tredje länder avseende möjligheterna till bosättning inom EU. Syftet är att informera om de regler som gäller, främst för att förhindra att personer från de aktuella ursprungsländerna tar sig till EU i falska förhoppningar om att beviljas uppehållstillstånd.

36.5 Asylpolitiken

Arbetet med asylfrågor har inom EU under året till viss del rört tillämpningen av Dublinkonventionen (se 36.3).

Budgetmedel för mottagande och återvändande/återvandring

Rådet antog under våren 1998 två rättsakter, gemensamma åtgärder, som är gällande under 1998 och rör medel för projekt för bl.a. asylsökande. Under 1997 hade rådet antagit liknande rättsakter, men dessa gällde bara för kalenderåret 1997, så de nya akterna från 1998 utgör en fortsättning på området. I en rättsakt (EGT L 138, 9.5.1998, s. 6) sägs att projekt i syfte att underlätta återvändande för asylsökande och fördrivna personer som har fått skydd i medlemsstaterna, t.ex. rörande yrkesutbildning, skall kunna finansieras av EU. Rättsakten omfattar 13 miljoner ecu. Den andra akten (EGT L 138, 9.5.1998, s. 8) rör projekt som kan förbättra mottagandet av asylsökande och flyktingar och omfattar 3,75 miljoner ecu. Medel för de här projekten skall beviljas av kommissionen efter ansökan. Totalt har mer än 200 ansökningar från myndigheter och organisationer ingetts till kommissionen under 1998. Från svenskt håll har det under året ansökts om medel för ett tjugotal projekt, varav åtta har beviljats medel.

Asylprojekt under Odysseus-programmet

Rådet antog i mars 1998 vidare en gemensam åtgärd om ett utbildnings-, utbytes- och samarbetsprogram inom politikområdet asyl, invandring och passage av medlemsstaternas yttre gränser, det s.k. Odysseus-programmet (se 36.4). Ett svenskt projekt som beviljades medel enligt programmet är den konferens rörande barn i asylprocessen, vilken Utrikesdepartementet anordnade i september 1998 i Sigtuna. I konferensen deltog företrädare för EU:s medlemsstater, de baltiska staterna, Norge, kommissionen, FN:s

kommitté för barnets rättigheter, FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) Skr. 1998/99:60 samt enskilda organisationer och experter.

"Tillfälligt skydd" och "solidaritet"

I juli 1998 presenterade kommissionen två förslag till gemensamma åtgärder om "tillfälligt skydd för fördrivna personer" (EGT C 268, 27.8.1998, s. 13) och "solidaritet vid mottagandet av fördrivna personer" (EGT C 268, 27.8.1998, s. 22). Huvuddragen i de två förslagen kan sägas vara samma som de i ett tidigare förslag om tillfälligt skydd från 1997, vilket nu förändrats något och delats upp i två delar. Rörande förslaget från 1997 var man efter mer än ett års förhandlingar ännu inte enig rörande flera principiella frågor, varefter de två nya förslagen presenterades av kommissionen. De två förslagen är avsedda att ses som ett komplement till 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning. Förslagen är nu föremål för förhandlingar som kan förväntas bli utdragna.

Utbyte av information

Den arbetsgrupp inom asylpolitikens område som benämns Cirea (Centrum för utbyte av information och diskussion kring asylfrågor) har som målsättning att samla, utbyta och sprida information samt ställa samman dokumentation om asylrelaterade frågor inom EU. I sin förlängning syftar arbetet inom Cirea till att samordna och harmonisera medlemsstaternas asylpolitik. Verksamheten består av två huvuddelar, dels möten genom vilka informationen sprids bland medlemsstaterna, dels dokumentation av denna information. Ett nära samarbete mellan UNHCR och Cirea har sedan 1995 tagit form, bland annat genom att UNHCR numera vanligen närvarar och bidrar med material vid Cireas möten, då genomgångar görs av tredje länder som genererar många asylsökande. Av särskilt intresse har hittills varit t.ex. statistiska uppgifter (antal asylansökningar och andel beviljade ansökningar), typ av asyl-sökande, återopade motiv, resvägar, situationen i ursprungslandet samt medlemsstaternas praxis i fråga om handläggning av asylansökningar.

36.6 Viseringspolitiken

Under året har arbetet med det befintliga regelverket fortskridit, och ett antal beslut av teknisk natur som grundar sig på detta har fattats.

Förordningen (EG) 2317/95 om vilka tredje länders medborgare som måste ha visering vid passerandet av medlemsstaternas yttre gränser har varit i kraft sedan 1995. Europaparlamentet har därefter fört talan mot rådet i EG-domstolen och yrkat att förordningen skall upphävas eftersom parlamentet inte konsulterats på vederbörligt sätt innan rådet fattade beslut. Dom gavs i målet i juni 1997 vari det fastslogs att så var fallet. Enligt domen upphävs förordningen, och det föreskrivs att en ny förordning skall antas efter det att parlamentet lämnat yttrande. Den

upphävda förordningen skall dock äga giltighet till dess en ny har antagits. Därefter har kommissionen lämnat ett förslag till ny förordning, vilket rådet den 3 oktober 1997 beslutade lämna till parlamentet för yttrande. Detta har parlamentet ännu inte lämnat. Denna situation har föranlett rådet att under senhösten 1998 i brev till parlamentets ordförande framhålla vikten av att yttrande lämnas i enlighet med EG-domstolens dom.

36.7 Olaglig invandring

Utbyte av information om olaglig invandring

Centrum för information, reflexion och utbyte i frågor som rör gränspassage och invandring (Cirefi) har som mål att samla in, utbyta och vidarebefordra information samt sammanställa dokumentation om alla frågor som rör gränspassage och olaglig invandring. Syftet med ett sådant informationsutbyte är att underlätta samordning mellan berörda organ och harmonisera medlemsstaternas praxis, politik och lagstiftning när det gäller gränspassage och invandring.

Under det brittiska ordförandeskapet fortsatte informationsinsamling och uppdatering av invandringen av personer med irakiskt ursprung. På svenskt initiativ presenterades ett frågeformulär angående invandringen från f.d. Jugoslavien med tyngdpunkt på Kosovoregionen. Vidare slutfördes under det brittiska ordförandeskapet diskussionerna om de gemensamma definitioner som skall användas vid utväxling av statistik mellan medlemsstaterna och Cirefi. Dessa definitioner skall på sikt även användas av kandidatländerna vid deras rapportering.

Flera gemensamma möten med kandidatländerna har ägt rum under året. För att underlätta kandidatländernas integrering i statistikutbytet har vissa medlemsstater utsetts att inleda ett partnerskap. För Sveriges del resulterade detta i partnerskap med Lettland. Målet är att kandidatländerna på sikt skall delta fullt ut i det statistikutbyte som för närvarande sker mellan medlemsstaterna. Information om olaglig invandring och gränskontroll har under året även utbytt med USA och Kanada.

Aktionsplan för behandling av statistiken på området

Under hösten 1998 har kommissionen presenterat sin actionsplan som rör bl.a. databehandling av statistikuppgifter och EUROSTAT:s roll. Aktionsplanens första steg har under hösten genomförts, vilket inneburit att statistikutväxling har påbörjats mellan medlemsstaterna och EUROSTAT.

I maj utfärdade rådet en rekommendation om tillhandahållande av utrustning för att upptäcka förfalskningar vid Europeiska unionens inreseställen (EGT C 189, 17.6.1998, s. 19). I rekommendationen anges bl.a. vilken typ av utrustning som anses vara adekvat för att säkerställa att myndigheterna skall upptäcka förfalskningar vid gränsen.

”FADO”

I december antog rådet en gemensam åtgärd om inrättandet av ett europeiskt system för arkivering av bilder, ”FADO” (EGT L 333, 9.12.1998, s. 4), i syfte att effektivisera det befintliga utbytet av information om vissa dokument. Ett enhetligt system för överföring av bilder och information om äkta och falska dokument skall inrättas. Systemet skall bestå av en central enhet i Bryssel som står i kontakt med en central enhet i varje medlemsland. Systemet skall vara baserat på internetteknik och innehålla bilder av falska och förfalskade handlingar, bilder av äkta handlingar, kortfattad information om förfalskningsmetoder samt om säkerhetsmetoder.

37 Schengensamarbetet

Schengenkonventionen ligger till grund för ett samarbete som syftar till att påskynda förverkligandet av den fria rörligheten inom EU. I samband med att Amsterdamfördraget träder i kraft kommer Schengenregelverket att införlivas med EU (se även 5.2).

Sverige deltar ännu inte i det operativa samarbetet i Schengen utan förväntas, tillsammans med de övriga nordiska länderna, att inträda som operativ medlem under år 2000.

Innan ett land kan delta i det operativa samarbetet inspekterar Schengenstaterna landets förmåga att leva upp till de krav som konventionen ställer. Grekland är det land som närmast står på tur att bli operativ medlem i Schengen, och där har man under året genomfört en inspektion som har resulterat i att man sannolikt under 1999 kommer att fatta beslut om när landet skall få operativt medlemskap.

Inom Schengensamarbetet bedrivs arbetet i ett antal arbetsgrupper som till sin struktur mycket påminner om EU:s arbetsgrupper. Från svensk sida eftersträvas att sakfrågor i så liten utsträckning som möjligt skall dubbelarbetas, dvs. behandlas parallellt inom både EU och Schengen. Arbetet inom Schengen har en tydlig inriktning mot att underlätta det dagliga polissamarbetet. Av det skälet har en handbok för gränsöverskridande polissamarbete tagits fram. Vidare har det inom Schengensamarbetet genomförts tre separata operativa projekt avseende narkotikabrottslighet, stulna fordon samt illegal invandring. Ett av instrumenten för att underlätta och effektivisera polissamarbetet är Schengen Information System, SIS. På detta område har man under året

38 Åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet

I Amsterdamfördraget återfinns en bestämmelse som uttryckligen ger unionen kompetens att vidta åtgärder mot rasism och diskriminering. Enligt bestämmelsen (den nya art.13 (6 a) i EG-fördraget) skall rådet – inom ramen för de befogenheter som fördraget ger gemenskapen – på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet få vidta lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Bestämmelsen har inte någon direkt effekt, dvs. den kan inte i sig åberopas av någon som anser sig diskriminerad. Genom denna ges dock möjlighet att vidta åtgärder mot diskriminering av olika slag. Sådana åtgärder kan exempelvis vara lagstiftning.

I mars 1998 presenterade kommissionen genom ett s.k. meddelande en handlingsplan mot rasism, som grundar sig på ovannämnda bestämmelse. I denna redovisas bl.a. kommissionens planer på att föra in arbetet mot rasism och diskriminering samt för integration på alla relevanta områden inom unionen (s.k. mainstreaming), exempelvis på sysselsättningsområdet. Kommissionen redovisar vidare sin avsikt att under år 1999 lägga fram ett förslag till direktiv mot etnisk diskriminering.

38.1 Europaåret mot rasism har utmynnat i förslag till åtgärder

De svenska aktiviteterna inom ramen för Europaåret 1997 mot rasism avslutades den 30 juni 1998. I sitt betänkande "Acceptera!" (SOU 1998:99) redovisar den svenska samordningskommittén för Europaåret mot rasism – vars uppgift varit att initiera, leda och samordna de svenska aktiviteterna – ett antal förslag till åtgärder för att minska rasism och främlingsfientlighet inom olika samhällsområden, bl.a. vad gäller arbete, skola/utbildning, kultur och idrott. Förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

38.2 Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet etableras i Wien

Efter ett gemensamt beslut av rådet och medlemsstaterna inrättades under år 1997 ett europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet med säte i Wien. Under år 1998 har arbetet vid centret huvudsakligen inriktats på administrativ uppbyggnad. Sverige har en representant i centrets styrelse.

39 Institutionernas funktion och verksamhet

Samarbetet i EU bedrivs inom olika institutioner och fackorgan. Institutionernas funktion, men också huvuddragen i deras verksamhet under år 1998, redovisas som bakgrund till skrivelsens redogörelse för verksamheten inom samarbetets olika politikområden.

De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av Europeiska rådet. Detta består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer samt Europeiska kommissionens ordförande, biträdda av medlemsländernas utrikesministrar samt en medlem av kommissionen.

39.1 Rådet

Funktion

Ministerrådet, EU:s beslutande och lagstiftande organ, är det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Sådana beslut tas i ökad omfattning i medbeslutande tillsammans med Europaparlamentet. Rådet består av en regeringsledamot från varje land. Utrikesministrarna möts i allmänna rådet i regel en gång i månaden, liksom ekonomi- och finansministrarna i Ekofin-rådet. Därutöver hålls ett stort antal fackministermöten.

Arbetets karaktär är ett resultat av en mångårig utveckling. Efter hand har en ökad användning av majoritetsröstning införts. Denna beslutsform tillämpas nu för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har fyra av de totalt 87 rösterna.

De ständiga representanternas kommitté (Coreper) förbereder rådets arbete med hjälp av ett stort antal rådsarbetsgrupper där medlemsländerna företräds av tjänstemän. Vid sidan av Coreper finns andra förberedande organ med särskilda ansvarsområden: Politiska kommittén (den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken), K 4-kommittén (rättsligt och inrikes samarbete), Monetära kommittén (ekonomisk och monetär politik), Särskilda jordbrukskommittén (den gemensamma jordbrukspolitik) och den s.k. 113-kommittén (den gemensamma handelspolitiken).

Verksamhet

Rådet har under 1998 haft drygt 200 aktiva arbetsgrupper på olika områden, inklusive arbetet inom den gemensamma utrikes- och

säkerhetspolitiken och samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Rådet har sammanträtt 94 gånger i sina olika sammansättningar. Därtill kommer ett antal informella ministermöten då rådet inte kan fatta beslut men som ger ministrarna möjlighet till politisk diskussion.

Budgeten för 1998 avsåg 2 534 anställda. Driftskostnaden 1998 var budgeterad till 320 miljoner ecu.

Sverige har under året ägnat särskild uppmärksamhet åt frågor som rör EU:s utvidgning, Agenda 2000, sysselsättning, jämställdhet, miljö, konsumentskydd och EU:s relationer med Ryssland. Under 1998 har diskussionen om rådets (särskilt allmänna rådet) funktionssätt och arbetsformer fortsatt, bl.a. vid det informella utrikesministermötet i Salzburg. Av betydelse för rådets framtida funktion är även ratificeringen och genomförandet av Amsterdamfördraget.

39.2 Europeiska kommissionen

Funktion

Europeiska kommissionen består av 20 ledamöter (se bilaga 15). Den nuvarande kommissionen tillträdde i januari 1995, och medlemmarna har utsetts för en period om fem år. Den svenska ledamoten är Anita Gradin. Ledamöterna skall i sitt arbete agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet. De får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ.

Kommissionen är ett opartiskt organ och skall övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de beslut som fattas på grundval av fördragen. Den kan inför EG-domstolen väcka talan mot andra institutioner eller medlemsstaterna för att de åsidosatt fördraget. Kommissionen är också den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Vad gäller det mellanstatliga samarbetet har kommissionen med några undantag samma rätt som medlemsstaterna att lägga fram förslag. Kommissionen har även en verkställande roll, framför allt rörande den inre marknadens funktion och utveckling, samt på de områden i övrigt där befogenheter att genomföra delegerats. Kommissionen meddelar också själv i stor omfattning lagstiftning och andra beslut. Till övervägande del sker detta på delegation från minister-rådet, främst inom ramen för systemet med kommissionens verkställighetskommittéer (se även 39.11).

Verksamhet

Kommissionens arbetsprogram för 1998 präglades av kontinuitet och har följt de mål som kommissionen satte upp för hela mandatperioden. De

viktigaste förslagen i arbetsprogrammet hade lagts fram tidigare, t.ex. förslagen inom ramen för Agenda 2000 om en intensifiering av strategin inför anslutningen, förberedelserna inför övergången till euron 1999 och ökad konvergens av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken. Därutöver har betydande framsteg gjorts inom andra prioriterade politikområden, bl.a. vad gäller det tidiga genomförandet av den nya sysselsättningsstrategin, förstärkningen av tillväxten, konkurrenskraften och den inre marknaden, närvaron av en öppen europeisk union med en stark ställning i världen samt arbetet med att öka närheten mellan EU och medborgarna. Vad gäller EU:s utvidgning lade kommissionen i början av november fram en rapport om de framsteg varje kandidatland gjort inför anslutningen (se kap 3.1.3)

Internt har kommissionen fortsatt sitt arbete med SEM 2000 och MAP 2000, som utgör ett brett program för interna reformer inom kommissionen. Målet är att steg för steg omvandla hela förvaltningen för att skapa en modern administration. Kommissionen har också förberett ett förslag om tillskapandet av en oberoende struktur för både externa och interna bedrägeriutredningar, samt ett förslag till reform av systemet med verkställighetskommittéer, den s.k. kommittologin.

Kommissionens driftsbudget för 1998 uppgick till totalt 2 843 miljoner ecu och omfattade 21 495 anställda.

39.3 Europaparlamentet

Funktion

Europaparlamentet har lagstiftande befogenheter och budgetmakt. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över verksamheten inom unionen, dels genom att ställa frågor till rådet och kommissionen, dels genom att granska EU:s räkenskaper och bevilja ansvarsfrihet för kommissionen. Parlamentet har även möjlighet att avsätta kommissionen genom misstroendevotum. Dess möjlighet att påverka beslut har successivt förstärkts och kommer att förstärkas ytterligare när Amsterdamfördraget träder i kraft.

Av Europaparlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige (se bilaga 14). Sedan 1979 väljs ledamöterna i direkta allmänna val för en mandatperiod om fem år samordnat i alla medlemsstater. Nästa val äger rum den 10–13 juni 1999 (i Sverige den 13 juni). Vid parlamentets sammanträden är ledamöterna grupperade efter partitillhörighet och inte efter nationalitet. Det finns åtta olika politiska partigrupper samt ett litet antal grupplösa ledamöter. Närmare 100 politiska partier från EU:s medlemsstater finns representerade. Parlamentets ordinarie plenarmöten äger rum i Strasbourg och extrasessioner samt utskottsmöten i Bryssel.

Europaparlamentet väljer talman och företrädare bland sina ledamöter. Den nuvarande talmannen spanjoren José Maria Gil-Robles ingår i Europeiska folkpartiets grupp/kristdemokratiska gruppen (EPP). Dessutom väljs 14 vice ordförande. Arbetet bedrivs i 20 fasta utskott med

ansvar för olika sakområden. I varje sakfråga utses en föredragande som presenterar utskottets betänkande i parlamentets plenarmöte. Vid behov kan även tillfälliga utskott inrättas.

Vid parlamentet finns sedan 1995 en europeisk ombudsman. Jacob Söderman från Finland är den förste som innehar detta ämbete. Hans uppgift är att ta emot och granska klagomål från enskilda medborgare och företag på hur EU:s institutioner utövar sin makt.

Verksamhet

Under 1998 har parlamentet varit aktivt bl.a. när det gällt mänskliga rättigheter, miljö och sociala frågor. Andra viktiga frågor har varit Agenda 2000 och utvidgningen. Parlamentet har även engagerat sig i debatten om bedrägeribekämpningen inom EU som varit aktuell under året. Från parlamentets sida har man bl.a. föreslagit och fått gehör för att ett särskilt fristående organ inrättas för att bekämpa korruption och bedrägerier med EU-medel.

Under året har Europaparlamentet även lagt fram förslag om gemensamma principer för medlemsstaternas valsysteem för val till Europaparlamentet samt förslag till ny ledamotsstadga (som bl.a. behandlar ledamöternas arvoden och resekostnadsersättning). Dessa förslag är nu föremål för behandling i rådet.

Svenska ledamöter har varit aktiva inom många områden, såsom biståndsområdet, miljöområdet, kampen mot organiserad brottslighet och öppenhet i beslutsfattandet. Bl.a. har betänkanden om miljökonsekvensbeskrivningar och biologisk mångfald lagts fram av svenska ledamöter. Vidare har ledamöterna engagerat sig i kampen mot narkotika och jämställdhetsfrågan. Östersjöområdet och utvidgningen har fortsatt fått stor uppmärksamhet.

Sedan den europeiska ombudsmannafunktionen inrättades 1995 har det inkommit 3 520 klagomål. 30 procent av dessa klagomål har fallit inom ombudsmannens kompetensområde. Utredningar har gjorts i 552 fall. De flesta klagomålen har gällt brist på information, försumlighet och diskriminering. Klagomålen har gällt kommissionen i 458 fall, Europaparlamentet i 58 och rådet i 22 fall.

Budgeten för 1998 avsåg 4 110 anställda. Driftskostnaden 1998 var budgeterad till 908 miljoner ecu.

39.4 EG-domstolen

Funktion

EG-domstolens huvudsakliga uppgifter är att tolka och döma i tvister om tillämpningen av EG-rätten. Domstolens avgöranden är bindande för medlemsstaterna. Domstolar och rättstillämpande myndigheter i

medlemsstaterna är alltså skyldiga att följa de vägledande avgöranden som EG-domstolen meddelar.

Målen vid EG-domstolen är av olika slag. De vanligaste är mål om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget. På begäran av nationella domstolar i medlemsstaterna lämnar domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen, eller giltigheten och tolkningen av rättsakter som har beslutats av EG:s institutioner.

En annan måltyp vid domstolen är mål om fördragsbrott enligt artikel 169 i EG-fördraget, där kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en annan medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördraget. Därutöver finns det mål där talan kan väckas enligt artikel 173 om ogiltighet av rättsakter som har beslutats av institutionerna.

En förstainstansrätt, som prövar vissa typer av mål där talan väcks av en enskild fysisk eller juridisk person, är också knuten till EG-domstolen.

Såväl domstolen som förstainstansrätten består av 15 domare, en från varje medlemsstat.

I EG-domstolen finns också nio generaladvokater, som biträder domstolen genom att lämna förslag till avgöranden.

Verksamhet

Medlemsstaterna har, i likhet med vissa av EU:s institutioner, möjlighet att yttra sig i mål om förhandsavgörande. I andra mål finns det en möjlighet att intervensera, dvs. föra talan till stöd för en av de ordinarie parterna i målet. För medlemsstaterna är det viktigt att kunna utnyttja dessa möjligheter. Det gäller inte bara i de mål där den nationella lagstiftningen är direkt berörd utan även i andra mål som kan påverka Sveriges nationella lagstiftning.

Under år 1998 begärde nationella domstolar förhandsavgörande i 264 fall. Av dessa kom sex från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig skriftligen i åtta mål om förhandsavgörande under året. Den andra dominerande måltypen i domstolen är direktstämda mål, i vilka en institution eller medlemsstat väcker talan mot en annan medlemsstat eller institution. Talan väcktes under år 1998 i 143 sådana mål. Sverige väckte i ett fall talan mot rådet. Den svenska regeringen ansökte dessutom under året om intervention i två mål vid förstainstansrätten.

I bilaga 3 redogörs för sådana mål om förhandsavgörande där begäran har kommit från en svensk domstol, och för mål där Sverige är part eller intervenient.

I bilaga 4 redogörs för viktigare domar som EG-domstolen har meddelat under år 1998.

Funktion

Revisionsrätten är EU:s externa revisionsorgan som svarar för granskning av hur medlen på EU:s budget används och redovisas samt redovisningen för de institutioner och organ som gemenskapen bildat. Rätten prövar också om inkomsterna och utgifterna är förenliga med regelverken och om den ekonomiska förvaltningen skett på ett sunt sätt. I detta ligger normalt att granska måluppfyllelsen och huruvida system för administration och kontroll är ändamålsenliga. Revisionsrättens granskningar sker dels vid respektive EU-institution, dels på plats i de länder där gemenskapsmedlen administreras eller används. På nationell nivå sker granskningen med bistånd av landets externa revisionsorgan, i Sverige Riksrevisionsverket.

Verksamhet

Revisionsrättens rapporter utgör det viktigaste underlaget för rådets ställningstagande till om den skall rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för dess genomförande av budgeten. I mars 1998 beslutade rådet att rekommendera att kommissionen beviljades ansvarsfrihet för budgetåret 1996. Till beslutet fogades en rad kommentarer om vilka åtgärder som rådet ansåg behövde vidtas av kommissionen med anledning av revisionsrättens iakttagelser.

Under 1998 har revisionsrätten avgivit 25 specialrapporter. I november presenterades årsrapporten, som innehåller dels en sammanfattning av rättens iakttagelser om genomförandet av budgeten 1997, dels revisionsförklaringen. Revisionsrätten har under året även lämnat yttranden på förslag till nya rådsförordningar, inklusive en rad förordningar som ingår i kommissionens Agenda 2000-förslag.

Revisionsrättens utgiftsbudget för 1998 är 59,1 miljoner ecu och antalet anställda är ca 500.

39.6 Ekonomiska och sociala kommittén

Funktion

Ekonomiska och sociala kommittén (ESK) består av företrädare för olika grupper från de ekonomiska och sociala områdena. Här finns representanter från tillverkning, jordbruk, transportföretag, arbetstagare, köpmän, hantverkare, fria yrken och allmänna samhällsintressen. De är i sin tur indelade i tre grupper: en för arbetsgivare, en för arbetstagare och en för övriga intressen. ESK:s uppgift är att liksom parlamentet delta i beslutsproceduren genom att avlämna yttranden över kommissionens och rådets förslag. Kommittén skall på detta sätt tillförsäkra att samhällets

viktigaste intressegrupper bereds tillfälle att ge sin syn på förslagen. Kommitténs yttranden är dock endast rådgivande. ESK:s medlemmar nomineras av varje medlemsstat, som ger rådet en namnlista på kandidater. Rådet inhämtar därefter ett yttrande från kommissionen. ESK har 222 medlemmar, varav 12 är från Sverige. Dessa representerar SAF, SACO, LO, TCO, LRF, Svensk handel, Sveriges konsumentråd, Kooperativa institutet och Handikappförbundens samarbetsorgan. De svenska ledamöternas namn framgår av bilaga 16.

Verksamhet

Under året har en omstrukturering gjorts av kommitténs arbetsformer bland annat i syfte att effektivisera arbetet. Antalet utskott, t.ex., har minskat från nio till sex. Mandatperioden för ledamöterna löper på fyra år och gäller för närvarande från den 21 september 1998 till den 20 september 2002. Under året har ESK haft nio plenarmöten samt en mängd möten i de sex utskotten och kommitténs arbetsgrupper. ESK har behandlat en rad viktiga frågor bl.a. inom social- och arbetsmarknadsområdet. Till de områden som kommittén prioriterat under det gångna året hör sysselsättningen. Som exempel på konkreta frågor som tagits upp på initiativ av LO kan nämnas behovet av en samordnad expansiv ekonomisk politik samt lönebildningens betydelse i samband med EMU.

Publikationer

ESK ger ut och distribuerar ett antal publikationer, bland annat kommitténs viktigaste yttranden i broschyrform, en månatlig publikation om verksamheten (CES Info.), en månatlig bulletin som beskriver alla yttranden som antagits av plenarsessionen samt en årsrapport.

39.7 Regionkommittén

Funktion

I Regionkommittén finns representanter för olika regionala och lokala organ i de femton medlemsstaterna. Ledamöterna är 222 till antalet och utsedda för fyra år. Kommittén håller ett antal plenarsessioner varje år. De svenska ledamöterna i Regionkommittén nomineras av Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Regeringen föreslår sedan EU:s ministerråd att utnämna ledamöterna. Under år 1998 har en ny mandatperiod påbörjats vilken upphör i början av år 2002. En förteckning över de ledamöter som har representerat Sverige under större delen av året återfinns i bilaga 17 Svenska ledamöter i Regionkommittén.

Regionkommittén har haft sex plenarmöten under året. Den svenska delegationen har svarat för sju rapportörskap, dvs. yttranden som antagits av plenarsessionen. Rapportörskapen har exempelvis gällt en hållbar transportstrategi för regionala och lokala myndigheter och EU, ramavtalet om deltidsarbete, ideella föreningars roll som bidragande till ett europeiskt samhälle, och ett samordnat införande av system för mobil och trådlös telekommunikation (UMTS) i gemenskapen. En viktig del av kommitténs arbete under året har varit arbetet med yttranden kring Agenda 2000. Även kommitténs roll i EU:s pågående utvidgningsprocess har intensifierats, framför allt genom etableringen av arbetsgruppen ReK/CEÖ-Cypern-gruppen. Arbetsgruppen engagerar och inhämtar synpunkter från den lokala och regionala nivån i kandidatländerna inför deras EU-medlemskapsförhandlingar. Arbetet har bl.a. skett i form av konferenser tillsammans med lokala och regionala företrädare i kandidatländerna.

39.8 Europeiska monetära institutet och Europeiska centralbanken

Europeiska monetära institutet (EMI) fortsatte under början av året sina förberedelser av det rättsliga, organisatoriska och logistiska regelverk som skall användas i Europeiska centralbanken (ECB) och inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) under den tredje etappen. Till stöd för i första hand intressenter i den finansiella sektorn publicerade EMI ett antal rapporter om uppbyggnaden av betalningssystemet Target, hanteringen av värdepapperstransaktioner i anslutning till detta samt detaljer om statistikrapporteringen. I enlighet med artikel 109j.1 i fördraget lade EMI i mars fram en rapport för att belysa i vad mån som medlemsstaterna uppnått en hög grad av varaktig ekonomisk konvergens enligt de kriterier som anges i fördraget. Rapporten redovisade även i vad mån den nationella lagstiftningen för centralbankerna i medlemsstaterna gjorts förenlig med fördraget inför upprättandet av ECBS och starten av etapp tre. Denna rapport ingick tillsammans med en rapport från kommissionen i underlaget för stats- och regeringschefernas beslut den 2 maj om vilka länder som skall anses uppfylla de nödvändiga villkoren för att införa den gemensamma valutan från starten av etapp tre.

Efter beslutet om vilka medlemsstater som kvalificerar för deltagande i den monetära unionen utsåg stats- och regeringscheferna i de deltagande staterna i maj ledamöterna i ECB:s direktion. Därmed upprättades ECB per den 1 juni, och EMI trädde i likvidation. ECB övertog därvid de uppgifter för penningpolitisk samordning inom EG och fortsatt granskning av konvergensutvecklingen som skall utföras så länge det finns medlemsstater med undantag. ECB-rådet beslutade under hösten om den interna organisationen inom ECBS och fattade en rad bindande beslut om regelverket för ECBS verksamhet på basis av förberedelserna inom EMI. ECB:s mål i fördraget om att upprätthålla prisstabilitet preciserades sålunda till att inflationstakten i euro-området skall understiga 2 procent

per år i ett medelfristigt perspektiv. ECB-rådet lade vidare fast en penningpolitisk strategi för att förverkliga detta samt de instrument och förfaranden som därvid skall komma till användning. Den rättsliga och organisatoriska grunden för betalningssystemet Target lades också fast, inklusive villkoren för deltagande från centralbanker i EU-medlemsstaterna utanför euro-området. Alla system testades under hösten för att kunna träda i funktion på avsett sätt i och med starten av etapp tre. ECB-rådet var vidare under hösten ett forum för samråd om penningpolitiken i de blivande euro-länderna under slutfasen av etapp två, vilket bl.a. ledde till en samordnad räntesänkning i dessa länder i början av december.

39.9 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är EU:s husbank med uppgift att erbjuda finansiering till projekt som syftar till att främja europeisk integration. EIB:s huvudsakliga uppgift är att finansiera projekt inom unionen, men banken gör även insatser i tredje land (se avsnitt 32.11). EIB:s samlade utlåning under 1998 uppgick till ca 30 miljarder ecu, varav ca 90 procent gick till projekt utanför unionen. Under 1998 finansierade banken 17 projekt i Sverige och utlåningen dit uppgick till ca 650 miljoner ecu. De viktigaste låntagarna var Vattenfall, Öresundskonsortiet/SVEDAB och Stockholmsleder AB.

EIB:s styrelse bestämmer de generella riktlinjerna för bankens utlåning och fattar beslut om finansiering av enskilda projekt. Styrelsen består av representanter för samtliga medlemsländer. Finansrådet Sven-Olof Johansson är Sveriges styrelsemedlem. Guvernörsrådet är bankens högsta beslutande organ och Sverige representeras där av finansminister Erik Åsbrink. Vid årsmötet i juni tog Sverige över ordförandeskapet i guvernörsrådet för ett år framåt.

39.10 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF), som upprättades 1994, har till uppgift att lämna garantier för utlåning till infrastrukturprojekt samt till små och medelstora företag. EIF ägs av EIB, kommissionen och finansiella institutioner i medlemsstaterna, och dess totala kapital uppgår till 2 miljarder ecu. Under 1998 har fonden givit garantier för ca 500 miljoner ecu, huvudsakligen till projekt inom ramen för de transeuropeiska näten (se avsnitt 13.5).

Enligt artikel 145 i EG-fördraget skall rådet i de rättsakter som det antar ge kommissionen befogenhet att genomföra de regler som rådet beslutar. Enligt artikel 155 fjärde stycket i EG-fördraget skall kommissionen utöva de befogenheter som rådet ger kommissionen för att genomföra de regler som fastställts av rådet.

För att uppfylla vad EG-fördraget föreskriver har man skapat systemet med kommissionens verkställighetskommittéer. Målet med dessa är att effektivisera gemenskapens beslutsfattande. Detta sker alltså genom att lagstiftaren, dvs. rådet eller rådet och Europaparlamentet i medbeslutande, delegerar rätten att verkställa gemenskapslagstiftningen till kommissionen.

Systemet med kommissionens verkställighetskommittéer, även kallat kommittologin, utgörs av en konstitutionell kompromiss mellan å ena sidan behovet av att effektivisera gemenskapens beslutsfattande och å andra sidan medlemsstaternas önskan att behålla viss kontroll över utformningen av verkställighetsföreskrifter samt kommissionens behov av specialistkompetens i sitt beslutsfattande. I kommittéerna är medlemsstaterna representerade med kommissionen som ordförande.

Delegering av viss verkställighet till kommissionen har förekommit ända sedan tidigt 1960-tal. Systemet fördragsfästes 1987 när enhetsakten trädde i kraft. Avsikten var att kodifiera och förenkla redan existerande praxis för verkställighet genom beslut i kommittologi-kommittéer. Detta skulle ske genom att man effektiviserade och stramade upp mångfalden av redan existerande kommittétyper till tre etablerade förfaranden, nämligen det rådgivande, förvaltande och föreskrivande förfarandet, vilka i sin tur varit uppdelade i underavdelningar och kompletterats med ett förfarande för s.k. skyddsåtgärder så att sammanlagt sju olika förfaranden skapats. Ett beslut antogs den 13 juli 1987: rådets beslut 373/86/EEG om förfarande för utövning av den verkställighets-befogenhet som är tilldelad kommissionen.

I december 1994 träffades en kompromiss i syfte att få in synpunkter från Europaparlamentet om arbetet i verkställighetskommittéerna rörande åtgärder enligt rättsakter som antagits i medbeslutande (den s.k. Modus-vivendi-lösningen) – dock utan att ge EP formell vetorätt.

I en förklaring (nr 31) som fogades till slutakten till Amsterdam-fördraget anmodade medlemsstaterna kommissionen att lägga fram ett reviderat förslag om kommittéväsandet.

Kommissionens förslag (KOM(1998) 380 slutlig) lades fram 24 juni. Syftet med förslaget är

- att förenkla nuvarande förfarande som består av sju olika typer av verkställighetskommittéer,
- att säkra att politiskt känsliga frågor blir föremål för ordinarie lagstiftningsförfarande,
- att ge Europaparlamentet en möjlighet att resa invändningar då man anser att en verkställighetskommitté överskridit sina befogenheter (Statement A).

Kommissionen föreslår tre huvudtyper av verkställighetskommittéer och en speciell kommitté för skyddsåtgärder, dvs. sammanlagt fyra typer jämfört med dagens sju. De tre föreslagna typerna av verkställighetskommittéer är rådgivande, förvaltande och föreskrivande.

Vängruppen för kommittologi har sammanträtt en dryg handfull gånger under hösten. Rådets rättstjänst har på begäran från gruppen lagt fram ett yttrande (rådsdok. 11987/98) över kommissionens förslag. Yttrandet är mycket kritiskt gentemot kommissionens ursprungliga förslag. Kommissionens rättstjänst har kontrat med ett yttrande där man försvarar förslaget.

Sverige välkomnar kommissionens förslag som syftar till att förenkla verkställighetsförfarandet. Kommissionens förslag utgör en god grund för djupgående analys och diskussioner. En revidering av nuvarande system är angelägen då systemet är komplext och svårbegripligt.

Sverige anser det vara av särskild vikt att regelverket tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt inom hela unionen. Detta framgår av regeringens skrivelse 1995/96:190 (bet. 1995/96:UU13, rskr. 1995/96:30) om EU:s regeringskonferens 1996. En enhetlig tillämpning av det gemensamma regelverket förutsätter starka, effektiva och oberoende institutioner för verkställighet, kontroll och revision, tvistlösning samt beivrande av brott mot gemenskapsrätten och missbruk av gemenskapens medel. Av detta följer att Sverige bör slå vakt om en fortsatt stark roll för kommissionen inom EU-samarbetet.

Sverige verkar samtidigt för att tillförsäkra öppenhet och insyn i kommittologin, bl.a. genom att allmänheten garanteras tillgång till kommittéernas handlingar enligt samma regler och principer som gäller för kommissionen i övrigt.

39.12 Personalpolitik i EU-institutionerna

Ur svenskt perspektiv finns det skäl att ägna frågan om EU-administrationens personalpolitik särskilt intresse de närmaste åren. Ett nytt system för revision av de EU-anställdas löner skall förhandlas fram och ersätta nuvarande överenskommelse som upphör att gälla den 30 juni år 2001. Frågan om utformningen av övriga förmåner, som lönetillägg, pensioner m.m., kommer också att aktualiseras med anledning av dessa förhandlingar. Området som är mycket känsligt (motsvarande förhandlingar 1981 och 1991 ledde till omfattande strejker och maskningsaktioner) kommer av allt att döma att behandlas i samband med det svenska ordförandeskapet.

Mot denna bakgrund har under 1998 en promemoria med förslag till inriktning för svenskt agerande inför år 2001, avseende de EU-anställdas löne- och förmånsvillkor, sammanställts och delats inom Regeringskansliet. Här poängteras bl.a. vikten av att förhandlingar i villkorsfrågorna kommer i gång tidigt. Av denna anledning har Sverige agerat kraftfullt för att förmå kommissionen att snarast presentera förslag som är förknippade med utarbetandet av en ny metod för lönerevision. Som en

direkt följd av initiativ från Sverige har kommissionen förbundit sig att lägga fram en tidsplan för när underlag, rapporter m.m. på området skall presenteras. Tidsplanen syftar till att reella framsteg skall nås under 1999 samt att alla relevanta förslag skall finnas på bordet vid halvårsskiftet år 2000.

Även på jämställdhetsområdet kan noteras en svensk framgång under året. Det gäller ett förslag till ändringar i tjänsteföreskrifterna om lika behandling vid rekrytering och befordran. Sverige drev, och fick igenom, att förslaget förtydligades genom att de klagande skrivningarna om positiv särbehandling i artikel 141 (tidigare 119) punkt 4 i Amsterdamfördraget lyftes in. Sverige medverkade också till att rådet, i ett uttalande fogat till rådets protokoll, uppmanar kommissionen att undersöka frågan om likabehandling av funktionshindrade och erkännande av registrerade partnerskap, samt att komma med förslag inom dessa områden.

39.13 Öppenhet och insyn

Enligt den nya artikeln i EG-fördraget om handlingsoffentlighet skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga sekretessregler skall beslutas av rådet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Rättsakten skall antas inom två år från det Amsterdamfördraget trätt i kraft, vilket kan antas ske under 1999. Den skall beslutas enligt medbeslutandeförfarandet, vilket innebär att rådet skall fatta beslut tillsammans med Europaparlamentet på förslag av kommissionen. För att tidsfristen skall kunna hållas är det nödvändigt att kommissionen lämnar ett förslag till rättsakt till rådet ganska snart efter fördragets ikraftträdande. För Sverige är det angeläget att försöka få inflytande på rättsaktens utformning redan under utarbetandefasen i kommissionen. Som ett första led i detta har inom Regeringskansliet utarbetats en promemoria som överlämnats bl.a. till rådet, kommissionen och Europaparlamentet. I promemorian redovisas Sveriges inställning till fem principfrågor som kommissionen har att ta ställning till vid utarbetandet av sitt förslag. Principfrågorna gäller valet av instrument för rättsakten, vilka handlingar som skall omfattas av den, hur nödvändiga begränsningar av rätten till att ta del av handlingar bör åstadkommas, hur framställningar om utfående av handlingar bör hanteras inom institutionerna samt registrering av institutionernas handlingar.

Rådets nuvarande regler om handlingsoffentlighet finns i ett rådsbeslut från 1993. Genomförandet av beslutet har granskats av rådets generalsekretariat, som avgett två rapporter härom, varav den senaste är från juni 1998 och avser tiden 1996–1997. I denna konstateras bl.a. att antalet begärda och utlämnade dokument har ökat.

Europaparlamentet påbörjade inför genomförandet av Amsterdamfördragets öppenhetsregler arbetet med ett betänkande i vilket

parlamentets åsikter och idéer presenteras om de principer det förväntar sig skall uppfyllas när kommissionen lägger fram sitt förslag till rådet.

I målet Svenska Journalistförbundet mot rådet, T-174/95, intervenerade Sverige tillsammans med Danmark och Nederländerna till stöd för Journalistförbundet, medan Frankrike och Storbritannien intervenerade till stöd för rådet. I sin dom den 17 juni 1998 biföll förstainstansrätten Journalistförbundets talan och ogiltigförklarade rådets beslut att vägra att lämna ut vissa handlingar till förbundet. Domstolen fann bl.a. att rådets beslut inte uppfyllde EG-rättens krav på motivering av beslut. Sverige har också intervenerat på klagandenas sida i två pågående mål som gäller handlingsoffentlighet (Hanne Norup Carlsen m.fl. mot rådet, T-610/97, och Heidi Hautala mot rådet, T-14/98).

Europeiska ombudsmannen har under 1998 meddelat flera beslut som rör institutionernas behandling av framställningar om att få del av handlingar. Ombudsmannen har i några beslut uttalat kritik mot institutionerna och bl.a. betonat vikten av välmotiverade beslut i fall då en institution vägrat att lämna ut en handling med hänvisning till sekretess.

39.14 Gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet

I förklaring 39 i bilagan till Amsterdamfördragets slutakt uppmanade regeringskonferensen Europaparlamentet, rådet och kommissionen att i samförstånd lägga fast riktlinjer för att förbättra gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet och att följa dessa riktlinjer när de granskar förslag eller utkast till gemenskapslagstiftning, samtidigt som de vidtar interna organisatoriska åtgärder som de anser nödvändiga för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på ett riktigt sätt. På uppmaning av rådets juridiska avdelning inrättade Coreper II den 7 januari 1998 en ad hoc-arbetsgrupp för redaktionell kvalitet med uppgift att lämna hjälp och råd vid utarbetandet av riktlinjerna och kommentarerna samt att utföra förberedande arbete inför rådets antagande av riktlinjerna. Ad hoc-gruppen består av företrädare för medlemsstaterna som är engagerade i arbetet med att överföra gemenskapslagstiftningen till nationell rätt. Gruppen har behandlat ett utkast till gemensamma riktlinjer som utarbetats av de tre institutionernas rättstjänster. Efter avslutande förhandlingar har ett interinstitutionellt avtal av den 22 december 1998 slutits om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.

Riktlinjerna, som inte är rättsligen bindande, består av 22 kortfattade punkter. Punkterna syftar till att ge vägledning för att gemenskapens rättsakter skall utformas på ett klart, enkelt och exakt sätt. Det förutsätts att riktlinjerna skall åtföljas av handledningar med närmare anvisningar om hur lagstiftningen bör utformas. Dessa handledningar skall varje institution besluta om för egen del. Från svensk sida har ambitionen varit att medverka till så långtgående riktlinjer som möjligt för att höja gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. De antagna riktlinjerna innebär att man kommit ett stycke på den vägen även om mycket fortfarande återstår. Man skulle exempelvis kunna förbättra tekniken för

ändringar av rättsakter och för hänvisningar ytterligare, dvs. att ändra eller hänvisa till stycke i stället för till mening. Detta skulle öppna möjligheten att på sikt luckra upp den s.k. punktregeln, som innebär att en mening på källspråket måste motsvaras av en mening på alla de språk som texten översätts till. För svenskans del leder punktregeln ofta till långa och komplicerat byggda meningar, som har varit svåra att översätta och sedan blir svåra att läsa och förstå.

39.15 Överträdelseärenden

Kommissionen har som uppgift att övervaka att medlemsstaterna tillämpar och genomför EG-rätten på ett riktigt sätt (artikel 155 i EG-fördraget). Till kommissionen kommer det in klagomål från enskilda eller andra medlemsstater om påstådda överträdelser av EG-rätten. Kommissionen kan också på eget initiativ ta upp sådana frågor.

Om kommissionen anser att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget kan kommissionen inleda ett s.k. överträdelseförfarande enligt artikel 169 i EG-fördraget. Överträdelseärendena kan delas in i två grupper. Den första gruppen avser utebliven anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, och den andra gruppen avser felaktig tillämpning av EG-rätten.

Det formella överträdelseförfarandet är indelat i tre faser. I den första fasen beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten i vilken den berörda medlemsstaten lämnas tillfälle att inom en viss angiven tid komma in med synpunkter på den ifrågasatta överträdelsen. Om kommissionen därefter fortfarande anser att det är fråga om en överträdelse, kan kommissionen i ett andra steg avge ett motiverat yttrande i vilket medlemsstaterna föreläggs att rätta sig inom en viss angiven tid (normalt två månader). Om den berörda medlemsstaten inte rättar sig inom denna tid kan kommissionen i den tredje fasen besluta att föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Formella underrättelser

Sverige har under år 1998 mottagit 57 formella underrättelser från kommissionen. Det stora flertalet av dessa gäller utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. I några fall rör det sig om felaktig tillämpning av EG-rätten. Ett ärende avser hinder mot import av alkoholdrycker och kravet på partihandelstillstånd för att få importera alkohol. Två ärenden rör offentlig upphandling. Övriga ärenden gäller svenska regler om val till Europaparlamentet, oskäliga villkor i konsumentavtal, patentombud, arbetstillstånd för tredjelandsmedborgare, arbetstagares säkerhet och hälsa samt anmälan av kommunala avfallsplaner.

Kommissionen har under år 1998 lämnat över 15 motiverade yttranden till Sverige. Åtta ärenden avser utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. Sju ärenden gäller felaktig tillämpning av EG-rätten. Ärendena omfattar svenska avgifter för läkemedel, krav på regelbundna läkarundersökningar för vissa körkortshavare, avfallsplaner, oskäligen villkor i konsumentavtal, luftfartsavtal med USA (se nedan) samt svenska särkrav på tryckkärl och kofferdammar.

Ärende till EG-domstolen

Kommissionen har under hösten 1998 för första gången beslutat att föra ett ärende mot Sverige vidare till EG-domstolen. Ärendet gäller Sveriges bilaterala luftfartsavtal med USA. Kommissionen anser att avtalet påverkar gemenskapens lagstiftning inom flygtransportsektorn och att det inte finns någon nationell behörighet att sluta sådana avtal. Åtta andra medlemsstater har motsvarande avtal med USA. Kommissionen har av samma anledning beslutat att också stämma in dessa medlemsstater till EG-domstolen.

40 Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, svenska språket samt rekrytering av svenskar

40.1 Förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001

Som sista nya medlemsstat av de tre som inträdde i unionen 1995 innehar Sverige ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret 2001. Ordförandeskapet innebär att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Ordförandeskapets viktigaste uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Ett mindre utrymme ges dock till att lyfta fram svenska profilfrågor.

40.1.1 Förberedelsearbetets inledande fas

Arbetet inleddes på allvar våren 1997, då EU-sekretariatet fick Statsrådsberedningens uppdrag att initiera och samordna förberedelserna i Regeringskansliet. Departementen informerades om ordförandeskapets förutsättningar. En stor enkätundersökning genomfördes sommaren 1997 för att inhämta departementens synpunkter på uppläggningsen av

förberedelse- och genomförandearbetet. Vidare gjordes en första inventering av rekryteringsunderlaget för nyckelfunktioner under ordförandeskapet. Kompetensutvecklingsprojektet Forum Europa genomförde omfattande utbildningsinsatser med inriktning på EU-kunskap, förhandlingar och språk. Under året fastställdes också att Europeiska rådets möte i juni 2001 förläggs till Göteborg.

40.1.2 Förberedelsearbetet under 1998

Ambitionen har varit att i största möjliga mån bedriva förberedelsearbetet i Regeringskansliets ordinarie organisations- och beredningsformer. EU-sekretariatet har under Statsrådsberedningen hållit i samordningen. En interdepartemental kontaktgrupp har inrättats, för informationsutbyte och regelbundna avstämningar.

Under året har arbetet varit inriktat på kartläggning och analys i frågor som rör ordförandeskapets arbetsprogram, personal och kompetensutveckling, press-, informations- och kultursatsningar, mötesverksamheten, budget samt organisationsfrågor.

Ordförandeskapets arbetsprogram

En första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under det svenska ordförandeskapet har gjorts. Sammanställningen är bl.a. tänkt att utgöra underlag i arbetet med att närmare precisera det svenska ordförandeskapets prioriteringar. I arbetet med arbetsprogrammet ingår också att utarbeta ett möteskalendarium för de ca 1 500 möten som kommer att äga rum under det första halvåret 2001 inom ramen för rådets verksamhet.

Personal, bemanning och kompetensutveckling

Departementen har påbörjat bemanningsplaneringen inför ordförandeskapet, med målsättningen att samtliga rådsarbetsgruppsordförande och deras ställföreträdare skall vara utsedda senast den 1 juli 1999. Från hösten 1999 skall dessa nyckelpersoner beredas möjlighet att förbereda sig inför ordförandeuppdraget. Särskilda kompetensutvecklingsinsatser riktade till denna grupp kommer att genomföras i Forum Europas regi.

Press-, informations- och kultursatsningar

Ordförandeskapet innebär goda möjligheter att öka intresset för EU-frågor hos den svenska allmänheten. Det ger också tillfälle för Sverige att synas utåt, inte minst i andra EU-länder. Som ordförande kommer Sverige att föra EU:s talan och informera medierna om vilka beslut som ministerrådet fattat. Den presstekniska hanteringen är en omfattande och integrerad del av mötesverksamheten. Under året har behovet av insatser inom området analyserats.

Uppemot ett 100-tal informella möten kan komma att förläggas till Sverige under ordförandeskapet. Det rör sig om ett till två möten i Europeiska rådet, informella ministermöten, internationella möten med ministernärvaro, tjänstemannamöten samt seminarier och konferenser. Regeringens ambition är att dessa möten ges en bred spridning i landet. Ett omfattande kartläggningsarbete har genomförts under året, som en förberedelse inför planeringen av dessa möten.

Budgeten

I vårpropositionen 1998 har budgetramar angivits för 1999–2001 avseende förberedelserna och genomförandet av ordförandeskapet. Merparten av de resursförstärkningar som kommer att behövas är avsatt för år 2001 för att finansiera mötesverksamheten i Sverige. Ett fördjupat arbete kring utgiftskalkylerna pågår.

Organisationen för förberedelserna och genomförandet av ordförandeskapet

Under året har också lagts fast att arbetet med ordförandeskapet även fortsättningsvis huvudsakligen skall bedrivas i linjeorganisationen.

För den praktiska planeringen av mötesverksamheten i Sverige inrättas i början av 1999 ett 2001-sekretariat med ansvar för möteslogistiken. 2001-sekretariatet, som får sin organisatoriska hemvist i UD, kommer att arbeta i projektform tillsammans med departementen i planeringen av de möten som kommer att arrangeras i ordförandeskapets namn.

40.2 Svenskan i EU

Som ny medlemsstat med ett litet språk har Sverige gått igenom en relativt bekymmersam inledningsfas när det gäller tillgången till och kvaliteten på tolkning och översättning. Läget har stabiliserats under de senaste åren men svenskan är, tillsammans med de båda andra nordiska språken, de EU-språk som tilldelas minst resurser hos institutionerna.

40.2.1 Svenska språket i EU

Svenskans ställning som ett av de officiella EU-språken är av stor principiell betydelse för Sverige. God kommunikation med EU:s institutioner på det egna språket är ett effektivt medel för fortsatta strävanden efter större öppenhet i och djupare demokratisk förankring av EU-samarbetet. Regeringen fortsätter därför även efter de första årens medlemskap att fästa stor vikt vid att tolkning och översättning till och från svenska fungerar på ett fullgott sätt inom institutionerna.

Institutionerna har nu byggt upp de svenska tolk- och översättartjänsterna. Därmed har de inledande praktiska svårigheter

upphört som svenskan medförde som ett nytt EU-språk. Rutinerna fungerar och vakanta tjänster är i princip tillsatta. Emellertid har det visat sig att svenskan, tillsammans med de två andra nordiska språken danska och finska, behandlas sämre än övriga EU-språk. Detta gäller främst tolkning vid möten i rådet och kommissionen. Som exempel kan nämnas att det tolkas till och från svenska vid ungefär 25 procent av alla möten som äger rum inom ramen för rådets verksamhet. De stora EU-språken engelska, franska och tyska får här nära nog 100-procentig tolkservice. Även italienska, nederländska och spanska har god täckning, dvs. tolkning vid ca 85 procent av alla möten. För grekiska och portugisiska är det något sämre, ca 45 respektive ca 60 procent. Orsaker till att servicen för de nordiska språken halkat efter är naturligtvis att dessa språk är relativt nya som officiella EU-språk och inte talas av så många medborgare i unionen. Det går dock inte att bortse ifrån att andra medlemsstater mer och mer målmedvetet hävdar sin rätt att få tolkning. Detta kan, eftersom resurserna är begränsade, vara en anledning till att de nordiska språken prioriterats ned. Vid möten i kommissionen förekommer det ännu mer sällan tolkning till och från svenska. Vid möten i Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén är situationen dock bättre, liksom i Europaparlamentet och i EG-domstolen.

Kontakter med de berörda institutionerna har visat att man där arbetar med att förbättra servicen för de små språken men att allmänna budgetrestriktioner försvårar deras möjligheter att göra avvägningar och prioriteringar när det gäller behov av tolkning i olika situationer. Inför det svenska ordförandeskapet år 2001 har en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska utarbetats av kommissionens konferenstolktjänst. Planen skall ses över varje halvår fram till ordförandeskapet. Översynen kommer att ske i samråd med svenska myndigheter.

40.2.2 Svensk språkpolicy

En svensk språkpolicy fastlades 1996 i ett cirkulär (EU-sekr./cirk. 6:1996) med riktlinjer för hur de som företräder Sverige i olika EU-forum skall förhålla sig i situationer då en fullgod tolk- eller översättningstjänst inte erbjuds av EU:s institutioner. Ett led i policyn är att vid mötestillfällena påtala att Sverige inte kan acceptera att tolkning inte erbjuds när en svensk representant begärt det. Hur språkpolicyn fungerat utvärderades under senhösten 1997 och våren 1998. Resultatet av denna undersökning visar att svenska representanter helst avstår från att utöva påtryckningar vid möten där de inte får tolkning. De anser att det inte är mödan värt eftersom de upplever att ett sådant agerande inte får avsett resultat. De har därför mer och mer funnit sig i den situation som råder, vilket i sin tur inneburit att man främst inom rådet och kommissionen inte ansträngt sig för att förbättra situationen. Med anledning av utvärderingen och inför det svenska ordförandeskapet 2001 blir det därför aktuellt för regeringen att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolicyn.

Kvaliteten på översättningar till svenska har stadigt förbättrats. Ändå är det viktigt att fortsätta att bevaka att de svenska EU-texterna, i synnerhet författningstexterna, har hög kvalitet. En särskild utredare lade under året fram ett betänkande i dessa frågor, *Svenskan i EU* (SOU 1998:114).

Utredaren föreslår att en central samordningsfunktion i Regeringskansliet får till uppgift att bl.a. ge råd och utbildning och utarbeta riktlinjer i språkliga frågor till svenska myndigheter och till EU-institutionernas översättare och granskare, och att stickprovsvis granska kvaliteten i rättsakterna. I utredningen påpekas även vikten av att åstadkomma enklare och mer begripliga originaltexter hos EU-institutionerna. Utredaren föreslår här att den centrala samordningen tillsammans med Utrikesdepartementets EU-sekretariat tar initiativ till ett utvecklingsarbete inom EU-institutionerna. Jämför också det arbete för att förbättra kvaliteten i gemenskapslagstiftningen som redovisas i avsnitt 39.14.

När det gäller situationen inför det svenska ordförandeskapet i EU föreslår utredaren att UD bör undersöka hur medlemsstater med jämförbara språk hanterar mötesledning och dokumentframställning under sina ordförandeskap. Betänkandet remissbehandlades runt årsskiftet 1998/99.

40.3 Svenskar i EU:s institutioner

Under de två första medlemskapsåren inriktades EU-rekryteringsarbetet framför allt på chefsnivåerna: att säkra tjänsterna på områden som regeringen prioriterar samt att söka kvalificerade svenska kandidater till de högsta tjänsterna. I takt med att chefstjänsterna fylldes började rekryteringsarbetet alltmer att inriktas på de övriga tjänstenivåerna. Större vikt har kommit att läggas vid kontakt- och informations-verksamhet samt olika former av stöd till svenska EU-tjänstemän.

Vid årsskiftet 1998/99 var ungefär 870 svenskar anställda i EU:s institutioner. Av cirka 1 000 fasta tjänster som reserverats för svenska medborgare till och med år 1999 var vid denna tidpunkt 777 tjänster tillsatta, vilket innebär att drygt 90 procent av chefs- och handläggartjänsterna, cirka 80 procent av tolk- och översättartjänsterna samt cirka 70 procent av övriga tjänster nu är fyllda.

Spridningen av svenskar i EU-institutionerna är tillfredsställande. Det finns exempelvis svenskar på handläggarnivå i samtliga generaldirektorat i kommissionen. Chefstjänster har erhållits på alla av regeringen prioriterade områden.

40.3.1 Ny inriktning från 1998 – ”Svenskar i EU-institutioner”

EU-rekryteringsarbetet drevs i projektform till och med 1997. De frågor som handlagts inom projektet lades därefter in i EU-sekretariatet med benämningen ”Svenskar i EU-institutioner”. Från början av 1999 handlaggs frågorna vid den nybildade EU-enheten vid UD. Arbets-

området innefattar insatser för god basrekrytering, bevakning av mellannivåerna, det vill säga EU-svenskarnas karriärutveckling, högre tjänster prioritering av områden samt kandidatfrågor, temporära tjänster, nationella experter, praktiktjänstgöring, kontakt- och informationsverksamhet, bevakning av EU-institutionernas personalpolitik, uppföljning och information.

Alla departement förutsätts delta i arbetet. För den centrala samordningen svarar EU-enheten vid UD i samarbete med representationen i Bryssel. Projektet Forum Europa ger även fortsatt visst stöd i basrekryteringsarbetet.

Beslut som rör de högsta tjänsterna tas av regeringen, övriga beslut av beredningsgruppen för EU-frågor. En referensgrupp med bred representation från Regeringskansliet är knuten till arbetet.

40.3.2 Chefstjänster

På toppchefsnivå fylldes den svenska kvoten redan under 1995 och inga förändringar har därefter skett. Under 1998 har en direktörstjänst – på forskningsområdet – besatts med en svensk, vilket innebär att vi nu har totalt 12 svenska direktörer i EU:s institutioner. Vi har hittills fått 35 enhetschefstjänster, vilket motsvarar vår miniminivå. Ytterligare några tjänster kan komma att tillföras Sverige under 1999.

40.3.3 Övriga fasta tjänster

På lägre handläggarnivå är antalet svenskar anställda i institutionerna i princip tillfredsställande. Rekryteringen av seniorhandläggare går betydligt långsammare. Detsamma gäller finska och österrikiska medborgare. Ytterligare ett femtiotal tolkar och översättare behöver rekryteras. Största luckorna finns i kategorierna handläggareassistenter, sekreterare och teknisk personal. Från svensk sida har det framförts att vi förväntar oss aktiva åtgärder för att påskynda rekryteringen. Institutionerna uppger att man gjort ansträngningar att rekrytera svenskar, men att många kandidater som klarat uttagningsproven tackat nej till erbjudande om tjänst. Kommissionen har samtyckt till att arrangera ytterligare prov riktade till svenska seniorhandläggare och svensktalande sekreterare i början av 1999 för att utöka rekryteringsbasen.

40.3.4 Temporärt anställda och nationella experter

Temporära tjänster finansieras fullt ut av EU-institutionerna, medan ekonomiska åtaganden för nationella experter delas mellan den nationella arbetsgivaren och EU-institutionen. De tidsbegränsade tjänsterna kan utnyttjas för växeltjänstgöring mellan den nationella administrationen och EU-institutionerna. De utgör ett viktigt komplement till de fasta tjänsterna till vilka tjänstemän rekryteras för en livstidskarriär. Vid årsskiftet

1998/99 tjänstgjorde 93 svenskar på temporära kontrakt och 42 var placerade som nationella experter. Skr. 1998/99:60

40.3.5 Fördelningen mellan kvinnor och män

I gruppen fast anställda svenskar är fördelningen bland

- chefer: 17 kvinnor och 34 män,
- handläggare: 66 kvinnor och 103 män,
- tolkar/översättare: 149 kvinnor och 84 män,
- övriga kategorier: 273 kvinnor och 50 män.

Regeringens inflytande över tjänstetillsättningarna inskränker sig till totalt 17 tjänster på toppchefs- och direktörsnivå. Av dessa är 8 tillsatta med kvinnor och 9 med män. Av de temporärt anställda är 52 kvinnor och 41 män, och i gruppen nationella experter är 23 kvinnor och 19 män.

40.3.6 Kontakt- och informationsverksamhet

I syfte att etablera och upprätthålla kontakt med svenska EU-tjänstemän har representationen i Bryssel i samarbete med Regeringskansliet under det gångna året fortsatt att arrangera möten och seminarier för EU-svenskar. Nätverksbyggande på olika områden mellan Regeringskansliets tjänstemän och svenskar i EU:s institutioner har blivit mer aktivt. UD har dessutom fortsatt att regelbundet sända aktuell information som rör Sverige och EU till samtliga EU-svenskar.

Bilaga 1: Viktigare förordningar, direktiv och beslut
antagna av rådet under 1998

Skr. 1998/99:60

EGT-nummer	datum	förordning/direktiv/beslut	dep
EGT L 77, 14.3.98, s. 36	16-02-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/5/EG om underlättande av stadigvarande utövande av advokatycket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles	Ju
EGT L 213, 30.7.98, s. 13	06-07-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar	Ju
EGT L 289, 28.10.98, s. 28	13-10-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG om mönsterskydd	Ju
EGT L 85, 20.3.98, s. 1	16-03-98	Rådets förordning nr (EG) 622/98 om stöd till ansökarstaterna inom ramen för föranslutningsstrategin och särskilt om upprättande av anslutningspartnerskap.	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 1	30-03-98	Rådets beslut 98/259/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Ungern	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 6	30-03-98	Rådets beslut 98/260/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Polen	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 11	30-03-98	Rådets beslut 98/261/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Rumänien	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 16	30-03-98	Rådets beslut 98/262/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Slovakiska republiken	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 21	30-03-98	Rådets beslut 98/263/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Lettland	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 26	30-03-98	Rådets beslut 98/264/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Estland	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 31	30-03-98	Rådets beslut 98/265/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Litauen	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 36	30-03-98	Rådets beslut 98/266/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Bulgarien	UD
EGT L 121, 23.4.98, s. 41	30-03-98	Rådets beslut 98/267/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Tjeckiska republiken	UD

EGT L 121, 23.4.98, s. 46	30-03-98	Rådets beslut 98/268/EG om principerna, de mellanliggande målen och villkoren i anslutningspartnerskapet med Republiken Slovenien	UD
EGT L 139, 11.5.98, s. 1	03-05-98	Rådets förordning (EG) nr 974/98 om införandet av euron	Fi
EGT L 166, 11.6.98, s. 45	19-05-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG om slutlig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper.	Fi
EGT L 204, 21.7.98, s. 13	22-06-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG om ändring av rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut.	Fi
EGT L 204, 21.7.98, s. 26	22-06-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG om ändring, som särskilt gäller panträtt i fast egendom, av rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut.	Fi
EGT L 189, 3.7.98, s. 42	29-06-98	Rådets beslut 98/415/EG om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler.	Fi
EGT L 204, 21.7.98, s. 29	22-06-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och II till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut.	Fi
EGT L 330, 5.12.98, s. 1	27-10-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG om extra tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en försäkringsgrupp.	Fi
EGT L 318, 27.11.98, s. 1	23-11-98	Rådets förordning (EG) nr 2531/98 om Europeiska centralbankens tillämpning av minimireserver.	Fi
EGT L 318, 27.11.98, s. 4	23-11-98	Rådets förordning (EG) nr 2532/98 om Europeiska centralbankens befogenhet att förelägga sanktioner.	Fi
EGT L 318, 27.11.98, s. 8	23-11-98	Rådets förordning (EG) nr 2533/98 om Europeiska centralbankens insamling av statistiska uppgifter	Fi
EGT L 359, 31.12.98, s. 1	31-12-98	Rådets förordning (EG) nr 2866/98 om omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron.	Fi

EGT L 209, 25.7.98, s. 1	29-06-98	Rådets förordning (EG) nr 1608/98 om ändring av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 i syfte att utvidga denna till att omfatta särskilda system för offentlig anställda	S
EGT L 209, 25.7.98, s. 46	29-06-98	Rådets direktiv 98/49/EG om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen.	S
EGT L 345, 19.12.98, s. 3	19-2-98	Rådets förordning (EG) nr 2743/98 om ändring av förordning (EG) nr 297/95 om de avgifter som skall betalas till den Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA)	S
EGT L 331, 7.12.98, s.1	27-10-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/79/EG om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik	S
EGT L 77, 14.3.98, s. 1	23-02-98	Europaparlamentets och rådets beslut nr 576/98/EG om ändring av beslut nr 819/95/EG om fastställande av gemenskapens åtgärdesprogram Sokrates	U
EGT L 77, 13.3.98, s. 33	27-02-98	Beslut nr 1/98 av associeringsrådet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Polen, å andra sidan, om antagande av villkor för Polens deltagande i gemenskapens program inom utbildning, ungdomsfrågor och yrkespraktik (98/199/EG)	U
EGT L 88, 24.3.98, s. 49	03-03-98	Beslut nr 1/98 av associeringsrådet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Slovakiska republiken, å andra sidan, om antagandet av villkor för Slovakiska republikens deltagande i gemenskapens program inom utbildning, ungdomsfrågor och yrkespraktik (98/233/EG)	U
EGT L 206, 23.7.98, s. 1	17-07-98	Rådets förordning (EG) nr 1572/98 om ändring av förordning (EEG) nr 1360/90 om inrättandet av en europeisk yrkesutbildningsstiftelse	U
EGT L 307, 17.11.98, s. 19	29-10-98	Beslut nr 3/98 av associeringsrådet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Estland, å andra sidan, om antagandet av villkor för Republiken Estlands deltagande i gemenskapens program inom utbildning, ungdomsfrågor och yrkespraktik (98/643/EG)	U

EGT L 307, 17.11.98, s. 15	17-11-98	Beslut nr 2/98 av associeringsrådet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Litauen, å andra sidan, om antagandet av villkor för Republiken Litauens deltagande i gemenskapens program inom utbildning, ungdomsfrågor och yrkespraktik (98/642/EG)	U
EGT L 313, 21.11.98, s. 17	27-10-98	Beslut nr 2/98 av associeringsrådet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Lettland, å andra sidan, om antagandet av villkor för Republiken Lettlands deltagande i gemenskapens program inom utbildning, ungdomsfrågor och yrkespraktik (98/654/EG)	U
EGT L 52, 21.2.98, s. 8	16-02-98	Rådets förordning (EG) nr 411/98/EG om tilläggsnormer avseende skydd av djur vilka skall tillämpas på vägfordon som används för djurtransporter som överskrider åtta timmar	Jo
EGT L 113, 15.4.98, s. 32	16-03-98	Rådets beslut 98/256/EG om nödgärder vad beträffar skydd mot bovin spongiform encefalopati, som ändrar beslut 94/474/EG och upphäver beslut 96/239/EG	Jo
EGT L 122, 24.4.98, s. 59	23-04-98	Kommissionens beslut 98/272/EG om epidemiologisk övervakning av transmissibel spongiform encefalopati och om ändring av beslut 94/474/EG	Jo
EGT L 221, 8.8.98, s. 23	20-06-98	Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur	Jo
EGT L 210, 28.7.98, s. 28	20-06-98	Rådets förordning (EG) nr 1637/98 om ändring av förordning (EEG) nr 404/93 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer	Jo
EGT L 210, 28.7.98, s. 3	20-06-98	Rådets förordning (EG) nr 1624/98 om ändring av förordning (EEG) nr 1765/92 om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor	Jo
EGT L 212, 30.7.98, s. 23	29-07-98	Kommissionens förordning (EG) nr 1678/98 om ändring av förordning (EEG) nr 3887/92 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för det integrerade administrations- och kontrollsystemet för vissa av gemenskapens stödsystem	Jo
EGT L 261, 24.9.98, s. 10	07-09-98	Kommissionens direktiv 98/67/EG om ändring av direktiv 80/511/EEG, 82/457/EEG, 91/357/EEG och rådets direktiv 96/25/EG samt om upphävande av direktiv 92/87/EEG	Jo

EGT L 293, 31.10.98, s. 32	28-10-98	Kommissionens förordning (EG) nr 2362/98 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EEG) nr 404/93 rörande ordningen för import av bananer till gemenskapen	Jo
EGT L 330, 5.12.98, s. 32	03-11-98	Rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten	Jo
EGT L 318, 27.11.98, s. 23	26-11-98	Kommissionens förordning (EG) nr 2536/98 om ändring av förordning (EEG) nr 920/89 om fastställande av kvalitetsnormer för morötter, citrusfrukt, äpplen och päron	Jo
EGT L 25, 1.2.1999, s. 1	14-12-98	Rådet direktiv 98/95/EG om ändring angående konsolideringen av den inre marknaden, genetiskt modifierade växtsorter samt växtgenetiska resurser, av direktiven 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 66/403/EEG, 69/208/EEG, 70/457/EEG och 70/458/EEG om saluföring av betutsäde, utsäde av foderväxter, utsäde av stråsäd, utsädespotatis, utsäde av olje- och spånadsväxter och utsäde av köksväxter samt om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter	Jo
EGT L 25, 1.2.1999, s. 27	14-12-98	Rådets direktiv 98/96/EG om ändring av bland annat icke-officiella fältinspektioner enligt direktiven 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 66/403/EEG, 69/208/EEG, 70/457/EEG och 70/458/EEG om saluföring av betutsäde, utsäde av foderväxter, utsäde av stråsäd, utsädespotatis, utsäde av olje- och spånadsväxter och utsäde av köksväxter samt om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter	Jo
EGT L 18, 23. 1.1999, s. 60	22-12-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/97/EG om ändring av direktiv 76/116/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel, vad beträffar utsläppande på marknaden i Österrike, Finland och Sverige av gödselmedel som innehåller kadmium	Jo
EGT L 18, 23.1.1999, s. 60	22-12-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/97/EG om ändring av direktiv 76/116/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel, vad beträffar utsläppande på marknaden i Österrike, Finland och Sverige av gödselmedel som innehåller kadmium	Jo
EGT L 142, 14.5.98, s. 1	07-05-98	Rådets förordning (EG) nr 994/98 om tillämpningen av artiklarna 92 och 93 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen på vissa slag av övergripande statligt stöd	N

EGT L 204, 21.7.98, s. 1	11-05-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas	N
EGT L 159, 3.6.98, s. 53	11-05-98	Rådets beslut 98/352/EG om ett flerårigt program för främjande av förnybara energikällor i gemenskapen	N
EGT L 204, 21.8.98	22-06-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter	N
EGT L 207, 23.7.98	22-06-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/37/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner	N
EGT L 202, 18.7.98, s. 1	29-06-98	Rådets förordning (EG) nr 1540/98 om fastställande av nya regler för stöd till varvsindustrin	N
EGT L 217, 5.8.98	20-07-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG om ändring av direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter	N
EGT L 7, 13.1.99, s. 16	14-12-98	Rådets beslut av den 14 december 1998 om att anta ett flerårigt ramprogram för insatser inom energisektorn (1998-2002) och därmed sammanhörande åtgärder (1999/21/EEG, Euratom)	N
EGT L 358, 31.12.98, s. 100	14-12-98	Rådets direktiv 98/93/EG om ändring av direktiv 68/414/EEG om en skyldighet för medlemsstaterna i EEG att hålla minimilager av råolja och /eller petroleumprodukter	N
EGT L 74, 12.3.98, s. 1	12-02-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/13/EG om teleterminalutrustning och jordstationsutrustning för satellitkommunikation, inklusive ömsesidigt erkännande av utrustningarnas överensstämmelse	K
EGT L 101, 1.4.98, s. 24	26-02-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/10/EG om tillhandahållande av öppna nätverk (ONP) för taltelefoni och samhällsomfattande tjänster för telekommunikation i en konkurrensutsatt miljö	K
EGT L 19, 24.1.98, s. 35	23-01-98	Kommissionens förordning (EG) nr 179/98 om ändring av rådets förordning (EG) nr 3051/95 om säkerhetsorganisation för roll-on/roll-off-passagerarfartyg (ro-ro-fartyg)	K
EGT L 144, 15.5.98, s. 1	17-03-98	Rådets direktiv 98/18/EG om säkerhetsbestämmelser och säkerhetsnormer för passagerarfartyg	K

EGT L 107, 7.4.98, s. 4	30-03-98	Rådets direktiv 98/20/EG om ändring av direktiv 92/14/EEG om begränsningar i utnyttjandet av flygplan som omfattas av volym 1, del II, kapitel 2 i bilaga 16 till konventionen om internationell civil luftfart, andra upplagan (1988)	K
EGT L 172, 17.6.98, s. 1	25-05-98	Rådets direktiv 98/35/EG om ändring av direktiv 94/58/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk	K
EGT L 194, 10.7.98, s. 15	18-06-98	Rådets beslut om ett avtal mellan Europeiska gemenskapen, Europeiska rymdorganisationen och Europeiska organisationen för luftfartssäkerhet om ett europeiskt bidrag till inrättandet av ett globalt system för satellitnavigering (GNSS) (98/434/EG)	K
EGT L 74, 12.3.98	12-02-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/13/EG om teleterminalutrustning och jordstationsutrustning för satellitkommunikation, inklusive ömsesidigt erkännande av utrustningarnas överensstämmelse	K
EGT L 268, 3.10.98, s. 37	24-09-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/61/EG om ändring av direktiv 97/33/EG med avseende på nummerportabilitet mellan operatörer och förval av nätoperatörer	K
EGT L 188, 2.7.98, s. 35	18-06-98	Rådets direktiv nr 98/41/EG om registrering av personer som färdas ombord på passagerarfartyg som ankommer till eller avgår från hamnar i gemenskapens medlemsstater	K
EGT L 215, 1.8.98, s. 65	17-07-98	Rådets direktiv 98/55/EG om ändring av direktiv 93/75/EEG om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods	K
EGT L 268, 3.10.98, s. 37	24-09-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/61/EG om ändring av direktiv 97/33/EG med avseende på nummerportabilitet mellan operatörer och förval av nätoperatörer	K
EGT L 274, 9.10.98, s.1	24-09-98	Rådets förordning (EG) nr 2135/98 om ändring av förordning (EEG) nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter och direktiv 88/599/EEG om enhetligt förfarande vid kontroll av förordningarna (EEG) nr 3820/85 och (EEG) nr 3821/85	K
EGT L 277, 14.10.98, s. 17	01-10-98	Rådets direktiv 98/76/EG om ändring av direktiv 96/26/EG om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och godstransporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörers etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter	K

EGT L 277, 14.10.98, s.1	01-10-98	Rådets förordning (EG) nr 2196/98 om beviljande av ekonomiskt stöd från gemenskapen till nyskapande åtgärder för att främja kombinerade transporter	K
EGT L 299, 10.11.98, s.1	03-11-98	Rådets förordning (EG) nr 2411/98 om erkännande vad gäller trafik inom gemenskapen av nationalitetsmärke för den medlemsstat i vilken motorfordon och släpvagnar till motorfordon är registrerade	K
EGT L 201, 17.7.98, s. 88	29-06-98	Direktiv 98/50/EG om ändring av direktiv 77/187/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter.	A
EGT L 166, 11.6.98, s. 51	19-05-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen	In
EGT L 214, 31.7.98, s. 1	20-07-98	Europaparlamentets och rådets beslut nr 1686/98/EG om att inrätta gemenskapens handlingsprogram "Europeisk volontärtjänst för ungdomar"	In
EGT L 123, 24.4.98, s. 1	16-02-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG om utsläppande av biocidprodukter på marknaden	M
EGT L 350, 28.12.98, s. 1	13-10-98	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/69/EG om åtgärder mot luftförorening genom avgaser från motorfordon och om ändring av rådets direktiv 70/220/EEG	M

Bilaga 2: Viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden under 1998

Skr. 1998/99:60

EGT/beteckning	datum	rekommendation/yttrande/meddelande	dep
KOM(1998) 124 slutlig	04-03-98	Europeisk strategi för Turkiet. Inledande konkreta förslag från kommissionen.	UD
KOM(1998) 147 slutlig	04-03-98	Rapport från kommissionen om utvecklingen av förbindelserna med Turkiet sedan tullunionens ikraftträdande.	UD
KOM(1998) 600 slutlig	21-10-98	Förslag till rådets förordning (EG) om genomförandet av åtgärder för att förstärka tullunionen mellan EG och Turkiet. Förslag till rådets förordning (EG) om genomförandet av åtgärder för att stödja Turkiets ekonomiska och sociala utveckling.	UD
EGT L 270, 7.10.98, s. 56	24-09-98	Rådets rekommendation om europeiskt samarbete om kvalitetssäkring i den högre utbildningen (98/561/EG)	U
KOM(1998) 126 slutlig	25-03-98	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om insatser mot betalningsförseningar vid handelstransaktioner.	Ju
KOM(1998) 662 slutlig	30-10-98	Förslag från kommissionen om planering av arbetstiden inom de sektorer och verksamheter som inte omfattas av direktivets (93/104/EG av den 23 november 1993) tillämpningsområde.	A
KOM(1998) 259 slutlig	27-10-98	Meddelande från kommissionen om det sociala handlingsprogrammet (1998-2000)	A
KOM(1998) 641 slutlig	20-11-98	Meddelande från kommissionen den 20 november 1998. "Modernisering av de offentliga arbetsförmedlingarna för genomförande av den europeiska sysselsättningsstrategin.	A
KOM(1998) 511 slutlig	02-12-98	Kommissionens halvtidsrapport om gemenskapens program för att förbättra säkerhet, hygien och hälsa i arbetet (1996-2000).	A
KOM(1998) 322 slutlig	02-12-98	Meddelande från kommissionen "Anpassa och främja den sociala dialogen på gemenskapsnivå" Ändring av beslut 70/532/EEG om inrättande av en ständig kommitté för sysselsättningen i Europeiska gemenskaperna.	A
KOM(1998) 612 slutlig	02-12-98	Förslag till rådets direktiv om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen.	A
KOM(1998) 167 slutlig	16-03-98	Rapport till rådet och Europaparlamentet om harmoniseringskrav. Direktiv 96/92/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el.	N

KOM(1998) 212 slutlig	07-04-98	Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om avregleringen av elmarknaderna.	N
KOM(1998) 246 slutlig	29-04-98	Meddelande från kommissionen - Energieffektivisering i Europeiska gemenskapen - inför en strategi för rationell energianvändning.	N
EGT C 198, 24.6.98, s. 1	11-05-98	Rådets resolution om förnybara energikällor.	N
Ännu ej publicerat i EGT	11-05-98	Rådets slutsatser om en gemenskapsstrategi för klimatförändringar.	N
KOM(1998) 550 slutlig	30-09-98	”Att främja företaganda och konkurrenskraft” - Kommissionens svar på rapporten från BEST och dess rekommendationer.	N
KOM(1998) 571 slutlig	14-10-98	Meddelande från kommissionen - Förstärkning av miljöintegrering inom området för energipolitik.	N
EGT C 384, 10.12.98, s. 3	11-11-98	Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag.	N
EGT C 394, 17.12.98, s. 1	13-11-98	Rådets resolution om energieffektivitet i den Europeiska gemenskapen	N
Ännu ej publicerat i EGT	13-11-98	Rådets rapport till Europeiska rådet om integration av miljöfrågor och en hållbar utveckling inom det energipolitiska området.	N
KOM(1998) 472 slutlig		Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från motorer avsedda för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer och om ändring av rådets direktiv 74/150/EEG	M
KOM(1998) 398 slutlig		Förslag till rådets förordning (EG) om ämnen som bryter ned ozonskiktet	M
KOM(1998) 46 slutlig		Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om buller från utrustning som används utomhus	M
EGT L 73, 12.3.98	08-01-98	Kommissionens rekommendation om samtrafik på en avreglerad Telekommunikationsmarknad (Del 1 – Prissättning vid samtrafik)	K
EGT L 141, 13.5.98	08-04-98	Kommissionens rekommendation om samtrafik på en avreglerad Telekommunikationsmarknad (Del 2 – Särredovisning och kostnadsredovisning)	K
KOM(1998) 297 slutlig		Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en gemensam ram för elektroniska signaturer	K
EGT C 343, 11.11.98	22-07-98	Rambestämmelser för stöd till utbildning.	U

EGT L 115, 17.4.98, s. 31	30-03-98	Kommissionens rekommendation om principer som skall tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol	In
Ännu ej publicerat i EGT	15-12-98	Rådets resolution om ungas medbestämmande	In
Ännu ej publicerat i EGT		Rådets resolution om bruksanvisningar för tekniska konsumentvaror	In
EGT L 167, 12.6.98, s. 25	04-06-98	Rådets rekommendation om parkeringstillstånd för personer med funktionshinder	S
EGT L 203, 21.7.98	29-06-98	Rådets rekommendation om blod- och plasmagivares lämplighet och screening av donerat blod inom Europeiska gemenskapen	S
KOM(1998) 588 slutlig	25-11-98	Kommissionens meddelande om den inre marknaden för läkemedel	S

Bilaga 3: Svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998

I det följande redovisas först domar som har meddelats av EG-domstolen under år 1998 i sådana mål enligt artikel 177 i EG-fördraget där svenska domstolar har begärt förhandsavgörande. Därefter redovisas en dom i ett mål där den svenska regeringen har intervenerat.

Vidare redovisas mål, där svenska domstolar under år 1998 har begärt förhandsavgörande från EG-domstolen. Andra mål om förhandsavgöranden redovisas inte, även om regeringen har yttrat sig i målen. Slutligen redovisas de mål i EG-domstolen eller förstainstansrätten, i vilka Sverige har väckt talan eller intervenerat.

Domar i svenska mål enligt artikel 177

Dom den 17 mars 1998 i mål C-387/96 från Svea hovrätt

Målet gällde frågan huruvida kravet att medföra tjänstgöringslista för bussförare, enligt rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter, gäller för ett sådant bussföretag som SL Buss AB. Vidare gällde det vilken omfattning en sådan tjänstgöringslista skall ha.

EG-domstolens dom innebär att kravet gäller även ett sådant företag som SL Buss AB och att det inte är tillräckligt att tjänstgöringslistan omfattar endast den dag som kontrollen sker.

Dom den 28 april 1998 i mål C-118/96 från Länsrätten i Dalarnas län

Målet gällde frågan huruvida de svenska reglerna om beskattning av premier på vissa kapitalförsäkringar som har meddelats i en utomlands bedriven försäkringsrörelse är förenliga med bl.a. reglerna om fri rörlighet för tjänster och för kapital (artiklarna 6, 59, 60, 73b och 73d i EG-fördraget).

Domstolen uttalade i sin dom att artikel 59 i EG-fördraget om fri rörlighet för tjänster utgör hinder för tillämpningen av en sådan lagstiftning om beskattningen av kapitalförsäkringar som den svenska.

Dom den 11 juni 1998 i mål C-275/96 från Kammarrätten i Sundsvall

Målet gällde frågan huruvida en svensk regel, som innebär att en utländsk medborgare förlorar rätten till föräldrapenning om han eller hon flyttar från Sverige, är förenlig med EG-rätten.

Domstolen uttalade i sin dom att en medlemsstat kan upprätthålla regler som innebär att en person, som helt har upphört att vara yrkesverksam i

den medlemsstaten, förlorar rätten till fortsatt utbetalning av familjeförmåner, om han eller hon har bosatt sig i en annan medlemsstat. Skr. 1998/99:60

Dom den 12 november 1998 i mål C-134/97 från Skatterättsnämnden

Målet gällde frågan huruvida undantag för överlåtelse av filmrättigheter från skatteplikt enligt mervärdesskattelagen (1994:200) är förenligt med rådets direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet). I målet aktualiserades också frågan vilka organ som utgör en "domstol" enligt artikel 177 i EG-fördraget.

Domstolen konstaterade att Skatterättsnämnden inte kan anses utöva dömande verksamhet på det sätt som krävs för att den skall kunna begära förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget. Domstolen ansåg sig därför sakna behörighet att svara på de frågor som Skatterättsnämnden hade ställt.

Dom den 19 november 1998 i mål C-162/97 från Helsingborgs tingsrätt.

Målet gällde dels frågan om EG-rätten tillåter nationella krav på tillstånd för semineringsverksamhet, dels om det svenska förbudet mot avel med nötkreatur som har anlag för muskelhypertrofi är förenligt med rådets direktiv 87/328/EEG och artikel 30 i EG-fördraget.

Domstolen tog i sin dom ställning till den första frågan och uttalade att EG-rätten utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka det är förbjudet eller krävs tillstånd för användning inom medlemsstatens territorium av sperma från tjurar av rasen Belgisk blå och vit boskap då dessa djur har godkänts för artificiell insemination i en annan medlemsstat, efter prövningar som utförts enligt kommissionens beslut 86/130/EEG.

Dom i mål där Sverige har intervenerat

Dom av förstainstansrätten den 17 juni 1998 i mål T-174/95 Tidningen Journalisten mot rådet

Målet gällde rådets beslut att inte lämna ut vissa handlingar rörande den europeiska polisbyrå (Europol) till Tidningen Journalisten. Tidningen hade yrkat att rådets beslut skulle ogiltigförklaras. Sverige, liksom Danmark och Nederländerna, hade intervenerat till stöd för Tidningen Journalisten medan Frankrike och Storbritannien hade intervenerat till stöd för rådet.

Förstainstansrätten slog i domen fast att rådets beslut inte uppfyllde kraven på motivering i artikel 190 i EG-fördraget och ogiltigförklarade på denna grund rådets beslut.

Mål C-200/98 från Regeringsrätten

Målet gäller frågan huruvida en regel i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt rörande de skattemässiga effekterna av koncernbidrag strider mot gemenskapsrätten, och då särskilt reglerna om etableringsrätt och fri rörlighet för kapital (artikel 52 jämförd med artikel 58 samt artiklarna 73 b och d i EG-fördraget). Den svenska regeringen har inte yttrat sig skriftligen i målet.

Mål C-223/98 från Kammarrätten i Stockholm

Målet gäller huruvida vissa regler i sekretesslagen (1980:100) strider mot förordningen (EG) nr 3295/94 om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning, export, återexport eller hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor. Den svenska regeringen har inte yttrat sig skriftligen i målet.

Mål C-236/98 från Arbetsdomstolen

Målet gäller frågan huruvida ersättning för obekväma arbetstid och värde av arbetstidsförkortning skall ingå i underlaget för lönejämförelsen enligt artikel 119 i EG-fördraget och rådets direktiv 75/117/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män. Den svenska regeringen har inte yttrat sig skriftligen i målet.

Mål C-405/98 från Stockholms tingsrätt

Målet gäller frågan om bestämmelsen i alkoholreklamlagen om ett generellt förbud mot alkoholreklam strider mot reglerna om fri rörlighet för varor och tjänster (artiklarna 30 och 59 i EG-fördraget). Frågan är vidare om ett sådant förbud kan anses befogat och proportionellt för att skydda människors hälsa och liv. Målet vid EG-domstolen har förklarats vilande på grund av att tingsrättens beslut att begära förhandsavgörande har överklagats.

Mål C-407/98 från Överklagandenämnden för högskolan

Målet gäller frågan om det är förenligt med rådets direktiv 76/207 rörande likabehandling inom arbetslivet att tillämpa vissa regler om s.k. positiv särbehandling vid tjänstetillsättningar vid universitet och högskolor.

Mål C-100/98; Sverige mot rådet

Sverige har i målet yrkat att EG-domstolen med stöd av artikel 173 i EG-fördraget ogiltigförklarar rådets förordning (EG) nr 45/98 rörande fördelning av fiske för år 1998, i den del förordningen avser fördelning av fångstmängder torsk i Östersjön. Grunden är att förordningen i denna del strider mot den svenska anslutningsakten.

Sverige har tidigare väckt talan om ogiltigförklaring av motsvarande förordning för år 1997. Det nya målet har vilandeförklarats i avvaktan på att 1997 års mål avgörs. Muntlig förhandling i det första målet hölls den 1 december 1998.

Mål där Sverige har intervenerat

Mål T-610/97 i förstainstansrätten; Hanne Norup Carlsen m.fl. mot rådet

Målet gäller ogiltigförklaring av ett beslut av rådet att inte lämna ut vissa handlingar. Sverige har begärt att få intervensera till stöd för Hanne Norup Carlsens talan.

Mål T-14/98 i förstainstansrätten; Heidi Hautala mot rådet

Målet gäller ogiltigförklaring av ett beslut av rådet om att inte lämna ut en viss handling. Sverige har intervenerat till stöd för Heidi Hautalas talan.

Bilaga 4: Viktiga domar meddelade av EG-domstolen under 1998

Fri rörlighet för varor

C-212/96; Paul Chevassus-March *./. Conseil régional de la Réunion*, dom 19 februari 1998. Förhandsavgörande – Sjötull – Beskattnings-system i de franska utomeuropeiska departementen – Beslut 89/688/EEG – Avgifter med motsvarande verkan som en tull – Interna skatter eller avgifter

C-200/96; Metronome Musik GmbH *./. Music Point Hokamp GmbH*, dom 28 april 1998. Förhandsavgörande – Upphovsrätt och närstående rättigheter – Rätt till uthyrning och utlåning – Giltigheten av direktiv 92/100/EEG

C-284/95; Safety Hi-Tech Srl *./. S. & T. Srl*, dom 14 juli 1998. Förhandsavgörande – Förordning (EG) nr 3093/94 – Åtgärder till skydd för ozonskiktet – Begränsningar i användningen av klorfluorkolväten och haloner – Giltighet

C-341/95; Gianni Bettati *./. Safety Hi-Tech Srl*, dom 14 juli 1998. Förhandsavgörande – Förordning (EG) nr 3093/94 – Åtgärder till skydd för ozonskiktet – begränsningar i användningen av klorfluorkolväten och haloner – Giltighet

C-61/97; Foreningen av danske Videogramdistributörer *./. Laserdisken*, dom 22 september 1998. Förhandsavgörande – Upphovsrätt och närstående rättigheter – Uthyrning av laserskivor

Fri rörlighet för personer

C-160/96 Manfred Molenaar, Barbara Fath-Molenaar *./. Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg*, dom 5 mars 1998. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för arbetstagare – Förmåner avsedda att täcka risken för vårdbehov

C-120/95 Nicolas Decker *./. Caisse de maladie des employés privés*, dom 28 april 1998. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för varor – Artiklarna 30 och 36 i EG-fördraget – Ersättning för sjukvårdskostnader som har uppkommit i en annan medlemsstat – Förhandstillstånd från behörig sjukkasse – Inköp av glasögon

C-118/96; Jessica Safir *./. Skattemyndigheten i Dalarnas län, tidigare Skattemyndigheten i Kopparbergs län*, dom 28 april 1998.

Förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster – Fri rörlighet för kapital – Beskattningslag av livförsäringssparande – Lagstiftning i en medlemsstat som inrättar olika beskattningssystem beroende på det tjänste-producerande företags etableringsort Skr. 1998/99:60

C-85/96; María Martínez Sala ./ Freistaat Bayern, dom 12 maj 1998. Förhandsavgörande Artiklarna 8a, 48 och 51 i EG-fördraget – Begreppet "arbetstagar" – artikel 4 i förordning (EEG) nr 1408/71 – Vårdnadsbidrag – Begreppet "familjeförmån" – Artikel 7.2 i förordning (EEG) nr 1612/68 – Begreppet "social förmån" – Krav på uppehållstillstånd eller liknande tillstånd

C-336/96; Makarna Robert Gilly ./ directeur des services fiscaux du Bas-Rhin, dom 12 maj 1998. Förhandsavgörande – Artiklarna 6, 48 och 220 i EG-fördraget – Skyldighet att likabehandla – Bilateralt avtal för undvikande av dubbelbeskattningslag – Gränsarbetare

Frihet att tillhandahålla tjänster

C-410/96; André Ambry, dom 1 december 1998. Förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster – Fri rörlighet för kapital – Ställande av ekonomisk säkerhet – Huruvida den säkerhet som en resebyrå måste ha för att bedriva sin verksamhet även kan ställas av ett kreditinstitut eller försäkringsbolag etablerat i en annan medlemsstat.

Institutionell rätt

C-386/96 P; Société Dreyfus Cie ./ Europeiska gemenskapernas kommission, dom 5 maj 1998. Biståndsaktion från gemenskapen till staterna i före detta Sovjetunionen – Lån – Remburs – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Direkt inverkan

C-391/96 P; Compagnie Continentale (France) SA ./ Europeiska gemenskapernas kommission, dom 5 maj 1998. Biståndsaktion från gemenskapen till staterna i före detta Sovjetunionen – Lån – Remburs – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Direkt inverkan

C-403/96 P; Glencore Ltd ./ Europeiska gemenskapernas kommission, dom 5 maj 1998. Biståndsaktion från gemenskapen till staterna i före detta Sovjetunionen – Lån – Remburs – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Direkt inverkan

C-404/96 P; Glencore Grain Ltd ./ Europeiska gemenskapernas kommission, dom 5 maj 1998. Biståndsaktion från gemenskapen till staterna i före detta Sovjetunionen – Lån – Remburs – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Direkt inverkan

Yttre förbindelser

Skr. 1998/99:60

C-122/95; Förbundsrepubliken Tyskland ./.. Europeiska unionens råd, dom 10 mars 1998. Ramavtal om bananer – GATT 1994 – Beslutet om ingående

C-53/96; Hermès International ./.. FHT Marketing Choice BV, dom 16 juni 1998. Förhandsavgörande – Avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen – TRIP:s-avtalet – Artikel 177 i fördraget – Domstolens behörighet – Artikel 50 i TRIP:s-avtalet – Interimistiska åtgärder

C-162/96; A. Racke GmbH & Co. ./.. Hauptzollamt Mainz, dom 16 juni 1998. Förhandsavgörande – Samarbetsavtalet EEG–Jugoslavien – Suspension av handelskoncessioner – Wienkonventionen om traktaträtten – Clausula rebus sic stantibus

Handelspolitik

C-245/95; Europeiska gemenskapernas kommission ./.. NTN Corporation och Koyo Seiko Co. Ltd., Dom 10 februari 1998. Överklagande – Dumpning – Kullager från Japan

Jordbruk

C-4/96; Northern Ireland Fish Producers' Organisation Ltd (NIFPO) och Northern Ireland Fishermen's Federation ./.. Department of Agriculture for Northern Ireland, dom 19 februari 1998. Fiske – Haagpreferensen –TAC – Torsk och vitling – Gemenskapslagstiftarens utrymme för skönmässig bedömning – Relativ stabilitet – Principerna om proportionalitet och icke-diskriminering

Förenade målen C-364/95 och C-365/95; T. Port GmbH & Co. mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas, dom 10 mars 1998. Förhandsavgörande – Bananer – Gemensam organisation av marknaden – Importordning – Ramavtal om bananer – GATT – Artikel 234 i EG-fördraget

C-157/96; The Queen ./.. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Commissioners of Customs and Excise, ex parte: National Farmers' Union m.fl., dom 5 maj 1998. Förhandsavgörande – Jordbruk – Hälsovårdspolitik – Nödåtgärder mot bovin spongiform encefalopati – sjukdom kallad "galna ko-sjukan"

C-180/96; Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland ./.. Europeiska gemenskapernas kommission, dom 5 maj 1998. Jordbruk – Hälsovårdspolitik – Nödåtgärder mot bovin spongiform encefalopati – sjukdom kallad "galna ko-sjukan"

C-132/95; Bent Jensen m.fl. ./ Landbruksministeriet, EF-Direktoratet, Skr. 1998/99:60
dom 19 maj 1998. Förhandsavgörande – Gemenskapsrätt – Principer –
Avräkning av en medlemsstats fordringar från belopp som utbetalas med
stöd av gemenskapsrätten – Gemensam jordbrukspolitik – Förordning
(EEG) nr 176/92 – Stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor.

Förenade målen C-129/97 och C-130/97; Yvon Chiciak och Fromagerie
Chiciak m.fl., dom 9 juni 1998. Förhandsavgörande – Rådets förordning
(EEG) nr 2081/92 om skydd för geografiska [beteckningar] och
ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel – Exklusiv
behörighet för kommissionen – Räckvidd av skyddet för beteckningar
som består av fler uttryck

Socialpolitik

C-249/96; Lisa Jacqueline Grant ./ South West Trains Ltd. Dom 17
februari 1998. Förhandsavgörande – Likabehandling av kvinnor och män
– Vägran att bevilja sambor av samma kön en reseförmån

C-106/96; Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland ./
Europeiska gemenskapernas kommission, dom 12 maj 1998.
Gemenskapens åtgärdsprogram mot social utslagning – Finansiering –
Rättslig grund

C-394/96; Mary Brown ./ Rentokil Ltd, dom 30 juni 1998.
Förhandsavgörande – Likabehandling av kvinnor och män – Uppsägning
av en gravid kvinna – Frånvaro på grund av sjukdom som förorsakats av
graviditet

C-185/97; Belinda Jane Coote ./ Granada Hospitality Ltd, dom 22
september 1998. Förhandsavgörande – Rådets direktiv 76/207/EEG – En
arbetsgivares vägran att tillhandahålla referenser för en uppsagd
arbetstagare

C-411/96; Margaret Boyle m.fl. ./ Equal Opportunities Commission,
dom 27 oktober 1998. Förhandsavgörande – Lika lön för och lika
behandling av kvinnor och män – Mammaledighet – Gravida kvinnors
rättigheter i fråga om sjukledighet, semester och pension

C-326/96; B.S. Levez mot T.H. Jennings (Harlow Pools) Ltd, dom 1
december 1998. Förhandsavgörande – Socialpolitik – Manliga och
kvinnliga arbetstagare – Lika lön – Artikel 119 i EG-fördraget – Direktiv
75/117/EEG – Sanktioner vid överträdelser av diskriminerings förbudet –
Utestående lön – Nationell lagstiftning som begränsar rätten till
utestående lön till de två år som föregår talans väckande – Likartade
inhemska åtgärder

Konkurrens

Skr. 1998/99:60

C-306/96 Javico International och Javico AG ./ Yves Saint Laurent Parfums SA (YSLP), dom 28 april 1998. Förhandsavgörande – Konkurrens – Kosmetiska lyxprodukter – Selektivt distributionssystem – Skyldighet att exportera till ett tredje land – Förbud mot återimport och marknadsföring inom gemenskapen

C-70/97; Kruidvat BVBA ./ Europeiska gemenskapernas kommission, dom 17 november 1998. Överklagande – Selektivt distributionssystem – Kosmetiska lyxprodukter – Företag som berörs direkt och personligen

C-185/95 P; Baustahlgewebe GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission; dom 17 december 1998. Överklagande – Upptagande till sakprövning – Rättegångens varaktighet – Åtgärder för bevisupptagning – Insyn i akten – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Böter

Skatterätt

Förenade målen C-37/96 och C-38/96 Sodiprem SARL m.fl. och Roger Albert SA ./ Direction générale des douanes, dom 30 april 1998. Förhandsavgörande – Sjötull – Beskattningssystem i de franska utomeuropeiska departementen – Beslut 89/688/EEG – Avgifter med motsvarande verkan som en tull – Interna skatter eller avgifter

Bolagsrätt

C-367/96; Alexandros Kefalas m. fl. ./ Grekland m.fl., dom 12 maj 1998. Förhandsavgörande – Bolagsrätt – Aktiebolag i finansiella svårigheter – Ökning av aktiekapitalet genom en administrativ åtgärd – Missbruk av en rättighet som följer av en gemenskapsbestämmelse

C-191/95; Europeiska gemenskapernas kommission ./ Förbundsrepubliken Tyskland, dom 29 september 1998. Fördragsbrott – Motiverat yttrande – Kollegialitetsprincipen – Bolagsrätt – Direktiv 68/151/EEG och 78/660/EEG – Årsbokslut – Påföljder vid underlåtenhet att offentliggöra årsbokslut

Miljö- och konsumentskydd

C-3/96; Europeiska gemenskapernas kommission ./ Konungariket Nederländerna, dom 19 maj 1998. Bevarande av vilda fåglar – Särskilda skyddsområden

C-170/96; Europeiska gemenskapernas kommission ./.. Europeiska unionens råd, dom 12 maj 1998. Rådets rättsakt – Gemensam åtgärd avseende ett system för flygplatstransitering – Rättslig grund

C-360/96; Gemeente Arnhem, Gemeente Rheden och BFI Holding BV, dom 10 november 1998. Förhandsavgörande – Offentliga kontrakt avseende tjänster – Begreppet upphandlande myndighet – Organ som lyder under offentlig rätt

Gemenskapsrättsliga principer

C-231/96; Edilizia Industriale Siderurgica Srl (Edis) ./.. Ministero delle Finanze, dom 15 september 1998. Förhandsavgörande – Återkrav av felaktigt inbetalda belopp – Nationella processuella tidsfrister

C-260/98; Ministero delle Finanze ./.. Spac SpA, dom 15 september 1998. Förhandsavgörande – Återkrav av felaktigt inbetalda belopp – Nationella processuella tidsfrister

Förenade målen C-279/96, C-280/96 och C-281/96; Ansaldo Energia SpA ./.. Amministrazione delle Finanze dello Stato m.fl., dom 15 september 1998. Förhandsavgörande – Återkrav av felaktigt inbetalda belopp – Nationella processuella tidsfrister – Ränta

Förenade målen C-10/97 till C-22/97; Ministero delle finanze ./.. IN.CO.GE.'90 Srl m.fl., dom 22 oktober 1998. Förhandsavgörande – Återkrav av belopp som har betalats utan grund – Bedömning av en nationell avgift som är oförenlig med gemenskapsrätten

C-228/96; Aprile Srl, i likvidation ./.. Amministrazione delle Finanze dello Stato, dom 17 november 1998. Förhandsavgörande – Avgift med motsvarande verkan – Återkrav av felaktigt inbetalda belopp – Processuella frister i nationell rätt

C-274/96; Horst Otto Bickel, Ulrich Franz, dom 24 november 1998. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för personer – Likabehandling – Regler om språk i brottmål

Tillnärmning av lagstiftning

C-263/95; Förbundsrepubliken Tyskland ./.. Europeiska gemenskapernas kommission, dom 10 februari 1998. Tillnärmning av lagstiftningar – Byggprodukter – Ständiga byggkommittén

C-226/97; Johannes Martinus Lemmens, dom 16 juni 1998. Förhandsavgörande – Direktiv 83/189/EEG – Informationsförfarande

beträffande tekniska standarder och föreskrifter – Direktivets direkta effekt Skr. 1998/99:60

C-39/97; Canon Kabushiki Kaisha ./ Metro-Goldwyn-Mayer Inc., dom 29 september 1998. Förhandsavgörande – Varumärkesrätt – Risk för förväxling – Likhet mellan varor eller tjänster

Konvention om domstols behörighet och verkställighet av avgöranden

C-391/95; Van Uden Maritime BV, som idkar handel under namnet Van Uden Africa Line ./ Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line m.fl., dom 17 november 1998. Förhandsavgörande – Brysselkonventionen – Skiljeklausul – Provisorisk betalning – Begreppet interimistiska åtgärder

Bilaga 5: Viktigare internationella avtal ingångna 1998

Australien

Avtal om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, intyg och märkning mellan Europeiska gemenskapen och Australien

EGT L 229, 17.08.1998, s. 3

Nya Zeeland

Avtal om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, intyg och märkning mellan Europeiska gemenskapen och Nya Zeeland

EGT L 229, 17.08.1998, s. 62

Kanada

Avtal om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, intyg och märkning mellan Europeiska gemenskapen och Kanada

EGT L 280, 16.10.98

Kina

Avtal om vetenskapligt och tekniskt samarbete mellan Europeiska gemenskapen och Kina

Ukraina

Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Ukraina. Trädde i kraft den 1 mars 1998.

EGT L 49, 19.02.98

Moldavien

Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Moldavien. Trädde i kraft den 1 juli 1998.

EGT L 181, 24.06.98

Bilaga 6: Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden

Gemensamma ståndpunkter antagna under 1998

EGT-nummer	datum	ståndpunkt	dep
<i>Afghanistan</i>			
EGT L 32, 6.2.98, s. 14	26-01-98	Gemensam ståndpunkt om Afghanistan, fastställd på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen (98/108/GUSP)	UD
<i>Angola</i>			
EGT L 190, 4.7.98, s. 1	03-07-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om restriktiva åtgärder mot "União Nacional para a Independência Total de Angola" (UNITA) (98/425/GUSP)	UD
<i>Burma</i>			
EGT L 32, 6.2.98, s. 13	26-01-98	Rådets beslut om ändring av den gemensamma ståndpunkten 96/635/GUSP om Burma/Myanmar (98/197/GUSP)	UD
EGT L 138 9.5.98, s. 5	27-04-98	Rådets beslut om ytterligare förlängning av gemensam ståndpunkt 96/635/GUSP, om Burma/Myanmar (98/303/GUSP)	UD
EGT L 291, 30.10.98, s. 1	26-10-98	Rådets beslut om ändring av gemensam ståndpunkt 96/635/GUSP om Burma/Myanmar (98/612/GUSP)	UD
<i>Icke-spridning</i>			
EGT L 75, 12.3.98, s. 2	04-03-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om framsteg mot ett rättsligt bindande protokoll för att stärka efterlevnaden av BTV-konventionen om bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen och intensifieringen av arbetet i Ad Hoc-gruppen i detta syfte (98/197/GUSP)	UD
EGT L 129, 30.4.98, s. 1	23-04-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen rörande förberedelse av arbetet i den andra förberedande kommittén inför 2000 års utvärderingskonferens mellan parterna i Fördraget om icke-spridning av kärnvapen (98/289/GUSP)	UD

<i>Konfliktförebyggande</i>			
EGT L 290, 29.10.98, s. 1	26-10-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om Europeiska unionens bidrag till främjande av icke-spridning och förtroendeskapande i södra Asien (98/606/GUSP)	UD
<i>Nigeria</i>			
EGT L 293, 31.10.98, s. 77	30-10-98	Gemensam ståndpunkt fastställd på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen, om Nigeria (98/614/GUSP)	UD
<i>Rwanda</i>			
EGT L 108, 7.4.98, s. 1	30-03-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om Rwanda (98/252/GUSP)	UD
<i>Sierra Leone</i>			
EGT L 187, 1.7.98, s. 1	29-06-98	Gemensam ståndpunkt av den 29 juni 1998 fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om Sierra Leone (98/498/GUSP)	UD
<i>Sydösteuropa</i>			
EGT L 302, 12.11.98, s. 1	09-11-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om processen för stabilitet och goda grannförbindelser i Sydösteuropa (Royaumont) (98/633/GUSP)	UD
<i>Vitryssland</i>			
EGT L 195, 11.7.98, s. 1	09-07-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen, om Vitryssland (98/448/GUSP)	UD
<i>Västra Balkan</i>			
EGT L 75, 12.3.98, s. 1	27-02-98	Rådets beslut om upphävande av den gemensamma ståndpunkten 97/625/97 fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen (FEU) om restriktiva åtgärder mot personer i Bosnien och Hercegovina som handlar i strid mot fredsavtalen (98/196/GUSP)	UD
EGT L 95, 27.3.98, s. 1	19-03-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om restriktiva åtgärder mot Förbundsrepubliken Jugoslavien (98/240/GUSP)	UD
EGT L 143, 14.5.98, s. 1	07-05-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om frysande av tillgångar som Förbundsrepubliken Jugoslaviens och Serbiens regeringar har utomlands (98/326/GUSP)	UD

EGT L 165, 10.6.98, s. 1	08-6-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om förbud mot nya investeringar i Serbien (98/374/GUSP)	UD
EGT L 190, 4.7.98, s. 3 EGT L 239, 27.8.98, s. 16	29-6-98	Gemensam ståndpunkt fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om förbud för lufttrafikföretag att flyga mellan Förbundsrepubliken Jugoslavien och Europeiska gemenskapen (98/426/GUSP), samt rättelse avseende ändringen på svensk begäran från ursprungliga "fraktplan" till "transportföretag"	UD
EGT L 225, 12.8.98, s. 1	10-8-98	Rådets beslut om ändring av gemensam ståndpunkt 96/184/GUSP fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen, om vapenexport till f.d. Jugoslavien (98/498/GUSP)	UD
EGT L 345, 19.12.98, s. 1	14-12-98	Gemensam ståndpunkt fastställd på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om restriktiva åtgärder som skall vidtas mot personer som agerar mot de oberoende medierna i Förbundsrepubliken Jugoslavien (98/725/GUSP)	UD

Gemensamma åtgärder antagna under 1998

EGT-nummer	datum	ståndpunkt	dep
<i>Icke-spridning</i>			
EGT L 297, 6.11.98, s. 1	3-11-98	Rådets beslut avseende genomförandet av rådets gemensamma åtgärd 97/288/GUSP om Europeiska unionens bidrag till främjandet av insyn i kontrollen av export av kärnmaterialrelaterad export i syfte att finansiera det andra NSG-seminariet om kontroll av kärnmaterialrelaterad export (98/623/GUSP)	UD
<i>Mellanöstern</i>			
EGT L 290, 29.10.98, s. 4	26-10-98	Rådets beslut om ändring av gemensam åtgärd 96/676/GUSP, beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen, om utnämning av ett särskilt EU-sändebud för fredsprocessen i Mellanöstern (98/608/GUSP)	UD
<i>Nedrustning</i>			
EGT L 300, 11.11.98, s. 1	09-11-98	Rådets beslut antaget på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen, om en särskild unionsåtgärd när det gäller bistånd till minröjning (98/627/GUSP)	UD

EGT L 300, 11.11.98, s. 2	09-11-98	Rådets beslut antaget på grundval av artikel J 4.2 i Fördraget om Europeiska unionen, om genomförandet av en särskild unionsåtgärd när det gäller bistånd till minröjning (98/628/GUSP)	UD
EGT L 9, 15.1.1999, s. 1	17-12-98	Gemensamma åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om Europeiska unionens bidrag för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av handeldvapen och lätta vapen (99/34/GUSP)	UD
<i>Stora sjöarna i Afrika</i>			
EGT L 187, 1.7.98, s. 3	29-06-98	Rådets beslut om förlängning av tillämpningen av gemensam åtgärd 97/875/GUSP om stöd för den demokratiska övergångsprocessen i Demokratiska republiken Kongo (98/410/GUSP)	UD
EGT L 198, 15.7.98, s. 1	13-07-98	Rådets beslut om förlängning av tillämpningen av den gemensamma åtgärden 96/250/GUSP, beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen i samband med utnämningen av ett särskilt EU-sändebud för området kring de afrikanska stora sjöarna (98/452/GUSP)	UD
<i>Nigeria</i>			
EGT L 354 30.12.98, s.1	22-12-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen för att stödja den demokratiska processen i Nigeria (98/735/GUSP)	UD
<i>Varor med dubbla användningsområden (dual-use)</i>			
EGT L 32, 6.2.98, s. 1	26-01-98	Rådets beslut om att ändra beslut 94/942/GUSP om den gemensamma åtgärd för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden som antagits på grundval av artikel J.3 i Fördraget om Europeiska unionen (98/106/GUSP)	UD
EGT L 92, 25.3.98, s. 1 EGT L 145, 15.5.98, s. 1	16-03-98	Rådets beslut om att ändra beslut 94/942/GUSP om den gemensamma åtgärd för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden som antagits på grundval av artikel J.3 i Fördraget om Europeiska unionen (98/232/GUSP), samt rättelse	UD
<i>Västra Balkan</i>			
EGT L 35, 9.2.98, s. 1	02-02-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om unionens stöd för fredsprocessen i Bosnien och Hercegovina (98/117/GUSP)	UD
EGT L 138, 9.5.98, s. 1	30-04-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen till stöd för Montenegros regering (98/301/GUSP)	UD

EGT L 138, 9.5.98, s. 1	30-04-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om stöd till valprocessen i Bosnien och Hercegovina (98/302/GUSP)	UD
EGT L 165, 10.6.98, s. 2	08-06-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om utnämning av ett särskilt EU-sändebud för Förbundsrepubliken Jugoslavien (98/375/GUSP)	UD
EGT L 263, 26.9.98, s. 1	22-09-98	Rådets beslut antaget på grundval av artikel J 4 paragraf 2 i Fördraget om Europeiska unionen om en studie av förutsättningarna för den internationella polisinsatsen (MAPE) till stöd för de albanska myndigheterna (98/547/GUSP)	UD
EGT L 290, 29.10.98, s. 4	26-10-98	Rådets beslut om komplettering av den gemensamma åtgärden 95/545/GUSP beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om Europeiska unionens deltagande i strukturerna för genomförande av fredsavtalet för Bosnien-Hercegovina (98/607/GUSP)	UD
EGT L 308, 18.11.98, s. 1	13-11-98	Rådets beslut antaget på grundval av artikel J 4.2 i Fördraget om Europeiska unionen om övervakningen av situationen i Kosovo (98/646/GUSP)	UD
EGT L 354, 30.12.98, s. 3	22-12-98	Gemensam åtgärd beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om ett kriminaltekniskt expertuppdrag i Förbundsrepubliken Jugoslavien (98/736/GUSP)	UD
EGT L 354, 30.12.98, s. 4	22-12-98	Rådets beslut om förlängning av den gemensamma åtgärden 95/545/GUSP om Europeiska unionens deltagande i strukturerna för genomförande av fredsavtalet för Bosnien-Hercegovina och om ändring av beslut 98/607/GUSP (98/737/GUSP)	UD
EGT L 358, 31.12.98, s. 1	28-12-98	Rådets beslut om förlängning av den gemensamma åtgärden 98/375/GUSP om utnämning av ett särskilt EU-sändebud för Förbundsrepubliken Jugoslavien (98/741/GUSP)	UD

Uttalanden under 1998

<i>Uttalande</i>	<i>Land/fråga</i>	<i>Ämne</i>	<i>Datum</i>
001* ordf/EU	Kenya	Valresultatet	6.1.1998
002 ordf/EU	Burundi	Massakern på civila i Rukaramu	7.1.1998
003 * ordf/EU	Kroatien	UNTAES mandat i östra Slavonien upphör	15.1.1998
004 ordf/EU	Turkiet	Refah-partiet förbjuds	21.1.1998
005 ordf/EU	Republika Srpska	Ny regering	19.1.1998
006 EU/ASS/EFTA/EES	Afghanistan	EU:s gemensamma ståndpunkt	30.1.1998
007* EU	Zambia	Förlängning av undantags-tillståndet	30.1.1998
008 ordf/EU	Sri Lanka	Attentat mot Tandtemplet	9.2.1998
009 ordf/EU	FYROM	Första mötet för politisk dialog EU-FYROM	13.2.1998
010* ordf/EU	Iran	Årsdagen av fatwan mot Salman Rushdie	16.2.1998
011 ordf/EU	Azerbajdzjan	Avskaffande av dödsstraffet	19.2.1998
012 ordf/EU	Sierra Leone	Politiska läget	20.2.1998
013 ordf/EU	Cuba	Frisläppande av fångar	24.2.1998
014 ordf/EU	Irak	Krisen	20.2.1998
015 ordf/EU	Albanien	Incidenter i Shkodër	25.2.1998
016* ordf/EU	Kroatien	Presidentens tal vid HDZ-kongress	27.2.1998
017* ordf/EU	Vitryssland	Ungdomar häktade	27.2.1998
018 ordf/EU	FRJ	Våldet i Kosovo	3.3.1998
019 ordf/EU	Irak	FN:s säkerhetsrådsresolution 1154	3.3.1998

020	EU/ASS/ EFTA/EES	Protokoll för att stärka efterlevnaden av BTV-konventionen	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt	6.3.1998
021	ordf/EU	Slovakien	Beslut av premiärminister Meciar	10.3.1998
022	ordf/EU	Bosnien- Hercegovina	Skiljedom-stolens beslut om Brcko	15.3.1998
023*	ordf/EU	FRJ	Gemensam ståndpunkt om Kosovo	24.2.1998
024	ordf/EU	Nigeria	Påvens besök	20.3.1998
025	EU/ASS/ EFTA/EES	FRJ	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt om restriktiva åtgärder	24.3.1998
026	ordf/EU	Estland	Avskaffande av dödsstraffet	27.3.1998
027*	ordf/EU	FRJ	Utbildnings-avtal i Kosovo	27.3.1998
028	EU/ASS	FRJ	Ansluter sig till allmänna rådets slutsatser om Kosovo den 31 mars	1.4.1998
029	EU/ASS/ EFTA/EES	Rwanda	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt	8.4.1998
030	ordf/EU	Afghanistan	Politiska läget	16.4.1998
031	ordf/EU	Lettland	Medborgarskapsfrågor	17.4.1998
032	ordf/EU	Nigeria	Kommande val	24.4.1998
033*	ordf/EU	Sudan	Den humanitära krisen	1.5.1998
034	ordf/EU	Guatemala	Mordet på biskop Gerardi	4.5.1998
035	ordf/EU	Nigeria	Nationalförsamlingens ledamöter utsedda	5.5.1998
036	ordf/EU	Mellanöstern	Samtalen i London	7.5.1998

037* ordf/EU	Demokratiska folkrepubliken Korea	Ekonomiska läget/teknisk delegation	8.5.1998
038 EU/ASS/EFTA/EES	FRJ	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt om frysning av tillgångar	11.5.1998
039 ordf/EU	Turkiet	Attentat mot M. Birdal	13.5.1998
040* ordf/EU	Indonesien	Våldet	13.5.1998
041 EU/ASS/FTA/EES	Burma	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt	14.5.1998
042 ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Militära konfrontationer	15.5.1998
043 ordf/EU	Sierra Leone	Rebellernas illdåd	15.5.1998
044* ordf/EU	Niger	Våldet	
045 ordf/EU	Rumänien	Ändring i strafflagen	20.5.1998
046* ordf/EU	Nigeria	Mänskliga rättigheter	27.5.1998
047	Pakistan	Kärnprov-sprängningar	
048 ordf/EU	Mocambique	Kommunalval	29.5.1998
049* ordf/EU	Georgien/Abkhazien	Våldi Gali-området	2.6.1998
050 ordf/EU	BSEC	Toppmöte i Ekonomiska samarbetet i Svartahavs-området	4.6.1998
051 EU/ASS/EFTA/EES	Illegal vapenhandel	Avsikts-förklaring om tillämpning av programmet	11.6.1998
052 ASS/EFTA/EES	Prov-sprängningar i Indien/Pakistan	Ansluter sig till uttalande 047	15.6.1998
053* ordf/EU	Tadzjikistan	Samtal om partier grundade på religiösa principer	8.6.1998
054 ordf/EU	Guinea-Bissau	Militärens kupp-försök	8.6.1998

055	ordf/EU	Lettland	Parlamentets godkännande av medborgarskaps-lagen	9.6.1998
056	EU	FRJ/Kosovo	Strider och Belgrads attityd	9.6.1998
057	EU/ASS/ EFTA/EES	FRJ	Associerade ansluter sig till uttalande 056	12.6.1998
058	EU/ASS/ EFTA/EES	FRJ	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt om förbud mot nya investeringar	16.6.1998
059*	ordf/EU	Burundi	Konstitutions-akten, ett steg mot fred	11.6.1998
060	EU/ASS/ EFTA/EES	Afrika	Ansluter sig till gemensam ståndpunkt om mänskliga rättigheter och gott styrelse-skick i Afrika	11.6.1998
061*	ordf/EU	Nigeria	Läget efter general Abachas frånfälle	12.6.1998
062	Europeiska rådet	FRJ/Kosovo	Våldet	15.6.1998
063*	ordf/EU	Guinea-Bissau	Oklart läge	16.6.1998
064	ordf/EU	Vitryssland	Ambassad-residenser i Drozdy	20.6.1998
065*	ordf/EU	Togo	Sammanräkning av röster i presidentvalet	24.6.1998
066	ordf/EU	Östra Timor	Besök av trojkan	24.6.1998
067*	ordf/EU	Kambodja	Valen och stöd till genomförandet	25.6.1998
068	ordf/EU	Lettland	Medborgarskaps-lagstiftning	25.6.1998
069*	EU	Burundi	Fredssamtalen i Arusha	26.6.1998
070	ordf/EU	Togo	Genomförandet av presidentvalet	26.6.1998

071	ordf/EU	Angola	SRSF förolyckad	29.6.1998
072*	ordf/EU	Algeriet	Gruppen av eminenta personer	8.7.1998
073	ordf/EU	Guinea-Bissau	Respekt för den humanitära rätten	8.7.1998
074	EU/ASS/ EFTA/EES	Vitryssland	Ansluter sig till målen för den gemensamma ståndpunkten	13.7.1998
075	ordf/EU	Rwanda	Insats för mänskliga rättigheter	13.7.1998
076*	ordf/EU	DR Kongo	FN:s undersökning av kränkningar av mänskliga rättigheter	17.7.1998
077	ordf/EU	FRJ/Kosovo	Ökande våld	20.7.1998
078	ordf/EU	Internationella brottsdomstolen	Avslutandet av Rom-konferensen	22.7.1998
079	ordf/EU	Liberia/Sierra Leone	Presidenternas avtal i Abuja	22.7.1998
080	ordf/EU	Nigeria	Program för demokratisering	22.7.1998
081*	ordf/EU	Afghanistan	Tvångsflyttning de icke-statliga organisationernas kontor i Kabul	28.7.1998
082*	ordf/EU	Guinea-Bissau	Överenskommelse mellan regeringen och militären	29.7.1998
083*	ordf/EU	Kambodja	Valen	31.7.1998
084*	ordf/EU	Burma	Daw Aung San Suu Kyi:s rörelsefrihet	31.7.1998
085*	EU/ASS/ EFTA/EES	Uppförandekod för vapenexport	Ansluter sig till EU:s kriterier och principer	3.8.1998
086*	ordf/EU	Colombia	President Pastrana Arango tillträder	7.8.1998
087*	ordf/EU	DR Kongo	Politiska läget	11.8.1998
088*	ordf/EU	Östra Timor/ Indonesien	Mötet i New York 4-5- augusti 1998	12.8.1998
089*	ordf/EU	Sudan	Den humanitära tragedin	14.8.1998

090*	ordf/EU	DR Kongo	Politiska läget, kränkningar av mänskliga rättigheter	19.8.1998
091	ordf/EU	Ryssland	Finansiella och ekonomiska situationen	19.8.1998
092	ordf/EU	Israel	Nya bosättningar på Golan-höjderna	26.8.1998
093*	ordf/EU	DR Kongo	Den politiska krisens utveckling	27.8.1998
094	ordf/EU	Fallet Lockerbie	Mål i Nederländerna inför skotsk domstol	28.8.1998
095*	ordf/EU	Guinea-Bissau	Eldupphör	2.9.1998
096*	ordf/EU	Nordkorea	Missiltest	3.9.1998
097*	ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Konflikten	3.9.1998
098	ordf/EU	Kambodja	Valresultatet	3.9.1998
099*	ordf/EU	Sierra Leone	Rättegångar mot deltagare i statskuppen	4.9.1998
100	ordf/EU	Ryssland	Finansiella krisen	6.9.1998
101	ordf/EU	Bosnien-Hercegovina	Vädjan till befolkningen inför valet	7.9.1998
102*	ordf/EU	Burma/Myanmar	Aktivister ur oppositionen frihetsberövade	11.9.1998
103	ordf/EU	Aghanistan/Iran	Iranska diplomater dödade i Mazar-i-Sharif	11.9.1998
104	ordf/EU	Bosnien-Hercegovina	Genomförandet av valen	15.9.1998
105	EU/ASS	FRJ	Ansluter sig till målen i EU:s gemensamma ståndpunkt om flygförbud	16.9.1998
106*	ordf/EU	Nigeria	Demokratiseringsprocessen	18.9.1998
107**	EU/LAm/Kar	Latinamerika och Karibien	Toppmötet 28 -29 juni 1999	22.9.1998

108	ordf/EU	Algeriet	Rapport från grupp av eminenta personer bildad av FN	22.9.1998
109	ordf/EU	Turkiet	Borgmästaren i Istanbul ådömts fängelsestraff	25.9.1998
110	ordf/EU	Kroatien/ Bosnien och Hercegovina	Överens- kommelse om fri transitering (Ploce och Neum)	23.9.1998
111*	EU/ASS/ EFTA/EES	Afghanistan	Internationella rapporter om massakrer och massavrättningar	23.9.1998
112	EU/Estland	FRJ	Estland ansluter sig till gemensam ståndpunkt om flugförbud	28.9.1998
113	ordf/EU	Lesotho	Återupprättande av lag och ordning	29.9.1998
114	ordf/EU	Iran	Inställningen i fråga om Salman Rushdie	28.9.1998
115	ordf/EU	Angola	Risk för krig; UNITA:s ansvar för dödläget i fredsprocessen	29.9.1998
116	ordf/EU	Slovakien	Parlamentsval den 25- 26 september	30.9.1998
117	ordf/EU	Malaysia	Gripandet av förre vice pre- miärministern Anwar Ibrahim	2.10.1998
118	EU	Lettland	Ändring av medborgar- skapslagen	5.10.1998
119*	ordf/EU	Ekvatorial- guinea	Den demokratiska processen	6.10.1998
120*	ordf/EU	Sudan	Vapenvilan i Bahr el-Ghazal	7.10.1998
121*	EU	Burma/ Myanmar	Daw Aung San Suu Kyi:s rörelsefrihet; politiska fångar	9.10.1998

122	ordf/EU	Koreanska halvön	Återupptagande av fyrparts-samtalen	20.10.1998
123*	ordf/EU	Guinea-Bissau	Återupptagande av striderna	22.10.1998
124	ordf/EU	Sierra Leone	Avrättningar - illdåd	22.10.1998
125	ordf/EU	Yemen/Eritrea	Avgörandet från internationella skiljedoms-kommittén	21.10.1998
126*	ordf/EU	Guatemala	Genomförande av fredsavtalet	22.10.1998
127*	ordf/EU	Peru/Ecuador	Avtalet av den 26 oktober 1998	27.10.1998
128	EU	FRJ/Kosovo	EU:s förhållningssätt till konflikten i Kosovo	27.10.1998
129	ordf/EU	Turkiet/Syrien	Undertecknande av avtal om säkerhetsfrågor	27.10.1998
130	EU	Mellanöstern	Fredsprocessen (Wye River Memorandum)	26.10.1998
131*	EU	Burma/Myanmar	Anslutningen till avtalet EG-ASEAN	30.10.1998
132	ordf/EU	Nigeria	Ny gemensam stråndpunkt	30.10.1998
133*	EU/ASS/EFTA/EES	Burma/Myanmar	Anslutning till målen i den gemensamma ståndpunkten	30.10.1998
		Burma/Myanmar	Tillägg till 133 - Norges anslutning	6.11.1998
135	ordf/EU	Albanien	Folkom-röstningen om författningen	10.11.1998
136	EU	Irak	UNSCOM	9.11.1998
137	ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Fredlig lösning av konflikten	13.11.1998
138*	ordf/EU	Guinea-Bissau	Abujaavtalet	17.11.1998
139	ordf/EU	Kambodja	Ny regering	19.11.1998
140	ordf/EU	Indonesien	Politiska läget	20.11.1998
141	ordf/EU	Burundi	Politiska läget	20.11.1998

142	ordf/EU	Fallet Öcalan	Solidaritet med Italien	23.11.1998
143	ordf/EU	Malaysia	Rättegången mot Anwar Ibrahim	27.11.1998
145	ordf/EU	Ryssland	Hedra minnet av Galina Starovojtona	26.11.1998
146		Burundi	Massakern i Gihungwe	3.12.1998
147	ordf/EU	Mellanöstern	Fredsprocessen - Wye-avtalet	4.12.1998
148	ordf/EU	Estland	Ändring av medborgarskapslagen	10.12.1998
149	EU	Mänskliga rättigheter	50-årsjubiléet av FN:s deklaration	10.12.1998
u.n.		FRJ	Slovakiens anslutning till uttalande 105	1.12.1998
150	ordf/EU	Tjetjenien	Mord på fyra personer som tagits som gisslan	10.12.1998
151***	ordf/EU	Vitryssland	Ambassad-residenser	10.12.1998
152	ordf/EU	Bulgarien	Avskaffande av dödsstraff	14.12.1998
153	ordf/EU	Iran	Försvinnandet och dödandet av tre författare	16.12.1998
154	ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Stöd till OAU:s medlingsinsatser	16.12.1998
155	ordf/EU	BTV-konventionen	Förhandlingar om ett protokoll	22.12.1998
156	ordf/EU	Israel	Genomförandet av Wye-avtalet	4.12.1998
157	EU/ASS/EES/EFTA	FRJ	Ansluter sig till EU:s gemensamma ståndpunkt om restriktiva åtgärder mot personer som agerar mot de oberoende medierna	23.12.1998

158	ordf/EU	Angola	Oro för läget i fredsprocessen	28.12.1998
159	ordf/EU	Västra Sahara	Stöd till FN:s ansträngningar	29.12.1998
160	ordf/EU	Litauen	Avskaffande av dödsstraff	28.12.1998
161	ordf/EU	Cypern	Välkomna beslutet att ej utplacera missiler	23.12.1998
162	ordf/EU	Kirgizistan	Moratorium för dödsstraff	31.12.1998
163	ordf/EU	Turkmenistan	Moratorium för dödsstraff	31.12.1998

ordf/EU Uttalanden av ordförandeskapet i EU:s namn.

EU Uttalanden av EU.

* Uttalanden till vilka de associerade länderna i Central- och Östeuropa, Cypern och Malta samt EES/EFTA-länderna anslutit sig.

** Gemensamt uttalande av EU och länderna i Latinamerika och Karibien.

*** Gemensamt uttalande av EU:s ordförande och Vitrysslands president

Bilaga 7: Samarbete i rättsliga och inrikes frågor:
konventioner, gemensamma åtgärder m.m.

Skr. 1998/99:60

EGT-nummer	datum	ståndpunkt eller åtgärd samt ärendemening	dep
EGT L 99, 31.3.98, s. 8	19-03-98	Gemensam åtgärd om införande av ett utbytes-, utbildnings- och samarbetsprogram riktat till personer med ansvar för kampen mot organiserad brottslighet (Falcone-programet) (98/245/RIF)	Ju
EGT C 221, 16.7.98, s. 1	28-05-98	Konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål (Brysselkonventionen II)	Ju
EGT C 221, 16.7.98, s. 19	28-05-98	Protokoll om EG-domstolens behörighet att tolka Brysselkonventionen II	Ju
EGT C 221, 16.7.98, s. 27	28-05-98	Förklarande rapport om konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål	Ju
EGT C 221, 16.7.98, s. 65	28-05-98.	Förklarande rapport om protokollet om EG-domstolens behörighet att tolka Brysselkonventionen II	Ju
EGT C 220, 15.7. 98, s. 1	28-05-98	Föranslutningpakt mot organiserad brottslighet mellan europeiska unionens medlemsstater och kandidatländerna i central- och östeuropa och Cypern	Ju
EGT L 191, 7.7.98, s. 1	29-06-98	Gemensam åtgärd om goda rutiner vid inbördes rättshjälp i brottmål (98/427/RIF)	Ju
EGT L 191, 7.7.98, s. 4	29-06-98	Gemensam åtgärd om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk (98/428/RIF)	Ju
EGT L 191, 7.7.98, s. 8	29-06-98	Gemensam åtgärd om en kollektiv utvärderingsmekanism (98/429/RIF)	Ju
EGT L 333, 9.12.98, s. 1	03-12-98	Gemensam åtgärd om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning som härrör från brott (98/699/RIF)	Ju
EGT C 391, 15.12.98, s. 1	03-12-98	Förklarande rapport om konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i EG eller EU:s medlemsstater är delaktiga i.	Ju
EGT L 351, 29.12.98, s. 1	21-12-98	Gemensam åtgärd om att göra deltagande i en kriminell organisation i EU:s medlemsstater till ett brott (98/733/RIF)	Ju
EGT L 358, 31.12.98, s. 2	22-12-98	Gemensam åtgärd rörande korruption inom den privata sektorn (98/724/RIF)	Ju
EGT C 408, 29.12.98, s. 1	21-12-98	Rådets resolution om att förebygga organiserad brottslighet inför fastställandet av en övergripande strategi för dess bekämpning	Ju

EGT L 99, 31.3.98, s. 2	19-03-98	Gemensam åtgärd om ett utbildnings-, utbytes- och samarbetsprogram inom politikområdet asyl, invandring och passage av medlemsstaternas yttre gränser (Odysseus-programmet) (98/244/RIF)	(UD-MAP)
EGT L 138, 9.5.98, s. 6	27-04-98	Gemensam åtgärd om finansiering av särskilda projekt till förmån för fördrivna personer som har fått tillfälligt skydd i medlemsstaterna och för asylsökande (98/304/RIF)	(UD-MAP)
EGT L 138, 9.5.98, s. 8	27-04-98	Gemensam åtgärd om finansiering av särskilda projekt för asylsökande och flyktingar (98/305/RIF)	(UD-MAP)
EGT C 189, 17.6.98, s. 19	28-05-98	Rådets rekommendation om tillhandahållande av utrustning för att upptäcka förfalskningar vid Europeiska unionens inreseställen	(UD-MAP)
EGT nr L 99, 31.3.98, s. 1	19-03-98	Rådets beslut om fördelning av kostnader för framställning av tryckfilm till den enhetliga modellen för uppehållstillstånd (98/243/RIF)	(UD-MAP)
EGT L 196, 14.7.98, s. 49	30-06-98	Beslut nr 1/98 av den 30 juni 1998 fattat av den kommitté som inrättats enligt artikel 18 i Dublinkonventionen av den 15 juni 1990 om vissa genomförandebestämmelser för konventionen (98/451/KSM)	(UD-MAP)
EGT L 333, 9.12.98, s. 8	03-12-98	Rådets beslut om gemensam standard för ifyllande av den enhetliga modellen för uppehållstillstånd (98/701/RIF)	(UD-MAP)
EGT L 333, 9.12.98, s. 4	03-12-98	Gemensam åtgärd om inrättandet av ett europeiskt system för arkivering av bilder (Fado) (98/700/RIF)	(UD-MAP)
EGT C 216, 10.7.98, s. 2	17-06-98	Konvention om kördiskvalifikation	(K)
EGT C 24, 23.1.98, s. 2	18-12-97	Konvention om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar	(Fi)
EGT C 189, 17.6.98, s. 1	28-05-98	Förklarande rapport om konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar	(Fi)

Bilaga 8: EU-budgeten 1998

Skr. 1998/99:60

Med EU-budgeten avses i skrivelsen gemenskapens allmänna budget. Den finansierar idag huvudsakligen åtgärder inom det ekonomiska och sociala samarbetsområdet samt merkostnaderna för EU:s institutioner att administrera arbetet inom de andra pelarna. Utöver gemenskapsbudgeten finns tre andra finansiella instrument inom ramen för fristående institutioner. Dessa institutioner är Europeiska investeringsbanken (EIB), Lomékonventionerna och Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG). EU-budgetens omslutning för 1998 är fastställd till ca 83,5 miljarder ecu i betalningsbemyndiganden, vilket motsvarar ca 720 miljarder kronor vid en kurs på 8,66 kr/ecu.

Inkomster (miljarder ecu)

Jordbrukstullar och sockeravgifter	1,7
Tullavgift	11,1
Momsavgift	34,1
BNI-avgift	35,9
Diverse	0,7
<i>Summa</i>	83,5

Utgifter (miljarder ecu)

Jordbruksstöd	40,9
Strukturfonder	28,6
Interna åtgärder	4,7
Utrikesåtgärder	4,5
Administration	4,3
Diverse	0,5
<i>Summa</i>	83,5

Bilaga 9: Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsstater (jan.–sept. 1997 respektive 1998)

Skr. 1998/99:60

Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsländer	VARUEXPORT				VARUIMPORT			
	Värde jan-sept i miljoner SEK		Andel	Förändr.	Värde jan-sept i miljoner SEK		Andel	Förändr.
	1997	1998	i %	i %	1997	1998	i %	i %
Europa	332821,6	368770,3	75,0	11	300063,6	328069,2	83,5	9
EU-länder	258127,7	285040,4	58,0	10	250603,1	274704,4	69,9	10
Belgien och Luxemburg	18697,4	21645,4	4,4	16	13311,9	14676,5	3,7	10
Danmark	28306,3	29275,8	6,0	3	26693,9	24458,6	6,2	-8
Finland	24623,3	26338,0	5,4	7	19291,7	19805,1	5,0	3
Frankrike	21376,3	24859,4	5,1	16	20755,9	26577,9	6,0	14
Grekland	2322,9	2828,3	0,6	22	628,0	594,5	0,2	-5
Irland	2861,1	3721,7	0,8	30	4118,9	5104,0	1,3	24
Italien	14608,5	16904,0	3,4	16	10966,0	12257,6	3,1	12
Nederländerna	25818,0	28208,8	5,7	9	27353,6	29481,6	7,5	8
Portugal	2298,4	2781,5	0,6	21	2557,3	2550,3	0,6	0
Spanien	10011,5	11498,4	2,3	15	4636,1	6369,5	1,6	37
Storbritannien	42596,4	44637,7	9,1	5	35969,8	37773,2	9,6	5
Tyskland	51524,2	55033,3	11,2	7	66295,8	70567,5	18,0	6
Österrike	4685,4	5076,2	1,0	8	4448,0	5349,0	1,4	20
Ej landfördelad EU-handel	8398,0	12231,9	2,5	46	13576,4	22139,2	5,6	63
Övriga Europa	74693,9	83729,9	17,0	12	49460,5	53364,8	13,6	8

Källa: SCB

Bilaga 10: Statistik över EU:s handel med tredje land
(1997 samt jan.–juni 1998)

Skr. 1998/99:60

Viktigare handelspartners	EXPORT		IMPORT	
	Värde i miljarder ecu	% förändring EU totalt	Värde i miljarder ecu	% förändring EU totalt
Totalt 1997	720	15	671	15
Jan-Jun 1998	362	7	361	12
USA	78	17	79	16
Japan	16	-14	33	16
EFTA ¹	41	7	42	4
CEEC ²	48	18	35	21
OSS ³	17	18	14	-8
Afrika	28	14	28	0
Latinamerika	24	17	18	5
DAE ⁴	30	-21	38	20
Kina	8	16	20	19
Övr. Asien ⁵	36	-7	31	8
Oceanien	8	2	5	19
AVS ⁶	11	16	11	-1
Medelhavsregionen	43	9	30	5
ASEAN ⁷	15	-34	25	16
OPEC ⁸	24	-3	23	-6
NAFTA ⁹	90	18	87	16

Källa: Eurostat

1. Schweiz, Norge, Island, Liechtenstein
2. Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Rumänien, Bulgarien, Albanien, Lettland, Litauen, Estland, Slovenien, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Jugoslavien, Makedonien
3. Oberoende Staters Samväldet
4. Singapore, Taiwan, Hong Kong, Syd Korea, Thailand, Malaysia
5. Libanon, Syrien, Irak, Iran, Israel, Gaza, Jordanien, Saudi-Arabien, Kuwait, Bahrain, Qatar, Förenade Arabemiraten, Oman, Yemen, Afghanistan, Pakistan, Indien, Bangladesh, Maldiverna, Sri Lanka, Nepal, Bhutan, Burma, Laos, Vietnam, Kambodja, Indonesien, Brunei, Filippinerna, Mongoliet, Nord Korea, Macao
6. Afrika, Västindien och Stillahavsområdet
7. Thailand, Indonesien, Malaysia, Brunei, Singapore, Filippinerna, Vietnam
8. Organisationen för oljeexporterande länder
9. Nordamerikanska frihandelsområdet - USA, Kanada, Mexiko

Bilaga 11: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Cardiff

Skr. 1998/99:60

INLEDNING

1. Under de senaste sex månaderna har historiska beslut fattats beträffande den ekonomiska och monetära unionen. Processen för ytterligare utvidgning har inletts. Det har även förhandlingarna om de förslag till politiska reformer och den framtida finansieringen av unionen som ingår i Agenda 2000. De ekonomiska framtidsutsikterna har blivit bättre. En ny process för ekonomisk reformering och främjande av sysselsättningen är på gång så att alla europeiska medborgare fullt ut kan dra nytta av EMU och den inre marknaden.

2. Europeiska rådet i Cardiff har tagit ytterligare steg i denna process genom att:

- ange de väsentliga elementen i Europeiska unionens strategi för ytterligare ekonomiska reformer för att främja tillväxt, välstånd, sysselsättning och social integration,
- fastställa praktiska metoder för att föra unionen närmare människorna genom större öppenhet, integration av miljön och en intensifierad kamp mot narkotika och organiserad brottslighet,
- fastställa riktlinjer och en tidsplan för vidare förhandlingar om Agenda 2000,
- se över andra framsteg när det gäller att utveckla unionen och dess yttre förbindelser,
- inleda en debatt på längre sikt om unionens framtida utveckling.

3. Europeiska rådet inleddes med ett åsiktsutbyte med Europaparlamentets ordförande om de viktigaste frågorna som skall diskuteras vid mötet.

4. Europeiska rådet gläder sig mycket över att Republiken Sydafrikas president, Nelson Mandela, har kommit till Cardiff. Nelson Mandelas personliga mod och statsmannaegenskaper har på ett djupgående sätt påverkat hans lands historia och har även tjänat som exempel för dem som arbetar för medborgerliga rättigheter och demokrati i hela världen.

DEN EKONOMISKA OCH MONETÄRA UNIONEN

5. Europeiska rådet välkomnar det historiska beslut som fattades den 3 maj 1998 i vilket det bekräftades att elva medlemsstater uppfyller villkoren för att ansluta sig till den gemensamma valutan, samt även upprättandet av den europeiska centralbanken den 1 juni 1998. Europeiska rådet uppmanar rådet, medlemsstaterna och den privata sektorn att raskt fullborda de återstående lagstiftande och praktiska åtgärder som behövs för att säkerställa ett framgångsrikt införande av euron den 1 januari 1999. Det ber rådet att vidta de åtgärder som krävs för

att på ett effektivt sätt säkerställa yttre representation av euro-medlemsstaternas område. Skr. 1998/99:60

6. En situation då alla europeiska medborgare fullt ut drar nytta av EMU och den europeiska inre marknaden kan uppnås endast genom en strategi för att främja sysselsättningen genom ökad konkurrenskraft samt ekonomisk och social sammanhållning inom en ram av makroekonomisk stabilitet. De framsteg som har gjorts av alla medlemsstater i riktning mot en hög grad av konvergens och stabilitet bidrar till hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning i hela unionen. Införandet av euron kommer att bidra till att säkerställa stabila makroekonomiska förhållanden.

Europeiska rådet välkomnar medlemsstaternas fasta föresats att säkerställa en effektiv samordning av sina politiska riktlinjer för ekonomin.

Ekonomiska reformer och sunda offentliga finanser: grunden för tillväxt, välbefinnande och sysselsättning

7. Varaktig budgetkonsolidering och ekonomiska reformer är väsentliga om unionen med framgång skall kunna möta utmaningarna globalisering, konkurrenskraft samt främjande av sysselsättning och integration. Europeiska rådet välkomnar den förklaring om budgetdisciplin och strukturella reformer som antogs av Ekofin-rådet den 1 maj 1998. Europeiska rådet bekräftar dessutom än en gång den vikt det fäster vid en strikt budgetdisciplin på gemenskapsnivå.

8. Betydelsen av att arbetsmarknadens parter medverkar underströks genom deras åsiktsutbyte med ordförandeskapstrojkan den 14 juni. Europeiska rådet understöder en kraftfull dialog med bred bas mellan arbetsmarknadens parter och välkomnar det österrikiska ordförandeskapets avsikt att i Wien anordna ett seminarium tillsammans med arbetsmarknadens parter, inbegripet företrädare för små och medelstora företag, för att undersöka hur den sociala dialogen kan förbättras.

Att utveckla de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken som ett verktyg för tillväxt

9. Europeiska rådet instämmer i rådets rekommendationer beträffande de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i medlemsstaterna och i gemenskapen och rekommenderar rådet att anta dem. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som har gjorts i alla medlemsstater i riktning mot stabila priser, sunda offentliga finanser och ekonomiska reformer, vilka utgör grunden för ökad tillväxt, ökat välbefinnande och ökad sysselsättning i hela Europa. Europeiska rådet bekräftar sin uppfattning att fasta grundprinciper och de sunda riktlinjerna inom de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken åstadkommer förutsättningar för en ytterligare förstärkning av återhämtningen och dess utvidgning till en bärkraftig,

icke-inflatorisk ekonomisk tillväxtprocess på medellång och längre sikt en nödvändig förutsättning för väsentligt och varaktigt ökad sysselsättning. I detta sammanhang välkomnar Europeiska rådet den förklaring finansministrarna avgav den 15 juni om den internationella ekonomiska situationen (bilaga I).

10. Efter den 1 januari 1999 kommer det att vara viktigt att ytterligare förstärka denna process. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken måste vara ett effektivt instrument för övervakning, samordning av den ekonomiska politiken och för att främja varaktig konvergens.

11. Den ekonomiska politiken bör inriktas på att främja tillväxt och sysselsättning samt på att säkerställa den makroekonomiska stabiliteten och en effektiv funktion av arbetsmarknaden, produktmarknaden (varor och tjänster) och kapitalmarknaden. Europeiska rådet välkomnar rådets beslut att inrätta ett enkelt förfarande genom vilket medlemsstaterna och kommissionen skall utarbeta korta rapporter vid årets slut inom sina behörighetsområden om produkt- och kapitalmarknaden.

Detta förfarande kommer fullt ut att respektera subsidiariteten, bidra till utbyte av bästa praxis och komplettera den information som redan finns att tillgå i nationella sysselsättningsplaner och andra befintliga rapporter. Europeiska rådet välkomnar också kommissionens förslag att utifrån detta material utarbeta en rapport om strukturella frågor och strukturpolitik som skall läggas fram för Ekofin-rådet och andra rådskonstellationer.

Åtgärder för sysselsättningen

12. Ett samhälle med företaganda och god integration måste ge alla medborgare, särskilt unga och långtidsarbetslösa, tillfälle att arbeta och att bidra till en bredare ekonomisk och social utveckling. För första gången har alla femton medlemsstaterna lagt fram handlingsplaner för sysselsättningen enligt överenskommelsen vid Europeiska rådet i Luxemburg. Utifrån kommissionens och rådets första bedömning av handlingsplanerna är det tydligt att medlemsstaterna:

- gör allvarliga ansträngningar för att förbättra den aktiva befolkningens anställbarhet, särskilt när det gäller ungdomar, långtidsarbetslösa och kvinnor,
- aktivt främjar utveckling av färdigheter och livslångt lärande,
- försöker förbättra villkoren för små och medelstora företag samt egenföretagare,
- vidtar åtgärder för att främja arbete framför beroende.

13. Europeiska rådet välkomnar dessa framsteg och uppmanar enträget medlemsstaterna att genomföra handlingsplanerna så snart som möjligt, med marginal för fortgående utvärdering och uppdatering.

14. Rådet (sociala frågor) och Ekofin-rådet bör fortsätta att arbeta tillsammans för att utbyta bästa praxis, utveckla former för inbördes

utvärdering av medlemsstaternas handlingsplaner och tänka över 1999 års riktlinjer för sysselsättningen som förberedelse inför Europeiska rådet i Wien och framtida Europeiska råd. Europeiska rådet betonade behovet av att koppla de ekonomiska reformerna till en dialog mellan arbetsmarknadens parter för att förstärka förståelsen och acceptansen.

Det behövs också mera arbete på definitionen av jämförbara framstegsindikatorer, när sådana behövs, samt för att säkerställa ett effektivt bidrag från arbetsmarknadens parter. Kommissionen har åtagit sig att avge rapport till Europeiska rådet i Wien om metoder för att förbättra jämförbarheten för sådan statistik som används i det sammanhanget.

15. Riktlinjerna för vårt framtida arbete med sysselsättningen skall inbegripa

- en förstärkning av utvecklingen av en yrkeskunnig och anpassningsbar arbetskraft, bl.a. genom livslångt lärande; särskild uppmärksamhet bör ägnas åt äldre arbetstagare,
- en förstärkning av åtgärderna för lika möjligheter genom att säkerställa att jämställdhet mellan kvinnor och män integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen; främjande av familjevänliga arbetsformer, inbegripet lämplig barnomsorg och system för föräldraledighet,
- åtgärder mot diskriminering av människor med funktionshinder, etniska minoriteter och andra grupper som är missgynnade på arbetsmarknaden,
- främjande av nya sätt att organisera arbetet, vid behov genom att se över den nuvarande rättsliga ramen på alla nivåer, för att kombinera flexibilitet och trygghet,
- översyn av skatte- och bidragssystemen för att göra det lättare för arbetsgivare att skapa nya arbetstillfällen och mera attraktivt för arbetstagare att ta ett arbete,
- utveckling av en entreprenörskapskultur och främjande av utvecklingen av mindre företag.

16. Europeiska rådet noterar interimrapporten från expertgruppen på hög nivå för förändringar på arbetsmarknaden och betonar betydelsen av den slutliga rapporten till mötet i Wien med praktiska råd om hur den europeiska industrins sätt att reagera på förändringar kan förbättras. Europeiska rådet ser inför sitt möte i Wien fram emot den årliga uppdateringen av rapporten "Europa som en ekonomisk enhet".

Att få den inre marknaden att generera nya arbetstillfällen

17. Betydande framsteg har gjorts när det gäller att modernisera, utvidga och förenkla den inre marknaden. För att den inre marknaden fullt ut skall kunna bidra till konkurrenskraften, tillväxten och sysselsättningen återstår det mycket att göra. Detta betyder att Europeiska rådet

- välkomnar kommissionens arbete med en utvidgad resultattavla med indikatorer på effektiv marknadsintegration, inbegripet prisskillnader och genomförande av åtgärder som rör den inre marknaden, så som anges i de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken,
- noterar att det är av yttersta vikt för ett framgångsrikt EMU att få den inre marknaden att fungera bättre; detta arbete kommer också att bidra till att säkerställa att konsumenterna fullt ut kan dra nytta av de lägre priser som är en följd av den inre marknaden och EMU,
- bekräftar sitt åtagande att överföra de återstående försenade direktiven om den inre marknaden till nationell lagstiftning före årets utgång,
- uppmanar rådet och kommissionen att ta initiativ beträffande verkställigheten av lagstiftningen om den inre marknaden, inbegripet förbättrade förfaranden för klagomål och större användning av informella förfaranden såsom utvärdering genom andra experter,
- välkomnar det arbete som redan har påbörjats för att förbättra relativt svaga områden, till exempel standardisering, ömsesidigt erkännande och offentlig upphandling, samt anmodar rådet och kommissionen att aktivt fortsätta med detta arbete,
- uppmanar kommissionen att senast inför Europeiska rådet i Wien lägga fram en handlingsram för att förbättra den inre marknaden beträffande finansiella tjänster, särskilt genom att undersöka hur effektivt den nuvarande lagstiftningen genomförs och fastställa svagheter som kan nödvändiggöra ändringar i lagstiftningen,
- bekräftar åter sitt åtagande att främja skatteeffektivitet och motverka skadlig skattekonkurrens; Europeiska rådet välkomnar den nya uppförandekodgruppen (företagsbeskattning) och dess avsikt att sända rådet en preliminär rapport före årets utgång, och
- understryker behovet av att främja konkurrensen och minska snedvridningar, såsom statligt stöd.

18. Europeiska rådet har för avsikt att vid sina kommande möten se över framstegen på dessa områden.

Främjande av entreprenörskap och konkurrenskraft

19. Medlemsstaterna och gemenskapen måste samarbeta för att skapa villkor som gynnar entreprenörer och små företag. Rådet har påbörjat arbetet med att fastställa de faktorer som har störst inverkan på konkurrenskraften, bl.a. arbetskraftens skicklighet och anpassningsförmåga, en effektiv kapitalmarknad och ett förbättrat klimat för företagsetableringar och innovation. Arbetet på dessa områden bör gå vidare tillsammans med näringslivet.

20. Arbetsgruppen för enklare företagsvillkor (BEST) har fastställt olika sätt att förbättra företagsklimatet för entreprenörer och främja entreprenörskap. Kommissionen uppmanas att mot bakgrund av rekommendationerna i BEST-rapporten utarbeta en tidsplan för åtgärder

för att bedöma i vilken mån den nuvarande politiken uppmuntrar till Skr. 1998/99:60
entreprenörskap.

21. En huvudfaktor när det gäller att uppmuntra entreprenörer och mindre företag att nå sin fulla potential är kapitaltillgången. Europeiska rådet välkomnar kommissionens rapport om främjande av riskkapital i EU och uppmanar rådet och medlemsstaterna att beakta dess rekommendationer, inbegripet den föreslagna handlingsplanen.

22. Kommissionens rapport "Lagstifta mindre men bättre: resultat" visar på betydelsen av subsidiaritetsprincipen och bättre lagstiftning. Detta är ett ansvar som delas av alla och som kräver att institutionerna och medlemsstaterna samarbetar.

23. Europeiska rådet välkomnar det faktum att kommissionen har inrättat en företagens testpanel i syfte att förbättra samråden om förslag till nya bestämmelser och uppmuntrar panelen att utveckla sitt system för bedömning av effekten på företagen.

24. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att föra sitt initiativ för en förenkling av lagstiftningen för den inre marknaden (SLIM) vidare på alla områden som rör lagstiftningen på den inre marknaden. Kommissionen anmodas också att samordna och sprida information om god praxis när det gäller föreskrifter, på grundval av de bidrag som lämnas av medlemsstaterna.

25. Kommissionen uppmanas att inför Europeiska rådet i Wien lämna in en rapport om de framsteg som har gjorts på alla dessa områden.

26. Innovation är avgörande för att främja företagsamhet. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som rådet har gjort när det gäller det femte FoU-programmet och begär att det skall antas i god tid före slutet av 1998.

EN UNION NÄRMARE FOLKET

27. Det krävs ständiga insatser från medlemsstaterna och samtliga institutioner för att föra unionen närmare folket och se till att den blir öppnare, tydligare och mer relevant i det dagliga livet.

Europeiska rådet är därför speciellt angeläget om att framsteg skall ske på sådana områden av politiken som människor verkligen ser som angelägna, särskilt genom större öppenhet, och att framsteg skall ske när det gäller miljöfrågor samt rättsliga och inrikes frågor.

Öppenhet

28. Europeiska unionen har åtagit sig att ge största möjliga tillgång till information som rör dess verksamhet. Internet används för att tillhandahålla mer information om Europeiska unionen och kommer inom

kort omfatta ett offentligt register över rådsdokument. Kommissionen, rådet och Europaparlamentet bör förbereda ett snabbt genomförande av de nya bestämmelserna om öppenhet i Amsterdamfördraget.

29. Europeiska rådet välkomnar kommissionens användning av Internet för att främja en verklig dialog med medborgarna och företagen om deras rättigheter och möjligheter på den inre marknaden.

30. Europeiska rådet noterade resultatet från konferensen om Medborgarnas Europa 98. Det välkomnade det faktum att företrädare för samhällets alla delar och skikt runt om i Europa hade deltagit och att konferensen hade bidragit till den allmänna debatten. Det uppmanade de kommande ordförandeskapen och kommissionen att främja en sådan offentlig debatt.

31. Europeiska rådet uppmanar rådet och medlemsstaterna att ta ställning till hur man kan främja mer kontakt mellan ungdomar, t.ex. genom Internet, och hur man kan motverka social utslagning bland ungdomar, bl.a. genom idrott.

Miljö

32. En hälsosam miljö är något som är mycket viktigt för livskvaliteten. Våra ekonomier måste förena välstånd med miljöskydd. Det är därför som Amsterdamfördraget betonar att miljöskydd skall integreras i gemenskapens politik så att en hållbar utveckling uppnås. Europeiska rådet välkomnar att kommissionen har lagt fram ett utkast till strategi och åtar sig att snabbt ta ställning till detta inför genomförandet av de nya bestämmelserna i fördraget. Det uppmanar kommissionen att rapportera till kommande Europeiska råd om de framsteg som gemenskapen gör när det gäller att uppfylla kraven i fördraget, och det välkomnar att det österrikiska, tyska och finska ordförandeskapets engagemang för att uppnå praktiskt genomförbara framsteg.

33. Europeiska rådet stöder principen att mer betydande policyförslag från kommissionen skall åtföljas av en miljökonsekvensbeskrivning. Det noterar att kommissionen strävar efter att integrera miljöhänsyn i all gemenskapspolitik och behovet att utvärdera detta i enskilda beslut, inbegripet om Agenda 2000.

34. Europeiska rådet uppmanar alla relevanta rådskonstellationer att upprätta sina egna strategier för att ge den miljömässiga integrationen och den hållbara utvecklingen verkan inom deras respektive politikområden. De bör övervaka framstegen och då beakta kommissionens förslag till riktlinjer samt fastställa indikatorer. Rådet (transport), rådet (energi) och rådet (jordbruk) uppmanas att inleda denna process. Rådet och kommissionen uppmanas att kontinuerligt se över de av sina

organisatoriska system som behövs för att föra detta framåt. Europeiska rådet i Wien kommer att noga granska de framsteg som har gjorts. Skr. 1998/99:60

35. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som gjorts i uppföljningen av Kyoto-konferensen om klimatförändringar. Gemenskapen och medlemsstaterna måste nu utveckla strategier för att uppfylla sina åtaganden enligt Kyoto-protokollet. Hur gemenskapen och medlemsstaterna uppnår dessa krävande mål kommer att utgöra ett praktiskt prov på om de förmår integrera miljöhänsyn i sin politik. Europeiska rådet kommer 1999 att granska hur arbetet framskridit.

36. Europeiska rådet uppmanar enträget till tidigast möjliga enighet i fråga om de delar av Auto-Oil-paketet om vilka förlikning för närvarande pågår med Europaparlamentet. Dessa åtgärder kommer att utgöra ett viktigt bidrag till förbättringen av luftkvaliteten i Europa.

Rättsliga och inrikes frågor

37. Det är av mycket stor vikt för människors säkerhet och trygghet att det sker ett gemensamt arbete för att ta itu med de allt större faror som gränsöverskridande brottslighet innebär. Europeiska rådet välkomnar de stora framsteg som har gjorts beträffande genomförandet av handlingsplanen för bekämpande av organiserad brottslighet, inbegripet samtliga medlemsstaters ratificering av Europakonventionen och ingåendet av en föranslutningspakt med länderna i Central- och Östeuropa samt Cypern. Det uppmanar rådet att till Europeiska rådet i Wien avge en lägesrapport om genomförandet av handlingsplanen i dess helhet.

38. Europeiska rådet uppmanar enträget de medlemsstater som ännu inte gjort det att snarast ratificera konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (bedrägerikonventionen) och konventionen av den 27 september 1996 om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater. Det uppmanar också enträget rådet att senast i december 1998 avsluta sitt arbete med den gemensamma åtgärden om korruption inom den privata sektorn och uppmanar medlemsstaterna att ratificera konventionen om korruption senast i december 1999.

39. Europeiska rådet betonar betydelsen av ett effektivt rättsligt samarbete i kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten. Det inser behovet av att förbättra de nationella rättssystemens möjligheter till ett nära samarbete och anmodar rådet att fastställa räckvidden för ett mer omfattande ömsesidigt erkännande av avgöranden som fattas i de olika ländernas domstolar.

40. Allvarliga miljöbrott utgör ett stort problem och har ofta gränsöverskridande effekter. Europeiska rådet uppmanar rådet att, på grundval av arbetet i andra forum, ta ställning till närmare samarbete och

gemensamma åtgärder för att skydda miljön genom effektiv straffrättslig lagstiftning och brottsbekämpning i samtliga medlemsstater. Skr. 1998/99:60

41. Europeiska unionen är mycket oroad över det hot som narkotika utgör mot våra samhällen. Det stöder huvudpunkterna i EU:s strategi för att ta itu med alla aspekter av problemet under 2000-2004 och anmodar rådet och kommissionen att utarbeta en övergripande plan som skall ligga till grund för åtgärder. Det är av avgörande betydelse att alla länder samarbetar i kampen mot narkotika, och Europeiska rådet välkomnar därför framgången för Förenta nationernas initiativ att hålla ett särskilt möte i generalförsamlingen om denna fråga. Detta samarbete bör omfatta alla aspekter av narkotikaproblematiken; naturlig och syntetisk narkotika, narkotikamissbruk, narkotikahandel och penningtvätt samt behandling och rehabilitering.

Europeiska rådet understryker vikten av att vidareutveckla befintliga EU-initiativ i olika regioner och i synnerhet att vidareutveckla samarbetet med kandidatländerna, bl.a. genom Europeiska konferensen.

42. Gemenskapen och medlemsstaterna bör fortsätta att genomföra och uppdatera handlingsplanen om migrationsströmmen från Irak och angränsande områden. Det uppmanar rådet att fortsätta med detta arbete så att det finns en beredskap vid liknande tillströmningar i framtiden.

43. Europeiska rådet välkomnar att styrelsen för Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet har påbörjat sitt arbete. Det ser fram emot att själva centrumet snart skall öppna. Det välkomnar också kommissionens handlingsplan mot rasism och ser fram emot förslag till ytterligare gemensamma åtgärder.

Problem inom dataområdet i samband med tusenårsskiftet

44. Problem med informationsteknik och andra elektroniska system i samband med år 2000 kan få allvarliga gränsöverskridande effekter. Därför är det viktigt att medlemsstaterna delar med sig av goda erfarenheter av hur problemet kan angripas.

45. Genom nationella program bör medvetenheten om problemet ökas och åtgärder för att minimera störningarna föreskrivas. Genom sådana åtgärder bör bl.a. säkerställas att viktiga system inom den offentliga sektorn klarar problemen i samband med tusenårsskiftet, att beredskapsplaner upprättas och att lämplig utbildning ordnas för att motverka bristen på utbildad personal. Problemet bör även fortsättningsvis ges högsta prioritet. Kommissionen uppmanas att inför Europeiska rådet i Wien rapportera vilka resultat som har uppnåtts.

Förberedelser inför genomförandet av Amsterdamfördraget

46. Ratificeringen av Amsterdamfördraget är på god väg. Europeiska rådet ser fram emot att det snart träder i kraft.

47. Förberedelsearbetet för att inrätta en enhet för politisk planering och tidig förvarning inom GUSP och befästa relationerna mellan EU och VEU har gått framåt. I Amsterdamfördraget fastställs att rådets generalsekretariat skall lyda under en generalsekreterare, som är den höge representanten för den gemensamma säkerhets- och utrikespolitiken och som skall biträdas av en ställföreträdande generalsekreterare. I enlighet med det åtagande som gjordes i Amsterdam om att säkerställa att det nya fördraget skall kunna tillämpas till alla delar så snart som det träder i kraft, avser Europeiska rådet att fatta de nödvändiga besluten vid sitt möte i Wien.

48. Mot bakgrund av de betydande framsteg som har gjorts för att integrera Schengensekretariatet i rådets generalsekretariat och fastställa de korrekta rättsliga grunderna för Schengenregelverket, ser Europeiska rådet fram emot en tidig överenskommelse om dessa frågor. Det ser också fram emot att man vid nästa möte i rådet (allmänna frågor) enas om mandatet för förhandlingarna med Norge och Island och uppmanar enträget till ett tidigt slutförande av dessa.

Europeiska rådet uppmanar rådet och kommissionen att vid mötet i Wien lägga fram en handlingsplan om bästa sättet att genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

49. Europeiska rådet noterar att Europaparlamentet utarbetar förslag till regler och allmänna villkor för hur dess ledamöter skall fullgöra sina uppgifter och att dessa förslag skall behandlas av kommissionen och rådet i enlighet med Amsterdamfördraget.

Agenda 2000

50. Agenda 2000 har grundläggande betydelse för Europeiska unionens framtida utveckling. Unionen måste fatta viktiga beslut om politiska nyckelfrågor och om den finansieringsram på medellång sikt inom vilken dessa kommer att genomföras. Europeiska rådet inser att en slutlig överenskommelse måste uppnås om förslagen i Agenda 2000 som en helhet.

51. Utan att det påverkar en sådan slutlig överenskommelse anser Europeiska rådet att betydande framsteg redan kan skönjas mot bakgrund av rapporten från ordförandeskapet och rådet.

52. En ny budgetplan är väsentlig för budgetdisciplin, utgiftseffektivitet och för en lämplig finansieringsram som möjliggör en samordnad utveckling av de viktigaste utgiftskategorierna i enlighet med de prioriteringar som fastställts för att utveckla gemenskapens politik. Det föreligger bred enighet om att den bör upprättas för en sjuårsperiod (2000-2006) med föreskrift om anpassning vid tiden för den första utvidgningen. Utan att det påverkar de belopp som skall avsättas till föranslutningsstöd, finns det vidsträckt stöd för att bibehålla de nuvarande utgiftskategorierna inom budgetplanen. I linje med slutsatserna från Europeiska rådet i Luxemburg, måste en tydlig åtskillnad göras i presentationen och genomförandet i finansieringsramen mellan utgifter i samband med unionen såsom den föreligger för närvarande och de utgifter som är reserverade för framtida anslutande länder, även efter utvidgningen.

53. Det interinstitutionella avtalet har fungerat bra som en ram för de årliga budgetförfarandena. Tillvägagångssättet vid förhandlingarna om ett nytt avtal bör styras av principerna om att en lämplig balans mellan institutionernas befogenheter skall bibehållas, att det nya avtalet skall säkerställa strikt budgetdisciplin och tydligt separera utgifter före anslutningen och utgifter i samband med anslutningen. Rådet bör nu inleda en teknisk granskning av kommissionens förslag tillsammans med Europaparlamentet.

54. Europeiska rådet noterar kommissionens arbetshypotes att det befintliga taket för egna medel kommer att bibehållas, men att några medlemsstater inte har godtagit detta. Europeiska rådet noterar kommissionens åtagande att redan hösten 1998 lägga fram sin rapport om egna medel, vilken även kommer att innefatta frågan om relativa budgetpositioner mot bakgrund av de politiska reformerna, liksom alla andra frågor som har diskuterats av Europeiska rådet i Cardiff. I detta sammanhang noterar Europeiska rådet att en del medlemsstater har uttryckt åsikten att bördorna skall fördelas rättvisare och har begärt att det upprättas ett system för att korrigera budgetobalanser, men att andra medlemsstater motsätter sig detta.

I samma sammanhang noterar det även att en del medlemsstater har lämnat egna förslag om att förändra de egna medlen, t.ex. genom att skapa en progressiv form av egna medel, men att andra motsätter sig detta.

55. Europeiska rådet fäster vikt vid genomförandet av de transeuropeiska näten, däribland de fjorton prioriterade projekten. Det noterar de inledande diskussionerna om ändringarna av förordningen om finansieringen av transeuropeiska nät och uppmanar rådet att komma fram till en gemensam ståndpunkt i december.

56. Europeiska rådet betonar betydelsen av en sund ekonomisk förvaltning och bekämpning av bedrägerier. Det uppmanar särskilt institutionerna att säkerställa att de möjligheter som tillhandahålls genom de politiska reformerna används för att införa strategier och förfaranden som är så bedrägerisäkra som möjligt och som uppmuntrar en hög standard för ekonomisk förvaltning. Det betonar också betydelsen av att förbereda kandidatländerna till att delta i gemenskapens finanser. I den utvidgade unionen måste åtminstone den nuvarande nivån för skydd av gemenskapens ekonomiska intressen upprätthållas.

Reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken

57. Europeiska rådet anser att kommissionens förslag utgör en grund för de fortsatta reformer som planerades vid dess möte i Luxemburg i december 1997. Det välkomnar de framsteg som gjorts i granskningen av förslagen.

58. I linje med den övergripande tidsplanen för Agenda 2000, bör man vid förhandlingarna om grundläggande delar av reformen beakta behovet av att uppnå ekonomiskt sunda lösningar och grunda dem på slutsatserna från rådet (jordbruk) av den 26 maj 1998.

Reformeringen av struktur- och sammanhållningsfonderna

59. Europeiska rådet har noterat rådets lägesrapport om granskningen av kommissionens förslag till reformering av struktur- och sammanhållningsfonderna mot bakgrund av vunna erfarenheter och framtida behov.

Tidsplan

60. Europeiska rådet välkomnar Europaparlamentets och rådets beredvillighet att säkerställa en grundlig genomgång av förslagen i Agenda 2000 i så god tid att dessa kan antas slutligt före nästa val till Europaparlamentet i juni 1999. Det är nu dags för rådet att intensifiera sitt arbete. Vid Europeiska rådet i Wien bör väsentliga framsteg göras beträffande paketets grundläggande delar så att en politisk överenskommelse om paketet som helhet kan nå senast i mars 1999.

Europas framtid

61. Europeiska rådet höll en omfattande diskussion om Europeiska unionens framtida utveckling, mot bakgrund av den betydande politiska utvecklingen under det senaste året: Amsterdamfördraget, inledandet av EMU och av utvidgningsförhandlingarna, ekonomisk reform och handlingsplanerna för sysselsättningen, det intensifierade samarbetet i kampen mot den organiserade brottsligheten. Det enades om följande punkter:

- Ratificeringen av Amsterdamfördraget skall ges högsta prioritet.
- Så snart fördraget är ratificerat, kommer ett tidigt beslut att krävas om hur och när man skall ta itu med de institutionella frågor som inte lösts i Amsterdam.
- Europeiska rådet välkomnar kommissionens initiativ att föreslå sätt att förbättra kommissionens effektivitet och administration mot bakgrund av unionens framtida utveckling. Det noterar att rådet också överväger vilka förbättringar som kan göras i dess eget arbetssätt. Det uppmanar rådet och kommissionen att rapportera om framsteg i dessa frågor under nästa ordförandeskap.
- Det finns behov av att föra EU närmare människorna och att inrikta unionen på de frågor som är av störst betydelse för dem

Utvidgningen

62. Europeiska rådet noterar att Europeiska rådet i Luxemburg bedömde kandidaturena i Agenda 2000 och fattade de beslut som krävdes för att initiera den övergripande utvidgningsprocessen samt välkomnar de väsentliga framsteg som gjorts efter Luxemburg i fråga om förberedelserna för utvidgningen.

63. Unionen prioriterar utvidgningsprocessen för de länder som nämns i slutsatserna från Europeiska rådet i Luxemburg, inom vilken de som kandidater aktivt kan gå vidare i riktning mot att ta på sig de skyldigheter som ett medlemskap innebär, bl.a. Köpenhamnskriterierna. Varje kandidatland kommer att bedömas utifrån samma kriterier och kommer att gå vidare i processen i sin egen takt beroende på hur väl förberett det är. Kandidatländernas egna ansträngningar för att uppfylla kriterierna kommer att vara avgörande. Samtliga kommer att dra nytta av de förstärkta förbindelserna med EU, inbegripet genom en politisk dialog och skraddarsydda strategier för att bistå dem i förberedelserna inför anslutningen.

64. Europeiska rådet välkomnar kommissionens bekräftelse att den i slutet av 1998 kommer att lägga fram den första av sina regelbundet återkommande rapporter om varje kandidats framsteg mot anslutning. När det gäller Turkiet kommer rapporterna att grundas på artikel 28 i associeringsavtalet och slutsatserna från Europeiska rådet i Luxemburg.

65. Europeiska rådet välkomnar att anslutningsprocessen inleddes i Bryssel den 30 mars. Detta är en pågående och allomfattande process. Den 2829 maj hölls vidare ett givande möte mellan justitie- och inrikesministrarna i Europeiska unionens 15 medlemsstater och deras kolleger i de tio kandidatländerna i Central- och Östeuropa samt Cypern. Ytterligare ministermöten kommer att äga rum vid behov.

66. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att snabbt se till att bistånd ges inom ramen för partnerskapet för anslutning. Föranslutningsstödet kommer att höjas betydligt. Europeiska rådet godkänner i detta samman-

hang i stort de rättsliga ramar som kommissionen föreslagit samt uppmanar rådet att fortsätta sitt arbete Prioriteringarna för de projekt som finansieras genom dessa instrument bör återspegla de prioriteringar av jordbruk, miljö och transport som fastställs i partnerskapen för anslutning. Det är avgörande med en effektiv samordning mellan dessa instrument och Phare-programmet samt med verksamhet som finansieras av EIB, EBRD och andra finansinstitut. Europeiska rådet noterar att grunden för finansiering för de länder som är med i utvidgningsprocessen fastställdes i Luxemburg.

67. Efter öppnandet den 31 mars 1998 av anslutningsförhandlingarna med Cypern, Ungern, Polen, Estland, Tjeckien och Slovenien noterar Europeiska rådet att genomgångarna av sju kapitel av regelverket har slutförts. Det välkomnar även att den analytiska granskningen av regelverket med Bulgarien, Lettland, Litauen, Rumänien och Slovakien har påbörjats.

68. Europeiska rådet välkomnar även kommissionens meddelande av den 4 mars 1998 om att tidigarelägga den europeiska strategin för att förbereda Turkiet för medlemskap. Europeiska rådet anser att denna strategi som helhet utgör en grund för att förbättra och vidareutveckla relationerna. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att gå vidare med denna strategi och då lägga fram alla förslag som krävs för att genomföra den i praktiken. Strategin kan kompletteras med tiden, med hänsyn till Turkiets egna idéer. Europeiska rådet uppmanar vidare EU:s ordförandeskap och kommissionen samt vederbörande turkiska myndigheter att även i fortsättningen sträva mot att harmonisera Turkiets lagstiftning och praxis med regelverket samt anmodar kommissionen att avlägga rapport till ett tidigt associeringsråd om de framsteg som skett. Europeiska rådet erinrar om att det behövs ekonomiskt stöd till den europeiska strategin och noterar kommissionens avsikt att reflektera över hur man kan stödja genomförandet av den europeiska strategin och att lägga fram lämpliga förslag för detta ändamål.

69. Europeiska rådet välkomnar Europeiska konferensens första möte i London den 12 mars 1998 samt slutsatserna från detta möte. Principerna för deltagande i konferensen och dess medlemsantal i initialskedet fastställdes vid Europeiska rådets möte i Luxemburg.

EXTERNA FRÅGOR

Internationell handel

70. Europeiska rådet välkomnar resultatet av 1998 års WTO-möte i Genève i maj mellan ministrar och regeringschefer, vilket markerade att GATT funnits i 50 år.

Det bekräftar åter sitt engagemang för Världshandelsorganisationen och dess tvistlösningssystem och för ytterligare multilateral handels-

liberalisering som kommer att öka levnadsstandarden och den globala ekonomiska tillväxten. Det understryker vikten av att initiativ tas till en ny övergripande förhandlingsomgång för liberalisering vid WTO:s tredje ministerkonferens mot slutet av 1999.

71. Europeiska rådet betonar också betydelsen av EU:s strategi för marknadstillträde när det gäller att avlägsna handelshinder i tredje land.

72. Det stödjer ordförandeskapets avsikt att snarast sluta ett avtal om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer, vilket omfattar importbestämmelser som överensstämmer med gemenskapens internationella förpliktelser.

EU/USA

73. Europeiska rådet noterade den gemensamma förklaringen om det transatlantiska ekonomiska partnerskapet som antogs i London vid det transatlantiska toppmötet den 18 maj 1998. Fortsatt utveckling av de transatlantiska förbindelserna på bred grund kommer även i framtiden att utgöra ett av Europeiska unionens viktiga mål.

Sydafrika

74. Med anledning av president Mandelas närvaro i Cardiff bekräftar Europeiska rådet åter unionens beslutsamhet att stärka de nuvarande vänskaps- och samarbetsbanden med Sydafrika och att utveckla dessa på nya områden.

75. Europeiska rådet välkomnar de intensiva ansträngningar som Sydafrika gör inom ramen för sitt program för tillväxt, sysselsättning och omfördelning (GEAR) för att modernisera den sydafrikanska ekonomin och integrera den i världshandelssystemet. Det erkänner också de framsteg som redan har uppnåtts med att erbjuda bättre samhällsservice och grundläggande sjukvård för att förbättra levnadsvillkoren för alla människor i Sydafrika.

76. Europeiska rådet framhåller unionens beslutsamhet att framgångsrikt avsluta förhandlingarna om ett övergripande handels-, utvecklings- och samarbetsavtal med Sydafrika senast hösten 1998. Europeiska unionen bör i god tid före nästa förhandlingsomgång svara i samma anda på de förslag Sydafrika har fört fram i sitt nyligen reviderade handelserbjudande.

77. Europeiska rådet ser fram emot det viktiga första mötet på utrikesministernivå i Wien den 34 november mellan EU och medlemmar av den sydafrikanska utvecklingskonferensen.

78. Europeiska rådet välkomnar de väsentliga framsteg som har gjorts när det gäller ekonomiska reformer i Ryssland, något som har erkänts genom EU:s beslut nyligen att inte längre beteckna Ryssland som ett land utan marknadsekonomi när det gäller antidumpning. Det välkomnar Rysslands nya program med skattemässiga, monetära och strukturpolitiska åtgärder, särskilt åtgärderna för att stärka skatteförvaltningen. Genomförandet av dessa åtgärder och andra tillväxtfrämjande reformer är de mest avgörande åtgärder Ryssland kan vidta för att bygga upp förtroende. Europeiska rådet fortsätter att stödja IMF:s och Världsbankens aktiva engagemang för att stödja reformerna i Ryssland. Det noterar att medlemsstaterna är villiga att, när så är nödvändigt och lämpligt, överväga ytterligare villkorat stöd från dessa institutioner.

79. Europeiska rådet erinrar om sin slutsats i Luxemburg och noterar betydelsen av det finländska förslaget om en nordlig dimension i unionens politik samt kommissionens avsikt att lägga fram en rapport för övervägande vid dess nästa möte i Wien. Det upprepar på nytt EU:s åtagande att bistå Ryssland i ansträngningarna att ta itu med problemet med använt kärnbränsle och kärnavfall i nordvästra Ryssland och noterar att detta arbete kan föras framåt inom ramen för den föreslagna nordliga dimensionen.

Kosovo

80. Europeiska rådet enades om den förklaring som återges i bilaga II.

Fredsprocessen i Mellanöstern

81. Europeiska rådet gick igenom den situation som råder i fredsprocessen i Mellanöstern mot bakgrund av besöket i området av Europeiska rådets ordförande den 1721 april och av ministerrådets ordförande den 1518 mars samt ordförandeskapets och det särskilda sändebudets fortlöpande kontakter med parterna.

82. Europeiska rådet erinrade om sina tidigare förklaringar, särskilt uppmaningen till fred i Mellanöstern som antogs i Amsterdam den 1617 juni 1997, och bekräftade åter de riktlinjer för EU:s politik som syftar till att underlätta framsteg och återställa förtroendet mellan parterna och som antogs i Luxemburg den 1213 december 1997.

83. Europeiska rådet ger uttryck för sin mycket djupa oro över bristen på framsteg i fredsprocessen och det hot som detta utgör för stabiliteten och säkerheten i regionen. Det poängterar att alla berörda måste visa prov på mod och framsynthet i en strävan efter fred som grundar sig på relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd och de principer som man enades om i Madrid och Oslo, inbegripet ett fullständigt genomförande av de

befintliga åtagandena enligt de israeliskpalestinska interimsavtalen och Hebron-protokollet. Skr. 1998/99:60

84. Europeiska rådet framhåller att den möjlighet som nu finns till framsteg på det palestinska spåret inte får gå förlorad. Det upprepar på nytt Europeiska unionens starka stöd för Förenta staternas ansträngningar att få parterna att godkänna ett idépaket som, om det godtas, skulle bana väg för genomförande av de befintliga avtalen och återupptagande av förhandlingarna om slutstatus. I detta sammanhang uppmanar Europeiska rådet Israel att erkänna palestiniernas självbestämmanderätt utan att utesluta alternativet en palestinsk stat. Samtidigt uppmanade Europeiska rådet det palestinska folket att åter bekräfta att det erkänner Israels legitima rätt att leva inom säkra och erkända gränser.

85. Europeiska rådet ger också uttryck för sin djupa oro över bristen på framsteg på det syriska och det libanesiska spåret och betonade behovet av en fortlöpande ansträngning för att stärka dessa så att en allsidig fred kan uppnås på grundval av principen mark mot fred och relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd. Europeiska rådet välkomnar visserligen att Israel har godtagit resolution nr 425 från FN:s säkerhetsråd, men uppmanar till ett fullständigt och ovillkorligt tillbakadragande av de israeliska styrkorna från södra Libanon.

86. Europeiska rådet välkomnar Europeiska unionens positiva roll i fredsprocessen i Mellanöstern samt de ansträngningar som har gjorts av EU:s särskilda sändebud. Denna roll har innefattat ett nära engagemang i de samtal som fördes i London den 4-5 maj samt förhandlingar om ekonomiska interimspådrag, den gemensamma förklaringen om det Eupalestinska säkerhetssamarbetet samt ett intensifierat utbyte med parterna och USA. Det noterar nya positiva bidrag, inbegripet den franskegyptiska fredsoppmaningen och de förslag som har framförts av det särskilda sändebudet samt uppmanade rådet (allmänna frågor) att mot bakgrund av utvecklingen beakta dessa och andra möjliga alternativ.

87. Europeiska rådet betonar Europeiska unionens önskan att fortsätta att göra allt som står i dess makt för att stödja och stärka fredsprocessen och dem som strävar efter att föra den framåt.

Indiens och Pakistans kärnvapenprov

88. Europeiska rådet ger uttryck för sin djupa oro över situationen i södra Asien. Indiens och Pakistans kärnvapenprov har skadat stabiliteten i regionen och fjärrmat de båda länderna från det internationella samfundets ansträngningar när det gäller icke-spridning av kärnvapen.

89. Europeiska rådet välkomnar slutsatserna från mötet den 4 juni mellan de utrikesministrar som företräder de fem ständiga medlemmarna i säkerhetsrådet och från G8-gruppens utrikesministrar den 12 juni som ett positivt bidrag till processen att uppmuntra Indien och Pakistan att på ett

konstruktivt sätt att ta itu med de frågor som skiljer länderna åt. Europeiska rådet välkomnar även det beslut som ett antal utrikesministrar fattade den 12 juni om att upprätta en aktionsgrupp för att främja icke-spridning i södra Asien. Det bekräftar på nytt EU:s åsikt att Indien och Pakistan bör vidta snara åtgärder för att minska spänningen och instabiliteten i södra Asien genom att återuppta den politiska dialogen sinsemellan och med Kina och sträva efter att på olika sätt bygga upp ett ömsesidigt förtroende.

90. Europeiska rådet uppmanar Indien och Pakistan att ansluta sig till det internationella systemet för icke-spridning genom att underteckna avtalet om fullständigt provstopp i dess nuvarande lydelse och genom att aktivt bidra till förhandlingarna om ett avtal om stopp för klyvbart material. Europeiska rådet upprepar på nytt att EU anser att icke-spridningsavtalet utgör hörnstenen i det internationella systemet för icke-spridning och uppmanar Indien, Pakistan och alla andra länder som inte har anslutit sig till avtalet att göra detta. Europeiska rådet noterar att medlemsstaterna och såväl kärnvapenstater som stater utan kärnvapen på nytt har bekräftat sin fasta föresats att uppfylla åtagandena om kärnvapenedrustning enligt artikel VI i Icke-spridningsfördraget. Det noterade det initiativ som flera länder, däribland Irland och Sverige, nyligen tagit i frågan.

91. Europeiska unionen kommer att överväga ytterligare åtgärder om Indien och Pakistan inte lyckas göra framsteg i dessa frågor.

Indonesien/Östtimor

92. Europeiska rådet har diskuterat situationen i Indonesien. Det uppmanar president Habibie att genomföra sitt engagemang när det gäller politiska och ekonomiska reformer samt sin uttalade avsikt att hålla tidiga val nästa år och uppfylla alla utfästelser mot utlandet.

Under förutsättning att ett trovärdigt program för ekonomiska reformer nu följer uttrycker Europeiska rådet sitt fortsatta stöd till Indonesiens ekonomiska återhämtning, med stöd av internationella finansinstitut. Det erkänner de ekonomiska påfrestningar som det indonesiska folket får utstå och välkomnar det humanitära bistånd som ges såväl av Europeiska gemenskapen som av enskilda medlemsstater.

93. Europeiska rådet diskuterade konsekvenserna av den nuvarande situationen i Östtimor. Det erinrar om betydelsen av en rättvis, övergripande och internationellt godtagbar lösning samt bekräftar på nytt att det stöder de ansträngningar som görs i detta syfte under ledning av FN:s generalsekreterare. Det uppmanar vidare Indonesien att respektera de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna och begär att alla politiska fångar, inbegripet dem från Östtimor, skall frigges. Det enades om att fortsätta att yrka på ett snart frigivande av Xanana Gusmao. Europeiska rådet betonar vikten av fortsatt humanitärt bistånd till Östtimor i enlighet med EU:s gemensamma ståndpunkt.

94. Europeiska rådet bekräftar på nytt sin bestörtning över fientligheterna mellan Etiopien och Eritrea. Det fördömer särskilt ländernas bombningar av varandras territorier och de onödiga förlusterna av människoliv. Europeiska rådet välkomnar båda sidors beredvillighet att upphöra med flyganfallen, men uppmanar dem båda enträget att inställa alla fientligheter och enas om ett formellt vapenstillestånd. Europeiska rådet uppmanar båda sidor att återuppta förhandlingarna och poängterar nödvändigheten av att lösa konflikten med fredliga medel. Europeiska unionen kommer i detta hänseende att fortsätta att stödja de pågående medlingsförsöken, däribland de som görs av den USA-amerikanska stödgruppen, och upprepar på nytt sitt erbjudande att tillhandahålla allt relevant bistånd som kan bidra till en förhandlingslösning.

Europa - Medelhavsprocessen

95. Europeiska rådet framhåller betydelsen av Europa-Medelhavspartnerskapet. Det enades om att framgången vid utrikesministrarnas ad hoc-möte i Palermo den 34 juni med att utveckla partnerskapet visar att dessa relationer fungerar väl. Europeiska rådet noterar att detta skulle utgöra en god grund för en lyckad tredje ministerkonferens i Stuttgart i april 1999.

En Internationell brottmålsdomstol

96. Europeiska rådet förordar starkt att det inrättas en universell och effektiv brottmålsdomstol och gläds åt det breda internationella stöd som förslaget åtnjuter och de framsteg som gjorts i den förberedande kommittén. Europeiska rådet är fast beslutet att se till att den pågående diplomatiska konferensen i Rom blir lyckad.

Nordirland

97. Europeiska unionen välkomnar varmt det historiska avtal som uppnåddes i Belfast den 10 april, och det avgörande stöd som det fick i de efterföljande folkomröstningarna i de två delarna av den irländska ön. Det noterar den generösa praktiska hjälp som EU har givit genom åren, och bekräftar på nytt slutsatsen från rådet (allmänna frågor) att unionen bör fortsätta att ta aktiv del i främjandet av varaktig fred och varaktigt välstånd i Nordirland.

Det noterar att parlamentet har begärt att rådet och kommissionen skall betrakta frågan om hur avtalet kan stödjas i praktiken som en brådskande angelägenhet, och kommissionens åtagande att fortsätta finna fram till nya kreativa sätt att stödja de nya möjligheter som fredsavtalet kommer att medföra. Det uppmanar kommissionen att lägga fram förslag i enlighet härmed.

Bilaga 12: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Wien

Europeiska rådet möttes i Wien den 11-12 december 1998 för att diskutera de viktigaste frågor och utmaningar som Europeiska unionen står inför. Det inledde sitt arbete med att med Europaparlamentets ordförande José María GIL-ROBLES diskutera de viktigaste frågor som skulle tas upp. Dess diskussioner om sysselsättning, tillväxt och stabilitet fick även ett tillskott från de diskussioner mellan trojkan och arbetsmarknadens parter som ägde rum dagen innan. Ett möte hölls även med stats- eller regeringscheferna samt utrikesministrarna i de länder i Central- och Östeuropa samt Cypern som deltar i anslutningsprocessen.

Europeiska rådet framförde sin tacksamhet till Tysklands f.d. förbundskansler Helmut Kohl för hans utomordentliga bidrag till Europeiska unionens utveckling och beslutade att tilldela honom titeln "Europeisk hedersmedborgare".

I. WIENSTRATEGIN FÖR EUROPA

1. Den europeiska integrationen har fått ny fart. Den gemensamma valutan är på väg att införas. Samordnade insatser för att främja sysselsättningen har gett uppmuntrande resultat. Utvidgningsprocessen pågår på allvar. Nu när vi närmar oss årtusendets slut kommer unionen att behöva stärka sin förmåga att stå i sina medborgares tjänst.

2. I Cardiff inledde Europeiska rådet en brett upplagd debatt om Europeiska unionens framtida utveckling. Vid mötet i Pörtschach betonades behovet av en stark och effektiv union. I den andan har Europeiska rådet i Wien fastställt fyra frågor av största betydelse för Europas medborgare, där snabba och effektiva insatser krävs. Det har därför enats om följande "Wienstrategi för Europa":

Främjande av sysselsättning, ekonomisk tillväxt och stabilitet

- Rapport till Europeiska rådet i Köln om utarbetandet av en europeisk sysselsättningspakt inom ramen för Luxemburgprocessen.
- Stärkande av mekanismerna för samordning av den ekonomiska politiken - översyn av instrumenten och erfarenheterna vid Europeiska rådet i Helsingfors.
- Politisk överenskommelse om de viktigaste frågorna i det skattepolitiska paketet - rapport till Europeiska rådet i Helsingfors.
- Förbättring av den internationella finansstrukturen - rapport till Europeiska rådet i Köln.
- Främjande av investeringar i den europeiska infrastrukturen och humankapitalet - rapport till Europeiska rådet i Köln.

- Genomförande av handlingsplanen om att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa - översyn vid Europeiska rådets särskilda möte i Tammerfors.
- Förbättring av medborgarnas tillgång till rättsväsendet - översyn vid mötet i Tammerfors.
- Förstärkning av Europeiska unionens åtgärder på området för mänskliga rättigheter - rapport till Europeiska rådet i Köln.
- Införlivande av miljö och en hållbar utveckling i Europeiska unionens politik - översyn vid Europeiska rådet i Helsingfors.

Reform av unionens politik och institutioner

- Politisk överenskommelse om hela Agenda 2000 i mars 1999 för att kunna anta den slutligt före valen till Europaparlamentet i juni 1999.
- Beslut vid Europeiska rådet i Köln om hur och när de institutionella frågor som inte löstes i Amsterdam skall tas upp.
- Hur rådet skall kunna fungera bättre - översyn vid Europeiska rådet i Helsingfors.
- Intern reform av kommissionen - rapport från kommissionens ordförande till Europeiska rådet i Köln.
- Effektiv kamp mot bedrägerier - översyn av läget vid Europeiska rådet i Helsingfors.

Främjande av stabilitet och välstånd i hela Europa och i världen

- En dynamisk fortsättning på anslutningsförhandlingarna och anslutningsförberedelserna samt överlämnande av kommissionens lägesrapporter om kandidatländerna inför Europeiska rådet i Helsingfors.
- Faktisk tillämpning av de nya instrumenten för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) efter Amsterdamfördragets ikraftträdande (den höge representanten, enheten för GUSP-planering och tidig förvarning, förbättrade beslutsmekanismer) - översyn vid Europeiska rådet i Helsingfors.
- Utarbetande av de första gemensamma strategierna om Ryssland, Ukraina, Medelhavsregionen och västra Balkan - första antagande vid Europeiska rådet i Köln.
- Fortsatta diskussioner om utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik - behandling vid Europeiska rådets möte i Köln.

På dessa grundvalar kommer Europeiska rådet vid sitt möte i Helsingfors att anta en "millenniumförklaring" om unionens prioriteringar för kommande år.

II. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

3. I samband med 50-årsdagen av antagandet av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna bekräftar Europeiska rådet på

nytt den grundläggande vikt det fäster vid denna förklaring. Den allmänna förklaringen är en hörnsten i den byggnad som uppfördes efter andra världskriget för att skydda och främja de mänskliga rättigheterna på nationell, regional och global nivå och utgör grunden för att främja och trygga mänsklig värdighet världen över.

4. Europeiska unionen, som bygger på principerna om frihet, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen, delar de värderingar som förklaringen baseras på och bygger sin verksamhet på dessa värderingar.

5. Europeiska rådet ställer sig bakom Europeiska unionens förklaring om de mänskliga rättigheterna av den 10 december 1998 och uppmanar rådet, kommissionen och medlemsstaterna att undersöka hur de föreslagna konkreta åtgärderna kan genomföras på bästa sätt.

6. Europeiska rådet understryker att alla yttringar av rasism, främlingsfientlighet och antisemitism måste bekämpas, såväl i Europeiska unionen som i tredje land. Det betonar den roll som Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet spelar i detta sammanhang. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att utarbeta förslag inför dess möte i Köln om åtgärder för att bekämpa rasism i kandidatländerna och uppmanar medlemsstaterna att överväga liknande åtgärder inom unionen.

I detta sammanhang välkomnade Europeiska rådet den svenska regeringens avsikt att hålla en internationell konferens i Stockholm för att sprida kunskap om förintelsen.

III. SYSSELSÄTTNING, TILLVÄXT, STABILITET OCH EKONOMISK REFORM

7. Eurons födelse den 1 januari 1999 utgör en milstolpe på vägen i den europeiska integrationsprocessen. Den gemensamma valutan kommer att stärka Europas förmåga att främja sysselsättningen, tillväxten och stabiliteten.

8. Införandet av euron kommer att leda till att ett av de största valutaområdena i världen skapas. Detta innebär ett övergripande ansvar för unionen och ett behov av att tala med en röst och att företrädas effektivt.

9. Genom den gemensamma valutan förstärks behovet av en samordning av den ekonomiska politiken. Inför övergången till den ekonomiska och monetära unionen har instrument skapats för att

- samordna den makroekonomiska politiken,
- förbättra effektiviteten i den nationella sysselsättningspolitiken,
- påskynda reformen av varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna.

10. Mycket har redan uppnåtts: en stabil ekonomisk tillväxt, låg inflation och fallande räntor. Sysselsättningstillväxten har skjutit fart med de 1,7 miljoner arbetstillfällen som skapades under förra året. Balansen mellan skattepolitiken och den monetära politiken har utvecklats på ett sätt som stöder en hållbar tillväxt.

11. Ytterligare insatser krävs emellertid för att förstärka befintliga instrument och sammanfoga dem till en samlad strategi för sysselsättning, tillväxt, stabilitet och ekonomisk reform som skall utvecklas i riktning mot en europeisk sysselsättningspakt inom ramen för Luxemburgprocessen.

A. DEN EKONOMISKA OCH MONETÄRA UNIONEN: ETT VIKTIGT STEG FRAMÅT

i) Eurons födelse

12. Europeiska rådet noterar med stor tillfredsställelse att det blir en mjuk övergång till tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen den 1 januari 1999 trots turbulensen på världens finansmarknader. Detta är ett resultat av den försiktiga ekonomiska politiken i samband med EMU, vilken måste fortsätta.

13. Europeiska rådet välkomnar särskilt att

- all sekundär gemenskapslagstiftning som krävs för inträdet i tredje etappen av EMU kommer att ha antagits före årets slut,
- de oåterkalleliga kurserna för omräkning till euro, i överensstämmelse med förfarandet i den tekniska bilagan till den gemensamma kommunikén av den 2 maj 1998, kommer att antas den 31 december vid ett särskilt möte i rådet (Ekofin),
- den danska kronan och den grekiska drakman kommer att delta i den nya växelkursmekanismen från och med den 1 januari 1999.

ii) Europa som global aktör

Att tala med en röst

14. Införandet av euron blir en betydelsefull händelse för det internationella monetära systemet. Det är absolut nödvändigt att gemenskapen spelar sin roll fullt ut i det internationella samarbetet om monetär och ekonomisk politik inom sådana forum som G-7 och Internationella valutafonden. Europeiska rådet stöder rådets rapport om representationen av gemenskapen utåt, i vilken föreskrivs att ordföranden för Ekofin-rådet, eller om ordföranden kommer från en medlemsstat utanför euro-området, ordföranden för Euro 11, biträdd av kommissionen, skall delta i G-7-mötena (finansiella frågor) (se bilaga II). ECB bör i egenskap av gemenskapens behöriga organ för den monetära politiken

ges observatörsstatus i IMF:s styrelse. Europeiska gemenskapens/EMU:s åsikter i andra frågor av särskild betydelse för EMU kommer att läggas fram för IMF:s styrelse av den behöriga medlemmen i direktionssekretariatet i den medlemsstat som innehar euroordförandeskapet, biträdd av en företrädare för kommissionen. Europeiska rådet uppmanar rådet att agera på grundval av ett förslag från kommissionen som omfattar denna överenskommelse.

15. För gemenskapens enhetlighet och effektivitet krävs att den skall kunna tala med en röst om frågor av särskild betydelse för den ekonomiska och monetära unionen. Europeiska rådet uppmanar kommissionen, rådet och medlemsstaterna att vidta de åtgärder som behövs för att vid lämplig tidpunkt och effektivt utarbeta gemensamma ståndpunkter och gemensamma överenskommelser, som kan läggas fram för tredje part i internationella forum.

Att stärka det internationella finanssystemet

16. Europeiska rådet välkomnar rapporten om ett stärkande av det internationella finanssystemet, som visar att medlemsstaterna har en gemensam uppfattning om hur man bör reagera på den globala finanskrisen. Europa bör spela en avgörande roll när det gäller att skapa ett nytt internationellt monetärt och finansiellt system enligt de linjer som dras upp i denna rapport. IMF är hörnstenen i det internationella monetära och finansiella systemet, och den måste stärka sitt samarbete med andra aktörer, bl.a. Världsbanken. Man bör överväga att förstärka och/eller omforma Internationella valutafondens och Världsbankens interimis- och utvecklingskommittéer. Europeiska rådet betonar nödvändigheten av att stärka fokuseringen på reglering av riskhantering och försiktighetsnormer i institutioner inom den finansiella sektorn och särskilt undersöka konsekvenserna av internationella institutioners verksamhet, däribland s.k. hedge funds som arbetar med främmande kapital och eget kapital. Det betonade den avgörande betydelsen av att de internationella finansiella reglerna iakttas i utländska centrum. Europeiska rådet anmodar rådet att inför Europeiska rådet i Köln utarbeta en rapport om förbättringar i det internationella finanssystemets sätt att fungera. Denna rapport bör även ta upp de vidare konsekvenserna av globaliseringen.

17. Den finansiella och ekonomiska krisen har visat att de sociala säkerhetsnäten behöver förstärkas i framväxande marknadsekonomier. Europeiska rådet välkomnar att mer än hälften av det ekonomiska biståndet i världen kommer från Europeiska unionen. Dessa resurser måste styras så att de nödvändiga strukturella och sociala reformerna stärks.

En bättre samordning av den ekonomiska politiken

18. Den ekonomiska politiken i EMU måste bygga på en nära samordning mellan alla aktörer, i förekommande fall även arbetsmarknadens parter i Europa. Europeiska rådet välkomnar att en ram för en väl fungerande ekonomisk och monetär union, inklusive stabilitets- och tillväxtpakten samt förfaranden för samarbete om den ekonomiska politiken, är på plats och att det har gjorts framsteg i samordningen av politiken inom Euro 11 och Ekofin-rådet samt i dialogen med Europeiska centralbanken. Rådet har nu ett fullt utvecklat årligt samordningsförfarande som innebär kontroll- och övervakningsmekanismer för stabilitets- och tillväxtpakten, nationella handlingsplaner för sysselsättning och strukturpolitik på varu- och tjänstemarknaderna.

19. Europeiska rådet betonar att det kommer att bli nödvändigt att både fördjupa och stärka samordningen av den ekonomiska politiken, inom den överenskomna ramen, för att säkerställa EMU:s framgång och stödja hållbar sysselsättningskapande tillväxt. Lämpliga och samordnade reaktioner på ekonomiska utmaningar behövs på medlemsstats- och unionsnivå inom såväl budgetpolitiken och den monetära politiken som strukturpolitiken, med beaktande av löneutvecklingen.

20. Europeiska rådet uppmanar rådet (Ekofin) att i Helsingfors rapportera hur samordningen av den ekonomiska politiken har fungerat under den tredje etappen av EMU.

Skattepolitik

21. Europeiska rådet välkomnar rådets rapport om förstärkt skattepolitiskt samarbete och betonar att skadlig skattekonkurrens måste bekämpas. Det skattepolitiska samarbetet syftar inte till enhetliga skattesatser och är inte oförenligt med sund konkurrens på skatteområdet men krävs för att minska fortsatta snedvridningar på den inre marknaden, förhindra alltför stora skattebortfall eller ge skattestrukturerna en mer sysselsättningsvänlig inriktning.

22. Europeiska rådet

- välkomnar att arbetet i uppförandekodgruppen har framskridit tillfredsställande och uppmanar gruppen att slutföra sitt arbete senast till Europeiska rådet i Helsingfors,
- ber kommissionen lägga fram en utredning om bolagsbeskattning för rådet, i enlighet med Ekofin-rådets slutsatser,
- uppmanar rådet att fortsätta arbetet med förslagen till ett direktiv om beskattning av sparande och ett direktiv om räntor och royalties i syfte att nå en överenskommelse före Europeiska rådet i Helsingfors,

- välkomnar kommissionens och rådets avsikt att inleda samtal med tredje land om problem som rör beskattning av ränteinkomster och
- stöder rådets fortsatta arbete med en ram för energibeskattnings på grundval av Ekofin-rådets rapport, varvid hänsyn även skall tas till dess verkningar på miljön.

23. Europeiska rådet uppmanar rådet att lägga fram en andra lägesrapport om skattepolitiskt samarbete i tid före Europeiska rådet i juni 1999.

24. I samband med beslutet från 1991 om skattefri försäljning för resenärer inom gemenskapen ber Europeiska rådet kommissionen och rådet (Ekofin) att senast i mars 1999 undersöka de problem som kan uppstå för sysselsättningen och på grundval av förslag från kommissionen undersöka hur dessa problem kan lösas, inbegripet möjligheten till en begränsad utvidgning av övergångsarrangemangen.

Ekonomiska reformer

25. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som har gjorts under det österrikiska ordförandeskapet med att föra den ekonomiska reformagendan vidare och uppfylla de krav som ställdes upp i Cardiff. Europeiska rådet välkomnar de nationella lägesrapporterna om strukturreformen. Det ser fram emot utvärderingen av dessa rapporter och den inbördes granskningen mellan medlemsstaterna som en ytterligare åtgärd för att förbättra de breda ekonomiska strategiska riktlinjerna. Europeiska rådet välkomnar dessutom rådets (inre marknaden) avsikt att utvärdera lägesrapporterna för att komplettera Ekofin-rådets synpunkter ur den inre marknadens perspektiv.

B. HÅLLBAR SYSSELSÄTTNING FÖR EUROPA

1. Mot en europeisk sysselsättningspakt

26. Sysselsättningen är den viktigaste prioriteringen för Europeiska unionen. Den är det bästa sättet att erbjuda människor en verklig möjlighet och att effektivt bekämpa fattigdom och utslagning och tjäna därvid som grund för den europeiska välfärdsmodellen.

27. Europeiska rådet noterar med tillfredsställelse de väsentliga framsteg som har gjorts med att skapa arbetstillfällen och minska arbetslösheten. Det ger en eloge för medlemsstaternas insatser för att genomföra 1998 års riktlinjer.

28. För första gången sedan 1992 har arbetslösheten sjunkit till under 10 %. Det är en positiv utveckling. Mer måste göras. Sysselsättningspolitiken måste ingå i ett övergripande synsätt som omfattar makroekonomiska strategier inriktade på tillväxt och stabilitet, ekonomiska reformer som främjar konkurrens samt riktlinjerna för sysselsättningen, som är

utformade för att förbättra anställbarhet, anpassbarhet, lika möjligheter och skapande av arbetstillfällen i befintliga och nya företag. Skr. 1998/99:60

29. Betydande framsteg har gjorts vilket framgår av den gemensamma sysselsättningsrapporten. Den multilaterala övervakningen av genomförandet av riktlinjerna om sysselsättningen är ett väsentligt inslag i Luxemburgprocessen. Användningen av benchmarking och satsningen på goda rutiner har visat sig vara framgångsrika verktyg för utvärdering. Denna process behöver emellertid förstärkas. Detta kräver ytterligare kontrollerbara mål och tidsfrister på både europeisk och nationell nivå, gemensamma resultatindikatorer och indikatorer för politiken samt en konsekvent statistisk grund som de viktigaste inslagen på vägen till en europeisk sysselsättningspakt inom ramen för Luxemburgprocessen. Detta kräver även ett ökat engagemang och ansvar från arbetsmarknadens parter.

i) Riktlinjer för sysselsättningen för 1999

30. Europeiska rådet välkomnar kommissionens förslag till riktlinjer för 1999 och stöder resultatet från det gemensamma mötet i Ekofin-rådet och rådet (arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor) i fråga om dessa riktlinjer.

31. När medlemsstaterna ser över sina nationella handlingsplaner bör de ägna särskild uppmärksamhet åt att

- göra påtagliga framsteg med att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män, i synnerhet genom benchmarking och en strategi för mainstreaming av jämställdhetsaspekterna,
- förverkliga begreppet livslångt lärande, i synnerhet genom att sätta upp ett nationellt mål för deltagare i sådana åtgärder,
- fullt utnyttja potentialen hos tjänstesektorn och de tjänster som har anknytning till industrin, särskilt informationsteknik och miljösektorn,
- skapa ett klimat där företag, särskilt småföretag, kan blomstra,
- undersöka systemen för skatter och förmåner för att skapa incitament till de arbetslösa och icke yrkesverksamma att utnyttja möjligheter till arbete eller yrkesutbildning och till arbetsgivarna att skapa nya arbetstillfällen,
- stödja äldre arbetstagare för att öka deras deltagande i förvärvslivet,
- främja social integration och lika möjligheter för mindre gynnade grupper.

ii) Att förstärka Luxemburgprocessen

32. För att stödja åtagandena i de nationella handlingsplanerna uppmanas medlemsstaterna att fastställa strategier och ställa upp ytterligare kvantifierade mål och tidsfrister på nationell nivå i den mån det är möjligt och lämpligt.

33. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som har gjorts när det gäller gemensamma resultatindikatorer och indikatorer för politiken samt

kommissionens rapport om jämförbar statistik eftersom de är av avgörande betydelse för en effektiv och öppen övervakning och utvärdering, både på nationell nivå och unionsnivå, och uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att enas om definitionen av alla relevanta indikatorer i tid till Europeiska rådet i Köln.

34. 1999 års rapporter om genomförandet av de nationella handlingsplanerna bör läggas fram för granskning senast i mitten av juni 1999, och kommissionen bör utarbeta sitt förslag till den gemensamma rapporten om sysselsättningen och de nya riktlinjerna för sysselsättningen för år 2000 före september 1999. Europeiska rådet ber även rådet att eftersträva större samstämmighet mellan riktlinjerna för sysselsättningen och de breda riktlinjerna för den ekonomiska politiken.

35. Kommissionen uppmanas dessutom att våren 1999 i ett paket lägga fram ett meddelande om mainstreaming av sysselsättningspolitiken på gemenskapsnivå på grundval av artikel 127 i EG-fördraget efter ändring genom Amsterdamfördraget och en uppdatering av rapporten om "Europa som en ekonomisk enhet". Kommissionen uppmanas dessutom att låta de medlemsstater som så önskar experimentera med sänkt mervärdesskatt på arbetsintensiva tjänster som inte är utsatta för gränsöverskridande konkurrens.

36. Europeiska rådet rekommenderar att reformen av Europeiska socialfonden används för att förstärka stödet till strategin för sysselsättningen och till utvecklingen av de mänskliga resurserna.

37. För att Luxemburgprocessen skall vara framgångsrik i framtiden är en bred och intensiv dialog mellan alla berörda aktörer, nämligen rådet, kommissionen, Europaparlamentet, arbetsmarknadens parter, Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken av största betydelse för att bidra till den övergripande strategin för sysselsättning, tillväxt och stabilitet.

38. Arbetsmarknadens parter har ett viktigt ansvar i sysselsättningsprocessen. Denna aspekt erkänns i rapporten från expertgruppen på hög nivå om ekonomiska och sociala följder av förändringar på arbetsmarknaden. Europeiska rådet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ta hänsyn till dess rekommendationer. Europeiska rådet noterar också med tillfredsställelse att arbetsmarknadens parter vid det nyligen hållna minitoppmötet i Wien den 4 december 1998 uttryckte sin vilja att utarbeta sin egen agenda om modernisering av arbetsorganisationen.

i) Investeringar för sysselsättning

39. Att investera i infrastruktur och finansiera innovativa projekt är viktiga inslag i strategin för att stimulera tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Europeiska rådet noterar kommissionens meddelande "Offentliga investeringar som ett led i en ekonomisk strategi", där det föreslås att medlemsstaterna skall se över sin budgetstruktur för att öka investeringarnas relativa andel. Europeiska rådet uppmanar rådet att se över framstegen med de transeuropeiska näten (TEN), i synnerhet de 14 prioriterade transportprojekten, samt utvecklingen av projekt för tillväxtökning inom telekommunikations- och informationsteknik för att påskynda genomförandet av dessa projekt. I denna översyn skall ingå hur finansieringssystem som även berör Europeiska investeringsbanken (EIB) skall stärkas, varvid bankens erfarenhet skall utnyttjas i enlighet med det särskilda handlingsprogrammet i Amsterdamfördraget.

40. Europeiska rådet erkänner också vikten av att utveckla en fungerande europeisk marknad för riskkapital och att utveckla nya finansieringsformer där både den privata sektorn och den offentliga sektorn berörs. Europeiska rådet uppmanar medlemsstaterna att rapportera om hur de genomför handlingsplanen för riskkapital.

41. Europeiska investeringsbanken har bibehållit den höga takten i sina utlåningstransaktioner för att främja sunda investeringsprojekt, i synnerhet inom prioriterade områden som investeringar i utbildning, hälsa och stadsmiljö enligt sitt särskilda handlingsprogram från Amsterdam.

42. I detta sammanhang uppmanar Europeiska rådet EIB att överväga snabbare utbetalningar av medel för att stödja verksamhet som kräver riskkapital, inom taket på 1 miljard ecu, vilket ursprungligen beräknades uppnås senast år 2000, med målet att denna verksamhet skall omfatta alla medlemsstater. Detta kan i synnerhet inbegripa en snar fördubbling av de resurser som tilldelas den europeiska mekanismen för teknik (ETF).

43. Europeiska rådet uppmanar EIB att se över existerande finansieringssystem för miljöprojekt i unionen och i kandidatländerna och då ta vederbörlig hänsyn till sysselsättningseffekterna av sådana projekt.

ii) Att investera i innovation och humankapital

44. Tillväxt, konkurrensförmåga och sysselsättning är på ett avgörande sätt beroende av forskning och innovation. Europeiska rådet välkomnar därför avtalet om femte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling.

45. Före att förbättra unionens förmåga till innovation är utbildning av särskild betydelse. Europeiska rådet välkomnar att rådet antagit

46. Medlemsstaterna och Europeiska unionens institutioner behöver också på ett mer allmänt sätt ta upp den oro som finns bland Europas ungdom och därmed rikta ett positivt budskap till Europas medborgare. Därför välkomnar Europeiska rådet de initiativ som har tagits för att föra upp frågan om ungdomars delaktighet på EU-institutionernas dagordning. Europeiska rådet uppmanar rådet att snabbt anta en gemensam ståndpunkt om programmet Ungdom för Europa.

iii) Den inre marknaden och finansiella tjänster

Inre marknaden

47. Fortsatta framsteg har gjorts i ansträngningarna att modernisera, utvidga och förenkla den inre marknaden i enlighet med handlingsplanen. Nödvändig ny lagstiftning har antagits, i synnerhet förordningen om fri rörlighet för varor. Europeiska rådet välkomnar kommissionens avsikt att fortsätta att övervaka framstegen inom den inre marknaden genom resultattavlan.

48. Ytterligare förenkling och förbättring av lagstiftningen på både gemenskapsnivå och nationell nivå krävs för att göra reglerna för den inre marknaden lättare att tillämpa och därigenom effektivare. Europeiska rådet betonar vikten av ekonomiska reformer och lagstiftningsreformer som en sammanhållen strategi för den inre marknaden och konkurrenskraften för att öka den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

49. Det är väsentligt att gemenskapslagstiftningen genomförs fullt ut och på ett korrekt sätt för att den inre marknaden skall fungera. Europeiska rådet konstaterar att det ännu inte gjorts tillräckligt för att överföra gemenskapsbestämmelser till medlemsstaterna. Förnyade ansträngningar måste göras för att överföra de återstående rättsakterna utan ytterligare dröjsmål.

50. Europeiska rådet uppmanar rådet (inre marknaden) att lägga fram en rapport om utvärderingen av handlingsplanen för den inre marknaden för att bedöma vad som har åstadkommit samt inleda en debatt om framtida åtgärder i fråga om den inre marknaden. Framtida prioriteringar bör inbegripa bättre reglering/förenkling, konsumentskydd, finansiella tjänster, statligt stöd, skattepolitiskt samarbete, standardisering och en väl fungerande princip om ömsesidigt erkännande samt strukturella reformer i enlighet med diskussionerna i Cardiff.

51. Europeiska rådet betonar vikten av den finansiella tjänstesektorn som en drivkraft för tillväxt och skapande av sysselsättning men också de utmaningar som införandet av den gemensamma valutan innebär. Europeiska rådet välkomnar därför kommissionens initiativ till en ram för åtgärder och inrättandet av en högnivågrupp. Det begär en rapport från rådet inför Europeiska rådet i Köln om vilka åtgärder som behövs för att skapa en enhetlig finansmarknad. Det understryker också nödvändigheten av att bibehålla en hög konsumentskyddsnivå.

Dataproblem vid sekelskiftet

52. Europeiska rådet välkomnar kommissionens rapport om detta problem och uppmanar medlemsstaterna att i tid genomföra planer för att skydda sin egen infrastruktur och fortsätta att öka medvetenheten inom alla sektorer och då i synnerhet koncentrera sig på den offentliga sektorn och de små och medelstora företagen.

53. De berörda myndigheterna i medlemsstaterna uppmanas att noggrant granska effekterna av problemet med brister i leverantörskedjan utanför EU, utarbeta katastrofplaner för att bemöta detta problem och utbyta information med motsvarande myndigheter i andra medlemsstater. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att sammankalla ett möte med företrädare för leverantörerna av offentlig infrastruktur från medlemsstaterna för att fastställa om beroendet över gränserna inom EU på områden som till exempel transport, energi och vattenförsörjning behandlas på ett tillfredsställande sätt och vid behov rekommendera lämpliga åtgärder till nästa möte i Europeiska rådet.

IV. AGENDA 2000

54. De båda målen för Agenda 2000 är att förse unionen med en mer effektiv politik samt att ställa upp en lämplig finansiell ram inom vilken denna politik skall utvecklas. Att söka uppnå dessa mål innebär att man ställs inför ett antal viktiga politiska val om den framtida inriktningen på en sådan politik och de nödvändiga reformerna i samband med att unionen förbereder sig för att framgångsrikt genomföra sin framtida utvidgning. Detta måste göras i en anda av solidaritet, samtidigt som en budgetåtstramning som motsvarar den som tillämpas på nationell nivå måste säkerställas på unionsnivå.

55. Genom arbetet på grundval av kommissionens förslag, rapporten om egna medel och bidrag från medlemsstaterna har avsevärda framsteg gjorts sedan Europeiska rådet i Cardiff. Detta arbete avspeglas i rådets rapport och debatten i Europeiska rådet. Kommissionens förslag och rapporten från rådet utgör en god grundval för det vidare arbetet. De viktigaste delarna för en slutlig överenskommelse har nu fastställts. Inom ett antal områden finns nu en viss gemensam grund. Arbetet har också

koncentrerats på de politikområden där man måste finna en gemensam inställning som en del av processen med att avgränsa förhandlingsparametrarna i riktning mot en slutlig övergripande överenskommelse.

56. Förhandlingarna har nu gått in i slutfasen. Europeiska rådet:

- upprepar sitt fasta åtagande att nå övergripande enighet om Agenda 2000 vid Europeiska rådets möte i Bryssel den 24-25 mars 1999,
- betraktar Agenda 2000 som en paketslösning om vilken man måste enas i dess helhet,
- uppmanar till en noggrann granskning av alla inslag och ståndpunkter som har framkommit under diskussionen för att nå en övergripande överenskommelse, och
- uppmanar alla medlemsstater att fullt ut bidra till att uppnå ett rättvist, välbalanserat och godtagbart resultat grundat på solidaritet och återhållsamhet med budgeten.

57. Europeiska rådet välkomnar Europaparlamentets och rådets vilja att sörja för att rättsakterna diskuteras grundligt i så god tid att de slutligt kan antas före de kommande valen till Europaparlamentet i juni.

V. UTVIDGNINGEN

58. Europeiska rådet förde en ingående diskussion om alla aspekter på utvidgningsprocessen. Europeiska rådet välkomnar att den övergripande utvidgningsprocess som inleddes i Luxemburg nu är på god väg. Europeiska rådet välkomnar kommissionens första återkommande lägesrapporter på grundval av dess slutsatser från Luxemburg och Cardiff och godkänner rådets bifogade slutsatser av den 7 december 1998 om Europeiska unionens utvidgning. Europeiska rådet framhåller att varje land även i fortsättningen kommer att bedömas var för sig. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att lägga fram sina följande lägesrapporter inför Europeiska rådet i Helsingfors.

59. Europeiska rådet noterar med tillfredsställelse att man i de sex anslutningskonferenserna med Cypern, Ungern, Polen, Estland, Tjeckiska republiken och Slovenien nu förhandlar om sakfrågor och att de första konkreta resultaten har uppnåtts. Europeiska rådet anmodar rådet, kommissionen och kandidatländerna att fortsätta i samma takt, så att förhandlingarna kan gå in i ett intensivt skede under första halvåret 1999.

60. Europeiska rådet välkomnar också de framsteg som nåtts i förberedelserna för anslutningsförhandlingar med Rumänien, Slovakien, Lettland, Litauen och Bulgarien enligt redogörelsen i kommissionens rapporter. Det noterar att övergången från den multilaterala till den bilaterala etappen av den analytiska genomgången av regelverket från och med början av nästa år kommer att tillföra processen ny dynamik och på detta sätt gynna förberedelserna inför förhandlingarna.

61. Europeiska rådet välkomnar Maltas beslut att återuppta sin ansökan om medlemskap i Europeiska unionen och noterar kommissionens avsikt att i början av nästa år lägga fram en aktuell version av sitt positiva yttrande från 1993.

62. Europeiska rådet upprepar unionens beredvillighet att lämna fortsatt föranslutningsstöd under hela processen. Det hälsar med tillfredsställelse den breda politiska överenskommelsen om föranslutningsinstrumenten enligt rådets rapport om Agenda 2000, dock även fortsättningsvis med förbehåll för en övergripande enighet om Agenda 2000.

63. Europeiska rådet understryker den stora vikt som det fäster vid den fortsatta utvecklingen av relationerna mellan EU och Turkiet för att den europeiska strategin för att förbereda Turkiet för medlemskap skall föras framåt. I detta sammanhang erkänner det den centrala betydelsen av det fortsatta genomförandet av den europeiska strategin i enlighet med sina slutsatser från Luxemburg och Cardiff.

64. Europeiska rådet noterade det arbete som utförts av Europakonferensen som forum för politiskt samråd om frågor av allmänt intresse för deltagarna. Ett möte på utrikesministernivå kommer att äga rum under 1999.

65. Europeiska rådet i Helsingfors kommer att beakta Europakonferensens framtida roll och frågan om medlemskap mot bakgrund av en rapport från rådet om arbetet inom konferensen och andra forum som är engagerade i liknande arbete. Samtidigt bekräftade det att Schweiz var inbjudet att bli medlem.

VI. MILJÖ OCH HÅLLBAR UTVECKLING

66. Europeiska rådet bekräftar åter sina åtaganden från Luxemburg och Cardiff om att integrera miljö och hållbar utveckling i all gemenskapspolitik med tanke på Amsterdamfördraget. Det välkomnar de inledande rapporter som lämnats av råden (transport, energi och jordbruk) i denna fråga och uppmanar dem att fortsätta sitt arbete för att lägga fram allomfattande strategier inom dessa sektorer inklusive en tidsplan för flera åtgärder och en uppsättning indikatorer till Europeiska rådet i Helsingfors. Europeiska rådet erkänner att det blir viktigt att miljöintegrering får en relevant behandling i de beslut som skall fattas om jordbruks- och strukturpolitiken inom ramen för Agenda 2000 med beaktande av de framsteg som hittills rapporterats.

67. Det uppmanar rådet att ytterligare utveckla detta arbete i annan gemenskapspolitik, särskilt i råden (utveckling, inre marknad och industri). Rådet bör också betona sektorsövergripande frågor som klimatförändringar och miljödimensionen i sysselsättningen och utvidgningen. I detta sammanhang välkomnar Europeiska rådet rådets

slutsatser om miljöstrategier inför anslutningen och om kärnsäkerhet inom ramen för utvidgningen av Europeiska unionen. Skr. 1998/99:60

68. Kommissionen uppmanas att överlämna en lägesrapport om integrering av miljöpolitiken före Europeiska rådet i Köln, med särskild hänsyn till om miljöbedömningar används i dess viktigare politiska förslag.

69. Vid sitt möte i Helsingfors kommer Europeiska rådet att göra en översyn av de övergripande framstegen i fråga om integrering av miljö och hållbar utveckling för att länka samman de sektorsstrategier som utarbetats av de olika råden, en samordnad rapport om indikatorer som skall läggas fram av kommissionen och den globala bedömningen av det femte miljöhandlingsprogrammet.

70. En av den största utmaningarna på miljöområdet under de närmaste årtiondena är klimatförändringarna. Arbetet med en gemensam och samordnad politik samt åtgärder inom gemenskapen bör intensifieras, med beaktande av att nationella åtgärder är det viktigaste medlet för att uppfylla åtagandena från Kyoto. Europeiska rådet välkomnar handlingsplanen från Buenos Aires och understryker vikten av att den genomförs, så att Kyotoprotokollet snart kan ratificeras. Europeiska rådet i Köln bör överväga en övergripande EU-strategi för klimatpolitiken på grundval av en rapport från kommissionen.

VII. FÖRBEREDELSE INFÖR GENOMFÖRANDET AV AMSTERDAMFÖRDRAGET

71. Europeiska rådet bekräftar åter den vikt som det fäster vid att Amsterdamfördraget skall kunna fungera fullt ut så fort det träder i kraft. Det välkomnar de framsteg som uppnåtts hittills i det förberedande arbetet och understryker behovet av att de nödvändiga åtgärderna skyndsamt avslutas, även på det viktiga området rättsliga och inrikes frågor.

72. Europeiska rådet noterade utkastet till stadga för Europaparlamentets ledamöter och uppmanar de berörda institutionerna att se till att den nödvändiga uppföljningen görs.

73. När det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är Europeiska rådet enigt om att rådets generalsekreterare och höge representant för GUSP skall utnämnas snarast möjligt och att det skall vara en person med en stark politisk profil. Europeiska rådet uppmärksammar det arbete som rådet genomfört för att inrätta en enhet för politisk planering och tidig förvarning inom generalsekretariatet.

74. Europeiska rådet uppmanar rådet att i enlighet med rekommendationerna i sin rapport förbereda gemensamma strategier för Ryssland, Ukraina och Medelhavsområdet, med särskild hänsyn till Barcelonaprocessen och fredsprocessen i Mellanöstern, samt för Västra

Balkan, varvid den första gemensamma strategin skall gälla Ryssland. När ytterligare ämnen för gemensamma strategier skall fastställas, bör även tematiska ämnen övervägas.

75. Europeiska rådet uppmanar rådet att i samförstånd med VEU slutföra arrangemangen för ett ökat ömsesidigt samarbete enligt protokollet om artikel 17 i Fördraget om Europeiska unionen, ändrat genom Amsterdamfördraget, så att dessa kan börja gälla när fördraget träder i kraft.

76. Europeiska rådet välkomnar de nya impulser som tillförts debatten om en gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik. Europeiska rådet anser att GUSP måste stödjas av trovärdig operativ kapacitet för att Europeiska unionen skall kunna spela sin roll fullt ut på den internationella scenen. Det välkomnar den fransk-brittiska förklaring som gjordes den 4 december 1998 i Saint-Malo. De europeiska staternas olika ställningstaganden, bl.a. några medlemsstaters skyldigheter inom Nato, måste beaktas när den europeiska solidariteten stärks.

77. Det välkomnar VEU:s avsikt att granska räkenskaperna för de medel som finns tillgängliga för europeiska operationer.

78. Europeiska rådet uppmanar det tillträdande ordförandeskapet att främja denna debatt mot bakgrund av de diskussioner som hölls vid VEU:s ministermöte i Rom den 16 november och i rådet (allmänna frågor) den 7 december. Europeiska rådet kommer att ta upp denna fråga i Köln den 3-4 juni 1999.

VIII. SUBSIDIARITET

79. Europeiska rådet bekräftar åter sin beslutsamhet att säkerställa fullständig tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Beslut skall fattas så nära Europeiska unionens medborgare som möjligt. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet är rättsligt bindande principer, enligt artikel 3b i EG-fördraget, som måste respekteras fullständigt av institutionerna.

Mot bakgrund av de diskussioner som fördes vid det informella mötet i Pörtschach är rådet enigt om följande:

- Institutionerna skall hädanefter vägledas av de kriterier och den praxis som anges i det protokoll om subsidiaritet och proportionalitet som kommer att bifogas EG-fördraget när Amsterdamfördraget träder i kraft.
- Kommissionens årliga rapport "Bättre lagstiftning" bör utgöra grunden för rapporter och granskningar av det senaste årets utveckling. Framtida rapporter bör läggas fram i god tid för att möjliggöra grundlig diskussion inom de olika institutioner och organ som berörs (Europaparlamentet, rådet, Regionkommittén, COSAC, Ekonomiska och sociala kommittén) och därigenom på bästa möjliga sätt förbereda Europeiska rådet.

- Rådet bör föra en riktlinjedebatt om de framtida grön- och vitböckerna från kommissionen mot bakgrund av subsidiaritetsprincipen så att kommissionens initiativrätt på intet sätt undergrävs.
- Innan kommissionen föreslår viktig ny lagstiftning bör den undersöka om annan befintlig gemenskapslagstiftning som rör samma fråga behöver ändras eller konsolideras, eller upphävas om den inte längre är motiverad.
- Enligt artikel 189 i EG-fördraget skall Europaparlamentet, rådet och kommissionen fullständigt säkerställa principen om att direktiv med avseende på det resultat som skall uppnås skall vara bindande för varje medlemsstat till vilken de är riktade, men skall överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.
- Enligt artikel 190 i EG-fördraget skall grunden för de rättsakter som antas av behöriga institutioner anges, för att motivera deras överensstämmelse med principerna för subsidiaritet och proportionalitet.

80. I december 1999 kommer Europeiska rådet att granska resultaten på de ovannämnda punkterna samt erfarenheterna från den fulla tillämpningen av protokollet om subsidiaritet och proportionalitet.

IX. FÖRBÄTTRING AV EFFEKTIVITETEN INOM INSTITUTIONERNA

81. Europeiska rådet förde en diskussion om EU-institutionernas framtid, särskilt mot bakgrund av den kommande utvidgningen och på grundval av de informella samtalen i oktober i Pörschach. Europeiska rådet
- är enigt om att ratificeringen av Amsterdamfördraget alltjämt står överst bland prioriteringarna. Europeiska rådet i Köln kommer att besluta om hur och när de institutionella frågor som inte har fått någon lösning genom detta fördrag skall lösas före utvidgningen,
 - välkomnar lägesrapporten och de åtgärder som rådet (allmänna frågor) redan vidtagit för att på ett bättre sätt organisera sitt arbete och för att anta effektivare förfaranden, framför allt för att kunna ägna mer tid åt sina väsentliga övergripande funktioner. Det uppmanar rådet (allmänna frågor) att fullfölja denna uppgift till Europeiska rådet i Helsingfors.
 - godkänner att antalet rådssammansättningar skall minska och hälsar rådets rekommendationer med tillfredsställelse,
 - ser fram emot den rapport som kommissionens ordförande håller på att utarbeta om den interna reformen av kommissionen,
 - noterar med tillfredsställelse att generalsekreterarens rapport om hur rådet skall fungera med tanke på unionens utvidgning kommer att läggas fram i början av 1999.

82. Europeiska rådet upprepar den vikt det tillmäter en effektiv kamp mot bedrägerier, korruption och annan brottslig verksamhet som påverkar unionens ekonomiska intressen. Europeiska rådet uppmanar gemenskapens alla institutioner och organ samt medlemsstaterna att beslutsamt delta i denna kamp. Europeiska rådet välkomnar kommissionens förslag att upprätta en europeisk byrå för utredning av bedrägerier. Det noterar att

detta förslag kräver en oberoende interinstitutionell byrå som kommer att få i uppdrag att utreda bedrägerier som skadar gemenskapens budget både i medlemsstaterna och i gemenskapens institutioner och organ. Det uppmanar institutionerna att behandla detta förslag så att ett beslut kan fattas utan dröjsmål och under alla omständigheter före Europeiska rådets möte i Köln. Kampen mot bedrägerier kommer att ses över vid Europeiska rådets möte i Helsingfors.

X. RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

83. Europeiska rådet ställer sig bakom den handlingsplan som rådet och kommissionen har utarbetat om att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, vilken sedan Amsterdamfördraget trätt i kraft öppnar en ny dimension för åtgärder på området rättsliga och inrikes frågor och i vilken en konkret ram anges för hur verksamheten på dessa områden skall bedrivas. Europeiska rådet uppmanar rådet att genast påbörja genomförandet av de prioriteringar på två års sikt som fastställs i handlingsplanen.

84. Europeiska rådet begär att särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att skapa ett europeiskt rättsområde i enlighet med Amsterdamfördraget, med de nödvändiga instrumenten för ett effektivt rättsligt och polisiärt samarbete särskilt inom Schengenområdet, att vidareutveckla Europols roll som ett operativt redskap för medlemsstaterna i kampen mot den organiserade brottsligheten och att utarbeta en övergripande strategi i fråga om migration.

85. På området asyl och invandring erinrar Europeiska rådet om behovet av övergripande lösningar för tillfälligt skydd och ett system för europeisk solidaritet. Europeiska rådet uppmanar rådet att fortsätta sitt arbete beträffande tillfälligt skydd, europeisk solidaritet, Eurodac, bestämmelser om medborgare från tredje land och en övergripande strategi i fråga om migration. I detta sammanhang välkomnar det rådets beslut att inrätta en högnivågrupp för frågor som rör asyl och migration.

86. Europeiska rådet betonar vikten av att Schengen snabbt integreras i Europeiska unionen. Rådet efterlyser särskilt lösningar på problemet om hur de rättsliga grunderna för Schengenregelverket skall anges samt hur Schengens informationssystem och Schengen-sekretariatet skall integreras inom EU. Europeiska rådet hälsar med tillfredsställelse att förhandlingarna med Island och Norge är nära att slutföras.

87. Europeiska rådet välkomnar att Europolkonventionen har trätt i kraft och att Europol inom kort skall inleda sin verksamhet och på så sätt skapa förutsättningar för ett närmare polissamarbete i kampen mot alla betydande former av organiserad brottslighet.

88. Europeiska rådet uppmanar rådet att lösa de återstående frågorna i samband med utkastet till konvention om inbördes rättshjälp i brottmål.

89. Europeiska rådet behandlade rapporten om hur handlingsplanen för kamp mot den organiserade brottsligheten, som godkändes vid dess möte i Amsterdam, har genomförts. Det är medvetet om de betydelsefulla framsteg som gjorts men understryker att ytterligare arbete måste göras, särskilt när det gäller medlemsstaternas snara ratificering av de relevanta konventionerna. Europeiska rådet begär med utgångspunkt i handlingsplanen att EU:s insatser mot den organiserade brottsligheten skall förstärkas med ledning av de nya möjligheter som ges i Amsterdamfördraget. Europeiska rådet hälsar även med tillfredsställelse att en övergripande strategi för att förebygga organiserad brottslighet har utarbetats och begär att konkreta åtgärder skall vidtas för att följa upp denna strategi.

90. Europeiska rådet behandlade rapporten om narkotika och narkotikarelaterade frågor. Det uppmanar institutionerna att gå vidare med en integrerad och väl avvägd strategi mot narkotika för perioden efter 1999, med beaktande av de nya möjligheter som Amsterdamfördraget ger. De experter som är knutna till Europeiskt centrum för övervakning av narkotika och narkotikaberoende samt Europol bör anlitas i full utsträckning i detta sammanhang. Europeiska rådet välkomnar att olika regionala samarbetsinitiativ utvecklas och uppmanar till att de som berör Latinamerika och Centralasien ofördröjligen förs framåt. På det internationella planet måste genomförandet av riktlinjerna från UNGASS få fullt stöd.

91. Europeiska rådet uppmanar rådet att studera olika sätt att stärka säkerheten vid unionens yttre gränser och i detta sammanhang förslaget om en konferens om säkerheten i regionen kring Adriatiska havet och Joniska havet.

92. Europeiska rådet välkomnar initiativen för skydd av barn. Framförallt har det konstaterats att barnpornografi på Internet är ett världsomspännande problem som kräver en samordnad strategi på internationell nivå, särskilt inom FN:s ram. Rådet uppmanas att sörja för att dessa initiativ effektivt följs upp både på europeisk nivå och internationellt.

93. Vid det särskilda möte som Europeiska rådet kommer att hålla i Tammerfors den 15-16 oktober 1999 skall de framsteg som gjorts utvärderas, och ytterligare riktlinjer skall ges i fråga om unionens åtgärder på området rättsliga och inrikes frågor.

XI. NORDIRLAND

94. Europeiska rådet är medvetet om hur viktigt det är att fullfölja den historiska överenskommelsen i Belfast den 10 april och utnyttja de möjligheter som denna överenskommelse ger. Det upprepar sin beslutsamhet, som Europaparlamentet och kommissionen till fullo delar,

att Europeiska unionen bör fortsätta att spela en aktiv roll för att främja varaktig fred och välstånd i Nordirland och bekräftar på nytt slutsatserna från Europeiska rådet i Cardiff i detta avseende. Skr. 1998/99:60

XII. IDROTT

95. Mot bakgrund av den förklaring om idrott som är bifogad till Amsterdamfördraget och väl medvetet om idrottens sociala roll uppmanar Europeiska rådet kommissionen att lägga fram en rapport för Europeiska rådet i Helsingfors om hur man kan bevara den nuvarande uppbyggnaden av idrotten och upprätthålla idrottens sociala funktion inom gemenskapen.

96. Europeiska rådet understryker sin oro över utbredningen av doping inom idrotten och över allvaret i detta problem, som undergräver inställningen till idrott och äventyrar folkhälsan. Europeiska rådet framhåller att insatser på EU-nivå är nödvändiga och uppmanar medlemsstaterna att tillsammans med kommissionen och internationella idrottsorganisationer gå igenom möjliga åtgärder för att intensifiera kampen mot denna fara, framför allt genom bättre samordning av redan befintliga nationella åtgärder.

XIII. YTTRE FRÅGOR

Schweiz

97. Europeiska rådet välkomnar varmt det lyckade utfallet av förhandlingarna med Schweiz om ett övergripande och väl avvägt paket med sju betydelsefulla sektorsavtal. Detta avtalspaket kommer att bredda och ytterligare förstärka de redan fasta band som EU har med Schweiz.

Internationell handel/WTO

98. Europeiska rådet upprepar sitt åtagande gentemot WTO som grundvalen för EU:s handelspolitik och som den viktigaste ramen för att ytterligare liberalisera handeln. Europeiska rådet bekräftar åter sitt stöd till övergripande och breda WTO-förhandlingar som skall inledas år 2000 och uppmanar kommissionen att intensifiera arbetet för att säkerställa enighet om detta mål vid WTO:s tredje ministerkonferens i slutet av 1999.

De transatlantiska förbindelserna

99. Europeiska rådet ser fram emot toppmötena mellan EU och Kanada och mellan EU och USA den 17 och 18 december som ytterligare steg för att bredda och fördjupa de transatlantiska förbindelserna. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som gjorts i genomförandet av det transatlantiska ekonomiska partnerskapet genom att ett åtgärdsprogram upprättats tillsammans med USA. Europeiska rådet uppmanar till det fäster vid att de bilaterala handelsförbindelserna med USA utvecklas inom ramen för en multilateral handelsordning och understryker det fortsatta

behovet av att bestämmelserna i WTO-avtalet om tvistlösning fullt ut respekteras vid lösningen av bilaterala tvister. I detta sammanhang är det Europeiska rådets bestämda åsikt att möjligheterna att genomföra den multilaterala handelsordningen beror på om parterna till denna kan undvika att vidta ensidiga åtgärder som strider mot reglerna i WTO:s tvistlösningssystem, vilket utgör kärnan i handelsordningen.

Sydafrika

100. Europeiska rådet diskuterade de framsteg som gjorts i förhandlingarna med Sydafrika om ett omfattande handelsutvecklings- och samarbetsavtal. Det noterade att högst betydande framsteg har gjorts men att några punkter ännu kvarstår. Det framhöll den politiska vikten av detta avtal enligt andan vid mötet med president Mandela i Cardiff. Europeiska rådet uppmanar rådet att på grundval av ett kompromissförslag från kommissionen slutföra förhandlingarna så snart som möjligt och senast före Europeiska rådets möte i mars. Det kommer att kräva bemödanden från ömse sidor.

Sydosteuropa

101. Europeiska rådet erinrar om det nära intresse som Europeiska unionen har av att samtliga länder i Sydosteuropa utvecklas politiskt och ekonomiskt och av stabilitet och välbefinnande i hela regionen. EU bidrar i betydande grad till dessa mål, dels genom utvidgningsprocessen, som omfattar flera av de berörda länderna, dels genom den regionala strategin som berör länder på västra Balkan. Europeiska rådet uttrycker sin föresats att fullfölja dessa målsättningar.

Västra Balkan

102. Europeiska rådet understryker nödvändigheten av att båda sidor i Kosovo-krisen fullt ut och omedelbart efterlever säkerhetsrådets resolutioner nr 1160, 1199, 1203 och 1207 för att en fredlig lösning skall uppnås. Det beklagar det bristande engagemanget hos båda parter för att stödja förhandlingsprocessen och vädjar till Förbundsrepubliken Jugoslaviens regering och till ledningen för kosovoalbanerna att under samtalen visa prov på den flexibilitet som behövs för att en överenskommelse skall kunna nås om Kosovos framtida status. Europeiska rådet bekräftar åter EU:s beslutsamhet, manifesterad genom de aktiva insatser som gjordes av EU:s särskilda sändebud Wolfgang Petritsch, att stödja den politiska processen, att bidra till humanitära insatser samt att, så snart parterna nått fram till sådan en överenskommelse, hjälpa till med återuppbyggnaden av Kosovo, bland annat genom en konferens mellan givarländer.

103. I övertygelsen om att demokrati i Förbundsrepubliken Jugoslavien är av avgörande betydelse för fred och stabilitet på Balkan fördömer Europeiska rådet trakasserierna mot oberoende medier och upprepar EU:s

krav på demokratiska reformer och fria medier i Förbundsrepubliken Jugoslavien. Europeiska rådet kräver även att samarbete fullt ut sker med den internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien. Europeiska unionen kommer aktivt att fortsätta att uppmuntra och stödja president Djukanovic och den valda regeringen i det reformprogram som för närvarande pågår i Montenegro för att främja ett demokratiskt och modernt samhälle.

104. Inför det fredsgenomförande rådets kommande möte i Madrid (den 15-16 december) uppmanar Europeiska rådet samtliga berörda parter att bidra till fortsatta framsteg i riktning mot en normalisering i Bosnien och Hercegovina, särskilt i fråga om flyktingars återvändande. Det bekräftade sitt fortsatta starka stöd för den höge representanten Carlos Westendorps bemödanden.

105. Europeiska rådet välkomnar före detta jugoslaviska republiken Makedoniens bidrag till att skapa stabilitet i regionen och uppmanar den nya regeringen i Skopje att fortsätta det ekonomiska och politiska reformprogrammet och samarbetet mellan de etniska grupperna.

106. Europeiska unionen noterar vissa uppmuntrande förbättringar i Kroatiens inställning till återvändande för flyktingarna. Europeiska unionen vädjar enträget till Kroatiens regering att fortsätta sina ansträngningar att fullgöra alla sina åtaganden, särskilt i fråga om flyktingars återvändande, medierna och vallagen.

107. Europeiska rådet välkomnar det albanska folkets godkännande av en ny författning som ett nödvändigt steg i riktning mot politisk stabilitet. Europeiska rådet uppmanar alla parter, särskilt Demokratiska partiet, att medverka i de demokratiska och parlamentariska institutionerna. Europeiska rådet understryker att EU är berett att stödja den albanska regeringens reformansträngningar, inte minst på områdena allmän säkerhet och ekonomi.

108. Europeiska rådet understryker den vikt man i EU:s förbindelser med samtliga dessa länder tillmäter villkorlighet inom ramen för EU:s regionala strategi.

Nordlig dimension

109. Europeiska rådet välkomnade kommissionens interimrapport om en nordlig dimension i Europeiska unionens politik. Det underströk hur viktigt detta ämne var för både unionens inre politik och dess yttre förbindelser, särskilt med Ryssland och Östersjöregionen. Det framhävde behovet av att utöka kontakterna med alla berörda länder för att utarbeta ett koncept för den nordliga dimensionen och uppmanade rådet att på grundval av kommissionens interimrapport fastställa riktlinjer för åtgärder på relevanta områden. Europeiska rådet välkomnar det

finländska initiativet att i samarbete med Europeiska kommissionen anordna en konferens om denna fråga under andra halvåret 1999. Skr. 1998/99:60

110. När det gäller problemet med utbränt kärnbränsle och kärnavfall i nordöstra Ryssland tog Europeiska rådet del av resultaten från toppmötet mellan EU och Ryssland i Wien. Det välkomnade den gemensamma förståelsen av att ett antal kvarstående frågor måste tas upp till behandling med ännu starkare ansträngningar för att lösa detta allvarliga miljöproblem.

Ryssland

111. Europeiska rådet har ingående diskuterat situationen i Ryssland. Det välkomnar rådets lägesrapport om utformningen av en övergripande EU-politik gentemot Ryssland. Europeiska rådet bekräftar åter den betydelse som Ryssland har som strategisk partner till unionen, något som visade sig vid toppmötet i Wien den 27 oktober mellan EU och Ryssland. Europeiska rådet betonar unionens solidaritet med Ryssland och dess folk i den nuvarande ekonomiska krisen. Denna kris yttrar sig på många sätt. Det måste också EU:s och det övriga världssamfundets svar på krisen göra. Europeiska rådet understryker unionens beredvillighet att hjälpa Ryssland att genom trovärdiga och varaktiga marknadsbaserade reformer komma igenom krisen, samtidigt som överhängande sociala behov tillgodoses och med ett fortsatt åtagande för demokrati, mediefrihet, rättsprinciper och respekt för de mänskliga rättigheterna.

112. Europeiska rådet välkomnar de ansträngningar som redan gjorts för att ge unionens bistånd till Ryssland en ny inriktning, särskilt genom att föra genomförandet av avtalet om partnerskap och samarbete framåt. Europeiska rådet uppmanar rådet att snarast möjligt fatta beslut om livsmedelshjälp till Ryssland, tillsammans med lämpliga kontrollmekanismer. Europeiska rådet anmodar rådet att fortsätta sitt arbete på en övergripande EU-politik genom att fastställa hur EU:s prioriterade områden skall föras framåt och i vilken takt detta skall ske.

De nya oberoende staterna

113. Europeiska rådet uttryckte också sina farhågor i fråga om den försämrade ekonomiska situationen i de nya oberoende staterna, särskilt de som har nära finansiella eller handelsmässiga förbindelser med Ryssland. Det uppmanar därför Europeiska kommissionen att överlämna en rapport till rådet om händelseutvecklingen på detta område, med förslag till hur dessa ekonomiska problem skall angripas, inte bara inom ramen för de befintliga biståndsprogram som står till dess förfogande utan även genom partnerskaps- och samarbetsavtalen när dessa träder i kraft.

114. Europeiska rådet bekräftade den grundläggande betydelse som det tillmäter partnerskapsbanden mellan Europeiska unionen och Ukraina. Europeiska rådet välkomnade att förbindelserna stärkts inom ramen för partnerskaps- och samarbetsavtalet och genom det framgångsrika toppmötet i Wien i oktober 1998.

115. Europeiska rådet uppmuntrar den ukrainska regeringen att konsekvent och beslutsamt fullfölja de ekonomiska reformerna och tillförsäkrar den EU:s stöd. Europeiska rådet bekräftar även sitt stöd till Ukrainas beslut att stänga kärnkraftverket i Tjernobyl senast år 2000 i enlighet med samförståndsavtalet med G-7.

Europa-Medelhavspartnerskapet

116. Europeiska rådet bekräftade åter den vikt det tillmäter Europa-Medelhavspartnerskapet och framhöll sin tillfredsställelse med den pågående mångfasetterade dialogen inom detta forum. Det tredje Europa-Medelhavsmötet på ministernivå i Stuttgart i april 1999 kommer att ge unionen och dess partner i Medelhavsområdet tillfälle att fortsätta sitt framgångsrika arbete och ge partnerskapet nya impulser.

Fredsprocessen i Mellanöstern

117. Europeiska rådet erinrade om sina slutsatser från Cardiff och välkomnade den nya dynamik i fredsprocessen som skapats genom Wye River-avtalet den 23 oktober 1998. Europeiska rådet noterar de framsteg som båda sidorna hittills gjort i genomförandet av avtalet men beklagar de nyligen inträffade våldshandlingarna, de ömsesidiga beskyllningarna och uppställandet av nya villkor som riskerar att omintetgöra de bräckliga framsteg som gjorts sedan Wye River. Europeiska rådet uppmanar parterna att visa återhållsamhet, avstå från ensidiga handlingar och fullt ut, i tid och med uppriktig vilja genomföra de återstående bestämmelserna och därigenom bidra till att återupprätta det förtroende som är nödvändigt för att fredsprocessen skall kunna fullföljas på grundval av de avtal som ingåtts i Oslo och i Madrid.

118. Vid den konferens som nyligen hölls i Washington om fred och utveckling i Mellanöstern upprepade EU - som största kollektiva givare till palestinierna - sin fasta föresats, som kommit till uttryck i Europeiska unionens särskilda sändebud Miguel Moratinos aktiva insatser, att politiskt och ekonomiskt och i samverkan med USA och andra berörda parter bidra till att fredsprocessen till alla delar blir en framgång.

119. Europeiska rådet bekräftar sitt stöd för de ansträngningar som FN:s generalsekreterare har gjort för att nå en övergripande uppgörelse på Cypern och i synnerhet för den process som har utvecklats av hans vice särskilda representant med målet att minska spänningen och främja framsteg mot en rättvis och varaktig uppgörelse på grundval av säkerhetsrådets resolutioner i frågan.

Irak

120. Europeiska rådet diskuterade situationen när det gäller Irak. Det fördömer att Iraks upprepade underlåtenhet att fullgöra sina åtaganden att samarbeta med UNSCOM. Det lovar att kraftfullt stödja UNSCOM och IAEA och uppmanar Irak att följa säkerhetsrådets resolutioner och att fullt ut bidra med det samarbete som är nödvändigt för att säkerhetsrådet på grundval av en rapport från Förenta nationernas generalsekreterare skall kunna fortsätta med en övergripande granskning.

Området kring de stora sjöarna

121. Europeiska rådet noterar att den väpnade konflikten i Demokratiska republiken Kongo förvärras och internationaliseras, vilket i samband med den nuvarande militära upptrappningen i området utgör ett allvarligt hot mot den stabilitet som krävs för hela regionens utveckling. Europeiska rådet bekräftar på nytt sitt stöd för principerna om Demokratiska republiken Kongos och dess grannländers territoriella integritet och suveränitet och väddar om att fientligheterna omedelbart skall upphöra, att de utländska trupperna skall dra sig tillbaka från Demokratiska republiken Kongo och förhandlingar inledas mellan alla berörda parter för att nå en snar politisk lösning av konflikten. Europeiska rådet välkomnar ansträngningarna i den riktningen vid det afrikansk-franska toppmötet i Paris. Det bekräftar sitt stöd för Europeiska unionens särskilda sändebud Aldo Ajellos arbete. Unionen uppmanar dessutom de politiska ledarna i regionen att respektera mänskliga rättigheter och humanitära lagar.

Östtimor

122. Europeiska rådet hoppas att de uppmuntrande resultaten av förhandlingarna mellan Portugal och Indonesien under FN:s generalsekreterares beskydd kommer att följas av påtagliga framsteg på fältet, främst genom en verklig och kraftig minskning av Indonesiens militära närvaro i området, frigivning av den östtimorianske ledaren Xanana Gusmão och alla politiska fångar och inrättande av en permanent FN-närvaro i Östtimor. Europeiska rådet anser att en definitiv lösning på den östtimorianska frågan inte är möjlig utan fria val för att utröna den östtimorianska befolkningens verkliga vilja.

123. Europeiska rådet betonar att övergångsprocessen i Macao utvecklar sig i positiv riktning. Rådet väntar sig att förverkligandet av Kinas och Portugals gemensamma förklaring från 1987 kommer att bidra till en smidig överföring av ansvaret den 20 december 1999 och att full respekt för den höga graden av autonomi i den framtida särskilda administrativa regionen kommer att garantera att Macao kan behålla sin specifika sociala, ekonomiska, juridiska och kulturella identitet. Europeiska rådet är övertygat om att de förbindelser och samarbetslänkar som finns mellan Europeiska unionen och Macao kommer att förstärkas och ge ett positivt bidrag till framsteg och stabilitet i området.

Orkanen Mitch

124. Europeiska rådet förklarar sin solidaritet med Centralamerikas befolkning, som drabbats av de dramatiska konsekvenser, förluster i döda och sårade och materiella skador som orkanen Mitch förorsakat. Utöver den katastrofhjälp som Europeiska unionen och dess medlemsstater sänt till området uppmanar Europeiska rådet kommissionen att snarast förelägga rådet en handlingsplan för återuppbyggnadssamarbete i området. Det uppmanar rådet att sammankalla ett särskilt möte med de centralamerikanska länderna för att diskutera planen. Europeiska rådet uppmanar rådet och kommissionen att överväga möjligheterna att lätta på den börda som utlandsskulderna innebär för de berörda länderna.

Bilaga 13: Ratifikationsläget för Amsterdamfördraget

Skr. 1998/99:60

Sammanställning över ratifikationsläget för Amsterdamfördraget den 31 december 1998

Medlemsland	Datum för ratifikation
Belgien	
Danmark	24 juni 1998
Finland	15 juli 1998
Frankrike	
Grekland	
Irland	30 juli 1998
Italien	24 juli 1998
Luxemburg	4 september 1998
Nederländerna	31 december 1998
Portugal	
Spanien	
Storbritannien	15 juni 1998
Sverige	15 maj 1998
Tyskland	7 maj 1998
Österrike	21 juli 1998

Bilaga 14: Svenska ledamöter i Europaparlamentet

Skr. 1998/99:60

Av Europaparlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. De svenska ledamöterna innehar följande platser (98-12-15):

ESP - Europeiska socialdemokratiska partiets grupp (socialdemokraterna)

Veronica Palm (s): Fr.o.m. 6 oktober 1998 ledamot i utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning och media (C12) samt utskottet för kvinnors rättigheter (C19). Suppleant i utskottet transport och turism (C10). Suppleant i delegationen för förbindelser med Ryssland (D5).

Jan Andersson (s): Ledamot i utskottet för socialfrågor och sysselsättning (C8). Suppleant i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter och inrikesfrågor (C14). Vice ordförande i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Lettland.

Anneli Hulthén (s): Ledamot i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd (C11). Suppleant i utskottet för socialfrågor och sysselsättning (C8). Ledamot och förste vice ordförande i delegationen för förbindelser med Estland (D2).

Maj-Lis Lööv (s): Ledamot i utskottet för utveckling och samarbete (C13). Suppleant i utskottet för institutionella frågor (C16) samt i utskottet för kvinnors rättigheter (C19). Ledamot i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Ungern (DM5). Suppleant i den gemensamma församlingen av Europaparlamentets ledamöter för konventionen mellan stater i Afrika, Västindien och Stilla Havet och Europeiska unionen (AVS-EU). Vice ordförande i socialistgruppen.

Maj Britt Theorin (s): Ledamot i utskottet för utrikes-, säkerhets- och försvarsfrågor (C1). Ledamot i den tillfälliga undersökningskommittén för gemenskapens transiteringssystem (CT). Suppleant i utskottet för externa ekonomiska förbindelser (C6). Ledamot i underutskottet för säkerhet och nedrustning (SC1A). Andre vice ordförande i delegationen för förbindelser med Sydafrika (D24).

Yvonne Sanberg-Fries (s): Fr.o.m. 6 oktober 1998 ledamot i budgetutskottet (C3) och budgetkontrollutskottet (C15). Suppleant i utskottet för regionalpolitik (C9).

Sören Wibe (s): Ledamot i utskottet för ekonomi, valutafrågor och industripolitik (C4) och i utskottet för arbetsordning, valprovning och ledamöters immunitet (C18). Suppleant i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (C2). Ledamot och ordförande i delegationen till Europeiska ekonomiska samarbetsområdets gemensamma

parlamentarikerkommitté (EES) samt ledamot i delegationen för Skr. 1998/99:60 förbindelser med Schweiz, Island och Norge (D8).

EPP - Europeiska folkpartiets grupp - Kristdemokratiska gruppen (moderaterna)

Staffan Burenstam Linder (m): Viceordförande i EPP-gruppen. Ledamot i utskottet för utrikes-, säkerhets- och försvarsfrågor (C1). Suppleant i underutskottet för monetär politik (SC4). Ledamot i delegationen för förbindelser med Lettland (D3).

Gunilla Carlsson (m): Ledamot i utskottet för ekonomi, valutafrågor och industripolitik. Suppleant i utskottet för socialfrågor och sysselsättning (C8). Suppleant i delegationen för förbindelser med Estland (D2).

Charlotte Cederschiöld (m): Ledamot och vicekoordinator för EPP-gruppen i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter och inrikesfrågor (C14). Suppleant i utskottet för institutionella frågor (C16). Ledamot i delegationen för förbindelser med Tjeckien.

Per Stenmarck (m): Ledamot i utskottet för transport och turism (C10). Suppleant i budgetutskottet (C3). Förste vice ordförande i delegationen för förbindelser med Litauen (D4).

Ivar Virgin (m): Ledamot i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd (C11). Suppleant i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (C2). Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Polen (DM4)

ELDR - Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiets grupp (centern och folkpartiet)

Hadar Cars (fp): Ledamot av utskottet för utrikes-, säkerhets-, och försvarsfrågor (C1). Suppleant av budgetutskottet (C3) och utskottet för kvinnors rättigheter (C19). Ledamot av delegationen för förbindelser med fd Jugoslavien samt Albanien.

Hans Lindqvist (c): Ledamot i utskottet för sociala frågor och sysselsättning (C8) och underutskottet för monetär politik (SC4). Suppleant i utskottet för ekonomi, valutafrågor och industripolitik (C4) samt i utrikesutskottet (C1). Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Slovakien (DM7).

Karl Erik Olsson (c): Ledamot i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd (C11) samt i fiskeriutskottet (C17). Suppleant i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (C2). Ordförande för

delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Tjeckien (DM6). Skr. 1998/99:60

GUE/NGL - Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster (vänsterpartiet)

Marianne Eriksson (v): Ledamot i utskottet för socialfrågor och sysselsättning (C8) och utskottet för kvinnors rättigheter (C19). Suppleant i utskottet för rättsliga frågor och medborgarrätt (C7). Ledamot i delegationen för förbindelser med Litauen (D4) och suppleant i delegationen för relationer med Ryssland (D5).

Jonas Sjöstedt (v): Ledamot i utskottet för institutionella frågor (C16). Suppleant i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd (C11). Ledamot i delegationen till Europeiska ekonomiska samarbetsområdets (EES) gemensamma parlamentarikerkommitté och suppleant i delegationen för relationer med Estland (D2).

Jörn Svensson (v): Ledamot i utskottet för ekonomi, valutafrågor och industripolitik (C4). Suppleant i budgetutskottet (C3). Ledamot i delegationen för förbindelser med Lettland (D3) och suppleant i delegationen för relationer med Litauen (D4). Arbetar därutöver med frågor rörande jordbruk och offentlig sektor.

V - Gruppen de gröna i Europaparlamentet (miljöpartiet)

Per Gahrton (mp): Ledamot i utskottet för utrikes-, säkerhets- och försvarsfrågor (C1). Suppleant i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd (C11). Ordförande i delegationen för förbindelser med Kina (D19).

Ulf Holm (mp): Ledamot i utskottet för budgetkontroll (C5). Suppleant i utskottet för forskning, teknologisk utveckling och energi (C5). Ledamot i delegationen för förbindelser med länderna i Sydasien och Sydasiatiska organisationen för regionalt samarbete (SAARC) (D21).

Malou Lindholm (mp): Ledamot i utskottet för regionalpolitik (C9). Suppleant i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter och inrikesfrågor (C14). Ledamot i delegationen för förbindelser med Lettland (D3).

Inger Schörling (mp): Ledamot i utskottet för socialfrågor och sysselsättning (C8). Suppleant i utskottet för institutionella frågor (C16). Ledamot i delegationen för förbindelser med AVS-länderna (Afrika, Västindien och Stilla Havet) och suppleant i delegationen för förbindelser med Japan (D18).

Bilaga 15: Europeiska kommissionens ledamöter

Skr. 1998/99:60

1998 hade kommissionen följande ledamöter:

Jacques Santer

Ordförande

Generalsekretariatet

Rättstjänsten

Analys- och prognosgruppen

Allmänna tjänsteinspektionen

Gemensamma tjänsten för tolkning och konferenser

Talesmannen

Monetära frågor (tillsammans med Yves-Thibault de Silguy)

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt mänskliga rättigheter (tillsammans med Hans van den Broek)

Institutionella frågor och mellanstatliga konferenser (tillsammans med Marcelino Oreja)

Sir Leon Brittan

Vice ordförande

Yttre förbindelser med Nordamerika, Australien, Nya Zeeland, Japan, Kina, Korea, Hongkong, Macao och Taiwan

Den gemensamma handelspolitiken

Förbindelser med OECD och Världshandelsorganisationen (WTO)

Manuel Marín

Vice ordförande

Yttre förbindelser med södra Medelhavsområdet, Mellanöstern, Latinamerika och Asien (utom Japan, Kina, Korea, Hongkong, Macao och Taiwan), inbegripet frågor rörande utvecklingsbistånd.

Martin Bangemann

Ledamot av kommissionen

Industrifrågor

Informations- och telekommunikationsteknik

Karel Van Miert

Ledamot av kommissionen

Konkurrens

Hans van den Broek

Ledamot av kommissionen

Yttre förbindelser med länderna i Öst- och Centraleuropa och de länder som uppstått ur före detta Sovjetunionen samt Mongoliet; Turkiet, Cypern, Malta och andra europeiska länder

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt mänskliga rättigheter (i samråd med ordföranden)

Utrikestjänsten

João de Deus Pinheiro

Ledamot av kommissionen
Yttre förbindelser med staterna i Afrika, Västindien och
Stillahavsområdet (AVS), Sydafrika, inbegripet frågor rörande
utvecklingsbistånd
Lomékonventionen

Pádraig Flynn

Ledamot av kommissionen
Sysselsättning och sociala frågor
Förbindelser med Ekonomiska och sociala kommittén

Marcelino Oreja

Ledamot av kommissionen
Förbindelser med Europaparlamentet
Förbindelser med medlemsstaterna vad avser öppenhet, kommunikation
och information
Kulturella och audiovisuella frågor
Publikationsbyrå
Institutionella frågor och förbindelser med regeringskonferensen 1996
(i samråd med ordföranden)

Anita Gradin

Ledamot av kommissionen
Frågor om invandring samt rättsliga och inrikes frågor
Förbindelser med ombudsmannen
Ekonomisk styrning
Bedrägeribekämpning

Edith Cresson

Ledamot av kommissionen
Vetenskap, forskning och utveckling
Gemensamma forskningscentret
Utbildning, yrkesutbildning och ungdom

Ritt Bjerregaard

Ledamot av kommissionen
Miljö
Kärnsäkerhet

Monika Wulf-Mathies

Ledamot av kommissionen
Regionalpolitik
Förbindelser med Regionkommittén
Sammanhållningsfonden (i samråd med Neil Kinnock och Ritt
Bjerregaard)

Neil Kinnock

Ledamot av kommissionen
Transporter (inbegripet de transeuropeiska nätverken)

Mario Monti

Ledamot av kommissionen
Den inre marknaden
Finansiella tjänster och ekonomisk integration
Tull och indirekta skatter
Direkta skatter

Frans Fischler

Ledamot av kommissionen
Jordbruk och landsbygdens utveckling

Emma Bonino

Ledamot av kommissionen
Fiske
Konsumentpolitik
Europeiska gemenskapens kontor för humanitärt bistånd

Yves-Thibault de Silguy

Ledamot av kommissionen
Ekonomiska och finansiella frågor
Monetära frågor (i samråd med ordföranden)
Lån och investeringar
Statistikkontoret

Erkki Liikanen

Ledamot av kommissionen
Budget
Personal och administration
Översättning och informationsteknik

Christos Papoutsis

Ledamot av kommissionen
Energi och Euratoms försörjningskontor
Små och medelstora företag
Turism

Bilaga 16: Svenska ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén

Ekonomiska och sociala kommittén har fr.o.m den 21 september 1998 följande svenska ledamöter:

Margareta Regnell, SAF

Göran Lagerholm, Sveriges Industriförbund

Christina Lundh, Företagarnas Riksorganisation

Sture Lindmark, Grossistförbundet Svensk Handel

Lars Kritz, Industriförbundet

Leif Hägg, LO

Lars Nyberg, LO

Uno Westerlund, TCO

Ernst Erik Ehnmark, SACO

Staffan Nilsson, LRF

Jan Olsson, Kooperativa Institutet

Christina Wahrolin, Handikappförbundets Samarbetsorganisation

Anita Harriman, Sveriges Konsumentråd

Turid Ström, Sveriges Konsumentråd

Bilaga 17: Svenska ledamöter i Regionkommittén

Regionkommittén hade 1998 följande svenska ledamöter/ersättare

Ledamöter	Ersättare
Roger Kaliff (s), Kalmar (ordf)	Ann Beskow (s), Orsa
Evalisa Birath-Lindvall (s), Stenungsund	Lars Bjurström (s), Örebro
Göran Färm (s), Norrköping	Endrick Nordvall (s), Göteborg
Bernth Jonsson (s), Karlskrona	Siwert Nordvall (s), Kiruna
Catharina Tarras-Wahlberg (s), Stockholm	Ulla Olander (s), Skövde
Margot Wikström (s), Umeå	Ulla Pettersson (s), Visby t.o.m. 1998-09-30
Christina Tallberg (s), Stockholm	Per-Olof Svensson (s) Ljusdal t.o.m. 1998-09-30
Anders Gustâv (m), Solna (vice ordf)	Catarina Segersten-Larsson (m), Kil
Henrik Hammar (m), Kristianstad	Bengt-Anders Johansson (m), Gislaved
Anders Knape (m), Karlstad	Agneta Granberg (m), Göteborg
Lars Nordström (fp), Göteborg	Ulla Norgren (fp), Sundsvall
Kent Johansson (c), Skara	Arne Jonsson (c), Norrköping

Bilaga 18: Samarbetet inom EU – skillnaden mellan EG och EU

Samarbetet inom Europeiska unionen (EU) brukar beskrivas som ett samarbete inom tre pelare.

Det traditionella gemenskapssamarbetet inom Europeiska gemenskapen (EG) återfinns i den första pelaren och grundar sig på EG-fördraget. I denna pelare finns även samarbetet inom de övriga gemenskaperna, dvs. det samarbete som grundas på Kol- och stålfördraget och Euratom-fördraget. Sålunda hör samarbetet i bl.a. tull- och handelspolitiska frågor, den inre marknaden, den ekonomiska och monetära unionen (EMU), konsumentpolitiken och miljöpolitiken hemma i första pelaren. På dessa områden kan gemenskapen lagstifta genom t.ex. förordningar och direktiv.

Samarbetet i den första pelaren skiljer sig från sedvanligt internationellt samarbete genom att medlemsstaterna i de grundläggande fördragen har överlåtit vissa beslutsbefogenheter till gemenskapsinstitutionerna. Det gäller bl.a. befogenheten att besluta bindande föreskrifter och att ingå internationella överenskommelser på vissa områden. På grundval av fördragen och gemenskapslagstiftningen har en särskild rättsordning, EG-rätten eller gemenskapsrätten, utvecklats. Samarbetet i första pelaren betecknas som överstatligt bl.a. genom att medlemsstaterna har överlämnat vissa beslutsbefogenheter till gemenskapsinstitutionerna.

Samarbetet i den andra pelaren rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Samarbetet i den tredje pelaren rör inrikes och rättsliga frågor. Samarbetet i dessa pelare grundas på Unionsfördraget.

I andra och tredje pelaren har inga beslutsbefogenheter förts över från medlemsstaterna till EU. Medlemsstaterna är bundna av de gemensamma besluten på samma sätt som normalt följer av ett internationellt samarbete enligt folkrättens regler. Det är alltså fråga om ett mellan-statligt samarbete i dessa pelare.

Bilaga 19: Förkortningslista

ACP	African, Carribean and Pacific countries, se AVS
AMI	Multilaterala investeringsavtal
APEC	Ekonomiska samarbetet i Asien och Stillahavsområdet
ARF	ASEAN Regional Forum
ASEAN	Association of South East Asian Nations
ASEAN PMC	Post-Ministrial Conference
ASEM	Asia Europe Meeting
AVS	Afrika, Västindien och Stilla havsområdet
BEST	Business Environment Simplification Task Force
BNI	Bruttonationalinkomst
BNP	Bruttonationalprodukt
BSE	Bovine Spongiform Encefalopati (galna ko-sjukan)
CAP	(common agricultural policy), se GJP
CBC	Cross border cooperation, gränsöverskridande regionalt samarbete i Östersjöregionen
CBSS	Council of Baltic Sea States, Östersjöstaternas råd
CCAMLR	Kommissionen för bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis
CE-märkt	Europeisk standardmärkning
CECA	se EKSG
CEEP	Arbetsgivarorganisation på europainivå
Celex	Databas över gemenskapsrätten (Communitatis Europeae Lex)
CEN	Europeiska standardiseringsorganisationen
CERN	Europeiska atomforskningscentret
CIREFI	Centrum för information, reflexion och utbyte i frågor som rör gränspassage och invandring
Coreper	Ständiga representanternas kommitté
CSD	Kommissionen för hållbar utveckling
De gröna	De gröna i Europaparlamentet
EA	Europeiska ideella föreningar
ECAC	European Civil Aviation Conference
ECB	Europeiska centralbanken
ECBS	Europeiska centralbankssystemet
ECCA	Europeiska avtal om ömsesidigt erkännande av bedömning om överensbestämmelse, European Conformity Assessment Agreements
ECE	Ekonomiska kommittén för Europa
ECHO	Europeiska byrån för humanitärt bistånd
ECMM	European Commission Monitor Mission
EFS	Europeiska fackliga samorganisationen
Efta	Europeiska frihandelsammanslutningen
EG	Europeiska gemenskapen

EHLASS	EU:s skaderegistreringssystem för hem- och fritidsolycker	Skr. 1998/99:60
EIB	Europeiska investeringsbanken	
EIC	Euro Info Centre	
EIF	Europeiska investeringsfonden	
EKSG	Europeiska kol- och stålgemenskapen	
ELDR	Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiet	
EMI	Europeiska monetära institutet	
EMU	Ekonomiska och monetära unionen	
ENE	Europols narkotikaenhet	
EPP	European Peoples Party, Europeiska folkpartiet	
ERM	Exchange Rate Mechanism, växelkursmekanism	
ESA	Europeiska rymdstyrelsen	
ESK	Ekonomiska och sociala kommittén	
ESP	Europeiska socialdemokratiska partiet	
EU	Europeiska unionen	
EUF	Europeiska utvecklingsfonden	
Euro-NCAP	Krockprov av nya bilar	
Europol	Europeiska polisbyrån	
EUROSTAT	Europeiska statistikbyrån	
EXPROM	Exportfrämjande åtgärder och utbildningsprogram i Japan	
FAO	Förenta nationernas organ för livsmedel och jordbruk	
FCCC	FN:s klimatkonvention	
FN	Förenta nationerna	
GCC	Gulf Cooperation Council	
GD	Generaldirektorat	
GMO	Genetiskt modifierade organismer	
GPA-reglerna	Government Procurement Agreement	
GSP	Generalized System of Preferences	
GTJ	Gateway to Japan	
GUE/NGL	Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster	
GUSP	Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik	
HOGS	High Officials Group for Standardization Policy	
IAEA	Internationella atomenergiorganet	
IBSFC	Fiskerikommissionen för Östersjön	
ICRC	Internationella röda korskommittén	
IMF	International Monetary Fund	
ITA	Informationsteknikavtalet	
IGC	Inter Governmental Conference, regeringskonferens	
ITC	International Trade Centre	
KEDO	Korean Peninsula Energy Development Organization	
LIFE	EU:s miljöfond	
MAI	Multilateralt investeringsavtal	
ME	Europeiska ömsesidiga bolag	

MEDA	Messures D`Appuisement, (stödåtgärder) för reform av ekonomiska och sociala strukturer inom ramen för det Euro-Mediterrana partnerskapet	Skr. 1998/99:60
MRA	Mutual Recognition Agreements, avtal om ömsesidigt erkännande	
NUTEK	Närings- och teknikutvecklingsverket	
OAU	Organization for African Unity, Afrikanska enhetsorganisationen	
OND	Open Network Provision	
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development	
ONP- kommittén	Rådgivande organ till kommissionen i telekommunikationsfrågor	
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	
OTC	Kapitaltäckningskrav för kreditrisken i råvaruderivat och möjlighet att undanta kontrakt som handlats utanför börsen	
PHARE	Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economies	
PSA	Parnterskaps- och samarbetsavtal	
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation	
SADC	Southern African Development Community	
SEM	Sound and Efficient Management	
SCE	Europeiska kooperativa föreningar	
SIS	Schengens informationssystem	
SLIM	Simpler Legislation for the Internal Market	
SWEDAC	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	
TARGET	Betalningssystem	
TEN	Transeuropeiska nät	
TRIPS	Handelsrelaterade immaterialrättsfrågor	
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System	
UNCTAD	FN:s konferens om handel och utveckling	
UNDCP	FN:s narkotikaprogram	
UNDP	FN:s utvecklingsprogram	
UNEPA	FN:s befolkningsfond	
UNICE	Arbetsgivarorganisation på europainivå	
UNICEF	FN:s barnfond	
UNGASS	FN:s generalförsamlings 19.e extra möte	
UNTAES	United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium	
VEU	Västeuropeiska unionen	
WTO	World Trade Organization, Världshandelsorganisationen	
WWF	World Wildlife Fund, Världsnaturfonden	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Östros, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet Lindh

Regeringen beslutar skrivelse 1198/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998.